Møllen ved Floss

George Eliot

George Eliot

Møllen ved Floss

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af George Eliot: *Møllen ved Floss* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of George Eliot: *Møllen ved Floss* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. bog
Dreng og pige

1. Udenfor vandmøllen

En vid slette, hvor den brede bæk haster til havet mellem grønne bredder, og den kærlige flodbølge, der skynder sig for at møde den, standser dens løb i en hellig omfavnelse. På denne mægtige flod bærer sorte skibe – ladede med friske fyrreplanker, med fyldte kornsække eller glinsende kul – til byen St. Oggs, der hæver sine gamle røde tage og spidse gavle nede ved ladepladsen imellem den lille skovklædte høj og brinken og kaster et svagt purpurskær ud over vandene under februarsolens forbigående glans. På begge sider strækker uendelige græsmarker sig afvekslende med den mørke pløjejord, der skal modtage sæden, eller med den lysegrønne jord, hvor efterårssæden er begyndt at spire op af mulden. Der er endnu nogle gyldne stakke tilbage fra sidste år; de står bagved gærderne med lange mellemrum, og over alt er gærderne prydet med træer; de fjerne skibe synes at løfte deres master og rødbrune sejl ind i asketræernes vidtspredende grene. Tæt ved den rødtagede by flyder en lille å rislende og støjende ud i bækken. Hvor yndig er ikke denne lille strøm med sine mørke vekslende småbølger. Den forekommer mig som en levende ledsager, når jeg vandrer langs dens bred og lytter til dens hviskende blide stemme. Jeg husker de store piletræer, der dypper deres grene i vandet. Jeg husker den lille bro af sten.

Og her er Dorlcote vandmølle. Jeg må standse et par minutter på broen og se på den, skønt himlen er overtrukket og aftenen nærmer sig. Selv i slutningen af februar, da træerne ikke har blade, er den smuk at se til – måske den kolde fugtige årstid føjer en ny tillokkelse til det pynteligt holdte komfortable

våningshus, der er lige så gammelt som elme- og kastanjetræerne, der beskytter det for nordenvinden. Bækken er steget stærkt og trænger ind i den lille pileplantage, ja, er ikke langt fra at oversvømme det smalle græsbælte, der strækker sig udenfor husets have. Når jeg ser den ilende strøm, det friske græs, det fine lysegrønne, der lægger sig over træstammernes og grenenes omrids og lader deres nøgne røde masser træde desto skarpere frem, holder jeg af vinterens fugtighed, og misunder de hvide ænder, der står på hovedet i vandet inde mellem pilene, uden at bryde sig om det bagvendte indtryk de gør på beskueren, der står på det tørre.

Vandenes støjen og møllens brusen frembringer en drømmende ro, der synes at forhøje scenens fredelighed. Det er som et stort tæppe, der består af lyd, og som udelukker én fra den øvrige verden. Så hører man en stærk rumlen, når den store overdækkede vogn kommer hjem med kornsække. Den hæderlige kusk tænker på sin middagsmad, der må være blevet forskrækkelig tør i ovnen så sent det er blevet, men han vil ikke røre den, før han har sørget for sine heste – de stærke, lydige, kælne dyr, der sikkert sende ham en mild bebrejdelse bag skyklapperne, fordi han knalder med pisken på denne skrækkelige måde, som om de behøvede et sådant vink! Se, hvor de strækker ud op ad skråningen ved broen med så meget desto større energi, som de snart er hjemme. Se deres store lodne ben, der synes at hugge ned i den faste jord, se deres faste nakke, der er bøjet under koblet, eller deres bagben, hvor musklerne anspændes af yderste evne. Jeg gad høre dem vrinske over deres surt fortjente havre, eller se dem dyppe deres udspilede næsebor i den mudrede dam. Nu er de på broen, og

ned går det i stor fart, og den overdækkede vogns tag forsvinder bag træerne ved en omdrejning af vejen.

Nu kan jeg atter vende mit blik hen til møllen og iagttage det aldrig hvilende hjul, der kaster tusinder af spillende og funklende diamanter ud i luften. Den lille pige betragter også dette skuespil; hun har stået på samme sted tæt ved vandet, lige siden jeg standsede på broen. Og den løjerlige hvide køter med de brune øren synes at glamme og gø i unyttig vrede mod hjulet; måske er den skinsyg over, at dens legekammerat med castorhatten er så henrykt over dets bevægelse. Jeg synes, det er på tide, at den lille pige går ind; der er en flammende ild derinde, som må friste hende; dens røde lys kastes op mod den mørkegrå sky. Det er også på tide, at jeg holder op med at læne mine arme på broens kolde stenbrystværn …

O, ve, mine arme er ganske følelsesløse. Jeg hær trykket mine albuer mod min lænestols sider og har drømt, at jeg stod på broen lige ved Dorlcote vandmølle og så den som hin februar eftermiddag for mange år siden. Førend jeg vågnede af min blund ville jeg netop have fortalt, hvad mr. og mrs. Tulliver talte om, da de sad indenfor ved den klare ild hin aften, jeg drømte om.

2. Mr. Tulliver udtaler sine planer med hensyn til Tom

"Hvad jeg ønsker, ser du," sagde mr. Tulliver, "hvad jeg ønsker, er at give Tom en god opdragelse, en opdragelse, der kan føde og klæde ham. Det var det, jeg havde i sinde, da jeg sagde, han skulle ud af Kademiet til fastelavn. Jeg har tænkt på at sætte ham i en god skole til sommer. Det kunne være godt nok med de to år på Kademiet, hvis han skulle være møller eller landmand eller sådan noget, for han har lært en hel del mere, end jeg nogensinde fik banket ind i mig. Al den lærdom, min fader nogensinde betalte for, var et birkeris i den ene og alfabetet i den anden ende. Men Tom skulle helst være et stykke af en lærd mand, der kunne tage det op med disse fyre, der kan tale for sig og skrive med snirkler og sving. Jeg vil ikke gøre drengen til en sådan ligefrem jurist – for jeg vil ikke have, han skal være en skurk – men til ingeniør, landmåler eller auktionsholder som Riley. Han skulle helst ha'e en af disse professioner, hvor der er bare indtægt og ingen udgift uden til en tyk guldkæde og til en høj stol på tre ben. De er nok i familie med hinanden, alle disse professioner, og har også noget med loven at gøre, alle sammen, tror jeg, for Riley ser prokurator Wakem lige så stift i ansigtet, som to katte kan se på hinanden. Han er slet ikke bange for ham."

Mr. Tulliver talte til sin hustru, en net blond kone med en vifteformet kappe. (Jeg bliver bekymret ved at tænke på, at det er så overmåde længe siden, at vifteformede kapper var i brug – de må være nær ved at komme på mode igen. På den tid, da

mrs. Tulliver ikke var langt fra at fylde fyrre år, var de nye i St. Oggs og blev anset for at være henrivende.)

"Ja, mr. Tulliver, det er noget, du selv bedst må forstå. Jeg har ingen indvendinger at gøre. Men var det ikke bedre, om vi slagtede et par høns og bad alle tanterne og onklerne til middag i næste uge, for så kunne vi da høre, hvad søster Glegg og søster Pullet ville sige om den ting? Der er et par høns, som trænger til at blive slagtet."

"Du kan gerne slagte alle hønsene, hvis du har lyst, Bessy, men jeg vil hverken spørge onkler eller tanter, om hvad jeg skal gøre med min egen dreng," svarede mr. Tulliver trodsigt.

"Kære mand," sagde mrs. Tulliver, grebet af hans blodrige retorik, "hvor kan du tale således, mr. Tulliver? Men sådan taler du altid hundsk om min familie, og søster Glegg kaster al skylden på mig, skønt jeg er så uskyldig som et nyfødt barn. For ingen har nogensinde hørt mig sige andet, end at det var en lykke for mine børn at have onkler og tanter. Men alligevel, hvis Tom skal i en anden skole, var det da bedst, han kom et sted, hvor jeg kan vaske og stoppe hans tøj, for ellers kan han lige så godt have kattun som lærred. Det ene vil blive lige så gult som det andet, når det har været vasket en halv snes gange. Og så når kassen går frem og tilbage med tøjet, kunne jeg sende ham en kage, en postej eller nogle æbler, for han kan nok lide en ekstrabid, Gud velsigne ham, hvad enten han får sine bestemte portioner ved måltiderne eller ikke. Mine børn kan, Gud være lovet, spise lige så meget som de fleste."

"Det har du ret i; vi vil ikke sende ham længere bort, end vognen kan køre, hvis alt går, som vi vil have det," sagde mr. Tulliver. "Men du må ikke komme i vejen med en slæde, hvis vi

ikke kan finde en skole, der er nær nok. Det er den fejl, du har, Bessy, at når du træffer på en grøft på vejen, tror du aldrig, at du kan springe over den. Du ville ikke have, at jeg måtte fæste en god kusk, hvis han havde et modermærke i ansigtet."

"Kære mand," sagde mrs. Tulliver blidt overrasket, "hvornår har jeg nogensinde gjort indvendinger mod et menneske, fordi han havde modermærker i ansigtet? Jeg tør sige, at jeg næsten holder af modermærker, for min broder, der er død og borte, havde et i panden. Men jeg kan ikke huske, at du ville fæste en kusk med et modermærke, mr. Tulliver. Der var John Gibbs; han havde ikke mere modermærke end du, og jeg var meget for, at du skulle tage ham. Og så tog du ham, og hvis han ikke var død af brystbetændelse, da vi betalte dr. Turnbull for at kurere ham, ville han vel have kørt vognen endnu. Det kan gerne være, at han havde et modermærke et eller andet sted, hvor man ikke kunne se det, men hvorledes skulle jeg vide det, mr. Tulliver?"

"Nej, nej, Bessy, det var ikke sådan jeg mente; modermærket skulle være som et symbol for det hele, ser du, men det er lige meget – lad os ikke tale mere om det. Det, jeg tænker på, er, hvorledes vi kan finde den rigtige slags skole til Tom, for jeg kunne tage fejl igen, ligesom jeg gjorde med Kademiet. Jeg vil ikke have mere at gøre med kademier, det skal være en skole og ikke et kademi; det skal være et sted, hvor drengen bestiller noget andet end børste familiens støvler og hyppe kartofler. Det er en ualmindelig vanskelig ting at få kig på en god skole."

Mr. Tulliver standsede et minut eller to og gravede med begge hænder i sine bukselommer, som om han håbede at finde en eller anden oplysning der. Tilsyneladende blev han ikke skuffet. for han sagde straks: "Jeg ved, hvad jeg vil gøre – jeg vil

snakke med Riley; han kommer i morgen for at forlige den sag om slusen."

"Godt, mr. Tulliver, jeg har lagt lagner frem til den bedste seng, og Kezia har hængt dem ved ilden. Det er ikke det bedste sæt lagener, vi har, men de er gode nok for enhver til at sove på, selv om han er nok så fin; de bedste hollandske lagner nænner jeg ikke at bruge, før vi skal ligge lig i dem. Hvis du skulle dø i morgen, mr. Tulliver, er de rullet, og de lugter af lavendler, så det må være en fornøjelse at ligge lig på dem. Jeg har dem i den store dragkiste i den nederste skuffe til venstre, men jeg skulle rigtig nok ikke betro nogen anden at lufte dem ud end mig selv."

Da mrs. Tulliver havde gjort denne bemærkning, trak hun et knippe nøgler op af lommen, og valgte en, hvis kam hun gned velbehageligt med tommelfingeren, mens hun stirrede ind i ilden. Hvis mr. Tulliver havde været en mistænksom mand i sit ægteskabelige forhold, ville han have troet, at hun tog nøgleknippet for bedre i fantasien at kunne nyde det øjeblik, da de bedste hollandske lagner skulle tages i brug. Lykkeligvis var han det ikke; han var kun mistænksom med hensyn til sin ret til vandkraft, og havde desuden den ægteskabelige vane ikke at høre efter, hvad hans kone sagde. Siden han havde omtalt mr. Riley, havde han tilsyneladende været ivrigt beskæftiget med at beføle sine uldstrømper.

"Jeg tror, jeg har fået fat på tingen, Bessy," var hans første bemærkning efter en kort tavshed. "Riley kan lige så godt vide besked med en skole som nogen anden; han har selv gået i skole og rejser om på alle mulige steder for at skrive kontrakter og afgive voldgiftskendelser og sådan noget. Og vi har tid nok til at

tale om det i morgen, når forretningerne er overstået. Jeg vil have, at Tom skal blive sådan en mand som Riley, ser du – der kan snakke omtrent lige så godt, som om det stod skrevet i en bog, og som kan en hel mængde ord, der ikke betyder meget, så loven ikke kan få hold på dem, og desuden har en god solid forretningskundskab."

"Hvad det angår at tale for sig," sagde mrs. Tulliver, "og vide alt muligt, og gå med krum ryg og sætte sit hår op, så bryder jeg mig ikke om, at drengen skal opdrages til det. Disse fine mænd fra de store byer har for det meste falske skjorteindlæg; de går med et kalvekrøs, til det er plettet af al slags mad og så skjuler de det med en savleklud. Det gør Riley. Og så hvis Tom skal bo i Mudport som Riley, får han et hus med et køkken, hvor han ikke kan vende sig; han ser aldrig friske æg til frokost og skal sove tre-fire trapper op og blive indebrændt, førend han kan komme ud."

"Nej," svarede mr. Tulliver, "det er ikke min mening, at han skal tage til Mudport, han skal have sit kontor i St. Oggs tæt ved os og bo hjemme. Men," vedblev mr. Tulliver efter en pause, "jeg er lidt bange for, at Tom ikke har nok i panden til at blive sådan en mand. Han har vist ikke noget godt hoved. Han tager alt op efter din familie, Bessy."

"Ja, det gør han," sagde mrs. Tulliver, idet hun opfattede den sidste sætning som en særskilt kompliment, der ikke stod i forbindelse med resten. "Han holder så uhyre meget af lidt salt i sin suppe; det gjorde også min broder og min fader før ham."

"Men det er nu en skam," sagde mr. Tulliver, "at det er drengen, der har taget op efter sin moders side og ikke den bette tøs. Det er det værste ved sådan at krydse arterne, man

ved aldrig hvad der kommer ud af det. Tøsen tage op efter min side: hun er dobbelt så kløgtig som Tom. Alt for kløgtig for et pigebarn, er jeg bane for," vedblev mr. Tulliver, idet han lagde hovedet på skrå med en tvivlende mine, først til den ene side og så til den anden. "Det gør ikke så meget, så længe hun er lille; men en alt for kløgtig kvinde er ikke meget bedre end et langhalet får, – man får ikke mere for det af den grund."

"Jo, det er også galt, mens hun er lille, Tulliver, for det fører kun til uopdragenhed. Bare at holde hende i et rent forklæde to timer, det går over min forstand. Og nu du siger det," vedblev mrs. Tulliver, idet hun rejste sig og gik hen til vinduet, "så ved jeg ikke, hvor hun er blevet af, og det er lige straks te-tid. Åh, tænkte jeg det ikke nok – hun løber rundt ned ved vandet som en lille vild. Hun falder vistnok i en skønne dag."

Mrs. Tulliver bankede hårdt på vinduesruden, vinkede og rystede misbilligende på hovedet, – hvilket hun gentog adskillige gange, før hun vendte tilbage til sin stol.

"Du snakker op om, hvor kløgtig hun er, Tulliver," bemærkede hun, idet hun satte sig, "men jeg er sikker på, hun må være en ren tosse i nogen ting, for når jeg sender hende ovenpå for at hente et eller andet, så har hun glemt det med det samme; i stedet for sidder hun på gulvet i en solstråle og fletter håret og synger ligesom et andet dårekistelem, mens jeg går hernede og venter. Den slags har vi da gudskelov aldrig brugt i min familie, hverken det eller denne mørke hud, så hun ligner en mulatter. Det er ikke min sag at klandre skæbnen, men jeg synes det er lige hårdt nok, at jeg kun har én pige, og tilmed sådan en mærkelig én."

"Bah, nonsens!" sagde mr. Tulliver. "Hun er så ligetil en sortøjet tøs, man kan ønske sig. Hun står ikke tilbage for nogen andre folks børn, og hun kan læse næsten lige så godt som præsten selv."

"Men hendes hår vil ikke få krøller, lige meget hvad jeg stiller op, og hun vil ikke have papillotter i, og jeg har et værre hus med at få hende til at stå stille, mens jeg bruger krøllejernet."

"Klip det af – klip det dog helt kort," sagde faderen.

"Hvor kan du sige sådan noget, mr. Tulliver? Hun er blevet for stor til det – allerede ni år, og stor af sin alder – alt for stor til at have kort hår, og hendes kusine Lucy har allerede en nydelig krans af krøller på hovedet, og aldrig et hår i uorden. Det er hårdt nok, at det er min søster Deane, der har fået det kønne barn; Lucy tager mere op efter mig end mit eget barn gør. Maggie, Maggie," vedblev moderen i den samme halvt ærgerlige, halvt bebrejdende tone, da denne lille fejltagelse af naturen kom ind i køkkenet, "har jeg ikke ofte nok sagt dig, at du skal blive væk fra vandet? Du falder i og drukner en skønne dag, og så vil du nok være ked af, at du ikke gjorde, som din moder sagde."

Da Maggie tog kysen af, bekræftede hendes hår med al ønskelig tydelighed hendes moders tidligere beklagelser. Mrs. Tulliver, der ville have, at hendes datter skulle have krøller "ligesom andre folks børn", havde fået klippet det for kort til, at det kunne kæmmes tilbage om ørene, og det var som regel helt glat mindre end en time efter, at papillotterne var taget ud. Som følge deraf rystede Maggie uafladelig på hovedet for at holde de mørke, tunge lokker værk fra hendes glitrende sorte

øjne – en bevægelse, der gav hende en umådelig stor lighed med en lille shetlandspony.

"Men du godeste Gud dog, Maggie, hvad tænker du på, sådan at kaste kysen fra dig hernede. Bring den straks ovenpå, så er du en god pige, og få dit hår børstet og få en ren kjole på og nogle rene sko; så kan du bagefter komme ned og fortsætte med dit kludetæppe som en rigtig lille dame."

"Åh, moder," sagde Maggie i en heftig, gnaven tone, "jeg vil ikke sy på det dumme kludetæppe."

"Hvad! Det smukke kludetæppe, som din tante Glegg skal have til sengetæppe?"

"Det er dumt," sagde Maggie og slog med manken, "at klippe ting i stykker for at sy dem sammen igen. Og jeg vil heller ikke lave noget til tante Glegg. Jeg kan ikke lide hende."

Dermed forsvandt Maggie, slæbende kysen efter sig ved båndet. Mr. Tulliver lo højlydt.

"Du burde ikke le ad hende, mr. Tulliver," sagde moderen i en halvt fornærmet tone. "Du opmuntrer hende bare til at være mere næsvis. Og så siger tante, at det er mig, der ødelægger hende."

Mrs. Tulliver var, hvad man må kalde er godmodigt menneske – hun græd aldrig, dengang hun var barn, med mindre hun var sulten, eller der var nogen, der stak hende med en knappenål; og lige fra hun lå i vuggen havde hun været sund, køn, trivelig og noget tungnem; kort sagt familiens skønneste blomst både hvad angik skønhed og elskværdighed. Men der gælder for mildhed det samme som for mælk, ingen af dem holder sig særlig godt, og når de bliver blot en kende sure, så er de ikke gode for unge maver. Jeg har ofte tænkt på, om disse

unge Madonnaer på Raphaëls malerier, med deres blonde hår og lyse hud og temmelig dumme udtryk, kunne vedblive at være rolige og blide, når deres sønner med de kraftige lemmer og ditto viljer blev store nok til at gå uden ble. Jeg tror, de nok har været tilbøjelige til at komme med svage bebrejdelser, som lidt efter lidt voksede til gnavenhed, efterhånden som disse mistede deres virkning.

3. Mr. Riley giver råd angående en skole til Tom

Den herre med den hvide krave og det store kalvekrøs, som nok så fornøjet sidder og drikker brændevin og vand med sin gode ven mr. Tulliver, er mr. Riley. Han er en herre med en voksagtig hudfarve og fede hænder, han er næsten alt for dannet til at være en almindelig auktionarius og vurderingsmand, men storsindet nok til at nedlade sig med ethvert simpelt landligt bekendtskab, der viser sig gæstfrie. Mr. Riley omtalte slige bekendtskaber ret velvilligt og kaldte dem "folk af den gamle skole".

Samtalen var gået i stå. Mr. Tulliver afholdt sig – ikke uden grund – fra for syvende gang at gentage det rolige svar, hvormed Riley havde skåret Dix ned, og hvorledes Wakem for en gangs skyld havde fået kam til sit hår, nu hvor slusespørgsmålet var afklaret ved voldgift, og hvorledes der aldrig havde været grund til at tvistes om vandhøjden, hvis alle var, som de burde være, og hvis ikke Gamle-Erik havde skabt sagførerne. Mr. Tulliver var i almindelig hed en mand med grundmurede, nedarvede meninger. Men et par gange var hans forstand taget ud på egen hånd og derved kommet til flere tvivlsomme slutninger, hvoriblandt dem, at rotter, biller og sagførere var noget, Fanden havde skabt. Uheldigvis var der ikke nogen, som kunne fortælle ham, at dette var det rene og skære kætteri; ellers ville han have indset sin vildfarelse. Men i dag var det klart, at det gode princip triumferede. Denne sluse forretning havde været en indviklet sag, skønt den set fra en

anden side var så ren som det klare vand, og nu da den var blevet udjævnet, tog mr. Tulliver sin grog stærkere end sædvanlig, og var meget uforsigtig med at prise og berømme sin vens forretningstalent, når man husker, at han havde nogle hundrede pund stående uvirksomme i banken.

Men slusen var et emne for samtaler, der kunne holde ud; det kunne altid optages igen på samme punkt og under de samme betingelser, og der var som bekendt et andet emne, mr. Tulliver ønskede at rådspørge mr. Riley om. Dette var grunden til, at han efter den sidste slurk forblev tav i nogle sekunder og gned sine knæ på en eftertænksom måde. Han var ikke en mand, som kunne gøre en brat overgang. Livet var fuldt af overraskelser, og hvis man kørte for hurtigt, kunne man let støde på et hjørne. Mr. Riley viste heller ingen utålmodighed. Hvorfor skulle han det? Selveste Harry Hotspur ville rimeligvis have været tålmodig og blid når han sad i tøfler foran kaminen, hvis han kunne snuse så meget, han lystede og drikke gratis grog i samme målestok.

"Der er noget, jeg har fået i mit hoved," sagde mr. Tulliver endelig, i en lavere tone end sædvanlig, idet han drejede hovedet og så sin gæst ind i ansigtet.

"Ah!" svarede mr. Riley i en tone, der viste mild interesse. Han var en mand med tunge, voksagtige øjenlåg og stærke øjenbryn og så éns ud under alle mulige omstændigheder. Denne ubevægelighed på hans ansigt og vanen med at tage en snus, inden han svarede, gjorde ham til et tre gange så stort orakel for mr. Tulliver.

"Det er en egen sag," vedblev han, "det er om min dreng, Tom."

Da Maggie, der sad på en lav stol tæt ved ilden med en stor bog åben på skødet, hørte dette navn, kastede hun sit kraftige hår tilbage, og så rask op. Der var ikke meget, som kunne vække Maggie, når hun faldt i staver over sin bag, men Toms navn var lige så virksomt som et tordenskrald; et øjeblik efter var hun på vagt med flammende øjne som en terrier, der aner uråd, og under alle omstændigheder fast bestemt på at fare løs på enhver, der truede Tom.

"Jeg vil have ham i en anden skole til sommer, ser De," sagde mr. Tulliver; "han skal ud af Kademiet til fastelavn, og så vil jeg lade ham skøtte sig selv i nogle måneder. Men efter den tid vil jeg have ham i en god skole, hvor han kan blive en lærd mand."

"Ja," svarede mr. Riley. "De kan ikke give ham noget bedre end en god opdragelse. Selvfølgelig" – vedblev han med høflig hentydning – "kan en mand være en fortræffelig møller og landmand og en snedig forretningsmand oven i købet uden nogen hjælp fra skolelæreren."

"Det er meget muligt," sagde mr. Tulliver, idet han blinkede med øjnene og lagde hovedet på siden, "men jeg vil ikke have, at Tom skal være møller og landmand. Jeg kan ikke se, at det ville være behageligt; for hvis han blev møller og landmand, ville han gå og vente på møllen og jorderne og antyde mig, at det kunne være på tide, jeg lagde mig til at dø og overlod ham det hele. Nej, nej, jeg har set nok af det i mit liv. Jeg vil aldrig trække min frakke af, før jeg går i seng. Jeg skal give Tom en opdragelse og sætte ham ind i en forretning, så han kan lave sig en rede selv uden at kaste mig ud af min. Når jeg er død og borte, kan han få det hele. Men så vil jeg da ikke blive spist af med søbemad, før jeg har mistet mine tænder."

Dette var åbenbart en sag, hvori mr. Tulliver var stærkt interesseret, og den hurtighed og fasthed, han havde talt med, var endnu ikke udtømt nogle minutter efter, for den viste sig endnu i den måde, han virrede med hovedet på og af og til udstødte et "Nej! Nej!" der lød som en fjern brummen.

Disse symptomer på vrede blev straks bemærket af Maggie og krænkede hende dybt. Man syntes at antage, at Tom ville være i stand til at kaste sin fader på døren og ved sin ondskab gøre fremtiden tragisk på en eller anden måde. Dette var mere end Maggie kunne bære; hun sprang op fra sin stol, så at bogen var nær ved at falde i ilden, løb hen til sin fader og sagde halvt grædende, halvt indigneret:

"Fader, Tom vil aldrig være ond mod dig; jeg ved, at han aldrig kunne være det."

Mrs. Tulliver var ude at våge over middagsmaden, og mr. Tullivers hjerte blev rørt, så at Maggie slap for videre tiltale på grund af bogen. Mr. Riley tog den op og kiggede i den, mens faderen smilede med en vis ømhed i sit vejrbidte ansigt og klappede den lille pige på ryggen og tog hendes hænder og holdt hende mellem sine knæ.

"Hvad? De må ikke sige noget ondt om Tom, vel?" sagde mr. Tulliver og blinkede til Maggie. Derpå vendte han sig om til Riley og sagde med dæmpet stemme, som om Maggie ikke kunne høre det: "Hun forstår alt, hvad man taler om. Og De skulle høre hende læse – lige så flydende, som om hun i forvejen kunne det udenad. Og hendes bøger morer hende. Men det er kedeligt – det er kedeligt!" tilføjede mr. Tulliver, idet han selv imødegik sin rosende omtale, "det er ingen nytte til, at et fruentimmer er så dygtigt, og jeg er bange for, at det ender

dårligt. Men, Gud velsigne dig" – her vandt stoltheden atter overhånd – "hun kan læse og forstå bøger bedre end halvdelen af voksne mennesker."

Maggie blev rød af glæde over sin triumf. Hun tænkte, at mr. Riley nu ville have respekt for hende; for det var klart, at han ikke tidligere havde haft det.

Mr. Riley bladede i bogen, og hun kunne ikke få noget ud af hans ansigt med de hvælvede øjenbryn; men han stirrede på hende og sagde:

"Kom og fortæl mig noget om denne bog. Her er nogle billeder – jeg ville gerne vide, hvad de betyder."

Maggie rødmede endnu dybere, men gik uden nølen hen ved siden af mr. Riley og så i bogen, idet hun kastede manken tilbage.

"Ja, jeg skal sige Dem, hvad det betyder," svarede hun. "Det er et forfærdeligt billede, ikke sandt? Den gamle kone i vandet er en trold – de har kastet hende i vandet for at få at vide, om hun er en heks og hvis hun svømmer ovenpå, så er hun det, og hvis hun drukner og dør, så er hun uskyldig og ikke en trold, men kun en stakkels gammel kone. Men hvad kan det så nytte hende, når hun er druknet? Hvis hun da ikke kommer op i himlen, og Gud vil gøre alt godt for hende. Og denne frygtelige grovsmed, der står og ler med armene over kors – er han ikke grim? Det er Djævlen selv og ingen virkelig grovsmed; for Djævelen påtager sig onde menneskers skikkelse og går omkring og får folk til at gøre ondt; for hvis folk kunne se, at det var Djævelen, ville de løbe deres vej, og så kunne han ikke gøre, hvad han ville."

Mr. Tulliver var forstenet af beundring over Maggies forklaring.

"Hvad er det for en bog, tøsen har fået fingre i?" udbrød han til sidst.

"Det er "Djævelens Historie" af Daniel Defoe; det er just ikke lekture for en lille pige," bemærkede mr. Riley. "Hvorledes er De kommet til den bog, Tulliver?"

Maggie så fornærmet og nedslået ud, mens hendes fader svarede:

"Å, det er en af de bøger, jeg købte på auktionen i Partridge. De var indbundet ens – De kan nok se, det er et godt bind – og så tænkte jeg, at det også måtte være gode bøger. Der er Jeremias Taylor: "Helligt liv og død" iblandt dem; jeg læser den ofte om søndagen" (mr. Tulliver følte sig fortrolig med denne store skribent, fordi hans fornavn også var Jeremias), "og der er en hel del flere, mest prædikener, tror jeg. Men de har alle sammen fået samme indbinding, og så troede jeg også, at de var efter samme mønster. Men det lader til, at man ikke kan dømme af det udvendige. Det er en overraskende verden!"

"Ja," sagde mr. Riley i en nådig, patroniserende tone og klappede Maggie på hovedet, "jeg vil råde dig til at lægge "Djævelens Historie" til side og læse nogle smukkere bøger. Har du ingen smukkere bøger?"

"Jo!" svarede Maggie, der atter blev livlig ved ønsket om at bevise sin belæsthed, "jeg kender nok teksten i denne bog, og den er ikke smuk – men jeg kan godt lide billederne, og jeg laver selv nye historier til dem ud af hovedet. Men jeg har fået Æsops fabler og en bog om kænguruer og sådan noget, og "Pilgrimsfarten" ..."

"O, det er en nydelig bog!" sagde mr. Riley. "Du kan ikke få nogen bedre."

"Men der er også en hel del om Djævelen i den," sagde Maggie triumferende, "og jeg skal vise Dem et billede af ham i hans sande skabning, da han sloges med en kristen."

Maggie løb hen i et hjørne af værelset, sprang op på en stol og tog en laset gammel udgave af Bunyan ned fra en lille reol. Hun åbnede den straks, uden at søge videre efter det billede, hun ønskede.

"Her er han!" sagde hun og løb tilbage til mr. Riley, "og Tom malede ham for mig med sin farvelade, da han var hjemme i ferien, – kroppen helt sort, og øjnene røde som ild, fordi han er helt ild indvendig, og det skinner ud af hans øjne."

"Lad det nu være nok!" sagde mr. Tulliver i en bydende tone, for han begyndte at føle sig ubehagelig til mode ved disse frie bemærkninger om et væsen, der var i stand til at skabe sagførere, "luk bogen og lad os være fri for mere om den slags. Det er, som jeg siger – børn lærer mere ondt end godt af bøger. Gå ud og se efter din moder!"

Maggie lukkede straks bogen med en gnaven mine; men da hun ikke havde lyst til at gå ud til sin moder, afgjorde hun sagen ved at gå hen i en mørk krog bagved sin faders stol og kæle for sin dukke, som hun nærede stor kærlighed til, når Tom var borte. Hun forsømte vel dens toilette, men på den anden side ødslede hun så mange varme kys på dens vokskinder, at den antog et sygeligt udseende.

"Har De nogensinde kendt mage?" sagde mr. Tulliver, da Maggie havde trukket sig tilbage. "Det er sørgeligt at tænke på, hvad hun kunne være blevet, hvis hun var en dreng – hun havde kunnet hamle op med en hvilken som helst prokurator. Det er mærkværdigt!" – vedblev han og sænkede sin stemme – "da jeg

tog moderen, var det, fordi hun ikke var meget fiffig og desuden så godt ud og var af god familie, og jeg foretrak hende for hendes søstre, fordi hun ikke havde nogen stærk karakter, for jeg skulle dog ikke holde af at få sagt rent ud, hvor skabet skal stå i mit eget hus. Men forstår De, når en mand selv har fået noget i panden, er det ikke til at regne ud, hvor det vil blive af; for der er de koner, som får dumme drenge og kloge pigebørn, så det er ligesom verden stod på hovedet. Det er ualmindeligt overraskende."

Mr. Riley trak lidt på smilebåndet, idet han tog en pris, og sagde derpå:

"Men Deres søn er ikke dum, vel? Jeg så ham, da jeg var her sidst; han sad og lavede fiskeredskaber, og det lod han til at gøre godt."

"Jeg vil heller ikke sige, at han er dum; han har en vis sund sans og håndelag på at gribe tingene rigtigt an. Men hans tunge er noget langsom af sig. Han kan ikke lide bøger og udtaler alting galt, siger de, og så er han bange for fremmede, og siger aldrig kløgtige ting, sådan som den lille tøs. Jeg ønsker nu at sende ham til en skole, hvor de kan få hans tunge lidt på gled og gøre ham til en snild fyr. Jeg vil have, at min søn skal kunne stå ved siden af dem, der er kommet et hestehoved foran mig på grund af deres boglærdom. Hvis verden var blevet ved at være, som Gud har skabt den, skulle jeg have taget det op med hvem som helst, men alting er blevet så indviklet, forstyrret og indhyllet i ubegribelige ord, der slet ikke ligner dem, jeg er vant til at bruge. Alting er blevet endevendt – jo mere ligefrem man er, desto mere bliver man holdt for nar."

Mr. Tulliver tog en slurk, sank den langsomt og rystede sørgmodigt på hovedet, som om han ville udtale, at en fuldkommen god forstand næppe kunne høre hjemme i denne vanvittige verden.

"De har ganske ret i Deres bemærkninger," svarede mr. Riley. "Det er bedre at anvende et par tusinde pund ekstra på Deres søns opdragelse, end efterlade ham dem i Deres testamente. Jeg ville have gjort det samme, hvis jeg havde en søn, skønt Gud skal vide, at jeg ikke har Deres grunker til min rådighed, Tulliver, og jeg i stedet for har et helt hus fuldt af døtre."

"Jeg tør nok holde på, at De kender en skole, der kunne passe for Tom," bemærkede mr. Tulliver, der ikke blev bortledet fra samtalens egentlige mål af sympati for mr. Rileys mangel på mønt.

Mr. Riley tog en pris og syntes med vilje at lade mr. Tulliver vente, før han sagde:

"Ja, jeg ved et sted, der kan være godt for enhver, der har midler til det, og det ved jeg, at De har, Tulliver. Sagen er, at jeg ikke ville anbefale nogen at sende sin søn til en ligefrem skole, hvis han ikke behøvede det. Men hvis nogen ønskede, at hans søn skulle blive indviet i videnskaben, blive godt oplært og omgås med sin lærer, en første klasses fyr – så kender jeg sådan en mand. Jeg ville ikke anbefale ham til enhver, fordi jeg ikke er vis på, at enhver ville have held med sig, hvis han prøvede det; men jeg siger det til Dem, Tulliver, under fire øjne."

Det forskende blik, mr. Tulliver havde undersøgt vennens orakelansigt med, blev endnu mere stirrende.

"Lad mig høre!" sagde han og lænede sig tilbage i stolen med den selvbehagelige mine, man antager, når man anses for

værdig til at høre en vigtig meddelelse.

"Han er en Oxford-mand," sagde mr. Riley, idet han lukkede munden og så på mr. Tulliver for at iagttage virkningen af denne ophidsende meddelelse.

"Hvad for noget? En præst?" sagde mr. Tulliver i en tvivlende tone.

"Ja, og han har taget graden. Biskoppen sætter megen pris på ham, ved jeg; det var biskoppen, som skaffede ham stillingen som kapellan."

"Ah!" sagde mr. Tulliver, der blev mere og mere forundret over disse oplysninger om det usædvanlige fænomen. "Men hvad kan han da gøre ved Tom?"

"Sagen er, at han holder af at undervise og gerne vil holde sine egne studier ved lige, noget, en præst ikke har megen lejlighed til. Han er villig til at tage én eller to drenge i huset for at udfylde sine ledige timer. Drengene vil komme til at høre til familien, – hvilket må være dem overmåde behageligt, og bestandig være under Stellings opsigt."

"Men tror De, at han vil give den stakkels dreng dobbelt portion pudding," sagde mrs. Tulliver, der igen kom ind i stuen. "Han holder så meget af pudding, og en dreng, der vokser så stærkt – det er frygteligt at tænke sig, hvis de satte ham på fast ration."

"Og hvad betaling skulle han have?" spurgte mr. Tulliver, hvis instinkt sagde ham, at den beundringsværdige præsts tjenester ville blive vanskelige at opveje med guld.

"Jeg kender en præst, der forlanger et hundrede og halvtreds for sine yngste elever og som aldeles ikke kan sammenlignes med Stelling – ham, jeg mener. Jeg ved fra god kilde, at en af

autoriteterne i Oxford har sagt, at Stelling kunne opnå de højeste æresposter, hvis han ville. Men han bryder sig ikke om æresposter ved universitetet. Han er en mand med sindsro – han holder ikke af at gøre spræl."

"Så meget desto bedre – så meget desto bedre!" sagde mr. Tulliver, "men hundrede og halvtreds er en ualmindelig høj pris. Jeg havde aldrig tænkt, at det ville blive så meget."

"Lad mig rent ud sige Dem, Tulliver, at det er en billig pris for en god opdragelse. Men Stelling er moderat i sine betingelser – han er ikke af dem, der vil skrabe alting til sig. Jeg tvivler ikke om, at han vil tage Deres søn for hundrede. Og det ville De ikke få mange andre præster til at gøre. Jeg skal skrive til ham om det, hvis De vil have det."

Mr. Tulliver gned sine knæ og så eftertænksomt på gulvtæppet.

"Men han er formodentlig pebersvend," bemærkede mrs. Tulliver i mellemtiden, "og jeg har ikke nogen god mening om husholdersker. Der var min salig broder; han havde engang en husholderske, som plukkede fjerene ud af hans seng og pakkede dem sammen og sendte dem hjem. Og Gud skal vide, hvor meget linned, hun rapsede. Hun hed Stott. Mit hjerte ville briste, Tulliver, hvis du sendte Tom til et sted, hvor der er en husholderske – jeg håber, at du aldrig vil tænke på det."

"I så henseende kan De være rolig, missis," sagde mr. Riley, "for Stelly er gift med så nydelig en lille kone, som nogen mand kan ønske sig. Der er ikke nogen kærligere og bedre sjæl i verden: jeg kender hendes familie godt. Hun ligner Dem noget – hun har også lyst krøllet hår. Hun er fra Mudport af god familie, og ville ikke have giftet sig med enhver, der gjorde kur

til hende. Men Stelling er ikke af den slags folk, der vokser på træerne. Han er snarere noget eksklusiv med hensyn til sin omgang; men jeg tror ikke, at han ville have noget at indvende mod Deres søn – jeg tror det ikke, hvis jeg anbefalede ham."

"Jeg kan ikke forstå, hvad han skulle have imod drengen," sagde mrs. Tulliver i moderlig harme, "en net, rødkindet dreng, som enhver kan glæde sig ved at se."

"Men der er noget, jeg sidder og spekulerer på," sagde mr. Tulliver og lagde hovedet på siden efter længe at have undersøgt gulvet. "Ville en præst ikke være for højlærd til at opdrage en dreng til forretningsmand? Min mening om præsterne er, at de har fået en slags lærdom, der ikke nytter i det praktiske liv. Og det er ikke det, Tom skal have. Jeg ønsker, at han skal forstå sig på tal, skrive, som det var trykt, hurtigt kunne overskue tingene og indsvøbe dem i ord, som der ikke kan blive nogen proces ud af. Det er ualmindelig behageligt," sluttede mr. Tulliver og rystede på hovedet, "at kunne lade en mand vide, hvad man tanker om ham, uden at komme til at betale for det."

"O, min kære mr. Tulliver," svarede mr. Riley, "De er fuldstændig på vildspor med hensyn til præstestanden; alle de bedste lærere er netop teologer. De skolelærere, som ikke er teologer, står på et meget lavt standpunkt i almindelighed –"

"Også denne Jacobs på Kademiet?" spurgte mr. Tulliver.

"Ja, ganske sikkert. Det er mænd som har haft uheld med sig i andre livsstillinger. En præst er gentleman af profession og opdragelse, og desuden har han kundskaber, der kan forberede en dreng på at indtræde i en hvilken som helst stilling i livet. Der gives naturligvis præster, som ikke er andet end bogmennesker, men De kan stole på, at Stelling ikke hører til

dem – han har et omfattende blik, forstår De. Lad blot et vink falde – så er han med. De talte nylig om tal; De behøver blot at sige til Stelling: Gør min søn til en dygtig matematiker! og så kan De roligt overlade ham resten!" Mr. Riley standsede et øjeblik, mens mr. Tulliver, noget beroliget med hensyn til præstens opdragelsestalent, indvendig tænkte, hvorledes han ville sige til Stelling: "Jeg ønsker, at min søn skal kunne matematik."

"De ser altså, min kære mr. Tulliver," vedblev mr. Riley, "at en mand som Stelling er i stand til at undervise i et hvilket som helst fag. Når en arbejdsmand kan bruge sit værktøj, kan han lige så godt lave en dør som et vindue."

"Det forholder sig rigtigt," sagde mr. Tulliver, der nu næsten var overbevist om, at teologer var de bedste lærere.

"Ser De," fortsatte mr. Riley, "jeg vil gøre for Dem, hvad jeg ikke ville gøre for enhver. Jeg skal tale med Stellings svigerfader, eller sende ham et par linjer, når jeg kommer til Mudport, hvori jeg underretter ham om, at De ønsker at få Deres dreng i huset hos hans svigersøn. Så antager jeg, at Stelling vil skrive til Dem og opgive Dem sine betingelser."

"Men det haster jo slet ikke, vel?" bemærkede mrs. Tulliver, "for Tom skal forhåbentlig ikke i en ny skole før til sommer. Han begyndte på Kademiet ved fastelavnstid, og vi har jo set, hvad godt der kommer af det."

"Ja, Bessy, man skal aldrig brygge med dårlig malt ved Mikkelsdagstid, ellers bliver det dårligt skillingsøl," sagde mr. Tulliver, idet han blinkede og smilede til mr. Riley, stolt af, at hans hustru så tydeligt stod under ham i forstand. "Men

forresten har du ret – det har intet hastværk; det er ganske rigtigt, Bessy."

"Det ville være klogt, ikke at opsætte arrangementet," sagde mr. Riley roligt, "for Stelling kunne måske få tilbud fra andre steder, og jeg ved, at han ikke vil tage mere end to, højst tre logerende. Hvis jeg var i Deres sted, ville jeg straks indlede underhandlinger med Stelling. Derfor behøvede drengen jo ikke at komme i skole før til sommer, men så var alting på det rene, og De var sikker på, at ingen kom Dem i forkøbet."

"Det er der god mening i," sagde mr. Tulliver.

"Fader!" udbrød Maggie, der ubemærket havde listet sig hen ved siden af faderen, og som hørte efter med åben mund, mens hun holdt dukken ved benene og dunkede dens næse mod stolen. "Fader, skal Tom langt bort? Skal vi aldrig mere hen og se ham?"

"Jeg ved det ikke," svarede faderen ømt. "Spørg mr. Riley, han ved det."

Maggie gik straks hen til mr. Riley og sagde: "Hvor langt er det borte, sir?"

"O, det er meget, meget langt borte!" svarede han; for han var af den mening, at man altid skal spøge med børn, når de er påtrængende. "Du må låne et par syvmilestøvler for at komme hen til ham."

"Det er noget snak," sagde Maggie, idet hun knejsede med hovedet og vendte sig bort med tårer i øjnene. Hun begyndte at hade mr. Riley; det var tydeligt, at han syntes, hun var dum og ubetydelig.

"Fy, Maggie, du må skamme dig!" sagde hendes moder. "Kom herhen og sæt dig ned og hold din mund. Men," tilføjede hun,

for hun var selv blevet bange, "er det så langt borte, at jeg ikke kan vaske og stoppe hans tøj?"

"Omtrent femten miles, det er det hele," sagde mr. Riley. "De kan mageligt køre frem og tilbage på én dag. Desuden er Stelling en gæstfri og munter mand; han vil være glad ved Deres besøg."

"Men det er for langt borte for linnedet, synes jeg," bemærkede mrs. Tulliver melankolsk.

Da middagsmaden blev bragt ind, gjorde den ende på denne vanskelighed og befriede mr. Riley for det besvær, at hidføre en eller anden løsning eller et kompromis – noget, han sikkert ville have gjort, da han var en meget behagelig og velvillig mand, som man vil have set. Han havde i virkeligheden anbefalet Stelling til mr. Tulliver uden at vente noget positivt håndgribeligt udbytte af det for sig selv, selv om en skarpsindig iagttager af hans ytringer skulle have formodet det modsatte. Der er ikke noget, som leder mere vild, end skarpsindighed, når den kommer ind på et fejl spor, og den skarpsindighed, der tror, at mennesket i reglen taler og handler med bestemte bevæggrunde for øje, eller med et fastslået mål i udsigt, er sikker på at spilde sin evne uden nytte. Snedige planer og vel overvejede handlinger for at nå et egoistisk mål er kun til stede i overflod i den dramatiske verden; de stiller alt for store fordringer til vore medborgeres hjerne, og disse gør sig derfor ikke skyldige i det. Det er let nok at ødelægge sin næstes liv uden så stort besvær; vi kan gøre det i ro og mag ved at tilsidesætte og forbigå ham, ved trivielle løgne, vi ikke har nogen grund til at fremkomme med, ved småbedragerier, ubehændigt smigreri og plumpt improviserede insinuationer.

De fleste af os lever fra hånden i munden med en lille familie af øjeblikkelige ønsker – vi udretter ikke stort mere end at snappe et stykke, hvormed vi kan tilfredsstille den sultne æt; vi tænker sjældent på sædekorn til næste års høst.

Mr. Riley var forretningsmand og ikke ligegyldig for sine egne interesser, men han lod sig dog snarere lede af øjeblikkelige indfald end af vidtsvævende planer. Han stod ikke i noget privat forhold til den højærværdige Walter Stelling; tværtimod kendte han kun lidt til dette lys for videnskaben, – næppe så meget, al han strengt taget var berettiget til at anbefale ham så varmt, som han havde gjort det til sin ven, mr. Tulliver. Men han troede, at Stelling var klassisk dannet, fordi Gadsby havde sagt det, og Gadsbys ældste fætter var lærer i Oxford. Dette var i virkeligheden også en bedre autoritet end hans egen iagttagelse ville have været, for mr. Riley havde fået sin klassiske opdragelse i friskolen i Mudport og kunne mere latin sådan i almindelighed, end han just kunne siges at forstå det i dets enkeltheder. Uden tvivl var der blevet en fin aroma tilbage fra hans ungdommelige berøring med *De Senectute* og Æneidens fjerde bog, men den havde ophørt at være særlig eller tydelig klassisk, og kunne kun opfattes i hans auktionsholder-stils højere fuldendthed og kraft. Desuden var Stelling en Oxford-mand, og de havde altid – nej, nej, det var Cambridge-mændene, der altid havde haft ord for at være gode matematikere. Men en mand med universitetsopdragelse kunne undervise i et hvilket som helst fag, navnlig en mand som Stelling, der havde holdt en politisk tale ved et festmåltid i Mudport, og som var kommet så godt fra det, at alle sagde, at Timpsons svigersøn var en ligefrem taler. En mand fra

Mudport, fra St. Ursula sogn, havde desuden en forpligtelse til at hjælpe Timpsons svigersøn, for Timpson var en af de indflydelsesrigeste og mest ansete mænd i sognet, og havde en hel del forretninger, som han altid sørgede for kom på de rette hænder. Ganske bortset fra de penge, der kunde tjenes, holdt mr. Riley af sådanne folk, og det ville være ham en glæde at sige til mr. Timpson, når han kom hjem: "Jeg har skaffet Deres svigersøn en god pensionær." Timpson havde en masse døtre, og mr. Riley havde medfølelse med ham; desuden havde han for femten år siden set Louise Timpsons lyse krøller hver søndag i kirken, og det var klart, at hendes mand måtte være en anbefalelsesværdig lærer. Mr. Riley kendte ingen andre lærere, han kunne anbefale, hvorfor kunne han da ikke lige så godt anbefale mr. Stelling? Hans ven Tulliver havde spurgt ham til råds, og det er altid meget ubehageligt at sige en ven, at man ikke har noget råd at give ham. Og når man i det hele taget udtaler sin mening, ville det være dumt, ikke at gøre det med suffisance og selvtillid. Man gør den til sin egen, når man udtaler den, og får den selvfølgelig kær. Således gik det til, at mr. Riley, der ikke vidste noget ondt om Stelling at begynde med og ønskede ham vel, for så vidt han i det hele taget ønskede ham noget, aldrig så snart havde anbefalet ham, før han begyndte at tænke med beundring på en mand, der var anbefalet af en sådan autoritet. Jo, han var snart så varm for sagen, at hvis mr. Tulliver til sidst havde afslået at sende Tom til Stelling, ville mr. Riley have betragtet sin ven "af den gamle skole" for at være en stivsindet, umedgørlig fyr.

Hvis nogen dadler mr. Riley, fordi han giver anbefalinger på et så ringe fundament, må jeg sige, at man er meget hård imod

ham. Hvorfor skulle en auktionsholder og taksationsmand for tredive år siden nære flere skrupler end lærde mænd udviser i vor moralske og højt civiliserede tidsalder?

En god mand kan desuden ikke afholde sig fra at gøre en god gerning, når han kan komme til det, og man kan ikke være god mod alle. Naturen selv indlogerer af og til et ubehageligt snyltedyr på et andet dyr, imod hvilket den ikke nærer nogen som helst uvilje. Og hvad sker der så? Vi beundrer dens omsorg for parasitten. Hvis Mr. Riley havde undladt at give den omtalte anbefaling, ville han ikke have hjulpet mr. Stelling til en god pensionær, og dette ville havde været meget ubehageligt for den højærværdige gentleman.

4. Tom ventes

Det var en hård skuffelse for Maggie, at hun ikke fik lov til at være med sin fader i den lille gig, da han tog afsted for at hente Tom hjem fra Akademiet, men det regnede for meget, og mrs. Tulliver erklærede, at det var umuligt, at en lille pige kunne tage med i sin nyeste kjole. Maggie var af en modsat anskuelse, og den direkte følge af denne meningsforskel var, at hun, da moderen ville børste der genstridige sorte hår tilbage, smuttede bort og dyppede hovedet i en vandbalje i nærheden – med den udtrykkelige hævn for øje, at der ikke skulle blive noget af krøller den dag.

"Maggie, Maggie," udbrød mrs. Tulliver, idet hun sad hjælpeløs med børsten i skødet, "hvad skal der blive af dig, når du er så uartig? Jeg skal fortælle det til din tante Glegg og din tante Pullet, når de komme her i næste uge, og så vil de ikke holde af dig mere. Se på dit rene forklæde, hvor det er pølevådt. Folk vil tro, at det er en straf, at jeg har fået sådan et barn – de ville tro, at jeg har begået en stor synd."

Førend denne beklagelse var endt, var Maggie allerede ude af syne og på vej op til et stort loft under det spidse tag, mens hun rystede vandet af sine sorte lokker ligesom en terrier, der har været i bad. Dette loft var Maggies yndlingsopholdssted, når det regnede og ikke var alt for koldt; her udøste hun sit slette lune, og talte højt med de ormstukne gulve og brædder og de sorte lofter, der var behængt med spindelvæv, og her havde hun en fetisch, som hun straffede for alle sine ulykker. Det var kroppen af en stor trædukke, som engang havde haft de rundeste øjne og de rødeste kinder af verden, men som nu var

blevet helt skamskændet på grund af sine lidelser for andres skyld. Tre søm, der var slået ind i dens hoved, mindede om lige så mange kriser i Maggies niårige tilværelse; denne måde at hævne sig på havde hun lært af et billede i Bibelen, der forestillede Joel og Sisera. Det sidste søm var blevet anbragt med mere kraft end sædvanlig, for fetischen havde ved den lejlighed forestillet tante Glegg. Men kort efter var det gået op for Maggie, at hvis hun anvendte for mange søm, ville hun ikke så let kunne tænke sig, at det gjorde ondt, når hun slog hovedet imod muren, heller ikke ville hun kunne gøre det godt igen, når hendes vrede var forbi; for selv tante Glegg kunne gøre fordring på medlidenhed og tilgivelse, når hun havde fået sine knubs og bedt sin niece om forladelse. Fra den tid slog hun ikke flere søm ind, men stillede sin vrede ved at skrabe og støde træhovedet imod de store skorstene, der strakte sig som mægtige firkantede piller op igennem taget. Dette gjorde hun også nu, da hun kom op på loftet, og græd og hulkede med en sådan lidenskab, at hun ligefrem glemte grunden til sin sorg. Til sidst, da hun var blevet roligere, fik en pludselig solstråle, der faldt ind igennem lægterne tværs over de ormstukne brædder hende til at kaste fetischen bort og styrte hen til vinduet. Solen brød virkelig frem; møllehjulets brusen lød atter muntert, porten til kornmagasinet stod åben, og der var Jap, den mærkelige hvide og brune terrier, med det ene øre rejst i vejret, travende omkring og snøftende og snusende, som om den søgte en legekammerat. Alt dette var uimodståeligt. Maggie kastede sit hår tilbage og løb ned af trappen, tog sin hat uden at sætte den på hovedet, kiggede for at forvisse sig om, at moderen ikke var nær, og løb så ud i gården, springende og hvirvlende sig rundt,

idet hun sagde: "Jap, Jap! Tom kommer hjem!" Jap dansede om hende og gøede af fuld hals, som om den ville sige, at hvis der skulle gøres støj, var den nok mand for det.

"Nå, miss Maggie, De bliver snavset og falder om i pølet," sagde møllersvenden Luke, en høj bredskuldret mand på fyrre år, sorthåret og sortøjet, men ellers melet over det hele som en modedame.

Maggie standsede og stammede: "Nej, Luke, jeg bliver ikke snavset. Må jeg gå op i møllen med dig?"

Maggie holdt af at gå omkring i møllens store rum, og hun kom ofte ud med sit sorte hår pudret, så at hendes øjne, på grund af modsætningen, lyste med endnu stærkere ild end sædvanlig. Den underlige tummel, de store stenes uafbrudte bevægelse, der indgød hende en utydelig sød frygt, som om hun så en overnaturlig hemmelighedsfuld magt, melet, der løb i en evindelig strøm, det fine hvide pudder, der lagde sig allevegne og endog fik spindelvævene til at se ud som de fineste kniplinger, den behagelige rene duft af melet, alt bevirkede, at Maggie opfattede møllen som en lille vidunderlig verden for sig selv. Navnlig viste hun en levende interesse for edderkopperne. Hun tænkte på, om de havde slægtninge udenfor møllen; for i så fald måtte det falde dem meget vanskeligt at omgås med familien – og om en fed og melet edderkop, der var vant til at få sine fluer dyppede i mel, ville holde af at få dem serveret *au naturel*. Men den del af møllen, der tiltalte hende mest, var den øverste etage, kornkisten, hvor der lå store dynger af korn, og hvor hun kunne sidde og iagttage kornet, når det gled ned. Hun plejede at opholde sig der, når hun talte med Luke, som hun var

meget meddelsom overfor, da hun ønskede, at han ligesom hendes fader skulle nære høje tanker om hendes forstand.

Hun følte det særlig nødvendigt at imponere ham, nu da hun sad på en kornbunke, for hun råbte med den skrigende røst, der er nødvendig, hvis man vil høres i en mølle:

"Du har vist aldrig læst andre bøger end Bibelen, vel Luke?"

"Nej, miss, og den har jeg heller ikke læst meget i," sagde han åbent. "Jeg bryder mig ikke om at læse."

"Men hvis jeg lånte dig en af mine bøger, Luke? Jeg har fået nogle nydelige bøger, som du sagtens kan læse. Der er f.eks. Paynes rejse i Europa – deri kan du se, hvorledes andre mennesker i verden ser ud, og hvis du ikke kan forstå det alt sammen, er der billeder til hjælp – de viser, hvordan folk går klædt, hvad de tager sig for, og alt sådan noget. Der er hollændere, nogle fede tykke folk, der ryger tobak og sidder på tønder –"

"Nej, miss, jeg er ikke meget for hollændere. Der kan ikke være noget godt at få at vide om dem."

"Men de er vore medskabninger, Luke, – vi bør vide noget om vore medmennesker."

"Jeg tænker ikke meget på mine medskabninger, miss – alt, hvad jeg ved, er, at min forrige herre plejede at sige: Hvis jeg slår af på taksten, er jeg en hollænder, og det er så meget som at sige, at hollænderne er nogle tossehoveder og narre. Nej, jeg er ikke meget for hollændere. Der er tossehoveder nok her i verden – og kæltringer da også – uden at man behøver at søge dem op i bøger."

"Ja, ja da," sagde Maggie, ubehagelig berørt ved Lukes uventede fjendtlige stemning mod hollænderne, "måske du ville

synes bedre om "Livet i naturen" – det er ikke hollændere, du ser der, men elefanter og kænguruer og tibetkatten og månefisken og en fugl, der sidder på sin hale; jeg har glemt, hvad den hedder. Der er lande, som er fulde af disse dyr i stedet for heste og køer. Kunne du ikke have lyst til at vide noget om dem?"

"Nej, miss, jeg er blevet sat til at passe på melet og kornet – og det kan jeg ikke gøre, når jeg skal kende så mange andre ting. Det er det, der bringer folk i ulykke – når de kan alt andet end det, de skulle tjene deres brød ved. Og desuden tror jeg nok, at det meste af det, der står i bøger, er løgn; i det mindste er det det i aviserne, som de skriger med på gaderne."

"Du er akkurat ligesom Tom," svarede Maggie, der ønskede at føre samtalen hen på et behageligere emne. "Tom holder heller ikke af at læse. Jeg holder så meget af Tom, Luke – mere end af nogen anden i verden. Når han bliver stor, vil jeg holde hus for ham, og vi vil altid bo sammen. Jeg kan sige ham alt, hvad han ikke ved. Men jeg tror, at Tom er klog, skønt han ikke kan lide bøger; han laver de nydeligste piskesnerte og kaninhuse."

"O," sagde Luke, "han vil blive overrasket, når han kommer hjem, for kaninerne er alle sammen døde."

"Døde!" udbrød Maggie og sprang op fra kornbunken, hun sad på. "O, kære Luke, er de døde? Den med de nedfaldende ører og den plettede hud, som Tom gav alle sine penge ud for at købe?"

"Så døde som muldvarpe!" bemærkede Luke, der hentede sin sammenligning fra de lig, der var naglet på stalddøren.

"Kære Luke," sagde Maggie, mens tårerne trillede hende ned ad kinderne, "Tom sagde, at jeg skulle passe dem godt, og det har jeg glemt. Hvad skal jeg gøre?"

"Ja, ser De, miss, han havde sat dem derned i huggehuset, og ingen havde fået ordre til at passe dem. Jeg tror nok, at master Tom sagde det til Harry, men man kan ikke stole på Harry – han er en dårlig svend; han husker ingenting uden sine egne indvolde, og jeg ville ønske, de ville give ham bugvrid."

"O, Luke, Tom bad mig om at se til kaninerne hver eneste dag, men hvorledes kunne jeg gøre det, når jeg slet ikke tænkte på dem? O, han vil blive så vred på mig, og så bedrøvet for sine kaniner – og jeg er også bedrøvet. Hvad skal jeg gøre?"

"Det skal De ikke græmme Dem for, miss," sagde Luke i en beroligende tone, "de er svagelige tingester, disse kaniner, – og de kunne lige så godt være døde, selv om vi havde husket dem. Ting, der ikke er naturlige, kan ikke trives; Vorherre kan ikke lide dem. Han har skabt kaninerne med øren, der skal ligge tilbage, og det er ikke andet end opsætsighed, når de hænger ned som på en jagthund. Master Tom burde anvende sine penge bedre en anden gang. Det skal De ikke græmme Dem over, miss. Vil De ikke hjem med mig og se til min kone? Jeg går lige straks."

Denne indbydelse var en behagelig adspredelse for Maggies sind, og hendes tårer standsede efterhånden, da hun gik med Luke ned til hans hytte, der stod mellem nogle æble- og pæretræer og havde en svinesti ved siden af ovre på den anden side af møllens marker. Mrs. Moggs, Lukes kone, var et meget fornøjeligt bekendtskab. Hun viste sin gæstfrihed ved at traktere den lille pige og vise hende nogle små kunstværker, hun ejede. Maggie glemte, at hun havde nogen særlig grund til at være bedrøvet den dag, da hun stod på en stol og betragtede den mærkelige række billeder, der forestillede den forlorne søn i

sir Charles Grandisons kostume, undtagen at han på grund af sin slette moral ikke havde haft smag og sindsstyrke nok til at give afkald på sin paryk, som den nævnte fuldendte heros gjorde. De døde kaniner, som tyngede på hendes sind, bevirkede, at hun følte mere medlidenhed end sædvanlig med den svage, unge mand, navnlig da hun så det billede, hvor han lænede sig til et træ med et ulykkeligt udtryk i ansigtet, knæbukserne halvt tilknappede og parykken på sned, mens svinene, tilsyneladende af en udenlandsk race, syntes at forhåne ham ved deres lystige skælmeri over at nyde forskellige bælgfrugter.

"Jeg er glad over, at hans fader tog ham til sig igen, er du ikke, Luke?" spurgte hun. "Han var så bedrøvet og ville ikke gøre ondt mere."

"Å, miss," svarede Luke, "jeg tror ikke, at der var meget forhåbning om ham, selv om hans fader gjorde nok så meget for ham."

Dette var en smertelig tanke for Maggie, og hun ønskede heftigt at have fået noget at vide om den unge mands senere levnedsløb.

5. Tom kommer hjem

Tom skulle komme hjem tidligt på eftermiddagen, og der var et andet hjerte foruden Maggies, der bankede stærkt, da man kunne vente at høre vognens rumlen; for hvis mrs. Tulliver var i besiddelse af nogen stærk følelse, var det kærlighed til sin søn. Til sidst hørtes lyden – giggens hurtige lette støj – og til trods for vinden, der jog skyerne over himlen og sandsynligvis ikke ville respektere mrs. Tullivers krøller eller kappebånd, kom hun udenfor døren og lagde endog hånden på Maggies uskyldige hoved og glemte alle morgenens sorger.

"Der er han, min egen søde dreng! Men gudfader bevare os! Han har ingen krave på! Han har tabt den på vejen og spoleret den!"

Mrs. Tulliver stod med armene åbne, Maggie dansede omkring på ét ben, mens Tom sprang ned af vognen og med mandig undertrykkelse af alle blidere følelser råbte:

"Halløj! Jap – hvad, er du der, min dreng?"

Ikke desto mindre fandt han sig villigt i at blive kysset, skønt Maggie var ved at kvæle ham, da hun slog sine arme om hans hals, mens hans blågrå øjne vandrede hen til haven, lammene på engen og floden, hvor han lovede sig selv, at det første, han ville gøre var at fiske der den følgende dag. Han var en af disse drenge, der findes over alt i England og som i tolv-tretten års alderen snarest ligner gæslinger – lyst sjattet hår, røde æblekinder, fyldige læber og usynlige øjenbryn, – et fysiognomi, i hvilket det synes umuligt at opdage andet end det drengede i sin almindelighed, og som var så forskelligt som muligt fra Maggies ansigt, der syntes at være formet og farvet

med de mest afgjorte hensigter for øje. Men naturen, der gør sådanne, er så forslagen, at den skjuler sin mening under tilsyneladende åbenhed; og når verden tror, at den ret vel kan gennemskue den, forbereder den i al hemmelighed et glimrende dementi af mængdens kyndige profetier. Under disse godtkøbs-drengefysiognomier, som naturen synes at have travlt med, skjuler den nogle af sine ubøjeligste og dristigste planer, nogle af sine stærkeste karakterer; og den mørkøjede, oprørske lille pige vil til sidst blive en passiv skabning i sammenligning med denne ubetydelige spire til en mand med en hel del intetsigende, ubestemmelige træk.

"Maggie," sagde Tom og trak hende fortroligt hen i en krog, så snart moderen var gået ud for at undersøge hans kuffert, og han var begyndt at blive varm igen efter den kolde køretur. "Du ved ikke, hvad jeg har i min lomme."

"Nej!" svarede Maggie. "Er det kugler til at trille med eller nødder?" Hun begyndte at blive forknyt; for Tom plejede at sige, at det ikke var morsomt at lege med hende med kugler, fordi hun ikke kunne det ordentligt.

"Kugler! Nej, dem har jeg kastet væk alle sammen, og nødder duer ikke, uden når man selv plukker dem af træerne. Men se her!" Han trak noget halvt ud af lommen og skjulte det med hånden.

"Hvad er det, Tom?" sagde Maggie hviskende. "Jeg kan ikke se andet end lidt gult."

"Nå, det er – det er – en ny – gæt nu, Maggie."

"Jeg kan ikke gætte," sagde Maggie utålmodigt.

"Bliv nu ikke arrig, så får du det slet ikke at vide," sagde Tom, og puttede det hele i lommen igen, idet han så beslutsom ud.

"Nej, nej, Tom!" sagde Maggie og lagde hånden på den arm, der blev holdt så stift i lommen. "Jeg er ikke arrig eller tvær; det var blot, fordi jeg ikke kan gætte. O, vær nu god imod mig!"

Toms arm blev straks mindre stiv, og han sagde: "Ja, ja – det er en ny fiskesnøre – to nye snører – og den ene er til dig, Maggie, for din egen mund. Jeg ville ikke have hvedebrød til teen, for at spare penge, og Gibson og Spouncer ville slås med mig, fordi jeg ikke ville. Her er krogene, kan du se! – Jeg siger, skal vi ikke gå ned til dammen i morgen og fiske? Og du skal fange dine egne fisk, Maggie, og selv sætte ormene på og alt muligt – vil det ikke være morsomt?"

Maggie svarede ved et slå armene om Toms hals og omfavne ham og trykke sin kind tæt op til hans, mens han langsomt rullede noget af snøren op og sagde:

"Er det nu ikke en god broder, du har, sådan at købe en snøre alene til dig? Du ved nok, at jeg ikke havde behøvet at købe den, hvis jeg ikke havde villet."

"Ja, du er så god, Tom – og jeg holder så umådeligt af dig."

Tom havde stukket snøren i lommen igen og undersøgte krogene meget nøje, før han atter tog ordet.

"Og drengene ville banke mig, fordi jeg ville spare sammen til dem."

"O, jeg ville ønske, at I ville lade være at slås i din skole, Tom. Blev du ikke rædsomt pryglet?"

"Pryglet? Jeg?" sagde Tom og trak en stor lommekniv frem, hvis største blad han betragtede og beføIte nøje. "Nej, det kan du være sikker på, at jeg ikke lader mig byde. Jeg gav Spouncer et blåt øje – det var alt, hvad han fik for sin ulejlighed. Jeg lader

mig da ikke tvinge til at spise hvedebrød af sådanne nogle hvalpe."

"O, hvor du er modig, Tom! Du ligner Samson. Hvis der kom en løve farende imod mig, ville du slås med den – ikke sandt, Tom?"

"Hvordan skulle der komme en løve farende imod dig, dit tossehoved? Her er jo ikke andre løver end i menagerierne."

"Nej, men hvis vi var i lande, hvor der er løver – i Afrika for eksempel, hvor der er så frygtelig varmt – løverne æder mennesker dér. Jeg kan vise dig det i en bog, hvor jeg har læst det."

"Nå, så ville jeg tage gevær og skyde den."

"Men hvis du ikke havde et gevær – kunne jo være gået ud og have glemt det – for eksempel når vi skulle ud og fiske – og der så pludselig kom en løve brummende og farende imod os, og vi ikke kunne løbe bort. Hvad ville du så gøre, Tom?"

Tom nølede; til sidst drejede han sig foragteligt bort og sagde: "Men der kommer jo ingen løve! Hvad kan det så nytte, at snakke om det."

"Ja men – sæt at den kom – jeg vil bilde mig ind, at det skete," vedblev Maggie, "hvad ville du så gøre, Tom?"

"Du vrøvler, Maggie! Jeg gider ikke tale med dig – nu vil jeg gå ned og se til kaninerne."

Maggies hjerte begyndte at skælve af frygt. Hun vovede ikke at sige den sørgelige sandhed straks; men hun gik efter ham frygtsom og tavs og tænkte på, hvorledes hun skulle sige ham alt og mildne hans sorg og vrede; for Maggie frygtede frem for alt Toms vrede – den var så forskellig fra hendes egen.

"Tom," sagde hun frygtsomt, da de var udenfor døren, "hvor mange penge gav du for dine kaniner?"

"To halfcrowns og en sixpence," svarede Tom rask.

"Jeg tror nok, at jeg har en hel del mere i min stålpung ovenpå. Jeg vil bede moder om at give dig dem."

"Hvad skal det betyde?" spurgte Tom. "Jeg vil ikke have dine penge. Jeg har mange flere penge end du, fordi jeg er en dreng. Jeg har altid fået sovereigns juleaften, fordi jeg bliver en mand, og du har kun fået femshillings-stykker, fordi du kun er en lille pige."

"Jamen, Tom – hvis moder vil lade mig give dig to halfcrowns og en sixpence af min pung, kan du putte dem i din lomme og give dem ud og købe flere kaniner for dem."

"Flere kaniner? Jeg vil ikke have flere."

"Jamen – Tom! – De er alle sammen døde!"

Tom blev øjeblikkelig stående og vendte sig om imod Maggie. "Du har altså glemt at fodre dem, og Harry har også glemt det," sagde han, idet han for et øjeblik blev rød i ansigtet. "Jeg vil skænde på Harry – jeg vil have ham jaget bort. Og jeg bryder mig ikke om dig, Maggie. Jeg vil ikke gå ud fiske med dig i morgen. Jeg bad dig om at se til kaninerne hver dag." Han vendte sig om og gik videre.

"Ja, men jeg glemte det – og jeg kunne ikke gøre for det, kære Tom. Jeg er så bedrøvet," vedblev Maggie og brast i gråd.

"Du er en slet pige," sagde Tom strengt, " og det gør mig meget ondt, at jeg købte den snøre til dig. Jeg bryder mig ikke om dig."

"O, det er grusomt af dig," hulkede Maggie. "Hvis du havde glemt noget, ville jeg tilgive dig – jeg ville alligevel hold af dig og

ikke bryde mig om det."

"Det kan gerne være; det er fordi du er et fruentimmer. Men jeg glemmer aldrig noget."

"Tilgiv mig, Tom, mit hjerte vil briste ellers," sagde Maggie hulkende og klyngede sig til Toms arm, idet hun lagde sin våde kind på hans skulder.

Tom skød hende til side, blev stående og sagde i en autoritær tone: "Hør nu efter lidt, Maggie. Er jeg ikke en god broder mod dig?"

"Jo, jo," stønnede Maggie krampagtigt.

"Gik jeg ikke og tænkte på, at jeg ville købe dig en snøre, og sparede jeg ikke sammen til den, og ville Spouncer ikke prygle mig, fordi jeg ikke ville have hvedebrød?"

"Jo-o. Og jeg holder så meget af dig, Tom."

"Men du er en slet pige. Sidste ferie slikkede du malingen af min æske, og den forrige ferie lod du båden rende med min snøre, skønt jeg havde sat dig til at passe på den, og du stak hovedet igennem min drage – alt sammen til ingen nytte."

"Men jeg mente ikke noget ondt med det – jeg kunne ikke gøre for det," sagde Maggie i en ynkelig tone.

"Jo du kunne, hvis du havde dine tanker lidt med dig. Du er en slet pige, og du skal ikke ud at fiske med mig i morgen."

Efter at have udstødt denne frygtelige trussel, løb Tom bort fra Maggie over til møllen, hvor han ville tale med Luke og klage over Harry.

Maggie blev stående ubevægelig et par minutter og hulkede; derpå vendte hun sig om og løb ind i huset, og op på loftet, hvor hun satte sig på gulvet og lagde hovedet imod en ormstukken bjælke, yderlig fortvivlet og bedrøvet. Tom var kommet hjem, og

hun havde tænkt, at hun ville være så lykkelig – og nu var han grusom imod hende. Nu var der intet glædeligt i verden, når Tom ikke holdt af hende! O, han var meget grusom! Havde hun ikke tilbudt ham sine penge og sagt, at hun var så bedrøvet? Hun vidste, at hun var uartig overfor sin moder, men overfor Tom var hun det ikke – havde aldrig haft til hensigt at være det.

"O, han er grusom!" Maggie hulkede højt og fandt en ynkelig glæde i den hule genlyd, det gav på det store tomme loftsrum. Hun tænkte ikke på at slå eller mishandle sin fetisch – hun var alt for ulykkelig til at være vred.

Disse bitre barnlige sorger! Når sorger er noget nyt og forunderligt, når håbet endnu ikke har fået vinger, at det kan flyve over dage og uger, og når tiden fra sommer til sommer synes umålelig!

Maggie tænkte snart, at hun havde tilbragt timer på loftet, at det måtte være tetid, og at de alle drak te uden at bryde sig om hende. Nu vel, så ville hun blive dér og sulte sig ihjel – skjule sig bagved den store balje og blive stående der hele natten; og så ville de alle blive meget bange, og Tom ville være meget bedrøvet. Således tænkte Maggie i sit hjertes stolthed, da hun krøb bagved baljen; men straks efter begyndte hun igen at græde ved tanken om, at de ikke brød sig om, at hun var der. Hvis hun nu igen gik ned til Tom – ville han så tilgive hende? Måske var hendes fader dernede og ville tage hendes parti. Men hun ønskede, at Tom skulle tilgive hende, fordi han holdt af hende, og ikke fordi faderen befalede ham det. Nej, nej; hun ville aldrig mere gå ned, hvis Tom ikke kom op for at hente hende. Denne beslutning fastholdt hun meget bestemt i fem lange minutter bagved baljen; men så begyndte trangen til

kærlighed, den stærkeste følelse i Maggies natur, atter at kæmpe med hendes stolthed, og besejrede den snart. Hun krøb frem fra baljen ind på det dæmrende loft, da hun i det samme hørte hurtige fodtrin på trappen.

Tom havde moret sig alt for meget med at tale med Luke, med at gå rundt i møllen ud og ind, over alt hvor han havde lyst, og snitte i kæppe uden nogen anden grund, end at han ikke plejede at snitte i kæppe i skolen, til at han havde kunnet tænke på Maggie og den sorg, han havde voldt hende. Han havde villet straffe hende, og da denne forretning var besørget, havde han beskæftiget sig med andre sager som en prosaisk person. Men da han blev kaldt ind til te, sagde hans fader: "Hvor er den lille trold henne?" og mrs. Tulliver sagde næsten samtidig: "Hvor er din lille søster?" – for de havde begge troet, at Tom og Maggie havde tilbragt eftermiddagen sammen.

"Jeg ved det ikke," sagde Tom. Han havde ikke lyst til at sladre om Maggie, skønt han var vred på hende, for Tom Tulliver havde megen æresfølelse.

"Hvad for noget? Har I ikke leget sammen?" spurgte faderen. "Hun har ikke tænkt på andet i fjorten dage end din hjemkomst."

"Jeg har ikke set hende i et par timer," sagde Tom og gav sig i lag med et stykke kage.

"Gode Gud! Hun er druknet!" udbrød mrs. Tulliver, fo'r op fra stolen og løb hen til vinduet. "Hvordan kunne I gøre det?" Som alle frygtsomme kvinder rejste hun ubestemte anklager imod ubestemte personer.

"Nej, nej; hun er ikke druknet," sagde mr. Tulliver. "Du har naturligvis drillet hende, ikke sandt, Tom?"

"Nej, det har jeg ikke, fader!" svarede Tom indigneret. "Jeg tror, at hun er her et eller andet sted."

"Måske oppe på loftet," sagde mrs. Tulliver. "Der plejer hun at sidde og synge og tale med sig selv og glemme alle spisetiderne."

"Gå straks op og hent hende," sagde mr. Tulliver skarpt; for hans faderlige kærlighed for Maggie eller hans skarpsindighed indgød ham den tanke, at drengen havde været ond ved "den lille", ellers ville hun næppe have forladt ham. "Og vær god ved hende, hører du? Ellers skal du selv få kærligheden at føle, og det på en anden maner."

Tom var aldrig ulydig mod sin fader; for mr. Tulliver fordrede lydighed og holdt ikke af indvendinger. Han gik dog kun nølende, og tog sin kage med sig, men havde aldeles ikke til hensigt at trøste Maggie; for hun havde kun fået den straf, hun fortjente. Tom var kun tretten år, og havde ingen bestemt mening om aritmetik og grammatik; for han betragtede dem for størstedelen som åbne spørgsmål, men han var meget klar og bestemt i én henseende – nemlig, at han ville straffe enhver, som fortjente det; han ville også selv have modtaget sin straf, hvis han fortjente den; men han syntes rigtignok altid, at dette ikke var tilfældet

Det var altså Toms fodtrin, Maggie hørte på trappen, da hendes trang til kærlighed havde overvundet hendes stolthed, og hun netop ville gå ned med sine røde øjne og sit uordentlige hår for at bede om tilgivelse. Hendes fader ville i det mindste – det var hun overbevist om – klappe hendes hoved og sige: "Bryd dig ikke om det, min tøs!" Det er en vidunderlig sejrherre, denne trang til kærlighed, denne hjertets hunger, der er lige så

stærk som hin anden hunger, ved hvilken naturen tvinger os under åget og får os til at forandre verdens udseende.

Men hun kendte Toms fodtrin, og hendes hjerte begyndte at banke voldsomt, da håbet dæmrede i det. Han blev imidlertid stående på trappens øverste trin og sagde: "Maggie, jeg skulle sige, at du skal komme ned!" Men hun fo'r hen til ham, slyngede sine arme om hans hals og hulkede: "O, Tom – tilgiv mig! – jeg kan ikke bære det – jeg vil altid være god – jeg skal altid huske, hvad du siger – men du må holde af mig, kære Tom!"

Vi lærer at beherske os, når vi bliver ældre – vi trækker os tilbage, når vi har haft stridigheder; vi udtrykker os i dannede fraser, og bevarer på denne måde en værdig kulde, viser megen fasthed på den ene side og lider mange sorger på den anden. Vi følger ikke i vor adfærd de lavere væseners blotte impuls, men opfører os i enhver henseende som medlemmer af et udviklet, civiliseret samfund. Maggie og Tom lignede endnu meget lavere væsener, og det var derfor, at hun kunne gnide sin kind imod hans og kysse hans øjne på en hulkende, famlende måde, og der var ømme strenge i drengens bryst, som blev berørt, og plejede at give lyd ved Maggies kærtegn. Han opførte sig med en svaghed, der kun harmonerede lidet med hans beslutning om at straffe hende, som hun fortjente: han begyndte ligeledes at kysse hende, og sagde:

"Lad være med at græde, Maggie – vil du have en bid af min kage?"

Maggie holdt nu op med at hulke og stak munden frem og bed et stykke af kagen; derpå tog Tom en mundfuld for selskabs skyld, og de spiste sammen og gned hinandens kinder og næser

sammen, mens de spiste, så at de kom til at ligne to venskabelige ponyer.

"Kom nu med ned og drik te," sagde Tom, da kagen var sluppet op, og ned travede de af trappen med hinanden i hånden.

Således endte den dags sorger, og den næste dag gik Maggie ud med sin egen fiskestang i den ene og en kurv i den anden hånd, og havde en mærkelig evne til at træde i de værste vandpytter. Men hun så strålende ud, fordi Tom var god imod hende. Hun havde anmodet ham om at sætte ormene på krogen for hende, skønt hun troede blindt på hans forsikring om, at ormene ikke kunne føle (det var forresten Toms private mening, at det ikke gjorde stort til sagen, om de kunne). Han vidste alt muligt om orme og fisk og den slags, kunne sige, hvilke fugle der fløj forbi, og forstod at lukke leddene op til den rigtige side. Maggie beundrede i høj grad denne slags kundskaber, og anså dem for langt vanskeligere end det, der kunne læses i bøgerne, og hun skælvede i grunden for Toms overlegenhed, fordi han var den eneste, der kaldte hendes viden for "snak", og ikke var overrasket over hendes dygtighed. Tom var i virkeligheden af den mening, at Maggie var en tosset lille tingest – alle småpiger var tossehoveder – de kunne ikke ramme noget med en sten, de kunne ikke bruge en lommekniv og var bange for frøer. Alligevel holdt han meget af sin søster, og havde til hensigt at sørge for hende, tage hende til husholderske og straffe hende, når hun havde uret.

De var på vej til dammen, – den forunderlige dam, som var blevet dannet af underjordiske kildevæld for længe, længe siden. Ingen vidste, hvor dyb den var, og der var også noget

hemmelighedsfuldt ved dens fuldkomne runding, indfattet af pile og høje siv, så at vandet først kunne ses, når man kom tæt hen til skrænten. Synet af det gamle yndlingssted satte altid Tom i godt humør, og han talte til Maggie på den elskværdigste måde, da han åbnede kurven og forberedte alt til fangsten. Han kastede snoren ud for hende og stak hende stangen i hånden. Maggie anså det for sandsynligt, at småfiskene ville bide på hendes krog og de store på Toms. Men hun var faldet helt i staver og stirrede drømmende på det spejlklare vand, da Tom råbte i en dæmpet tone: "Pas på, Maggie, pas på!" og kom løbende til for at hindre hende i at trække snøren i land.

Maggie var bange for, at hun som sædvanlig havde gjort noget galt, men Tom trak i en fart snøren op, og en stor karusse sprællede i græsset.

Tom var ude af sig selv.

"O, Maggie! Vi snuppede den, du lille skat! Tøm kurven!"

Maggie var sig ikke bevidst, at hun havde gjort noget fortjenstfuldt, men det var nok, at Tom kaldte hende Maggie og var fornøjet med hende. Der var intet, som kunne forstyrre hendes glæde i den hviskende, drømmende stilhed, da hun lyttede til den bløde skvulpende lyd, det gav, når en fisk slog op i vandskorpen, og til den lette susen i pilene og sivene. Maggie syntes, at det måtte være et sandt Paradis at sidde således ved dammen og aldrig få skænd. Hun vidste aldrig af, at hun havde bid, før Tom sagde hende det, men hun holdt overmåde meget af at fiske.

Det var en af deres lykkeligste morgener. De vandrede sammen uden at tænke på, at livet nogensinde ville forandre sig meget for nogen af dem. De ville blive lidt større og skulle ikke

mere gå i skole, og hver dag ville være som en feriedag for dem; de ville altid leve sammen og holde af hinanden. Og møllen med dens brusen – det store kastanjetræ, de legede under – deres egen lille bæk, Ripple, ved hvis bredder de var som hjemme, og hvor Tom altid så så mange vandrotter, mens Maggie plukkede de røde sivtoppe, – og frem for alt den store flod, langs med hvilken de gik med en følelse af, at de rejste, at se den stigende flodtid, der kom ind fra havet, den frygtelige modflod, der stemmede vandet op og kom ind som et forsultent uhyre, eller det store asketræ – alt havde den største interesse for dem. Tom syntes, at de mennesker, der levede på et andet sted af jordkloden, måtte beklages, og når Maggie læste om store floder, så hun altid den, der løb forbi det store asketræ imellem grønne enge.

Livet forandrede sig for Tom og Maggie, og dog havde de ikke uret ved at tro, at mindet om og kærligheden til disse første år af deres liv altid ville indtage en plads i deres hjerter. Vi ville aldrig elske jorden så højt, hvis vi ikke havde haft nogen barndom på den, hvis ikke de samme blomster hvert forår spirede op, de samme, vi plukkede med vore spæde fingre, da vi sad og talte med os selv i græsset – de samme hyben og brombær på gærderne, de samme rødkælke, vi plejede at kalde "Guds fugle", fordi de ikke gjorde høsten skade. Intet nyt har det værd, som det gamle, kendte, der elskes, netop fordi det er gammelt og kendt.

6. Tanterne og onklerne ventes

Det var i påskeugen, og mrs. Tullivers kager var så udmærket lette, at stuepigen bemærkede med stolthed, at et vindpust kunne få dem til at flyve omkring som fjer. Der kunne af samme grund næppe tænkes gunstigere omstændigheder eller nogen heldigere årstid til et familiemøde, selv om det ikke havde været tilrådeligt at rådspørge søster Glegg og søster Pullet om Toms skolegang.

"Jeg ville hellere lade være med at indbyde søster Deane denne gang," bemærkede mrs. Tulliver, "for hun er så skinsyg og fordringsfuld, som nogen kan være, og hun prøver altid på at sætte ondt for mine stakkels børn hos deres onkler og tanter."

"Jo vist," svarede mr. Tulliver, "bed hende om at komme. Det er så længe siden, jeg har talt med Deane; det er skam et halvt år siden, vi har fået en passiar. Det er ligegyldigt, hvad hun siger – mine børn behøver ikke hendes ros."

"Det siger du altid, mr. Tulliver; men jeg er vis på, at der er ingen på din side, hverken tanter eller onkler, der testamenterer dem så meget som en fempundsnote. Og søster Glegg og Pullet lægger mange penge til side, både deres egne renter og smørpengene – for deres mænd køber dem alt muligt."

Mrs. Tulliver var en blid skabning men selv et får kan blive modigt, når det har lam.

"Pyt!" sagde mr. Tulliver, "der skal et stort brød til, når man har mange til frokost. Hvad har dine søstres smule penge at sige, når de har fået en halv snes nevøer og niecer, som skal dele dem? Og din søster Deane kan vel ikke få dem til at overlade det

hele til én, skulle jeg mene, for hele landet ville da bagtale dem i deres grav."

"Gud skal vide, hvad hun kan få dem til at gøre," sagde mrs. Tulliver, "for mine børn er så underlige mod deres onkler og tanter. Maggie er ti gange mere uartig, når de kommer her, end hun ellers er, og Tom kan ikke lide dem – Gud velsigne ham! Og Lucy Deane er sådan et godt barn – man kan sætte hende på en stol og så bliver hun siddende rolig en hel time og forsøger ikke på at slippe bort. Jeg kan ikke lade være med at holde af det barn, som om hun var mit eget, og jeg er vis på, at hun bedre kunne være mit barn end søster Deanes, for hun havde altid en meget dårlig farve for en af vor familie, havde søster Deane."

"Hvis du holder så meget af barnet, kan du jo bede faderen og moderen om at tage det med sig. Og vil du ikke også invitere børnenes tante og onkel Moss og nogle af deres børn?"

"Kære mr. Tulliver, så ville der blive otte voksne mennesker foruden børnene, og jeg måtte sætte to plader til i spisestuebordet og trække en hel masse dækketøj frem. Du ved desuden lige så godt som jeg, at *mine* søstre og *dine* søstre ikke harmonerer."

"Nå, ja, ja, så kan du gøre, som du vil, Bessy," sagde mr. Tulliver, og tog sin hat for at gå over i møllen. Få kvinder var mere føjelige end mrs. Tulliver i alle punkter, der ikke vedkom hendes familieforhold; men hun havde været en miss Dodson, og Dodsonerne var i virkeligheden en meget respektabel familie, der blev set op til lige så meget som til nogen anden i sognet. Man havde altid beskyldt misserne Dodson for at stikke næsen i vejret, og ingen var blevet overrasket ved, at de to ældste havde gjort så gode partier – skønt ikke i en tidlig alder,

for sligt var ikke skik i familien Dodson. Denne familie havde sin egen måde at gøre alting på; den blegede sit lærred, lavede most, saltede skinker og opbevarede sit syltetøj på sin egen måde, så at ingen datter i dette hus kunne være ligegyldig ved at være blevet født Dodson i stedet for Gibson eller Watson. Sørgehøjtider var altid yderst tiltalende og sømmelige i familien Dodson; hattebåndene havde ikke den mindste blå tone, handskerne var aldrig revnet ved tommelfingrene, enhver sørgede, som han eller hun kunne, og der var altid sorte skærf til ligbærerne. Når et medlem af familien var kommet i ulykke eller var syg, plejede alle de andre at besøge ham, sædvanligvis samtidig, og de gyste da ikke tilbage for at sige disse ubehagelige sandheder, som en korrekt familiefølelse dikterer; hvis sygdommen eller ulykken var den lidendes egen skyld, havde den Dodsonske familie ikke for skik at undlade at sige det rent ud. Kort sagt, der var i denne familie en egen tradition om, hvad der var rigtigt at iagttage i husholdningssager og i sociale forhold, og den eneste bitre omstændighed var en smertelig mangel på evne til at vurdere andre familiers måde at sylte på eller måde at være på, skønt det ikke var disses skyld, at de var uvidende om de Dodsonske traditioner. Når et kvindeligt medlem af familien Dodson var i et fremmed hus, spiste hun altid tørt brød til sin te og afslog at smage på syltetøjet, fordi hun ikke havde tiltro til smørret eg nærede mistanke om, at syltetøjet var begyndt at gære af mangel på sukker og kogning. Der var nogle Dodsoner, der lignede familien mindre end andre – det indrømmede man; men for så vidt som de hørte til slægten, var de dog bedre end dem, der ikke hørte til slægten. Og det er værd at lægge mærke til, at mens intet individ Dodson

var fornøjet med noget andet individ Dodson, var hver af dem dog ikke blot fornøjede med sig selv, men med hele slægten Dodson under ét. Det svageste medlem af en familie – det, der har mindst karakter – er ofte et indbegreb af dens skikke og sædvaner, og mrs. Tulliver var en komplet Dodson, skønt et, om man så må sige, formildet eksemplar, og om hun end i sin ungdom havde sukket under sine ældre søstres åg og den dag i dag udgød bitre tårer over deres søsterlige bebrejdelser, lå det dog ikke for hende at svigte familiens ideer. Hun var taknemmelig over at have været en Dodson, og over at have et barn, der lignede hendes familie i alt fald i det ydre, og som holdt af salt og kogte bønner, hvilket en Tulliver aldrig gjorde.

I andre henseender var den sande Dodson rigtignok latent hos Tom; og han var lige så langt fra at vurdere slægtskabet på mødrene side som Maggie; for når han blot i tide erfarede, at onklerne og tanterne ventedes, plejede han at absentere sig hele den dag med et stort forråd let transportable føde; et moralsk symptom, fra hvilket tante Glegg drog de mørkeste og sørgeligste fremtidsslutninger. Det forekom Maggie meget tungt, at Tom altid absenterede sig, uden at indvi hende i hemmeligheden, men det må indrømmes, at det svagere køn er en alvorlig hindring, når der er tale om at iværksætte en flugt.

Om onsdagen, dagen før onklerne og tanterne ventedes, var der så forskellige og tiltalende dufte udbredt over huset fra svesketærten i ovnen og geléerne, der endnu ikke var stivnet, at det var umuligt at være i dårligt humør: der var håb i luften.

Tom og Maggie gjorde forskellige indhug i køkkenet, og ligesom andre marodører bevægede man dem kun til at blive borte ved at tillade dem at bære et tilstrækkeligt bytte bort.

"Tom," sagde Maggie, da de sad på grenene af et hyldetræ og spiste deres tærte; "vil du løbe din vej i morgen?"

"Nej!" svarede Tom langsomt, da han var blevet færdig med sit stykke og tog et tredje i øjesyn, der skulle deles imellem dem. "Nej, jeg vil ikke."

"Hvorfor ikke? Er det fordi Lucy kommer?"

"Nej!" sagde Tom, idet han åbnede sin lommekniv og holdt den op over tærten med hovedet på den ene side. (Det var et vanskeligt problem, at dele den noget uregelmæssige polygon i to lige store dele) "Hvad bryder jeg mig om Lucy? Hun er kun en pige – hun kan ikke spille langbold."

"Er det da vingeléen?" sagde Maggie, der blev ved at gætte, mens hun lænede sig forover for at iagttage lommeknivens bevægelser.

"Nej, den kan være lige så god i overmorgen, dit tossehoved. Det er buddingen. Jeg ved nok, hvor dejlig den bliver – der er abrikoser i den – den vil jeg nok have min part af!"

Med dette udbrud faldt kniven ned på tærten og delte den i to stykker, men resultatet forekom ikke Tom tilfredsstillende, for han betragtede stadig stykkerne. Til sidst sagde han: "Luk dine øjne, Maggie!"

"Hvorfor det?"

"Det kan jo være lige meget hvorfor. Luk dem, når jeg siger det!"

Maggie adlød.

"Nå, hvad vil du så have, Maggie – højre eller venstre?"

"Jeg vil have det stykke, hvor syltetøjet løb ud," sagde Maggie og vedblev at holde øjnene lukket for at glæde Tom.

"Hvad, kan du da ikke lide syltetøj, dit tossehoved? Du må få det, hvis du vælger det, men ellers ikke. Nå – højre eller venstre? Vælg nu! Hvad for noget?" vedblev han hidsigt, da han opdagede, at Maggie kiggede. "Hvis du snyder, får du slet ikke noget."

Maggie ønskede i grunden, at Tom skulle have det største stykke, ikke just fordi hun undte ham det, men fordi han skulle være hende taknemmelig, fordi hun afstod ham det bedste stykke. Men hendes opofrelse gik ikke så vidt, at hun ville give afkald på det hele.

Derfor lukkede hun øjnene tæt i, indtil Tom atter sagde: "Vælg!" hvorpå hun svarede: "Venstre!"

"Der fik du det!" sagde Tom i en bitter tone.

"Det stykke, hvor syltetøjet løb ud af?"

"Nej, det andet – værsgo!" og tom rakte hende det bedste stykke uden videre indvendinger.

"Kære Tom, tag det selv – jeg bryder mig ikke om det; jeg vil hellere have det andet."

"Nej, jeg vil ikke," svarede Tom tvært, idet han begyndte at spise.

Maggie, der tænkte, at det ikke kunne nytte at fortsætte den ædle strid længere, begyndte også, og spiste halvdelen med stor hurtighed.

Men Tom var blevet først færdig og måtte se til, mens Maggie spiste de sidste mundfulde, skønt han havde betydelig lyst til mere.

Maggie vidste ikke, at Tom iagttog hende; hun gyngede frem og tilbage på hyldegrenen og havde kun sans for denne fornøjelse og for tærten.

"Hvor du er gerrig!" sagde Tom, da hun havde sunket den sidste mundfuld. Han vidste, at han havde opført sig loyalt overfor hende, og at hun burde have belønnet ham for det.

På forhånd ville han have sagt nej til hendes tilbud. Men man har selvfølgelig en anden opfattelse før ens egen kage er spist end bagefter.

Maggie blev ganske bleg ved denne beskyldning. "O, Tom, hvorfor bad du mig ikke om et stykke?"

"Tror du, det kunne falde mig ind at bede dig, der er så gerrig? Du kunne have tilbudt mig det, da du vidste, at jeg gav dig det bedste stykke."

"Men du ved meget godt, at jeg ville have givet dig det," svarede Maggie i en fornærmet tone.

"Ja, men jeg ville ikke bære mig ad som Spouncer. Han tager altid selv det bedste stykke, hvis man ikke forpurrer det, og hvis man vælger med lukkede øjne og får det bedste, snyder han og skifter om. Jeg holder nok af at dele ærligt, men jeg holder ikke af, at nogen er gerrig."

Med denne bidende bemærkning sprang Tom ned fra grenen og kastede en sten hen ad vejen med et "Halløj", der skulle være en venlig opmærksomhed mod Jap, der hele tiden havde set til, mens maden forsvandt, med en let bevægelse i ørene og følelser, der næppe havde været ganske uden bitterhed. Ikke desto mindre modtog den fortræffelige hund Toms opmærksomhed med så megen munterhed, som om den var blevet behandlet yderst ædelmodigt.

Maggie blev siddende stille på sin gren og følte den bitreste sorg over den ufortjente bebrejdelse. Hun ville have givet alt for ikke at have spist det hele stykke tærte, men gemt noget af det

til Tom. Ikke at hun selv foragtede tærten, for Maggie holdt selv meget af søde sager, men hun ville hellere have undværet den slags i årevis, end at Tom skulle kalde hende gerrig og være tvær imod hende. Og hun havde jo sagt, at hun ikke ville have det – og hun havde spist uden at tænke over det, – hvorledes skulle hun have båret sig anderledes ad? Maggies tårer flød så rigeligt, at hun ikke kunne se noget i sin nærhed i de næste ti minutter, og da denne tid var forløbet, følte hun trang til forsoning og sprang ned af grenen for at se efter Tom. Han var ikke længere i indhegningen ved høstakkene – hvor kunne han være gået hen med Jap? Maggie løb op på den høje skrænt, hvorfra hun havde en vid udsigt ned over floden. Der var Tom. Men hendes hjerte sank atter i hende, da hun så, hvor langt borte han var, og at han havde en anden ledsager foruden Jap – den ækle Bob Jakin, hvis officielle, om ikke naturlige funktion: at skræmme fuglene bort, for øjeblikket var overflødig. Maggie var vis på, at Bob var ond, uden at hun kunne gøre sig klart, hvorfor hun troede det, med mindre det var, fordi Bobs moder var en frygtelig stor, fed kone, der boede i et underligt rundt hus nede ved floden. Engang, da Maggie og Tom var gået derhen, var der kommet en plettet hund farende ud, som ikke ville holde op med at gø, og da Bobs moder var kommet ud efter den og havde skreget, at de ikke skulle være bange, havde Maggie troet, at hun skældte dem ud, og hun havde skælvet af frygt. Maggie anså det for sandsynligt, at det runde hus var fuldt af snoge i dagligstuen og flagermus i sovekammeret; for hun havde set Bob tage sin hue af for at vise Tom en snog, der var i den, og en anden gang havde han haft en håndfuld unge flagermus; i alt fald var han en ubehagelig karakter, måske endog noget djævelsk, hvis man

kunne dømme efter hans intime forhold til snoge og flagermus, og for at sætte kronen på det hele, var det sikkert, at Tom ikke brød sig om Maggie, når han gik med Bob, og ikke engang ville tillade hende at følge med.

Det må indrømmes, at Tom holdt af Bobs selskab. Hvorledes kunne det være andet? Bob var en stor kender af fugleæg; han kunne klatre i træerne som en spætte, og havde en næsten magisk evne til at opdage pindsvin og væsler, og han havde mod til at begå handlinger, der strengt taget var ulovlige, som at lave huller i gærderne, kaste sten efter fårene, og slå katte ihjel, der vankede om *inkognito*. Sådanne egenskaber hos en lavere stillet, der altid kunne behandles overlegent trods hans værdifulde kundskaber, udøvede selvfølgelig en skæbnesvanger tiltrækningskraft på Tom; og hver ferie kunne Maggie være vis på at have sorgfulde dage, fordi han var gået bort med Bob.

Nu vel, der var ikke noget at gøre ved det; han var borte, og Maggie havde nu ingen anden trøst end gå tilbage til hyldetræet og vandre langs med gærdet og bilde sig ind, at alt var godt, og at der intet var i vejen.

Maggies liv var fuldt af besvær og sorger, og det var den form, under hvilken hun tog sit opium.

Tom havde imidlertid ganske glemt Maggie og den smerte, han havde forvoldt hende, da han i følge med Bob, som han tilfældigt havde truffet, gik hen til en stor rottefangst i en lade i omegnen. Bob var meget kyndig i denne sport, og omtalte den med en entusiasme, som enhver, der ikke er fuldkommen berøvet al mandig følelse eller er fuldstændig uvidende om rottefangst, let kan tænke sig. Af en person at være, der er mistænkt for overnaturlig ondskab, så Bob virkelig ikke så

ondskabsfuld ud; der var endog noget behageligt i hans stumpnæsede ansigt med dets indfatning af krøllet, rødt hår. Hans benklæder var altid smøget op til knæene, for at han uden noget varsel kunne vade ude i floden, og hans dyd, hvis han havde nogen, var i sandhed en "dyd i pjalter", hvilken efter nogle filosoffers anskuelse, der anser al velklædt fortjeneste for mistænkelig, let bliver undervurderet eller endog ubemærket (måske fordi den så sjældent ses).

"Jeg kender en fyr, som har væsler," sagde Bob hæst, mens han travede afsted med sine blå øjne fæstede på floden som et eller andet amfibium, der ventede på en lejlighed til at springe ud. "Han bor nede ved St. Oggs – gør han. Han er den bedste rottejæger, der eksisterer. Jeg ville hellere være rottejæger end noget andet. Muldvarpe er ingenting mod rotter. Men gudbevares, du må se at få nogle væsler. Hunde duer ikke til noget! – Så, der er den hund!" fortsatte Bob, idet han med en foragtelig mine pegede på Jap: "Han duer såmænd hverken til at tage rotter eller til noget andet. Jeg har selv set det ved en rottejagt nede i din faders lade."

Jap, der følte denne vredes ubehagelige indflydelse, stak halen mellem benene, og gik tæt op til Toms ben. Tom følte sig lidt stødt på hans vegne, men havde ikke det overmenneskelige mod at stå tilbage for Bob i foragt for en hund, der gjorde en så ynkelig figur.

"Nej!" sagde han, "Jap duer ikke til sport. Jeg vil have virkelige rottehunde, der kan gøre gavn, når jeg kommer ud af skolen."

"Tag hellere væsler, master Tom," sagde Bob ivrigt, "og du skal se, at der ikke vil komme nogen fortrydelse af det. Det er mærkværdigt, hvor de kan tage rotter, og man kan spærre dem

inde i et bur med en rotte og se dem slås – det er mageløst. Den ballade har jeg lavet, og det er næsten mere grin end at se to mennesker slås, skønt jeg aldrig skal glemme dem, der solgte kager og appelsiner på sidste marked. De kom i hårene på hinanden og appelsinerne trillede ud i rendestenene, og kagerne blev mast ... men de smagte forresten lige godt for det," tilføjede Bob efter et øjebliks tavshed som en slags supplement.

"Men ser du, Bob," svarede Tom i en overbevisende tone, "væsler er nogle ubehagelige tingester, der bider – de kan bide én, inden man slipper dem løs."

"Jamen, det er jo netop det udmærkede ved dem – hvis nogen gør forsøg på at snuppe din væsel, vil det ikke vare længe, inden han udstøder et hyl og giver slip – kan du være sikker på."

I dette øjeblik standsede de to drenge pludselig deres gang, da en uventet begivenhed indtraf. Der hørtes et plump i vandet fra de nærliggende siv; Bob forsikrede, at han ville underkaste sig den forfærdeligste tortur, hvis det ikke var en vandrotte.

"Puds ham, Jap, puds ham!" råbte Tom, og klappede i hænderne, da han så den lille, sorte snude i vandfladen, mens dyret pilsnart satte over til den modsatte bred. "Tag ham!"

Jap spidsede øren og bevægede halen, men nægtede at springe ud; den forsøgte, om det ikke kunne gøre samme nytte at gø af fuld hals.

"Uf, din kryster!" sagde Tom og sparkede til den; for han følte sin værdighed som sportsmand krænket ved at eje et så fejt dyr. Bob afholdt sig fra alle bemærkninger, og gik for en forandrings skyld ud i vandet, hvor floden havde oversvømmet engen og hvor der ikke var dybere end til anklerne.

"Den er ikke meget fuld nu, floden," sagde Bob og sparkede vandet op i store søjler med en behagelig følelse af at vise det ringeagt. "Forrige år var alle engene ikke andet end en hel vandpjadder."

"Ja, vel," sagde tom med en vis vigtighed, "der har engang været en stor oversvømmelse her, da den runde dam blev dannet; fader har fortalt det, så det nytter ikke, at du siger mig imod. Og alle fårene og køerne druknede, og bådene kunne sejle langt hen over markerne."

"Jeg bryder mig ikke en døjt om oversvømmelser," svarede Bob, "jeg er lige glad, enten det er land eller vand. Jeg ville bare svømme – det er det hele."

"Pyt, hvis du ikke fik noget at spise i langsommelig tid," bemærkede Tom, hvis fantasi blev sat i bevægelse. "Når jeg bliver voksen, vil jeg lave en båd med et træhus ovenpå, ligesom Noahs ark med masser af mad – kaniner og steg og alt muligt. Hvis så oversvømmelsen kommer, vil jeg heller ikke bryde mig om det – og jeg skulle nok tage dig op, hvor du så svømmede omkring," tilføjede han i en velvilligt beskyttende tone.

"Jeg er ikke bange," sagde Bob, som sult ikke forekom at være noget forfærdeligt onde. "Men jeg skulle nok dreje halsen om på kaninerne, når du ville spise dem."

"Ja, og jeg ville have en hel del halfpence, og vi ville spille plat og krone," sagde Tom, der ikke tænkte på, at denne adspredelse rimeligvis ville have færre ynder for ham i en modnere alder. "Jeg ville dele med dig, når vi begyndte, og så skulle vi se, hvem der vandt."

"Jeg har en halfpenny," sagde Bob stolt og gik atter i land, idet han trak mønten op af lommen og kastede den op i luften. "Plat

eller krone?"

"Plat!" råbte Tom, der øjeblikkelig fik lyst til at spille.

"Det var krone!" sagde Bob hurtigt og snappede halfpenny'en til sig igen.

"Nej, det var ikke!" råbte Tom bydende. "Giv mig din halfpenny – den tilkommer mig; jeg har vundet den."

"Pyt!" svarede Bob og stak den i lommen.

"Du kan være vis på, du skal nok komme til at udlevere den," sagde Tom.

"Du kan ikke få mig til andet, end hvad jeg selv vil," svarede Bob.

"Ikke det?"

"Nej."

"Jeg er Tullivers søn."

"Ja, hvad bryder jeg mig om det?"

"Jeg skal lære dig at bryde dig om det, snyder," sagde Tom, idet han greb Bob i kraven og rystede ham.

"Vil du se, du tager dig i agt," sagde Bob og gav ham et spark.

Toms blod var kommet i kog, han gik løs på Bob og kastede ham til jorden; men Bob holdt fast som en kat og trak ham ned med sig. De sloges en stund på jorden, indtil Tom fik overtaget og troede at være herre over situationen.

"Nå, vil du ikke ud med den halfpenny?" sagde han med vanskelighed, idet han bestræbte sig for at holde Bobs arme nede.

Men i dette øjeblik viste Jap sig på skuepladsen. Den var løbet i forvejen, men kom nu gøende tilbage og greb den gunstige lejlighed til at bide i Bobs bare ben, et angreb, den udførte med ære og ustraffet. Men Japs tænder fik ikke Bob til at give slip;

han tog endnu hårdere fast, hans mod syntes at vokse, og med en ny anvendelse af sin kraft stødte han Tom tilbage og kom ovenpå. Men Jap blev endnu mere rasende ved at se dette, og anbragte sine tænder et andet sted, så at Bob endelig gav slip på Tom, tog hunden, som om han ville kvæle den, og kastede den ud i floden. Tom kom derved op igen, og førend Bob havde fået ligevægten efter at have svinget Jap, faldt Tom over ham, kastede ham til jorden og satte sit knæ på hans bryst.

"Vil du så ikke ud med halfpenny'en?" spurgte Tom igen.

"Tag den selv!" sagde Bob fortrædelig.

"Nej, jeg vil ikke tage den – du skal give mig den!"

Bob tog halfpenny'en ud af sin lomme og kastede den langt hen ad jorden.

Tom gav nu slip og lod Bob rejse sig.

"Dér ligger din halfpenny henne!" sagde han. "Jeg vil hverken eje eller have den – og jeg ville ikke have beholdt den. Men du ville snyde – jeg hader snyderi. Jeg vil ikke følges med dig mere," tilføjede han, idet han vendte sig om, og følte en vis sorg ved at måtte give afkald på rottefangsten og alle de andre glæder, der måtte opgives, når omgangen med Bob var forbi.

"Så kan du stikke af, hvorhen du vil," råbte Bob efter ham. "Jeg har vel lov at snyde, hvis jeg synes; ellers er der ikke noget morsomt ved at spille. Jeg ved et sted, hvor der er en fuglerede, men jeg skal nok tage mig i agt for at fortælle dig det ... Du er en rigtig uforskammet hanekylling, er du, sådan en lille ..."

Tom blev ved at gå uden at vende sig om, og Jap fulgte hans eksempel, da det kolde bad havde dæmpet dens lidenskab.

"Stik du bare af med druknede hund! Å, jeg ville skamme mig ved at have sådan en hund – skamme mig!" råbte Bob så højt

han kunne for at vise sin trods. Men Tom ville ikke vende sig om, og Bobs stemme blev noget usikker, da han sagde:

"Og jeg, som har givet dig alt muligt, og vist dig alt muligt, og aldrig forlangt noget af dig – og der har du den kniv, du har givet mig ..." Med disse ord kastede Bob sin lommekniv så langt bort, han kunne, efter Tom. Men det frembragte ingen anden virkning, end at Bob følte en frygtelig tomhed ved at vide, at hans lommekniv var borte.

Han blev stående, indtil Tom var forsvundet bag ved gærdet. Det kunne ikke glæde nogen, at kniven lå der på jorden, – det kunne ikke ærgre Tom, og stolthed og ømfindtlighed var en svag følelse hos Bob, i sammenligning med hans kærlighed til lommekniven. Det kildrede i hans fingre af lyst til at gå hen og gribe det ru hjortetaksskaft, som han så ofte havde kærtegnet, når det lå uvirksomt i hans lomme. Og den havde to blade, som netop var blevet slebet! Hvad er livet uden lommeknive for et menneske, der engang har smagt en højere tilværelse? Ja, at kaste skaftet efter øksen er en forstandig handling, når man er fortvivlet, men at kaste sin lommekniv efter en uforsonlig ven er i enhver henseende en hyperbol; det er rentud at skyde forbi målet. Bob gik derfor hen til stedet, hvor den elskede kniv lå i snavset, og følte en ny glæde ved at trykke den efter den korte skilsmisse, ved at åbne bladene og beføle æggen med sin hårdhudede tommelfinger. Stakkels Bob! han var ikke følsom i æressager; han var ingen ridderlig karakter. En fin moralsk aroma ville næppe have været bemærkelig i Kennel Yard, som var Bobs hjemsted; man ville næppe have sat pris på den, selv om man havde kunnet opfatte den. Og dog, når alt kom til alt,

var Bob hverken en lurendrejer eller tyv, som vor ven Tom så overilet havde tænkt.

Men sagen var, at Tom var en rigoristisk personlighed og havde mere retfærdighedsfølelse i sig, end drenge i almindelighed har – den retfærdighedsfølelse, der ønsker at straffe forbrydere, som de fortjener, og ikke nærer mindste betænkelighed ved at gøre det. Maggie så, at der lå en sky på hans pande, da han kom hjem: den ødelagde hendes glæde ved at se ham, før hun havde ventet, og hun vovede næppe at tiltale ham, da han uden at mæle et ord stod og kastede småsten ud i mølledammen. Det er ikke morsomt at give afkald på en rottejagt, når man har glædet sig til den. Men hvis den stærkeste følelse hos Tom i dette øjeblik havde givet sig luft, ville han have sagt: "Jeg ville gøre akkurat det samme igen!" Det var således, at han reglen bedømte sine forbigangne handlinger, hvorimod Maggie altid ønskede, at hun havde båret sig anderledes ad.

7. Tanterne og onklerne optræder

Dodsonerne var ganske sikkert en smuk familie, og mrs. Glegg var ikke den mindst smukke af søstrene. Mens hun sad i mrs. Tullivers lænestol ville ingen upartisk iagttager have nægtet, at af en dame på halvtreds år at være havde hun et meget net ansigt og en tækkelig figur, skønt Tom og Maggie betragtede tante Glegg som en type på grimhed. Hun foragtede ganske bestemt klædedragtens forskønnelser, for skønt, som hun ofte sagde, ingen dame havde bedre klæder end hun, var det dog ikke hendes vane at slide sit nye tøj op før det gamle. Andre damer kunne lade deres bedste linned vaske hver uge, hvis de fandt behag i det, men når mrs. Glegg døde, skulle man få at se, at hun havde bedre linned i skabet i det blomstrede værelse, end mrs. Wool fra St. Oggs nogensinde havde haft på sin krop, skønt mrs. Wool gik med sit linned, før det var betalt. Lige sådan forholdt det sig med hendes forlorne pandehår: Mrs. Glegg havde uden tvivl det mest skinnende og prægtigt krøllede forhår liggende i sin kommode sammen med de mest falmede og nedfaldne krøller, men at bære det første på en almindelig hverdag, var at afstedkomme den ubehageligste og usømmeligste forvirring mellem helligdage og hverdage. Af og til kunne mrs. Glegg nok bære sit tredjebedste forhår ved en hverdagsvisit, men ikke i en søsters hus, navnlig ikke i mrs. Tullivers, fordi denne lige siden sit bryllup havde krænket søsterens følelser ved at gå med sit eget hår, skønt som mrs. Glegg bemærkede til mrs. Deane – en husmoder som Bessy, hvis mand altid var indviklet i processer, burde vide bedre besked. Men Bessy var altid svag!

Hvis mrs. Gleggs forhår altså var mere falmet og sjattet end sædvanlig, havde hun sine hensigter med det; det skulle være den skarpeste og mest skærende hentydning til mrs. Tullivers bunker af krøller, der var skilt fra hinanden ved en blød, bølgeformet linje på hver side af skilningen. Mrs. Tulliver havde mange gange fældet bitre tårer over søster Gleggs ubehageligheder i anledning af hendes ungdommelige krøller, men bevidstheden om, at de klædte hende, havde holdt hende oppe. Mrs. Glegg havde beholdt sin hat på inde i stuen – naturligvis uden at have bundet den, og lidt på sned – noget, hun ofte gjorde, når hun aflagde visitter og var i dårligt humør: hun kunne jo ikke vide, hvilke fælder man havde lagt for hende i fremmede huse. Af samme grund bar hun et lille pelsværks overslag, der netop kunne nå om hendes skuldre, men som var langt fra at kunne knappes over hendes velformede bryst. Det kunne have været interessant at erfare, i hvilke fjerne tiders mode mrs. Gleggs skifergrå silkekjole hørte hjemme; men af visse gule pletter på den og en mulden lugt, der mindede om et fugtigt klædeskab, var det rimeligt, at den hørte til en dragt, der netop var så gammel, at den var fundet værdig til at tages i brug.

Mrs. Glegg holdt sit store guldur i hånden og havde snoet kæden om sine fingre. Hun bemærkede til mrs. Tulliver, der netop var kommet ind efter et besøg i køkkenet, at, hvad klokken end var på andre folks ure, var den over halv ét på hendes.

"Jeg forstår ikke, hvad søster Pullet tænker på," vedblev hun. "Det har altid været skik i vor familie, at den ene var lige så punktlig som den anden – jeg er overbevist om, at det var

således i salig faders tid – man brugte ikke, at den ene søster skulle sidde og vente på den anden i timevis. Men hvis vor families skikke er blevet forandret, er skylden ikke min – det kunne ikke falde mig ind at træde ind i et hus, når alle andre går deres vej. Jeg forbavses over søster Deane – hun plejede at ligne mig mere. Men hvis du vil følge mit råd, Bessy, skal du hellere servere middagsmaden lidt tidligere end trække den ud, fordi folk kommer senere, skønt de burde vide det bedre."

"O, kære, du behøver ikke at være bange; de kommer nok alle sammen i rette tid," sagde mrs. Tulliver i sin milde tone. "Maden kan ikke være færdig før klokken halv to. Men hvis det er for længe at vente, må jeg så ikke give dig en kage og et glas vin?"

"Det gør mig ondt, Bessy," svarede mrs. Glegg med et bittert smil og en næppe mærkelig rysten på hovedet, "jeg troede, at du kendte din egen søster bedre. Jeg har aldrig nogensinde spist mellem måltiderne, og jeg håber ikke, at jeg skal begynde på det i dag. Jeg hader også den snak om at spise klokken halv to, når man kan spise klokken ét. Det var ikke således, at du blev opdraget, Bessy."

"Hvad skal jeg gøre, Jane? Mr. Tulliver holder ikke af at spise før klokken to, men for din skyld spiser vi en halv time tidligere."

"Ja, jeg kender nok disse mandfolk – de vil opsætte alt muligt – de opsatte gerne middagsmaden til efter teen, hvis deres hustruer var svage nok til at give efter; men det er sørgeligt for dig, Bessy, at du ikke har fået mere sjælsstyrke. Vi vil håbe, at dine børn ikke kommer til at lide for det. Og jeg håber da, at du ikke er gået hen og har lavet en stor middag for os – gjort store

udgifter for dine søstres skyld, for vi ville hellere spise en tør brødskorpe end hjælpe til at ødelægge dig med ekstravagancer. Det er underligt, at du ikke tager søster Deane til mønster – hun er langt mere fornuftig. Og du har fået to børn at sørge for, og din mand sætter din formue over styr ved sine processer og kan let ødelægge sin egen med. En smule suppe," tilføjede mrs. Glegg i en emfatisk tone, "og en simpel budding med en skefuld sukker i stedet for syltetøj ville være mere passende."

Med søster Glegg i dette humør var det en lovende udsigt for dagen. Mrs. Tulliver skændtes aldrig med hende, så lidt som en vandfugl, der løfter sit ene ben på en afværgende måde kan siges at skændes med en dreng, der bombarderer den med stene. Men middagsspørgsmålet var ømfindtligt og aldeles ikke nyt, så at mrs. Tulliver kunne give det samme svar, hun så ofte før havde givet.

"Mr. Tulliver siger, at han *vil* give sine venner en god middag, så længe han har råd til det," svarede hun, "og han har vel ret til at gøre, hvad han vil, i sit eget hus."

"Meget vel, Bessy. Jeg kan desværre ikke efterlade dine børn så mange af mine sparepenge, at de er sikret mod at blive ruinerede. Og du må ikke sætte dit håb til mr. Gleggs penge, for selv om han skulle dø først, hvad der ikke er rimeligt, da hele hans familie er så gammel, vil han sætte sine penge således fast, at de efter min død går tilbage til hans egen slægt."

Mens mrs. Glegg talte, hørtes lyden af vognhjul, og det var en meget behagelig afbrydelse for mrs. Tulliver, der skyndte sig ud for at modtage søster Pullet – det måtte være hende, for man kunne høre, at det var en firhjulet vogn.

Mrs. Glegg rystede på hovedet og så sur ud, da hun tænkte på den "firhjulede". Hun havde sin egen mening om den ting.

Søster Pullet var i tårer, da enspænder-chaisen standsede udenfor mrs. Tullivers dør, og det var åbenbart, at hun fandt det rigtigt at udgyde nogle flere, inden hun steg ud; for skønt hendes mand og mrs. Tulliver stod rede til at tage imod hende, sad hun stille og bevægede hovedet melankolsk, mens hun stirrede på dem gennem sine tårer.

"Hvad er der i vejen, søster?" spurgte mrs. Tulliver. Hun havde ikke megen fantasi, men det faldt hende ind, at det store toiletspejl i søster Pullets soveværelse måske var blevet slået itu for anden gang.

Mrs. Pullet svarede kun med at ryste på hovedet, da hun langsomt rejste sig og steg ud af chaisen efter først at have forsikret sig om, at mr. Pullet sørgede for, at hendes smukke silkekjole ikke tog skade. Mr. Pullet var en lille mand med en stor næse, små blinkende øjne, og tynde læber, og var iført en ny sort frakke og hvidt halstørklæde, der syntes at være knyttet fastere, end det strengt taget kunne være behageligt. Han stod omtrent i samme forhold til sin høje, ret nette kone med hendes ballon-skørter, vide kappe og store befjedrede og bebåndede hat som en lille fiskerbåd til en brig for fulde sejl.

Det er et patetisk skue og et slående eksempel på den mangfoldighed, som en højt udviklet civilisation har indført i sindsbevægelserne – at se en moderne dame klædt i sorg. Hvilken række af gradationer er der ikke fra en hottentot i sorg til en kvinde i stive lærredsskørter med flere armbånd på hver arm og en slags arkitektonisk hat, besat med flagrende bånd. Hos det oplyste civilisationens barn bliver den for sorgen

karakteristiske følelse af resignation således forhutlet og varieret, at den frembyder et overordentlig interessant problem for en analytiker. Hvis en kvinde med et knust hjerte og øjne, der er blændede af tårer, skal gå igennem en snæver dør, kan hun let krølle sine stivede skørter, og den dybe bevidsthed om denne mulighed vækker en række kræfter i hende, som bevirker, at hun netop finder den lige vej gennem døren. Når hun mærker, at hendes tårer rinder stærkt, løser hun sine hattebånd og kaster dem tilbage med en rørende gestus – en gestus, der midt i den dybeste melankoli viser, at hun håber på tørre øjeblikke i fremtiden, da hattebånd igen vil få betydning for hende.

Mrs. Pullet klarede dørene fortræffeligt, om hun end strøg med skuldrene imod deres sider (i hin periode var en dame ligefrem latterlig, hvis hun ikke målte en meter over skuldrene). Og da hun havde gjort dette, satte hun atter sine ansigtsmuskler i gang med at presse friske tårer frem og trådte ind i værelset, hvor mrs. Glegg opholdt sig.

"Du kommer sent, søster, hvad er der på færde?" sagde mrs. Glegg skarpt, idet de trykkede hinanden i hånden.

Mrs. Pullet satte sig ned, og løftede omhyggeligt slæbet op, inden hun svarede:

"Hun er gået heden."

"Det er ikke spejlglasset denne gang," tænkte mrs. Tulliver.

"Hun døde i forgårs," vedblev mrs. Pullet, "og hendes ben var så tykke som min krop," tilføjede hun i en sørgmodig tone efter en pause. "De tappede hende uafbrudt i den sidste tid, og vandet – man kunne have svømmet i det, hvis man havde haft lyst."

"Ja, Sophie, det er sørgeligt, at hun er død, hvem det så er," sagde mrs. Glegg hurtigt og med den ligefremhed, der sømmede sig for en så klar og energisk sjæl. "Men jeg kan rigtignok ikke begribe, hvem det er, du taler om."

"Men jeg ved det," sagde mrs. Pullet, idet hun sukkede og rystede på hovedet, "og der var ikke mage til vattersot i hele sognet. Det var gamle mrs. Sutton fra Twentylands."

"Jeg har aldrig hørt, at hun var i familie med os eller blot hørte til vort bekendtskab," sagde mrs. Glegg, der altid græd så meget, som hun anså for passende, når der hændte hendes egen slægt noget, men ikke ved andre lejligheder.

"Da var jeg så godt kendt med hende, at jeg har set hendes ben, da de var som store blaser ... Hun var en gammel dame, der havde fordoblet sine penge mange gange og selv styrede dem indtil det sidste, og havde en pung med sine nøgler liggende under hovedpuden, indtil det var forbi. Der var ikke mange af hendes lige i sognet."

"Og de sagde, at hun havde slugt en hel vognfuld medicin," bemærkede mr. Pullet.

"Ah!" sukkede mrs. Pullet. "Hun klagede sig mange år, for hun fik vattersoten, men lægerne kunne ikke finde ud af, hvad hun fejlede. Og hun sagde til mig sidste juleaften, da jeg var ovre at se til hende: 'Mrs. Pullet – sagde hun – hvis De nogensinde får vattersot, vil De tænke på mig.' Det sagde hun," tilføjede mrs. Pullet og brast atter i gråd, "det var hendes egne ord. Hun skal begraves på søndag, og Pullet er indbudt til begravelsen."

"Sophie," sagde mrs. Glegg, der ikke længere var i stand til at beherske sin modsigelseslyst, "Sophie, jeg undrer mig over, at Du kan ødelægge dit helbred ved at give dig hen til følelser for

folk, der ikke vedkommer dig. Salig fader gjorde det aldrig, så lidt som tante Frances eller nogen anden af familien, jeg har hørt tale om. Du kunne ikke være mere bevæget, hvis vi pludselig fik at vide, at fætter Abbott var afgået ved døden uden at have gjort testamente."

Mrs. Pullet svarede ikke, men standsede sin gråd. Hun var snarere smigret end fortørnet over at have fået en irettesættelse, fordi hun græd for meget. Ikke enhver kunne fælde så mange tårer over en naboerske, som var død uden at efterlade dem noget; men mrs. Pullet havde ægtet en proprietær og havde tid og penge nok til at bringe sin gråd og alt muligt andet op på det højeste kogepunkt af respektabilitet.

"Mrs. Sutton døde skam ikke uden at have gjort testamente," bemærkede mr. Pullet, der havde en dunkel følelse af, at han sagde noget, der kunne retfærdiggøre hans kones tårer. "Vort sogn er rigt, men de siger, at mrs. Sutton dog var den, der kunne efterlade sig de fleste tusinder. Hun har ikke stiftet noget legat, der er værd at tale om, – hun efterlader det hele, rub og stub, til hendes mands nevø."

"Så kan det kun lidt nytte at være rig," bemærkede mrs. Glegg, "når man ikke havde andre at efterlade det til end sin mands familie. Det var såmænd ikke umagen værd at gå og pine sig med pengene, når man ikke kan efterlade sin egen familie dem."

"Jeg er vis på, søster," sagde mrs. Pullet, der nu var kommet sig så meget, at hun kunne tage sit sjal af og lægge det sammen, "at det er en meget net mand, mrs. Sutton har efterladt sine penge, for han lider af astma og går i seng hver aften klokken otte. Han fortalte mig det selv – med sjælden åbenhed – en

søndag han var i kirke. Han har et katteskind på brystet, og hans stemme skælver lidt, når han taler – han er en fuldkommen gentleman. Jeg sagde ham, at der ikke var to måneder af året, hvor jeg ikke havde besøg af lægen og han svarede: "Mrs. Pullet, jeg føler for Dem." Det var det, han sagde, hans egne ord. Ak!" sukkede mrs. Pullet og virrede med hovedet ved tanken om, at der kun gaves få, der helt kunne dele hendes erfaringer i rød mikstur og hvid mikstur, stærke midler i små flasker og svage midler i store flasker, piller til en shilling og pulvere til atten pence. "Søster, det er vist lige så godt, at jeg bliver af med min hat. Så du, om hatteæsken blev taget ud af vognen?" tilføjede hun og vendte sig til sin mand.

Mr. Pullet havde ved et eller andet uberegneligt anfald af glemsomhed ikke husket den omtalte æske, og skyndte sig ud med en dårlig samvittighed for at afhjælpe fejlen.

"Den skal blive båret oven på," sagde mrs. Tulliver, der ønskede at slippe bort straks af frygt for, at mrs. Glegg skulle begynde at udvikle at Sophie var den første Dodson, der nogensinde havde ødelagt sin konstitution med medicin.

Mrs. Tulliver holdt meget af at gå oven på med søster Pullet, undersøge hendes kappe omhyggeligt, inden hun tog den på, og debattere pynt i almindelighed. Dette var en af de svagheder hos Bessy, der vakte mrs. Gleggs søsterlige medlidenhed: Bessy gik naturligvis for godt klædt; og hun var alt for stolt til at klæde sin datter i de gode kjoler, hendes søster Glegg gav hende fra de ældre sæt af sin garderobe; det var både synd og skam at købe andre klæder til det barn end i det højeste et par sko. I denne henseende gjorde mrs. Glegg dog Bessy uret; for mrs. Tulliver havde virkelig gjort sig megen umage for at få Maggie til at gå

med en italiensk stråhat og en farvet silkekjole, der var syet om, og som havde tilhørt tante Glegg. Resultatet havde imidlertid været således, at mrs. Tulliver havde været nødt til at skjule det i sit eget moderlige bryst. Maggie, der havde erklæret, at kjolen lugtede væmmeligt af farve, havde nemlig den første søndag grebet lejligheden til at tabe bøfstegen i skødet og overhælde sig med sauce, og da hun så, at denne taktik var god, havde hun postet vand på stråhatten med de grønne bånd, indtil den kom til at ligne en eller anden mærkelig ret garneret med vissen salat. Jeg må dog sige til Maggies undskyldning, at Tom havde lét hende ud, da hun gik med tante Gleggs gamle klæder. Tante Pullet forærede også kjoler bort, men de var altid så nette, at de både vandt Maggies og moderens udelte bifald. Mrs. Tulliver foretrak i det hele Pullet frem for de andre søstre, og denne følelse blev gengældt. Men mrs. Pullet var bedrøvet over, at Bessy havde disse uartige, klodsede børn; hun vilde gøre for dem, hvad hun kunne, men det var skade, at de ikke var så gode og nette som søster Deanes barn. Maggie og Tom fandt deres tante Pullet tålelig, navnlig fordi hun ikke var deres tante Glegg. Tom nægtede altid at besøge dem mere end en gang i sin ferie; begge hans onkler kælede selvfølgelig for ham den ene gang, men hos tante Pullet var der en mængde skrubtudser i kælderen, som han kunne bombardere med sten, og derfor foretrak han at besøge hende. Maggie gyste for tudserne og drømte om dem, men hun holdt af onkel Pullets musikalske snusdåse. Men alligevel var søstrene i mrs. Tullivers fraværelse enige om, at Tullivers blod ikke godt lod sig blande med det Dodsonske, at Bessys børn i virkeligheden var Tullivers, og at Tom, skønt hun havde det Dodsonske ydre, rimeligvis ville blive

lige så ubehagelig som sin fader. Hvad Maggie angik, var hun et sandt billede af tante Moss, mr. Tullivers søster – et stort fruentimmer, der havde giftet sig med en fattig mand, som ikke havde noget porcelæn, og hvis mand havde megen vanskelighed ved at betale sine renter. Men da mrs. Tulliver var oven på med mrs. Pullet, blev samtalen selvfølgelig rettet imod mrs. Glegg, og de blev i fortrolighed enige om, at det var umuligt at vide, hvilke ubehageligheder søster Jane næste gang ville sige. Men deres tête-à-tête blev afbrudt ved mrs. Deanes ankomst med lille Lucy, og mrs. Tulliver måtte med tavs smerte se til, da Lucys blonde krøller blev ordnet. Det var ganske ubegribeligt, at mrs. Deane, den magreste og blegeste af alle misserne Dodson, kunne have fået et så yndigt barn, der når som helst kunne blive anset for mrs. Tullivers. Og Maggie var altid dobbelt så mørk i huden, når hun sås sammen med Lucy.

Det gjorde hun også i dag, da hun og Tom kom ind fra haven med deres onkel Glegg. Maggie havde revet sin hat af og kom ind med sammenfiltret hår; hun styrtede straks hen til Lucy, der stod ved siden af sin moder. Kontrasten mellem de to kusiner var visselig iøjnefaldende, og for en overfladisk iagttagelse så det ud, som om den var til skade for Maggie, men en kender ville have opfattet adskillige lovende tegn hos den sidste, som ikke fandtes hos Lucy. Kontrasten var som imellem en meget plump, mørk, langhåret hundehvalp og en hvid kattekilling. Lucy rakte den netteste, lille rosenmund frem for at blive kysset; alt på hende var net – hendes lille hals med et bånd af koraller, hendes lille, lige næse, der slet ikke var stumpet, hendes øjenbryn, der var lidt mørkere end hendes hår og som dækkede et par brune øjne, der med undselig glæde så

op på Maggie, som var betydeligt højere, skønt hun næppe var et år ældre. Maggie glædede sig altid ved at se Lucy. Hun holdt af at tænke sig en verden hvor menneskene aldrig blev større end børn på hendes alder, og dronningen skulle være som Lucy med en lille krone på hovedet og et lille scepter i hånden … dronningen skulle blot være Maggie selv, i Lucys skikkelse.

"O, Lucy," sagde hun, efter at have kysset hende. "Du vil nok blive hos Tom og mig, ikke sandt? O, kys hende, Tom!"

Tom var også trådt hen til Lucy, men han gjorde ikke mine til at kysse hende – nej, han fulgte med Maggie hen til hende, fordi det i det hele syntes lettere end at sige: "Hvordan har du det?" til alle disse onkler og tanter. Han stod og så ud i luften uden at betragte noget bestemt med den blussende, kejtede rødme og det urolige smil, der er fælles for alle undselige drenge, når de er i selskab. Man kommer uvilkårligt til at tænke på, at de befinder sig, som om de var kommet til verden ved en fejltagelse og i grunden finder den alt andet end tiltalende at være i.

"Nå da!" råbte tante Glegg i en skarp tone. "Kommer små drenge og små piger ind i stuerne uden at tage notits af deres onkler og tanter? Det var ikke pænt, da jeg var en lille pige."

"Gå hen og hils på dine onkler og tanter," sagde mrs. Tulliver med et ængsteligt melankolsk blik. Hun havde lyst til at hviske til Maggie, at hun på øjeblikket skulle gå ud og få sit hår redt.

"Nå, og hvordan har I det? Jeg håber, at I er nogle rare børn?" sagde tante Glegg på samme skarpe måde, da hun tog deres hænder, stødte dem med sine store ringe og kyssede deres kinder meget imod deres vilje. "Ret hovedet i vejret, Tom! Det er

ikke passende, Tom, at store drenge, der går i skole, dukker sådan med hovedet. Se på mig!"

Tom afslog åbenbart denne anmodning, for han søgte at trække hånden til sig.

"Stryg håret bag ørene, Maggie, og stik ikke skuldrene sådan ud af kjolen."

Tante Glegg råbte altid så højt til dem, som om hun troede, at de var døve eller måske snarere idioter: det var en måde, tænkte hun, på hvilken man kunne lade dem føle, at de var tilregnelige skabninger, ligesom den kunne tjene til at undertrykke uartige tendenser. Bessys børn var så ødelagte – der måtte være nogen, som kunne lade dem føle deres pligter.

"Ja, kære børn," sagde tante Pullet i en medlidende tone. "I vokser så vidunderlig stærkt. Jeg er bange for, at det tager kræfterne fra dem," tilføjede hun, idet hun stirrede over på moderen med et melankolsk udtryk. "Jeg tror, at pigen har for meget hår. Jeg ville klippe det kort af, søster, hvis jeg var i dit sted; det er ikke godt for sundheden. Det skulle ikke undre mig, om det er det, der gør hende så brun i huden. Tror du ikke, søster Deane?"

"Jeg ved skam ikke; jeg tør ikke sige noget bestemt," sagde mrs. Deane, idet hun pressede munden sammen og undersøgte Maggie med et kritisk blik.

"Nej, nej," sagde mr. Tulliver, "min lille tøs fejler ingenting, hendes helbred er fortræffeligt; der er ingenting i vejen med hende. Der er for den sags skyld både rød og hvid hvede, og der er dem, der holder mest af den første sort. Men det var rart, om Bessy ville klippe barnets hår, så det kunne ligge glat."

En frygtelig beslutning var på nippet til at blive fattet af Maggie, men den blev standset, da moderen spurgte tante Deane, om Lucy måtte blive; tante Deane ville næsten aldrig lade Lucy komme over til dem. Efter forskellige udflugter henvendte mrs. Deane sig til Lucy selv.

"Du vil vel ikke lade moder rejse alene hjem med fader, vel, Lucy?"

"Jo, det vilde jeg gerne," sagde Lucy frygtsomt og blev blussende rød.

"Vel talt, Lucy! Lad hende blive, lad hende blive, mrs. Deane," sagde mr. Deane, en stor, men livligt udseende mand med et ydre, der ses i alle samfundsklasser i England – skaldet isse, røde whiskers, høj pande og almindelig soliditet uden plumphed. Man kan se adelsmænd som mr. Deane, og man kan se urtekræmmere og daglejere som ham, men udtrykket i hans brune øjne var ikke så almindeligt som hans skikkelse. Han holdt en sølvsnusdåse meget fast i hånden, og vekslede af og til en pris med mr. Tulliver. Og da denne sidstes dåse kun havde sølvbeslag, var det naturligt, at de spøgte indbyrdes og sagde, at mr. Tulliver også ønskede at bytte dåser. Mr. Deane havde fået sin forærende af de øverste repræsentanter for det firma, han tjente, samtidig med at de havde givet ham part i forretningen på grund af hans værdifulde tjenester som disponent. I St. Oggs var der ingen, man nærede større tanker om end mr. Deane, og nogle personer mente endda, at miss Susan Dodson, der ansås for at have gjort det dårligste parti af alle søstrene Dodson, en skønne dag ville komme til at køre i en smukkere ekvipage og bo i et elegantere hus end hendes søster Pullet. Det var ikke muligt at sige, hvor en mand ville standse, når han

først havde fået fodfæste i et firma som Guest & Co., der både ejede møller, mange skibe og en bank. Og mrs. Deane var, som hendes fortrolige veninder bemærkede, stolt og egoistisk nok; det ville ikke være mangel på opmuntring, hvis hendes mand blev stående stille i verden. Mrs. Deane forstod at bruge sporerne.

"Maggie!" hviskede mrs. Tulliver og vinkede Maggie til sig, så snart spørgsmålet om Lucys forbliven var afgjort, "gå op og få dit hår redt – du må skamme dig, som du ser ud. Jeg sagde, at du ikke måtte komme herind, før Martha havde gjort dig i stand; hørte du ikke det?"

"Tom, følg med!" hviskede Maggie og trak ham i ærmet, da hun gik forbi ham, og Tom var straks villig til at gå med.

"Gå med mig op ovenpå!" hviskede hun, da de var udenfor døren. "Der er noget, jeg vil have gjort inden middag."

"Der er ikke tid til at lege før middag," sagde Tom, der imødeså den store anretning med længsel.

"Jo, der er tid nok til dette – kom!"

Tom fulgte efter Maggie op ad trapperne ind i moderens værelse. Der så han hende gå hen til en skuffe, trække den ud og tage en stor saks frem.

"Hvad vil du med den, Maggie?" spurgte Tom, hvis nysgerrighed var vågnet.

Maggie svarede ved at tage sit forhår i hånden og klippe det af helt oppe ved roden.

"Men Gud bevares, du vil fortryde det," udbrød Tom. "Du skulle lade være med at klippe mere af."

Snip! Den store saks gik igen, mens Tom talte, og han kunne ikke lade være at finde det morsomt; Maggie ville komme til at

se så morsom ud.

"Tom, klip mit baghår, jeg kan ikke selv komme til," sagde Maggie, der var ophidset ved sit eget vovestykke og brændte af begærlighed efter at bringe det til ende.

"Du vil fortryde det!" gentog Tom, idet han nikkede advarende, og nølede lidt, da han tog saksen.

"Det er lige meget – skynd dig!" sagde Maggie og stampede i gulvet. Hendes kinder blussede af bevægelse.

Det sorte lange hår var så tykt – intet kunne være mere fristende for en dreng, der allerede havde smagt den forbudte glæde, end at klippe ponyens manke. Jeg henvender mig navnlig til dem, der ved, hvor tilfredsstillende det er at føre en saks igennem et hår, der gør en nogenlunde passende modstand. Et prægtigt klip, nok et og derpå et tredje, og baghåret faldt ned på gulvet, og Maggie var blevet studset på en temmelig ujævn og forhakket måde, men hun følte sig så lettet og fri, som om hun fra en mørk skov var trådt ud på en åben slette.

"O, Maggie," sagde Tom, mens han sprang rundt om hende, og klappede sine knæ, mens han lo. "Gudbevares, hvor du ser grinagtig ud! Se dig i spejlet – du ligner jo den idiot, vi kastede nøddeskaller efter i skolen."

Maggie følte en uventet fortrydelse. Hun havde før navnlig tænkt på sin egen befrielse fra det pinlige hår og de pinlige bemærkninger om det, og vel også på den triumf, hun ville opnå over sin moder og sine tanter ved denne energiske handling; hun brød sig ikke i mindste måde om at have et smukt hår – hun ville kun have, at folk skulle synes, hun var en dygtig, lille pige og beundre hende for det. Men nu da Tom begyndte at le ad hende og sammenligne hende med en idiot,

fik sagen et ganske andet udseende. Hun så i spejlet, og Tom blev ved at le og klappe i hænderne, og Maggies røde kinder begyndte at blive blege og hendes læber at skælve lidt.

"O, Maggie, nu skal du gå lige ned til middagsbordet," sagde Tom. "Gud bevares, hvor det bliver grinagtigt."

"Le ikke ad mig!" sagde Maggie i en lidenskabelig tone med et udbrud af vrede tårer, idet hun stampede i gulvet og stødte til ham.

"Nå, du arrige trold!" sagde Tom. "Hvorfor klippede du så dit hår af? Nu går jeg min vej; jeg kan lugte, at maden bliver båret ind."

Han fo'r ned ad trapperne og lod Maggie være alene med den bitre følelse af et uopretteligt onde, som næsten hver dag var hendes lille sjæls erfaring. Nu, da det var sket, kunne hun tydeligt se, at det var dumt, og at hun i fremtiden ville få langt mere at høre om sit hår end nogensinde før; for Maggie handlede altid efter den første lidenskabelige impuls og bagefter så hun ikke blot følgerne, men hvad der ville være sket, hvis hun havde båret sig anderledes ad, med en levende indbildningskrafts udmalende enkeltheder og overdrivelser. Tom gjorde aldrig sådanne dumheder som Maggie; han havde en forunderlig instinktmæssig følelse af, hvad der ville være til hans fordel, og hvad der ville være til hans skade, og således gik det til, at skønt han var langt mere stridig og ubøjelig end Maggie, kaldte hans moder ham så godt som aldrig uartig. Men når Tom begik en sådan fejltagelse, holdt han fast ved den og forsvarede den. Hvis snerten på hans faders kørepisk gik af, når Tom stod og smældede på leddet, kunne han ikke gøre for det – snerten kunne have ladet være med at hage sig fast i

hængslerne. Når Tom Tulliver smældede løs på et led, var det vel ikke hans overbevisning, at en sådan handling kunne tillades alle drenge, men at han, Tom Tulliver, var berettiget til det, nærede han ikke mindste tvivl om. Men da Maggie stod grædende foran spejlet, følte hun, at det var umuligt at gå ned til bordet, fordi hendes fader og onkler ville le ad hende – for når Tom havde leet ad hende, ville de andre naturligvis også gøre det – og hvis hun havde ladet sit hår være i ro, kunne hun have siddet ved siden af Tom og Lucy og spist abrikosbudding og flødeboller. Hvad kunne hun nu gøre andet end hulke? Hun sad lige så fortvivlet og hjælpeløs mellem sine sorte lokker som Ajax imellem de slagtede får. Denne sorg må forekomme alle dem, der tænker på nytårsregninger, ulykkelig kærlighed og brudt venskab, som ubetydelig og ringe, men den var ikke mindre bitter for Maggie – måske den var endnu bitrere – end det vi for modsætningens skyld plejer at kalde livets virkelige sorger. "O, mit barn, du vil engang få virkelige sorger," er den trøst, vi næsten alle har fået i vor barndom, og som vi har gentaget til andre børn, da vi blev voksne. Vi har alle hulket ynkeligt, og følt os ulykkelige, når vi tabte vor moder eller amme af syne på et eller andet fremmed sted, men vi kan ikke genkalde os disse øjeblikkes sorg og græde over dem, som vi kan over lidelser, vi har haft for fem eller ti år siden. Ethvert af disse smertelige øjeblikke har efterladt sit spor og lever bestandig i os, men de er skjult og stillet i skygge af vor ungdoms og manddoms hændelser, og deraf kommer det, at vi kan se tilbage på vore barnesorger med et vantro smil. Ingen af os kan ret levende og tydeligt kalde barndommens følelser tilbage, ingen kan på ny stille dem frem for sig med samme

skarphed, som dengang han syntes, at der var en evighed fra sommer til sommer. Ingen kan på ny kalde de tanker til live, han følte, da hans skolekammerater ikke ville lege med ham, fordi han af kådhed forstyrrede legen, eller da han en regnfuld dag i sommerferien begyndte med at kede sig og til sidst blev trodsig og uartig, eller da hans moder ikke på nogen måde ville give ham lov til at kaste blusen, skønt alle andre drenge på hans alder gik i trøje. Hvis vi kunne tilbagekalde hin tidlige, bitre følelse, og den uhyggelige anelse, den utydelige fornemmelse af livets alvor, som gav bitterheden sin intensitet, ville vi rimeligvis ikke bespotte vore børns sorger.

"Miss Maggie, du skal på minutten komme ned," sagde stuepigen Kezia, idet hun trådte hurtigt ind i værelset. "Men Gud fader bevares, hvad har du gjort? Jeg har aldrig i mit liv set magen."

"Bryd dig bare ikke om det," sagde Maggie vredt. "Gå din vej, Kezia."

"Men du *skal* komme ned på minutten, Maggie; det har din moder sagt," sagde Kezia og gik hen til Maggie, som hun tog i hånden for at rejse hende op fra gulvet.

"Gå din vej, Kezia! Jeg bryder mig ikke om mad," sagde Maggie stridigt. "Jeg vil ikke ned."

"Ja, jeg kan skam ikke vente på dig. Jeg skal varte op ved bordet," svarede Kezia og gik igen.

"Maggie, dit lille tossehoved," sagde Tom og kiggede ind i værelset ti minutter efter, "hvorfor kommer du ikke og får noget mad? Der er en masse lækkerbiskener, og moder siger, at du skal komme. Hvorfor græder du? Der er jo ikke noget at græde for."

O, det var skrækkeligt! Tom var så hård og følelsesløs; hvis han havde ligget og grædt på gulvet, ville Maggie have grædt med ham. Og middagsmaden var så mageløs, og hun var så sulten. Det var meget bittert.

Men Tom var aldeles ikke hård og følelsesløs. Han havde ikke lyst til at græde, og han kunne ikke indse, at Maggies sorg behøvede at fordærve hans appetit; men han gik hen til hende, lagde sit hoved op til hendes og sagde i en hviskende, fortrolig tone:

"Vil du ikke med, Magsie? Skal jeg bringe dig noget pudding op, når jeg har fået mit? Og en flødebolle og noget af det alt sammen?"

"Ja-a-a," sagde Maggie, der begyndte at føle livet mere udholdeligt.

"Godt!" sagde Tom og gik. Men han vendte sig om i døren og sagde: "Men det er meget bedre, at du går ned med, Magsie. Der er desserten – nødder – og æblemost."

Maggies tårer var standset, og hun så eftertænksom ud, da Tom havde forladt hende.

Hans gode natur havde dæmpet hendes sorg en smule, og nødder med æblemost begyndte at gøre deres lovlige indflydelse gældende.

Hun rejste sig langsomt fra gulvet, hvor hendes hår lå strøet omkring, og gik langsomt ned ad trapperne. Derpå blev hun stående med den ene skulder mod dørkarmen og kiggede ind i spisestuen, da døren stod på klem. Hun så Tom og Lucy med en ledig stol imellem sig, og flødebollerne på et bord ved siden – det var for fristende. Hun smuttede ind og gik hen imod den

ledige stol. Men hun havde aldrig så snart taget plads, før hun fortrød det og ønskede sig bort igen.

Mrs. Tulliver udstødte et lille skrig, da hun så hende, og tabte den store potageske ud af hånden, hvilket havde de beklageligste følger for dugen. Kezia havde nemlig ikke rapporteret grunden til Maggies vægring ved at komme ned til bordet for at forskåne sin frue for ærgrelse på sådan en dag, og mrs. Tulliver havde ikke troet, at der var andet i vejen end et øjeblikkeligt lune, som havde sin straf i sig selv, da det berøvede Maggie hendes halve måltid.

Mrs. Tullivers skrig bevirkede, at alle fulgte retningen af hendes blik, og Maggies kinder og øren begyndte at brænde, mens onkel Glegg, en mild, hvidhåret, gammel herre, sagde:

"Men hvad er det for en lille pige? Jeg kender hende skam ikke igen. Er det en lille pige, De har samlet op ude på landevejen, Kezia?"

"Hun er min sandten gået hen og har klippet håret af sig," sagde mr. Tulliver i en lav tone til mr. Deane, hvorpå han gav sig til at le voldsomt. "Har De nogensinde kendt mage til lille tøs?"

"Lille miss, du har lavet dig et højst snurrigt ydre," sagde onkel Pullet, og han havde næppe nogensinde i sit liv gjort en bemærkning, der var mere sårende for vedkommende.

"Fy skam dig!" sagde tante Glegg i en meget høj og streng, bebrejdende tone. "Små piger, der klipper deres eget hår, burde have ris og spise vand og brød – i stedet for at sidde til bords med onkler og tanter."

"Ja, "sagde onkel Glegg, der ville give sagen en spøgefuld vending, "hun burde sættes i tugthuset; der ville de skære resten af håret af hende, så hun bliver ganske skaldet."

"Hun ligner en sigøjnerpige mere end nogensinde," bemærkede tante Pullet i en medlidende tone. "Det er virkelig bedrøveligt, Bessy, at din datters hud er blevet så brun – drengens er klar nok. Jeg er bange for, at det vil stå i vejen for hendes lykke her i verden."

"Hun er et uartigt barn, der vil knuse sin moders hjerte," sagde mrs. Tulliver med tårer i øjnene.

Maggie syntes, at hun hørte på et kor af bebrejdelser og spot. Hendes første opblussen kom fra vrede, hvilket gav hende et kortvarigt trodsigt mod, og Tom troede, at hun ville kunne udholde stormen, støttet af puddingen og flødebollerne, der netop blev serveret. Under dette indtryk hviskede han: "Maggie, jeg sagde nok, at du ville fortryde det." Han ville være venlig med denne bemærkning, men Maggie var overbevist om, at Tom glædede sig over hendes skændsel. Hendes svage modstandskraft forlod hende straks, hendes hjerte svulmede, og idet hun sprang op fra sin stol, løb hun hen til sin fader, skjulte sit ansigt ved hans skulder og brast i gråd.

"Nå, nå, min egen lille tøs!" sagde hendes fader beroligende og slyngede armene om hende, "det skal du ikke bryde dig om. Det var rigtigt af dig at klippe det af, når det pinte dig. Lad du være med at græde – fader skal nok tage dit parti."

Herlige barndomsminder! Maggie glemte aldrig dette øjeblik, da hendes fader "tog hendes parti", hun gemte det i sit hjerte og mindedes det mange, mange år efter, da alverden sagde, at Tulliver havde været en dårlig fader for sine børn.

"Din mand ødelægger det barn, Bessy," sagde mrs. Glegg afsides, men dog temmelig højt til mrs. Tulliver. "Hun vil blive aldeles ødelagt, hvis du ikke passer på. Min fader opdragede

ikke sine børn således, ellers havde vi nok ikke været en sådan familie som vi er."

Mrs. Tullivers huslige sorger syntes i dette øjeblik at have nået det punkt, hvor følelsesløsheden begynder. Hun tog ingen notits af søsterens bemærkning, men kastede sine kappebånd tilbage og gav sig til at anrette buddingen i tavs resignation.

Da desserten blev båret om, blev Maggie fuldstændig befriet; for børnene fik lov til at spise deres nødder og drikke vinen i lysthuset, da vejret var så godt, og de sprang ud imellem havens spirende buske og træer med samme munterhed som småfugle, der slipper ud af deres bur.

Mrs. Tulliver havde sine hensigter med denne tilladelse: nu da maden var indtaget og hendes huslige forretninger overstået, var det det rette øjeblik at meddele mr. Tullivers hensigter med Tom, og det ville da være bedst, at Tom ikke selv var til stede. Børnene plejede rigtignok at høre sig selv omtale lige så frit, som om de var fugle, der ikke kunne forstå menneskenes sprog, skønt de plejede at høre efter med stor opmærksomhed, men ved denne lejlighed var mrs. Tulliver usædvanlig diskret, fordi hun nylig havde erfaret, at Tom ikke holdt meget af at gå i skole hos en præst, hvilket forekom ham at være lige så galt som at gå i skole hos en politibetjent. Mrs. Tulliver havde en bedrøvelig anelse om, et hendes mand ville gøre, hvad han havde lyst til, hvad end søster Glegg og søster Pullet sagde, men de ville da i alt fald, hvis sagen fik et uheldigt udfald, ikke kunne sige, at Bessy var gået ind på sin mands dumheder uden at lade sine venner vide et ord om det.

"Mr. Tulliver," sagde hun og afbrød sin mand i et ordskifte med mr. Deane, "synes du ikke, at det er på tide at fortælle

børnenes onkler og tanter, hvad du har til hensigt med Tom?"

"Godt!" sagde mr. Tulliver skarpt. "Javel, det kan jeg godt. Jeg har ikke noget imod at fortælle nogen, hvad jeg vil gøre med ham. Jeg har besluttet," tilføjede han og stirrede på mr. Glegg og mr. Deane – "jeg har besluttet et sætte ham i skole hos mr. Stelling, en præst nede ved King's Lorton – en ualmindelig dygtig mand, forstår De – for jeg vil have, at Tom skal lære alt muligt."

Der opstod almindelig forbavselse i selskabet, en bevægelse, der kun kan lignes ved den, der opstår i en landsbykirke, når menigheden hører sine hverdagslige affærer omtalt fra prædikestolen. Både tanterne og onklerne var lige forbavsede ved at finde en præst optaget i mr. Tullivers familiearrangementer. Hvad onkel Pullet angik, kunne han næppe være blevet mere fuldstændigt forvirret, hvis mr. Tulliver havde sagt, at han ville sende Tom til lordkansleren selv; for onkel Pullet hørte til den uddøde klasse af britiske selvejerbønder, der, iført gode klæder, betalte høje skatter og afgifter, gik i kirke og hver søndag spiste en særlig god middagsmad uden at drømme om, at den britiske kirke og statsforfatning havde en klarere oprindelse end solsystemet og fiksstjernerne. Det var sørgeligt, men sandt, at mr. Pullet havde det mest forvirrede begreb om en biskop, som han antog måtte være en slags baronet, der kunne være præst eller også ikke være det; og da præsten i hans eget sogn var en mand af anset familie og formue, kunne mr. Pullet aldeles ikke fatte muligheden af, at en præst også kunne være skolelærer. Jeg ved, at det er vanskeligt for folk i vore oplyste tider at tro på onkel Pullets uvidenhed, men lad dem vel betænke, hvilke mærkelige

resultater, der kan komme ud af store naturlige anlæg under gunstige omstændigheder. Og onkel Pullet havde store naturlige anlæg for uvidenhed. Han var den første, der udtrykte sin forbavselse i ord.

"Men – hvorfor i alverden vil du sende ham til en præst?" spurgte han med en forbavset blinken i øjnene, idet han stirrede på mr. Glegg og mr. Deane for at se, om de viste noget tegn på forståelse.

"Hvorfor? Fordi præsterne er de bedste skolelærere, så vidt jeg kan forstå," sagde mr. Tulliver, der i denne overraskende verden dog havde et punkt, han kunne holde fast ved med hårdnakkethed. "Jacobs ved Kademiet er ikke præst, og han har heller ikke lært drengen noget; og jeg besluttede, at jeg ikke ville sende ham tilbage til Jacobs. Men denne mr. Stelling er netop sådan en mand, som jeg har brug for, så vidt jeg kan forstå. Og jeg vil have, at drengen skal til ham til midsommer," sluttede han i en afgørende tone, idet han klappede på sin snusdåse og tog en pris.

"Du vil komme til at betale en pebret regning, gamle Tulliver! Præsterne plejer desuden at være storagtige," sagde mr. Deane, idet han ligeledes snusede voldsomt, hvilket han altid gjorde, når han ønskede at indtage en neutral holdning.

"Tror du, at præsten kan lære ham at kende en god prøve hvede, når han ser den?" sagde mr. Glegg, der altid var spøgefuld; da han havde trukket sig tilbage fra forretningerne, anså han det ikke blot for tilladeligt men endog for passende at se tingene i et spøgefuldt lys.

"Nå, De ser, at jeg har fået en plan i mit hoved med hensyn til Tom," bemærkede mr. Tulliver og løftede sit glas.

"Hvis det må være mig tilladt at sige et ord; det er, ved Gud, ellers sjældent, at det er det," sagde mrs. Glegg i en bitter tone, "kunne jeg ønske at vide, hvad det skulle gavne drengen at opdrage ham over hans stand."

"Ser De," sagde mr. Tulliver uden at værdige mrs. Glegg et blik, men henvendende sig til den mandlige del af selskabet. "Ser De, jeg har fattet den plan, at Tom ikke skal opdrages til min egen forretning. Jeg har længe haft mine tanker om den ting, og jeg fattede planen, da jeg så, hvorledes det gik med Garnett og hans søn. Det er min mening, at han skal lære en eller anden forretning, han kan begynde uden kapital, og jeg vil have ham opdraget sådan, at han ikke står tilbage for prokuratorer og den slags folk og af og til kan give mig en håndsrækning."

Mrs. Glegg udstødte en underlig gutturallyd med tillukkede læber, og hendes ansigt havde et blandet udtryk af medlidenhed og vrede.

"Det ville være meget bedre for visse folk," sagde hun efter en kort pause, "hvis de ikke gav dem så meget af med prokuratorer."

"Står han i spidsen for en latinskole, den præst?" spurgte mr. Deane.

"Nej – det gør han ikke," svarede mr. Tulliver. "Han vil ikke have flere end to eller tre drenge – og så vil han have mere tid til at tage sig af hver enkelt, forstår De."

"Ja – og så kan han snarere blive færdig med opdragelsen – man kan ikke lære meget på en time, når der er mange drenge sammen," sagde onkel Pullet, der følte, at der efterhånden gik et lys op for ham i denne indviklede sag.

"Men så vil han vel også have mere betaling?" sagde mr. Glegg.

"Ja – et hundrede om året – det er det hele!" sagde mr. Tulliver med stolthed. "Men ser De, de penge går jo ikke tabt. Toms opdragelse vil være ham lige så meget værd som kapitalen."

"Ja, det er der mening i," sagde mr. Glegg. "Ja, nabo Tulliver, du har vist ret, du har vist ret:

Med pungen tom og sulten mave
kan lærdom være god at have.

Jeg kan huske, at jeg har læst dette vers på en vinduesrude i Buxton. Men vi, som ikke har fået nogen lærdom, gøre klogere i at holde på vore penge, ikke sandt, svoger Pullet?" Mr. Glegg gned sine knæ og så meget fornøjet ud.

"Mr. Glegg, jeg forbavses over din opførsel," sagde hans ægtehalvdel. "Det er meget usømmeligt for en mand af din alder og i din stilling."

"Hvad er usømmeligt, mrs. Glegg?" spurgte manden, idet han blinkede fornøjet til selskabet. "Er sømmene løbet op i min nye, blå frakke?"

"Forskån mig for dine dårlige vittigheder, mr. Glegg. Jeg siger, at det er usømmeligt at spøge, når du ser din egen slægt styrte sig hovedkulds i ødelæggelse."

"Hvis De mener mig med den bemærkning," sagde Tulliver vredt, "kan De spare Dem alle mulige bekymringer. Jeg kan styre mine egne ting uden at besvære andre."

"Det falder mig ind," sagde mr. Deane, idet han klogeligt ville lede samtalen hen på en anden genstand; "jeg kommer til at tænke på, at der var nogen, som sagde, at Wakem ville sende *sin*

søn – den vanskabte dreng – til en præst – sagde de ikke, Susanne?" vedblev han og henvendte sig til sin kone.

"Det ved jeg virkelig ikke," sagde mrs. Deane og lukkede munden tæt sammen. Hun var ikke den dame, som ville deltage i en fægtning, hvor der kæmpedes med skarpe våben.

"Godt!" sagde mr. Tulliver i en munter tone, for han ville vise mrs. Glegg, at han ikke tog sig af hende, "hvis Wakem tænker på at sende sin søn til en præst, kan I stole på, at det er klogt, at jeg også sender Tom til én. Wakem er så stor en kæltring, som Fanden nogensinde har skabt, men han ved, hvad han gør. Den mand går ikke i tågen. Sig mig, hvem der er Wakems slagter, så skal jeg sige, hvor man skal købe sit kød."

"Men prokurator Wakems søn har en pukkel," sagde mrs. Pullet, der havde følelsen af, at forhandlingerne var af en meget alvorlig karakter, "det er mere naturligt, at *han* bliver sendt til en præst."

"Ja, "sagde mr. Glegg, der støttede mrs. Pullets bemærkning, "ja, det må du betænke, svoger Tulliver. Wakems søn kan naturligvis ikke overtage faderens forretning; Wakem vil gøre en gentleman af ham, stakkels fyr."

"Mr. Glegg," sagde mrs. Glegg i en tone, der viste, at hendes harme spruttede og kogte, skønt hun havde besluttet at holde den indelukket, "det var meget bedre, om du tav stille. Mr. Tulliver bryder sig hverken om at høre din eller min mening. Der er folk i verden, som ved alt muligt bedre end nogen anden."

"Man skulle tro, at De mente Dem selv," sagde mr. Tulliver, hvis blod atter begyndte at komme i kog.

"O, jeg siger intet," bemærkede mrs. Glegg sarkastisk. "Der er ingen, som har spurgt mig om min mening, og derfor siger jeg den ikke."

"Så er det skam første gang," sagde mr. Tulliver. "Der er kun ét, som De viser særlig lyst til at give – og det er Deres besyv med i enhver ting."

"Jeg har altid haft lyst til at låne ud, om ikke til at give," svarede mrs. Glegg. "Der er folk, som jeg har lånt penge, men jeg vil måske nok komme til at fortryde, at jeg har lånt ud til slægtninge."

"Nå, nå!" sagde mr. Glegg beroligende. Men det var ikke muligt at standse svaret på mr. Tullivers læber.

"De har fået en forskrivning for pengene, troede jeg," sagde han, "og De har fået fem procent, enten det er slægtninge eller ikke slægtninge."

"Søster," sagde mrs. Tulliver venligt, "drik et glas vin, og lad mig give dig nogle mandler og rosiner."

"Bessy, det gør mig ondt for dig!" sagde mrs. Glegg med samme følelse som en køter, der griber lejligheden til at anfalde en mand, der ikke har nogen stok. "Det er sandelig passende at tale om mandler og rosiner i et øjeblik som dette."

"Min Gud, søster Glegg, vær ikke så kivagtig," sagde mrs. Pullet, der begyndte at græde lidt. "Du må ikke være rigtig rask efter bordet; du er blevet så rød i ansigtet, og jeg finder det meget ondt mellem søstre, at tale således."

"Ja, jeg skulle mene, at det er ondt," sagde mrs. Glegg. "Det må være kommet vidt, når den ene søster inviterer den anden hjem til sig for at yppe kiv med hende og forhåne hende."

"Nå, nå, min gode Jane – vær fornuftig, vær fornuftig!" bemærkede mr. Glegg. Men mens han talte, brød mr. Tulliver løs igen. Han havde ingenlunde sagt nok til at tilfredsstille sin vrede.

"Hvem tænker på at yppe strid med Dem?" sagde han. "Det er Dem, som ikke kan lade folk være i fred, men altid skal gnave og skælde ud på dem. Jeg ville aldrig skændes med noget fruentimmer, hvis hun ikke blandede sig i sager, der ikke vedkommer hende."

"Der ikke vedkommer mig!" gentog mrs. Glegg med en gennemtrængende stemme. "Der er større folk end Dem, mr. Tulliver, der nu er døde og begravet, som har behandlet mig med anderledes respekt, end De gør – skønt jeg har fået en mand, der vil sidde og se på, at jeg bliver fornærmet. Men dette ville aldrig være sket, hvis der ikke havde været én i vor familie, som har giftet sig således, som hun aldrig burde have gjort."

"Hvis vi skal tale om den ting," sagde mr. Tulliver, "er min familie lige så god som Deres – og bedre, for den har da ikke fået et arrigt fordømt fruentimmer i sin midte."

"Godt!" sagde mrs. Glegg og rejste sig fra stolen. "Jeg ved ikke, mr. Glegg, om du synes, det er morsomt, at sidde og høre mig blive hånet og bandet, men *jeg* vil ikke blive et minut længere i dette hus. Du kan blive og køre hjem med giggen – jeg vil gå hjem!"

"Min søde pige, min søde pige!" sagde mr. Glegg i en sørgmodig tone, da han fulgte sin kone ud.

"Mr. Tulliver, hvorledes kunne du tale således til hende?" sagde mrs. Tulliver med tårer i øjnene.

"Lad hende gå," sagde mr. Tulliver, der var alt for varm til at blive afkølet ved tårer. "Lad hende gå jo før jo hellere; hun vil ikke så snart igen prøve på at komme her og kommandere."

"Søster Pullet," sagde mrs. Tulliver resigneret, "tror du, det kan nytte noget, at gå ud efter hende og søge at stille hende tilfreds?"

"Lad hellere være med det," svarede mr. Deane. "Det er bedre at snakke med hende en anden gang."

"Ja, søster, skal vi ikke gå ud og se til børnene?" spurgte mrs. Tulliver og tørrede sine øjne.

Intet forslag kunne være mere betimeligt. Mr. Tulliver var til mode, som om luften var blevet renset, da fruentimmerne var ude af stuen. Der var ikke meget, han satte så stor pris på som en passiar med mr. Deane, men det var kun sjældent, at denne fornøjelse blev ham til del, på grund af svogerens mange forretninger. Tulliver anså mr. Deane for en af de "kundskabsrigeste" mænd, han i sit liv havde truffet på, og han havde desuden en skarp tunge, der dannede et behageligt supplement til Tullivers egen tendens i samme retning, som rigtignok ikke var blevet udviklet, men befandt sig i en temmelig uartikuleret tilstand. Nu, da fruentimmerne var borte, kunne de uforstyrret føre en alvorlig samtale. De kunne udvikle deres anskuelser om hertugen af Wellington, hvis holdning i det katolske spørgsmål havde kastet et ganske nyt lys over hans karakter; de kunne tale ringeagtende om hans bedrifter i slaget ved Waterloo, som han aldrig ville have vundet, hvis han ikke havde haft en stor mængde englændere i ryggen, for ikke at tale om Blücher og preusserne, som mr. Tulliver havde hørt om af en velunderrettet og sagkyndig mand,

at de netop kom i yderste øjeblik. Her opstod dog en lille meningsforskel, for mr. Deane bemærkede, at han ikke havde synderlig respekt for preusserne – deres flåde og Danziger-øl bevirkede, at han var tilbøjelig til at stille alt preussisk væsen på et temmelig lavt standpunkt. Da Tulliver blev slået af marken på dette område, udtrykte han sin bekymring for, at landet aldrig mere ville blive, hvad det havde været; men mr. Deane, der var knyttet til et firma, hvis indtægter var i stigning, havde selvfølgelig en mere optimistisk livsopfattelse. Han gav en mængde detaljer til bedste om importen navnlig af huder og korn, hvilket mildnede mr. Tullivers fantasi og bidrog til at bortfjerne den ubehagelige periode, da landet ville blive et bytte for de radikale, og der ikke længere ville være nogen udsigt for hæderlige mænd.

Onkel Pullet sad ved siden af og hørte på disse lærte materier, mens han blinkede med øjnene. Han forstod sig ikke på politik – han anså dette for en medfødt gave – men så vidt han kunne forstå, var denne hertug af Wellington ikke bedre, end han burde være.

8. Mr. Tulliver viser sin svagere side

"Sæt, at søster Glegg opsagde sine penge – det ville vare meget ubelejligt for dig at rejse fem hundrede pund nu," bemærkede mrs. Tulliver samme aften til sin mand, da hun gennemgik dagens overståede sorger.

Mrs. Tulliver havde været gift i tretten år, og havde dog endnu den mærkeligste evne til at sige ting, der netop ledte hendes mands tanker hen i en modsat retning af den, hun ønskede. Det er en egenskab, der hører en nygift kone til, men mrs. Tulliver besad den endnu. Nogle sjæle har et vidunderligt talent til at bevare denne evne, lige som en gammel guldfisk tilsyneladende til det sidste bevarer sin ungdommelige illusion om at kunne svømme lige igennem glasset. Mrs. Tulliver var en sådan elskværdig fisk, og efter at have løbet panden imod den samme modstand i tretten år, tog hun hver dag fat igen med uforstyrret mod og livlighed.

Hendes bemærkning tjente kun til at overbevise mr. Tulliver om, at det aldeles ikke ville være ubelejligt for ham at rejse fem hundrede pund, og da mrs. Tulliver gik ham på klingen for at få at vide, hvorledes han ville bære sig ad med det uden at udstede en panteobligation i møllen og i huset, hvilket han havde erklæret, at han aldrig ville, og hun tillige bemærkede, at folk nu til dags ikke var så raske til at låne penge ud uden sikkerhed, blev mr. Tulliver varm og erklærede, at mrs. Glegg gerne måtte forlange sine penge, at han ikke brød sig en døjt om det, ja, at han netop ville udbetale dem, enten hun ønskede det eller ikke. Han havde ikke til hensigt at være afhængig af sin kones søstre. Når en mand havde giftet sig ind i en familie, hvor der var en

hel yngel af fruentimmer, kunne han være sikker på at blive hundset, hvis han tålte det. Men mr. Tulliver ville ikke tåle det.

Mrs. Tulliver græd en smule, da hun tog sin natkappe på, men hun faldt dog hurtigt i en sund søvn, da hun tænkte på, at hun den næste dag ville drøfte sagen med søster Pullet og tage over til Garum Firs med børnene og drikke te. Ikke at hun kunne se noget tydeligt resultat af denne samtale, men det forekom hende umuligt, at der ikke ville indtræde en forandring, når man gjorde noget for at hidføre den.

Hendes mand lå derimod længe vågen. Han tænkte også på et besøg, han ville aflægge den følgende dag, og hans tanker var hverken så vage eller beroligende som hans elskværdige ægtehalvdels.

Når mr. Tulliver var under en stærk følelses indflydelse, havde han en så overilet trang eller drift til at handle, at den næsten må synes uforenelig med hin smertelige vished om, at denne verdens ting er af en overraskende forvirrende natur, som ellers beherskede ham, når han var i en roligere sindsstemning. Dog er det ikke usandsynligt, at der var en direkte forbindelse mellem disse tilsyneladende modsigende fænomener; for jeg har bemærket, at når man vil forvisse sig om, at et nøgle garn er i urede, er der ingen bedre måde end at trække hurtigt i en eneste tråd. På grund af denne drift til at handle red Tulliver straks efter middag den følgende dog over til Basset for at se sin søster Moss og hendes mand. Da han uigenkaldeligt havde besluttet at betale mrs. Glegg hendes fem hundrede pund tilbage, faldt det ham hurtigt ind, at han havde en forskrivning på tre hundrede pund, som han havde lånt sin svoger Moss, og hvis nævnte svoger kunne tilbagebetale denne

sum inden en give tid, ville det bidrage meget til at stille mr. Tulliver i et bedre lys hos de svage mennesker, der ønsker at vide, hvorledes noget skal gøres, før de er villige til at indrømme, at det er *let* at gøre.

Mr. Tulliver befandt sig nemlig i en stilling, der hverken er ny eller overraskende, men som dog ligesom så mange andre hverdagslige ting drager en række følger efter sig, der vil gøre sig gældende i en rum tid: han blev anset for at være en langt mere velstående mand, end han i virkeligheden var, og da vi alle er tilbøjelige til at tro, hvad resten af verden tror om os, plejede han at tænke på ødelæggelse og fallit med samme utydelige medynk som den, hvormed en mager, langhalset mand hører, at hans blodrige, tykhalsede nabo har fået apopleksi. Han havde været vant til at høre spøgefulde behageligheder om fordelene ved at var en mand, der ejede sin egen mølle og et godt stykke jord oven i købet, og disse behageligheder bevirkede selvfølgelig, at han selv havde en følelse af at være en solid mand. De kastede en egen glans over ham, og hvis der ikke havde eksisteret noget, der hed terminer, ville mr. Tulliver i virkeligheden have glemt, at der stod to tusinde pund i prioriteter i hans selvejendom. Det var ikke helt hans egen skyld; for det ene tusind pund havde han måttet låne for at udbetale søsteren ved hendes bryllup, og en mand, der har naboer, som for enhver pris *vil* føre processer med ham, kan selvfølgelig ikke afbetale sin gæld, især når hans gode venner nærer så høje tanker om ham, at de låner hundreder af pund af ham uden nogen anden sikkerhed end deres behagelige tak. Vor ven Tulliver havde et godt hjerte i sig og holdt ikke af at give et hårdt afslag, ikke engang til en søster, der var kommet til

verden på den for alle søstre karakteristiske, overflødige måde, der gør optagelse af prioriteter nødvendig, og som desuden havde indgået en mesalliance og kronet sine fejlgreb ved at få otte børn. Mr. Tulliver var sig bevidst at være noget svag i så henseende, men han undskyldte sig med at sige, at stakkels Gritty havde været en net tøs, før hun ægtede mr. Moss – ja, han sagde det undertiden med en let skælven i stemmen. Men i dag var hans stemning mere lig en forretningsmands, og da han red ad Basset biveje, med deres dybe hjulspor – Basset lå så langt fra købstaden, at al profitten ved agerdyrkningen på så dårlige jorder nødvendigvis måtte forsvinde – samlede han en betydelig mængde indeklemt harme mod Moss, en mand uden kapitaler, der altid blev ramt af kvægpest og meldrøje, når sligt var på egnen, og som sank dybere ned i mudderet ved ethvert forsøg på at hæve ham op. Det ville snarere være til gavn end til skade for ham, når han blev tvunget til at skaffe de tre hundrede pund; det ville vække ham og få ham til at tage sig i agt; han ville da ikke bære sig så tosset ad med sin uld som i fjor; ja, mr. Tulliver havde været for overbærende mod sin svoger, og da han havde ladet renterne løbe på i to år, kunne mr. Moss let bilde sig ind, at han heller aldrig ville blive foruroliget med hensyn til kapitalen. Men mr. Tulliver var fast bestemt på ikke længere at opmuntre sådanne skødesløse ligegyldige mennesker, og et ridt på bivejene i Basset kunne ikke omstøde en mands beslutninger eller blødgøre hans temperament. De dybe hjulspor og knudrede hovspor fra vinterens mest mudrede dage gav ham af og til et stød og mindede ham om den djævelske skaber af prokuratorer, som uden tvivl også havde noget at gøre med vejenes dårlige forfatning. Den overflod på

dårlig jord og forsømt indhegning, der omgav ham, bidrog også til at vække hans misfornøjelse med den ulykkelige agerdyrker, skønt den ikke hørte til svoger Mosses gård. Var det ikke Moss' brakmarker, kunne det godt have været det; Basset var éns allevegne; det var efter mr. Tullivers mening et tiggersogn, og hans mening var ikke ugrundet. Basset havde dårlige jorder, dårlige veje, en fattig herremand, en fattig præst og en endnu fattigere kapellan. Hvis nogen, der er overbevist om den menneskelige sjæls evne til at triumfere over omstændighederne, vil påstå, at Bassets sognefolk ikke desto mindre kunne have været en overlegen race, har jeg intet at indvende imod en sådan abstrakt påstand; men jeg ved kun, at i virkeligheden stod befolkningen på samme lave standpunkt som egnen. De sumpede, bundløse veje, som for et uvant øje, ikke syntes at føre andetsteds hen end til hinanden, førte i virkeligheden, når man tog det med ro, til en fjern hovedlandevej; men der var mange fødder i Basset, som hyppigere blev førte hen til et udsvævelsens centrum, der officielt kaldtes "Markien af Granby", men i fortrolighed bar navnet "Dickisons". Et stort lavt værelse, duftende af gammel tobak og dovne ølslatter, mr. Dickison, som lænede sig til dørkarmen med et melankolsk finnet ansigt og stirrede ud i dagslyset med en sløv ligegyldig mine – alt dette synes ikke at være særligt fristende; men mændene i Basset fandt det for størstedelen fortryllende, når de klokken fire en vintereftermiddag kom forbi, og når en kone i Basset ville antyde, at hendes mand ikke hyldede glæden, kunne hun ikke fremføre et større bevis end ved at sige, at han ikke gav en skilling ud hos Dickisons. Mrs. Moss havde mere end én gang

sagt dette om sin mand, når hendes broder fandt det passende at rive ned på ham. Og intet kunne være mindre kølende og beroligende for mr. Tulliver end leddets adfærd ved indgangen; for aldrig så snart havde han forsøgt at støde det tilbage med sin ridepisk, før det smækkede til igen og truede både hest og rytter, som led plejer at gøre, når de mangler deres øverste hængsler. Han var i færd med at stå af hesten og trække den igennem gyden, som langs med udhusene førte op til det forfaldne våningshus, men en røgters betimelige ankomst befriede ham for at svigte den plan, han havde lagt – nemlig slet ikke at stå af hesten under besøget. Når en mand har besluttet at være hård, lad ham så blive i sadlen og tale fra denne højde med en vid udsigt og højt hævet over alle bønfaldende blikke. Mrs. Moss hørte hestens hovslag, og da hendes broder var ridende, kom hun straks udenfor køkkendøren med et sørgmodigt smil på ansigtet og et fortøjet barn på armen. Mrs. Moss havde en afbleget lighed med sin broder; barnets lille fede hånd, der hvilede på hendes kind, viste mere tydeligt, end det ellers ville have været tilfældet, hvor bleg og indfalden den var.

"Det glæder mig ret at se dig, broder," sagde hun kærligt. "Jeg ventede dig ikke i dag. Hvordan har du det?"

"Tak – meget godt! – mrs. Moss – meget godt!" svarede broderen med kulde, som om det havde været næsvist af hende at fremkomme med et sådant spørgsmål. Hun vidste straks, at broderen var i dårligt humør, for han kaldte hende aldrig mrs. Moss, uden når han var vred, eller de var i selskab. Men hun anså det for den naturligste ting af verden at blive hundset, når man er fattig. Mrs. Moss var ingenlunde af den anskuelse, at

alle mennesker er lige; hun var en tålmodig, kærlig og resigneret skabning.

"Din mand er sagtens ikke hjemme?" vedblev mr. Tulliver efter en kort pause, under hvilken fire børn var løbet ind som kyllinger, der søger efter moderen.

"Nej, "svarede mrs. Moss, "men han er blot nede i kartoffelhaven. George, løb ned og sig fader, at din onkel er kommet. Vil du ikke stå af hesten, broder, og komme indenfor og nyde en lille forfriskning."

"Nej, nej, jeg kan ikke stå af. Jeg skal straks hjem igen," sagde mr. Tulliver og stirrede ud i horisonten.

"Og hvordan har mrs. Tulliver og børnene det?" sagde mrs. Moss beskedent, uden at vove at gentage indbydelsen.

"Tak ... meget godt! Tom skal i en anden skole til sommer – det vil blive en ny udgift for mig. Det er drøjt for mig med alle de mange udgifter."

"Jeg ville ønske, at du en dag ville lade dine børn komme herover og se deres fætre og kusiner. Mine små længes meget efter at se deres kusine Maggie. Og jeg, som er hendes gudmoder og holder så meget af hende – jeg tror nok, at hun vil more sig herovre. Hun vil også nok komme, for hun er et rart barn, og så er hun så dygtig og klog, så det er en ren fornøjelse."

Hvis mrs. Moss havde været et af de snedigste fruentimmer i verden i stedet for et af de mest naturlige og ligefremme, kunne hun vanskeligt have fremført noget, der kunne glæde faderen mere, end denne ros over Maggie. Det var sjældent, at nogen roste "den lille tøs"; han måtte i reglen selv hævde hendes fortjenester. Men Maggie viste sig altid i det elskværdigste lys hos tante Moss; her var hun i grunden nord for al lov og ret –

hvis hun slog noget itu, smudsede sine sko til eller rev hul i sin kjole, var det noget ganske naturligt efter tante Moss' mening. Imod mr. Tullivers vilje antog hans øjne et mildere udtryk, og han sås på sin søster, da han svarede:

"Ja, jeg tror nok, hun holder mere af dig end af sine andre tanter. Hun tager efter vor familie, hun ligner ikke sin moder."

"Moss siger, at hun ligner mig så voldsomt," sagde mrs. Moss, "skønt jeg aldrig har været så kvik eller holder så meget af bøger. Men jeg tror, at min Lizzy ligner hende – hun er dygtig. Kom, Lizzy, og lad din onkel se dig; han kender dig næppe; du vokser så stærkt."

Lizzy, et sortøjet barn på syv år, så meget undselig ud, da hendes moder trak hende frem; for de små Moss'er nærede en dyb respekt for deres onkel fra Dorlcote mølle. Hun stod dog alt for meget under Maggie med hensyn til liv og udtryk, til at mr. Tullivers faderlige kærlighed kunne føle sig synderlig smigret.

"Nå, ja, der er en smule lighed," sagde han, idet han så venligt på den lille skikkelse med det smudsige forklæde. "De minder begge om moder. Du har fået pigebørn nok," tilføjede han i en halvt medlidende, halvt bebrejdende tone.

"Ja, fire, Gud velsigne dem," sagde mrs. Moss, idet hun strøg Lizzys hår tilbage fra panden, "lige så mange som jeg har drenge. De har hver fået sin broder."

"Ja, men de må tage ud og selv tjene deres brød," sagde mr. Tulliver, der følte, at hans strenghed var ved at forsvinde, og prøvede på at holde den oppe ved dette heldbringende vink. "De må ikke falde deres brødre til byrde."

"Nej, men jeg håber, at brødrene vil holde af dem og huske, at de havde samme fader og samme moder; drengene ville ikke

blive fattigere af den grund," tilføjede mrs. Moss med en slags ængstelig hast.

Mr. Tulliver gav sin hest et lille slag med ridepisken, derpå holdt han den an og råbte vredt: "Stå, nå da, kan du stå!" til megen forbavselse for det uskyldige dyr.

"Og jo flere der er, desto mere må de holde af hinanden," sagde mrs. Moss og så på børnene med en didaktisk mine. Men hun vendte sig atter om til broderen og vedblev: "Jeg håber også, at din dreng altid vil være god mod sin søster, skønt de kun er to ligesom du og jeg, broder."

Denne pil ramte mr. Tulliver lige i hjertet. Han havde ikke nogen levende fantasi, men tanken om Maggie kom let til ham, og han opdagede snart, at han stod i samme forhold til søsteren, der stod ved hans side, som Tom til Maggie. Ville den lille tøs engang blive fattig og forknyt, og ville da Tom være hård imod hende?

"Det har du ret i, Gritty," sagde mølleren lidt bevæget, "men jeg har altid gjort for dig, hvad jeg kunne," tilføjede han, som om han ville forsvare sig imod en bebrejdelse.

"Det nægter jeg ikke, broder, og jeg er dig meget taknemmelig," sagde stakkels mrs. Moss, der var alt for sløv af arbejde og børn til at kunne være stolt. "Men her er jo manden. Hvor du har ladet os vente længe, Moss?"

"Vente? Det kan du ikke mene," sagde mr. Moss, der var ganske åndeløs. "Jeg har løbet hele vejen. Vil De ikke stå af hesten, mr. Tulliver?"

"Jo, jeg vil; jeg vil tale et par ord med Dem nede i haven," sagde mr. Tulliver, der følte, at hans sjælsstyrke ville være langt større, når søsteren ikke var til stede. Han stod af og gik med

mr. Moss ned i haven hen imod et gammelt takstræ mens hans søster stod og kælede for barnet og så længselsfuldt efter dem.

Da de nærmede sig takstræet, overraskede de en hel del fjerkræ, der underholdt sig med at skrabe dybe huller i den støvede jord, og som nu tog flugten med megen kaglen og snadren. Mr. Tulliver satte sig på bænken og stødte sin stok mod jorden, som om han ventede at finde skjulte hulheder; derpå åbnede han samtalen med en bemærkning, der ikke var helt fri for bitterhed:

"Du har igen fået hvede derovre i marken, ser jeg, og ikke givet den et eneste læs gødning. Der vil ikke blive noget af den i år."

Mr. Moss, som dengang han ægtede miss Tulliver var blevet anset for en sand hjerteknuser, bar nu et ugegammelt skæg og havde et forknyt, halvt åndsfraværende udseende som en udslidt arbejdshest. – Han svarede i en rolig brummende tone: "Landmænd, der er så fattige som jeg, må hjælpe sig, som de kan; de må overlade til dem, der har overflod af penge at spille op med, at sætte halvt så meget på jorden, som de håber at få ud af den."

"Jeg kender ingen, der har penge til at spille op med; det skulle da kun være dem, der kan låne penge uden at betale renter," sagde mr. Tulliver, der ønskede at yppe klammeri; for dette er den letteste og naturligste måde at kræve penge på.

"Jeg ved nok, at jeg ikke har fået renterne betalt," sagde mr. Moss, "men jeg havde så meget uheld med ulden i fjor, og mine tab har i det hele været så store, at alting er gået forkert."

"Ja," bemærkede mr. Tulliver, "der er folk, som alting går forkert for; tomme sække kan nu engang ikke stå oprejst."

"Jeg forstår ikke, hvad der er i vejen med mig, mr. Tulliver, og hvorfor De vil rette bebrejdelser imod mig; der er ingen daglejer, som slider og slæber hårdere."

"Hvad kan det nytte?" sagde mr. Tulliver skarpt, "når en mand gifter sig og ikke har anden kapital at sætte i sin gård end sin kones smule medgift. Jeg var imod det fra begyndelsen af, men ingen af jer ville naturligvis høre på mig. Og jeg kan ikke undvære mine penge længere, for jeg skal betale mrs. Glegg fem hundrede pund, jeg har lånt af hende, og Tom vil også volde mig store udgifter. Selv om jeg fik alt, hvad jeg har til gode, ville det knibe for mig. De må se til, at De kan betale mig de tre hundred pund tilbage."

"Hvis det er det, De vil, mr. Tulliver," sagde mr. Moss og stirrede forskrækket ud i rummet, "er det bedst, at det hele bliver solgt, rub og stub. Jeg kommer til at gå fra gården, hvis jeg skal betale Dem og godsejeren også."

Fattige slægtninge er unægteligt irriterende – deres eksistens er os så ubehagelig, vi har aldrig ønsket den, og de har desuden altid store fejl. Det var virkelig lykkedes mr. Tulliver at blive så irriteret på mr. Moss, som han fra begyndelsen havde ønsket, og han sagde derfor vredt, idet han rejste sig fra bænken:

"De må alligevel se at gøre det, lige meget hvorledes. Jeg kan ikke underholde andre – jeg må sørge for min egen forretning og min egen familie. Jeg kan ikke undvære pengene længere. De må skaffe dem med det første."

Mr. Tulliver gik hurtigt bort, da han havde sagt det sidste ord, og uden at se sig tilbage efter mr. Moss, kom han hen til køkkendøren, hvor den ældste dreng holdt hans hest, og søsteren ventede halvt forundret og halvt forskrækket, mens

barnet udstødte nogle sære strubelyde og famlede rundt i det indfaldne ansigt med alle fem fingre. Mrs. Moss havde otte børn, men kunne aldrig glemme sin sorg over, at tvillingerne var døde, mens mr. Moss ikke kunne skjule for sig selv, at der var noget trøstende ved deres tidlige bortgang.

"Vil du ikke komme indenfor, broder?" sagde hun og så ængsteligt hen på manden, der kom gående langsomt, mens mr. Tulliver allerede havde foden i stigbøjlen.

"Nej, nej, farvel," sagde han, vendte hesten og red bort i trav.

Ingen mand kunne være mere bestemt end mr. Tulliver var, indtil han var kommet et stykke ned af den knudrede vej; men førend han nåede den første omdrejning, hvorfra han ikke længere kunne se de forfaldne ladebygninger, syntes en eller anden pludselig tanke at dukke op i ham. Han holdt dyret an og lod det blive stående på samme sted et par minutter, mens han samtidig virrede med hovedet og så sørgmodig ud, som om han opdagede de sørgeligste ting på begge sider af vejen. Det var åbenbart, at mr. Tulliver efter sin behjertede og energiske optræden havde fået et tilbagefald og atter havde opdaget, at det var en overraskende verden, han levede i. Han vendte hesten og red langsomt tilbage, idet han gav den følelse luft, der havde været medvirkende til den pludselige forandring. Da han gav dyret et rap, mumlede han nemlig halvhøjt: "Stakkels lille tøs! Hun vil ikke have andre end Tom, når jeg er død og borte."

Mr. Tullivers tilbagekomst til gården blev iagttaget af flere unge Moss'er, der øjeblikkelig løb ind til deres moder med den ophidsende nyhed, således at mrs. Moss atter stod på dørtrinnet, da hendes broder kom ridende. Hun havde grædt, men var nu beskæftiget med at lulle et barn i søvn i sine arme.

Hun bar ikke sin sorg til skue, da broderen så på hende, men sagde blot:

"Moss er igen gået ud i marken, hvis du vil tale med ham, broder."

"Nej, Gritty, nej," sagde mr. Tulliver i en øm tone. "Du skal ikke være bange – det er det hele – jeg skal nok hitte på en udvej uden pengene – I skal ikke bryde jer om det, jeg sagde."

Mrs. Moss brast igen i gråd ved denne uventede godhed og kunne ikke svare et ord.

"Nå, nå, Gritty – den lille tøs skal komme over og se til dig. Jeg skal selv komme over med hende og Tom, før han skal i skole. Du skal ikke pine dig med pengene – jeg skal altid være en god broder imod dig."

"Tak skal du have for de ord, broder," sagde mrs. Moss og tørrede sine øjne. Derpå vendte hun sig om til Lizzy og sagde: "Løb ind og hent det farvede æg til kusine Maggie." Lizzy løb ind og kom hurtigt ud igen med et kræmmerhus.

"Det er hårdkogt, broder, og koloreret meget nydeligt. Det blev lavet til Maggie. Vil du være så god at tage det med til hende?"

"Ja, det skal jeg," sagde mr. Tulliver og stak det forsigtigt i en sidelomme. "Farvel."

Og således red den respektable møller atter tilbage ad Bassets knudrede veje, mere forvirret og forvildet ind før, men dog med en følelse af at være undsluppet en fare. Det var gået op for ham, at hvis han var hård mod sin søster, kunne det på en eller anden måde bevirke, at Tom engang i fremtiden også blev hård imod Maggie, når hendes fader ikke længere levede og kunne tage hendes parti; for simple folk, som vor ven

Tulliver, er tilbøjelige til at aflede deres smukkeste følelser fra fejlagtige ideer, og på denne forvirrede måde forklarede han selv det faktum, at hans store faderkærlighed til "den lille tøs" havde indgydt ham en ny følelse over for sin egen søster.

9. Besøget hos onkel Pullet

Mens Maggies fremtid og dens mulige bekymringer således beskæftigede hendes faders sind, smagte hun selv kun nutidens bitterhed. Barndommen har ingen mørke anelser, men på den anden side har den heller ingen erindring om overståede sorger.

Sagen var, at dagen var begyndt uheldigt for Maggie. Gladere ved at have Lucy at se på, og udsigten til eftermiddagsbesøget i Garum Firs, hvor hun skulle høre onkel Pullets musikalske snusdåse var allerede blevet ødelagt klokken elleve om formiddagen, da frisøren fra St. Oggs ankom. I de strengeste udtryk havde han skildret den tilstand, hvori han havde fundet hendes hår; han havde holdt den ene forhakkede hårlok op efter den anden og havde sagt: "Fy, fy! Vil man bare se!" i en blandet tone af mishag og medlidenhed, der havde gjort det dybeste indtryk på Maggie. Frisøren, mr. Rappit, hvis eget stærkt soignerede hår stod bølgende i vejret som den kunstige flamme på en monumental urne, forekom Maggie i dette øjeblik som den frygteligste af hendes samtidige, og hun besluttede aldrig mere i sit liv at sætte sin fod i den gade i St. Oggs, hvor han havde sin forretning.

Da forberedelserne til en udflugt som den påtænkte desuden altid var en alvorlig sag i den Dodsonske slægt, havde Martha fået ordre til at gøre rent i mrs. Tullivers værelse en time tidligere end sædvanligt, for at fremlægningen af de bedste klæder ikke skulle vente til sidste øjeblik, hvilket undertiden skete i familier med mindre begreb om det passende, hvor kappebåndene aldrig blev rullet op, hvor man ikke kendte

indpakning i sølvpapir, og hvor man tog søndagsklæderne på med samme sindsro som enhver anden dragt. Allerede klokken tolv var mrs. Tulliver iført hele sin pragt med et stort beskyttende forklæde om sig, som om hun var et stykke med lærred betrukket møbel, som fluerne kunne beskadige; Maggie skød sine skuldre op og ned for om muligt at undgå den ubehagelige prikken af den stivede strimmel i halsen, mens hendes moder søgte at få hende til at være rolig. Tom så fortræffelig ud i sine bedste blå klæder, som han bar med sømmelig sindsro, for han havde efter en kort trætte sat den ene ting igennem, der interesserede ham ved ethvert toilette – han havde flyttet det mangeartede indhold af sine dagligdags lommer over i det sæt, han for øjeblikket havde på.

Hvad Lucy angik, var hun lige så nydelig og net, som hun havde været den foregående dag; der var aldrig noget galt ved hendes klæder; hun befandt sig vel i dem og betragtede med forundret medlidenhed Maggies pinefulde kamp med den fortvivlede strimmel. Maggie ville sikkert have revet den af, hvis ikke den sidste ydmygelse med håret havde holdt hende tilbage; nu indskrænkede hun sig til at vride sig som en ål, skyde sine skuldre i vejret, og være pirrelig, da de sad og byggede korthuse – en meget passende beskæftigelse for småpiger og smådrenge i deres bedste klæder – inden de skulle spise til middag. Tom byggede de mærkelige pyramidalske huse til fuldkommenhed, men Maggies kunne aldrig bære taget – det var altid således med Maggies arbejder, og Tom havde deraf uddraget den almindelige slutning, at piger ikke kunne gøre noget ordentligt. Men Lucy viste sig tilfældigvis vidunderligt dygtig i arkitekturen; hun tog så let på kortene, og stillede dem så

forsigtigt op, at Tom var god nok til at beundre hendes huse lige så meget som sine egne, navnlig fordi hun i forvejen havde anmodet ham om undervisning i den vanskelige kunst. Maggie ville også have beundret Lucys huse og ville gerne have opgivet sine egne uheldige forsøg for at se til, hvis strimlen ikke havde gjort hende pirrelig, og hvis Tom ikke uafbrudt havde lét, når hendes huse faldt sammen, og sagt, at hun var "dum".

"Le ikke ad mig, Tom," udbrød hun i vrede, "jeg er ikke dum. Jeg kan meget, som du ikke kan."

"Så, kan du det, din arrige trold? Du er altid så tvær, og så sidder du og skærer ansigter. Sådan gør Lucy ikke. Jeg kan bedre lide Lucy end dig. Jeg ville ønske, at Lucy var min søster."

"Det er meget ondt og grusomt af dig," udbrød Maggie hurtigt, idet hun fo'r op fra sin plads og med et strøg over bordet væltede Toms vidunderligt store korthus. Hun mente ikke noget ondt med det, men skinnet var imod hende, og Tom blev bleg af vrede, men sagde intet. Han følte lyst til at slå hende, men gjorde det ikke, da han vidste, at det var fejt at slå en lille pige. Tom Tulliver var bestemt på ikke at gøre noget, som var fejt.

Maggie stod forvirret og forskrækket, mens Tom forlod korthusets ruiner meget bleg, og Lucy så til i tavshed som en kattekilling, der var holdt op med at labbe mælk.

"O, Tom!" sagde Maggie til sidst og gik hen imod ham, "det var ikke min mening at rive det ned – du må ikke være vred."

Tom svarede ikke på denne henvendelse, men tog et par ærter op af sin lomme og skød dem af mod vinduet med sin tommelfinger, først uden at sigte efter noget bestemt, men

senere efter en overvintret halvvissen blomst, der solede sig i vinduet, som om den håbede at kunne blive stærk derved.

Således var morgenen blevet meget bitter for Maggie, og Toms vedvarende kulde mod hende under spadsereturen betog hende glæden ved den friske luft og solskinnet. Han kaldte på Lucy for at vise hende fuglerederne, men tog ingen notits af Maggie, han skar en pilegren af til Lucy og sig selv, men tilbød ikke søsteren nogen. Lucy havde sagt: "Maggie vil også gerne have en," men Tom forblev døv.

Synet af påfuglen, der tilfældigvis spredte sin hale på et plankeværk, just som de nåede Garum Firs, var dog nok til midlertidigt at bortlede tanken fra alle personlige sorger. Og dette var kun begyndelsen på Garum Firs' talrige skønheder. Hele landlivet der var forunderligt – frisiske høns, hvis fjer alle vendte den gale vej, perlehøns, der fløj omkring, sloges og tabte deres spraglede fjer, kalkuner og en tam skade, en ged og en vidunderlig plettet hund, halvt bulbider, halvt dogge, så stor som en løve. Så var der hvidmalede rækværker og hvidmalede led alle vegne, skinnende vejrhaner af forskellige former og nydelige gange i haven, belagt med brogede småsten i forskellige mønstre – intet var almindeligt på Garum Firs, og Tom antog, at skrubtudsernes ualmindelige størrelse skyldtes den almindelige ualmindelighed, der var karakteristisk for onkel Pullets besiddelser. Hvad huset angik, var det lige så mærkeligt. Dets midterparti trådte noget tilbage, og det havde to fremspringende fløje med tårne og var helt beklædt med glinsende hvid stuk.

Onkel Pullet havde set de ventede gæster fra vinduet og skyndte sig med at åbne hovedindgangen, der altid blev holdt

omhyggeligt aflåset af frygt for landstrygere, der måtte have erfaret noget om glasskabet med de udstoppede fugle i forhallen, og kunne trænge ind og bære dem bort for at sælge dem med fortjeneste. Tante Pullet viste sig også i døren, og så snart hendes søster kunne høre hende, råbte hun: "Stands for Guds skyld børnene, Bessy; lad dem ikke gå op af trappen! Sally skal straks bringe den gamle måtte og en klud til at tørre deres sko med."

Måtten, der lå udenfor mrs. Pullets dør var ingenlunde bestemt til at tørre sig af på; selv skraberen var så fin, at den ikke måtte benyttes. Tom gjorde stærk modstand mod at få sit fodtøj renset; for han betragtede denne proces som uværdig for sit køn. Han følte, at det kun var begyndelsen på ubehagelighederne ved et besøg hos tante Pullet, hvor han engang var blevet tvunget til at sidde med karklude viklet om sine støvler, et faktum, som kan tjene til at modsige den overilede slutning, at et besøg i Garum Firs nødvendigvis måtte være en uhørt svir for en ung herre, der holdt af dyr – det vil sige, holdt af at bombardere dem med sten.

Den næste ubehagelighed var forbeholdt hans kvindelige ledsagere. Det var bestigningen af den polerede egetræstrappe, der var så glat, at man i barbariske tider godt kunne have brugt den som en slags prøve på uplettet dyd; for kun denne ville kunne komme op af den med hele lemmer. Sophies svaghed overfor disse polerede trappetrin var altid genstand for mrs. Gleggs bitre bemærkninger, men mrs. Tulliver vovede ikke at sige noget; hun fandt kun, at det var en stor nåde, da hun og børnene var kommet uskadt op af dem.

"Mrs. Gray har sendt mig min nye kappe, Bessy," sagde mrs. Pullet patetisk, da mrs. Tulliver var i færd med at anbringe sin på hovedet.

"Virkelig!" sagde søsteren med en meget interesseret mine. "Og hvorledes synes du så om den?"

"Man har en hel del ulejlighed med sine klæder, når mon skal tage dem frem, og lægge dem til side igen," sagde mrs. Pullet og trak et nøgleknippe frem af lommen, hvilket hun betragtede meget alvorligt, "men det ville være synd og skam, hvis du ikke fik den at se. Man kan aldrig vide, hvad der kan hænde."

Mrs. Pullet bevægede hovedet langsomt ved denne alvorlige betragtning, som fik hende til at udsøge en enkelt nøgle af knippet.

"Jeg frygter for, at det vil gøre dig for megen ulejlighed at finde den," sagde mrs. Tulliver, "men jeg har rigtignok lyst til at se den, det skal jeg ikke nægte."

Mrs. Pullet rejste sig med en melankolsk mine og åbnede døren til et stort klædeskab, hvor man kunne have antaget, at den nye kappe befandt sig. Men dette var aldeles ikke tilfældet. En sådan antagelse kunne kun være opstået af et meget overfladisk bekendtskab til familien Dodsons overleverede vaner. I dette skab søgte mrs. Pullet kun en lille genstand, hun havde skjult imellem linnedet – en dørnøgle.

"Du må gå med mig ind i salen," sagde mrs. Pullet.

"Må børnene følge med, søster?" sagde mrs. Tulliver frygtsomt, da hun så, at Maggie og Lucy viste stor lyst i den retning.

"Ja," sagde mrs. Pullet efter en kort betænkningstid. "Det er vist klogest, at de følger med – ellers kunne de falde på at røre

ved noget, mens vi var borte."

De gik derpå i procession gennem den lange glatte korridor, der var svagt oplyst fra den del af vinduet, der ragede op over de lukkede skodder. Det var virkelig ganske højtideligt. Tante Pullet standsede og åbnede en dør, som førte ind til noget, der var endnu højtideligere end korridoren: et halvmørkt værelse, hvor der stod opstillet, hvad mon kunne kalde en hel række lig af møbler, indhyllede i hvide lin. Alt, hvad der ikke var iført disse lin, stod med benene i vejret. Lucy lagde sin hånd på Maggies arm, og Maggies hjerte slog voldsomt.

Tante Pullet åbnede persiennerne halvt og stak derpå nøglen i et andet skab med en slags sørgmodigt overlæg, der passede ypperligt til scenens gravagtige højtidelighed. Den behagelige lugt af rosenblade, der steg op af skabet, gjorde det meget tillokkende at overvære festen, da det ene lag af sølvpapir blev taget frem efter det andet; men synet af hatten var i det mindste en antiklimaks for Maggie, der ville have foretrukket, at et eller andet overnaturligt havde vist sig. Men få ting ville kunne have gjort et stærkere indtryk på mrs. Tulliver. Hun betragtede det kostelige stykke i tavshed i nogle øjeblikke og sagde derpå med henrykkelse:

"Ja, søster, jeg skal aldrig opponere mere mod denne slags kappepulle."

Det var en stor indrømmelse, og mrs. Pullet følte det. Hun fandt, at den måtte belønnes.

"Kunne du ønske at se den på, søster?" sagde hun langsomt. "Jeg skal åbne persiennerne noget mere."

"Ja tak, hvis du ikke har noget imod det, søster," sagde mrs. Tulliver.

Mrs. Pullet tog sin kappe af, og satte den ny på, idet hun drejede sig langsomt rundt som en figur i et modehandlervindue, for at mrs. Tulliver skulle se hende fra alle sider og ikke gå glip af nogen enkeltheder.

"Jeg har undertiden tænkt på, at sløjfen på venstre side er for stor, – hvad mener du, søster?" sagde mrs. Pullet.

Mrs. Tulliver betragtede det angivne sted meget nøje og lagde sit hoved på siden.

"Når jeg skal sige min mening," svarede hun, "tror jeg, det er bedst, som det er; hvis du gør forandringer på egen hånd, søster, vil du komme til at fortryde det."

"Det er sandt!" svarede tante Pullet og tog kappen af og betragtede den omhyggeligt.

"Hvor meget må du nu give for sådan en kappe?" sagde mrs. Tulliver, hvis tanker for øjeblikket beskæftigede sig med muligheden af at få en beskeden efterligning af dette mesterværk udført af noget silketøj, hun havde hjemme.

Mrs. Pullet trak munden i vejret, rystede på hovedet og hviskede: "Pullet betaler den; han har sagt, at jeg skulle have den smukkeste kappe, der er set i Garum kirke; så kan, hvem der finder for godt, pynte sig med den næstsmukkeste."

Hun begyndte atter at lægge alt i orden i skabet, men hendes tanker syntes at gå i en melankolsk retning; for hun rystede gentagne gange på hovedet.

"Ak!" sagde hun til sidst, "hvem ved, om jeg nogensinde får den på igen, søster?"

"Tal ikke således, søster," svarede mrs. Tulliver, "jeg håber, at du er ganske rask til sommer."

"Der kan let hænde et dødsfald i familien, som der gjorde netop da jeg havde fået den grønne atlaskes kappe. Fætter Abbott kan lægge sig til at dø, og vi må i det mindste sørge et halvt år for ham."

"Det ville være en ulykke," svarede mrs. Tulliver, der gik ind på tanken om muligheden af et eller andet ubelejligt dødsfald. "Der er aldrig nogen rigtig fornøjelse ved at gå med en kappe det andet år – navnlig når faconen skifter så tit som nutildags."

"Ja, sådan er det her i verden," sagde mrs. Pullet, idet hun lagde kappen ned og låsede skabet. Hun bevarede tavsheden, indtil de alle havde forladt den højtidelige sal og atter var samlet i hendes eget værelse. Der begyndte hun at græde og sagde: "Søster, hvis du aldrig skulle få at se den kappe igen, før jeg er død og borte, vil du huske, at jeg har vist dig den i dag."

Mrs. Tulliver følte, at hun burde være bevæget, men hun var en kvinde, der ikke havde tårer i overflod – hun kunne ikke græde så meget som søster Pullet, og havde ofte følt denne mangel ved begravelser. Hun var for stærk og sund til det, og hendes forsøg på at presse tårer frem i øjnene, førte kun til nogle sære grimasser. Maggie, der fulgte samtalen med opmærksomhed, forstod, at hendes tantes kappe var omgivet med et eller andet mysterium, som hun ikke forstod; ikke desto mindre var hun inderligt overbevist om, at hun kunne have forstået det, som alt muligt andet, ifald man havde haft fortrolighed til hende og ikke anset hende for et barn, der ikke var værdig til det.

Da de kom ned, bemærkede onkel Pullet med en vis spøgefuldhed, at fruen formodentlig havde vist dem sin nye kappe, og at det vel især var dette, som var grunden til, at de var

blevet så længe ovenpå. Tiden havde forekommet Tom endnu længere, for han var blevet anbragt i et kedsommeligt hjørne af en sofa med sin onkel lige overfor sig. Denne betragtede ham opmærksomt med et par grå blinkende øjne, og kaldte ham engang imellem "unge herre"!

"Nå, unge herre, hvad læser du i skolen?" var onkel Pullets stående spørgsmål, som Tom altid svarede på ved at sætte et dumt ansigt op, stryge med hånden over øjnene og sige: "Det ved jeg ikke." Det var i virkeligheden ikke morsomt at sidde i en tête-à-tête med onkel Pullet; Tom kunne ikke engang studere kobberstikkene på væggene eller de prægtige blomsterpotter; han så kun sin onkels gamacher. Ikke at Tom var imponeret af sin onkels sjælelige overlegenhed; han var på det rene med sig selv om, at han ikke ville være herremand, fordi han ikke holdt af at være en sådan tyndbenet, enfoldig fyr som onkel Pullet – en ren stokfisk. Fordi en dreng sætter et dumt ansigt op, er det ingenlunde sikkert, at han er overvældet af ærbødighed og respekt; og når man søger at indgyde ham mod i den tro, at han er ved at bukke under for éns alder og visdom, sidder han i ni tilfælde af ti og tænker på, at man er en underlig fyr. Den eneste trøst, jeg kan bringe i så henseende, er, at de græske drenge rimeligvis tænkte det samme om Aristoteles i sin tid. Kun når man har betvunget en stædig hest, ydmyget en slagtersvend, eller har et gevær i hånden, begynder disse småfyre at finde én beundrings- og misundelsesværdig. Jeg kender i det mindste Tom Tullivers følelser i så henseende til bunds. Da han var meget lille og endnu havde blonder omkring sin hat, så man ham ofte kigge gennem et leds tremmer og drille fårene ved at pege fingre af dem og udstøde en uartikuleret brummen, der

skulle indjage de uskyldige dyr skræk. Herved angav han meget tidligt, at han havde lyst til at herske over de lavere væsener, vilde og tamme, inklusive haner, hunde og små søstre. Mr. Pullet red imidlertid aldrig på noget større dyr end en lille pony; han var en fredelig mand, og betragtede ildvåben som farlige, fordi de havde en vis tilbøjelighed til at gå af af sig selv, uden at nogen ønskede det. Tom havde derfor gode grunde, da han i en samtale med en sovekammerat havde kaldt onkel Pullet en "gammel idiot", skønt han samtidig ikke havde glemt at tilføje, at han var så rig som en nabob.

Den eneste behagelige omstændighed ved at befinde sig i en tête-à-tête med onkel Pullet var, at han havde en masse brystsukker og pebermyntekager på sin person, og når samtalen gik i stå, plejede han at udfylde mellemrummene ved at tilbyde disse slikkerier til fri afbenyttelse.

"Holder du af pebermyntekager, unge herre?" var et spørgsmål, som kunne besvares uden at åbne munden, når den nævnte artikel samtidig blev præsenteret for den unge herre.

Da småpigerne viste sig, kom onkel Pullet frem med en hel del småkager, som han holdt under lås og lukke for sin egen private fornøjelse, når vejret var dårligt; men de tre børn havde aldrig så snart fået de fristende delikatesser i hænderne, før tante Pullet udtalte det ønske, at de skulle afholde sig fra at spise, indtil der kom nogle tallerkener, da gulvet ellers ville blive helt besået med krummer. Lucy havde ikke noget at indvende mod dette forbud; for kagen var så smuk, at hun ikke nænnede at spise den; men Tom, der benyttede lejligheden, mens de ældre samtalede, proppede munden fuld i en hast og gik hen i en krog for at tygge uset. Hvad Maggie angik, blev hun som

sædvanlig henrykt over et kobberstik, som forestillede "Ulysses og Nausikae", som onkel Pullet havde købt for at være et bibelsk billede, og tabte sin kage på gulvet, hvorpå hun ved en uheldig bevægelse kom til at knuse den under sine fødder – en bevægelse, der vakte tante Pullets harme i den grad, og gav anledning til så megen tale, at Maggie begyndte at frygte for, at hun den dag ikke ville få den musikalske snusdåse at høre. Efter nogen overvejelse faldt det hende dog ind, at Lucy måtte være således i kridthuset, at hun turde vove at anmode om at høre et musikstykke. Hun hviskede det til Lucy og denne, som altid gjorde, hvad man bad hende om, gik hen til onklens knæ, og idet hun rødmede dybt og pillede forlegent ved sit halsbånd, sagde hun: "Kære onkel, vil du ikke spille et stykke for os?"

Lucy antog, at det skyldtes et eller andet overordentligt talent hos onkel Pullet, at hans snusdåse kunne spille så vidunderlige melodier, og flertallet af naboerne i Garum så sagen i samme lys. Mr. Pullet havde for det første købt dåsen, og han forstod at trække den op; dernæst vidste han på forhånd, hvilken melodi den ville spille. Besiddelsen af hint "spilleværk" var i det hele taget et bevis på, at mr. Pullets karakter ikke var så fuldstændig holdningsløs som almindelig antaget. Når onkel Pullet blev opfordret til at give et stykke til bedste, var han dog aldrig hurtig til at efterkomme opfordringen, for snusdåsen ville være blevet nedværdiget derved. "Vi vil se, om det kan lade sig gøre," var hans stadige svar, og han undgik omhyggeligt at vise noget tegn til eftergivenhed, før et passende antal minutter var forløbet. Onkel Pullet havde et program for alle store sociale lejligheder, og på denne måde sparede han sig megen forvirring og undgik den ubehagelige ting at måtte tage en beslutning.

Måske forhøjede ventetiden Maggies nydelse, da spillet begyndte; for første gang glemte hun næsten, at en byrde hvilede på hendes sind – at Tom var vred på hende; og da melodien "Hør det glade sangerkor" var blevet udført, havde hendes ansigt et udtryk af lykke, som undertiden trøstede hendes moder med følelsen af, at Maggie af og til kunne se nydelig ud trods sin brune teint.

Men da den magiske musik hørte op, rejste hun sig op fra den stol, hvor hun havde siddet med foldede hænder, løb hen til Tom, slog sin arm om hans hals og råbte: "O, Tom, er det ikke dejligt?"

For at man ikke skal tro, at det var en ny trodsig ufølsomhed hos Tom, at han igen blev vred på grund af den uventede omfavnelse, må jeg fortælle, at han netop stod med et glas æblemost i hånden, og hendes bevægelse var så voldsom, at han spildte halvdelen af det. Han måtte have været en mærkværdig kedelig dreng, hvis han ikke havde udbrudt: "Det er dog for galt!", især da denne bemærkning vandt alle tilstedeværendes enstemmige bifald.

"Hvorfor kan du ikke blive siddende roligt, Maggie?" sagde hendes moder ærgerlig.

"Småpiger må ikke komme og besøge mig, når de opfører sig således," sagde tante Pullet.

"Du er alt for voldsom, lille miss," sagde onkel Pullet.

Stakkels Maggie tog atter plads – musikken var forjaget fra hendes sjæl, og de syv små dæmoner havde atter indtaget deres sæde i den.

Mrs. Tulliver, der forudså, at mange lignende ulykker ville hænde, ifald børnene forblev inden døre, greb lejligheden til at

foreslå, at de skulle gå ud at lege, nu da de havde udhvilet sig efter spadsereturen, og tante Pullet gav sit samtykke dertil, idet hun blot pålagde dem at holde sig fra bedene i haven, og ifald de ønskede at se fjerkræet blive fodret, da at iagttage det i afstand; en påmindelse, som var fremkommet lige siden Tom havde gjort sig skyldig i at jage efter påfuglen, ledet af den tåbelige overtro, at fuglen af skræk ville tabe nogle af sine fjer.

Mrs. Tullivers tanker var midlertidigt blevet ledet bort fra striden med mrs. Glegg på grund af pynten og de moderlige sorger, men nu da børnene var fjernet, rejste gårsdagens bekymringer sig med fornyet styrke.

"Det ligger så uendelig tungt på mit sind," bemærkede hun til indledning, "at søster Glegg forlod mit hus på den måde. Jeg havde skam ikke til hensigt at fornærme min egen søster."

"O!" svarede tante Pullet, "det er ikke muligt at sige, hvad Jane kan hitte på. Jeg ville ikke sige det til fremmede, det skulle da kun være til dr. Turnbull; men det er min mening, at Jane lever for tarveligt. Jeg har mange gange sagt det til Pullet, og han ved det."

"Ja, du sagde det for elleve dage siden, da vi kom hjem efter at have drukket te hos dem," sagde mr. Pullet og gav sig til at kæle for sit knæ og dække det til med sit lommetørklæde, hvilket han plejede at gøre, når samtalen tog en interessant vending.

"Det er meget muligt," sagde mrs. Pullet, "for du husker meget bedre, når jeg har sagt noget, end jeg selv kan huske det. – Han har fået en vidunderlig hukommelse, Pullet," vedblev hun og betragtede søsteren patetisk. "Det ville gå galt her i huset,

hvis han kom noget til, for han husker altid, når jeg skal tage min medicin – og jeg bruger nu tre forskellige slags."

"Der er for det første pillerne "efter aftale", hver anden aften, og de nye dråber klokken elleve og klokken fire, og den sure mikstur "efter behag"," bemærkede mr. Pullet med en noget forblommet udtale, fordi han havde en hostetablet i munden.

"Det ville vistnok være klogere, om søster Glegg af og til talte med sin doktor, i stedet for at tygge rabarber, hver gang hun fejler noget," sagde mrs. Tulliver, der selvfølgelig bedømte medicinens nytte fra mrs. Pullets standpunkt.

"Det er frygteligt at tænke," sagde tante Pullet, idet hun løftede hænderne i vejret og atter lod dem synke, "at folk leger med deres indvendige dele på den maner! Det er at spotte Forsynet; for hvorfor mon der gives doktorer, hvis det ikke var for at rådspørge dem? Og når folk har fået penge til at betale en doktor med, er det ikke respektabelt, og jeg har mange gange sagt Jane det. Jeg ville skamme mig, hvis fremmede fik det at vide."

"Å, vi har ingen grund til at skamme os," bemærkede mr. Pullet, "for dr. Turnbull har ingen bedre patient end dig i hele sognet, nu da gamle mrs. Sutton er død."

"Pullet gemmer alle mine medicinflasker – kan du tænke dig, Bessy!" sagde mrs. Pullet. "Han vil ikke have, at de skal sælges. Han siger, at det er rimeligt, at folk skal se dem, når jeg er død og borte. De fylder allerede to store hylder i spisekammeret, men," tilføjede hun og begyndte at græde, "der er desværre ingen udsigt til, at den tredje bliver fyldt. Jeg dør vistnok, inden jeg har drukket et dusin af disse store flasker. Pilleæskerne

ligger i bunden af et skab i mit værelse, men af pulverne er der ikke andet tilbage end regningerne."

"Tal ikke om din død, søster," sagde mrs. Tulliver, "jeg ville ikke have nogen til at stå imellem mig og søster Glegg, hvis du døde. Der er ingen anden end dig, som kan forsone hende med mr. Tulliver, for søster Deane er aldrig på mit parti, og selv om hun var det, kunne det ikke nytte noget, for hun kan ikke tage bladet sådan fra munden som de, der har fået et godt udkomme."

"Ja, ved du hvad, Bessy, din mand er vanskelig at komme ud af det med," sagde mrs. Pullet, der både syntes at være rørt på egne og mrs. Tullivers vegne. "Han har aldrig været så net imod vor familie, som han burde være, og børnene ligner ham – drengen er meget uartig og løber bort fra sine onkler og tanter, og pigen er brun i huden og uopdragen. Det er sørgeligt for dig, og jeg har ondt af dig, Bessy, for jeg har altid holdt mest af dig, og vi har altid sværmet sammen for de samme kjoletøjer."

"Jeg ved nok, at Tulliver er hidsig og siger slemme ting," sagde mrs. Tulliver og aftørrede en tåre, der listede sig ud af hendes øjenkroge, "men jeg vil sige dig, at han aldrig, siden vi blev gift, har haft noget imod, at min familie og mine venner kom i vort hus."

"Jeg vil ikke gøre dig mere forknyt, end du er, Bessy," sagde mrs. Pullet i en medlidende tone, "for jeg tvivler ikke om, at du vil få sorg nok foruden. Din mand har sin fattige søster og hendes børn hængende på sig, og de siger, at han holder af at rode sig ind i processer. Jeg er bange for, at han vil efterlade dig i fattigdom, når han dør. Det er dog noget, som jeg ikke ville sige til fremmede."

Denne opfattelse af situationen var selvfølgelig alt andet end opmuntrende for mrs. Tulliver. Hendes fantasi blev ikke let sat i bevægelse, men hun var nødt til at betragte sin skæbne som tung, siden det så ud til, at andre mennesker opfattede den således.

"Jeg tør sige, at jeg ikke kan gøre for det," sagde hun af frygt for, at de eventuelle ulykker, der ville ramme hende, skulle blive tilskrevet hende selv. "Der er ingen, som har slidt mere for sine børn, end jeg, og når vi har hovedrengøring og alle sengeomhængene bliver taget ned, tør jeg nok sige, at jeg slider mere end de to tjenestepiger tilsammen, og så har jeg lavet en dejlig hyldebærvin. Jeg byder den altid rundt sammen med sherryen, skønt søster Glegg siger, at det er ekstravagant, og hvad det angår, at have mine klæder i orden og ikke gå om som et fugleskræmsel, er der ingen i sognet, der kan sige mig på, at jeg bagtaler nogen eller gør ondt, for jeg ønsker ikke at skade nogen. Alt mit dækketøj og linned er i den bedste orden, så jeg ikke behøver at skamme mig ved det, hvis jeg døde i morgen. En kone kan ikke gøre mere, end hun kan."

"Men alt det nytter ikke det mindste, Bessy," sagde mrs. Pullet og lagde hovedet på den ene side, idet hun stirrede patetisk på søsteren, "hvis din mand ødelægger pengene og sætter dem overstyr. Det er nok en trøst at vide, at alting er i orden, hvis det skulle sælges, og andre folk købe dit udstyr og dine møbler. Alt dit linned og dit dækketøj med dit pigenavn på ville jo blive spredt over hele landet. Det ville være overmåde sørgeligt for familien." Mrs. Pullet rystede langsomt på hovedet.

"Men hvad skal jeg gøre, søster?" spurgte mrs. Tulliver. "Mr. Tulliver er ikke en mand, som man sådan kan kommandere – ikke engang om jeg gik hen til præsten og betroede ham, hvad der ligger mig på hjerte. Jeg er overbevist om, at jeg heller ikke ville forstå mig det mindste på, hvorledes penge skal anbringes og alt sådan noget. Jeg har aldrig forstået mig på mandfolks forretninger, som søster Glegg gør."

"Deri ligner du mig, Bessy," sagde mrs. Pullet, "og jeg ville anse det for en hel del mere passende, om Jane polerede sit pillespejl noget hyppigere – det var fuldt af fluesnavs forrige uge – i stedet for at kommandere over folk, der er neget rigere end hun, og sige dem, hvorledes de skal anvende deres penge. Men Jane og jeg har altid været af modsat smag; hun ville altid have stribede kjoler, og jeg ville have dem prikkede. Du holder også af prikker, Bessy; deri har vi altid lignet hinanden."

Mr. Pullet, der blev dybt bevæget ved dette minde, tørrede sine øjne.

"Ja, Sophie," sagde mrs. Tulliver, "jeg kan huske, at vi begge havde en blå kjole med hvide prikker; jeg har noget, der ligner det, til bolster. Hvis du ville gå hen til søster Glegg og forlige hende med Tulliver, ville du gøre mig en stor tjeneste ved det. Du har altid været en god søster mod mig."

"Men det rigtigste ville være, at Tulliver selv gik hen og forligede sig med hende, og sagde at det gjorde ham ondt at have talt så overilet. Hvis han har lånt penge af hende, bør han ikke holde sig for god til det," sagde mrs. Pullet, hvis partiskhed ikke kunne stille hendes principper i skygge; hun glemte ikke, hvad der skyldtes uafhængige folk med formue.

"Det kan ikke nytte at tale om det," sagde mrs. Tulliver næsten pirreligt. "Hvis jeg faldt ned på mine bare knæ for Tulliver og tiggede ham om det, ville han dog aldrig ydmyge sig."

"Du kan da ikke antage, at jeg vil overtale Jane til at bede ham om forladelse," sagde mrs. Pullet. "Hendes humør er forskrækkeligt; man må være glad, hvis hun ikke går fra forstanden, skønt rigtignok aldrig nogen af vor familie har været i et galehus."

"Jeg har ikke tænkt på, at hun skulle bede nogen om forladelse," sagde mrs. Tulliver. "Men hvis hun blot ville lade som ingenting og ikke opsige sine penge, noget, den ene søster da må kunne bede den anden om, ville tiden nok gøre alt godt igen, og Tulliver ville glemme det hele, og de ville blive gode venner igen."

Som De ser, troede mrs. Tulliver ikke på sin mands uigenkaldelige beslutning om at betale de fem hundrede pund tilbage, eller hun mente, at den ville overstige hans kræfter at iværksætte.

"Ja, Bessy," sagde mrs. Pullet sørgmodigt, "jeg vil skam ikke fremskynde din ødelæggelse. Hvis jeg kan gøre dig en tjeneste, skal du finde mig rede. Og jeg ville heller ikke holde af, at det skulle komme ud imellem fremmede, at der er strid i familien. Jeg skal nok tale med Jane; jeg skal tage over til hende i morgen, hvis Pullet ikke har noget imod det. Hvad siger du, Pullet?"

"Det kommer mig ud på ét," sagde mr. Pullet, der var yderst tilfreds med, at striden tog en sådan ende, så at mr. Tulliver ikke skulle komme og anmode ham om penge.

Mr. Pullet var noget nervøs i pengesager og kunne ikke se, at der gaves anden sikkerhed for penge end at købe jord for dem.

Efter en udførlig debat, om det ville være rigtigt, at mrs. Tulliver ledsagede dem på besøget hos søster Glegg eller ikke, bemærkede mrs. Pullet, at det var tetid, hvorpå hun tog en fin damaskes serviet ud af en dragkiste og hæftede den på sig som et forklæde. Døren gik kort efter op, men i stedet for tetøjet kom Sally ind med en så forfærdende genstand, at både mrs. Pullet og mrs. Tulliver udstødte et højt skrig, mens onkel Pullet kom til at synke sin hostetablet – som han senere bemærkede – for femte gang i sit liv.

10. Maggies adfærd bliver værre og værre

Den forfærdende genstand, der således betegnede en epoke i onkel Pullets tilværelse, var ingen anden end Lucy, hvis ene side fra tåspidsen til hattepulden var våd og dækket med mudder, og som strakte to spæde sorte hænder frem og satte et ynkeligt ansigt op.

For at forklare dette usædvanlige syn i tante Pullet dagligstue, må vi vende tilbage til det øjeblik, da de tre børn gik ud for at lege, og da de små dæmoner, der havde bemægtiget sig Maggies sjæl tidligt om morgenen, efter en kort fraværelse, var vendt tilbage med fornyet styrke. Alle de ubehagelige minder fra om morgenen dukkede atter op i hende, da Tom, hvis mishag var blevet betydeligt forøget ved hendes tåbelige kærtegn, der havde berøvet ham halvdelen af hans æblemost, sagde: "Kom Lucy, lad os følges ad!" og derpå gik hen til det sted, hvor tudserne var, som om der ikke eksisterede nogen Maggie. Da Maggie så dette, holdt hun sig i nogen afstand. Lucy var naturligvis meget henrykt over, at fætter Tom var så god imod hende, og det var meget morsomt at se ham kildre en fed tudse med spidsen af en kvist, han havde skåret af et af træerne. Lucy ønskede dog, at Maggie også skulle nyde skuespillet, navnlig fordi hun uden tvivl kunne fortælle, hvad tudsen hed, og hvorledes den havde tilbragt sin fortid; for Lucy nærede en vis tillid til Maggies fortællinger om de levende væsener, de tilfældigvis traf på – hvorledes mrs. Ørentvist havde storvask hjemme og et af hendes børn var faldet i kobberkedlen, af hvilken grund hun pilede så hurtigt afsted for at hente lægen. Tom nærede en dyb foragt for denne snak og

slog straks ørentvisten ihjel for at vise, hvor utrolig en sådan historie var, men Lucy kunne dog ikke lade være med at tro, at der var nogen sandhed i den, eller anså det i alt fald for så interessant, at man burde gøre sig umage for at tro på det. Ønsket om at få noget at vide om en majestætisk tudse, der hoppede forbi, i forening med hendes sædvanlige kærlighed, fik hende til at løbe tilbage til Maggie og sige: "O, der er sådan en stor latterlig tudse, Maggie! Kom hen og se den!"

Maggie svarede ikke, men vendte sig fra hende med rynkede øjenbryn. Så længe Tom syntes at foretrække Lucy for hende, var hun vred på Lucy. Maggie ville for et øjeblik siden have tænkt, at hun aldrig nogensinde kunne blive vred på den nydelige lille Lucy, så lidt som hun kunne blive vred på en hvid mus, men Tom havde også altid før været ligegyldig overfor Lucy, og det havde været overladt til Maggie at kæle for hende og gøre af hende. Men således som forholdene nu var, begyndte hun at tænke på, at det ville glæde hende at få Lucy til at græde ved at knibe eller slå hende, især da det muligvis kunde ærgre Tom. Det kunne ikke nytte at slå Tom; for han ville ikke tage sig af det, selv om hun vovede det. Og hvis Lucy ikke havde været, følte Maggie, at hun meget hurtigere ville være blevet gode venner med ham.

At kildre en fed tudse, hvis følelse ikke er i høj grad udviklet, er en fornøjelse, man snart kan blive færdig med, og Tom begyndte lidt efter lidt at se sig om efter en anden måde, de kunne fordrive tiden på. Men i en have, hvor man ikke måtte gå i bedene, og hvor gangene var belagt med forskelligtfarvede småsten, så at det heller ikke var tilladt at bevæge sig på dem, var der ikke stor udsigt til sport. Den eneste fornøjelse, disse

indskrænkninger indbød til, var at bryde dem, og Tom begyndte at tænke på at gøre oprør og aflægge et besøg ved parken på den anden side af haven.

"Lucy," sagde han og nikkede betydningsfuldt med hovedet, "hvad tror du, jeg nu vil gøre?"

"Hvilket, Tom?" spurgte den unge dame nysgerrigt.

"Jeg vil gå ned til parken og se den store gedde. Har du lyst til at gå med?"

"Tør du virkelig det, Tom? Tante sagde, at vi ikke måtte gå ud af haven."

"Jeg går ud af den anden ende af haven," sagde Tom. "Der er ingen, som ser os. Desuden er jeg ligeglad med, at de ser mig – jeg kan jo løbe hjem, hvis det skulle blive galt."

"Men jeg kan ikke løbe," sagde Lucy, der aldrig havde været udsat for en så stor fristelse.

"Det skal du ikke bryde dig om – der er ingen, som vil sige et ondt ord til dig," svarede Tom. "Du kan sige, at jeg forførte dig til det."

Tom marcherede afsted, og Lucy trippede ved siden, idet hun halvt frygtsomt havde den sjældne nydelse at gøre noget uartigt, og desuden var ophidset ved omtalen af det berømte dyr, gedden, som hun ikke var ganske vis på om var en fugl eller fisk. Maggie så dem gå ud af haven, og kunne ikke modstå lysten til at følge efter. Vrede og jalousi kan lige så lidt give afkald på deres genstand som kærlighed, og at Tom og Lucy skulle gøre eller se noget, som hun var uvidende om, var en utålelig tanke for Maggie. Derfor holdt hun sig en halv snes meter bagved dem, ubemærket af Tom, der for øjeblikket var alt for fordybet i at spejde efter gedden, – et overordentlig

interessant uhyre, der sagdes at være overordentlig gammel, overordentlig stor og at være i besiddelse af en overordentlig appetit.

Som andre berømtheder viste gedden sig ikke, fordi man spejdede efter den; men Tom fik øje på en hurtig bevægelse i vandet, hvilket drog ham hen til et andet punkt i kanten af dammen.

"Kom, Lucy," sagde han halvt hviskende, "kom herhen! Tag dig i agt; hold dig på græsset – træd ikke der, hvor køerne har været," tilføjede han, idet han pegede på en halvø af græs med et mudret søle på begge sider; for Toms foragtelige opfattelse af piger gik så vidt, at han endog anså dem for ude af stand til at gå, hvor der var tørt.

Lucy kom forsigtigt hen til ham og bøjede sig frem for at se noget, der lignede en pil, som for gennem vandet. Tom sagde hende, at det var en vandsnog, og Lucy kunne i det mindste se dens legemes slangeagtige bevægelser, idet hun undrede sig meget over, at en snog kunne svømme. Maggie havde nærmet sig mere og mere; hun måtte også se der, skønt det var bitrere for hende end noget andet, da Tom ikke brød sig om, at hun så den. Til sidst var hun tæt ved Lucy, og Tom, der havde bemærket hende, men ville lade, som om han ikke gjorde det, indtil sidste øjeblik, drejede sig pludselig rundt og sagde:

"Gå din vej, Maggie! Der er ikke plads til dig på græsset her. Der er ingen, som har haft bud efter dig."

I Maggies bryst kæmpede lidenskaber i dette øjeblik, som kunne have givet stof til en tragedie, hvis tragedier alene var sammensat af lidenskab. Det kom over hende, som om hun måtte handle, og det eneste, hun kunne gøre, var med et rask

stød af sin lille brune arm at vælte den nydelige røde og hvide Lucy ud i det mudrede søle.

Da kunne Tom ikke beherske sig, og han gav Maggie to raske slag over armen, da han løb til for at hjælpe Lucy på benene, som lå skrigende og hjælpeløs. Maggie holdt sig tilbage under et træ i en halv snes meters afstand og så til uden barmhjertighed. Hendes anger plejede at komme hurtigt efter en rask handling, men Tom og Lucy havde gjort hende så ulykkelig, at hun var glad ved at ødelægge deres fornøjelser. Hvorfor skulle hun være bedrøvet? Tom havde jo ikke villet tilgive hende, skønt hun havde været så bedrøvet.

"Jeg skal fortælle det til moder, Maggie," sagde Tom højt og indigneret, så snart Lucy var på benene og i stand til at gå. Tom havde ellers ikke for skik at sladre, men retfærdigheden forlangte åbenbart, at Maggie skulle lide den størst tænkeligste straf. Ikke at Tom havde lært at udtrykke sine anskuelser i denne abstrakte form; han nævnede aldrig ordet: Retfærdighed, og havde ingen idé om, at hans ønske om at straffe hende kunne betegnes med dette smukke navn. Lucy var alt for optaget af den ulykke, der havde ramt hende – ødelæggelsen af hendes bedste klæder og ubehageligheden ved at være våd og snavset – til at hun kunne tænke meget over sagen, der forekom hende aldeles gådefuld. Hun kunne ikke begribe, hvorfor Maggie var vred på hende, men hun følte, at Maggie var vred og ubehagelig. Hun gjorde intet højmodigt forsøg på at bevæge Tom til at lade være med at sladre, men løb ved siden af ham og græd ynkeligt, mens Maggie sad under træet og så efter dem med sit lille Medusaansigt.

"Sally," sagde Tom, da de nåede køkkendøren, og Sally stirrede på dem, grænseløs forfærdet og med et stykke smørrebrød i munden og en ristegaffel i hånden. "Sally, sig til moder, at Maggie har stødt Lucy omkuld i mudderet."

"Ih du frelsens, hvordan er I kommet til sådan noget mudder?" sagde Sally og forvred ansigtet, da hun så ned for at undersøge *corpus delicti*.

Toms fantasi havde ikke været hurtig og levende nok til at indeslutte dette spørgsmål blandt de forudsete konsekvenser; men det var aldrig så snart stillet, før han forudså, hvorledes det ville ende, og at Maggie ikke ville blive anset for den eneste skyldige. Han gik langsomt bort fra køkkendøren, og lod Sally have den fornøjelse at gætte svaret, hvilket livlige ånder som bekendt foretrækker frem for fuldstændig forklaring.

Sally skyndte sig, som vi allerede har berettet, til dagligstuen; for at have en så snavset genstand på Garum Firs var en så alvorlig sag, at en enkelt person ikke ville kunne bære den på sine skuldre.

"Du gode Gud!" udbrød tante Pullet, efter først at have udstødt et uartikuleret hyl, "bliv udenfor døren med hende, Sally. Lad hende blive stående på voksdugstæppet, hvad du end gør."

"Hun må være faldet om i noget snavs," sagde mrs. Tulliver skarpsindigt, idet hun gik hen til Lucy for at undersøge, hvor megen skade hendes klæder havde taget, for den gode kone følte et tungt ansvar på sig overfor søster Deane.

"Det var miss Maggie, som væltede hende i skidtet," sagde Sally mere træffende end smukt. "Master Tom sagde det, og de

må have været henne ved dammen, for der er da ikke så beskidt andre steder."

"Der kan du høre, Bessy; det var det, jeg sagde dig," bemærkede mrs. Pullet i en sørgmodig profeterende tone, "det er dine børn – Gud skal vide, hvad der til sidst bliver af dem."

Mrs. Tulliver svarede ikke; hun følte sig som en sønderknust ulykkelig moder. Som sædvanlig kom den tanke til hende, at folk måtte tro, at hun havde gjort noget ondt, og at hendes moderlige sorger var straffen for det, mens mrs. Pullet begyndte at give Sally nøjagtige instruktioner om, hvorledes hun skulle fjerne snavset uden at beskadige viskestykkerne og karkludene. Imidlertid blev teen bragt ind af kokkepigen, mens de to uartige børn skulle nyde deres i køkkenet til almindelig spot og skam. Mrs. Tulliver gik ud for at tale med de uartige børn, idet hun antog, at de var lige ved hånden, men først efter nogen søgen fandt hun Tom, stående med en forhærdet, ligegyldig mine op til det hvide rækværk om hønsegården, mens han morede sig med at stikke en pind ind igennem tremmerne for at ophidse den kalkunske hane.

"Tom, din uartige dreng, hvor er din søster?" sagde mrs. Tulliver bedrøvet.

"Jeg ved det ikke," svarede Tom. Hans ivrighed for at Maggie skulle få sin retfærdige straf var blevet betydelig formindsket, siden han klart havde set, at den næppe kunne iværksættes, uden at der tillige faldt en uretfærdig dadel på ham selv.

"Hvad for noget? Hvor gik du fra hende?" sagde moderen og så sig om.

"Hun sad under et træ nede ved dammen," sagde Tom, der tilsyneladende var fuldstændig optaget af den kalkunske hane.

"Gå så ned og hent hende på minutten, din uartige dreng. Og hvorledes kunne det falde dig ind at gå ned til dammen, og tage din søster med, hvor der er så snavset. Du ved jo, at hun laver ulykker, hvor der kan laves ulykker."

Mrs. Tulliver havde for skik, når hun irettesatte Tom, på den ene eller anden måde at kaste en søsterpart af hans brøde over på Maggie.

Tanken om at Maggie sad alene ved dammen vakte en utydelig frygt hos mrs. Tulliver, og hun steg op på en bænk for at tilfredsstille sin uro ved synet af det skrækkelige barn, medens Tom ikke med overdreven iver gik ned for at opsøge hende.

"De er så slemme efter vandet, mine børn," sagde hun højt, uden at tænke på, at der ikke var nogen, som kunne høre hendes bemærkning; "de vil drukne en skønne dag og blive båret døde hjem. Jeg ville ønske, at den flod var langt borte."

Men da hun ikke blot ikke kunne få øje på Maggie, men så Tom vende alene tilbage fra dammen, kom frygten tilbage med fornyet kraft og blev fuldstændig herre over hende, hvorfor hun ilede sønnen møde.

"Maggie er ikke længere nede ved dammen, moder," sagde Tom, "hun er gået sin vej."

Det er let at begribe, hvorledes der blev søgt efter Maggie, og hvor vanskeligt det var at overbevise hendes moder om, at hun ikke havde druknet sig i dammen. Mrs. Pullet bemærkede, at det måske kunne gå barnet værre, hvis hun levede – man kunne aldrig vide det, og mr. Pullet, der var aldeles forvirret og overvældet over den skrækkelige tildragelse, for teen blev opgivet og fjerkræet kaglede, snadrede og pladrede over den

usædvanlige støj, tog sin lugekniv for at søge med den, og gik derpå hen og åbnede hønsehuset i den tro, at Maggie havde skjult sig der.

Efter nogen tids forløb fik Tom det indfald, at Maggie var løbet hjem (uden at han anså det for nødvendigt at sige, at det ville han selv have gjort under lignende omstændigheder), og denne gisning blev grebet som en trøst af moderen.

"Søster, vil du gøre mig den tjeneste at lade spænde for din vogn og køre mig hjem – vi kan måske indhente hende på vejen. Lucy kan ikke gå i sine klæder," sagde hun, idet hun så hen til det uskyldige offer, der indsvøbt i et sjal og med nøgne fødder sad på en sofa.

Tante Pullet var meget villig til at gå ind på dette forslag, som var den bedste måde til at bringe huset i orden igen, og det varede ikke længe, før mrs. Tulliver sad i chaisen og stirrede spejdende ud i horisonten. Hvad Tulliver ville sige, hvis Maggie var forsvundet, var et spørgsmål, der beskæftigede hende mere end noget andet.

11. Maggie søger at løbe fra sin egen skygge

Maggies planer var som sædvanlig langt mere højtflyvende, end Tom havde tænkt sig. Den beslutning, hun fattede, da Tom og Lucy var gået bort, var ikke så simpel som at gå hjem. Nej! hun ville løbe bort og gå til sigøjnerne, eg Tom skulle aldrig se hende mere. Det var på ingen måde et nyt indfald af Maggie; man havde så ofte sagt hende, at hun lignede en sigøjnerske og var "halvvild", at det, når hun var ulykkelig, forekom hende at være den eneste måde, på hvilken hun kunne flygte fra skændselen: at leve i et lille brunt telt ude på hederne. Hun troede, at sigøjnerne ville modtage hende med glæde og vise hende megen ærbødighed på grund af hendes overlegne kundskaber. Hun havde engang udviklet sine anskuelser i så henseende for Tom, og foreslået ham, at han skulle male sit ansigt brunt og derpå løbe bort sammen med hende; men Tom havde med foragt afvist planen, idet han bemærkede, at sigøjnerne var tyve og næppe fik noget at spise, og ikke ejede andet end et gammelt æsel. Men i dag syntes Maggie, at hendes ulykker havde nået et sådant toppunkt, at sigøjnerne var hendes eneste tilflugt, og hun rejste sig fra sin plads under træet med en følelse af, at der nu var indtrådt et stort vendepunkt i hendes liv. Hun ville løbe bort, indtil hun kom til Dunlow hede, hvor der sikkert ville være sigøjnere, og den grusomme Tom og hendes andre slægtninge, der fandt så mange fejl hos hende, skulle aldrig se hende mere. Hun tænkte på sin fader, da hun løb afsted, men hun forsonede sig med tanken om at skilles fra ham, ved at fatte den beslutning, at hun hemmeligt ville sende en lille sigøjner afsted med et brev til ham. Denne lille fyr skulle løbe bort uden at sige

ham, hvor han var, og blot lade ham vide, at hun var rask og lykkelig og altid elskede ham højt.

Maggie tabte snart vejret ved at løbe, men da Tom kom tilbage til parken, var hun allerede borte ved omdrejningen af stien, der førte til hovedlandevejen. Hun standsede for at komme lidt til kræfter, og tænkte på, at det slet ikke var behageligt at løbe bort, med mindre man straks kunne finde heden, hvor sigøjnerne var; men hendes beslutning var endnu urokkelig. Hun gik hurtigt ud af et led uden at vide, hvor hun ville komme hen; for det var ikke denne vej, de var kommet fra Dorlcote mølle til Garum Firs, og hun var glad ved dette, for der var da liden rimelighed for, at hun ville blive indhentet. Men hun blev snart ikke uden angst opmærksom på, at der kom to mænd gående hen ad vejen imod hende: hun havde ikke tænkt på at møde fremmede – hun havde været alt for meget beskæftiget ved tanken om, at hendes slægtninge ville sætte efter hende. De frygtelige fremmede var to lurvede personer med røde ansigter; den ene af dem bar en bylt på en stok over skulderen. Da hun frygtede for, at de ville skænde på hende, fordi hun var løbet bort, overraskede det hende højligt, at manden med bylten standsede og i en halvt klynkende, halvt slesk tone spurgte, om hun ikke havde en lille skilling til en fattig mand. Maggie havde en sixpence i lommen – en gave fra onkel Glegg – som hun straks tog frem og gav den fattige mand med et høfligt smil i det håb, at han ville vise sig meget taknemmelig på grund af hendes ædelmodighed. "Det er alt, hvad jeg har," sagde hun venligt. "Tak, lille miss," sagde manden i en mindre ærbødig og taknemmelig tone, end Maggie havde ventet, og hun lagde endog mærke til, at han smilede og

blinkede til sin ledsager. Hun gik hastigt videre, men bemærkede, at de to mænd blev stående og rimeligvis så efter hende, og hun hørte dem kort efter le højt. Pludselig faldt det hende ind, at de måske troede, at hun var idiot. Tom havde jo sagt, at hendes kortklippede hår fik hende til at se ud som en idiot, og det var en alt for sårende tanke til at blive glemt i en hast. Desuden havde hun intet overtøj på – kun et halstørklæde og en hat. Det var tydeligt, at hun ikke kunde gøre noget godt indtryk på de vejfarende, og hun besluttede at gå ind på markerne igen, men ikke på samme side af vejen som før, af frygt for at det endnu stadig kunne være onkel Pullets marker. Hun gik igennem det første led, som ikke var låset, og følte en vis glæde ved at snige sig ubemærket langs gærderne efter det sidste ydmygende møde. Hun plejede så tit at gå omkring alene på markerne, og var mindre frygtsom der end på landevejen. Undertiden måtte hun klatre over høje stenter, men det var kun et ubetydeligt onde; hun kom længere og længere bort, og ville rimeligvis snart få Dunlow hede i sigte eller en anden hede, for hendes fader havde engang sagt, at man ikke kunne gå meget langt uden at komme til en hede. Hun håbede det; for hun begyndte at blive både træt og sulten, og der var ingen tydelig udsigt til smørrebrød, før hun nåede sigøjnerne. Det var endnu højlys dag; for tante Pullet, som havde bevaret familien Dodsons traditioner, drak te klokken halv fem, således at der endnu ikke var skygger over markerne, som varslede nattens frembrud, skønt det var en time siden, Maggie havde forladt Garum Firs. Ikke desto mindre forekom det hende, at hun havde vandret en umådelig lang strækning, og det var virkelig overraskende, at heden ikke viste sig. Hidtil havde hun været i

det frugtbare Garum sogn, hvor der var en stor del fortræffeligt agerland, og hun havde kun set én arbejder i det fjerne. Det var heldigt i visse henseender, for arbejdere kunne let være så uvidende, et de ikke ville kunne forstå hendes planer med at gå til Dunlow hede, men på den anden side ville det have været bedre, om hun havde mødt nogen, som kunne vise hende vejen uden at udspørge hende om hendes private anliggender. Til sidst fik de grønne marker dog en ende, og Maggie blev stående og stirrede igennem tremmerne ind på en vej med en bred græskant på hver side. Hun havde aldrig før set så bred en vej, og uden at vide hvorfor, fik hun indtrykket af, at heden ikke kunne være langt borte. Måske det var fordi hun så et æsel med en træklods om benet græsse på vejen, for hun havde set et sådant dyr med den samme ynkelige attribut på Dunlow hede, da hun engang kørte over den i sin faders gig. Hun løb igennem leddets tremmer og vandrede videre ved godt mod, skønt ikke uden at tænke på Rolf Blåskæg, på røvere med store pistoler og en snedig dværg i gule klæder med en mund fra det ene øre til det andet og andre lignende eventyrlige farer. For lille Maggie var samtidig frygtsom på grund af sin levende indbildningskraft, og kæk, fordi hun var rask til at tage en beslutning og handle. Hun var gået på eventyr for at søge sin egen slægt: sigøjnerne; og nu, da hun stod på den underlige vej, turde hun næppe se til nogen af siderne af frygt for at få øje på den djævelske grinende grovsmed med sit læder-skødskind og med armene over kors. Det var ikke uden hjertebanken, at hun så et par bare fødder stikke frem bag en lille tue; de forekom hende så grimme, næsten overnaturlige – en slags djævelsk markfrugt; for hun var alt for bevæget til straks at få øje på de

pjaltede klæder og det mørke langhårede hoved, der hørte til dem. Det var en dreng, der lå og sov, og Maggie gik hurtigt og let forbi for ikke at vække ham: det faldt hende ikke ind, at han var en af hendes venner, sigøjnerne, som uden tvivl ville være yderst opmærksom mod hende. Men dette var ikke desto mindre sandheden, for ved den næste omdrejning af vejen så Maggie i virkeligheden det lille halvrunde telt, med den blå røg, der hævede sig foran det, som skulle være hendes tilflugtssted for alle de skammelige forfølgelser, hun havde været udsat for i det civiliserede liv. Hun så endvidere en høj kvindeskikkelse i nærheden af røgsøjlen – rimeligvis den gamle sigøjnerske, der lavede te og andre delikatesser; det forbavsede hende selv, at hun ikke følte mere glæde ved dette syn. Men det var, når alt kom til alt, overraskende at finde sigøjnere på en landevej og ikke på en hede; ja, det var i grunden en skuffelse; for en hemmelighedsfuld ubegrænset hede, hvor der var sandgrave, som kunde tjene til skjulesteder, havde altid været en væsentlig del af Maggies billeder af sigøjnerlivet. Hun gik dog fremad, og trøstede sig med den tanke, at sigøjnere rimeligvis ikke kendte noget til idioter, så at der ikke var fare for, at hun ved første øjekast skulle blive antaget for en sådan. Det var klart, at man havde bemærket hende; for den høje skikkelse, der viste sig at være en ung kvinde med et barn på armen, gik langsomt hen imod hende. Maggie stirrede frygtsomt op i det fremmede ansigt, da det nærmede sig, men blev beroliget ved den tanke, at tante Pullet og de andre havde ret, når de kaldte hende en sigøjnerske; for dette ansigt med de store mørke øjne og det lange hår lignede virkelig det billede, hun plejede at se i spejlet, før hun skar sit hår af.

"Min lille dame, hvor skal du hen?" sagde sigøjnersken på en indsmigrende måde.

Det var yndigt, og netop hvad Maggie havde ventet. Sigøjnerne så straks, at hun var en lille dame og ville behandle hende i overensstemmelse med det.

"Jeg vil ikke længere," sagde Maggie, der havde en ubestemt fornemmelse af at hun sagde noget, hun engang havde drømt. "Jeg er kommet for at blive hos Dem."

"Det er net, så kom da! Nej, hvor du er en nydelig lille dame!" sagde sigøjnersken og tog hende i hånden. Maggie syntes, at hun var meget forekommende, men ønskede, at hun ikke havde været så snavset.

Der var en hel gruppe samlet om ilden, da de kom derhen. En gammel sigøjnerske sad på jorden og klappede sine knæ, mens hun af og til rørte rundt med en træslev i en rund kedel, der udsendte en vellugtende damp; to små børn lå med ansigtet mod jorden og støttede sig på deres albuer som små sfinkser, og et fredeligt æsel bøjede hovedet ned over en høj pige, der liggende på ryggen klappede dets mule og trakterede det med noget stjålet hø. Det skrå sollys faldt venligt på dem, og Maggie syntes, at denne scene virkelig var nydelig og tiltalende; kun ønskede hun, at de snart ville servere teen. Alt ville være tilfredsstillende, når hun først fik lært sigøjnerne at vaske sig og interessere sig for bøger. Det var dog en smule forvirrende, at den unge kone begyndte at tale til den gamle i et sprog, som Maggie ikke forstod, mens den høje pige, der fodrede æslet, rejste sig op og stirrede på hende, uden at værdige hende en hilsen. Til sidst sagde den gamle kone:

"Hvad for noget, min nydelige lille dame, er du kommet for at blive hos os? Sid ned og fortæl os, hvor du kommer fra."

Det var akkurat som i eventyrene. Maggie holdt af at blive kaldt en nydelig, lille dame og behandlet på denne måde. Hun satte sig ned og sagde:

"Jeg er løbet hjemmefra, fordi jeg er så ulykkelig, og jeg vil være sigøjnerske. Jeg vil bo hos Dem, hvis jeg må, og jeg skal lære Dem så meget."

"Sådan en dygtig, lille dame," sagde kvinden med barnet, idet hun satte sig ved siden af Maggie og lod ungen kravle på jorden, "og sådan en nydelig kjole og hat," tilføjede hun, idet hun tog Maggies hat af og betragtede den, og gjorde en bemærkning til den gamle kone i det ubekendte sprog.

Den høje pige snappede hatten og satte den på sit hoved med et grin; men Maggie var fast bestemt på ikke at vise nogen svaghed, som om hun brød sig den mindste smule om en hat.

"Jeg vil slet ikke mere gå med hat," sagde hun, "jeg vil hellere have et rødt tørklæde om hovedet ligesom De," tilføjede hun og så på veninden ved siden. "Mit hår var meget langt indtil i går, da jeg skar det af; men jeg er overbevist om, at det nok bliver langt igen," sluttede hun, for hun anså det for sandsynligt, at sigøjnere havde en særegen forkærlighed for langt hår. Og Maggie havde glemt sin sult i dette øjeblik for sin lyst til at vinde sine nye veninder.

"O, hvor det er en nydelig, lille dame – og rig, er jeg vis på," sagde den gamle kone. "Boede du ikke i et smukt hus hjemme?"

"Jo, vort hus er nydeligt, og jeg holder meget af floden, hvor vi fiskede – men jeg er ofte meget ulykkelig. Jeg ville gerne have bragt mine bøger med mig, men jeg kom så pludseligt afsted –

kan De nok forstå. Men jeg kan næsten alting udenad, hvad der står i bøgerne; jeg har læst dem så tit, og det vil nok more Dem. Og jeg kan også fortælle noget om geografi – det er om den verden, vi bor i – den er så morsom og interessant. Har De aldrig hørt noget om Columbus?"

Maggies øjne var begyndt at funkle, og hendes kinder blussede – hun begyndte virkelig at undervise sigøjnerne og vinde stor indflydelse over dem. Sigøjnerne var ikke så lidt forundrede over hendes tale, skønt deres opmærksomhed blev bortledet ved indholdet af Maggies lomme, som hendes veninde ved siden af havde tømt med den højre hånd, uden at hun havde bemærket det.

"Er det der, du bor, min lille dame?" sagde den gamle kone, da hun hørte ordet Columbus.

"O, nej!" sagde Maggie med et vist medlidende udtryk. "Columbus var en mærkværdig mand, der opdagede det halve af jorden, og de lagde ham i lænker og behandlede ham meget slet – det står i min geografi – men det er måske for langt at fortælle, inden vi drikker te … jeg længes så meget efter te!"

Disse sidste ord faldt Maggie ud af munden imod hendes vilje; for hun følte nok, at de ikke passede med hendes rolle som opdragerinde.

"Er du sulten, lille dame?" sagde den yngre kone. "Giv hende noget af den kolde mad. Du må have spadseret en ordentlig tur, kan jeg tænke. Hvor er dit hjem?"

"I Dorlcote mølle, et godt stykke herfra," sagde Maggie. "Min fader er mr. Tulliver, men vi må ikke lade ham vide, hvor jeg er, ellers vil han hente mig hjem igen. Hvor bor sigøjnernes dronning?"

"Vil du besøge hende, min lille dame?" sagde den yngre kone. Den høje pige stirrede imidlertid uafbrudt på Maggie og grinede. Hendes væsen var virkelig alt andet end behageligt.

"Nej," svarede Maggie. "Jeg har kun tænkt på, at hvis hun ikke er nogen god dronning, ville I være glade, hvis hun døde, og I kunne vælge en anden. Hvis jeg var dronning, ville jeg være god og venlig mod alle."

"Her er noget mad," sagde den gamle kone og rakte Maggie et stykke tørt brød og et stykke koldt flæsk, som hun havde taget fra en sæk med alle slags levninger.

"Tak!" sagde Maggie og stirrede på maden uden at tage den, "men vil De ikke hellere give mig en kop te og et stykke smørrebrød? Jeg holder ikke af flæsk."

"Vi har hverken te eller smør," sagde din gamle kone surmulende, som om hun var blevet træt af at være behagelig.

"Eller et lille stykke brød med gåsefedt ville også være rart," sagde Maggie.

"Vi har ikke gåsefedt," sagde den gamle kone tvært, hvorpå der fulgte en skarp dialog mellem de to kvinder i deres ubekendte sprog, mens en af de små sfinkser snappede brødet og flæsket og gav sig til at spise det. I dette øjeblik kom den høje pige, der havde fjernet sig et øjeblik, tilbage og sagde noget, der frembragte en stor virkning. Den gamle kone, der syntes at glemme Maggies sult, rørte om med sleven i kedlen med fornyet kraft, og den yngre krøb ind i teltet og hentede nogle sprukne tallerkener og træskeer frem. Maggie skælvede lidt og var bange for, at tårerne skulle komme hende i øjnene. Imidlertid udstødte den høje pige en gennemtrængende fløjten, og straks kom den dreng løbende, Maggie var gået

forbi, da han sov – en plump lømmel på Toms alder. Han stirrede forbavset på Maggie, og der opstod nu en livlig uforståelig snakken. Hun følte sig meget ensom, og var overbevist om, at hun om meget kort tid ville give sig til at græde; sigøjnerne syntes slet ikke at bryde sig om hende, og hun kunne ikke beherske dem. Men de frembrydende tårer standsedes ved en ny trussel, da to mænd kom til, hvis nærhed havde været årsagen til den pludselige bevægelse. Den ældste af dem bar en sæk, som han kastede på jorden, mens han tiltalte kvinderne i en høj og vred tone, som de besvarede med en strøm af skældsord. Maggie blev endnu mere bange, da en sort køter fo'r hen imod hende og gav sig til at gø; men den yngre mand kaldte hunden til sig og gav den et rap af en stok, han holdt i hånden, så at den hylende trak sig tilbage.

Maggie følte, at det var umuligt, at hun kunne blive dronning over disse folk eller undervise dem i nyttige og interessante kundskaber.

Begge mændene syntes nu at udbede sig oplysninger om Maggie, for de så på hende, og samtalen antog den fredelige karakter, der viser nysgerrighed på den ene side og evne til at tilfredsstille den på den anden. Til sidst sagde den yngre kone på hendes tidligere indsmigrende måde:

"Denne nydelig lille dame er kommet for at leve hos os; er I ikke glade over det?"

"Jo, meget glade," sagde den yngre mand, der betragtede Maggies sølvfingerbøl og de andre småting, der var taget ud af hendes lomme. Han rakte den yngre kone det alt sammen undtagen fingerbøllet, og denne puttede det øjeblikkeligt igen i Maggies lomme, mens mændene satte sig ned og begyndte at

angribe kedlens indhold – en ragout af kartofler og kød – der var blevet taget af ilden og anrettet i nogle gule lerskåle.

Maggie begyndte at tænke, at Toms mening om sigøjnerne vistnok var rigtig – de måtte sikkert være tyve hvis manden da ikke havde til hensigt at give hende fingerbøllet tilbage. Hun ville gerne have foræret ham det; for hun brød sig ikke meget om det; men tanken om at hun befandt sig imellem tyve hindrede hende i at glæde sig over den fornyede opmærksomhed, man viste hende. Alle tyve med undtagelse af Robin Hood var onde mennesker. Kvinderne så, at hun var bange.

"Vi har ikke noget at give sådan en nydelig lille dame at spise," sagde den gamle kone indsmigrende. "Og hun er så sulten, den lille søde dame."

"Prøv, om du kan spise en smule af dette," sagde den unge mand og rakte hende noget ragout på en brun tallerken. Maggie, der huskede, at den gamle kone var blevet vred, fordi hun ikke ville have brødet og flæsket, vovede ikke at afslå tilbuddet, skønt skrækken aldeles havde bortjaget hendes appetit. Hvis hendes fader blot ville komme i giggen og tage hende op. Eller hvis Hercules, eller manden, der ikke var bange for noget, eller St. George, den slår dragen ihjel på halfpenny-mønterne, tilfældigvis ville komme forbi. Men Maggie tænkte med bekymret hjerte, at disse herrer aldrig viste sig i St. Oggs omegn – der kom i det hele taget aldrig noget vidunderligt dertil.

Som De ser, var Maggie Tulliver ingenlunde den velopdragne, vel underviste lille person, som småpiger på otte-ni år nu til dags nødvendigvis må være. Hun havde kun gået i skole i St.

Oggs et år og havde så få bøger, at hun undertiden studerede i ordbogen, hvoraf følgen var, at man samtidig kunne træffe den mest uventede uvidenhed og de mest uventede kundskaber hos hende. Hun kunne have meddelt dem, at der fandtes et ord som polygami, og at "poly" betyder: meget, men hun havde intet begreb om, at sigøjnere ikke var velforsynede med fødemidler, og hendes tanker var i reglen den mærkeligste blanding af klarsynet skarpsindighed og enfoldige drømme.

Hendes mening om sigøjnerne var i de sidste fem minutter undergået en væsentlig modifikation. Fra at have anset dem for meget behageligt selskab og begærlige efter at udvide deres kundskaber, var hun nu kommet til den opfattelse, at de måske ville slå hende ihjel, når det blev mørkt, og koge og spise hende. Hun nærede mistanke om, at den gråøjede gamle mand var Djævelen selv, som, hvad øjeblik det skulle være, kunne kaste forklædningen, og enten vise sig som den grinende grovsmed med ildøjnene eller som et andet uhyre med dragevinger. Hun ville ikke spise den mad, man havde givet hende, skønt hun fremfor alt frygtede for at fornærme sigøjnerne ved at forråde den ugunstige mening, hun havde om dem, og hun sad og tænkte på, om Djævelen, hvis han virkelig var til stede, kunne se ind i hende og læse hendes inderste tanker.

"Hvad for noget? Kan du heller ikke lide det?" sagde den unge kone, som bemærkede, at Maggie ikke gjorde mine til at røre ragouten. "Prøv en skefuld – det smager godt!"

"Nej, mange tak!" sagde Maggie, der samlede al sin kraft til en fortvivlet anstrengelse og forsøgte at smile venskabeligt; "Jeg tror ikke, at jeg har tid – det er ved at blive mørkt. Jeg tror, at jeg

må gå hjem nu og komme igen en anden dag, og så kan jeg bringe en kurv med flødeboller og andre lækre sager med."

Maggie rejste sig, da hun havde udmalet dette tiltalende fremtidsperspektiv og håbede, at hun nu ville kunne slippe bort, men håbet sank, da den gamle kone sagde: "Stop lidt, lille dame – stop lidt! – Vi skal nok bringe dig hjem i god behold, når vi har spist; du skal ride hjem som en dame."

Maggie tog igen plads uden at fæste synderlig lid til dette løfte, skønt hun så den høje pige lægge et bidsel på æslet og et par sække over dets ryg.

"Nå, lille miss," sagde den yngre mand, idet han trak æslet frem, "sig os nu, hvor du bor – hvad hedder det sted, hvor du har hjemme?"

"Dorlcote mølle er mit hjem," sagde Maggie ivrigt. "Min fader er mr. Tulliver – han bor der."

"Så. En stor mølle lidt på denne side af St. Oggs?"

"Ja," sagde Maggie, "det er langt borte, ikke sandt? Jeg synes, at det var bedst, om jeg snart gik hjem."

"Nej, det bliver snart mørkt, hvis vi ikke skynder os. Og æslet skal nok løbe med dig – skal du få at se."

Han løftede Maggie op på æslet, mens han talte. Hun følte sig lettet, da hun så, at det ikke var den gamle mand, som ville følge med hende, men hun havde stadig kun ringe håb om, at hun i virkeligheden ville komme hjem.

"Her er din smukke hat," sagde den yngre kone, idet hun satte den på Maggies hoved, "og jeg er vis på, at du vil sige, at vi har været gode ved dig, og at vi har kaldt dig for en nydelig lille dame, ikke sandt?"

"Ja, mange tak," sagde Maggie. "De har været god mod mig. Men jeg ville ønske, at De også ville følge med mig." Hun syntes, at dette ville være at foretrække frem for at gå alene bort med den frygtelige mand; det ville være bedre at blive myrdet af et større selskab.

"O, du holder altså af mig," sagde konen. "Men jeg kan ikke følge med. Du vil ride alt for hurtigt for mig."

Det viste sig nu, at manden også skulle ride på æslet og holde Maggie foran sig, og hun kunne ikke gøre indvendinger imod dette arrangement, fordi hun var bange for at ride alene på dyret, og det hele tiden havde indjaget hende skræk. Da konen havde klappet hende på ryggen og sagt farvel, fik æslet et rap af mandens stok, og det satte afsted i galop hen imod den vej, hvorfra Maggie var kommet for en time siden, mens den høje pige og den plumpe lømmel, også forsynede med stokke, eskorterede dem det første par hundrede meter under megen hylen og pryglen.

Lenore var ikke mere forskrækket på sin overnaturlige midnatlige udflugt med sin spøgelseselsker end Maggie var over dette naturlige ridt på et udslidt æsel med en sigøjner bag sig, der havde grundet håb om at tjene en halfcrown. Den nedgående sols røde lys forekom hende varslende og uhyggeligt, og det andet æsel med træklodsen om benet gav sig til at skryde, så at det gøs i hende. To lave, stråtækte hytter – de eneste huse, de kom forbi på denne vej – syntes kun at forøge scenens alvor; de havde ingen vinduer, det er værd at tale om, og dørene var lukkede; det var højst rimeligt, at de var beboet af trolde, og det var en stor lettelse, at æslet ikke standsede udenfor dem.

Til sidst – o, hvilken glæde! – denne landevej, den længste i verden, nærmede sig sin ende, og førte ud til en bred chaussé, hvor der kørte en vogn foran. Og der var en milepæl på vejen, – hun havde sikkert set den før – "Til St. Oggs 2 mil". Sigøjneren ville virkelig føre hende hjem; hun måtte altså rimeligvis være en god mand, og formodentlig være krænket over, at hun nødig havde villet ride alene med ham. Denne følelse vandt større og større overhånd hos hende, da hun var sikker på, at hun kendte vejen, og hun overvejede allerede, hvorledes hun skulle åbne en samtale med den fornærmede mand og ikke blot tilfredsstille ham, men tillige udslette indtrykket af sin fejhed, da Maggie ved en tværvej fik øje på en person, der kom ridende på en skimmel.

"O, stop, stop!" råbte hun. "Der er fader, fader! O, fader!"

Den pludselige glæde overvældede hende, og før faderen nåede derhen, hulkede hun højt. Stor var mr. Tullivers forundring, for han havde redet en tur fra Basset og havde endnu ikke været hjemme.

"Men hvad er det?" sagde han og standsede hesten, mens Maggie sprang af æslet og løb hen til faderens stigbøjle.

"Den lille miss er rimeligvis gået vild," sagde sigøjneren. "Hun kom over til vore telte tæt ved Dunlow, og jeg bragte hende tilbage, da hun sagde, hvor hun boede. Det er et godt stykke vej, når man har vandret omkring hele dagen."

"O, ja fader; han har været god imod mig og har bragt mig hjem," sagde Maggie. "Det er sådan en god mand!"

"Værsgo," sagde mr. Tulliver og rakte ham fem shillings. "Det er det bedste dagværk, De har gjort i Deres liv, mand. Jeg kunne

ikke undvære min lille tøs – nej, ikke for alt i verden. Sæt hende op i sadlen foran mig."

"Men hvad er det, Maggie, hvad er det?" sagde han, da de red bort, og hun lagde sit hoved til faderens bryst og hulkede. "Hvordan kunne du sådan fare vild og gå så langt bort?"

"O, fader!" hulkede Maggie, "jeg løb bort, fordi jeg var så ulykkelig – Tom var så vred på mig; jeg kunne ikke holde det ud."

"Nå, nå!" sagde mr. Tulliver beroligende. "Du må ikke løbe bort fra fader. Hvad skulle fader gøre uden sin egen lille tøs?"

"Nej, fader, nej – jeg skal aldrig gøre det mere."

Mr. Tulliver udøste sit hjerte i meget stærke udtryk, da han kom hjem den aften, og virkningen heraf blev set i det mærkværdige faktum, at Maggie ikke hørte et eneste bebrejdende ord af sin moder og at Tom ikke en eneste gang gjorde nar ad hende, fordi hun var løbet bort til sigøjnerne. Maggie blev næsten forfærdet over denne usædvanlige behandling, og undertiden tænkte hun, at hendes opførsel havde været så slet, at den ikke engang kunne omtales.

12. Mr. og mrs. Glegg i deres hjem

For at se mr. og mrs. Glegg i deres hjem må vi træde ind i St. Oggs – den ærværdige by med sine røde tage og brede pakhusgavle, hvor de store skibe losser deres byrder fra det fjerne nord og ombytter dem med landets kostelige produkter: ost og den bløde uld. Det er en handelsstad, og dens beliggenhed ved mundingen af en flod har gjort den til det.

Det er en af disse gamle, gamle byer, der halvt synes at være et værk af naturen, halvt af kunsten som skrædderfuglens rede eller de hvide myrers boliger, en by, der bærer spor af sin vækst som et tusindårigt træ, og er blevet grundlagt og har udfoldet sig på samme sted imellem floden og den lille høj, fra den tid de romerske legioner vendte den ryggen, da de forlod deres lejr udenfor, og de hårfagre søkonger kom op ad floden og med begærlige lystne øjne betragtede landets frugtbarhed. Det er en stad, som er "fortrolig med de svundne tider". Skyggen af angelsaksiske konger vandrer endnu tankefulde omkring og genser skuepladsen for dens ungdoms- og kærlighedsbedrifter, og møder den mørke skygge af hin frygtelige danske hedning, der blev dræbt midt iblandt sine krigere af en usynlig hævnens sværd, og som stiger op som en hvidlig tåge om efterårsaftenen fra gravhøjen og svæver ind i det gamle rådhus' gård nede ved floden – det sted, hvor han blev dræbt i gamle dage, før rådhuset blev bygget. Det var normannerne, som begyndte at bygge det gamle smukke rådhus, der lige som byen fortæller om henfarne generationers tanker og hænder, og det er så gammelt, at vi gerne overser dets fejl og svagheder og er glade over, at de, der byggede stengesimserne, og de, der opførte den

gotiske facade og tårnene af den prægtige grundmur med rige ornamenter, og forsynede tinderne og vinduerne med huggede stenindfatninger, ikke tillige vanhelligede det gamle bindingsværk og den egepanelerede banketsal og rev det hele ned.

Men endnu ældre end denne gamle hal er måske det stykke mur, som nu er bygget ind i sognekirkens klokketårn, og som siges at være en levning af det ældgamle kapel, der opførtes til ære for St. Ogg, byens skytshelgen, og om hvis historie der gives forskellige indbyrdes modsigende visioner. Jeg anfører den korteste, fordi den, selv om den ikke er fuldkommen sand, dog synes at være mindst forvansket. "Ogg, Beorls søn" – hedder det – "var en færgemand, der levede tarveligt af at sætte rejsende over floden. Og det hændtes en aften, da stormen rasede, at der sad en jamrende kvinde på flodens skrænt med et barn i armene, og hun var klædt i pjalter og så elendig og bedrøvet ud, og hun forlangte at blive sat over floden. Og mændene der på egnen udspurgte hende og sagde: 'Hvorfor vil du sættes over floden? Vent til i morgen, og bliv her i nat, og du vil handle klogt og ikke begå en letsindig handling.' Ikke desto mindre vedblev hun at jamre sig og forlangte at blive færget over. Og Beorls søn, Ogg kom hen til hende og sagde: 'Jeg skal sætte dig over og ikke udspørge dig; det er nok, at dit hjerte attrår det.' Og han færgede hende over. Og det skete, da han trådte i land, at hendes pjalter forvandledes til en skinnende hvid klædning, og hendes ansigt lyste af en vidunderlig skønhed, og der var en glorie om hende, så at hun kastede et lys ud over vandene, som når det er fuldmåne. Og hun sagde: 'Ogg, Beorls søn, du skal være velsignet for hvad du gjorde uden at

spørge eller trættes med hjertets attrå, og fordi du blev greben af medlidenhed. Og for fremtiden skal den, der træder ud i din båd, ikke være i fare, når stormen raser, og når du sætter den ud for at frelse mennesker og fæ, skulle de ikke drukne eller omkomme.' Og da oversvømmelse kom, blev mange frelste, på grund af den velsignelse, der var udtalt over båden. Men da Ogg, Beorls søn, døde, se! i samme time hans sjæl forlod det jordiske hylster, rev båden sig løs og løb med stor hurtighed med ebben ud i oceanet, og blev ikke set mere. Og dog blev der aflagt vidnesbyrd om, at Ogg, Beorls søn, altid blev set med sin båd, når oversvømmelserne kom i de senere tider, og Guds moder sad i forstavnen og skinnede som fuldmånen ud over vandene, således at roerfolkene fik nyt mod i det dybe mørke og på ny bestræbte sig for at redde dem, der var i fare."

Som man ser, hentyder denne legende til vældige oversvømmelser i fortiden, og selv om disse skånede indbyggernes liv, var de dog skæbnesvangre for det hjælpeløse kvæg og bragte en pludselig død over alle andre små levende væsener. Men byen havde kendt værre ulykker end oversvømmelser – borgerkrige, i hvilke den var en stadig skueplads for kampe, under hvilke puritanerne først takkede Gud for royalisternes blod og royalisterne igen takkede Gud for puritanernes blod. Mange hæderlige borgere mistede i hine tider alt deres gods for troens skyld, og måtte forlade deres fødeby som tiggere. Uden tvivl står der mange huse endnu, som disse hæderlige borgere forlod med blødende hjerter, spidsgavlede huse med udsigt til floden, indeklemte mellem moderne pakhuse, og vendende ud til hemmelighedsfulde snavsede gyder, der snor sig og bryde af i skarpe hjørner, indtil

de fører ned til den mudrede strand, der stadig overskylles af flodtiden. Over alt har de grundmurede huse et faldefærdigt ydre, og i mrs. Gleggs dage var der ingen upassende moderne elegance, intet spejlglas i butiksvinduerne, intet forsøg på at smykke og overkalke murene, eller på at give det smukke gamle røde St. Oggs udseende af en by, der var opført dagen i forvejen. Butiksvinduerne var små og gjorde ingen fordringer; for bøndernes koner og døtre, som kom ind for at gøre indkøb på markedsdagene, kunne ikke trækkes bort fra deres gamle velbekendte købmand, og de handlende havde ingen varer, som var beregnet på kunder, der gik forbi, købte noget og aldrig mere kom igen. Ja, mrs. Gleggs dage synes nu at ligge langt tilbage i tiden og være skilt fra os ved alle de begivenheder, der synes at gøre tiden længere. Krig og rygter om krig var dengang uddøde af folkets erindring, og selv om bønderne i de drapfarvede kapper, som rystede kornet ud af deres sække og spredte det på det store torv, af og til tænkte på det, var det som på en svunden guldalder, da kornpriserne var høje. Den tid vor sikkert forbi, da den brede flod kunne bringe uvelkomne skibe op til staden; Rusland var det eneste sted, hvor hørfrøet kom fra – jo mere, jo bedre – og det gav de store møllesten nok at bestille. De radikale, dårlig høst og handelens hemmelighedsfulde fluktuationer var de tre onder, man måtte befrygte; selv oversvømmelserne havde ikke været store i de sidste år. Man bekymrede, sig ikke stort om dem mere i St. Oggs. Byen havde arvet en lang fortid uden at tænke over den, og den havde ikke øje for de skygger, der vandrede om i gaderne. Siden hin oldtid, da St. Ogg med sin båd og Guds moder i stavnen var blevet set på de urolige vande, var der så

mange minder uddøde og forsvundet som højenes toppe, der ligeledes jævnedes med jorden. Og nutiden var som den flade slette, hvor menneskene taber troen på vulkaner og jordskælv og tror, at den dag i morgen vil blive som den dag i dag, og at de kæmpekræfter, der plejede at ryste dens grundvold, er slumret ind. De dage var forbi, da folk blev mishandlet for deres tros skyld eller tvunget til at afsværge den; de radikale var frygtelige, fordi de ville bemægtige sig regering og ejendom, og brænde folk levende. En gammel mand kunne mindes, hvorledes en ophidset menneskehob blev tavs, da John Wesley prædikede på kvægtorvet; men i mange tider havde man ikke fordret af prædikanter, at de skulle gøre indtryk på deres tilhørere. Af og til kunne der høres et eller andet ivrigt udbrud fra dissenternes prædikestole om barnedåb, men dette var det eneste symptom på en lidenskab, der ikke passede til ædrueligere tider. Sans for offentlige anliggender blev ikke heller holdt i ære i St. Oggs, og mænd, der beskæftigede sig med sligt, blev opfattet som mistænkelige og farlige karakterer: det var i reglen personer, der ikke havde andet at bestille, og selv om de havde, plejede de i almindelighed snart at gå fallit.

Således var forholdene i St. Oggs i mrs. Gleggs dage og navnlig på det tidspunkt af hendes historie, da hun havde striden med mr. Tulliver. Det var en tid, da det var langt behageligere at være uvidende end nu til dags, for uvidenhed blev modtaget med al mulig ære i de bedste samfundskredse og var ikke nødt til at smykke sig med et møjsommeligt forarbejdet klædebon af viden; en tid, da billige periodiske skrifter ikke fandtes, og da læger aldrig spurgte deres kvindelige patienter, om de holdt af at læse, fordi de anså det

for givet, at de foretrak sladder, en tid, da damerne havde store lommer i deres kostbareste silkekjoler, hvori de opbevarede et lammeben som middel imod krampe. Mrs. Glegg førte altid et sådant ben med sig; hun havde arvet det efter sin bedstemoder sammen med en kjole af brokade, der kunne stå oprejst af sig selv som en rustning fra middelalderen, og en spadserestok med sølvknop; for familien Dodson havde i mange generationer været yderst respektabel.

Mrs. Glegg havde i sit smukke hus i St. Oggs to dagligstuer, der vendte hver til sin side, således at hun havde to standpunkter, hvorfra hun kunne iagttage sine medmenneskers svagheder og føle sig selv styrket i bevidstheden om egen sjælsstyrke. Fra det ene sæt vinduer kunne hun se ned ad Tofton Road, der førte ud af St. Oggs, og bemærke den voksende tendens til at "drive på gaderne", der fandtes hos byens koner, tillige med et hang til at gå med vævede bomuldsstrømper, noget, der åbnede sørgelige udsigter for den kommende generation, og fra det andet sæt vinduer kunne hun se ud i den smukke have, der strakte sig ned til floden, og iagttage mr. Gleggs dårskab ved at tilbringe sin tid imellem "disse blomster og grøntsager". Mr. Glegg, der havde trukket sig tilbage fra sin forretning som uldhandler for at kunne nyde resten af sit liv i fred, havde nemlig fundet denne sidste opgave langt vanskeligere end den første, og havde derfor hengivet sig til det hårdeste arbejde for at adsprede sig, og plejede sædvanligvis at rekreere sig ved at gøre to almindelige daglejeres arbejde. Det, at kunne spare lønnen til en gartner, kunne måske have bevæget mrs. Glegg til at bifalde denne dårskab, hvis det var muligt for en kvinde med sund sans at

nære respekt for en dumrian af en mand. Men det er en bekendt sag, at den ægteskabelige medgørlighed kun findes hos den svageste del af kønnet, der ikke kender en hustrus ansvar og ikke er sig bevidst, at hun skal være en hæmsko på en mands glæder, for disse er desværre aldrig af nogen fornuftig eller anbefalelsesværdig natur.

Mr. Glegg havde for sit vedkommende en dobbelt kilde til åndelig beskæftigelse, som efter al rimelighed ville vise sig at være uudtømmelig. For det første overraskede han sig selv ved sine opdagelser i naturhistorien, for han fandt, at hans have rummede vidunderlige kålorme og insekter, der, så vidt han vidste, aldrig forhen havde tiltrukket sig et menneskes opmærksomhed. Han opdagede en forunderlig sammenhæng mellem disse zoologiske fænomener og datidens store begivenheder – der havde f.eks. kort før domkirkens brand i York været hemmelighedsfulde, stangformede mærker på rosenbladene og en overordentlig mængde snegle; han havde forgæves søgt at forklare sig dette usædvanlige forhold, indtil den melankolske sandhed gik op for ham. (Mr. Glegg var i besiddelse af en overflod af fantasi, der efter at være ledet bort fra uldhandelen, naturligvis måtte bane sig vej i andre retninger.) Hans anden genstand for studium var den i kvindelige sjæls umedgørlighed, således som den typisk trådte ham i møde hos mrs. Glegg. Et væsen, der – set fra et almindeligt synspunkt – var skabt af en mands ribben, og i dette særlige tilfælde var højt anset og agtet, uden at det kostede hende selv mindste ulejlighed, var en gåde, hvortil han ofte forgæves havde sagt nøglen i de første kapitler af *Genesis*. Mr. Glegg havde valgt den ældste miss Dodson som en smuk

inkarnation af kvindelig klogskab og sparsomhed, og da han selv holdt af at tjene penge og forstod at holde på dem, havde han regnet på megen ægteskabelig harmoni. Men i den mærkelige mikstur, der hedder den kvindelige karakter, kan det let hænde, at helheden er alt andet end velsmagende, hvor fortræffelige ingredienserne end er, og en smuk systematisk gnieragtighed kan være ledsaget af en bismag, som fuldstændig ødelægger dens sødme. Den gode mr. Glegg var selv en elskværdig gnier; hans naboer kaldte ham "nærig", hvilket altid betyder, at mand er villig til at flå sine venner og bekendte. Hvis man holdt af osteskorper, var mr. Glegg rede til at lægge dem til side til én for at kildre ens gane, og han kælede for alle mulige dyr, der ikke kostede noget at holde. Der var intet humbug eller hykleri ved mr. Glegg: han ville have fældet oprigtige tårer ved at se en enkes møbler blive solgt, skønt en fempundsseddel fra hans lomme havde kunnet forhindre det; men en gave af fem pund til en ubemidlet person forekom ham at være en slags galskab, og ikke en barmhjertighedsgerning. Han opfattede altid godgørenhed som overflødig overfor ulykker. Og mr. Glegg holdt desuden lige så meget af at spare andre folks penge som sine egne; han ville have redet en lang omvej for at undgå en bom, selv om en anden tilbød at betale bompengene for ham, og han viste en misundelsesværdig iver for at få sine bekendtskaber til at købe billige sager. Denne uforlignelige evne til at spare tilhører en svunden generations forretningsmænd; det var denne, som skabte deres formue langsomt, som gjorde dem til en race, der næsten er uddød under nutidens hurtige pengevinding, da ødselhed følger lige i hælene på mangel. I gamle dage blev en uafhængig stilling ikke

opnået uden gennem savn og trang og en smule knebenhed, og man kunne have fundet denne egenskab i alle landets egne i forbindelse med karakterer, der var så forskellige som de frugter, hvoraf der kan uddrages syre. De sande gniere har været en undtagelse i alle tidsaldre, men anderledes forholder det sig med de skikkelige skatteborgere, som midt i deres velstand opfattede livet som en sindrig proces, hvor det gjaldt om at slå sig igennem og dog have et overskud, og som ville have været lige så rede til at give afkald på enhver ny luksusgenstand, der blev beskattet, hvad enten de havde fem hundrede pund om året eller kun en kapital af fem hundrede pund. Mr. Glegg var en sådan for finansministre umedgørlig person, og når man ved det, forstår man bedre, at han stadig var overbevist om at have gjort et fortræffeligt parti trods den noget skarpe tilsætning, naturen havde givet den ældste miss Dodsons dyder. En mand, der har en udpræget tilbøjelighed, og hvis hustru i så henseende harmonerer med ham, kommer let til den tro, at ingen anden kvinde ville have passet så godt for ham, og han kan godt finde sig i en smule dagligt kævl og uenighed. Mr. Glegg, der var en filosof af natur og ikke længere beskæftigede sig med ulden, henfaldt ikke i dybsindige betragtninger over den kvindelige sjæls egenheder, således som de lagde sig for dagen i hans huslige liv, og dog anså han mrs. Gleggs husholdningsmetode for et mønster for hendes køn; han syntes, at det var en ynkelig uregelmæssighed i andre kvinders liv, når de ikke lagde deres duge sammen, således som mrs. Glegg gjorde, når deres kager ikke var så godt bagt, eller deres ost ikke så fast; ja den ejendommelige lugt af urtekramvarer og medicin, der strømmede ud fra skabet i spisestuen, syntes ham

at være den eneste rette spisestueduft. Jeg er ikke overbevist om, at han ikke ville have længtes efter en strid, hvis en sådan kunne tænkes at have manglet i en uge, og det er vist, at en rolig, blid hustru ville have berøvet hans filosofiske retning alt muligt stof og indhyllet ham i et hemmelighedsfuldt mørke.

Mr. Gleggs umiskendelige hjertensgodhed viste sig deri, at det gjorde ham mere ondt at se sin hustru skændes med andre – selv med Dolly, tjenestepigen – end selv at skændes med hende, og striden mellem hende og mr. Tulliver lå ham så meget på hjerte, at han ikke havde nogen rigtig fornøjelse ved at se de prægtige kålhoveder, da han den næste morgen spadserede i haven før frokost. Ikke desto mindre gik han ind til bordet med et svagt håb om, at mrs. Gleggs vrede havde sat sig så meget, at den kunne give plads for hendes stærke sans for "familiens ære", navnlig nu efter at hun havde "sovet på det". Hun plejede at prale af, at der aldrig havde været den slags dødelige stridigheder i familien Dodson, som gjorde andre familieforhold ulykkelige, at ingen Dodson nogensinde havde fornægtet en anden, end ikke en langt ude beslægtet fætter. Hvorfor skulle de også gøre det; thi alle Dodsonernes fætre havde penge på rente og var velstående folk.

Der var en aftensky, som altid forsvandt fra mrs. Gleggs pande, når hun satte sig til morgenbordet, nemlig hendes forlorne pandehår. Når hun om formiddagen var beskæftiget med husholdningssager, anså hun det for en utilgivelig ødselhed og ekstravagance at pryde sig med noget så overflødigt som forhår. Klokken halv elleve fordrede sansen for det passende forhåret, men til den tid kunne det spares. Men fraværelsen af denne sky viste kun desto tydeligere, at vredens

sky var blevet tilbage, og da mr. Glegg bemærkede dette, da han nød den mælkemad, hvormed han hver morgen plejede at stille sin sult, besluttede han klogeligt at overlade den første bemærkning til mrs. Glegg. Han vidste af erfaring, at den mindste berøring kan gøre ulykker ved en så delikat artikel som en dames humør. Folk, der nyder deres slette lune, har en måde, på hvilken de vedligeholder det, nemlig ved frivilligt at underkaste sig alle slags ubehagelige savn. Dette plejede mrs. Glegg også at gøre; hendes te var denne morgen tyndere end sædvanlig, og hun nægtede rent ud at spise smør. Det var hårdt nok, at hendes lyst til at skændes og hendes evne til at gribe enhver lejlighed til det ikke kunne få fat i en eneste bemærkning fra mr. Glegg at øve sig på. Hans tavshed irriterede hende mere og mere, og til sidst hørte han sig tiltalt i den tone, der er egen for en elskelig hustru.

"Jeg skal ikke nægte, mr. Glegg, at det er en smuk løn, du giver mig, som har været din trofaste hustru i så mange år. Hvis det er måden, hvorpå jeg skal behandles, havde det været bedre, at jeg havde fået det at vide, før min stakkels fader døde, så kunne jeg have søgt mig et andet hjem – der var nok, som tilbød mig det."

Mr. Glegg lagde skeen og så op med denne rolige overraskelse i sit ansigt, med hvilken vi betragter stadige mysterier.

"Hvad har jeg nu gjort, mrs. Glegg?" spurgte han åbent.

"Hvad du nu har gjort, mr. Glegg, nu? ... Det gør mig ondt for dig."

Da mr. Glegg ikke kunne finde noget passende svar på dette, tog han atter fat på mælkemaden.

"Der er mænd i verden," vedblev mrs. Glegg efter en pause, "som ville have båret sig anderledes ad, og ikke ville have taget parti med enhver anden imod deres egen kone. Måske jeg har uret, og du kan oplyse mig – men jeg har altid hørt, at en mand skal stå ved sin hustrus side i stedet for at glæde sig og triumfere, når folk forhåner hende."

"Hvad mener du med det? Hvad i alverden skal det sige?" sagde mr. Glegg varmt; thi skønt han var en blød mand, var han dog ikke from som Moses. "Hvornår har jeg glædet mig og triumferet over dig?"

"Der er noget, som er værre end ord, mr. Glegg. Jeg ville hellere, at du sagde mig lige i næsen, at du ikke bryder dig om mig, end at du holdt med andre folk imod mig, og kom til morgenbordet, når jeg ikke har lukket et øje hele natten, og hånede mig, som om jeg var det snavs, du træder under dine fødder."

"Håne dig?" gentog mr. Glegg vredt. "Du ligner en fuld mand der tror, at alle andre har fået for meget undtagen ham selv."

"Du skulle ikke fornedre dig ved at bruge sådanne sammenligninger om mig, mr. Glegg! Du bliver så lille ved det, skønt du ikke selv kan se det. En mand ville i dit sted tale fornuftigere og besindigere."

"Ja, men hvad bryder du dig om fornuft?" svarede mr. Glegg skarpt. "Det fornuftigste, jeg kan sige til dig, er, hvad jeg sagde til dig i aftes – at det er dumt af dig at opsige dine penge, da de står godt, hvor de er, og det blot for en smule skænderis skyld. Jeg håbede, at du havde skiftet mening siden i går. Men hvis du vil opsige dem alligevel, skulle du ikke gøre det straks og så splid i familien, – men vente til du kan finde en anden solid

måde at anbringe dem på. Du vil blive nødt til at henvende dig til en prokurator, og det vil koste dig mere, end du tror."

Mrs. Glegg følte, at denne betragtning i grunden ikke var så dum, men hun rystede på hovedet og udstødte nogle strubelyde for at antyde, at hendes tavshed kun var en våbenstilstand, ingen fred. Fjendtlighederne åbnedes kort efter igen.

"Jeg ville være dig meget taknemmelig for en kop te," sagde mr. Glegg lidt spydigt, da han så, at hans kone ikke gjorde mine til at ville skænke den. Hun løftede tepotten, kastede hovedet lidt tilbage og sagde:

"Det glæder mig at høre, at du vil være mig taknemmelig, mr. Glegg. Jeg får kun liden tak for, hvad jeg gør for folk i denne verden, skønt der ikke gives et fruentimmer i hele din familie, mr. Glegg, som kan tage det op med mig, og jeg ville sige det, om det så var på min dødsseng. Jeg har ikke alene altid været høflig mod din familie, men der er ingen af dem, som vover at modsige det, skønt de ikke er mine lige, og ingen skal få mig til at sige det."

"Det var bedre, om du ventede med at finde fejl hos min familie indtil du var færdig med at kævles med din egen," svarede mr. Glegg sarkastisk. "Vil du være så god at række mig flødekanden."

"Det er den største usandhed, du nogensinde har sagt i dit liv, mr. Glegg," sagde hans hustru, idet hun hældte fløden ud i hans kop med usædvanlig ødselhed, som om hun ville sige, at hvis han ville have fløde, skulle han få det til gavns. "Og du ved meget godt, at det er usandt. Jeg er ikke det fruentimmer, som skændes med min egen slægt – det gør derimod du; det har jeg oplevet adskillige gange."

"Så gad jeg vide, hvad du kalder det i går, da du forlod din søsters hus i arrigskab."

"Jeg skændtes ikke med min søster, og det er usandhed at sige det. Mr. Glegg. Mr. Tulliver er ikke af mit blod, og det var ham, der yppede strid med mig og jog mig ud af huset. Men du ville måske have, at jeg skulle blive og lade mig banke, mr. Glegg; du var måske ked af, at du ikke hørte din egen hustru blive hånet oh udskældt endnu mere. Men lad mig sige dig – det er din skam!"

"Mon der nogensinde er hørt magen i hele sognet," udbrød mr. Glegg og blev varm. "Et fruentimmer, der er sørget så udmærket for, som har fået lov til at beholde sine egne penge, som om de var sat fast for hende, og som har en ny wienervogn, der har kostet en uendelig masse penge, et fruentimmer, der er sørget meget bedre for, end hun kan vente, hvis jeg dør – og så bære sig sådan ad og bide og gø som en gal hund! Det er vidunderligt, at Gud den almægtige har skabt fruentimmerne således." Disse sidste ord blev udtalt med et vist melankolsk anstrøg. Mr. Glegg skød tekoppen bort og greb i bordet med begge hænder.

"Hvis det er din mening. Glegg, er det bedst, at du lader mig den vide," sagde mrs. Glegg og tog sit forklæde af, idet hun krøllede det krampagtigt. "Men når du taler om, at der er blevet sørget for mig bedre, end jeg kunne vente, må du undskylde mig, at jeg siger dig lige i din næse, at jeg har ret til at vente meget, som jeg aldrig har fået. Og hvad det angår, at jeg ligner en gal hund, må du være glad ved, at du ikke er blevet til en fabel i hele byen for den måde, du behandler mig på – det er en behandling, jeg ikke kan tåle, og som jeg ikke vil finde mig i –"

Mrs. Gleggs stemme antydede, et hun var på nippet til at græde; hun brød derfor pludselig af og ruskede i klokkestrengen, så at den var ved at falde ned.

"Sally," råbte hun hidsigt, "læg i kakkelovnen ovenpå og sæt skodderne for. Mr. Glegg, vil du ikke være så god selv at beordre, hvad du ønsker til middag. Jeg vil have havresuppe."

Mrs. Glegg gik igennem værelset hen til den lille bogreol og tog Baxters: "*De Helliges evige Hvile*", som hun førte med ovenpå. Det var denne bog, hun plejede at åbne ved særlige lejligheder, når det regnede om søndagen, eller når hun erfarede et dødsfald i familien, eller når hendes strid med mr. Glegg, som i nærværende tilfælde, var kommet en oktav højere op end sædvanlig.

Men mrs. Glegg tog noget andet med sig op af trapperne, som i forening med "*De Helliges evige Hvile*" og havresuppen må have tjent til at blødgøre hendes følelser så meget, at hun inden tetid anså opholdet i nederste etage for tåleligt. Dette var dels mr. Gleggs antydning af, at hun gjorde klogest i at lade de fem hundrede pund stå, indtil der viste sig en gunstig måde at anbringe dem på, dels hans parentetiske vink om, at der var sørget smukt for hende i tilfælde af hans død. Som alle mænd af hans kaliber var mr. Glegg yderst tilbageholdende med hensyn til sit testamente, og mrs. Glegg havde i melankolske øjeblikke haft uhyggelige anelser om, at han som mange andre mand tænkte på at forøge hendes sorg over hans død ved ikke at efterlade hende noget. I så tilfælde var hun fast bestemt på kun at ville gå i halvsorg og ikke græde mere, end om han havde været en temmelig fjern slægtning. Men hvis han virkelig havde vist hende nogen testamentarisk ømhed, ville det være en

frygtelig sindsbevægelse at tanke på ham, når han var død, stakkels mand, og selv hans tåbelige narrestreger med blomster og kålhoveder og hans filosofiske betragtninger over snegle ville være rørende, når de var forbi for evigt. At overleve mr. Glegg og tale rørende om ham som en mand, der havde haft sine svagheder, men som trods sine mange talrige slægtninge havde gjort ret imod hende: – at have mange rentepenge og skjule dem i forskellige kroge, hvor den snedigste tyv ikke kunne finde dem (for efter mrs. Gleggs mening neutraliserede banker og pengeskabe al gløde ved at have penge; hun ville lige så gerne have slugt sin føde i kapsler) – samt endelig at blive beundret af sin egen familie og naboerne, således som intet fruentimmer uden en velstående enke kan håbe at blive – alt dette var et lysteligt og beroligende fremtidsbillede. Således gik det til, at da mr. Glegg, som atter var kommet i godt humør ved at gå i haven og rørt ved synet af sin kones tomme stol og hendes ledige strikketøj gik op til hende og bemærkede, at klokkerne havde ringet for den stakkels mr. Morton, svarede mrs. Glegg højmodigt, som om hun ikke var en fornærmet, dybt krænket hustru: "O, det vil blive en god forretning for den, der skal arve ham."

"*De Helliges evige Hvile*" havde da ligget opslået i otte timer, for klokken var næsten fem; men når folk ofte skændes, er det en selvfølge, at deres skænderi ikke kan udstrækkes over et vist tidsrum.

Mr. og mrs. Glegg samtalede i al venskabelighed om Tullivers den aften. Mr. Glegg gik så vidt, at han indrømmede, at mr. Tulliver var en hidsig mand, og at det var rimeligt nok, at han satte sin formue overstyr, og mrs. Glegg, der mødte ham på

halvvejen, erklærede da, at det var langt under hendes værdighed at bryde sig om en sådan mands opførsel. For søsterens skyld havde hun også besluttet, at lade ham beholde de fem hundrede pund endnu en stund, for, hvis hun nu anbragte dem andetsteds, ville hun kun kunne få fire procent.

13. Mr. Tulliver tager en skæbnesvanger beslutning

På grund af denne vending i mrs. Gleggs opfattelse, fandt mrs. Pullet sin mægling den følgende dag overordentlig let. Mrs. Glegg dadlede hende endda skarpt, fordi hun kunne anse det for nødvendigt at lære sin ældre søster, hvad der var rigtigt og passende at gøre i familiesager. Mrs. Pullets argument, at det ville være meget ubehageligt, om folk skulle have ret til at sige, at der var udbrudt strid i familien, var yderst fornærmeligt. Hvis familiens anseelse kun stod i fare for at blive svækket af mrs. Glegg, kunne mrs. Pullet lægge sit hoved på puden med fuldkommen sindsro.

"Man må naturligvis ikke forlange af mig," bemærkede mrs. Glegg, da sagen på ny blev drøftet, "at jeg igen skal aflægge besøg i møllen, før Bessy kommer til mig. Heller ikke agter jeg at falde på knæ for mr. Tulliver og bede ham om forladelse, fordi jeg har vist ham nogle tjenester; men jeg skal ikke bære nag til nogen, og hvis mr. Tulliver taler høfligt til mig, skal jeg også tale høfligt til ham. Ingen har ret til at lære mig, hvad der er passende."

Da tante Pullet fandt det unødvendigt at tale til fordel for Tullivers, var det naturligt, at hun opgav sin ængstelse for dem, og gav sig til at fortælle de fortrædeligheder, børnene havde påført hende den foregående dag. Mrs. Glegg fik en omstændelig fremstilling af det skete, til hvilken mr. Pullets mærkværdige hukommelse gav adskillige bidrag, og mens tante Pullet beklagede Bessys uheld med hendes børn og udviklede

en påtænkt plan om at betale for Maggies ophold i et fjerntliggende pensionat, hvilket ganske vist ikke kunne gøre hende mindre brun i huden, men som kunne kue hendes andre laster, dadlede mrs. Glegg Bessy for hendes svaghed og påkaldte alle vidner, der levede, når det gik Tullivers børn ilde, at de skulle bekræfte, at hun, mrs. Glegg, altid havde sagt, at det ville gå galt, idet hun tillige bemærkede, at det var forunderligt, hvorledes alle hendes spådomme gik i opfyldelse.

"Jeg må altså sige til Bessy, at du ikke er vred, og at alt skal vedblive at være som før?" spurgte mrs. Pullet, lige før hun tog afsked.

"Ja, det må du, Sophie," sagde mrs. Glegg. "Du kan også sige mr. Tulliver og Bessy, at jeg ikke vil opføre mig slet, fordi folk opfører sig slet imod mig. Jeg ved, at jeg som den ældste bør give et eksempel i enhver henseende, og jeg gør det. Ingen kan sige andet om mig, hvis han vil holde sig til sandheden."

Da mrs. Glegg var så selvtilfreds og fornøjet med sin ædelmodighed, overlader jeg til enhver at bedømme virkningen af et kort brev, hun samme aften modtog fra mr. Tulliver kort efter mrs. Pullets afrejse, hvori den ærlige møller underrettede hende om, at hun ikke skulle være bange for sine fem hundrede pund, for de skulle blive betalt tilbage i det seneste i løbet af næste måned tilligemed samtlige påløbne renter indtil betalingsdagen. Endvidere stod der, at mr. Tulliver ikke havde til hensigt at være uhøflig mod mrs. Glegg, at hun skulle være velkommen i hans hus til enhver tid, men at han ikke ønskede nogen gunst af hende hverken for sine egne eller sine børns vedkommende.

Det var den stakkels mrs. Tulliver, der havde fremskyndet denne katastrofe, fordi hun var hildet i det falske håb, at lignende årsager til forskellige tider kunne fremkalde forskellige virkninger. Det var meget ofte forekommet i hendes praksis, at mr. Tulliver havde gjort noget, fordi folk sagde, at han ikke kunne gøre det eller havde ynket ham for hans formodede mangel på evne eller på anden måde såret hans stolthed, og alligevel bildte hun sig ind, da de sad ved tebordet, at hvis hun fortalte ham at søster Pullet var taget over til mrs. Glegg for at forsone hende og bringe pengeforholdet i orden og hæve alle bekymringer desangående, ville det gøre et godt indtryk Og løfte stemningen ved bordet. Mr. Tulliver havde intet øjeblik opgivet sin beslutning om at rejse pengene, men nu besluttede han at sende mrs. Glegg et brev, der straks kunne afskære al mulighed for en fejltagelse. At tænke sig, at mrs. Pullet var taget over at bede for ham! Mr. Tulliver holdt ikke meget af at skrive breve, og fandt, at forholdet mellem tale- og skriftsproget, eller hvad man i daglig tale kalder ortografien, var en af de mest overraskende, vanskelige ting i denne overraskende verden. Ikke desto mindre lykkedes det ham at sætte et brev sammen på kortere tid end sædvanlig, fordi han gik til det med lidenskab, og selv om hans ortografi ikke stemmede med mrs. Gleggs – så hørte hun dog til en generation, der plejede at lade ortografien bero på et privat skøn.

Mrs. Glegg forandrede ikke sit testamente i henhold til dette brev og berøvede ikke Tullivers børn den sjette syvendedel af hendes tusind pund, for hun havde principper. Der måtte ingen kunne sige om hende, når hun var død, at hun ikke havde delt

sin formue ærligt mellem sin slægt; i testamentariske forhold stod blodslægtskabet over alle personlige egenskaber, og at lade sig lede af luner i så alvorlige forhold ville have været en tanke, som kunne forbitre resten af hendes liv. Dette havde altid været et princip i familien Dodson; det var et udtryk for slige hæderlige og retfærdige følelser, der er en stolt tradition i sådanne familier – en tradition, der har været det provinsielle samfunds salt.

Men skønt brevet ikke kunne omstøde mrs. Gleggs principper, gjorde det dog familiestriden langt vanskeligere at bilægge, og hvad virkningen angik, som det udøvede på mrs. Gleggs opfattelse af mr. Tulliver – erklærede hun rent ud, at hun for fremtiden ikke havde noget at sige om ham; hans moral var tilsyneladende så fordærvet, at hun ikke ville berøre den et øjeblik. Det var først aftenen før Tom skulle i skole i begyndelsen af august, at mrs. Glegg aflagde en visit hos søster Tulliver, under hvilken hun hele tiden blev siddende i giggen og viste sin misfornøjelse ved at afholde sig fra al kritik og alle råd, for, som hun bemærkede til søster Deane, "Bessy må selv bære følgerne af at have sådan en mand. skønt det gør mig ondt for hende", og mrs. Deane var enig i, at man måtte ynke Bessy.

Den aften bemærkede Tom til Maggie: "Ser du, Maggie, nu begynder tante Glegg at komme igen; jeg er glad over, at jeg skal i skole. Nu vil du få alle ubehagelighederne."

Maggie var allerede så ked af det ved tanken om, at Tom skulle bort, at hans hoverende spøgefuldhed forekom hende meget slem, og hun græd sig selv i søvn den aften.

Mr. Tullivers energiske skridt tvang ham til at gøre nye energiske skridt for at finde en passende person, der ønskede at

låne ham fem hundrede pund mod en prioritet. "Det må ikke være nogen af Wakems kunder," tænkte han ved sig selv, men alligevel viste det sig efter fjorten dages forløb, at det blev det; ikke fordi mr. Tullivers vilje var svag, men fordi de ydre kendsgerninger var stærkere. Wakems klient var den eneste passende person, der kunne findes. Mr. Tulliver havde en skæbne lige såvel som Ødipus, og i dette tilfælde kunne han ligesom Ødipus undskylde sig med, at hans handling snarere blev ham påtvunget udvendigt fra, end han selv begik den.

2. bog

Skoletiden

1. Toms første skoletid

Tom Tullivers lidelser i det første kvartal af hans ophold i Kings Lorton under den højærværdige mr. Stellings udmærkede vejledning og omsorg var virkelig store. I mr. Jacobs' akademi havde livet ikke forekommet ham at være noget vanskeligt problem; der var masser af drenge at lege med, og Tom, der var dygtig i alle slags legemsøvelser – navnlig i at slås – indtog den forrang iblandt dem, der forekom ham uadskillelig fra Tom Tullivers personlighed. Mr. Jacobs selv, der i fortrolighed kaldtes "Gamle Skeløje" på grund af en mangel ved hans synsorganer, hvorfor han gik med briller, kunne ikke indjage nogen rædsel, og hvis det var sådanne gamle snøvlende hykleres egenhed at kunne skrive som om det var trykt og tegne arabesker om deres navne og udtale de vanskeligste ord uden at stamme, var Tom for sit vedkommende glad over, at han ikke var i besiddelse af disse fuldkommenheder. Han ville ikke være en snøvlende skolelærer – men en praktisk mand som sin fader, der plejede at gå på jagt, da han var yngre, og ride en prægtig sort hoppe – det smukkeste stykke hestekød, nogen kunne se for sine øjne. Tom ville også gå på jagt og blive almindelig agtet. Han mente, at når folk blev voksne, spurgte ingen om deres skrivning eller ortografi; når han blev en mand, ville han kunne alt muligt og gøre, som han havde lyst til. Det var faldet ham hårdt, at gøre sig fortrolig med den tanke, at hans skoletid skulle forlænges, og at han ikke skulle opdrages til sin faders forretning, som han altid havde anset for yderst tillokkende, fordi den kun bestod i at ride omkring, udstede ordrer og tage til markeder, og han tænkte, at en præst rimeligvis ville holde

foredrag for ham over Bibelen og formodentlig om søndagen tvinge ham til at lære evangeliet og epistlen udenad. Men så længe han ikke vidste rigtig besked, var det ham umuligt at tænke sig, at en skole og en skolelærer kunne være noget ganske forskelligt fra akademiet og mr. Jacobs. Derfor tog han en æske knaldhætter med i håb om at træffe ligesindede kammerater, ikke just fordi han havde tænkt at anvende dem til noget bestemt, men fordi de i alt fald kunne give fremmede drenge et indtryk af, at han var vant til at omgås med geværer. Skønt stakkels Tom kunne gennemskue Maggies illusioner, var han således ikke selv fri for lignende; men de skulle snart blive knust, da han havde stiftet nærmere bekendtskab med Kings Lorton.

Han havde ikke været der fjorten dage, før det blev ham klart, at livet var en meget besværlig ting, når det kom til at bestå af latinsk grammatik og nye regler for engelsk udtale. Sagen blev endnu værre, fordi Tom begyndte at blive undselig. Han havde aldrig stået tilbage for andre drenge i legemsøvelser, men vanskeligheden ved at udtale ordene rigtigt, når han skulle svare på mr. eller mrs. Stellings spørgsmål var så stor, at han selv ved bordet frygtede for at blive spurgt, om han ville have mere budding. Hvad knaldhætterne angik, havde han næsten i sit hjertes bitterhed besluttet at kaste dem i en nærliggende brønd; for han var ikke blot den eneste elev, men han begyndte at stille sig skeptisk overfor geværer og få en dunkel anelse om, at hans livsteori var fejlagtig. For mr. Stelling tænkte tilsyneladende hverken på geværer eller heste, og det var alligevel umuligt at foragte ham, som man havde foragtet "Gamle Skeløje". Hvis mr. Stelling havde et eller andet mindre

heldigt i sin karakter, lå det over Toms horisont at opdage det; det er kun ved mangfoldige sammenligninger og slutninger, at den klogeste voksne mand kan skelne de tomme tønder fra dem, der rummer noget værdifuldt.

Mr. Stelling var en stor, bredskuldret mand, der endnu ikke var tredive år gammel; hans blonde hørgule hår stod lige i vejret, og hans store lysegrå øjne var altid vidt opspilede. Han havde en svær basstemme og en udfordrende selvtillidsfuld mine, der grænsede til uforskammethed. Han havde begyndt sin løbebane med voldsom energi og havde til hensigt at gøre stærkt indtryk på sine landsmænd. Den højærværdige mr. Stelling var ikke den mand, som ville blive stående imellem den lavere gejstlighed hele sit liv. Han havde en rigtig engelsk beslutning om at bane sig frem i verden. Først og fremmest som skolelærer, for man kunde gøre stormende lykke her i verden som sådan, og dette var mr. Stellings hensigt. Men også som prædikant; for han søgte altid at prædike på en sådan måde, at menigheden blev kompletteret fra de tilstødende sogne, og at frembringe stor sensation, når han engang imellem prædikede i stedet for en af sine mindre begavede brødre. Når han prædikede, var det som regel uden forberedelse, hvilket omtrent blev anset for mirakuløst i sådanne landsogne som Kings Lorton. Nogle fraser af Massillon og Bourdaloue, han kunne udenad, gjorde stor virkning, når de blev udslynget i mr. Stellings dybeste bastoner, men da de forholdsvis mindre heldige fraser, der var konstrueret af ham selv, fremsagdes på samme udtryksfulde måde, antog menigheden dem for lige så træffende. Mr. Stelling hørte ikke til nogen særlig skole; hans doktrin gik måske lidt i den

evangelisk retning, fordi denne netop var på mode i det stift, Kings Lorton hørte til. Mr. Stelling var kort sagt en mand, der havde besluttet at stige til vejrs og det alene for sine fortjenesters skyld; for han havde ingen velyndere eller formående protektioner ud over et problematisk slægtskab med en stor jurist, der endnu ikke var blevet lordkansler. En præst, der har så vidtgående planer, kommer naturligvis let i en smule gæld til at begynde med; men kan ikke vente, at han skal leve så tarveligt som en mand, der kun venter at blive en fattig kapellan hele sit liv, og da de få hundrede pund, mr. Timpson gav sin datter i medgift, ikke forslog til at købe et godt møblement, grundlægge en vinkælder, anskaffe et flygel og anlægge en pragtfuld blomsterhave, fulgte det af sig selv, at enten måtte disse sager anskaffes på anden måde, eller også måtte den højærværdige mr. Stelling undvære dem, – hvilket sidste alternativ ville være en dum gnieragtighed, da det var sikkert, at han følte sig dygtig til alt. Han ville gøre sig berømt ved at ryste sine tilhøreres samvittighed, og han ville udgive en græsk komedie og konstruere en mængde nye kærnesprog. Han havde endnu ikke valgt den komedie, han ville udgive, for da han kun havde været gift i et par år, var hans fritid i høj grad blevet beslaglagt af mrs. Stelling; men han havde betroet denne smukke dame, hvad han en skønne dag ville udrette, og hun følte stor tillid til sin ægtefælle og var sikker på, et han forstod sig på alt sligt.

Men det første trin til fremtidig lykke var at bringe Tom Tulliver et gode stykke frem det første halve år; for ved et mærkeligt træf var der blevet indledet underhandlinger om en anden elev fra samme egn, og det kunne vistnok fremme mr.

Stellings sag, hvis den unge Tulliver – der efter mr. Stellings private ytringer til sin hustru var en uopdragen hvalp – havde gjort vidunderlige fremskridt i et kort tidsrum. Det var derfor, at han var meget streng overfor Tom: det var klart, at hans evner aldrig kunne udvikles gennem den latinske grammatik, hvis der ikke blev taget fat med alvor. Ikke at mr. Stelling var hård og ildesindet – tværtimod: han spøgte med Tom ved bordet og rettede hans provinsialismer og kluntede manerer på den mest spøgefulde måde; men stakkels Tom blev kun mere forskrækket og forvirret derved, for han havde aldrig været vant til sådan spøg, og for første gang i sit liv havde han en smertelig fornemmelse af, at alt var galt ved ham. Når mr. Stelling ved bøfstegens tilsynekomst på bordet sagde: "Nå, Tulliver, hvad vil du helst deklinere, bøfsteg eller den latinske benævnelse for den?" blev Tom, der selv i sine bedste øjeblikke vanskeligt ville have forstået et sådant ordspil, så forvirret, at han kun havde en tydelig fornemmelse af, at han ikke ville have noget med latinen at gøre. Han svarede altså: "Bøfsteg", og der opstod nu megen munterhed og fulgte megen praktisk spøg, hvoraf Tom kunne slutte, at han på en eller anden mysteriøs måde havde afslået bøfstegen og gjort en dumhed. Hvis han havde kunnet se en lidelsesfælle undergå den samme smertelige operation, ville han snarere have fundet den naturlig. Der er to bekostelige opdragelsesmetoder, som en fader kan give sin søn ved at sende ham som eneste elev til en præst: den ene er: at nyde den højærværdige gentlemans udelte forsømmelse, den anden er: at nyde den højærværdige gentlemans udelte opmærksomhed. Det var den sidste metode, Tulliver betalte i dyre domme under Toms første ophold i Kings Lorton.

Den respektable møller og maltgører havde forladt Tom og var kørt hjem, yderst tilfredsstillet i enhver henseende. Han syntes, at det var et lykkeligt øjeblik, da han besluttede at spørge Riley om råd med hensyn til Toms skolegang. Mr. Stellings øjne stod så vidt åbne; han talte så bestemt og selvtillidsfuldt og besvarede enhver af mr. Tullivers bemærkninger med: "Det har De ret i, sir!" – "Fuldkommen rigtigt!" – "De ønsker, at Deres søn skal kunne bane sig vej her i verden", osv. – at mr. Tulliver var henrykt over at have fundet en præst med praktiske kundskaber, der kunne anvendes i det daglige liv. Med undtagelse af advokat Wylde, som han havde hørt i den sidste sæson, anså mr. Tulliver den højærværdige mr. Stelling for en af de snildeste fyre i verden – i grunden ikke ulig Wylde: han havde samme vane at stikke tommelfingeren ind i vestegabene, når han spadserede op og ned af gulvet. Mr. Tulliver var ingenlunde den eneste, der forvekslede uforskammethed med snildhed; de fleste lægmænd nærede store tanker om Stelling og anså ham for sjældent begavet; det var kun hans præstelige brødre, der betragtede ham som en indbildsk dumrian. Men han fortalte mr. Tulliver forskellige erfaringer, han havde gjort på landhusholdningens område, og udbad sig hans råd med hensyn til at fede svin på en så forstandig og ligefrem måde, og med så rap en tunge, at mølleren var sikker på, at han her havde gjort et godt kup for Tom. Han tvivlede ikke om, at denne første klasses mand var inde i alle mulige videnskaber, og nøjagtigt vidste, hvad Tom måtte lære for at blive en svøb for prokuratorer – hvilket stakkels Tulliver ikke selv vidste, hvorfor han rimeligvis kom til gale slutninger i den retning. Man skal ikke le ham ud for det;

jeg har kendt mange bedre oplærte personer, der drog lige så gale slutninger.

Hvad mrs. Tulliver angik, var hun enig med sin mand. Da hun fandt, at mrs. Stellings anskuelser om vask og en drengs voldsomme appetit stemmede fuldkommen overens med hendes egne, og da mrs. Stelling desuden, hvor ung hun end var, omtrent havde gjort samme erfaringer som hun selv om tjenestepigers adfærd og moralitet, var hun bedåret, og da de kørte bort, udtalte hun sin tilfredshed over, at de overgav Tom i et fruentimmers hænder, der trods sin ungdom var så kærlig, forstandig og moderlig.

"De må stå sig godt," sagde mrs. Tulliver, "for alting er så nydeligt i deres hus, og den silkekjole, hun havde på, må have kostet en hel del. Søster Pullet har fået en magen til den."

"Ja," sagde mr. Tulliver, "han må have nogle indtægter foruden sit embede, kan jeg tænke. Måske hendes fader giver dem noget. For Tom får de desuden et hundrede, og han volder dem just ikke megen ulejlighed; han siger, at lærdommen kommer ganske af sig selv. Det er virkelig overraskende," tilføjede mr. Tulliver og lagde hovedet på siden, idet han eftertænksomt kildrede hesten i siden med pisken.

Måske det var, fordi lærdommen kom af sig selv til mr. Stelling, at han søgte at bibringe andre den på den ensformige måde og uden at tage hensyn til omstændighederne, som plejer at udmærke de dyr, der siges at være blevet undervist af naturen selv. Mr. Brodericks elskværdige bæver, fortæller hin interessante naturforsker, havde for alvor lige så travlt med at konstruere en dæmning i et værelse i tredje etage i London, som om den havde arbejdet i en flod eller sø ovre i Canada. Det var

bæverens funktion at bygge; fraværelsen af vand og muligt afkom var noget, den ikke kunne gøres ansvarlig for. Med et lignende instinkt gav mr. Stelling sig til at banke den latinske grammatik og Euklid ind i Tom Tullivers hoved. Dette var efter hans mening den eneste solide grundvold for undervisning; alle andre opdragelsesmidler var charlataneri og kunne kun frembringe fuskeri. Stående på denne urokkelige basis betragtede han alle ustuderede folks forskellige eller særlige kundskaber med et medlidende smil; alt sligt kunne være meget godt, men det var umuligt, at disse folk kunne have en sund mening om noget. Mr. Stelling var ikke som nogle lærere blevet ledet til denne anskuelse ved sin egen undervisnings udstrækning eller grundighed; hans mening om Euklid var sandelig ikke dikteret af nogen personlig partiskhed. Mr. Stelling blev i del hele taget ikke ledet på vildspor af nogen religiøs eller intellektuel entusiasme; på den anden side nærede han ingenlunde den hemmelige tro, at alt var humbug. Han anså religion for en fortræffelig ting, Aristoteles for en stor autoritet, og præstekald og kapitelstakst for nyttige institutioner. Storbritannien var protestantismens guddommelige bolværk, og tro på det, man ikke kan opfatte med sine sanser, var en stor trøst for sorrigfulde. Han troede på alt dette, som en schweizisk hotelvært tror på det omgivende landskabs skønhed og på den glæde, det volder de rejsende. På samme måde troede mr. Stelling på sit opdragelsessystem; han tvivlede ikke om, at han gjorde det bedste, han kunde gøre, for Tullivers dreng. Da mølleren talte om "regning og figurer" på en utydelig måde, havde mr. Stelling indskrænket sig til at forsikre, at han nok vidste, hvad det kom an på; for hvorledes

var det muligt, at den gode mand kunne have nogen fornuftig mening om sagen? Mr. Stellings pligt var at undervise drengen på den eneste rigtige måde – han kendte ingen anden; han havde ikke spildt tiden med at sætte sig ind i noget, der gik en smule ud over det normale.

Det gik meget snart op for ham, at Tom var en ualmindelig dum dreng; for skønt han ved flittigt arbejde nok kunne få deklinationerne ind i sit hoved, begreb han ikke det abstrakte forhold mellem kasus og endelser, så at han med sikkerhed kunne skelne genitiv fra dativ. Dette forbavsede mr. Stelling; det forekom ham at være en slags overnaturlig dumhed; han nærede mistanke om, at drengen var opsætsig eller i alt fald ligegyldig, og holdt skarpe foredrag for Tom i denne retning. "Du føler ingen interesse for det, du lærer!" kunne mr. Stelling sige, og bebrejdelsen var sørgeligt sand. Tom havde aldrig fundet nogen vanskelighed ved at skelne en tæller fra en nævner, når man blot engang havde sagt ham forskellen, og hans fatteevne var i virkeligheden ingenlunde ringe. Jeg tror endog, at den var lige så omfattende som den højærværdige mr. Stellings, for Tom kunne med nøjagtighed sige, hvor mange heste der kom galoperende bagved ham, når han blot hørte deres hovslag; han kunne kaste en sten med største nøjagtighed imod et givet punkt, bestemme afstande mærkværdig godt, og tegne de nydeligste kvadrater og cirkler på sin tavle på fri hånd. Men mr. Stelling tog intet hensyn til alt dette; han iagttog kun, at Toms evner svigtede overfor de abstraktioner, der trådte ham i møde i den latinske grammatik, og han fandt ham næsten idiotisk, når han skulle bevise, at to triangler dækkede

hinanden. Han forstod ikke beviset, skønt han med største sikkerhed kunne sige, om de var lige store eller ikke.

Heraf uddrog mr. Stilling den slutning, at da Toms hjerne lå brak med hensyn til etymologi og matematik, trængte den netop til at pløjes og harves med disse tvende videnskaber; det var hans yndlingsmetafor, at de klassiske forfattere og geometrien var en slags kultur, der forberedte sjælen til modtagelse af en ny udsæd. Jeg skal ikke indvende noget mod mr. Stellings teori: hvis der skal være en almindelig rettesnor for alle, forekommer hans mig at være lige så god som enhver andens. Jeg ved kun, at det blev lige så ubehageligt for Tom, som om han var blevet proppet med ost for at afhjælpe et gastrisk onde, der forhindrede ham i at fordøje ost. Det er forbavsende, hvilke forskellige resultater man kommer til, når man bruger en anden metafor! Hvis man f.eks. kalder hjernen en intellektuel mave, synes den snilde opfindelse om den klassiske plov og geometriske harve ikke at have det mindste at sige. Man kan også følge de store autoriteter og kalde sjælen et ubeskrevet ark papir eller et spejl, i hvilket tilfælde éns kundskaber til fordøjelsesprocessen bliver ganske uanvendelige. Det er uden tvivl en glimrende tanke at kalde kamelen "ørkenens skib", men det nytter ikke stort med hensyn til et sådant dyrs behandling. O, Aristoteles, hvis du havde været en moderne forfatter i stedet for en klassisk, mon du da ikke ville have blandet din pris over metaforer som et tegn på høj intelligens, med en beklagelse over, at denne intelligens så sjældent viser sig i tale uden metaforer – så at vi næppe kunne sige, hvad noget er, uden at sige, at det er noget andet end det, det er.

Tom Tulliver, der aldrig brugte mange overflødige ord, anvendte ingen metaforer for at sige sin mening om den latinske grammatik; han kaldte den aldrig et torturinstrument, og det varede mere end et halvt år, inden han kom så vidt, at han kaldte det noget "djævelsk tøj". Når der for øjeblikket forlangtes af Tom, at han skulle lære latinske deklinationer og konjugationer, var han fuldstændig uvidende om den dybere grund til, at man påtvang ham disse lidelser. Det var ham en uopløselig gåde. Det vil sikkert forekomme oplyste folk nu til dags utroligt, at en dreng på tolv år, der just ikke hører til "masserne" (for disse har for øjeblikket en slags monopol på den tykkeste uvidenhed) ikke skulle have noget klart begreb om, hvorledes det gik til, at et sprog som latin findes på jorden, og dog forholdt det sig således med Tom. Det ville have kostet tid at gøre ham det indlysende, at der engang fandtes et folk, der solgte får og okser og udførte alle livets daglige forretninger, med dette sprog som medium, og han ville have haft endnu større vanskelighed ved at forstå, hvorfor han var kaldet til at lære det, når dets sammenhæng med hine forretninger var så fuldstændig ophørt. Så vidt som Tom havde gjort bekendtskab med romerne i mr. Jacobs' akademi, var hans viden fuldstændig korrekt, men den gik ikke længere end til det faktum at de "var i det nye testamente". Mr. Stelling var ikke den mand, som ville styrke og udvikle sin elevs sjæl ved at simplificere og forklare; han ville ikke forringe grammatikkens toniske virkninger ved at blande den med sådan uvedkommende sladder, man plejer at proppe pigebørn med.

Og dog, hvor forunderligt det end lyder, blev Tom under denne hårde behandling mere lig en lille pige, end han

nogensinde før i sit liv havde været. Han var i besiddelse af en stor portion stolthed, der hidtil havde trivedes vel her i verden, da den foragtede "Gamle Skeløje" og var herre imellem kammeraterne; men denne samme stolthed blev nu puffet og stødt allevegne. Tom var klarsynet nok til at bemærke, at mr. Stellings omgivelser var ganske forskellige og i verdens øjne noget meget højere end de folks, han hidtil havde levet blandt, og at han, Tom Tulliver, viste sig plump og dum ved at komme i berøring med dem. Han var på ingen måde ligegyldig for denne sandhed, og hans stolthed kom i en tilstand, der næsten neutraliserede hans drengeagtige selvtillid og gav ham noget af en piges følsomhed. Han var af naturen energisk for ikke at sige hårdnakket, men hans karakter hældede hverken til opret eller brutal modstand; hans gode hjerte havde overhånden, og hvis det havde været ham muligt at lære sine lektier ved at stå på ét ben meget længe, eller dunke hovedet mod væggen, eller foretage en anden frivillig handling af denne art, havde han gjort det for at vinde mr. Stellings bifald. Men, nej – Tom havde aldrig hørt, at sådanne øvelser kunne klare forstanden eller styrke hukommelsen for tal og han havde aldrig haft tilbøjelighed til at indlade sig på eksperimenter. En dag faldt det ham ind, at han måske kunne få nogen hjælp ved at bede til Gud om det; men da han bad sit Fadervor og aldrig nogensinde før havde vovet at indse fremmede elementer i det, gyste han tilbage for det. Men en dag, da det fem gange var gået ham galt i den tredje konjugation, og mr. Stelling, overbevist om, at det måtte være ligegyldighed, siden det overskred grænserne for den størst tænkelige dumhed, havde holdt en meget skarp tale for ham, og sagt ham, at han ville beklage hele sit liv, hvis han

nu forsømte den gyldne lejlighed til at lære den tredje konjugation – besluttede Tom, der var mere forknyt end sædvanlig, at prøve det yderste middel. Samme aften, efter at han havde bedt sit Fadervor, tilføjede han i en hviskende tone: "Og lad mig altid huske mit latin." Han standsede lidt for at overveje, hvad han skulle bede om med hensyn til Euklid – f.eks. at det måtte gå op for ham, hvad det hele skulle sige – men til sidst tilføjede han dog: "Og lad mr. Stelling sige, at jeg må være fri for Euklid. Amen!"

Den kendsgerning, at han den følgende dag slap igennem den tredje konjugation uden at fejle, opmuntrede ham til at blive ved med bønnen og neutraliserede al tvivl, der kunne være opstået, fordi mr. Stelling aldrig sagde, at han måtte være fri for Euklid. Men hans tillid blev brudt, da han kom til de uregelmæssige verber; for dér udeblev hjælpen. Det var klart, at Toms fortvivlelse ikke var værdig til at blive hørt, og hvad kunne det så nytte at bede længere? Han kom til denne slutning en af disse sørgelige, ensomme aftener, han tilbragte på sit værelse for at læse sine lektier til den følgende dag. Hans øjne plejede at blive våde over bøgerne – skønt han ikke kunne lide at græde og skammede sig ved det. Han kunne ikke lade være at tænke med nogen kærlighed på Spouncer, som han plejede at skændes og slås med; han ville have følt sig som hjemme med Spouncer og desuden have været sig sin overlegenhed bevidst. Og så møllen og floden og Jap, der spidsede øren, rede til at adlyde Toms "Hallo", alt passerede revy for ham, mens hans fingre legede med den store lommekniv og de andre relikvier fra fortiden, han endnu var i besiddelse af. Tom havde som sagt aldrig lignet en pige så meget som nu, og i denne de uregelmæssige verbers

epoke blev hans ånd kuet endnu mere på grund af et opmuntringsmiddel, man havde udtænkt til ham i hans fritid. Mrs. Stelling havde for nylig fået sit andet barn, og da intet kunne være gavnligere for en dreng end at føle sig nyttig, syntes mrs. Stelling, at hun gjorde Tom en tjeneste ved at overdrage ham stillingen som barnepige for den lille engel, Laura, mens ammen var beskæftiget med det sygelige pattebarn. Det var virkelig en tiltalende beskæftigelse for Tom at gå ud i efterårssolskinnet med lille Laura – det måtte overbevise ham om, at Lortons præstegård var hans hjem og at han hørte til familien. Den lille engel, Laura, som ikke var nogen fuldkommen fodgænger, havde et bånd om maven, ved hvilket Tom holdt hende i de få minutter, hun ville gå, men da dette var sjældent, måtte han for det meste slæbe det dejlige barn rundt i haven, dog ikke længere bort, end han kunne iagttages fra mrs. Stellings vinduer. Hvis nogen synes, at dette var hårdt eller endog usømmeligt overfor Tom, må jeg bede ham erindre, at der er kvindelige dyder, som kun med vanskelighed kan forenes, selv om der i og for sig intet er til hinder for det. Når en fattig præsts kone søger at være overordentlig velklædt og sætter sit hår, som om hun var en baronesse, når hendes middagsselskaber og hendes dagligstue viser den overdådige elegance og fuldkommenhed, som en almindelig kone ville anse en formue for nødvendig til, kan man fornuftigvis ikke vente, at hun kan holde to barnepiger eller selv være det. Mr. Stelling opfattede sagen på samme måde: han så, at hans kone allerede gjorde vidundere og var stolt af hende; det var vel ikke videre sundt for den unge Tulliver at slæbe rundt med et tungt barn,

men på den anden side havde han godt af at være i luften, og til næste år ville mr. Stelling se til at skaffe en gymnastiklærer.

Iblandt de mange midler, ved hvilke mr. Stelling søgte at blive lykkeligere end alle andre mænd, var der det, at han fuldstændigt havde givet afkald på at være herre i sit eget hus. Hvorfor ikke? Han havde giftet sig med "så god en sjæl, som der nogensinde fandtes på jordens overflade"; dette sagde i alt fald mr. Riley, der havde kendt mrs. Stellings blonde krøller og yndige smil, da hun var pige, og som støttet på denne kundskab, hvad dag det skulle være, ville have aflagt ed på, at hvis der herskede uenighed i hendes huslige liv, måtte skylden ene og alene være mr. Stellings.

Hvis Tom havde haft onde anlæg, ville han uden tvivl have hadet den lille engel Laura, men han var en alt for godhjertet dreng til det – der var alt for meget af spiren til sand manddom og beskyttende medlidenhed for de svage i ham. Jeg frygter for, at han hadede mrs. Stelling, og fik en varig foragt for blonde krøller og tykke fletninger, fordi de efter hans mening måtte være et tegn på et ubehageligt overlegent væsen og en hyppig henvisning til andre folks pligt. Men han kunne ikke lade være at lege med lille Laura og gøre alt for at more hende. Han ofrede endog sine knaldhætter for hendes skyld i fortvivlelse over, at de ikke kunne finde nogen større anvendelse – og tænkte, at det lille glimt og knald ville glæde barnet. Han pådrog sig imidlertid derved en streng irettesættelse af mrs. Stelling, som ikke ville have, at hendes børn blev forført til at lege med ild. Laura var imidlertid en slags legekammerat – og o, hvor Tom længtes efter legekammerater. I sit inderste hjerte ønskede han, at Maggie ville komme til ham, og var ikke langt fra at beskylde

hende for at have glemt ham, skønt han, når han var hjemme, altid lod, som om det var en stor gunstbevisning fra hans side, at Maggie fik lov til at gå med ham på hans ekskursioner.

Og førend det frygtelige halve år var til ende, kom Maggie virkelig. Mrs. Stelling havde sendt en indbydelse til den lille pige om at komme over og besøge sin broder, så at Maggie fulgte med, da mr. Tulliver næste gang kørte over til Kings Lorton. Maggie havde fornemmelsen af, at hun skulle foretage en stor rejse og begynde at se sig om i verden. Det var mr. Tullivers første besøg hos Tom, for drengen skulle lære ikke at tænke for meget på sit hjem.

"Nå, min dreng!" sagde han til Tom, da mr. Stelling havde forladt værelset for at melde sin hustru de fremmedes ankomst, og Maggie var begyndt at kysse Tom voldsomt. "Du ser rask! Du syntes vel godt om at gå i skole, ikke sandt?"

Tom ønskede, at han havde set dårlig ud.

"Jeg tror ikke, at jeg er rask, fader," sagde Tom, "jeg ville ønske, at du ville bede mr. Stelling om at lade mig være fri for Euklid. Jeg får tandpine af den."

(Tandpine var den eneste sygdom, Tom havde stiftet nærmere bekendtskab med.)

"Euklid, min dreng – hvad behager? Hvad er det for noget?" sagde mr. Tulliver.

"Jeg ved ikke – det er definitioner, og beviser og trekanter og alt sådant noget. Det er en bog, jeg skal lære, og der er ingen mening i den."

"Sikke noget snak!" sagde mr. Tulliver bebrejdende, "det må du ikke sige. Du må lære, hvad mr. Stelling siger, uden vrøvl – han ved, hvad der er nødvendigt for dig."

"Jeg skal nok hjælpe dig, Tom," sagde Maggie i en trøstende, patroniserende tone. "Jeg er kommet for at blive her, hvis mrs. Stelling beder mig om det. Jeg har en hel kuffert med mig, ikke sandt, fader?"

"Du! hjælpe mig!" sagde Tom i en hånlig tone og meget overlegent, idet han tænkte, hvor morsomt det ville være at forvirre Maggie ved at vise hende Euklid. "Jeg gad nok se dig sidde og ikke forstå et eneste ord af mine bøger. Jeg læser også latin. Piger kan slet ikke lære sådan noget. De er så dumme."

"Jeg kan meget godt latin," sagde Maggie selvtillidsfuld. "Latin er et sprog. Der er mange latinske ord i leksikonet. Der er f.eks. *bonus*, en gave."

"Det er kedeligt, at det er aldeles galt, Maggie," sagde Tom, der i al hemmelighed var forbavset. "Du tror selv, at du er så klog. Men *bonus* betyder "god" og det hedder i alle køn: *bonus – bona – bonum*."

"Det kan gerne være – men der er intet til hinder for, at det også kan betyde: en gave," sagde Maggie kækt. "Det kan måske betyde flere ting – det gør så mange ord. Der er f.eks. en kappe – det betyder sådan en, moder har på hovedet, og en stor frakke, fader kører med i koldt vejr."

"Det er godt, Maggie!" sagde mr. Tulliver og lo, mens Tom snarest var ubehagelig berørt af Maggies kundskaber, skønt han var overordentlig glad ved tanken om, at hun ville blive hos ham i nogen tid. Men hendes selvtillid ville snart forsvinde, når hun først fik hans bøger at se.

Mrs. Stelling bad kun Maggie om at blive en uge, men mr. Stelling, der tog hende mellem sine knæ og spurgte hende, hvorfra hun havde stjålet sine mørke øjne, holdt på, at hun

skulle blive fjorten dage. Maggie syntes, at mr. Stelling var en mageløs mand, og mr. Tulliver var ganske stolt af at lade sin lille tøs blive et sted, hvor hun kunne have lejlighed til at vise sin dygtighed imellem folk, der forstod at vurdere den. Han blev derfor enig med mr. Stelling om, at hun ikke skulle hentes hjem før efter fjorten dages forløb.

"Kom så med ned i lærestuen, Maggie!" sagde Tom, da faderen var kørt bort. "Hvorfor kaster du sådan med hovedet, din lille tosse?" fortsatte han, for skønt hendes hår, der nu atter var vokset ud og strøget omhyggeligt bag ørene, ikke kunne foranledige denne bevægelse, havde hun dog ikke vænnet sig af med den. "Du kommer til at se ud, som om du ikke var rigtig klog."

"Jeg kan ikke lade være med det," sagde Maggie utålmodigt. "Du må ikke drille mig, Tom. O, hvilke dejlige bøger," udbrød hun, idet hun så bogreolerne i læseværelset. "Hvor jeg ville blive glad, hvis jeg havde så mange bøger!"

"Hvad kunne det nytte? Du kunne ikke læse i en eneste af dem," sagde Tom triumferende. "De er alle sammen latinske."

"Nej, de er ikke," sagde Maggie. "Jeg kan læse på denne: *Det romerske Kejserriges Nedgang og Fald*."

"Nå – hvad skal det da sige? Du forstår det ikke," sagde Tom lidt hånligt.

"Men jeg skulle snart finde ud af det," sagde Maggie vredt.

"Hvordan?"

"Jeg ville åbne den og se inden i, hvad den handler om."

"Det skal du helst lade være med at gøre," sagde Tom, da hun stod i begreb med at tage bogen. "Mr. Stelling har forbudt mig

at røre ved bøgerne, og hvis du tager den, får jeg naturligvis skylden."

"Så er det ikke værd. Men lad mig se alle dine egne bøger, Tom," sagde Maggie og slog armene om hans hals, idet hun gned sin lille buttede næse imod hans kind.

I sit hjertes glæde over at have den kære gamle Maggie at skændes med og kommandere over, greb Tom hende om livet og begyndte at hoppe med hende rundt om det store bord midt i værelset. De sprang rundt med større og større voldsomhed, indtil håret fløj vildt om Maggie; bevægelserne blev mere og mere uregelmæssige, indtil de nåede mr. Stellings store læsepult, der væltede omkuld og kastede sine tunge ordbøger ned på gulvet. Lykkeligvis var det i nederste etage, og læsestuen lå i en sidefløj, så at braget ikke kunne høres ovenpå, men ikke desto mindre blev Tom stående svimmel og forfærdet i et par minutter, i frygt for mr. eller mrs. Stellings indtræden.

"Gud bevares, Maggie," sagde Tom og rejste læsepulten op igen, "vi kommer til at være rolige her. Hvis vi slår noget itu, vil mrs. Stelling få os til at råbe *peccavi*."

"Hvad skal det sige?" spurgte Maggie.

"Det er latin, og det betyder så meget som, at hun vil skælde os dygtigt ud," sagde Tom, ikke uden stolthed over sine kundskaber.

"Er hun et tvært fruentimmer?" spurgte Maggie.

"Ja, det er hun!" svarede Tom og nikkede betydningsfuldt med hovedet.

"Jeg tror, at alle fruentimmer er mere tvære end mænd," bemærkede Maggie. "Tante Glegg er en hel del mere tvær end onkel Glegg, moder skænder meget mere på mig end fader."

"Du bliver jo selv et fruentimmer," sagde Tom, "så du skulle ikke tale således."

"Men jeg bliver et dygtigt fruentimmer," sagde Maggie med et kast med hovedet.

"Ja, du vil blive en styg, indbildsk tingest, tør jeg sværge på. Alverden vil hade dig."

"Men du må ikke hade mig, Tom; det vil være meget ondt af dig, Tom; for jeg er din søster."

"Ja, men hvis du bliver indbildsk og ubehagelig, så hader jeg dig alligevel."

"Det må du aldrig gøre, Tom. Jeg skal aldrig være ubehagelig. Jeg skal altid være god imod dig – imod alle. Du vil da vel aldrig hade mig, vel Tom?"

"Nej, nej! Bryd dig bare ikke om det! Kom nu – jeg skal til at læse mine lektier. Se, her skal du se, hvad det er, jeg skal lære," sagde Tom og trak Maggie hen til sig og viste hende den pågældende sætning i Euklid. Maggie strøg håret bag ørene og beredte sig til at vise ham, at hun kunne være ham behjælpelig. Hun begyndte at læse med fuld tillid til sin egen kraft, men da hun straks efter opdagede sin mangel på evne til at forstå, hvad hun læste, rødmede hun dybt af harme. Det var uundgåeligt – hun måtte tilstå sin uvidenhed, og hun holdt ikke af at ydmyge sig.

"Det er noget snak," sagde hun, "der er ingen mening i det. Ingen kan forstå det tossede tøjeri."

"Der kan du se, miss Maggie," sagde Tom og trak bogen til sig, mens han virrede med hovedet. "Der kan du selv se, at du ikke er så klog som du tror."

"O!" sagde Maggie surmulende. "Jeg kunne nok finde ud af det, hvis jeg havde lært, hvad der går forud, sådan som du har gjort."

"Nej, det kunne du netop ikke, du kloge høne," sagde Tom. "For det er netop meget vanskeligere, når man har lært det, der går forud, – så skal man bare også forstå og huske det, det er dobbelt konfekt. Men nu må du lade mig sidde lidt selv – jeg må se at finde ud af det, så godt jeg kan. Der har du den latinske grammatik; se, hvad du kan gøre med den."

Maggie fandt den latinske grammatik trøstende oven på den knusende matematik. Hun glædede sig over de nye ord, og det gik hurtigt op for hende, at der var en engelsk nøgle bagi, som uden stor ulejlighed fra hendes side kunne berige hende med gloser. Hun blev snart enig med sig selv om at springe reglerne over – for eksemplerne var i og for sig så overordentlig interessante. Disse hemmelighedsfulde samtaler, der var snappet ud af deres sammenhæng – lige som ubekendte dyrelevninger eller blade af forunderlige tropiske planter – satte hendes fantasi i bevægelse, og var så meget mere fortryllende, som De havde deres eget sprog, hun med en smule besvær kunne fortolke. Den var virkelig meget fornøjelig, – den latinske grammatik, som Tom havde sagt, at piger ikke kunne lære, og hun var stolt af, at hun fandt den interessant. De korteste eksempler tiltalte hende mest. *De omnibus est dubitandum* var en smule for filosofisk for hende, *Mors omnibus est communis* en smule for melankolsk. Derimod kunne hun ret nyde det bekendte *Humanum errare est*, og hun tænkte allerede på at anvende det ved første forekommende lejlighed, da Tom udbrød:

"Nå, Maggie, giv mig nu grammatikken!"

"O, Tom, det er en nydelig bog," sagde hun, da hun sprang op af den store lænestol for at række ham den, "den er meget morsommere end ordbogen. Jeg kunne meget snart lære latin. Jeg tror ikke, at det er synderlig vanskeligt."

"Jeg ved nok, hvordan du har båret dig ad," sagde Tom. "Du har læst det engelske bagi. Det kan ethvert fæ gøre."

Tom bemægtigede sig bogen og åbnede den med en determineret, forretningsmæssig mine, som om han ville sige, at han havde en lektie, som ikke ethvert fæ kunne lære. Maggie, der var lidt stødt, gik hen til en af bogreolerne og morede sig med at stave titlerne igennem.

Tom kaldte lidt efter på hende. "Kom herhen, Maggie, og hør, om jeg kan dette. Du kan stå henne ved den anden ende af bordet, hvor mr. Stelling sidder, når han hører mig."

Maggie adlød opfordringen og tog den åbne bog.

"Hvor begynder du?" spurgte hun.

"Helt omme på den anden side, fordi jeg skal repetere alt, hvad jeg har læst i den sidste uge."

Tom remsede en hel del ord op, og det gik fortræffeligt i begyndelsen, så at Maggie faldt i staver og sad og tænkte over, hvad det betød, indtil Tom pludselig standsede.

"Du må ikke sige det, Maggie; det er den lange remse: *amnis, axis* ..."

"Det er rigtigt," bemærkede Maggie.

"*Amnis, axis,*" sagde Tom ganske langsomt, som om han ventede, at de næste ord ville komme af sig selv, når han således antydede, at han ventede på dem.

"C. A. L.," sagde Maggie utålmodigt.

"Nå, nu ved jeg det, ti nu blot stille," vedblev Tom. "*Callis, canalis, canalis* ..."

"Du kan den ikke," sagde Maggie, hvorpå Tom, ophidset ved denne bemærkning, pludselig tog fart og udstødte en halv snes ord, så at søsteren havde ondt ved at følge med.

Lidt efter opstod der atter en lille meningsforskel angående udtalen, og Tom greb lejligheden til at sige Maggie, at hun var et tossehoved.

"Du skal ikke le ad mig," sagde søsteren, "for du kan det ikke selv. Hvorledes skulle jeg vide, hvordan det udtales?"

"Ja, jeg sagde jo, at piger ikke kan lære latin. Der kan du selv se."

"Så, det kan jeg ikke?" svarede Maggie surmulende. "Jeg kan lære det lige så godt som dig. Og du er slet ikke dygtig i interpunktionen, kan jeg høre. Man skal standse dobbelt så længe ved et semikolon som ved et komma, og du gør de længste ophold der, hvor du slet ikke skal standse."

"Det er noget snak; du forstår dig ikke på latin, det er sagen."

De to børn blev derpå hentet for at tilbringe resten af aftenen i dagligstuen, og Maggie blev så fortrolig med mr. Stelling, som efter hendes mening beundrede hendes dygtighed, at Tom var i højeste grad forbavset og urolig over hendes dristighed. Men hun blev pludselig kuet, da mr. Stelling hentydede til en lille pige, om hvem han havde hørt, at hun ville løbe bort til sigøjnerne.

"Hvilken naragtig lille pige må det ikke være," sagde mrs. Stelling, der havde til hensigt at være spøgefuld – men en sådan spøgen med Maggies naragtighed var aldeles ikke efter hendes smag. Hun frygtede, når alt kom til alt, for, at mr. Stelling ikke

var meget betaget af hende og gik temmelig nedslået til sengs. Hun følte, at mrs. Stelling syntes, at hendes hår var meget grimt, eftersom det hang løst ned af ryggen.

Ikke desto mindre var dette besøg hos Tom en meget lykkelig tid for Maggie. Hun fik lov til at opholde sig i læsestuen, når han læste sine lektier, og efterhånden erhvervede hun sig et talrigt forråd af latinske eksempler. Den berømte astronom, der var kvindehader, voldte hende så megen uro og gav hende så meget stof til eftertanke, at hun en dag spurgte mr. Stelling, om alle astronomer hadede kvinder, eller om det kun var denne ene astronom. Men uden et afvente hans svar, vedblev hun:

"Det er formentlig alle astronomer; for da de bor oppe i høje tårne. kan de ikke lide, at der kommer kvinder op til dem og forhindrer dem i at kigge stjerner ved at snakke til dem."

Mr. Stelling holdt meget af hendes sladder, og de stod på en udmærket fod med hinanden. Maggie betroede Tom, at hun ikke ville have noget imod at gå i skole hos mr. Stelling ligesom han og lære akkurat det samme. Hun vidste, at hun kunne finde ud af Euklid, for hun havde haft fat i ham igen, og havde opdaget, at bogstaverne kun var navne på linjer.

"Jeg tør vædde på, at du ikke kunne lære det," sagde Tom, "og jeg skal spørge mr. Stelling, om du kan."

"Værsgo," sagde den lille indbildske tøs. "Jeg vil selv spørge ham om det."

"Mr. Stelling," sagde hun samme aften, da de var i dagligstuen, "kunne jeg ikke lære Euklid og alle Toms lektier, hvis De ville undervise mig i stedet for ham?"

"Nej, du kunne ikke," sagde Tom harmfuldt. "Piger kan ikke forstå Euklid. Vel, mr. Stelling?"

"De kan nok forstå en lille smule af alt muligt," sagde mr. Stelling, "de har stort talent for at erhverve sig overfladiske kundskaber, men de kan ikke trænge til bunds i noget. De er kvikke, men mangler dybde."

Tom, der var henrykt over denne kendelse, meddelte Maggie sin triumf ved at virre med hovedet bag mr. Stellings stol. Hvad Maggie angik, havde hun aldrig fået et hårdere stød. Hun havde hele sit liv været stolt af at blive kaldt "kvik", og nu syntes det, som om denne kvikhed netop var et tegn på hendes lavere evner. Det ville have været bedre at være tungnem ligesom Tom.

"Ha, ha, ha, miss Maggie," sagde Tom, da de var alene. "Der kan du se, det er slet ikke så rart at være kvik. Du kan aldrig gå til bunds i noget."

Og Maggie var så nedslået over denne frygtelige forudbestemmelse, at hun ikke engang kunne give et skarpt svar.

Men da den lille kvikke skabning, der manglede dybde, blev hentet af Luke i giggen, og læsestuen atter blev tom og ensom, savnede Tom hende bittert. Han havde virkelig været livligere, og det var gået bedre med hans lektier under hendes ophold; hun havde stillet mr. Stelling så mange spørgsmål om det romerske rige, og om der virkelig nogen sinde havde været en romer, som havde sagt: "Jeg giver ikke en hvid for det", eller om det kun bagefter var blevet oversat på latin, at Tom virkelig havde fået en utydelig anelse om, at der engang havde eksisteret et folk på jorden, som var så lykkeligt, at det kunne latin uden først at studere den skrækkelige grammatik. Denne idé var en stor udvidelse af hans historiske kundskaber det år, der i øvrigt ellers indskrænkede sig til bibelhistorie.

Men det frygtelige halvår kom til ende. Hvor glad var Tom ikke ved at se de sidste gule blade blive jaget af den kolde vind. De mørke dage og den første decembersne forekom ham langt livligere end augustsolskinnet. Og for at han kunne være sikrere på, at dagen virkelig gik, og at han nærmede sig tiden for sin hjemrejse, stak han enogtyve pinde i jorden i en krog af haven, da han endnu havde tre uger tilbage, og rykkede én op hver dag, som han kastede bort med en kraft, der tydeligt nok udtrykte hans selvtilfredshed ved denne handling.

Jo, den var mange penge værd, den lykke at se det klare lys i dagligstuen hjemme, da giggen uden støj passerede den snedækkede bro, den lykke at komme fra kulden ind i varmen og blive kysset og kærtegnet, hilset med smil og gøen ved den arne, hvor det mønstrede tæppe, forsatsen og ildtøjet var de første bekendtskaber, han havde gjort her i livet. Man befinder sig intetsteds så godt som på de steder og i de omgivelser, hvori man blev født; for alle genstande var os kære, inden vi lærte at anvende kritik på dem; vi så dem og holdt af dem, som vi så og holdt af vor egen tilværelse og vore lemmer. Vort barndomshjem kan have et meget grimt, meget simpelt og meget værdiløst bohave, hvis det blev stillet til auktion, og en forfinet smag ville rent fordømme det – er ikke den uafladelige stræben efter noget bedre den store karakteristiske egenskab, som skiller mennesket fra dyret? – men Gud må vide, hvor denne stræben ville føre os hen, hvis vi ikke havde en vis forkærlighed for alle disse gamle, simple ting, hvis ikke vort livs dyrebareste følelser stod indpræget i vor erindring. Éns glæde ved et hyldetræ, hvis grene hænger ud over et gærde, og som man synes er langt skønnere end den smukkeste prydplante

eller blomst på en frisk græsplæne, kan umuligt retfærdiggøres for en gartner eller for en af disse stærke sjæle, der ikke føler forkærlighed for noget, uden at de ved en sammenligning må indrømme dette noget overlegne egenskaber. Og man har ingen bedre grund til at foretrække hyldebærtræet, end at det vækker tidlige erindringer – at det ikke er noget nyt i mit liv, ikke blot taler til svig som ethvert andet træ, men som en gammel ven, der har deltaget i mine glæder, da jeg var barn og ret kunne nyde dem.

2. Juledagene

Den gamle glade jul med det snehvide hår og vejrbidte ansigt havde gjort sin pligt det år på den nobleste måde af verden og havde bragt sine rige gaver af farve og varme indenfor og frost og sne udenfor.

Sneen lå på markerne og flodbredden blødere end barnelemmer; den lå som de ryddeligste kanter på ethvert fremspringende tag, så at de mørkerøde gavle syntes endnu mere farverige end før, den tyngede på laurbær- og fyrretræer og gled til jorden med en dump lyd, den klædte den pløjede turnipsmark i hvidt og gjorde fårene til sorte pletter; færdslen på landevejen var over alt standset af vældige driver, og hist og her sås et firføddet dyr stå forstenet ved betragtningen af det usædvanlige landskab. Der var hverken lys eller skygge, for selve himlen var en stille bleg sky – der hørtes ingen lyd eller bevægelse uden i den mørke flod, der sukkende rullede afsted som grebet af en evigvarende sorg. Men den gamle jul smilede, da han lagde dette sørgelige tæppe over naturen udenfor; for han ville give desto mere glæde og lys indenfor, forhøje alle nydelserne, iværksætte en slags behageligt fangenskab, i hvilket børnenes leg kunne blive livligere, og slægt og venner føle sig knyttet nærmere til hinanden – han ville erstatte skinnet fra dagens konge med solskinnet på menneskelige ansigter. Hans godhed ramte dog de hjemløse hårdt – den faldt tungt i de familier, hvor arnestedet ikke var meget varmt og trangen sad til højbords. Men den gamle glade jul mente det godt, og om han end ikke har lært den hemmelighed at uddele sin velsignelse til alle uden forskel, så er det fordi hans fader Tiden,

med sine egne hensigter for øje, endnu skjuler denne hemmelighed dybt i sit mægtige langsomt bankende hjerte.

Og dog var denne juledag, trods Toms glæde ved at være hjemme, efter hans mening ikke slet så lykkelig, som den altid før havde været. Kristtjørnen havde den samme overflod af røde bær som tidligere, og han og Maggie havde pyntet alle vinduerne og rammerne om billederne med lige så meget smag som altid, ja, de havde blandet de skarlagenrøde klaser med vedbendens sorte bær. Julenat var der blevet sunget under vinduerne – det forekom Maggie at være en overnaturlig sang, skønt Tom foragteligt påstod, at sangerne ikke var andre end gamle Patch, degnen, og koret fra kirken. Maggie skælvede altid, fuld af ærefrygt, når sangen julemorgen vækkede hende af hendes drømme, og billedet af mænd i tarvelige klæder måtte altid vige for en vision af engle, der hvilede på de adskilte skyer. Midnatssangen havde som sædvanlig bidraget til at gøre dagen festligere end alle andre dage, og desuden var der duften af ristet brød og ale fra køkkenet ved morgenmadstid; kirkegangen fik et smukkere præg end sædvanlig ved de smukke salmer, de grønne guirlander og den korte prædiken, og tante og onkel Moss med alle syv børn så ud som lige så mange afspejlinger af den lystige kaminild, når kirkegængerne kom tilbage og stampede sneen af deres fødder. Plumbuddingen havde samme smukke runde form som altid og kom ind med de symbolske blå flammer om sig, som den lige var blevet snappet ud af den skændige ild, som puritanerne havde kastet den i; desserten var lige så glimrende som før, med sine appelsiner, nødder, æblegelé og svesketærte; i alt dette var

julen, som den havde været, så længe Tom kunne huske; den udmærkede sig kun ved flere snebolde og talrigere glidebaner.

Julen var munter, men mr. Tulliver var det ikke. Han var vred og ophidset, og skønt Tom tog parti for sin fader og delte hans retfærdighedsfølelse, følte han dog en lignende trykkende fornemmelse som Maggie, da mr. Tulliver blev stadig mere højrøstet og vred, efterhånden som desserten forsvandt fra bordet. Den opmærksomhed, Tom kunne have anvendt på sin vin og sine nødder, blev nu bortledet ved en følelse, at der fandtes fjendtlige skurke i verden, og at man næppe kunne leve uden at blive indviklet i hidsige stridigheder med sine medmennesker. Tom holdt ikke af strid, med mindre den kunne afgøres i en fart ved en nævekamp med en modstander, han havde udsigt til at kunne banke, og faderens irriterende tale gjorde ham urolig, skønt han ikke gjorde sig rede for denne følelse, eller havde nogen anelse om, at hans fader havde uret.

Det onde princips øjeblikkelige legemliggørelse, som for tiden vakte mr. Tullivers energiske modstand, var mr. Pivart, der havde jorder højere op ved Ripple, og som nu traf forholdsregler til engvanding og overrisling. Dette ville være, eller måtte nødvendigvis være et indgreb i mr. Tullivers lovlige ret til vandkraften. Dix, der havde en vandmølle ved bækken, var kun et lille utyske af en djævel i sammenligning med Pivart. Dix var kommet til fornuft ved en voldgiftskendelse, og Wakems gode råd havde ikke skaffet ham videre fordele; Dix havde været klog nok til at betænke sig to gange, og i sin overstrømmende harme mod Pivart begyndte Tullivers foragt for en så svag modstander som Dix at antage karakter af et venskab. Han havde ingen anden mandig tilhører end mr.

Moss, der efter eget sigende ikke forstod sig på "møllevæsen", og som kun kunne bifalde mr. Tullivers argumenter, fordi han var i slægt med ham og skyldte ham penge. Men Tulliver talte ingenlunde med den tåbelige plan for øje at overbevise sine tilhørere; han talte kun for at lette sit eget hjerte, mens den skikkelige mr. Moss gjorde sig umage for at holde øjnene åbne trods den søvnighed, et usædvanlig godt måltid mad drog efter sig. Mrs. Moss, der interesserede sig mere for sin broders anliggender, hørte derimod opmærksomt efter og kom af og til med en bemærkning, når hendes moderlige sorger tillod hende det.

"Pivart er et nyt navn her på egnen, ikke sandt, broder?" sagde hun. "Han havde ingen jord her, mens fader levede, og så vidt jeg ved, heller ikke før jeg blev gift."

"Et nyt navn? Ja, det kan du bande på, at det er et nyt navn," sagde mr. Tulliver harmfuldt. "Dorlcote mølle har været i vor families eje i hundrede år eller mere, og ingen har nogensinde hørt, at en Pivart havde ret til floden, før denne fyr kommer og køber Vincomes gård i en sådan fart, at man ikke engang kunne få tid til et sige Stop. Men jeg skal "pivarte" ham," tilføjede mr. Tulliver og løftede glasset, som om han nu havde tilkendegivet tydeligt, hvad han agtede at gøre ved vedkommende grundejer.

"Jeg håber da ikke, broder, at du bliver nødt til at føre proces med dom," sagde mrs. Moss med nogen ængstelighed.

"Jeg ved skam ikke, hvad jeg bliver nødt til at gøre, men jeg ved, hvad jeg skal tvinge ham til med hans dæmninger og overrislinger og hvad man kalder det, hvis der er ret og retfærdighed i verden. Jeg ved godt, hvem der står i baggrunden; det er Wakem, der har ægget ham til det. Wakem

siger, at man ikke kan røre ham for det, men der er andre, som kan håndtere loven foruden ham. Der skal en stor skurk til at få hold på ham, men ham kan man også finde, skønt man næsten kunne tvivle om det; men det må dog være så, da Wakem kunne tabe Brumleys proces."

Mr. Tulliver var en grundhæderlig mand, og han var stolt af at være det; men han troede, at retfærdigheden kun kunne ske fyldest, når den fik en overlegen slambert på sin side til at besejre en mindre dygtig. En retssag var en slags hanekamp, i hvilken det var den krænkede hæderligheds sag at få en dygtig fugl med de bedste sporer og det største mod på sin side.

"Gore er ikke noget tossehoved – det skal du ikke komme og fortælle mig," bemærkede han i en kampberedt tone, som om stakkels Gritty havde draget denne prokurators dygtighed i tvivl, "men han kan ikke nær sammenlignes med Wakem. Og vand er en ganske særlig omstændighed – man kan ikke skovle det op med en møggreb. Det er derfor, det er så indviklet og vanskeligt for Djævelen og hans prokuratorer at komme til rette med det. Det er tydeligt nok, hvad der er rigtigt og forkert ved vandet, når man ser på det uden at skele, for en flod er en flod, og har man fået en vandmølle, må man have vand for at den kan gå – der nytter ingen modsigelse! Pivarts overrisling og engvanding og vrøvl kan ikke standse mit hjul – jeg ved bedre, hvad der hører til vandinger, end som så. Tal ikke til mig om, hvad ingeniørerne siger! Jeg siger, at der kun hører sund sans til, hvis Pivarts diger gør mig skade. Men hvis det hører til ingeniørvidenskaben, så skal Tom lære den, og han skal se, om han kan finde mere mening i den, end der hidtil har været. Det er *min* mening."

Tom, der så sig lidt ængsteligt om, da han hørte disse fremtidsplaner, tog uden at tænke over det en lille rangle til sig, som han havde moret en af tante Mosses små med, hvorpå denne, der syntes at have en meget selvstændig mening, øjeblikkelig udtrykte sine følelser i et voldsomt hyl. Hun kunne ikke engang beroliges ved at få ranglen tilbage, formodentlig fordi hun alligevel følte den uret, der var blevet begået mod hende ved at berøve hende den. Mrs. Moss ilede ud med hende i et andet værelse og sagde til mrs. Tulliver, som ledsagede hende, at barnet skam havde god grund til at græde, idet hun tillige antydede, at hvis man antog, at barnet græd for ranglen, var det et misforstået barn. Da det begrundede skrål var standset, så mrs. Moss på sin svigerinde og sagde:

"Det gør mig ondt at se min broder så hidsig over denne vandhistorie."

"Sådan er Deres broder. Mrs. Moss; jeg kendte ikke til sligt, før jeg blev gift," sagde mrs. Tulliver bebrejdende. Hun kaldte altid sin mand "Deres broder" i samtaler med mrs. Moss, når hun fandt, at hans adfærd var af en natur, der ikke helt kunne beundres. Den elskværdige mrs. Tulliver, som aldrig var vred i sit liv, havde nu sin ringe part af den ånd, uden hvilken hun næppe kunne have været en kvinde og en Dodson. Da hun altid holdt sig i defensiven overfor sine egne søstre, var det naturligt, at hun måtte være sig sin overlegenhed bevidst (selv om hun var en af de svageste Dodsoner) overfor en svigerinde, der foruden at være fattig og tilbøjelig til at hænge på sin broder, tillige var en godmodig, mild, uordentlig og på afkom overmåde rig kone, der ikke blot havde et hjerte, som kunne rumme hendes mand

og overfloden af børn, men hvor der også var plads for et uoverskueligt antal slægtninge.

"Jeg håber og beder til Gud, at han ikke vil indlade sig i proces," sagde mrs. Moss, "for der er ingen, som kan vide, hvor det vil ende. Og den, der har ret, vinder ikke altid. Denne mr. Pivart er en rig mand, så vidt jeg kan forstå, og de rige falder altid på benene, som man siger."

"Hvad det angår," sagde mrs. Tulliver, idet hun glattede sin kjole, "har jeg nok set, hvad rigdom formår i min familie, for mine søstre har fået mænd, der næsten kan gøre, hvad der falder dem ind. Men jeg tror virkelig undertiden, at det vil rable for mig ved al denne tale om engvanding og møllehjul, og mine søstre kaster al skylden over på mig, for de ved kun lidt, hvad det vil sige at være gift med en mand som Deres broder – hvorledes skulle de kunne det? Søster Pullet kan gøre, hvad hun vil, fra morgen til aften."

"Så?" Sagde mrs. Moss. "Jeg ville ikke holde af, at min mand ikke havde sin egen mening om enhver ting, og jeg skulle være hans hoved i alle sager. Det er en hel del lettere at gøre, hvad ens mand vil have, end selv bryde sit hoved med, hvad man skal gøre."

"Hvis vi skal tale om at gøre, hvad éns mand vil have," sagde mrs. Tulliver, idet hun åbenbart tog søster Glegg til mønster, "så er jeg vis på, at Deres broder havde kunnet vente længe, før han havde fundet en anden kone, der retter sig efter ham i alt, som jeg gør. Jeg hører ikke andet end processer og overrislinger fra den tidlige morgen til den sene aften, og jeg modsiger ham aldrig – jeg siger kun: "Gør som du vil, mr. Tulliver, men hvad du end gør, så før ikke proces!"

Mrs. Tulliver var, som vi har set, ikke uden indflydelse på sin mand. Der er ingen kone, som er det; enten kan hun altid få ham til at gøre, hvad hun ønsker, eller det modsatte, og iblandt de forskellige kræfter, der truede med at tvinge Tulliver ind i en ny proces, spillede mrs. Tullivers stadige advarsler uden tvivl en væsentlig rolle; de kunne endog sammenlignes med den berømte fjer, der fik vægtskålen til at hælde til den ene eller den anden side, skønt dadelen, hvis man vil være upartisk, snarere må rettes mod de øvrige fjer, der har bragt en sådan ligevægt tilstede, at den ellers uskyldige sidste fjer ikke kan komme til uden at volde fortræd. Ikke at mrs. Tullivers svage forestillinger kunne have haft en fjers vægt på grund af hendes personlige egenskaber; men når hun ikke var fuldstændig enig med sin mand, betragtede han hende som en repræsentant for familien Dodson; og det var et af mr. Tullivers principper, at lade Dodsonerne vide, at de ikke skulle dominere over ham – eller for at sige det tydeligere – at en mandig Tulliver mageligt kunne tage det op med fire kvindelige Dodsoner, selv om den ene af dem var en mrs. Glegg.

Men ikke engang et direkte argument fra den Dodsonske kvindelige type imod at føre proces kunne have forhøjet hans lyst dertil så meget som den blotte tanke om Wakem, der bestandig blev frisket op ved synet af den snilde prokurator på markederne. Han var overbevist om, at Wakem i billedlig forstand lå på bunden af Pivarts overrisling; det var Wakem, som havde opmuntret Dix til at føre proces om dæmningen og slusen, det var utvivlsomt Wakem, der havde bevirket, at Tulliver tabte sagen om vejen og broen, der førte over hans private jorder, og hvorved enhver vagabond nu kunne skeje ud

fra hovedlandevejen uden at blive straffet for det; alle prokuratorer var i større eller mindre grad kæltringer, men Wakems skurkagtighed var særligt udviklet, fordi han bestandig befandt sig i opposition til mr. Tullivers rettigheder og interesser. Og som en slags ekstrabitterhed havde den stakkels møller, da han nylig lånte de fem hundrede pund, været nødt til at skaffe Wakem en lille fortjeneste ved at ordne denne sag. En sleben mand med en kroget næse, så kold som en istap – og altid sikker på sit spil. Og det var fortrædeligt, at prokurator Gore ikke lignede ham mere, men var en skaldet, fed mand med venlige manerer og fede hænder, en kamphane, som man ved første øjekast ikke var villig til at holde på imod Wakem. Gore var en snu mand, og hans svaghed var ikke forårsaget ved skrupler i nogen retning, men hvor betydningsfuldt en mand end kan blinke, kan han dog ikke sammenlignes med en anden, der kan sit igennem tykke mure, og hvor tillidsfuld Tulliver end var med hensyn til sin anskuelse om, at vand er vand, og at Pivart ikke havde nogen som helst ret i denne sag, havde han dog en ubehagelig anelse om, at Wakem havde flere lovbeviser at møde op med imod denne uomtvistelige sandhed, end Gore kunne fremføre til forsvar for den. Men hvis det kom til proces, var der udsigt til, at mr. Tulliver kunne få prokurator Wylde på sin side i stedet for at have denne beundringsværdige kamptyr imod sig; og udsigten til at se et af Wakems vidner blive bragt ud af fatning, som mr. Tullivers vidne engang var blevet, var fortryllende for hans lyst til at hævne sig og gøre gengæld.

Mr. Tulliver overvejede alle disse sager meget omhyggeligt, når han red sine ture på den grå hest – og virrede med hovedet

fra den ene til den anden side, efter som udsigterne forekom ham mere eller mindre lovende, men det endelige resultat var endnu langt borte og kunne kun nås gennem mange varme forhandlinger og gentagelser i det huslige og sociale liv. Den indledning til striden, der bestod i at fortælle sagen vidt og bredt og udbrede mr. Tullivers anskuelser om den i hele hans omgangskreds, krævede nødvendigvis tid, og i begyndelsen af februar, da Tom atter skulle i skole, var der næppe sket nogen forandring eller fremskridt i faderens oplysninger om Pivart, ligesom det bestandig henstod uafgjort, hvilke forholdsregler han ville gribe til imod denne skrækkelige fornægter af princippet: vand er vand.

Ligesom gnidning kan gentagelser let frembringe varme i stedet for fremskridt; og mr. Tullivers hidsighed blev sikkert mere og mere følelig. Om der ikke var fremkommet noget væsentligt nyt, var det dog klart, at Wakem og Pivart stod sammen i "tykt og tyndt".

"Fader!" sagde Tom en aften, da ferien nærmede sig sin ende, "onkel Glegg siger, at prokurator Wakem også vil sætte sin søn i huset hos Stelling. Det er ikke sandt, at han skal sendes til Frankrig. Kan du lide, at jeg går i skole sammen med Wakems søn?"

"Det skal du ikke bryde dig noget om, min dreng," sagde mr. Tulliver. "du skal blot ikke lære noget ondt af ham – det er det hele. Drengen er en stakkels vanskabning og hans ansigt ligner moderens – jeg tror ikke, at der er meget af hans fader i ham. Det er et tegn på, at Wakem nærer en god mening om mr. Stelling, at han sætter sin søn i hans hus, og Wakem kan skelne ægte sølv fra plet."

Mr. Tulliver var i grunden snarest stolt over, at hans søn skulle have de samme fordele som Wakems, men Tom var ingenlunde glad over det. Det ville have været langt simplere, om prokuratorens søn ikke havde været vanskabt, for Tom ville da have haft udsigt til at kunne banke ham med al den frihed, der tilkommer en høj moralsk overlegenhed.

3. Den nye skolekammerat

Det vor en kold, våd januardag, at Tom kom tilbage til skolen, ret en dag, der passede til den hårde skæbne, som ramte ham. Hvis han ikke havde haft et stykke sukkerkandis og en lille dukke i lommen til Laura, ville der ikke have været den mindste solstråle at skimte i det altopslugende mørke. Men det morede ham at tænke på, hvorledes Laura ville spidse munden og række sine spæde hænder ud efter sukkerkandiset, og for at nyde denne glæde i fantasien endnu mere, tog Tom kræmmerhuset frem, rev hul i papiret og bed et par småkrystaller af, der havde en så beroligende og trøstende virkning på ham, da han sad under den store paraply, at han gentog processen en halv snes gange efter hinanden.

"Goddag Tulliver; det glæder os at se dig igen," sagde mr. Stelling hjerteligt. "Tag dit overtøj af og kom ind i læsestuen, indtil vi skal spise til middag. Du vil finde en god varme og en ny kammerat der."

En ubehagelig rødme lagde sig over Toms ansigt, da han tog sit tøj af. Han havde mødt Philip Wakem i St. Oggs, men havde altid trukket øjnene til sig så hurtigt som muligt. Han ville ikke have haft en vanskabt dreng til ven, heller ikke selv om Philip ikke havde været en ond mands søn. Tom kunne ikke se, hvorledes en ond mands søn kunne være god. Hans egen fader var en god mand, og han ville have gennempryglet enhver, der påstod det modsatte. Han var halvt forlegen og halvt trodsig, da han fulgte mr. Stelling ind i læsestuen.

"Se her, Tulliver, er en ny kammerat, som du kan hilse på," sagde den højærværdige, da de trådte ind i værelset – "master

Philip Wakem. I kan nu selv stifte bekendtskab med hinanden. Jeg kan tænke, at I før har hørt hinanden omtale, for I er jo naboer hjemme."

Tom satte et forvirret og kejtet ansigt op, mens Philip rejste sig og stirrede frygtsomt på ham. Tom kunne ikke lide at gå hen og strække hånden frem, og han var ikke forberedt på at skulle sige pænt "Goddag, hvordan har du det?" med et så kort varsel.

Mr. Stelling gik klogeligt sin vej og lukkede døren efter sig; drenges undseelse plejer at forsvinde i en fart, når der ikke er voksne til stede.

Philip var både for stolt og for frygtsom til at gå hen til Tom. Han tænkte eller rettere følte, at Tom blev frastødt af ham, for det blev næsten alle, og hans legemsfejl sås stærkest, når han gik. De nærmede sig derfor ikke hinanden eller vekslede et ord; Tom gik hen til kaminen for at varme sig og kastede af og til et stjålent blik til Philip, der tilsyneladende var ivrigt beskæftiget med at tegne noget på et stykke papir, han havde liggende foran sig på sin stol, og overvejede, mens han tegnede, hvad han skulle sige til Tom, og om det ikke ville være klogest, hvis han tog det første skridt.

Tom begyndte at se hyppigere og hyppigere på Philips ansigt, for han kunne iagttage det uden at se den legemsfejl, han afskyede, og det var egentlig ikke noget ubehageligt ansigt – kun syntes Tom, at det så gammelt ud. Han tænkte på de mange år, der måtte være imellem ham selv og Philip. En anatom, ja en fysiognom, ville have set, at deformiteten ved Philips rygrad ikke var medfødt, men skyldtes en eller anden ulykkelig hændelse i barndommen; men Tom kunne selvfølgelig ikke gøre så sindrige iagttagelser – efter hans mening var Philip

simpelt hen en pukkelrygget dreng. Han havde en dunkel anelse om, at Philips legemsfejl på en eller anden måde stod i forbindelse med prokuratorens skurkagtighed, der så ofte blev omtalt af mr. Tulliver, og han følte desuden en ubestemt frygt for, at den nye kammerat var en snedig fyr, som, da han ikke kunne banke ham, ville tilføje ham ondt ved allehånde listige og ondskabsfulde streger. Der havde været en pukkelrygget skrædder på egnen ved mr. Jacobs' akademi og han var i almindelighed blevet opfattet som en meget uelskværdig person, og var blevet drillet stærkt af modige drenge, der på denne måde ville indvirke på hans moralske egenskaber. Tom havde altså et virkeligt grundlag at gå ud fra. Og dog kunne intet ansigt være den grimme skrædders så uligt som denne melankolske drengs; det brune hår omkring det bølgede og krøllede sig som en piges; Tom anså det for et ynkeligt syn. Denne Wakem var en bleg, ubetydelig fyr; det var åbenbart, at han ikke duede til noget, skønt han brugte sin blyant på en misundelsesværdig måde og ikke havde noget besvær med det. Hvad var det, han tegnede? Tom var nu blevet varm, og trængte til noget nyt at beskæftige sig med. Det var dog behageligere at have en ildesindet vanskabning til kammerat end stå og stirre ud af vinduet og sparke til vaskebordet; det var rimeligt, at der hændte et eller andet, en ordfægtning eller kamp på næverne engang imellem, og Tom tænkte, at han gjorde rettest i at vise Philip, at han ikke ville finde sig i hans ondskabsfulde streger. Han gik pludselig tværs over gulvet og stirrede på Philips tegning.

"Et æsel og en hønsehund og agerhøns i kornet!" udbrød han, idet hans tunge blev fuldstændig løsnet af beundring og

overraskelse. "Nej, hvor det er smukt! Jeg ville ønske, jeg kunne tegne således. Jeg skal nu lære at tegne – men jeg tror ikke, jeg kan lære at tegne hunde og æsler."

"Det kan godt gøres, uden at man lærer det," sagde Philip, "jeg har aldrig lært at tegne."

"Aldrig lært det!" gentog Tom forbavset. "Når jeg forsøger på at tegne hunde og heste, vil det aldrig gå med benene og hovederne, skønt jeg nok ved, hvordan de burde være. Jeg kan lave huse og skorstene, og vinduer og alt sådant noget, men jeg kunne sagtens også tegne heste og hunde, hvis jeg prøvede på det," tilføjede han, idet han frygtede for at Philip skulle få alt for dårlige begreber om hans evner, hvis han således tilstod sine ufuldkommenheder.

"Ja," sagde Philip, "det er meget let. Man skal blot se rigtigt på tingene og blive ved at tegne og tegne. Hvad man gør galt den ene gang, kan man rette den næste."

"Men har du slet ikke lært noget?" sagde Tom, der begyndte at tro, at Philips legemsfejl måske var en kilde til mærkelige evner. "Jeg troede, at du havde gået længe i skole."

"Ja," sagde Philip smilende, "jeg har lært latin og græskog matematik – og skrivning og alt sådan noget."

"Men du holder da vel ikke af latin?" sagde Tom fortroligt, idet han sænkede stemmen.

"Nej, jeg bryder mig ikke meget om det!" sagde Philip.

"Du har sagtens aldrig haft en ordentlig lærer i det," sagde Tom og nikkede, som om han ville sige: Der kan du se, det er let nok at snakke, men du kan ingenting alligevel.

Philip følte en slags beklagelse over denne velskabte drengs dumhed, men da han af naturen var høflig og desuden ønskede

at stå på en god fod med sin nye kammerat, undertrykte han sin lyst til at smile og sagde roligt:

"Jeg har læst meget latin. Jeg er færdig med grammatikken for længe siden."

"Så skal du altså ikke have de samme lektier for som jeg," sagde Tom skuffet.

"Nej, men jeg kan hjælpe dig med dine. Det vil være mig en fornøjelse, hvis jeg kan."

Tom sagde ikke Tak, for han var helt optaget af den tanke, at Wakems søn slet ikke var så ondskabsfuld, som man kunne have ventet.

"Sig mig," sagde han pludselig, "holder du af din fader?"

"Ja," sagde Philip og blev rød, "holder du ikke af din?"

"Jo, det gør jeg rigtignok – jeg ville blot vide ..." sagde Tom, der blev skamfuld, da han så Philip rødme og blive urolig. Han fandt det meget vanskeligt at komme på det rene med sine følelser overfor Wakems søn, da det var faldet ham ind, at hvis Philip ikke kunne lide sin fader, ville det være en slags oplysning for ham.

"Skal du ikke lære at tegne nu?" sagde han for at henlede samtalen på noget andet.

"Nej," sagde Philip. "Fader ønsker, at jeg skal anvende min tid på andre ting."

"På hvad? Græsk, Euklid og sådan noget?" spurgte Tom.

"Ja," sagde Philip og lagde blyanten fra sig, idet han støttede hovedet i hånden, mens Tom lå på albuerne og stirrede med stigende beundring på hunden og æslet.

"Det kan du vel ikke lide?" sagde han så med stærk nysgerrighed.

"Jo, jeg vil kunne, hvad enhver anden kan."

"Jeg kan ikke forstå, hvorfor man skal lære latin," sagde Tom. "Det er ikke til mindste nytte."

"Det hører til en gentlemans opdragelse," sagde Philip. "Alle gentlemen skal lære det samme."

"Hvad for noget? Tror du, at sir John Crake, politimesteren, kan latin?" sagde Tom, der ofte havde tænkt, at han ville tage denne gentleman til mønster.

"Han har naturligvis læst det i sin ungdom," sagde Philip, "Skønt han rimeligvis nu har glemt det."

"Det kan jeg skam også gøre," sagde Tom yderst tilfreds over, at der for latinens vedkommende intet var til hinder for at ligne sir John Crake. "Knuden er blot at huske det, så længe man er i skolen. Mr. Stelling er meget streng, vil jeg sige dig. Hvis man tager fejl i en eneste glose, er det galt – ja, han kan ikke tåle, at et eneste bogstav er galt."

"Det gør intet til sagen," sagde Philip, der ikke kunne lade være med at le, "jeg kan let huske, hvad jeg har læst. Og der er en hel del bøger, jeg holder meget af. Jeg holder meget af græsk historie og alk, hvad der angår grækerne. Jeg ville gerne have været en græker og kæmpet mod perserne og derpå være kommet hjem for at skrive tragedier eller blive beundret for min visdom som Sokrates og være død en stor død." Som man ser, ønskede Philip at overbevise den velskabte barbar om sin åndelige overlegenhed.

"Så, kunne grækerne slås godt?" sagde Tom. "Er der virkelig nogen som David, Samson og Goliat i den græske historie? Det er de eneste personer, jeg kan lide i bibelhistorien."

"Ja, der er meget smukke fortællinger af den art om grækerne – om heltene fra de allerældste tider, der dræbte de vilde dyr ligesom Samson. Og i Odysseen – et dejligt digt – er der en endnu forunderligere kæmpe end Goliat, nemlig Polyphemos; han har kun ét øje midt i panden, og Odysseus, som er en lille mand, men meget klog og snild, stikker et brændende fyrretræ i hans ene øje, så han brøler som tusinde okser."

"Hvor det er morsomt!" udbrød Tom og sprang bort fra bordet og trippede pat benene. "Kan du fortælle mig alt muligt om disse ting? Du må vide, at jeg ikke skal lære græsk – eller tror du, jeg skal – lærer enhver gentleman græsk? Tror du, at mr. Stelling vil begynde at lære mig græsk?" tilføjede han med et vist forfærdet udtryk ved tanken om, at sligt kunne være muligt.

"Nej," sagde Philip, "det er ikke rimeligt. Men du kan godt læse alt dette uden at kunne græsk. Jeg har læst det på engelsk."

"Ja, men jeg holder ikke af at læse; jeg vil hellere have, at du fortæller mig det. Men kun de historier, der handler om at slås. Min søster Maggie vil altid fortælle mig historier, men det er sådan noget dumt noget. Det er alle pigers historier. Kan du mange historier, der handler om kamp og slagsmål?"

"Ja, overmåde mange," sagde Philip, "mange foruden de græske. Jeg kan fortælle dig om Richard Løvehjerte og Saladin og om William Wallace, Robert Bruce, Douglas – der er så mange, at det er umuligt at opregne dem."

"Du er ældre end mig – er du ikke?" spurgte Tom.

"Hvor gammel er du? Jeg er femten år."

"Og jeg går i mit fjortende," sagde Tom. "Men jeg kunne banke alle mine kammerater hos Jacobs – det var der, jeg var,

før jeg kom her. Jeg var også dygtigere i gymnastik end alle de andre. Jeg ville ønske, at mr. Stelling ville lade os gå ud at fiske engang imellem. Jeg skulle da lære dig at fiske. Du kan måske fiske? Det er ikke så svært, for man skal blot sidde stille og passe på."

Tom ønskede at gøre sig gældende overfor den nye kammerat. Denne vanskabning måtte ikke tro, at hans kundskaber om den græske historie kunne stille ham på lige fod med en praktisk helt som Tom Tulliver, der kunne banke sine kammerater. Philip vred sig under denne hentydning til hans uduelighed i legemsøvelser og sport, og svarede næsten vrantent:

"Jeg bryder mig ikke om at fiske. Jeg synes, at det er dumt at sidde en halv dag og stirre på en stang – eller kaste snøren ud i et væk uden at fange noget."

"Du ville vist ikke kalde det dumt, når du trak en vældig gedde i land," sagde Tom, der aldrig havde fanget noget, som var "vældigt", men hvis indbildningskraft blev sat i bevægelse nu, da han optrådte for at forsvare den ædle sport. Det var klart, at Wakems søn havde ubehagelige sider, og at man måtte tage sig i agt og holde ham tre skridt fra livet. Harmonien ved det første møde blev dog ikke forstyrret, da de heldigvis i det samme blev kaldt til bords, så at Philip ikke fik tid til at udvikle sine usunde anskuelser om fiskeri. Men Tom tænkte ved sig selv, at det netop var dette, han havde ventet af en vanskabning.

4. En ungdommelig plan

Den meningsforskel, som havde lagt sig for dagen i den første samtale mellem Philip og Tom, vedblev at være til stede efter flere ugers forløb. Tom kunne aldrig helt komme bort fra den følelse, at Philip, der var søn af en "kæltring", var hans naturlige fjende, ligesom han heller aldrig kunne gøre sig fortrolig med hans frastødende legemsfejl. Han var en dreng, som hårdnakket holdt fast ved det første indtryk, hvilket i reglen er tilfældet hos mennesker, der mere lader sig lede af en ubestemt følelse end af overvejelse og eftertanke. Men alligevel var det umuligt ikke at finde behag i Philips omgang, når han var i godt humør; han kunne hjælpe så godt med de latinske lektier, som Tom betragtede som en slags labyrint, man ikke kunne komme ud af uden ved et heldigt træf, og han kunne fortælle mærkelige kamphistorier om Herkules og andre heroer, der stod i særlig yndest hos Tom, fordi de ikke lagde fingrene imellem, når de slog til. Han havde kun en ringe mening om Saladin, hvis sværd kunne dele en pude i to dele, for der var ikke noget ved at hugge en pude itu. Det var en dum historie, og han brød sig ikke om at høre den. Men når Robert Bruce rejste sig i stigbøjlerne på sin fnysende sorte hingst og løftede sit gode slagsværd, og på én gang kløvede hjelm og hjerneskal på ridderen af Bannockburn, havde han Toms udelte sympati, og hvis han da havde en valnød i hånden knuste han den med et eneste slag af ildtangen. Når Philip ret var oppe i det, forhøjede han Toms nydelse ved at skildre kampens vekslende gang, larm og tummel med alle de tillægsord og lignelser, der stod til hans rådighed. Men han var ikke altid oppe i det eller i godt humør. Det ringe spor af

vranten ømfindtlighed, der var undsluppet ham ved deres første møde, var et symptom på en stadig tilbagevendende åndelig sygelighed – der dels havde sin grund i nervøsitet, dels i bitterhed over hans ulykkelige legemsfejl. Når han havde disse anfald, forekom ethvert blik ham at rumme fornærmelig medlidenhed eller slet skjult mishag – eller det var i alt fald et ligegyldigt blik, og Philip følte ligegyldighed, som et Sydens barn føler det nordlige forårs kolde pust. Stakkels Toms plumpe patroniserende væsen, når de gik ud sammen, kunne undertiden ophidse ham til det yderste mod den skikkelige dreng, og hans øjne, der i reglen var melankolske og milde, kunne da antage en truende uhyggelig glans. Det var intet under, at Tom bestandig nærede dårlige tanker om den pukkelryggede.

Men Philips duelighed i tegning var et nyt bånd imellem dem, for Tom opdagede til sin store misfornøjelse, at hans nye tegnelærer ikke gav ham hunde og æsler at tegne, men planter, broer og ruiner. Da hans følelser for det maleriske i landskabet kun var lidet udviklet, var det ikke så underligt, at mr. Goodricks produktioner forekom ham at være en meget uinteressant kunstart. Da mr. Tulliver havde en utydelig plan med hensyn til Tom, at han skulle drive en forretning, hvori det var nødvendigt at tegne kort, havde han en gang under et møde med mr. Riley i Mudport klaget over, at Tom ikke lærte sådan noget, hvorpå denne elskværdige ven straks havde tilrådet mr. Stelling at lade drengen få undervisning i tegning. Mr. Tulliver var villig til at betale ekstra for det; hvis Tom blev en dygtig tegner, var det en selvfølge, at han kunne få brug for det senere i livet. Derfor blev det bestemt, at Tom skulle have

tegneundervisning, og hvem skulle mr. Stelling tage til lærer uden mr. Goodrick, der i hele egnen om Kings Lorton ansås for et vidunder i denne kunst? Således gik det til, at Tom lærte et spidse sin blyant overordentlig fint og tegne landskaber, der var lige så kedelige som dårlige.

I sammenligning med mange andre unge mennesker på den tid, som har måttet slæbe sig gennem livet med nogle brudstykker af mere eller mindre nyttige kundskaber og en stor mængde uvidenhed, var Tom Tulliver dog heldigt stillet. Mr. Stelling var en bredskuldret, sund mand, der havde et gentlemanagtigt ydre, og som var overbevist om, at en dreng, der vokser, må have en mængde oksesteg. Desuden morede det ham at se Tom være rask og glæde sig ved maden. Han havde ikke nogen overdreven øm samvittighed, han havde ikke nogen dyb følelse af sine pligter og var ikke ganske kompetent til det, han havde påtaget sig, men inkompetente gentlemen skal også leve, og det er vanskeligt at begribe, hvorledes de skulle bære sig ad med det, hvis de ikke gav sig i lag med at opdrage andre folks børn. Desuden var det Toms egen fejl, at hans evner ikke kunne udvikle sig ved den åndelige næring, de fik igennem mr. Stelling. En dreng, der er kommet til verden uden tilstrækkelige evner til at forstå matematik og abstraktioner, må lide den straf, der følger af en sådan medfødt mangel, akkurat, som om han var blevet født med det ene ben kortere end det andet. En opdragelsesmetode, der var sanktioneret ved vore forfædres lange praksis, kunne selvfølgelig ikke kasseres, fordi en dreng ikke var modtagelig for den. Og mr. Stelling var overbevist om, at en dreng, der var dum i matematik og abstraktioner, også måtte være dum i alt andet, selv om den ærværdige gentleman

havde været i stand til at lære ham alt andet. Vore ærværdige forfædre havde for skik at anvende det sindrige instrument, der hedder en tommelskrue, eg skrue den tættere og tættere sammen for at fremtvinge ikke eksisterende fakta – de begyndte med den fikse ide, at disse fakta eksisterede, og hvad andet havde de da at gøre end bruge tommelskruen? På samme måde havde mr. Stelling den fikse idé, at alle drenge med nogenlunde begavelse kunne lære, hvad der var det eneste rigtige at lære; hvis de ikke ville det, måtte tommelskruen anvendes – øvelserne måtte sættes i gang med forøget strenghed, og en side i Virgil måtte dikteres som en straf, der kunne stimulere og opmuntre sansen og kærligheden til latinske vers.

Ikke desto mindre blev tommelskruen anvendt noget sjældnere i det andet halvår. Philip var så langt fremme i sine studier og så dygtig, at der kunne falde glans over mr. Stelling på en langt lettere måde end ved den besværlige proces at besejre Toms enfoldighed. Bredskuldrede, ærgerrige gentlemen skuffe undertiden deres venner ved ikke at tage verden med storm. Måske er det, fordi der skal mere end ærgerrighed til for at gøre lykke, måske er det, fordi disse gentlemen er indolente eller deres appetit er stærkere end deres tørst efter hæder, nok er det, at mr. Stelling af den ene eller anden grund bestandig opsatte udførelsen af sine højtflyvende planer. Han tænkte aldrig på at udgive den græske komedie, men når han var ledig, lukkede han sig inde i sit studereværelse og gav sig til at læse Theodore Hooks romaner. Tom fik efterhånden lov til at jaske sig igennem sine lektier, og da Philip hjalp ham, kunne han give det skinnet af, at han virkelig kunne dem, uden at det ved

krydsforhør blev opdaget, at han i grunden var fuldstændig uvidende om deres indhold. Han syntes nu, at det var ret tåleligt at gå i skole, og han var tilfreds med at erhverve sig et sammensurium af kundskaber, som i virkeligheden næppe fortjente dette navn. Han lærte i grunden kun at læse, skrive og regne; alt andet, der var proppet i ham, var en forvirret ufordøjet blanding af uforståelig ting.

Alligevel udviklede Tom sig øjensynligt under sin skolegang; måske fordi han ikke var en dreng, der kun var kommet til verden for at illustrere en forfejlet opdragelses onder, men en dreng af kød og blod, hvis anlæg ikke helt kunne forsvinde eller dræbes af ydre omstændigheder.

Der var for eksempel indtrådt en stor forbedring i hans holdning og væsen, og i så henseende måtte en del af æren tilskrives mr. Poulter, landsbyskolelæreren, som lærte Tom gymnastik og eksercits, rimeligvis fordi han var en gammel soldat. Begge parter havde udelt glæde af disse øvelser. Gæsterne i "Den sorte Svane" var enige om, at mr. Poulter fordum havde indjaget franskmændene skræk, men nu kunne han ikke længere siges at være skrækindjagende. Han havde snarere et forknyt udseende, og skælvede stærkt om morgenen, ikke af alder, men på grund af Kings Lorton-drengenes ondskab, som han ikke kunne bære med fasthed, før han havde drukket nogle pægle brændevin. Ikke desto mindre gik han med martialsk stivhed, hans klæder var omhyggeligt børstede, hans benklæder sad stramt, og når han onsdag og lørdag eftermiddag kom til Tom, var han altid inspireret af brændevin og gamle minder, der omtrent gav ham samme holdning, som en gammel stridshest antager, når den hører en tromme.

Gymnastiktimerne blev altid krydret med krigerske fortællinger, der interesserede Tom langt mere end Philips historier fra Iliaden, for der var intet artilleri i Iliaden, og desuden var Tom blevet noget misfornøjet ved at erfare, at Hektor og Achilles rimeligvis aldrig havde eksisteret. Men hertugen af Wellington levede den dag i dag, og det var ikke længe siden, at Napoleon var død – derfor var mr. Poulters minder fra krigen i Spanien hævet over al mistanke for at være mytiske. Mr. Poulter havde, så vidt man kunne se, været glimrende ved Talavero, og havde ikke bidraget lidet til den rædsel, hans regiment indjog fjenden. De dage, hans erindring var livligere end sædvanlig, kunne han huske, at hertugen af Wellington havde udtalt sin beundring over den tapre Poulter, men dette blev kun meddelt i fortrolighed, da det let kunne vække jalousi. Den læge, som havde kureret ham i hospitalet, da han havde fået en kugle i benet, var blevet dybt grebet af mr. Poulters fortrinlige kød – intet andet kød ville være blevet helet så hurtigt igen. Mr. Poulter var mere tilbageholdende med hensyn til mindre personlige fakta, der stod i forbindelse med det felttog, hvori han havde deltaget med så stor hæder; han ville ikke stemple løse rygter vedkommende militærhistorien med sin autoritets stempel. Mr. Poulter nærede navnlig dyb medlidenhed med enhver, der troede at vide besked med, hvad der foregik ved Badajos; han ønskede, at dette vrøvlehoved måtte blive løbet omkuld og trampet under fode, som han selv blev – *så* kunne han tale med om belejringen af Badajos! Tom irriterede ikke sjældent sin gymnastiklærer ved at udspørge ham om militære sager, som mr. Poulter ikke havde personlig erfaring med.

"Og general Wolfe, mr. Poulter? Var han ikke en stor feltherre?" sagde Tom, der var hildet i den fejlagtige anskuelse, at alle krigere, der var afbildet på værtshuskilte, havde været i krig med Napoleon.

"Nej, han var ikke!" sagde mr. Poulter foragteligt. "Aldeles ikke! ... Hovedet op!" tilføjede han i en kommanderende tone, der glædede Tom, fordi han fik en fornemmelse af, at han var et helt regiment.

"Nej, nej!" fortsatte mr. Poulter, da han kom til en pause i øvelserne. "Lad os ikke tale om general Wolfe – det er det klogeste. Han gjorde ikke andet end dø af sine sår, og det har jeg ingen respekt for. Enhver anden ville være død af det sår, jeg fik – men jeg døde ikke. Et hug af min sabel ville have været nok til at dræbe en fyr som general Wolfe."

"Mr. Poulter," sagde Tom ved hentydningen til sablen, "jeg ville ønske, at De ville tage sablen med, og vise mig, hvorledes De brugte den."

Mr. Poulter rystede i mange tider på hovedet, hver gang sablen kom på tale, og smilede patroniserende, som Jupiter formodentlig gjorde, da Semele trængte ind på ham med sit ærgerrige forlangende. Men en eftermiddag, da en pludselig regnbyge havde opholdt mr. Poulter tyve minutter længere end sædvanlig i "Den sorte Svane", blev sablen bragt med for at Tom skulle se den.

"Og dette er virkelig det sværd, De har kæmpet i alle de store slag med," sagde Tom og tog det forsigtigt i hånden. "Har De nogensinde hugget en franskmands hoved af med det?"

"Hugget et hoved af? Det kunne hugge tre af, om det skulle være."

"Men De havde desuden et gevær og en bajonet, ikke sandt?" spurgte Tom. "Jeg ville helst have et gevær og en bajonet, for så kunne man skyde fjenden først og bagefter spidde ham. Bum! Og så stikke ham!" Tom udførte den tilhørende pantomime med stor bravur.

"Men sablen er en god ven, når man kommer hinanden på livet," sagde mr. Poulter, som imod sin vilje blev grebet af Toms entusiasme og trak sablen så pludseligt, at Tom fo'r tilbage med stor hast.

"Mr. Poulter, hvis De vil vise mig, hvorledes det går til i krigen," sagde Tom, der Havde en følelse af, af han ikke havde været standhaftig, som det sømmer sig en engelskmand, "så lad mig gå op og kalde på Philip. Det vil more ham at se Dem!"

"Den pukkelryggede dreng!" sagde mr. Poulter foragteligt. "Hvad skulle det gøre godt for, at han ser på det?"

"Jo, han kender en hel del til fægtekunsten," sagde Tom; "han ved, hvorledes de sloges i gamle dage med buer og pile og stridsøkser."

"Lad ham så komme," sagde mr. Poulter. "Jeg skal vise ham noget andet end hans buer og pile," vedblev han, idet han stillede sig i position og gav sig selv et opmuntrende slag på benet.

Tom løb ind til Philip, der nød sin frihed ved fortepianoet i dagligstuen, hvor han sad og spillede og sang dertil. Han var overmåde lykkelig, mens han sad således sammenkrøbet på en høj stol og lod fingrene løbe over tangenterne. Han havde kastet hovedet tilbage, stirrede op mod loftet og sang af fuld kraft nogle selvlavede vers til en melodi, der havde fæstet sig i hans hukommelse.

"Kom, Philip," sagde Tom, idet han kom farende ind, "sid ikke der og syng: La, la; – kom ind i vognskuret og se gamle Poulters sabelhug!"

Den pludselige afbrydelse – Toms skrigende stemme i den musik, som vibrerede i Philips sjæl, ville have været nok til at gøre ham vred, selv om der ikke havde været tale om gymnastiklæreren Poulter, og skønt Tom vel vidste, at Philip hadede at høre gymnastiktimerne bliv omtalt, havde han dog glemt det, da han i en hast skulle finde på et påskud, der kunne overbevise mr. Poulter om, at han ikke var bange for hans sabel. Tom ville aldrig have handlet så overilet, hvis ikke hans personlige stolthed var blevet sat på spil.

Philip fo'r sammen og standsede spillet. Derpå blev han blussende rød og sagde med voldsom lidenskab:

"Uforskammede idiot, hvorfor kommer du og brøler? Gå din vej – og bliv ude i vognskuret, hvor du hører hjemme!"

Det var ikke første gang, at Philip var blevet vred, men Tom var aldrig før blevet overdænget med verbalinjurier, hvis mening han forstod så godt.

"Gud skal vide, hvor du hører hjemme, så ynkelig du er," sagde Tom, der straks blussede op. "Du ved godt, at jeg ikke nænner at slå dig, fordi du ikke er bedre end en lille tøs. Men jeg er en hæderlig mands søn, og din fader er en skurk – det siger alle!"

Tom fo'r ud af værelset og smækkede døren i efter sig; for han glemte alle formaninger over sin vrede. At smælde døre i, så at mrs. Stelling kunne høre bet, var nemlig en forbrydelse, som kun kunne afsones med tyve linjer Virgil. Den nævnte dame kom også virkelig straks ud af sit værelse, forbavset over støjen

og den pludselige stilhed i dagligstuen. Hun fandt Philip siddende sammenbøjet på stråmåtten og grædende bittert.

"Hvad er der i vejen, Wakem? Hvad var det for en støj? Hvem slog døren i?"

Philip så op og tørrede hurtigt sine øjne. "Det var Tulliver, som kom ind for at – for at bede mig om at gå med ud at spadsere."

"Og hvorfor græder De?" sagde mrs. Stelling.

Philip var ikke den af pensionærerne, hun holdt mest af; han var ikke så tjenstvillig som Tom, der gjorde sig nyttig på mange måder. Men hans fader betalte bedre end mr. Tulliver, og hun ønskede, at han skulle føle, hvor venlig hun var imod ham. Philip modtog imidlertid hendes tilnærmelser omtrent på samme måde, som en snegl modtager en indbydelse til at gå ud af sit hus. Mrs. Stelling var ingen øm, følende kvinde; hun var en dame, hvis kjoleliv sad godt, og som ordnede sine krøller eller folderne i sin kjole, når hun spurgte om folks befindende. Alt dette er uden tvivl fortræffeligt i selskabslivet, men det er intet tegn på kærlighed – og intet andet kunne få Philip til at opgive sin personlige tilbageholdenhed.

Som svar på hendes spørgsmål sagde han: "Jeg fik igen tandpine, og kan ikke lade være med at græde."

Dette havde én gang været tilfældet, og Philip var glad ved det – det var som en inspiration, der satte ham i stand til at undskylde gråden. Han måtte selvfølgelig tage imod Eau-de-Cologne og afslå kreosot, men dette var ikke forbundet med vanskeligheder.

Imidlertid var Tom, der således for første gang havde afskudt en forgiftet pil i Philips hjerte, vendt tilbage til vognskuret, hvor

han fandt mr. Poulter i fuld gang med øvelserne uden at have andre tilskuere end nogle rotter, der ikke forstod at vurdere dem. Men mr. Poulter var selv en tilskuer; det vil sige, han beundrede sig selv mere, end en hel hær af tilskuere ville have beundret ham. Han lagde ikke mærke til Toms tilbagekomst, for han var alt for fordybet i sine hug og stød, – det højtidelige én, to, tre! Tom blev en smule alarmeret ved mr. Poulters stirrende øjne og tørstigt udseende sværd, der syntes utålmodigt efter at hugge i noget andet end den blotte luft, hvorfor han beundrede øvelserne i så stor afstand son muligt. Først da mr. Poulter standsede og tørrede sveden af sin pande, følte Tom, hvor prægtigt sabel-eksercitsen havde været og ønskede den gentaget.

"Mr. Poulter," sagde Tom, da sablen definitivt var stukket i skeden, "jeg ville ønske, at De ville låne mig Deres sabel i nogle dage."

"Nej, nej, unge gentleman," sagde mr. Poulter og rystede bestemt på hovedet, "det går ikke an. De kunne gøre Dem skade med det."

"Nej, det skal De ikke være bange for – jeg skal nok være forsigtig og passe på. Jeg skal ikke trække den tit ud af skeden, men det ville være så morsomt at låne den."

"Nej, nej, det går ikke," sagde mr. Poulter og gjorde mine til at gå. "Hvad ville mr. Stelling sige?"

"Å, lån mig den, mr. Poulter. Jeg vil give Dem fem shilling, hvis De vil lade mig beholde den en uge. Se her," sagde Tom og rakte den tiltrækkende sølvmønt frem. Den unge ræv beregnede virkningen lige så godt, som om han havde været en filosof.

"Nuvel!" sagde mr. Poulter med dyb alvor. "De må gemme den, så den ikke bliver set."

"Jeg kan gemme den under min seng," sagde Tom ivrigt, "eller på bunden af min store kuffert."

"Og lad mig så se, om De kan trække den ud af skeden uden at komme til skade."

Da denne proces var fuldbyrdet nogle gange uden uheld, følte mr. Poulter, at han havde handlet således, at han kunne forsvare det for sin samvittighed. Han sagde derfor: "Ja, master Tulliver, jeg vil tage kronen, men kun for at være sikker på, at De ikke gør Dem skade med sablen."

"Nej, det skal De ikke være bange for," sagde Tom, som meget fornøjet greb efter sablen, der efter hans mening gerne kunne have været lettere, og samtidig rakte mr. Poulter pengene.

"Men hvis mr. Stelling ser Dem slæbe sablen op på værelset," sagde mr. Poulter, idet han, inden han rejste den nye indvending, klogeligt stak mønten til sig.

"Han er altid ovenpå i sit studereværelse lørdag eftermiddag," sagde Tom, som ikke syntes, at en lille list kunne gøre noget i en sådan sag.

Således gik det til, at han bar sablen bort i triumf, blandet med en følelse af frygt – frygt for, at han kunne møde mr. eller mrs. Stelling – indtil han oppe på sit værelse skjulte den i klædeskabet bagved sine klæder. Om aftenen faldt han i søvn med den tanke, at han ville forskrække Maggie med den, når hun kom – binde den om livet med sit røde halstørklæde og bilde hende ind, at sablen var hans egen, og at han stod i begreb med at lade sig hverve som soldat. Ingen andre end Maggie ville være så tosset at tro ham, og han turde heller ikke vise sablen til

nogen anden, men Maggie skulle virkelig komme i næste uge at se til Tom, inden hun rejste til et pensionat med Lucy.

Hvis nogen synes, at det er underligt, at en dreng på tretten år kan være så barnagtig, må denne nogen være en sjældent klog mand, som aldrig, skønt han er i et civilt embede, der snarere forlanger venlighed end barskhed, har stillet sig op foran et spejl i en martialsk stilling og med rynkede øjenbryn gjort forsøg på at antage et skrækindjagende ydre. Der ville formodentlig ikke eksistere soldater, hvis der ikke fandtes fredelige folk hjemme, som holdt af at bilde sig ind, at de er soldater. Som andre dramatiske skuespil ville krig rimeligvis ophøre, hvis den ikke havde tilskuere.

5. Maggies andet besøg

Det sidste brud imellem de to drenge kunne ikke let helbredes, og i nogen tid talte de ikke til hinanden, uden det var strengt nødvendigt.

Deres naturlige antipati bevirkede, at vreden let kunne blive til had, og overgangen syntes allerede at være begyndt hos Philip. Der var just ikke noget ondt i hans karakter, men der var en ømfindtlighed, som beherskede ham fuldstændigt og vakte hans lidenskaber. Tom havde visselig ikke haft til hensigt at krænke ham så dybt, som det var sket, men han havde berørt Philip på det ømmeste sted og havde voldet ham en så intensiv smerte, som om han med største flid og den mest ondskabsfulde hensigt havde studeret midlerne. Tom så ingen grund til, at de ikke kunne afgøre denne strid som så mange andre, ved at lade, som om intet var hændt, for skønt han aldrig før havde sagt Philip, at hans fader var en skurk, var han dog så fortrolig med denne tanke, når han beskæftigede sig med sin kammerat, som han hverken kunne lide eller ikke lide, at den blotte udtale af ordet: "Skurk" ikke var så epokegørende for ham som for Philip. Og han havde ret til at sige det, når Philip ville slå sig til ridder på ham og overdænge ham med skældsord. Men da han mærkede at hans venskabelige tilnærmelser blev afvist blev hans mindre gunstige dom om Philip bestyrket, og han besluttede, at han aldrig mere ville henvende sig til ham om hjælp ved læsningen. De var kun så høflige mod hinanden, som det var nødvendigt for at hindre mr. Stelling i at se sagens sande sammenhæng, for han ville uden tvivl snart have tvunget dem til at forlade "krigsfoden" og slutte fred.

Da Maggie kom, kunne hun dog ikke lade være med at betragte den nye skolekammerat med voksende interesse, skønt han var en søn af den onde prokurator Wakem, som gjorde hendes fader så vred. Hun var kommet midt i skoletiden og havde fået lov til at høre på Philip, mens han læste med mr. Stelling. Tom havde for nogle uger siden skrevet til hende, at Philip kunne en uendelighed af historier – ikke sådan nogle dumme historier som hendes; og hun blev nu ved egen iagttagelse overbevist om, at han måtte være meget dygtig. Hun håbede, at han også ville finde hende dygtig, når de kom til at tale sammen. Maggie havde desuden en vis forkærlighed for alt, hvad der uden egen skyld ikke er, som det skal være; hun foretrak de skævhalsede lam, fordi det forekom hende, at de raske, velskabte lam ikke brød sig så meget om at blive forkælet, og hun holdt overmåde meget af at kæle for dem, der satte pris på hendes kærtegn. Hun elskede Tom overordentlig højt, men hun ønskede ofte, at han ville sætte mere pris på hendes kærlighed.

"Jeg synes, at Philip Wakem er en nydelig dreng, Tom," sagde hun, da de i fællesskab forlod læsestuen for at tilbringe tiden før middag i haven, "han kan jo ikke gøre for, at han har fået en sådan fader, og jeg har læst om meget onde mænd, som havde gode sønner, såvel som om gode forældre, der havde onde børn. Og hvis Philip er god, synes jeg, at vi bør holde desto mere af ham, fordi hans fader er ond. Du holder da af ham, ikke sandt?"

"Han er en tvær fyr," sagde Tom kort, "og han er så muggen overfor mig, som han kan være, fordi jeg sagde ham, at hans fader var en skurk. Og det havde jeg ret til sige, fordi det er sandt – og det var ham, der begyndte. Han skældte mig ud for

idiot. Men bliv nu et øjeblik her alene, Maggie. Jeg skal ovenpå for et besørge noget, der er i gære."

"Må jeg ikke gå med?" sagde Maggie, der fulgte Tom som hans skygge.

"Nej, du skal nok få det at vide, men ikke straks," svarede Tom og smuttede bort.

Om eftermiddagen sad drengene ved deres bøger i læseværelset for at blive færdige inden aften, da de skulle have fri til ære for Maggie. Tom hang over den latinske grammatik og mimrede med munden, som om han nød den med fornøjelse, mens Philip havde travlt med et par bøger i den anden ende af værelset. Han havde et så lykkeligt, intelligent udtryk i sit ansigt, at det vakte Maggies nysgerrighed; han så slet ikke ud, som om han læste lektier. Hun sad på en lav stol i nogen afstand fra begge drengene, og iagttog dem én for én, og Philip, der så op fra bogen hen til kakkelovnen, mødte engang et par mørke, spørgende øjne, der hvilede på ham. Han tænkte, at Tullivers lille søster var en nydelig lille én, som slet ikke lignede broderen; og ønskede, at han havde en søster. Han undrede sig over, hvorfor han ved synet af Maggies mørke øjne kom til at tænke på eventyr om prinsesser, der blev forvandlet til dyr. Det var formodentlig, fordi hendes øjne var fulde af utilfredsstillet tørst efter kundskab og utilfredsstillet higende trang til kærlighed.

"Nå, Magsie!" sagde Tom og lukkede bøgerne med iver, "nu er jeg færdig med mine lektier. Følg med mig ovenpå!"

"Hvad er det?" sagde Maggie, da de var udenfor døren og en utydelig mistanke fo'r igennem hende, da hun huskede Toms tidligere besøg ovenpå. "Du har da ikke et puds for med mig?"

"Nej, nej!" sagde Tom i sin mest indsmigrende tone, "det er noget, der vil more dig voldsomt."

Han lagde sin arm om hendes hals, og hun lagde sin om hans liv og således gik de i fællesskab op af trappen.

"Magsie, du må ikke sige det til nogen her i huset," sagde Tom. "Ellers får jeg halvtreds linjer af Virgil."

"Er den levende?" sagde Maggie, hvis indbildningskraft et øjeblik havde slået sig til ro med den tanke, at Tom havde en væsel skjult på sit værelse.

"Nej, jeg siger det ikke. Du får ikke noget at vide endnu. Nu skal du gå hen i den krog og lukke øjnene, mens jeg laver det hele til," sagde han, da han lukkede døren efter sig. "Jeg skal nok sige til, når du må vende dig om. Du må ikke kigge, vil jeg sige dig, og heller ikke skrige."

"Hvis du gør mig bange, kan jeg ikke lade være med at skrige," sagde Maggie, hvis ansigt antog et meget alvorligt udtryk.

"Å, du bliver ikke bange," sagde Tom. "Nej, det bliver du ikke. Gå nu hen og luk øjnene og husk, du må ikke kigge."

"Hvorfor bliver du ved at sig det? Du kan da begribe, at jeg ikke skal kigge," sagde Maggie foragteligt, og hun begravede ansigtet i Toms hovedpude som en lille, hæderlig person.

Men Tom så sig forsigtigt om, da han gik hen til klædeskabet; han åbnede døren på klem og skjulte sig næsten bag den. Maggie havde i sin foroverbøjede stilling næsten glemt, hvor hun var; hendes tanker beskæftigede sig med den stakkels, vanskabte dreng, som var så dygtig, da Tom råbte: "Nu må du vende dig om, Maggie!"

Intet uden langvarige forberedelser og dyb eftertanke kunne have sat Tom i stand til at vise sig så effektfuld, som han gjorde, da Maggie så op. Utilfreds med det skikkelige udtryk i sit ansigt, som kun havde en svag antydning af øjenbryn, et par elskværdige blågrå øjne og runde røde kinder, havde han taget sin tilflugt til en brændt prop, dette uundværlige middel, når man vil være frygtelig, og malet sig et par vældige sorte øjenbryn, der mødtes over næsen, og en sort klat på hagen, der fra et kunstnerisk standpunkt ikke var ganske forståelig. Han havde snoet et rødt lommetørklæde om hovedet som en slags turban, og det røde halstørklæde var anbragt som et skærf over brystet – denne overflod af rødt i forbindelse med det truende blik og den bestemthed, han holdt sablen med, hvis spids støttede sig mod gulvet, kan give et tilnærmelsesvist begreb om hans stolte og blodtørstige ydre.

Maggie så et øjeblik forvildet ud, og Tom nød ret dette øjeblik, men i det næste lo hun, klappede i hænderne og sagde: "O, Tom, hvor du er morsom, du ligner Rolf Blåskæg på en prik."

Det var tydeligt, at hun ikke var blevet imponeret af sværdet, – det var endnu ikke draget. Det rædselsfulde måtte påkaldes i hele sin udstrækning, for at det kunne gøre indtryk på hende, og Tom beredte sig til det afgørende. Han rynkede øjenbrynene og drog med et vældigt ryk sablen af skeden, idet han rettede dens spids mod Maggie.

"O, Tom, lad være!" udbrød Maggie, idet hun fo'r over på den modsatte side af værelset. "Jeg kan ikke lade være med at skrige – jeg føler, at jeg bliver nødt til det. O, lad være! Jeg fortryder, at jeg gik med dig herop."

Toms mundvige viste tilbøjelighed til et medlidende smil, men det blev hurtigt undertrykt, fordi det ikke passede til er stor krigers strenge ydre. Han lod skeden glide langsomt ned på gulvet, af frygt for at den skulle gøre for megen støj, og sagde derpå alvorligt:

"Jeg er hertugen af Wellington! March!" Han gik derpå fremad med spidsen af sablen stadig pegende på Maggie, der skælvende og med tårefyldte øjne krøb op på sengen for at komme så langt bort som muligt fra ham.

Tom, der var lykkelig over at have en tilskuer ved sine militære øvelser, selv om denne tilskuer kun var Maggie, gav sig nu med anvendelsen af hele sin kraft til at hugge og støde med en bravur, der sømmede sig for hertugen af Wellington.

"Tom, jeg kan ikke holde det ud – jeg *må* skrige," sagde Maggie ved den første bevægelse af sablen. "Du vil såre dig, du hugger dit eget hoved af."

"Én – to!" sagde Tom resolut, skønt hans hånd skælvede let ved det andet kommandoord. "Tre!" kom langsommere og ved dette faldt sablen nedefter, og Maggie udstødte et højt skrig. Sablen var faldet med spidsen på Toms fod, og i samme øjeblik var han selv faldet omkuld. Maggie sprang skrigende ned af sengen, og kort efter hørtes der hurtige fodtrin, som nærmede sig værelset. Mr. Stelling var den første, som trådte ind. Han fandt begge børnene på gulvet. Tom var besvimet, og Maggie ruskede ham i hans trøjekrave med ville blikke og højt skrigende. Hun troede, det stakkels barn, at han var død, og dog rystede hun ham, som om hun derved ville bringe ham tilbage til livet. I næste minut hulkede hun af glæde, fordi Tom havde åbnet sine øjne – hun kunne ikke sørge over, at han

havde såret sig i foden; – det, at han levede, forekom hende som den største tænkelige lykke.

6. En kærlighedshistorie

Tom bar smerten heroisk og fastholdt sin beslutning om ikke at sladre om mr. Poulter mere end strengt nødvendigt; femshillings-stykket forblev endog en hemmelighed for Maggie. Men en uhyggelig frygt tyngede på hans sind – så uhyggelig, at han ikke engang vovede at stille spørgsmålet, hvorpå han kunne risikere at få det skæbnesvangre Ja, – han vovede hverken at spørge lægen eller mr. Stelling: "Vil jeg blive halt?" Han beherskede sig så meget, at han ikke græd ved smerten; men da hans fod var blevet forbundet, og han var alene med Maggie, som sad på sengekanten, græd de to børn sammen, med hovederne på den samme hovedpude. Tom tænkte på, om han i fremtiden ville komme til at gå på krykker som hjulmandens søn, og Maggie, der ikke anede hans tanker, græd med for selskabs skyld. Hverken lægen eller mr. Stelling var faldet på, at Tom kunne befrygte sådan noget, og havde derfor ikke trøstet ham i så henseende. Men Philip passede mr. Stelling op, da lægen var gået, for at rette dette spørgsmål til ham, som Tom ikke selv havde vovet at rejse.

"Om forladelse, sir – men siger mr. Astern, at Tulliver vil blive halt?"

"Nej, nej!" sagde mr. Stelling, "kun for en stund; det vil snart gå over."

"Tror De, at han har sagt det til Tulliver?"

"Nej, det er der ikke blevet talt om."

"Så vil jeg gå ind og sige ham det."

"Ja, gør det; det er jo muligt, at han ligger og indbilder sig sådan noget. Gå kun op til ham og trøst ham."

Da Philip hørte, hvad der var hændet, var hans første tanke: "Vil Tulliver blive halt? Det vil være meget sørgeligt, hvis han bliver det." Medlidenheden fik ham til at glemme Toms hidtil utilgivne forhånelse. Philip følte at de nu ikke længere burde være uvenner, men at de nu kunne lide og sørge i fællesskab.

Hans fantasi dvælede ikke ved den ydre ulykke og den indflydelse, den kunne have på Toms fremtid, men den fremstillede Toms følelser i det klareste lys for ham: han havde selv i de få år, han havde levet, gennemgået så meget, at han kunne forestille sig, hvad en lignende skæbne måtte være for andre.

"Mr. Astern siger, at alt snart vil blive godt igen, Tulliver," sagde han næsten frygtsomt, da han venligt trådte hen til Toms seng. "Jeg har spurgt mr. Stelling, og han siger, at du vil komme til at gå lige så godt som før efter kort tids forløb."

Tom så op med denne pludselige standsning af åndedrættet, der altid følger med en pludselig glæde; derpå udstødte han et langt suk, og vendte sine blågrå øjne mod Philips ansigt, hvilket han ikke havde gjort i de sidste fjorten dage. Maggie blev så grebet ved at høre muligheden af sådan noget; den blotte tanke om, at Tom kunne blive halt i hele sit liv, overvældede hende således, at hun klyngede sig til ham og græd på ny.

"Vær nu ikke tosset, Maggie," sagde Tom ømt, idet han havde fået mod igen. "Jeg bliver snart rask."

"Farvel, Tulliver," sagde Philip og udstrakte sin fine hånd, som Tom øjeblikkeligt greb med sine plumpe fingre.

"Ved mr. Stelling, Philip, om du må komme op og sidde hos mig engang imellem, til jeg bliver rask," sagde Tom. "Så kan du fortælle mig om Robert Bruce."

Efter denne tid tilbragte Philip alle sine fritimer sammen med Tom og Maggie. Tom holdt lige så meget af at høre fortællinger om kampe som før, men han hævdede stærkt, at de store kæmper, der udrettede så mange forunderlige ting og kom uskadte fra dem, bar harnisk fra top til tå, hvorved sagen efter hans mening blev ulige meget lettere. Han ville ikke have såret sin fod, hvis han havde haft jernsko. Han hørte med stor interesse, at Philip fortalte en ny historie om en mand, der havde et meget slemt sår i foden, og som skreg så frygteligt af smerte, at hans venner ikke kunne holde det ud, og derfor satte ham ud på en øde ø uden at give ham andet end nogle forgiftede pile, som kunne tjene til at dræbe de vilde dyr.

"Jeg græd slet ikke," sagde Tom, "og jeg er vis på, min fod var lige så dårlig som hans. Det er fejt at græde."

Men Maggie gjorde den modsatte anskuelse gældende. Hun anså det for fuldkommen tilladeligt at græde, når man blev såret, og at det var grusomt, at folk ikke kunne udholde det. Hun ønskede at vide, om Philoktet havde en søster, og hvorfor hun da ikke tog med over på den øde ø og sørgede for ham.

En dag kort efter at Philip havde fortalt denne historie, var han og Maggie alene sammen i læseværelset, mens Toms fod blev forbundet. Philip læste i en bog, og da Maggie havde sprunget omkring en stund uden at tage sig noget for, eftersom hun snart igen skulle ind til Tom, gik hun hen til bordet, tæt hen til Philip for at se, hvad han bestilte, for de var nu gamle venner og fuldkommen fortrolige med hinanden.

"Hvad er det for noget græsk, du læser?" sagde hun. "Det er vers – jeg kan se det, fordi linjerne er så korte."

"Det er om Philoktet, den halte mand, jeg talte om i går," sagde han, idet han støttede hovedet i hånden, og så på hende, som om han slet ikke var ked af at være blevet afbrudt. Maggie, der var noget åndsfraværende, vedblev at læne sig forover, hvilende på sine arme, mens hendes mørke øjne blev stive og store, som om hun ganske havde glemt Philip og hans bog.

"Maggie," sagde Philip efter et par minutters forløb, idet han så på hende, "hvis du havde haft en broder som mig, ville du da have holdt lige så meget af ham, som du holder af Tom?"

Maggie fo'r sammen, da hun blev vækket af sine drømmerier, og sagde: "Hvad siger du?"

Philip gentog spørgsmålet.

"Ja, mere," svarede hun straks. "Nej, nej, ikke mere, for jeg tror ikke, jeg kunne holde mere af nogen end af Tom. Men jeg ville være så bedrøvet for din skyld."

Philip rødmede dybt; han havde selv hentydet til sit ømme punkt, for han havde ment, om hun kunne elske ham trods hans vanførhed; men da hun så åbent berørte det, våndede han sig under hendes medlidenhed. Hvor ung Maggie end var, følte hun sit misgreb. Hidtil havde hun instinktmæssigt opført sig, som om hun var ganske uvidende om Philips ulykke; hendes egen skarpsindighed og erfaring havde lært hende dette lige så klart, som om hun havde gennemgået den mest fuldendte opdragelse.

"Og du er så dygtig, Philip, og du kan spille og synge," tilføjede hun hurtigt. "Jeg ville ønske, at du var min broder. Jeg holder meget af dig. Og du ville blive hjemme hos mig, når Tom gik ud, og du ville lære mig alt muligt – ikke sandt? Græsk og alt muligt."

"Men du skal rejse bort og gå i skole, Maggie," sagde Philip, "og så vil du glemme mig helt og ikke mere bryde dig om mig. Så får jeg dig måske først at se, når du er voksen, og du vil næppe tage mindste notits af mig."

"Nej, nej, du kan være sikker på, at jeg aldrig skal glemme dig," sagde Maggie og rystede meget alvorligt på hovedet. "Jeg glemmer aldrig noget, og jeg tænker på alle, når jeg er borte fra dem. Jeg tænker på stakkels Jap – han har fået et ben i halsen, og Luke siger, han kan ikke leve; men det skal du ikke sige til Tom, for det ville bedrøve ham så meget. Du har aldrig set Jap, men det er sådan en kvik, lille hund – der er ingen, som bryder sig om den, uden Tom og jeg."

"Holder du lige så meget af mig som af Jap, Maggie?" spurgte Philip og smilede sørgmodigt.

"Det skulle jeg rigtignok mene," sagde Maggie leende.

"Jeg holder så meget af dig, Maggie, jeg vil aldrig glemme dig," sagde Philip. "Når jeg er meget ulykkelig, vil jeg altid tænke på dig og ønske, at jeg havde en søster med mørke øjne ligesom dine."

"Hvorfor holder du så meget af mine øjne?" sagde Maggie meget fornøjet. Hun havde aldrig hørt andre end faderen omtale hendes øjne, som om de havde nogen fortjeneste.

"Jeg ved det ikke," sagde Philip. "De ligner ikke andre øjne. Det er, som om de kunne tale – som om de taler mildt. Jeg kan ikke lide, at andre folk stirrer på mig, men jeg kan godt lide, at du ser på mig, Maggie."

"Jeg tror virkelig, at du holder mere af mig, end Tom gør," sagde Maggie lidt alvorligt. Hun stod derpå og tænkte på,

hvorledes hun skulle overbevise Philip om, at hun holdt lige så meget af ham, skønt han var vanfør. Endelig sagde hun:

"Kunne du lide at kysse mig, som Tom gør? Jeg vil – hvis du kan lide det."

"O, ja, der er aldrig nogen, som kysser mig."

Maggie lagde sin arm om hans hals og kyssede ham alvorligt.

"Jeg skal aldrig glemme dig," sagde hun, "og selv om der går nok så lang tid, skal jeg kysse dig, når jeg ser dig igen. Men nu vil jeg gå, for mr. Astern må for længe siden være færdig med Toms fod."

Da mr. Tulliver kom for at hente Maggie, sagde hun til ham: "O, fader, Philip Wakem er så god imod Tom, – han er sådan en dygtig dreng, og jeg holder så meget af ham. Og du holder også af ham, ikke sandt, Tom? Sig, at du holder af ham!" tilføjede hun bønfaldende.

Tom rødmede lidt, da han så faderen, og sagde: "Jeg vil ikke være gode venner med ham, når jeg kommer ud af skolen, men vi har sluttet forlig, så længe min fod er dårlig, og han har lært mig at spille dam, og jeg kan banke ham."

"Det er godt," sagde mr. Tulliver, "hvis han er god imod dig, skal du også prøve på at være god imod ham. Han er en stakkels vanskabning; han ligner sin afdøde moder. Men bliv ikke alt for indgået med ham – han har også noget af sin faders blod i sig. Ja, ja, det grå føl kan kanske sparke lige så godt som den sorte hingst."

De to drenges forskellige natur bevirkede, hvad mr. Tullivers påmindelse måske ikke havde kunnet udrette; trods Philips godhed og Toms velvillige sind under hans sygdom blev de aldrig rigtig intime venner. Da Maggie var borte, og Tom lidt

efter lidt kunne spadsere omkring som sædvanlig, forsvandt det venskab, der var blevet næret af medlidenhed og taknemmelighed, og det gamle forhold mellem dem steg på ny op. Philip var ofte gnaven og umedgørlig, og Toms godmodige natur blev efterhånden ophidset imod denne snedige fyr, der var pukkelrygget og søn af en skurk. Hvis drenge og mænd skal forenes for bestandig ved en forbigående følelses hede, må de være gjort af et metal, som kan blandes, ellers vil de uundgåeligt falde fra hinanden, når heden dør bort.

7. De trange tider begynder

Således levede Tom, til han blev seksten år, i Kings Lorton, mens Maggie voksede med en hurtighed, hendes tanter fandt i høj grad upassende, i miss Firniss' pensionat i den gamle by Laceham ved floden, hvor hun havde kusine Lucy til kammerat. I sine første breve til Tom havde hun altid sendt en hilsen til Philip og spurgt ivrigt til ham, men de blev altid besvaret med korte sentenser om Toms hovedpine og en jordhytte, han havde under opførelse i haven, og andre lignende efterretninger. Det gjorde hende ondt, når hun i ferierne hørte Tom sige, at Philip var lige så tvær som vigtig og ubehagelig: hun kunne forstå, at de ikke mere var gode venner, og når hun mindede Tom om, at han burde holde af Philip, fordi denne havde været så god imod ham under hans sygdom, svarede han: "Det er ikke min skyld; jeg har aldrig gjort ham fortræd."

Hun så kun Philip nogle få gange i sin skoletid; i sommerferien var han altid ved kysten og i julen mødte hun ham kun med lange mellemrum i St. Oggs gader. Når de mødtes, huskede hun, at hun havde lovet at kysse ham, men en ung dame, der har været i et pensionat, ved meget godt, at der ikke kan være tale om sådanne hilsener. Desuden kunne Philip heller ikke vente det. Løftet var tomt, som så mange andre søde illusoriske løfter fra vor barndom, tomt som løfterne i Edens have, før årstiderne blev adskilt, umuligt at opfylde, når barndommens guldalder forbi.

Da Maggies fader virkelig blev indviklet i den truende proces, og Wakem som Pivarts og Djævelens agent førte sagen i mod ham, følte Maggie med nogen bedrøvelse, at hun rimeligvis

aldrig mere ville komme i berøring med Philip; Wakems blotte navn gjorde mr. Tulliver vred, og hun havde engang hørt ham sige, at hvis den pukkelryggede søn levede og arvede sin faders uretfærdige gods, ville det blive en forbandelse for ham. "Hav så lidt at gøre med ham i skolen som muligt, min dreng," sagde han til Tom, og denne befaling blev så meget desto lettere udført, som mr. Stelling havde fået to nye elever. Den højærværdige gentlemans fremskridt i verden havde vel ikke antaget den meteorlignende hurtighed, som beundrerne af hans improviserede veltalenhed havde ventet. Men han havde dog så meget held med sig, at han kunne forøge sine udgifter i stadig uoverensstemmelse med sine indtægter.

Hvad Toms skolegang angik, fortsattes den med et møllehjuls ensformighed; hans sjæl vedblev at bevæge sig med en slags "halv kraft" i en række uinteressante eller uforståelige ideer. Men hver ferie bragte han større og større landskaber med hjem, og akvareller med de giftigste grønne farver, tillige med skrivebøger fulde af regnestykker, algebra og problemer, i hvilke skriften var det nydeligste. Hver ferie havde han et par nye bøger med hjem, der skulle antyde hans fremskridt i historiens forskellige afdelinger, i religion og latinsk litteratur, og en smule udbytte havde han af dem. Toms ører og tunge var blevet vænnet til en stor mængde ord og fraser, der opfattes som tegn på en god opdragelse, og skønt han aldrig havde forstået sine lektier fuldkomment, havde de dog efterladt et utydeligt, fragmentarisk spor. Da mr. Tulliver så tegn til en lærdom, der overgik hans egen, og som var hævet over hans kritik, troede han, at alt var godt med hensyn til Toms opdragelse; vel bemærkede han, at der ikke var nogen

korttegning, men han klagede ikke til mr. Stelling over det. Det var en overraskende lærdom, man kunne få i en skole, og desuden: hvor skulle Tom kunne lære mere?

Da Tom kun havde tre måneder tilbage i Kings Lorton, havde årene bevirket en slående forandring i ham siden den dag, vi så ham vende tilbage fra mr. Jakobs' akademi. Han var en høj ung mand, der forstod at optræde uden kejtethed, der talte med sømmelig selvbevidsthed og dristighed; han bar sin spidskjole og sine fadermordere uden at blinke, iagttog med stor opmærksomhed sin overlæbe i spejlet og tog hver dag den jomfruelige ragekniv frem, som han havde forsynet sig med i sidste ferie. Philip var allerede taget bort om efteråret for at rejse til Syden for sit helbreds skyld, eg dette faktum var også en grund til den triumferende følelse, som Tom, efter alle unge menneskers skik, havde i sin sidste skoletid. Desuden var der håb om, at faderens proces ville blive endt, inden kvartalet var fordi, og dette gjorde ham også udsigten til at komme hjem fornøjeligere. For Tom, hvis opfattelse var hentet fra samtaler med faderen, nærede ikke tvivl om, at Pivart ville tabe processen.

Tom havde ikke hørt fra sit hjem i nogle uger – et faktum, der ikke overraskede ham, da hans forældre ikke plejede at lægge deres kærlighed for den i overflødige breve – da han en mørk, kold novemberdag, netop som han klokken ni trådte ind i læseværelset, til sin overraskelse hørte, at hans søster var i dagligstuen. Det var mrs. Stelling, som meddelte ham det, og hun lod de to søskende være alene.

Maggie var også blevet høj, næsten lige så høj som Tom, og hendes hår var nu omhyggeligt friseret. Hun så ældre ud, end

han gjorde i dette øjeblik. Hun havde taget sin hat af, og et underligt alvorligt udtryk lå på hendes ansigt, da hun ængsteligt stirrede mod døren. Da Tom trådte ind, sagde hun intet, men gik kun hen til ham, lagde sin arm om hans hals og kyssede ham inderligt. Han var vant til, at Maggie var meget forskellig i sit væsen og blev derfor ikke urolig over alvoren i hendes hilsen.

"Hvorfor er du kommet så tidligt, Maggie? Det er jo meget koldt. Kom du i giggen?" spurgte Tom, da de begge tog plads i sofaen.

"Nej, jeg kom med posten. Jeg er gået oppe fra holdestedet."

"Men hvorfor er du ikke i skole? Er din ferie begyndt?"

"Fader ønskede, at jeg skulle komme hjem," sagde Maggie med en let skælven på læberne. "Jeg kom hjem for tre-fire dage siden."

"Er fader ikke rask?" spurgte Tom ængsteligt.

"Ikke ganske," sagde Maggie. "Han er meget ulykkelig, Tom. Processen er forbi, og jeg kom for at sige dig det, fordi jeg syntes, at det var bedst at du fik det at vide, inden du kom hjem, og jeg kunne ikke lide at skrive det til dig."

"Fader har da ikke tabt processen?" spurgte Tom, idet han pludselig sprang op fra sofaen og stillede sig foran Maggie med begge hænderne i lommerne.

"Jo, Tom," sagde Maggie og så roligt på ham.

Tom svarede ikke et par minutter, men sad med øjnene fæstede på gulvet. Derpå sagde han:

"Fader vil altså komme til at betale en masse penge?"

"Ja," sagde Maggie hviskende.

"Nå," sagde Tom, "det får så være. Fader er vel forknyt?" tilføjede han, idet han så på Maggie og tænkte, at hendes sørgmodige ansigt kun var en overdreven måde at tage sagen på.

"Ja," svarede Maggie atter i en halvt hviskende tone. Derpå brød hun pludselig løs, højt og hurtigt, som om ordene måtte ud af hende: "O, Tom, han må gå fra møllen og jorden og alt; han har mistet alt, hvad han ejer."

Toms øjne stirrede et øjeblik forbavset på hende, før han blev bleg og skælvede stærkt. Han sagde intet, men satte sig ned og så ud af et vindue.

Han havde aldrig været ængstelig for fremtiden. Hans fader havde altid redet en god hest, haft et godt hus og bevaret den selvtillidsfulde, glade mine, som en solid mand har. Tom havde aldrig drømt om, at hans fader kunne gå fallit; for denne ulykke havde han altid hørt omtale som en skam, eg skam var noget, han under ingen omstændigheder kunne sætte i forbindelse med faderens navn. Tom var blevet født og opdraget i en atmosfære af hæderlighed og respektabilitet. Han vidste nok, at der fandtes folk i St. Oggs, der levede på en stor fod uden at have midler til det, men hans omgivelser havde omtalt dem med foragt og mistillid. Han havde altid næret den overbevisning, at han fader kunne give mange penge ud, hvis han havde lyst til det, og da han efter opholdet hos mr. Stelling havde fået et friere blik på livet, havde han ofte tænkt, at han vilde gøre figur i verden, når han blev ældre, og ikke stå tilbage for sine samtidige i St. Oggs, der måske anså sig for bedre, fordi deres forældre var købmænd eller havde store oliemøller. Hvad hans tanters og onklers profetier og hovedrysten angår,

havde de aldrig gjort anden virkning på ham, end at han fandt de pågældende slægtninge ubehagelige; han havde hørt dem rakke alt muligt ned, så længe han kunne huske. Hans fader var klogere end de; det var der ingen tvivl om.

Maggie var blevet forskrækket over Toms blege, skælvende tavshed. Der var noget mere, hun måtte sige ham – noget værre. Hun tog ham til sidst om halsen og sagde hulkende:

"Kære, kære Tom – vær rolig – forsøg at bære det."

Tom kyssede hende passivt, og der samlede sig nogle store dråber i hans øjne, som han straks gned bort med hånden. Han syntes at vågne ved denne handling, for han tog sig sammen og sagde: "Jeg tager hjem med dig, Maggie. Sagde fader ikke, at jeg skulle komme?"

"Nej, Tom, fader sagde det ikke," svarede Maggie, der selv var blevet rolig af bekymring over hans følelser; for hvad ville han gøre, når han fik alt at vide? "Men moder ønskede, at du skal komme – stakkels moder – hun græder så meget. O, Tom, det ser sørgeligt ud hjemme."

Maggies læber blev hvide, og hun begyndte at skælve, som Tom havde gjort. De to søskende klyngede sig til hinanden, den ene behersket af en ubestemt frygt, den anden af en skrækkelig vished. Da Maggie talte, havde hun vanskeligt ved at fremføre ordene.

"Og – stakkels – stakkels fader ..."

Maggie kunne ikke tale ud, skønt spændingen var uudholdelig for Tom. Han begyndte at frygte for, at faderen var blevet kastet i gældsfængsel.

"Hvor er fader?" sagde han utålmodigt. "Sig mig det, Maggie!"

"Han er hjemme," svarede Maggie, der fandt det lettere at besvare dette spørgsmål. "Men," tilføjede hun efter en pause, "han er syg – han er faldet af hesten – han kender kun mig – han er bevidstløs – o, fader, fader –"

Ved disse sidste ord brast Maggie i en voldsom gråd. Tom havde den knugende følelse, der hindrer gråden i at bryde frem, han slog armene krampagtigt om Maggies liv, men hans ansigt var strengt og roligt – hans øjne uden udtryk – som om en sort sky pludselig havde lagt sig på hans vej.

Maggie fo'r sammen; en eneste tanke var kommet til hende og havde vækket hende.

"Vi må afsted, Tom – vi kan ikke blive – fader vil savne mig – vi må være ved holdestedet klokken elleve og træffe posten."

Hun udtalte disse ord hurtigt, rejste sig og tog sin hat.

Tom rejste sig straks, drevet af samme følelse. "Vent et minut, Maggie," sagde han. "Jeg må tale med mr. Stelling, og så må vi gå."

På vejen til læsestuen traf han mr. Stelling, der havde hørt, at Maggie var kommet, og som havde en anelse om, at der var hændt noget usædvanligt.

"Jeg må straks hjem, sir," sagde Tom uden nogen indledning, da han traf mr. Stelling i gangen. "Jeg må straks afsted med min søster. Min fader har tabt sin proces; han har tabt alt, hvad han ejer, og er meget syg."

Mr. Stelling var en godhjertet mand. Han forudså et sandsynligt pengetab for sit eget vedkommende, men dette udøvede ingen indflydelse på hans følelser, da han med alvorsfuld medlidenhed betragtede broderen og søsteren, for hvem ungdom og sorg havde begyndt samtidig. Da han vidste,

hvor ivrig Maggie var for at komme hjem igen, fremskyndede han Deres afrejse, idet han kun hviskede noget til mrs. Stelling, som øjeblikkelig forlod værelset.

Tom og Maggie stod på dørtrinnet rede til at tage bort, da mrs. Stelling kom tilbage med en lille kurv. Hun anbragte den på Maggies arm og sagde: "Glem ikke at spise noget på vejen, min søde pige." Maggies hjerte blev blødt overfor denne kvinde, hun aldrig havde kunnet lide, og hun kyssede hende tavst. Det var første gang, det stakkels barn havde denne følelse, der er sorgens gave, denne overvældende følelse, der griber hjertet, når det træffer på ren menneskelighed, på ædel deltagelse og barmhjertighed.

Mr. Stelling lagde sin hånd på Toms skulder, og sagde: "Gud velsigne dig, min dreng; lad mig få at vide, hvorledes det går hjemme." Derpå trykkede han Maggies hånd, men der var ikke noget hørligt farvel. Tom havde tænkt, hvor glædelig den dag ville være, han forlod skolen – nu syntes hans skoletid ham en ferie, der var til ende.

De to slanke, ungdommelige skikkelser blev snart utydelige nede på vejen, snart forsvandt de helt bag et fremspringende gærde.

De var gået bort sammen til deres nye sørgelige liv. De var trådt ind i det tornefulde vildnis, og deres barndoms gyldne porte havde for evigt lukket sig bag dem.

3. bog

Faldet

1. Hvad der var sket i hjemmet

Enhver, der så mr. Tulliver, da han havde tabt processen imod Pivart og Wakem, syntes, at han bar nederlaget fortræffeligt af en så selvtillidsfuld og hidsig mand at være. Han syntes det samme selv; han tænkte, at hvis Wakem eller nogen anden troede, at han var knust, skulle han vise dem, at det var en fejltagelse. Han kunne ikke skjule for sig selv, at omkostningerne ved den langvarige proces var så store, at han ikke kunne betale dem; men det forekom ham på den anden side, at der var så mange udveje for ham til at undgå de ubehageligste følger, at han ikke engang behøvede at bære skinnet af en ødelagt mand. Hele hans naturs trods og hårdnakkethed fandt en ny tumleplads i planen til at møde de kommende vanskeligheder og forblive mr. Tulliver til Dorlcote Mølle trods dem. Der var en sådan overflod af projekter i hans hjerne, at det ikke var forunderligt, at hans ansigt var rødt, da han havde talt med sin prokurator mr. Gore og svang sig op på hesten for at ride hjem fra Lindum. Der var Furley, som havde en prioritet i ejendommen, en fornuftig mand, der efter mr. Tullivers overbevisning ville se sin egen fordel og være glad ved at købe hele møllen med tilliggende jorder og antage mr. Tulliver som forpagter. Ligeledes ville han være villig til et større lån, som mr. Tulliver da skulle tilbagebetale med renter, idet han ville leve meget sparsommeligt og kun bruge det nødvendigste til sit hus. Mon nogen ville afslå en så fordelagtig forretning? Furley ville ganske vist ikke; for mr. Tulliver havde bestemt, at Furley med største iver skulle gå ind på hans planer, og mange mænd, der ikke er blevet ophidset ved tabet af en

proces, kunne i deres egne ønsker eller interesser se et motiv til andre menneskers handlinger. Der kunne efter møllerens mening ikke være tale om andet, end at Furley vilde gøre, hvad han ønskede, og hvis han gjorde det, var sagen endda ikke så slem. Mr. Tulliver og hans familie måtte leve tarveligere og mere beskedent, men det ville kun være til overskuddet fra forretningen havde betalt mr. Furley, og dette kunne være sket, inden Tulliver var blevet en gammel mand. Det var tydeligt, at omkostningerne ved processen kunne betales, uden at han behøvede at gå fra møllen eller blive ruineret. Hans affærer stod ganske vist ikke godt for øjeblikket. Der var den kaution for stakkels Riley, som pludselig var død i april måned. Den var på to hundrede og halvtreds pund, og det var ikke synderlig opmuntrende, men Tulliver havde aldrig været en af disse egoistiske gniere, som ikke ville hjælpe en kammerat i denne overraskende verden. Det kedeligste af alt var, at den kreditor, som for nogle måneder siden havde lånt ham de fem hundrede pund til at betale mrs. Glegg med, var blevet urolig for sine penge (naturligvis på grund af Wakems intriger), og at mr. Tulliver, der var sikker på at vinde processen, og som fandt det umådelig ubelejligt at rejse den pågældende sum, før dommen var faldet, uden indvendinger havde sat hele sit møblement og nogle andre effekter i pant for lånet. Dengang havde han tænkt, at der ingen ulykke var i at give en sådan sikkerhed, for pengene skulle snart blive betalt; nu stillede sagen sig i et andet lys, da han huskede, at tiden var nær, da indboet ville blive solgt, hvis summen ikke blev betalt. For to måneder siden ville han med stolthed have erklæret, et han aldrig ville modtage noget af sin kones slægt; nu fandt han det kun rigtigt og

naturligt, at Bessy skulle gå til Pullets og forklare dem sammenhængen – de vilde næppe lade Bessys indbo blive solgt, og Pullet kunne jo få samme sikkerhed, hvis han forstrakte pengene. Mr. Tulliver ville aldrig have bedt en sådan fyr om noget, men der var intet til hinder for, at Bessy kunne gøre det. Det er netop de stolteste og mest hårdnakkede mænd, som er mest tilbøjelige til således at skifte mening og modsige sig selv så stærkt; for alt er dem lettere end at indrømme det simple faktum, at de er blevet totalt slået og må begynde livet forfra.

Mr. Tulliver var endnu en solid person ud i egen indbildning, da han nærmede sig St. Oggs, som han måtte ride igennem på vejen hjemad. Da han så Laceham-diligencen komme ind i byen, fik han den indskydelse – hvorfra, er det umuligt at sige – at følge den hen til posthuset, og få fuldmægtigen til at skrive et brev til Maggie om straks at komme hjem. Mr. Tullivers hånd rystede så meget, at han ikke selv kunne skrive, og han bad om, at kusken måtte aflevere brevet i miss Firniss' skole den næste morgen. Han havde en uforklarlig længsel efter Maggie – hun skulle komme tilbage med posten den næste dag.

Da han kom hjem, ville han ikke tillade mrs. Tulliver nogen veklager over processens udfald, og han undertrykte hendes sorg ved i en vred tone at forsikre, at der ikke var noget i vejen. Han fortalte hende ikke den aften, at han havde pantsat indboet, eller at hun måtte henvende sig til mrs. Pullet, for han havde holdt hende i uvidenhed om denne transaktions egentlige beskaffenhed, idet han havde sagt, at indboet måtte registreres, for at han kunne få sit testamente i stand. Når man har en kone, der står langt under én i begavelse, må man være

fattet på visse småubehageligheder – man vil blandt andet engang imellem være nødt til at lyve lidt.

Den følgende dag var mr. Tulliver atter i sadlen på vejen til mr. Gores kontor i St. Oggs. Gore skulle have talt med Furley om morgenen og sonderet ham med hensyn til Tullivers affærer. Men han havde ikke redet halvvejen, før han mødte en skriver fra mr. Gores kontor, der overrakte ham et brev. Mr. Gore var blevet forhindret i at vente mr. Tulliver, således som aftalen var, men ville være hjemme den næste dag klokken elleve; brevet indeholdt imidlertid en vigtig meddelelse.

"Tak!" sagde mr. Tulliver, og tog brevet uden at åbne det. "Sig til Gore, at jeg skal være hos ham i morgen klokken elleve," og han vendte hesten om.

Skriveren, der undrede sig over glansen i mr. Tullivers blik, så nogle minutter efter ham, hvorpå han fjernede sig. Mr. Tulliver kunne ikke læse et brev i en fart; han havde ikke nogen udviklet sans for skrevne eller trykte karakterer, og han fattede kun langsomt deres betydning, hvorfor han stak brevet i lommen i den tanke at ville læse det hjemme i lænestolen. Men lidt efter lidt faldt det ham ind, at det måske indeholdt noget, som mrs. Tulliver ikke måtte vide, og at det derfor var klogere, at hun slet ikke fik dets eksistens at vide. Han holdt hesten an, åbnede brevet og læste det. Det var kortfattet; hovedindholdet var, at mr. Gore under hånden havde bragt i erfaring, at Furley i den senere tid havde været i knibe for kontanter, og at han derfor havde skilt sig ved en mængde papirer, blandt andet havde han solgt prioriteten i mr. Tullivers ejendom til – Wakem.

En halv time efter fandt Tullivers egen kusk ham liggende bevidstløs på landevejen med et åbent brev ved siden. Den grå hest stod og snusede uroligt til ham.

Da Maggie kom hjem samme aften, var han ikke længere bevidstløs. En time før var han kommet til besindelse, og efter at have stirret forvildet om sig, havde han mumlet noget om et "brev", og gentaget det i det uendelige. Lægen mr. Turnbull havde tilrådet at lægge Gores brev på sengen, og hans uro syntes at være stillet derved. Den syge stirrede i nogen tid på brevet, som om han forsøgte at samle sine tanker; derpå kom et andet minde til ham; han vendte sine øjne mod døren, og efter at have gnedet dem, som for at se bedre, sagde han: "Den lille tøs!"

Han blev ved at gentage disse ord og syntes ikke at kende sin hustru eller nogen anden. Stakkels mrs. Tulliver, der var aldeles overvældet af de ulykker, som stormede ind på hende, gik ud og ind for at se om Laceham-diligencen ikke var i syne, skønt der endnu var flere timer til det.

Men den kom til sidst, og den bekymrede unge pige med den, hun, som ikke længere var "den lille tøs" uden i sin faders kærlige erindring.

"O, moder, hvad er der sket?" sagde Maggie ligbleg, da moderen kom grædende hen til hende. Hun troede ikke, at faderen var syg, da han jo havde dikteret brevet til hende i St. Oggs.

Mr. Turnbull kom hen til hende. En læge er englen i et sorgens hus, og Maggie gik hen imod ham med et skælvende, spørgende blik, for han var en gammel ven af huset, som hun kunne mindes fra sin tidligste barndom.

"Fat Dem, min kære pige," sagde han, "vær ved godt mod. Deres fader har haft et anfald og er endnu ikke kommet rigtig til besindelse. Men han har spurgt efter Dem, og det vil gøre ham godt at se Dem. Vær så rolig, som De kan; tag tøjet af og gå ovenpå med mig."

Maggie fulgte ham med en frygtelig hjertebanken. Den ro, hvormed mr. Turnbull havde talt, havde indjaget hende skræk. Hendes faders øjne hvilede endnu på døren, da hun trådte ind og mødte det underlige søgende, hjælpeløse blik, der så længe havde søgt hende forgæves. Et pludseligt lys spillede i hans øjne; han rejste sig op i sengen – hun styrtede i hans arme og omfavnede ham med lidenskabelige kys.

Stakkels barn! Det var tidligt, at hun skulle lære et af disse livets højtidelige øjeblikke at kende, i hvilket alt, hvad vi har håbet og frydet os ved, alt, hvad vi har frygtet eller lidt, forekommer os så ubetydeligt – viger til side for den hellige kærlighed, der knytter os til dem, vi først lærte at elske, og som stod os nær, da vi selv var hjælpeløse og fulde af angst.

Men genkendelsens fryd havde været for stærk for faderens knuste og svækkede kraft. Han sank tilbage i puderne og vedblev at være bevidstløs i mange timer. Så kom han atter til sig selv, og tog passivt imod alt, hvad man rakte ham, og fandt en slags barnlig glæde ved Maggies blotte nærværelse – den samme glæde, som et barn føler, når det genser sin amme.

Mrs. Tulliver sendte bud efter sine søstre, og der var megen hovedrysten og løften af hænder; både onkler og tanter opdagede, at Bessys ruin var så fuldstændig, som de altid havde profeteret, og der var en almindelig følelse af, at en Nemesis havde ramt mr. Tulliver, som det ville være ugudeligt at

modarbejde ved alt for megen godhed. Men Maggie hørte intet af dette; hun forlod ikke faderen, men sad ved hans seng og holdt hans hånd inden i sin. Mrs. Tulliver ønskede, at Tom skulle hentes hjem, og syntes at tænke mere på sin søn end på sin ægtefælle, men onklerne og tanterne satte sig imod det. Da dr. Turnbull havde sagt, at der ikke var overhængende fare, var det bedre, at han blev i skolen. Men efter et par dages forløb, da Maggie kunne begynde at vænne sig til faderens sygdom, kom hun også til at i tænke på Tom, og da mrs. Tulliver grædende sagde: "Min stakkels dreng, det er sørgeligt, at han ikke må komme hjem," sagde Maggie: "Lad mig rejse over til ham og få ham med hjem. Det ville være hårdt for Tom, hvis han kom hjem uden at ane noget."

Den næste morgen drog Maggie afsted, som vi har set. På vejen hjemad i diligencen talte de to søskende i en alvorlig hviskende tone.

"De siger, at Wakem har fået en prioritet i møllen eller sådan noget," sagde Maggie. "Det var brevet, som underrettede fader om det, der gjorde ham så syg."

"Jeg tror, at den skurk har foresat sig at ruinere fader," sagde Tom. "Men jeg skal hævne mig på ham, når jeg bliver voksen. Jeg skal tage en blodig hævn. Du må aldrig mere tale med Philip, Maggie."

"O, Tom," sagde Maggie, men hun havde ikke mod til at diskutere med ham eller gøre ham vred ved at fremkomme med indvendinger.

2. Mrs. Tullivers mammon

Da Tom og Maggie kom hjem, var det fem timer siden, at søsteren var taget afsted, og hun tænkte med frygt på, at hendes fader måske havde savnet hende og spurgt efter "den lille tøs". Hun anede ikke, at der kunne være hændt noget i mellemtiden.

Hun skyndte sig over gårdspladsen og trådte ind i huset før Tom, men blev straks forbavset ved en stærk tobakslugt. Døren til dagligstuen stod på vid gab – det var derfra, at lugten kom. Det var meget forunderligt, hvad betød det? Var hendes moder derinde?

Kort efter ankom Tom, og de to søskende trådte nu hen og så ind i stuen. En snavset, simpelt påklædt mand, hvis ansigt Tom havde en svag erindring om, sad i faderens lænestol med et glas vin foran sig og røg tobak af alle kræfter.

Sandheden gik øjeblikkelig op for Tom. "At få fogedens folk i huset" og "komme under hammeren" var fraser, Tom havde hørt fra sin tidligste barndom; de stod i forbindelse med den elendighed og ulykke, der kaldes "at gå fallit", når man mister alt, hvad man ejer, når man er ruineret og synker ned i fattigdom, glemsel og foragt. Tom følte sit hjerte snøre sig sammen; virkeligheden overgik langt, hvad han i fantasien havde udmalet sig.

"Godmorgen, hvordan har De det, unge herre?" sagde manden, idet han med en vis forlegen plumphed tog piben ud af munden. De to unge, blege ansigter havde gjort et ubehageligt indtryk på ham.

Men Tom vendte ham hurtigt ryggen uden at svare; synet var alt for bittert.

Maggie havde ikke forstået, hvad denne fremmedes nærværelse skulle sige. Hun fulgte efter og hviskede: "Hvem er det, Tom? Hvad skal det sige?" Pludselig slog det ned i hende, at den fremmede måske stod i forbindelse med en forværring af hendes faders tilstand; hun fløj op af trapperne, kastede sin hat på et bord og listede sig ind i soveværelset på tæerne. Der herskede dyb tavshed derinde – Tulliver lå stille med lukkede øjne, som hun havde forladt ham; en tjenestepige var derinde, men moderen var der ikke.

"Hvor er moder?" hviskede hun. Tjenestepigen vidste det ikke.

Maggie ilede ud og sagde til Tom: "Fader ligger roligt; lad os se at finde moder; jeg kan ikke begribe, hvor hun er."

Mrs. Tulliver var ikke nedenunder – heller ikke i soveværelserne. Der var kun ét værelse ovenpå, i hvilket Maggie ikke havde været; det var det såkaldte "skabsværelse", hvor moderen gemte alt sit linned og alle sine bedste ting, der kun blev taget frem ved højtidelige lejligheder. Tom åbnede døren og sagde straks: "Moder!"

Mrs. Tulliver sad der med alle sine skatte udbredt foran sig. Et af linnedskabene stod åbent; sølvtepotten var blevet berøvet sit hylster af silkepapir, og det fine stel var opstillet på en dragkiste; skeer og gafler lå i rækker på hylderne, og den stakkels kone rystede på hovedet og græd med et bittert træk om manden over mærket "Elisabeth Dodson", der var broderet i hjørnet af nogle store duge, hun holdt på skødet.

Hun lod dem falde på gulvet og fo'r op, da Tom talte.

"O, min dreng, min egen dreng!" sagde hun og slyngede sine arme om hans hals. "At jeg skulle opleve denne dag. Vi er ruineret – Alt skal sælges – At din fader har bragt det så vidt med os! Vi har ingenting tilbage – vi er tiggere – vi kan gå hen i fattighuset."

Hun kyssede ham, satte sig igen, og tog derpå en ny dug frem, hvis mønster hun betragtede nøje, mens børnene så til, ulykkelige ved tanken om fattighuset.

"At tænke sig, at jeg selv har spundet denne dug!" vedblev hun med en sindsbevægelse, der var så meget mere rørende, som hun ellers plejede at være meget flegmatisk, "og Job Haley vævede den, og jeg kan huske, at jeg stod i døren og så ham komme, før jeg nogensinde tænkte på at gifte mig med jeres fader. Og jeg valgte selv mønsteret – og blegede det så smukt, og jeg syede navnet så nydeligt, som aldrig nogen har set det. – Og alt skal nu sælges – og komme i fremmedes besiddelse og måske blive skåret itu, før jeg er død. Du vil aldrig få en stump af dette, min dreng," vedblev hun og så op på Tom med tårefyldte øjne, "og det var dog bestemt til dig. Det var meningen, at du skulle have alt af dette mønster. Maggie skulle have det andet, og det er da forresten lige så pænt."

Tom blev rørt, men der indtrådte straks efter en stærk reaktion. Hans ansigt var purpurrødt, da han sagde:

"Ja, men, moder, vil tanterne virkelig lade det sælge? De vil sikkert ikke lade dig blive af med alt dit tøj. Har du ikke sendt bud til dem?"

"Jo, jeg sendte straks Luke over til dem, da alt skulle skrives, og din tante Pullet har været her – og hun græd så voldsomt, og sagde, at din fader havde bragt skam over vor familie og gjort

den til genstand for folkesnak i hele egnen. Hun sagde, at hun selv ville købe de ternede duge, da hun ikke har nok af det mønster, og det ville gøre hende ondt, hvis de kom i fremmedes hænder."

Her begyndte mrs. Tulliver atter at lægge dugene på deres plads, idet hun klappede og kærtegnede dem halvt åndsfraværende.

"Og din onkel Glegg har også været her, og han siger, at der må købes så meget, at vi har noget at ligge på. Men han må først tale med din tante, og de kommer her alle sammen for at holde råd ... Men jeg ved desværre, at ingen af dem vil købe stellet," vedblev hun og kastede et sørgmodigt blik på terrinerne og sauceskålene, "for de fandt alle mulige fejl ved det, da jeg købte det, fordi der er guldprikker mellem blomsterne. Og der er dog ingen af dem, som har et smukkere stel, ikke engang tante Pullet – og jeg købte det for mine egne penge, som jeg havde sparet sammen fra, da jeg var fjorten år, og sølvtepotten også – Din fader har ikke betalt en hvid for den. Og at tanke sig, at han skulle gifte sig med mig og bringe mig så vidt!"

Mrs. Tulliver brast atter i gråd og hulkede nogle øjeblikke med lommetørklædet for øjnene, derpå tog hun det bort og fortsatte med gråd i stemmen:

"Og jeg sagde dog til ham så mange gange: Hvad du end gør, så før ikke proces – og hvad mere kunne jeg gøre? Jeg måtte se, at mine egne og mine stakkels børns skillinger blev sat overstyr. Du vil ikke arve en penny, min dreng – men det er ikke din stakkels moders skyld."

Hun strakte armene ud imod Tom og så bønfaldende op på ham med sine hjælpeløse, barnlige blå øjne. Drengen gik hen til

hende og kyssede hende, og hun klyngede sig til ham. For første gang tænkte Tom på sin fader med noget, der lignede en bebrejdelse. Hans naturlig tilbøjelighed til at dadle, der hidtil var blevet undertrykt i forhold til faderen, fordi han altid syntes, at faderen havde ret, simpelthen, fordi han var Tom Tullivers fader – blev nu vækket ved moderens klager, og hans harme imod Wakem begyndte at blive blandet med en andet slags harme. Måske havde hans fader bragt skam over dem alle, men ingen skulle længe tale om Tom Tulliver med foragt. Hans naturs styrke og energi stod i begreb med at åbenbare sig, hidset af nag mod tanterne og følelsen af, at han måtte opføre sig som en mand og tage vare på sin moder.

"Frygt ikke, moder," sagde han. "Jeg skal snart tjene penge og komme ind i en eller anden stilling "

"Gud velsigne dig, min dreng," sagde mrs. Tulliver lidt bevæget. Men da hun så sig om i værelset, tilføjede hun: "Jeg skulle ikke have taget mig det så nær, hvis vi havde beholdt mit linned og dækketøj med navnet på."

Maggie havde iagttaget denne scene med voksende vrede. De direkte angreb på hendes fader – hendes fader, som svævede mellem liv og død – neutraliserede al hendes medlidenhed for dækketøj og porcelæn, og hendes vrede for faderens vedkommende blev endnu mere forhøjet ved en egoistisk harme over, at Tom og moderen så at sige udelukkede hende fra at deltage i deres veklager. Hun var efterhånden blevet ligegyldig overfor moderens tilsidesættelse, men hun blev dybt krænket, da Tom syntes at godkende den. Maggie var ingenlunde fordringsløs i sin kærlighed; hun forlangte meget af

dem, hun elskede. Til sidst brød hun løs i en lidenskabelig, næsten voldsom tone:

"Moder, hvordan kan du tale således? Som om du kun brød dig om de ting, der bærer dit navn og ikke om dem, der bærer faders – eller som om noget var dig lige så dyrebart som fader selv! Han ligger dødssyg deroppe, og kommer måske aldrig mere til sig selv igen – det skulle du dog huske. Tom, du burde være enig med mig, og ikke tåle, at nogen finder fejl hos stakkels fader!"

Maggie forlod værelset grædende og harmfuld og indtog sin gamle plads ved faderens seng. Hendes hjerte slog stærkere for ham end nogensinde før, da hun tænkte, at folk ville dadle ham. Maggie hadede den slags angreb – hun var selv blevet dadlet hele sit liv igennem og havde intet vundet ved det. Hendes fader havde altid forsvaret og undskyldt hende, og mindet om hans overbærende rige kærlighed gav hende en sådan kraft, at hun ville kunne bære og lide alt for hans skyld.

Tom blev meget indigneret ved Maggies udbrud – at hun ville sige ham og hans moder, hvad der var rigtigt at gøre! Hun burde ikke være så overmodig og anmassende på et sådant tidspunkt. Synet af faderen rørte ham imidlertid så dybt, at han glemte alt andet over det. Da Maggie så, hvor bevæget han var, gik hun hen til ham og lagde sin arm om hans hals, og de to børn græd sammen; for de følte, at de havde én fader og én sorg.

3. Familierådet

Klokken elleve den næste morgen kom onklerne og tanterne for at holde den store rådslagning. Ilden brændte i den store sal, og mrs. Tulliver, der følte, at anledningen var lige så højtidelig som en ligbegængelse, tog lærredsbetrækket af møblerne og befriede klokkestrengen fra dens uskønne hylster. Derpå så hun sig om og rystede på hovedet, da hun betragtede de blankpolerede møbler, der var så skinnende, at end ikke tante Pullet ville kunne have fundet noget at udsætte på dem.

Mr. Deane kunne ikke komme, da han var borte i forretninger; men mrs. Deane viste sig punktligt i den nye gig, der kørtes af en yngling i liberi, og som efter flere af hendes veninders udsagn havde kastet et ejendommeligt lys over flere af hendes karaktertræk. Mr. Deane var gået opefter, lige så hurtigt, som Mr. Tulliver var gået ned af bakke, og i mrs. Deanes hus begyndte det Dodsonske udstyr at træde i skygge for de smukkere og mere moderne genstande, der var indkøbt i de sidste år. Denne forandring havde bevirket et køligt forhold mellem mrs. Deane og mrs. Glegg; den sidste følte, at Susanne ikke var et hår bedre end "de andre", og at den sande Dodsonske ånd ville uddø med hende selv, men dog forhåbentlig holde sig hos nogle nevøer, der bar navnet og besad familieejendommen langt borte i Wales. Folk, der lever langt borte fra os, er selvfølgelig ikke så brødefulde som dem, vi har i vor umiddelbare nærhed, og det synes overflødigt, når vi betænker Etiopiens geografiske beliggenhed, og hvor lidt grækerne havde at gøre med dette land, at spørge, hvorfor Homer kalder dets indbyggere "dadelfrie".

Mrs. Deane ankom først, og da hun havde taget plads i salen, kom mrs. Tulliver ned til hende med et lidt forvredent ansigt, omtrent som om hun havde grædt. Hun hørte ikke til de kvinder, der græd meget, undtagen når hun alt for levende forestillede sig tabet af sit indbo, men hun følte, at det ville være passende under de forhåndenværende omstændigheder at bevare sin fulde sindsro.

"O, kære søster, hvor det er frygteligt," udbrød hun, da hun trådte ind. "Det er en skrækkelig verden, vi lever i."

Mrs. Deane havde tynde læber, og ved passende lejligheder plejede hun at holde små komponerede taler, som hun senere gentog for sin mand, for at han også skulle beundre dem.

"Ja, søster," svarede hun, "det er en verden fuld af omskiftelser og sorger, og vi ved ikke i dag, hvad der kan hænde i morgen. Men man bør være forberedt på alt, og når ulykken kommer, huske, at den aldrig sendes uden grund. Jeg er meget bedrøvet på dine vegne, søster, og hvis doktoren ordinerer vingelé til Tulliver, håber jeg, at du vil lade mig det vide; jeg skal gerne sende dig det. For det er ikke andet end rimeligt, at han skal plejes godt, mens han er syg."

"Tak, Susan," sagde mrs. Tulliver og trak sin fede hånd ud af søsterens magre. "Men der har ikke været tale om gelé." Derpå tilføjede hun efter en kort pause: "Der er et dusin tykke asietter ovenpå – jeg kommer aldrig mere til at stikke gelé i dem."

Hendes stemme var bevæget, da hun fremførte de sidste ord, men lyden af hjul bortledte hendes tanker. Mr. og mrs. Glegg kom, og et minut efter mr. og mrs. Pullet.

Mrs. Pullet trådte grædende ind, både for at udtrykke sin livsanskuelse i almindelighed og sin opfattelse af dette særlige

tilfælde.

Mrs. Glegg havde sit ældste forhår på, og en kjole, der syntes at være genopstået fra en eller anden snavset grav. Hun havde iført sig dette kostume med det høje moralske formål at indgyde Bessy og hendes børn ydmyghed.

"Mrs. Glegg, vil du ikke komme nærmere til ilden?" spurgte hendes mand, der ville tilbyde konen den bedste plads, før han selv tog den.

"Du ser, at jeg har taget plads her, mr. Glegg," svarede hans blide halvdel. "Du kan gerne stege dig mør, hvis du har lyst til det."

"Godt!" sagde Glegg godmodigt og tog plads. "Hvordan har den stakkels mand det ovenpå?"

"Doktor Trumbull syntes, at han havde det noget bedre i morges," sagde mrs. Tulliver. "Han var mere ved sin bevidsthed og talte til mig. Men han kender ikke Tom endnu, – han stirrer på den stakkels dreng, som om han var en fremmed, skønt han mumlede noget om Tom og ponyen. Doktoren siger, at hans hukommelse er gået langt tilbage i tiden, og at han ikke kender Tom, fordi han tænker på ham, da han var lille. Ak ja, det er en sørgelig verden!"

"Jeg tror, at han har fået vand i hovedet," sagde tante Pullet og vendte sig om, efter at hun havde ordnet sin kappe foran spejlet med en melankolsk mine. "Det er et under, hvis han nogensinde kommer sig igen, og hvis han gør det, vil han gå i barndom ligesom stakkels Carr. De måtte made ham med en ske i tre år, og han kunne næsten ikke bruge sine lemmer. Til sidst måtte de anskaffe en sygestol og leje en mand til at trække ham, og det kommer du vistnok også til Bessy."

"Søster Pullet," sagde mrs. Glegg strengt, "så vidt jeg ved, er vi kommet sammen denne morgenstund for at rådslå om, hvad der skal gøre i anledning af den skam, der har ramt vor familie, og ikke for at tale om folk, der ikke vedkommer os. Mr. Carr er ikke af vor familie, og har ikke stået i forbindelse med den, så vidt jeg ved."

"Søster Glegg," sagde mrs. Pullet, idet hun trak sine handsker på og bevægede fingrene febrilsk "hvis du vil sige noget ubehageligt om mr. Carr, vil jeg bede dig om at vente, til jeg er gået. Jeg ved, hvad han var," tilføjede hun med et suk; "hans åndedræt peb sådan, at man kunne høre ham to værelser borte."

"Sophy," sagde mrs. Glegg indigneret, "jeg finder din adfærd usømmelig. Jeg må igen sige, at jeg ikke er kommet for at tale om dine bekendtskaber, hvad enten deres stemme piber eller ikke. Hvis vi ikke skal tale om, hvordan vi skal redde en søster og hendes børn fra at komme på sognet, vil jeg tage hjem igen. Én kan ikke udrette noget; jeg kan ikke gøre alting alene."

"Jeg synes ikke," sagde mrs. Pullet, "at du har været så ivrig efter at gøre noget, Jane. Så vidt jeg ved, er det første gang, du er her, siden fogedens folk har været her; jeg var her allerede i går og så alt Bessys dækketøj og sagde hende, at jeg ville købe det prikkede sæt. Jeg kan ikke gøre andet, for jeg har ikke brug for to sølv-tepotter, og Bessys har desuden en lige tud, der klæder den dårligt."

"Jeg ville ønske, at det kunne blive indrettet således, at min tepotte, porcelænet og det bedste pelsværk ikke kom til auktion," sagde mrs. Tulliver, "og sukkertængerne, det første, jeg nogensinde har købt i mit liv."

"Det kan ikke lade sig gøre," sagde mrs. Glegg. "Hvis nogen af familien vil byde på det, kan det naturligvis lade sig gøre, men det må alt sammen på auktion."

"Og man kan selvfølgelig ikke vente," sagde onkel Pullet med usædvanlig selvstændighed, "at ens familie vil betale mere for tingene end andre."

"At tænke sig," sagde mrs. Tulliver, "at alt mit porcelæn skal sælges på den måde og komme ud på fremmede hænder og blive slået i stykker. Og der er pelsværket, søster Deane; jeg har hørt dig sige, at du syntes godt om det."

"Jeg har ikke noget at indvende imod at købe nogle af de bedste ting," sagde mrs. Deane majestætisk, "vi kan nok bruge nogle ekstrating i vort hus."

"Det er skrækkeligt," sagde mrs. Glegg skarpt, fordi hun havde tiet så længe, "at høre jer tale således om sølvtøj, porcelæn og andre sager. Det var bedre, om Bessy lod være at tænke på sligt, og kun overvejede, hvorledes hun skal få en seng at ligge i, et tæppe over sig, og en stol at sidde på. Du må huske, Bessy, at hvis du får det, er det, fordi dine venner køber det til dig; du er fuldstændig afhængig af dem, for din mand ligger hjælpeløs ovenpå og ejer ikke en hvid, der er hans egen. Jeg siger det for dit eget bedste; du bør huske, hvorledes din stilling er, og hvilken skam din mand har bragt over din familie – så vil du være ydmyg og beskeden."

Mrs. Glegg standsede, for det er naturligvis anstrengende at tale så længe for andres bedste. Mrs. Tulliver, der altid havde haft en fyndig respekt for søster Jane, svarede i en ynkelig tone:

"Jeg har ikke bedt nogen om at købe noget til mig selv eller mine børn, men kun om at tage de ting, de selv kunne have lyst

til, for at de ikke skal gå over til fremmede og blive spoleret. Jeg har jo ikke sagt, at mine søstre skal betale noget for mig. Hvad min mand har gjort for sin søster, ved ingen, men vi havde måske siddet bedre i det, hvis han ikke havde lånt hende penge og aldrig forlangt dem igen."

"Nå, nå!" sagde mr. Glegg godmodigt, "lad os nu ikke straks male Fanden på væggen. Hvad der er sket, kan ikke gøres om igen. Vi må se at blive enige om, hvad der skal købes til mrs. Tulliver, skønt det naturligvis må være nyttige, gode ting. Et bord, et par stole, noget køkkentøj, sengene og deslige, – man behøver skam ikke stort mere. Man får så mange unyttige ting om sig, blot fordi man ikke ved, hvad man skal bruge pengene til."

"Mr. Glegg," sagde hans bedre halvdel, "det ville være rart, om man kunne få et ord indført for dig. Jeg vil blot sige dig, Bessy, at det kan være meget rart, at du aldrig har bedt os om at købe noget til dig – men det er din *pligt* at bede os om det. Hvorledes skulle det gå dig, hvis din egen familie ikke sørgede for dig? Du måtte komme på sognet – jeg ser ingen anden udvej. Og det burde være dig klart; dette bør du huske, og du bør i al beskedenhed bede os om at gøre noget for dig i stedet for at prale og sige, at du aldrig har anmodet os om noget."

"De talte on Mosses, og hvad Tulliver har gjort for dem," sagde onkel Pullet, der blev usædvanlig veltalende ved at høre om pengelån. "Har de været her? Jeg synes, at de også bør gøre noget, og hvis de har lånt penge, må de da i alt fald betale dem tilbage."

"Det er også min opfattelse," sagde mrs. Deane. "Jeg har tænkt på det samme. Hvorfor er mr. og mrs. Moss ikke til stede?

Det er ikke mere end billigt, at de også bærer deres part af byrden."

"O!" sagde mrs. Tulliver. "Jeg har ikke ladet dem vide ulykken, og de bor så langt borte i Basset og hører kun noget, når Moss engang imellem kommer til marked. Det er slet ikke faldet mig ind at sende dem bud – det er underligt, at Maggie ikke har tænkt på det – hun har altid holdt så meget af tante Moss."

"Hvorfor kommer dine børn ikke herind, Bessy?" sagde mrs. Pullet, da Maggies navn blev nævnt. "De burde høre, hvad deres onkler og tanter har at sige, og da jeg har betalt det halve af Maggies skolepenge, synes jeg, at hun burde tænke mere på hendes tante Pullet end på hendes tante Moss."

"Hvis jeg havde måttet råde, skulle børnene have været her fra først af," sagde mrs. Glegg. "De bør vide, hvad der venter dem her i livet, de kan have godt af, at en siger dem deres fremtidige stilling og lader dem føle, hvad de vil komme til at lide for deres faders fejl."

"Jeg skal gå ud og hente dem," sagde mrs. Tulliver resigneret. Hun var nu aldeles knust og havde ingen anden følelse end fortvivlelse overfor sine skatte i "skabsværelset".

Hun gik ovenpå og sagde til Tom og Maggie, at de skulle komme ned, men på tilbagevejen fik hun et indfald ved synet af døren til det dyrebare værelse. Hun trådte ind og lod børnene gå ned alene.

Tanterne og onklerne syntes at have været indviklet i en varm debat, da broderen og søsteren trådte ind. De var slet ikke særligt glade ved at være blevet kaldt ned, for vel havde Tom med praktisk snildhed lagt en plan, han ville foreslå sine tanter og onkler, men han var ikke af den grund venligsindet imod

dem. Han frygtede dem i grunden, som han ville have frygtet for at sluge en stor dosis medicin, der nogenlunde kunne tages i små partier. Hvad Maggie angik, var hun særlig nedtrykt; hun var efter en kort hvile blevet vækket klokken tre om morgenen og havde dette anstrengte forvågede ydre, der følger med et ophold ved en sygeseng i dagbrækningen. Deres indtrædelse afbrød samtalen. Det var en melankolsk ceremoni at gå rundt og trykke selskabet i hånden, og der blev ikke sagt et ord, før onkel Pullet bemærkede til Tom:

"Nå, unge mand, vi har talt om, at vi kunne få brug for din pen og blæk. Du kan naturligvis skrive fortræffeligt efter den lange skolegang."

"Ja," sagde onkel Glegg i en påfaldende venskabelig tone, "vi må nu se frugterne af al din lærdom, efter at din fader har tabt så mange penge –

Med pungen tom og sulten mave
kan lærdom være god at have.

Vi skal nu se, hvad du kan gøre, og om du kan gøre det bedre end vi, som har gjort vor lykke uden den. Jeg begyndte med lidt, må du tro; jeg kunne leve af en skål dårlig kødsuppe og en brød- og osteskorpe. Men jeg er bange for, at det vil blive hårdere for dig, som er bedre vant."

"Det er lige meget," sagde tante Glegg energisk, "han må gøre det, hvad enten det er hårdt eller ikke. Han må vide, at hans venner ikke vil holde ham i luksus og dovenskab, han må bære følgerne af sin faders opførsel. Han må være ydmyg og taknemmelig overfor sine tanter og onkler for alt, hvad de gør for hans fader og moder, som måtte gå på arbejdshuset, hvis de ikke hjalp dem. Og hans søster," vedblev mrs. Glegg strengt,

idet hun henvendte sig til Maggie, der havde taget plads på sofaen ved siden af Deane, "må ligeledes vænne sig til at være beskeden og arbejde, for hun vil i fremtiden ikke have tjenestepiger til at opvarte sig. Lad hende huske det. Hun må gøre sig nyttig i huset og elske og ære sine tanter, der har gjort så meget for hende og sparet deres penge for at efterlade dem til deres nevøer og niecer."

Tom stod endnu ved bordet midt i selskabet; han så ingenlunde ydmyg ud; hans ansigt havde en livlig farve, men han forberedte sig dog til at sige noget i en ærbødig tone, da døren gik op og hans moder igen trådte ind.

Mrs. Tulliver holdt en bakke i hånden, hvorpå hun havde stillet sølv-tepotten, nogle tekopper og sauceskåle, sukkertængerne og flere andre værdisager. Hun holdt en bedrøvelig tale, hvori hun udviklede, at der måske kunne friste søstrene, når de så varerne, og at det var alt for frygteligt at tænke sig at hendes stel, der var mærket med hendes forbogstaver, måske kunne komme hen i værtshuset, hvor det ville blive set af rejsende og alle slags mennesker.

"Det er virkelig sørgeligt," bemærkede tante Pullet og rystede på hovedet, "at familiebogstaverne E. D. skal komme ud allevegne; ja, Bessy, du er meget ulykkelig. Men hvad kan det nytte, at købe tepotten, når linnedet og skeerne og alt andet skal sælges, og noget af det endog bærer dit fulde navn. Og hvis så tepotten endda ikke havde den lange lige tud!"

"Det kan ikke nytte at købe tepotten," sagde mrs. Glegg, "skammen er lige stor for familien. Det er en skam for familien, at et af dets medlemmer har ægtet en mand der har bragt

hende til tiggerstaven. Skammen er, at de er gået fallit. Vi kan ikke hindre, at det bliver bekendt over hele egnen."

Maggie havde rejst sig fra sofaen ved hentydningen til hendes fader, men Tom bemærkede hendes blussende ansigt og sindsbevægelse tidsnok til at forhindre et udbrud. "Vær rolig, Maggie," sagde han bydende og stødte hende til side. Det var en mærkelig selvbeherskelse og dømmekraft hos en dreng på femten år, og han talte roligt og sindigt, skønt med en let skælven i stemmen, da tante Glegg havde standset sine jeremiader.

"Tante," sagde han og så hende stift ind i ansigtet, "hvis du synes, at det er en skam for familien, at alt skal sælges, ville det så ikke være bedre at forhindre det? Og hvis du og tante Pullet har tænkt på at efterlade Maggie og mig noget, ville det så ikke være klogere, at give det nu og betale en del af gælden, så at moder kunne få lov at beholde bohavet?"

Der opstod tavshed; for alle, selv Maggie, var forbavsede over Toms pludselige mandige tone. Onkel Glegg var den første, som tog ordet.

"Godt, unge mand, det er ikke så galt – du viser megen forstand på tingene. Men du glemmer renterne; dine tanter får fem procent af deres penge, som de ville miste, hvis de udbetalte dem nu – det tanker du ikke på."

"Jeg kunne tage en tjeneste og betale renterne hvert år," sagde Tom raskt. "Jeg vil gøre alt for at befri moder fra at miste sine ting."

"Vel talt, unge mand," sagde Glegg beundrende, uden at tænke over forslagets praktiske værd. Men han havde ulykkeligvis irriteret sin hustru ved disse ord.

"Glegg," sagde den pågældende dame med sarkastisk vrede, "det er højst interessant, at sidde og høre dig forære mine penge bort. Jeg har fået dem af min fader og ikke af dig, mr. Glegg; jeg har sparet og knebet, og nu skulle de sættes i andre folks møbler for at opmuntre dem til luksus og ekstravagance. Jeg måtte gøre et andet testamente og efterlade tre hundrede pund mindre, når jeg dør – jeg, som altid har gjort, hvad der er ret, og som er den ældste i familien. Du kan gøre, hvad du vil, søster Pullet, og lade din mand plyndre dig for din lovlige ejendom, men jeg vil ikke – ikke på nogen måde."

"Nå, Jane, hvor du er hidsig," sagde mrs. Pullet. "Blodet stiger dig til hovedet, så du bliver nødt til at lade dig årelade. Det gør mig ondt for Bessy og hendes børn – jeg er vis på, at jeg vil tænke meget på dem i nat, for jeg kan ikke sove efter den nye medicin – men det kan ikke nytte, at jeg gør noget, hvis du ikke vil være med."

"Vi må overveje sagen nøje," bemærkede Glegg. "Det kan ikke nytte at betale gælden og redde bohavet, når en anden gæld står tilbage, og den er meget stor, siger prokurator Gore. Vi må skrabe nogle penge sammen til at holde den stakkels familie med mad og drikke, i stedet for at give dem ud til møbler. Du er altid så heftig, Jane; du skulle vente, til jeg havde sagt min mening og ikke straks slå løs."

"Du skulle sige noget, der er mening i," bemærkede mrs. Glegg med en betegnende hovedbevægelse over imod ham.

Toms ansigt var blevet langt under denne samtale; hans læber bævede, men han var fast bestemt på ikke at give efter. Han ville opføre sig som en mand. Maggie var derimod atter i højeste grad indigneret, efter at hun et øjeblik havde glædet sig

over Toms tale. Mrs. Tulliver havde stået ved Toms side og klynget sig til hans arm; nu sprang Maggie pludselig frem foran dem med øjne, der lynede som en ung løvindes.

"Hvorfor komme I så og overdænger os med hån og bebrejdelser?" udbrød hun, "hvis det ikke er jeres mening at gøre noget for min stakkels moder – jeres egen søster – når I ikke har medfølelse med hendes ulykke, og ikke vil give hende noget af jeres overflod, skønt I aldrig ville savne det. Bliv så hjemme hos jer selv, og kom ikke her for at finde fejl ved fader – han var god – han var bedre end nogen af jer – han ville have hjulpet jer, hvis det var gået jer galt. Tom og jeg vil aldrig have en skilling af jeres penge, hvis I ikke vil hjælpe moder. Vi vil hellere være fri – vi kan komme ud af det uden jer."

Da Maggie havde udstødt denne trodsige salve imod sine tanter og onkler, blev hun stående og stirrede på dem med sine store mørke øjne, som om hun var rede til at tage alle konsekvenserne.

Mrs. Tulliver blev i høj grad forskrækket; der var noget varslende i dette rasende udbrud; hun kunne ikke se, hvorledes verden kunne stå efter det. Tom var ærgerlig; for det kunne ikke nytte at tale således. Tanterne forholdt sig tavse af overraskelse i nogle sekunder, indtil de endelig fandt det klogest at tage ordet.

"Enden er ikke nået med alle de ulykker, det barn vil gøre dig, Bessy," sagde mrs. Pullet, "hendes mage i retning af frækhed og utaknemmelighed findes ikke. Det er skrækkeligt. Jeg burde ikke have betalt det halve af hendes skolepenge, for hun er værre end nogensinde."

"Det er det, jeg altid har sagt," supplerede mrs. Glegg. "Andre kan blive overraskede – jeg bliver det ikke. Jeg har atter og atter sagt – for år siden har jeg sagt – mærk mine ord: det barn bliver ikke til noget godt; der er ikke noget af familien i hende. Jeg har heller aldrig sat min lid til, at det ville nytte, hun kom i skole – jeg havde mine grunde, da jeg ikke ville betale noget til det."

"Nå, nå," sagde mr. Glegg, "lad os ikke spilde tiden med at snakke – lad os begynde på forretningerne. Tom, tag blæk og papir –"

Mens Glegg talte, ilede en høj, mørk skikkelse forbi vinduet.

"Der er mrs. Moss," sagde mrs. Tulliver. "Hun må have fået ulykken at vide." Derpå gik hun ud fulgt af Maggie.

"Det var heldigt," bemærkede mrs. Glegg. "Hun kan hjælpe til ved indkøbet af tingene. Det er ikke mere end billigt, at hun også giver sin skærv, da det er hendes egen broder."

Mrs. Moss var så bevæget, at hun næsten mekanisk lod sig føre ind i værelset, hvor det store råd var forsamlet. Den høje, udtærede, mørkhårede kvinde kontrasterede stærkt til søstrene Dodson, da hun trådte ind med sin snavsede kjole, med sjalet og hatten så skødesløst ordnet, at det næsten så ud, som om hun havde taget begge dele på uden at overveje, hvorledes de ville tage sig ud. Maggie klyngede sig til hendes arm, og mrs. Moss syntes kun at bemærke Tom, som hun straks tog i hånden ved sin indtrædelse.

"O, mine kære børn!" sagde hun. "I har ingen grund til at tænke godt om mig; jeg er kun en fattig tante, der tager imod alt og ikke giver noget til gengæld. Hvorledes har min stakkels broder det?"

"Mr. Turnbull siger, at han har det bedre," sagde Maggie. "Sid ned, tante Gritty. Græd ikke!"

"O, mit søde barn, jeg har en trykken i hjertekulen," sagde mrs. Moss, der endnu ikke syntes at bemærke det øvrige selskab, "vi har tre hundrede pund af min broders penge, og nu trænger han til dem, og I trænger alle til dem. Og vi må sælge alt for at betale dem, og der er mine stakkels otte små børn, og den lille, der ikke kan tale rent endnu. Jeg er til mode, som om jeg havde røvet disse penge, men jeg kunne jo ikke tænke, at min stakkels broder –"

Mrs. Moss måtte standse, da hendes tårer på ny brød frem.

"Tre hundrede pund, o kære!" sagde mrs. Tulliver, der ikke anede, at summen var så betydelig, og nu følte en kvindelig harme ved at være blevet holdt i uvidenhed om det.

"Det er jo ligefrem galskab," sagde mrs. Glegg. "En mand med familie! Han har ingen ret til at låne sine penge ud på den måde; jeg tør sværge på, at han ikke har fået spor af sikkerhed."

Mrs. Gleggs stemme havde tiltrukket sig mrs. Moss' opmærksomhed, og idet hun så op, sagde hun:

"Jo, der var sikkerhed; min mand gav en forskrivning for det. Vi er ikke af den slags folk, at vi ville plyndre min broders børn, og vi ville betale pengene tilbage, når tiderne blev en smule bedre."

"Men nu, for øjeblikket?" spurgte mr. Glegg venligt, "ser Deres mand ingen udvej til at rejse pengene nu? Det ville nemlig være en lille hjælp, hvis man kunne tænke på at redde mr. Tulliver fra fallitten. Deres mand har jo en god besætning; det er kun ret, at han staffer pengene, forekommer det mig, skønt det gør mig ondt for Dem, mrs. Moss."

"O, De ved kun lidt, hvilket uheld min mand har haft med kvæget i år. Gårdens besætning er netop alt for lille; vi har solgt al hveden og står til restance med renterne – ikke at vi vil unddrage os for at gøre, hvad der er ret, og jeg ville sidde oppe og arbejde den halve nat, hvis det kunne nytte noget, – men der er de stakkels børn – og de fire af dem er så små –"

"Du må ikke græde, tante," hviskede Maggie og trykkede mrs. Moss i hånden.

"Lod Tulliver Dem få alle pengene på engang?" spurgte mrs. Tulliver, hensunken i betragtninger over alt, hvad der var foregået bag hendes ryg.

"Nej, i to gange!" sagde mrs. Moss, der gjorde nogle kraftige forsøg på at standse sine tårer. "Det sidste lån var for fire år siden, da alt gik galt, og jeg havde været så farligt syg. Jeg har desværre aldrig haft andet end ulykker og kummer i mit liv."

"Ja, mrs. Moss," sagde mrs. Glegg i en afgørende tone. "Deres familie er altid mærkværdig ulykkelig. Desto mere må min søster beklages."

"Jeg tog afsted i vognen, så snart jeg hørte, hvad der var hændt," sagde mrs. Moss, idet hun henvendte sig til mrs. Tulliver. "Jeg ville straks være kommet, hvis De havde sendt mig bud. Og jeg tænker skam ikke på mig selv – men pengene hviler så tungt på mit sind, at jeg ikke kunne lade være at omtale dem. – Både min mand og jeg ønsker at gøre, hvad der er ret," vedblev hun og så på Glegg, "og vi skal betale pengene, selv om vi bliver nødt til at sælge alt, komme hvad der komme vil. Vi er vant til ulykker og sorg og tager os ikke af det. Det er kun tanken om mine små børn, der tynger så hårdt på mig."

"De må betænke, mrs. Moss," sagde mr. Glegg, "og det kan ikke skade at sige Dem det, at hvis Tulliver går fallit, og han har en forskrivning fra Deres mand på tre hundrede pund, vil De blive nødt til at betale den – skifteretten vil komme og forlange det."

"O, kære," udbrød mrs. Tulliver, der kun tænkte på fallitten og ikke på mrs. Moss' anliggende. Stakkels mrs. Moss så yderst nedslået ud, mens Maggie så sig forvildet om, og stirrede på Tom, om han viste noget tegn til at ville tage sig af tante Gritty. Tom stod imidlertid og betragtede bordtæppet i dybe tanker.

"Og hvis han ikke går fallit," vedblev Glegg, "ville tre hundrede pund som sagt være en god hjælp for ham, stakkels mand. Det er muligt, at han aldrig bliver rigtigt arbejdsdygtig, selv om han kommer på benene igen. Det gør mig ondt for Dem, mrs. Moss, men set fra en side, anser jeg det for ret, at De rejser pengene, set fra den anden side vil De blive tvunget til det. De vil ikke tage mig det ilde op, at jeg siger Dem den nøgne sandhed."

"Onkel!" sagde Tom, idet han pludselig så op fra bordtæppet, "jeg tror ikke, at det ville være rigtigt, at tante Moss betalte pengene, hvis det er imod faders ønske. Ville det vel?"

Mr. Glegg satte et overrasket ansigt op og sagde: "Måske ikke, Tom; men i så fald har han vel brændt forskrivningen. Vi må se, om den findes. Hvorfor tror du, at det ville være imod hans ønske?"

"Hvorfor?" sagde Tom og rødmede af drengeagtig undseelse. "Jeg kan huske, at fader, før jeg kom i skole hos mr. Stelling, en aften, da vi sad ved ilden, og ingen andre var i værelset ..."

Tom nølede lidt og fortsatte så:

"Han talte først noget om Maggie, og sagde så: 'Jeg har altid været god imod min søster, skønt hun giftede sig imod min vilje – og jeg har lånt Moss penge. Men jeg vil aldrig tvinge ham til at betale dem igen – hellere vil jeg miste dem. Mine børn ville ikke blive fattigere for det.' Og nu er fader syg, og kan ikke tale for sig selv, men det ville bedrøve mig meget, hvis der blev gjort noget imod hans udtrykkelige ønske."

"Nuvel, min dreng," sagde onkel Glegg, hvis gode følelse rørtes over Tom, men som dog ikke kunne overvinde sin medfødte rædsel for at tilintetgøre værdipapirer af nogen art, "så må vi skaffe forskrivningen bort, hvis vi vil være sikre, forudsat at din fader går fallit ..."

"Mr. Glegg," afbrød hans kone ham strengt, "tænk på, hvad du siger. Du blander dig i fremmede folks sager på en ubesindig måde. Hvis du taler over dig, så sig ikke, at det er min skyld."

"Jeg har aldrig i mit liv hørt tale om noget lignende," sagde onkel Pullet, der havde sunket sit bolsje for at kunne udtrykke sin forundring. "At skaffe en forskrivning til side! Jeg skulle sige, at du kunne blive arresteret for det."

"Ja, men sig mig," bemærkede mrs. Tulliver, "er forskrivningen alle de penge værd? Kunne vi ikke betale den og så redde mine møbler? Det er ikke værd at forlange noget af din onkel og tante Moss, Tom, hvis du tror, at din fader ville blive vred over det, når han bliver rask."

Mrs. Tullivers kundskaber om veksler var meget mangelfuld, og hun kunne derfor let få originale ideer om dem.

"Ja, ja, ja, I fruentimmer forstår jer ikke på sligt," sagde onkel Glegg. "Der er kun én måde, på hvilken mr. og mrs. Moss kan reddes; det er ved at tilintetgøre forskrivningen."

"Så håber jeg, at du vil hjælpe mig med det, onkel," sagde Tom alvorligt. "Hvis fader bliver rask, ville jeg være meget ulykkelig over, at der var sket noget imod hans vidende og vilje, som jeg havde kunnet hindre. Og jeg er vis på, at han ønskede, jeg skulle huske, hvad han den aften sagde til mig. Jeg bør opfylde hans ønsker med hensyn til hans ejendom."

Ikke engang mrs. Glegg kunne tilbageholde sit bifald over Toms ord; hun følte, at Dodsonernes blod talte i ham, skønt hans fader, hvis han havde været en Dodson, sikkert aldrig ville have lånt så betydelige summer ud. Maggie ville næppe kunne have ladet være med at falde Tom om halsen, hvis tante Moss ikke havde hindret hende i det ved at rejse sig og tage Toms hånd.

"Du vil aldrig blive fattigere for det, min kære dreng," sagde hun rørt, "hvis der er en Gud ovenfor. Og hvis din fader trænger til pengene, vil Moss og jeg betale dem lige så vist, som om han havde den største sikkerhed for dem. Vi vil handle mod andre, som de har handlet imod os; for selv om mine børn ikke har fået andet, har de fået en hæderlig fader og moder."

"Godt!" sagde mr. Glegg, der havde overvejet sagen, "jeg tror ikke, vi gør uret mod kreditorerne, selv om din fader var fallit. Jeg har selv været kreditor, og kan ikke se, at det er snyderi. Hvis din fader har tænkt at ville give din tante pengene, inden han begyndte på at føre denne ulykkelige proces, er det det samme, som om han havde tilintetgjort forskrivningen selv, for han havde altså foresat sig, at gøre sig så meget fattigere. Men der er meget, som bør overvejes, unge mand," tilføjede mr. Glegg, idet han sendte Tom et alvorligt blik, "når du selv har forretninger med penge, og du vil berøve en mand hans

middagsmad for at betale en anden mands frokost. Du forstår mig formodentlig ikke?"

"Jo, jeg gør," sagde Tom. "Jeg ved, at, hvis jeg skylder en mand penge, har jeg ikke lov til at forære dem til en anden. Men hvis fader havde besluttet at give tante dem, inden han skyldte dem bort, havde han ret til det."

"Meget godt, unge mand! Jeg havde ikke anset dig for så skarpsindig," sagde Glegg med stor elskværdighed. "Men din fader har måske allerede tilintetgjort forskrivningen. Lad os gå op og se, om vi kan finde den."

"Den er oppe i faders værelse. Lad os gå med, tante Gritty," sagde Maggie.

4. Et kortvarigt glimt

Siden mr. Tulliver var faldet af hesten, havde han henligget i en slags bevidstløshed, der var så stærk, at han selv i sine lyseste øjeblikke næppe bemærkede, når nogen gik ud eller ind i værelset. Han havde ligget med tillukkede øjne hele morgenen, så at Maggie fortalte tante Moss, at hun ikke måtte vente, at hendes fader tog mindste notits af hende.

De listede sig sagte ind, og mrs. Moss satte sig ved sengens hovedgærde, mens Maggie tog sin sædvanlige plads ved siden af sengen og lagde sin hånd på faderens, uden at det bevirkede nogen forandring i hans ansigt.

Mr. Glegg og Tom var ligeledes trådt forsigtigt ind og var ivrigt beskæftigede med at finde nøglen til det gamle egetræschatol blandt de mange nøgler, Tom havde hentet fra en skuffe. Det lykkedes dem at åbne chatollet, der stod overfor Tullivers seng, og gøre klappen fast med jernstangen uden at gøre synderlig støj.

"Der er en blikdåse," hviskede Glegg, "det er rimeligt nok, at han har forskrivningen i den. Tag den ud, Tom; jeg vil kun se disse papirer, og om der skulle være noget imellem dem."

Mr. Glegg havde taget dokumenterne frem og trukket sig tilbage uden videre uheld, da jernstangen pludselig gled ud, og den tunge klap smækkede i med et skrald, der gav genlyd i hele værelset.

Der var måske noget mere i denne lyd end den blotte materielle støj, for den frembragte en øjeblikkelig og overraskende virkning på den bevidstløse mand og syntes for et øjeblik at ophæve hans lamhed fuldstændig. Chatollet havde

tilhørt hans fader og bedstefader, og det havde altid været en højtidelig sag at åbne det. Alle kendte genstande har en tone, der klinger som en bekendt stemme for os – en stemme, der vækker os, trænger ind i vort inderste, og berører dybtliggende strenge. I samme øjeblik, da alles øjne var fæstet på sygesengen, fo'r mr. Tulliver op og så chatollet åbent, dokumenterne i Gleggs hånd og Tom, der holdt blikæsken. Han var sig fuldkommen bevidst i dette moment.

"Hvad skal dette sige?" sagde han i en skarp og vred tone. "Kom herhen, Tom! Hvorfor åbner I mit chatol?"

Tom adlød skælvende; det var første gang, hans fader havde genkendt ham. Men i stedet for at henvende sig til ham, vedblev Tulliver med voksende mistanke at stirre på Glegg og de dokumenter, denne holdt i hånden.

"Hvad er der hændt?" sagde han i en skarp tone. "Hvad skal dette sige? Hvorfor tager I mine dokumenter? Skal Wakem da have alt? Hvorfor forklarer De mig ikke, hvad det betyder?" tilføjede han utålmodigt, da Glegg trådte hen til sengen, før han svarede.

"Nej, nej, ven Tulliver," sagde Glegg i en beroligende tone. "Der er ingen, som vil tage noget. Vi kom blot for at se, hvad der er i chatollet. De har været meget syg, og vi måtte se lidt efter tingene. Men lad os håbe, at De snart vil være så rask, at De selv kan sørge for Deres affærer."

Mr. Tulliver så sig forvirret om – på Tom, på Glegg og på Maggie; pludselig bemærkede han, at der sad en person ved hans hovedgærde; han vendte sig rask om og så sin søster.

"O, er det dig, Gritty?" sagde han i den alvorlige kærlige tone, han plejede at tiltale hende i. "Er du også her? Hvordan kunne

du tage fra dine børn?"

"O, broder," sagde den skikkelige mrs. Moss, der glemte al forsigtighed, "gudskelov, at jeg nu fik dig selv at se igen – jeg troede, at du aldrig havde kendt nogen af os mere."

"Hvad! Har jeg haft et slagtilfælde?" sagde Tulliver ængsteligt og så på mr. Glegg.

"Å, De faldt af hesten – og fik et alvorligt knubs – det er det hele, tænker jeg," sagde Glegg. "Men lad os håbe, at De snart bliver rask igen."

Mr. Tulliver fæstede sine øjne på lagnerne og forblev tavs i et par minutter. En ny skygge gik over hans ansigt. Han så op på Maggie og sagde derpå i en lavere tone: "Du fik altså brevet, min lille tøs?"

"Ja, fader," sagde hun og kyssede ham inderligt. Hun var til mode, som om hendes fader var opstået fra de døde, og hun nu først kunne vise ham, hvor højt hun elskede ham.

"Hvor er din moder?" sagde han åndsfraværende, og han modtog kysset så passivt, som et dyr ville have modtaget det.

"Hun er underneden hos tanterne. Skal jeg hente hende, fader?"

"Ja, ja, stakkels Bessy!" og hans øjne vendte sig imod Tom, da Maggie forlod værelset.

"Du må sørge for dem begge to, hvis jeg dør, Tom. Det er galt det hele, er jeg bange for, men du må se at betale hver sit. Og husk, at Luke har halvtreds pund stående i forretningen – han gav mig dem en dag, og har ikke fået noget bevis for dem. Han må allerførst betales."

Onkel Glegg rystede ufrivilligt på hovedet og så mere betænkelig ud end nogensinde, men Tom sagde fast:

"Ja, fader. Og har du ikke en forskrivning på tre hundrede pund fra onkel Moss? Det var den, vi ville finde. Hvad vil du have, at vi skal gøre med den, fader?"

"Det var godt, at du tænkte på den, min dreng," sagde Tulliver. "Jeg har aldrig villet være streng med de penge, fordi hun er din tante. Du må ikke bryde dig om at miste pengene, hvis de ikke kan betale dem, og det er rimeligt nok, at de ikke kan. Forskrivningen ligger i den æske. Jeg har altid været god imod dig, Gritty," vedblev mr. Tulliver og vendte sig om til søsteren, "men du ved, at jeg ikke holdt af, at du ville have Moss."

I dette øjeblik kom Maggie til med moderen, der var ganske bevæget ved efterretningen om, at hendes mand var kommet til sig selv igen.

"Du må tilgive mig, Bessy," sagde han, da hun kyssede ham, "at du er værre faren, end du nogensinde har ventet at blive. Men det er lovens, ikke min fejl," tilføjede han vredt. "Det er de kæltringers skyld! Tom – husk det; hvis du nogensinde kommer op, min i dreng, skal du tage denne Wakem under behandling. Hvis du ikke gør det, er du en dårlig søn. Det kan ikke nytte, at du banker ham, for han ville slippe loven løs på dig – den er jo kun til for at beskytte kæltringer."

Mr. Tulliver begyndte at blive heftig, og en foruroligende rødme lagde sig på hans ansigt. Mr. Glegg ville sige noget beroligende, men han blev hindret i det, da Tulliver på ny henvendte sig til sin kone. "Alt vil blive betalt, Bessy," sagde han, "og du vil nok beholde dine møbler, og dine søstre vil gøre noget for dig – og Tom vil vokse op – skønt jeg ved ikke, hvad han vil blive til – Jeg har gjort, hvad jeg kunne – Jeg har givet ham en

opdragelse – og den lille tøs vil blive gift, men det er en stor ulykke –"

Ved de sidste ord faldt den syge mand atter tilbage i puderne bevidstløs og bleg; den pludselige sindsbevægelses kraft var udtømt. Skønt det var hændet flere gange tidligere, havde alle indtrykket af, at han nu var død, ikke alene på grund af den stærke kontrast, men tillige fordi hans ord havde hentydet til muligheden af, at hans død var nærforestående. Men det skulle blive anderledes.

Der blev sendt bud efter mr. Turnbull, og da denne hørte, hvad der var passeret, sagde han, at det var et godt tegn. Der kunne umuligt være en permanent læsion, som hindrede en fuldstændig helbredelse. Mr. Tulliver havde glemt, at han havde pantsat sit bohave, og således gik det til, at han henfaldt i sin gamle tilstand uden at have tømt ydmygelsens kalk til bunds.

Men Tom var overbevist om to ting, at onkel Moss' forskrivning skulle tilintetgøres, og at Lukes penge skulle betales, om ikke på anden måde så af hans egne og Maggies penge i sparebanken. Som man ser, var Tom meget dygtigere i disse sager end i den latinske grammatik og matematikkens tørre formler.

5. Tom sætter kniven til østersen

Den næste dag klokken ti var Tom på stien til St. Oggs for at tale med onkel Deane, som var kommet hjem om natten. Tom havde nemlig fattet den beslutning at rådføre sig med ham om en ansættelse; for onkel Deane sad i en stor forretning; han var ikke så bornert som onkel Glegg, og var steget i verden på en måde og med en hastighed, der endog ville have tilfredsstillet Toms ærgerrighed.

Det var en mørk, kold, tåget morgen, som formodentlig ville ende med regn – en af disse morgener, da selv lykkelige mennesker søger tilflugt i håbet. Og Tom var meget ulykkelig; han følte ydmygelsen og skammen som en stolt natur altid føler sligt; og trods al hans pligtfølelse overfor faderen, var der iblandet en smule harme, som bevirkede, at han ikke kunne opfatte ulykken som ligefrem uret. Når dette var følgen af at føre proces, måtte man dadle hans fader, som onklerne og tanterne altid havde sagt, og det var et betegnende karaktertræk hos Tom, at, skønt han syntes, at tanterne burde gøre noget mere for moderen, følte han ingen voldsom vrede imod dem, som Maggie havde gjort. Hvorfor skulle folk give masser af penge bort til dem, der ikke engang havde forstået at tage vare på deres egne penge? Tom opfattede strenghed som til en vis grad ensbetydende med retfærdighed, og dette så meget mere, som han var fuldt overbevist om, at han aldrig ville komme til at fortjene denne retfærdige strenghed. Det var meget hårdt, at han skulle lide for sin faders mangel på klogskab; men han ville ikke klage eller dadle folk, fordi de ikke bestrøede hans vej med roser. Han ville ikke bede nogen om at

hjælpe sig, i alt fald ikke videre end om at give ham arbejde og betale ham for det. I sekstenårsalderen er det umuligt at undgå illusioner, og da Tom tænkte på sin fremtid, havde han kun sin egen modige selvtillid som fører. Han vidste, at mr. Glegg og Deane begge havde været meget fattige; han ønskede dog ikke at spare penge langsomt sammen og trække sig tilbage med en lille formue som onkel Glegg; nej, han ville efterligne onkel Deane – få en stilling i et eller andet stort handelshus og hurtigt svinge sig i vejret. Han havde ikke set noget til onkel Deane i de sidste tre år, men netop derfor havde Tom mere håb om at få noget ud af en henvendelse til ham. Han var sikker på, at onkel Glegg aldrig ville opmuntre nogen dristig plan, men han havde en utydelig anelse om, at imponerende hjælpekilder stod til onkel Deanes rådighed. Han havde for længe siden hørt sin fader sige, at Deane havde gjort sig så uundværlig for Guest & Co.; at de var glade ved at tilbyde ham part i forretningen; det var dette, Tom ville efterligne. Det var utåleligt at tænke på at være fattig og blive ydmyget hele livet igennem. Han ville sørge for sin moder og søster ag blive agtet af alle. Han gennemløb således de kommende år i tankerne, og i sine ønskers og planers overmod tænkte han ikke på, at de var sammensat af dage, timer og minutter.

Da han var gået over stenbroen og kom ind i St. Oggs, tænkte hen, at han ville købe sin faders mølle og jorder igen, når han havde sparet penge nok sammen; han ville da indrette huset, så at der blev hyggeligt at bo der, og holde en overflod af heste og hunde.

Han gik hurtigt gennem gaderne uden at se sig om til højre eller venstre, men blev pludselig vækket af sine drømmerier af

en plump fortrolig stemme, der sagde:

"Nå, master Tom, hvordan har han, den gamle, det i dag?" Det var en toldbetjent, en af faderens klienter.

Tom holdt ikke af at blive forstyrret, men svarede dog høfligt: "Tak, han er desværre stadig meget syg."

"Ja, det var meget sørgeligt for Dem, unge mand – at han skulle tabe denne hersens proces," sagde toldbetjenten, der havde en forvirret, øllet anelse om, at han viste sig meget deltagende.

Tom rødmede og gik videre; han ville have følt det som en uartighed, selv om hentydningen til hans stilling var sket på den høfligste og delikateste måde af verden.

"Det er Tullivers søn," sagde toldbetjenten til en urtekræmmer, der stod ledig i sin butiksdør.

"Jeg syntes nok, jeg kunne se det på hans ansigt," bemærkede denne glimrende fysiognom. "Han ligner sin moders familie; hun var en Dodson. Han er en net, ung mand; hvad mon han er blevet opdraget til?"

"Til at sætte næsen i vejret overfor hans faders venner og spille den fine herre – antager jeg. Det er vist det hele."

Tom, der på denne måde blev kaldt tilbage til den håndgribeligste virkelighed, skyndte sig med at nå hen til Guest & Co.'s lager, hvor han ventede at finde sin onkel Deane. Men at Deane netop var beskæftiget i banken, meddelte en skriver ham med en vis overlegen mine: Det var da en bekendt sag, at Deane aldrig var i River Street torsdag morgen.

I banken blev Tom straks ført ind i det værelse, hvor onklen var. Mr. Deane var beskæftiget med at revidere regnskaber; men han så op, da Tom trådte ind, og idet han strakte sin hånd frem,

sagde han: "Jeg håber da ikke, at der er sket noget slemt hjemme, Tom? Hvordan har din fader det?"

"Det er ved det gamle, onkel," sagde Tom, der følte sig lidt urolig til mode. "Men jeg ville gerne tale med dig, når du havde tid."

"Tag plads," sagde Deane, og han faldt atter tilbage i regnskaberne, som han og en fuldmægtig i den næste halve time var så fordybede i, at Tom begyndte at tænke på, om han skulle sidde der, indtil banken blev lukket – der syntes ikke at være udsigt til nogen forandring, så ensformigt og jævnt var disse lykkelige forretningsmænds arbejde.

Mon hans onkel ville give ham en plads i banken? Det ville være et kedeligt prosaisk arbejde at sidde og skrive der og i et væk høre på stueurets dikken. Han ville foretrække at blive rig på anden måde. Endelig indtrådte der dog en forandring: hans onkel tog en pen og skrev noget med et vældigt sving.

"Gå nu straks op til Torry, mr. Spence, og bring den sag i orden," sagde Deane, og det forekom Tom, at uret dikkede mindre højt og irriterende.

"Nå, Tom," sagde mr. Deane, da de var alene, idet han lænede sig tilbage i stolen og tog en snusdåse frem, "hvad ønsker du så, min dreng? – Hvad kan jeg være dig til tjeneste med?" Mr. Deane, som af sin kone havde fået at vide, hvad der var hændet dagen i forvejen, antog, at Tom var kommet for at anmode ham om hjælp til indkøb af bohavet.

"Jeg håber ikke, at du vil tage mig ilde op, at jeg forstyrrer dig, onkel," sagde Tom og blev rød. Hans stemme, der skælvede let, havde dog vist noget stolt, uafhængigt ved sig. "Jeg syntes, at du var den, jeg bedst kunne henvende mig til."

"Ah!" sagde Deane, og tog lidt snus imellem fingrene. "Lad mig høre!"

"Jeg ønsker at komme ind i en stilling, onkel, hvor jeg kan tjene nogle penge," sagde Tom, der aldrig brugte omsvøb.

"En stilling?" sagde Deane og førte med stor retfærdighedsfølelse noget snus op til begge næsebor. Tom syntes, at der var noget irriterende ved den vane at snuse.

"Lad mig se – hvor gammel er du?" spurgte Deane og lænede sig atter tilbage.

"Seksten år – det vil sige, jeg går i mit syttende," sagde Tom, der håbede, at hans onkel havde lagt mærke til den mængde skæg, han havde.

"Lad mig se – jeg tror, det var din faders mening at gøre dig til ingeniør eller sligt. Ikke sandt?"

"Men jeg tror ikke, at jeg kunne tjene penge ved det endnu i mange år, vel?"

"Nej, det er sandt; men folk kan i det hele taget ikke tjene mange penge, når de kun er seksten år, min dreng. Men du har jo gået i en god skole; jeg tænker, at du kan regning til bunds, og at du er dygtig i bogholderi?"

"Nej," sagde Tom nølende. "Det forstår jeg mig ikke på. Men Stelling siger, at jeg skriver en god hånd, onkel. Det er min håndskrift," tilføjede Tom, idet han lagde en kopi af den liste, han den foregående dag havde skrevet, på bordet.

"Det er godt, det er meget godt! Men ser du, selv om du skrev den bedste hånd i verden, kunne du aldrig blive mere end skriver, hvis du ikke kan regne og føre bøger. Og det kaster ikke meget af sig at være skriver. Men hvad har du lært i skolen?"

Mr. Deane havde ingen klar forestilling om de forskellige opdragelsesmetoder eller om det, der læres i dyre skoler.

"Vi lærte latin," sagde Tom og standsede lidt imellem hvert fag som for at give dem mere eftertryk "en hel del latin, så skrev jeg engelske og latinske stile, lærte græsk, romersk historie og Euklid og begyndte på algebra, men det holdt jeg op med igen. En gang om ugen havde jeg aritmetik. Jeg blev desuden undervist i tegning og gymnastik, og lærte udenad af engelske digtere og den sidste halvdel af Blairs retorik."

Mr. Deane smækkede snusdåsen i og skruede munden op; han følte sig til mode som mange hæderlige mænd, når de læser i den nye toldtarif og ser, hvor mange ting, der importeres, som de ikke har mindste begreb om; som en forsigtig forretningsmand indlod han sig ikke letsindigt på at tale om et råmateriale, han ikke kendte synderligt til. Men der var en vis sandsynlighed for, at, hvis alt dette havde været til nogen nytte, ville en mand som han næppe have været uvidende om det. Om latinen nærede han den anskuelse, at det burde beskattes højt som en luksusartikel, der kun forbrugtes af de højere klasser og ikke vedkom handelshuse og rederier. Hvad Blairs retorik angik, havde han ingen anelse om denne videnskab. I det hele taget følte han sig mindre gunstigt stemt overfor Tom, efter at have erfaret hans kapaciteter.

"Godt," sagde han til sidst i en kold, sarkastisk tone. "Du har nu lært alt det i tre år og må velsagtens være dygtig i det. Det er klogere, at du finder en stilling, hvor du kan få brug for det, ikke sandt?"

Tom rødmede og udbrød med fornyet energi: "Jeg vil hellere være fri for en sådan stilling, onkel. Jeg kan ikke lide latin, og

jeg ved virkelig ikke, hvorledes jeg skulle bære mig ad med at tjene penge ved det, uden ved at være hjælpelærer i en skole. Men dertil kan jeg ikke engang nok. Jeg vil ikke ind på den vej. Jeg ville helst ind i en forretning, hvor jeg kunne avancere – en god forretning, hvor jeg havde meget at besørge og blev lagt mærke til, når jeg gjorde det godt. Jeg må jo desuden underholde min moder og søster."

"O, min unge herre," sagde Deane med denne lyst til at knuse ungdommens forhåbninger, som heldige mænd på halvtreds år anser for en hellig pligt, "det er lettere sagt end gjort – lettere sagt end gjort."

"Men kom du ikke frem på den måde, onkel?" sagde Tom lidt harmfuld over, at mr. Deane ikke gik hurtigt nok ind på hans anskuelser. "Jeg troede, at du var steget fra den ene post til den anden på grund af din dygtighed og pålidelighed."

"Ja, det er meget sandt," sagde mr. Deane og bredte sig i lænestolen, idet han viste stor lyst til at give et kortfattet tilbageblik på sin løbebane, "jeg skal fortælle dig, hvorledes jeg er kommet frem. Det var ikke ved at stille en pind mellem benene og bilde mig ind, at den ville blive til en hest, når jeg bare ventede længe nok. Jeg havde øjne og øren med mig og skånede ikke mig selv. Jeg gjorde mine principals interesse til min egen. Ved at se ind i møllen – ja, jeg så den godt efter i sømmene – opdagede jeg, at der blev spildt fem hundrede om året, som mageligt kunne spares. Jeg havde ikke mere lærdom at begynde med end en fattigskoledreng, men jeg opdagede snart, at jeg ikke kunne komme vidt, uden at jeg kunne føre bøger og regne – og så gav jeg mig til at lære det selv i min fritid. Her skal du se." Mr. Deane åbnede en bog og pegede på

en side. "Jeg skriver en meget god hånd, og jeg vil tage det op, med hvem det skal være i hovedregning, og det har jeg slidt og slæbt for, og betalt for af mine egne penge. Jeg kneb på middagsmaden for at skaffe penge. Jeg så mig godt om, når jeg gik rundt i vor forretning, og indsamlede alle mulige slags kundskaber, som jeg bearbejdede i mit hoved. Jeg forstår mig ikke videre på mekanik – men jeg har dog tænkt på et par småting, mekanikerne ikke havde tænkt på, og vi har sparet mange udgifter ved det. Der bliver ikke en eneste vare losset eller ladet fra værftet, uden at jeg kender den til bunds. Når jeg er kommet til vejrs, er det, fordi jeg har gjort mig fortjent til det. Hvis du vil igennem et rundt hul, min dreng, må du se at gøre dig til en kugle – det er hele kunsten."

Mr. Deane åbnede atter sin snustobaksdåse. Han havde ladet sig henrive af sit tema, og havde rent glemt, hvilken virkning denne retrospektive oversigt kunne udøve på hans tilhører. Han havde mere end én gang før holdt en tale af lignende indhold, og han var ikke ganske vis på, om han ikke havde et glas portvin stående for sig.

"Ja, onkel," sagde Tom lidt bekymret. "Det er netop sådan, jeg vil være. Kan jeg ikke komme frem på samme måde?"

"På samme måde?" sagde Deane og iagttag Tom med rolig overraskelse. "Der hører to-tre andre spørgsmål til, master Tom, inden det kan besvares. Det afhænger af, hvilket stof der er i dig, og om du kommer på din rigtige hylde. Men nu skal jeg sige dig min mening. Din stakkels fader har begået en stor fejltagelse ved at give dig en opdragelse som den, du har fået. Det kom jo ikke mig ved, og jeg lagde ikke et halmstrå i vejen for det, men det er gået, som jeg tænkte, at det ville gå. Du har

fået en slags kundskaber, der kunne være meget gode for en ung fyr som vor Stephan Guest, der ikke skal bestille andet i hele sit liv end skrive under på veksler; han kan naturligvis lige så godt have latin i hovedet som noget andet. Det er ganske ligegyldigt for ham. Men ikke for dig."

"Men, onkel," sagde Tom alvorligt, "jeg kan ikke indse, at latinen skulle kunne hindre mig i at komme til handelen. Jeg skal snart glemme det alt sammen, kan du være vis på. Jeg måtte jo lære mine lektier i skolen, men jeg tænkte altid, at de bagefter ikke ville være mig til mindste nytte – jeg brød mig ikke om dem."

"Jaja, det kan være meget godt," sagde Deane, "men derfor er det lige rigtigt, hvad jeg har sagt. Dit latin, og hvad det andet hedder, kan sagtens falde af dig, men så er du ligesom en afbladet gren. Desuden er dine hænder blevet for hvide; du kan ikke tage fat på hårdt arbejde. Og hvad kan du? Du har ikke begreb om bogføring, og en ølhandler regner bedre end du. Hvis du vil til handelen, kommer du sandelig til at begynde langt nede. Det er ingen nytte til at glemme den opdragelse, din fader har betalt for, hvis du ikke selv skaffer dig en ny."

Tom bed sig i læberne; han havde en følelse af, at tårerne var på nippet til at bryde frem, og han ville hellere dø end græde.

"Du ønsker, at jeg skal hjælpe dig ind i en stilling," vedblev Deane; "nå, det har jeg for så vidt intet at indvende imod. Jeg er villig til at gøre noget for dig. Men unge mennesker nu til dags vil begynde med at leve mageligt og arbejde lidt – I vil ikke slide på fødderne, inden I kommer til hest. Du må huske, hvad du er – en dreng på seksten år, der i grunden ingenting kan. Der er mage til dig i tusindvis; de er lige så talrige som rullesten og

duer heller ikke til noget. Det er muligt, at du kunne blive til noget på et apotek eller hos en materialist – der kunne dit latin komme dig til gode ..."

Tom ville sige noget, men mr. Deane strakte hånden frem og vedblev:

"Nej, vent! Hør. Hvad jeg vil sige! Du har ikke lyst til at stå bag en disk. Du vil ikke være dreng i en butik – det skal gå raskere, naturligvis. Men hvis du bliver skriver, kommer du til at stå ved en pult og stirre på blæk og papir hele dagen – der er ikke nogen afveksling i det, og ved årets udgang er du ikke klogere end ved dets begyndelse. Verden er ikke skabt af pen, blæk og papir, men hvis man vil frem her i verden, unge mand, må man vide, hvad den så er skabt af. Det bedste, du kunne gøre, var at blive ansat på et lager eller en oplagsplads, hvor du kunne lære at lugte til varerne; men det tør jeg nok sige, at du ikke vil synes om. Du må da stå både i regn og blæst og holde gode miner med rå fyre. Det er du alt for fin en herre til."

Mr. Deane standsede og så stift på Tom, der kæmpede en indre kamp, før han kunne svare:

"Jeg vil dog helst gøre, hvad der er bedst for mig," sagde han til sidst. "jeg vil underkaste mig alle slags ubehageligheder."

"Men så kommer det spørgsmål, om du kan holde det liv ud. Du må huske, at det ikke er nok at tage fat i rebet – du må hale til af alle kræfter. Det er en fejltagelse, I unge fyre med tomme lommer og tomme hjerner nærer, når I bilder jer ind, at I har bedre udsigter ved at komme på et sted, hvor I kan holde jeres klæder rene og blive beundret af butiksjomfruer. Det var ikke den vej, jeg gik, unge mand; da jeg var seksten år, lugtede min frakke af tjære, og jeg var ikke bange for at tage en

håndsrækning med i en stor ost. Derfor kan jeg nu gå godt klædt, og sætte mine ben under samme bord som de første handelsmænd i St. Oggs."

Onkel Deane tog en pris og syntes at svulme under vesten, da han lænede sig tilbage.

"Ved du, om der er nogen plads ledig, som jeg kunne få? Jeg ville helst straks tage fat, hvis det var muligt," sagde Tom med en let skælven i stemmen.

"Ikke så hastig, ikke så hastig! Du må huske, at hvis jeg giver dig en plads, som du er lidt for ung til, alene fordi du er min nevø, så bærer jeg ansvaret for dig. Og der er ikke spor af anden grund til at give dig en plads, for vi aner jo ikke, om du kan bruges til noget."

"Jeg håber ikke, at jeg nogensinde skal gøre dig skam, onkel," sagde Tom stødt, som enhver dreng ville være blevet, når han havde hørt en så ubehagelig sandhed. "Jeg sætter min egen ære alt for højt til at kunne angribe din."

"Vel talt, Tom, vel talt! Det er den rette ånd, og jeg nægter aldrig at hjælpe nogen, når de viser lyst til at hjælpe sig selv. Jeg har netop i disse dage fæstet mine øjne på en ung mand på 22 år – jeg vil gøre for ham, hvad jeg kan, for der er marv i ham. Men han har også brugt tiden – han regner fortræffeligt – han kan angive kubikindholdet af enhver ting på yderst kort tid, og han har en ualmindelig varekundskab, samme unge fyr."

"Ville det da ikke være bedre, at jeg tog undervisning i bogholderi, onkel," sagde Tom, der gerne ville vise sin beredvillighed til alt.

"Det ville ikke være af vejen. Men – Ah! Spence, er De der igen? Ja, Tom, jeg tror ikke, at der er mere at sige om den ting

for øjeblikket, og jeg må atter i lag med mine forretninger. Farvel! Hils din moder."

Mr. Deane udstrakte hånden til en venlig afsked, og Tom havde ikke mod til at stille flere spørgsmål, navnlig ikke i Spences nærværelse. Han gik atter ud i den kolde, fugtige luft. Han måtte først henvende sig til onkel Glegg, for at komme i besiddelse af pengene i sparekassen, og da han atter begav sig på vej, var tågen blevet så tæt, at han ikke kunne se mange skridt for sig. På vejen gennem River Street blev han dog forfærdet ved på et gadehjørne at få øje på en plakat, der bar navnet "Dorlcote Mølle" med store bogstaver. Det var en bekendtgørelse om, at auktionen skulle finde sted i næste uge – det var en ny grund til at skynde sig ud af byen så hurtigt som muligt.

Stakkels Tom foregøglede sig ingen lyse billeder på vejen hjemad; han følte kun, at nutiden var hård. Det forekom ham uretfærdigt, at onkel Deane ikke havde tillid til ham – og ikke straks kunne se, at han ville blive dygtig, sådan som Tom var fuldstændig overbevist om. Det var tydeligt, at Tom Tulliver ikke nød nogen stor anseelse i verden, og for første gang følte han sig ulykkelig i bevidstheden om, at han var meget uvidende og ikke kunne udrette noget. Hvem var den misundelsesværdige unge mand, der kunne angive kubikindholdet af enhver ting på yderst kort tid og desuden havde en omfattende varekundskab? Varekundskab! Tom havde i reglen været meget tilfreds med sig selv, men nu følte han sig pludselig nedslået, fordi han kunne mindre end andre. Der måtte være noget som stod i forbindelse med denne hemmelighedsfulde varekundskab, der kunne have hjulpet ham

frem, hvis han blot kunne det. Men det ville have været meget lettere at tage sig ud på en flot hest med en ny saddel.

"Hvad sagde onkel Deane?" spurgte Maggie og lagde sin arm i Toms, da han stod og varmede sig ved køkkenilden, åbenbart i meget dårligt humør. "Vil han så hjælpe dig ind i en stilling?"

"Nej, det sagde han ikke noget om. Han lovede ikke noget bestemt, og syntes ikke at tro, at jeg kunne tjene noget, der er værd at tale om. Jeg er for ung."

"Men var han ikke venlig imod dig, Tom?"

"Venlig? Ja, det kan nok nytte noget, at han er venlig. Han måtte hellere være uartig, hvis han blot ville skaffe mig en plads. Men der er så meget i vejen og så mange indvendinger – jeg har gået i skole og lært latin – og det duer ikke det mindste – onkel siger, at jeg må se at lære bogholderi og regning og den slags. Han synes nærmest at finde mig uduelig til alt."

Toms mund fortrak sig bittert, mens han stirrede på ilden.

"O, hvor det var kedeligt, at vi ikke fik Dominic Sampson til lærer," sagde Maggie spøgende, "hvis han havde lært mig dobbelt italiensk bogholderi, således som han lærte Lucy Bertram, kunne jeg nu have undervist dig, Tom."

"Du undervise mig! – ja, det kunne du nok. Det er altid den tone, du taler i," sagde Tom harmfuld.

"Kære Tom, det var kun spøg," sagde Maggie og lagde sin kind op til hans skulder.

"Men det er altid den samme historie," sagde Tom og rynkede brynene. "Du stiller dig altid selv op som min overmand, og jeg har tit tænkt på at ville sige dig det. Du burde ikke have talt til onklerne og tanterne, som du gjorde – du skulle overlade til mig at sørge for moder og dig og ikke altid selv træde frem og

gøre dig vigtig. Du tror, at du ved alting bedre end andre, men du har så godt som altid uret. Jeg kan bedømme en ting langt bedre end du."

Stakkels Tom, han havde netop fået en forelæsning om sin udygtighed; reaktionen i denne selvtillidsfulde natur måtte lægge sig for dagen på en eller anden måde, og her var nu en lejlighed, hvor han kunne vise sin overlegenhed. Maggies kinder blussede, og hendes læber bævede af vrede, kærlighed og en vis rædsel så vel som beundring for Toms mere energiske og rådsnare karakter. Hun svarede ikke straks; meget lidenskabelige ord var på nippet til at komme over hendes læber, men hun undertrykte dem og sagde endelig:

"Du tror ofte, at jeg er indbildsk, Tom, når jeg blot siger et eller andet i spøg. Jeg har ikke haft til hensigt at stille mig over dig – jeg ved godt, at du bar dig klogere ad i går end jeg. Men du må ikke altid tro, at jeg er vred, og ikke være så streng imod mig."

Moderen trådte nu ind, og Maggie fjernede sig hurtigt for at græde oven på; for hun ville ikke lade Tom se sin smerte. Det var meget bitre tårer; alle var så hårde og uvenlige mod Maggie; der blev ikke vist hende nogen overbærenhed eller kærlighed. I bøger fandtes der mennesker, som altid var venlige og behagelige, der glædede sig ved at opfylde andres ønsker, og som ikke viste deres elskværdighed ved at finde fejl hos deres venner. Maggie følte, at verdenen udenfor bøgerne ikke var lykkelig; det var en verden, hvor folk var venligst og elskværdigst mod dem, de ikke kunne lide, eller som de ikke stod i noget forhold til. Og hvis der ikke fandtes kærlighed i livet, hvad stod der så tilbage for Maggie? Intet uden fattigdom

og deltagelse i moderens snæverhjertede sorger – måske i faderens hjerteskærende barnlige afhængighed. Der er ingen håbløshed så sørgelig som ungdommens, når sjælen er fuld af længsler og ikke har minderne at ty til, skønt vi plejer at betragte den ungdommelige fortvivlelse som en ubetydelig ting, der nok vil "rette sig" med tiden.

Maggie sad i sin brune kjole med forgrædte øjne ved faderens seng og stirrede på de nøgne mure i det sørgelige værelse, der var hendes verdens centrum. Hun længtes ivrigt, lidenskabeligt efter alt, hvad der var skønt og godt; hun tørstede efter kundskab, hendes øre ville fange den hendøende musik fra verden udenfor, men den ville ikke komme hende nær; en usigelig trang opfyldte hende til at fatte livets harmoni og engang ret forstå, at hendes sjæl hørte hjemme i livet og måtte slå rod der.

Når der er en sådan modsætning mellem de ydre og indre forhold, er det intet under, at der opstår smertelige sammenstød.

6. Hvori den almindelige fordom imod at forære en lommekniv bort, modbevises

I hin mørke decembermåned varede auktionen over bohavet næsten to dage. Mr. Tulliver, som i sine lyse øjeblikke var begyndt at vise en irritabilitet, der kun bevirkede en forværrelse af sygdommen, havde ligget bevidstløs i de kritiske timer, da larmen af auktionen kom nærmest til hans soveværelse. Mr. Turnbull havde erklæret, at det var mindre farligt at lade ham blive, hvor han var, end flytte ham til Lukes hytte – en plan, den skikkelige Luke havde lagt, da han syntes, at det ville være uhyggeligt, om hans herre skulle "vågne op" ved støjen af auktionen. Mrs. Tulliver og børnene sad næsten hele dagen indespærret på det tavse kammer, mens de iagttog den lange udstrakte skikkelse på sengen og frygtede for, at det hvide ansigt pludselig skulle vise, at det forstod de lyde, som berørte deres egne øren med en så intensiv smerte.

Men også det blev overstået – den skarpe lyd af en stemme, der næsten var lige så hård som hammerslaget, der fulgte efter, fodtrinene, den højrøstede samtale og den utydelige mumlen, alt var forbi. Mrs. Tullivers ansigt syntes at være blevet ti år ældre i det sidste par dage; den stakkels kone havde siddet og udregnet, når hendes yndlingsting forsvandt under den frygtelige hammer; hun havde rødmet ved tanken om, at først det ene og så det andet ville blive fremlagt i "Den gyldne Løve" som hendes forhenværende ejendom, og hele tiden måtte hun sidde og undertrykke sin indre sindsbevægelse. Det er sådanne følelser, der lægger rynker i glatte ansigter og hvide striber i det

hår, der fordum skinnede, som om det var dyppet i det pureste solskin. Netop som auktionen var forbi, klokken tre om eftermiddagen, begyndte den godhjertede, gnavne stuepige Kezia at skure gulve og vaske. Hun betragtede alle de mennesker, der var kommet til auktionen som sine personlige fjender; det snavs, de havde under fødderne, var værre end alt andet snavs, og da hun håndterede gulvskrubben, kunne hun ikke lade være med at udstøde forbandelser mod "de folk, der kom og købte andre folks ting, og som gik og snusede og befølte enhver genstand, som om det var deres egen." Hun gjorde ikke rent alle vegne, for hun vidste, at der ville blive lige så snavset igen, når folk kom for at hente det, de havde købt; men hun havde besluttet at gøre dagligstuen, hvor det "tobaksrygende svin", auktionsholderen, havde siddet, så pæn, som det var muligt med en gulvskrubbe og de få møbler, der var indkøbt til familien. Hendes madmoder og de unge folk skulle drikke te i dagligstuen den aften – havde Kezia sat sig i hovedet.

Klokken var henved seks, da hun gik ovenpå og sagde, at der var en person nede, som ville tale med master Tom. Personen opholdt sig i køkkenet og i de første øjeblikke og i den dårlige belysning havde Tom end ikke mindste anelse om, at han kendte denne bredskuldrede kraftige skikkelse, som måske var et par år ældre end han selv, som stirrede på ham med et par blå øjne i en med fregner tæt besat skive og strøg nogle røde, krøllede lokker bag øret med en ærbødig mine. En lavpuldet hat med et overtræk af voksdug og et vist skinnende lag af snavs udbredt over resten af kostumet ledede tanken hen på sømænd og både, men det hjalp ikke på Toms hukommelse.

"Tjener, mr. Tom," sagde den rødhårede person med et smil, der syntes at bryde frem gennem en påtaget sørgmodig mine. "De kender mig formodentlig ikke," vedblev han, da Tom så spørgende på ham, "men jeg ville gerne tale et par ord med Dem under fire øjne."

"Der er varme i dagligstuen, master Tom," sagde Kezia, der ikke havde lyst til at forlade køkkenet, da hun netop var i færd med at riste brød.

"Vil De følge med," sagde Tom, der begyndte at tro, at den unge mand stod i Guest & Co.s tjeneste. Toms fantasi drejede sig bestandig om dette firma, for onkel Deane kunne hvad øjeblik det skulle være sende bud efter ham og sige, at der var en plads ledig.

Ilden i kaminen var det eneste lys, der viste de få stole, skrivebordet, det fugtige gulv og det ene bord – nej, der var dog et andet lille bord i en krog, hvor Bibelen og nogle få andre bøger lå. Tom følte først, hvor underlig tom stuen var, inden han kastede et blik på det fremmede ansigt, der også belystes af ilden. Det sendte ham et næsten undseligt spørgende blik, og den fremmede stemme sagde derpå:

"Hvad, kan De ikke huske Bob, som De forærede lommekniven, Tom?"

Den store lommekniv blev trukket frem i samme øjeblik og det største blad åbnet som et fuldstændig uimodståeligt bevis.

"Hvad for noget? Bob Jakin?" sagde Tom – ikke just med synderlig overdreven glæde, for han følte sig lidt skamfuld ved dette ungdomsbekendtskab og var heller ikke ganske vis på, at Bobs bevæggrunde til atter at gøre det gældende, var særligt beundringsværdige.

"Ja, ganske rigtigt, Bob Jakin – hvis De synes – der er jo så mange Bobber i verden, men det var mig, der ville fange egernet og faldt ned af træet og fik en ordentlig skramme. Det lille blad er brækket, kan De se, men jeg vil ikke have et nyt sat på, for så kunne det falde Dem ind at give mig en ny i stedet, og det vil jeg ikke have – der er ikke mage til kniv i hele landet – den falder så godt i hånden, forstår De. Og der er ingen anden, som nogensinde har givet mig noget uden De, Tom; det skulle da være Bill, der gav mig terrierhvalpen i stedet for at drukne den, og jeg måtte da tigge ham længe nok, inden jeg fik den."

Bob talte overordentlig let og flydende; i stor fart havde han fuldendt den lange tale, og da han var færdig, gav han knivsbladet en kærlig overhaling på sit ærme, som om det derved ville blive skarpere.

"Nuvel, Bob," sagde Tom lidt patroniserende. De gamle minder bevægede ham dog til at være så venskabelig og forekommende som muligt, skønt han såre vel kunne huske grunden til den kamp, der gjorde ende på venskabet. "Er der noget, jeg kan gøre for Dem?"

"Nej, det er der ikke," svarede Bob og lukkede kniven med et knæk, hvorpå han puttede den i lommen og syntes at føle efter noget andet. "Jeg ville naturligvis ikke være kommet til Dem, nu da der er ugler i mosen – kan De huske, da jeg blev nappet, fordi jeg havde spist en halv snes gulerødder, og fik prygl – jeg ville naturligvis ikke være kommet for at bede Dem om at give mig en ny kniv, fordi De har givet mig en i forvejen. Jeg bliver aldrig mere så lille, som jeg var før, Tom; men De var den lille fyr, jeg holdt mest af, da jeg selv var en lille fyr, skønt De bankede mig og ikke ville kendes ved mig igen. Ser De, Dick

Brumby kunne jeg banke lige så meget jeg ville, men man bliver ked af den fornøjelse, når man ikke kan få fyren til at indse, hvad det er man banker ham for. Jeg har set fyre stå og stirre sig øjnene ud af hovedet på en gren, før de kunne opdage, at en fugls hale ikke er et blad. De var en morsom fyr at have med på ekspeditioner, mr. Tom, for man kunne være sikker på, at De ikke lod rotten løbe og glemte at slå til, når man selv var inde for at jagt den ud."

Bob havde imidlertid trukket en snavset pengepung frem og ville vistnok ikke være standset, hvis Maggie ikke var trådt ind i værelset og havde sendt ham et overrasket og nysgerrigt blik, hvorpå han atter ordnede sine røde krøller med passende ærbødighed. Men i næste øjeblik gik det op for Maggie, hvor forandret værelset var, og hun glemte Bobs nærværelse. Hendes øjne var øjeblikkelig faldet på det sted, hvor bogreolen plejede at hænge; der var nu kun en aflang plet at se på væggen og underneden et lille bord med Bibelen og et par andre bøger.

"O, Tom," udbrød hun og slog hænderne sammen, "hvor er alle bøgerne? Jeg syntes, at onkel Glegg sagde, han ville købe dem – gjorde han ikke? Er det alt, hvad der er tilbage?"

"Det er det vistnok," svarede Tom med en slags fortvivlet ligegyldighed. "Hvorfor skulle de købe mange bøger, når de købte så få møbler til os?"

"O, Tom," sagde Maggie med tårefyldte øjne, da hun fo'r hen til bordet for at se de bøger, der var blevet frelst fra skibbruddet.

"Den er borte – vor kære gamle Pilgrimsfart, som du kolorerede, da du var lille – o, Tom! Jeg troede aldrig, at vi skulle

have mistet den, så længe vi levede – man tager alt muligt fra os – alle vore barndomsminder bliver os berøvet."

Maggie kastede sig i en stol og var ved at briste i gråd. Hun tænkte ikke på Bob, der stirrede på hende som et intelligent dyr, som har en anelse om, at der er noget på færde, uden dog ret at vide, hvad det er.

"Nuvel," sagde Tom, der følte, at det ikke var betimeligt at tale om bøgerne, "jeg antager altså, at De er kommet for at se til mig, fordi det er galt fat herhjemme. Det er meget smukt af Dem."

"Jeg skal sige Dem, hvorledes det forholder sig, master Tom," sagde Bob, der begyndte at åbne læderpungen. "Ser De, jeg har været på en færge i et par år – sådan har jeg tjent brødet – og engang imellem har jeg været fyrbøder i Torrys mølle. Men for fjorten dage siden havde jeg et mærkeligt held; jeg har altid været en heldig fyr, for jeg kunne ikke sætte en fælde, uden at jeg fangede noget i den; men denne gang var det ikke en fælde, men der var ild i Torrys mølle, og jeg slukkede den, ellers ville der være gået ild i olien. Herren gav mig ti sovereigns – han gav mig dem selv i forrige uge. Og han sagde først, at jeg var en talentfuld fyr – men det vidste jeg i forvejen – og så gav han mig ti sovereigns, og det var ganske nyt. Her er de – alle sammen på én nær!" Bob tømte pungen ud på bordet. "Da jeg havde fået dem, mr. Tom, begyndte det at snurre i mit hoved som i en kedel, hvad jeg nu skulle tage mig for; jeg har nemlig tænkt på mange forretninger, for jeg er ked af dette skvulperi på floden; dagene bliver så lange ved det. Jeg tænkte først, at jeg ville købe væsler og hunde og blive rottejæger, men så syntes jeg, at jeg måtte kunne finde på noget, der var bedre, for jeg har

udgransket rottefangsten til bunden, og jeg blev ved at spekulere, indtil jeg besluttede at blive bissekræmmer. Det er en respektabel stilling, og der kan en fyr få brug for sine talegaver, som ikke nytter overfor rotter eller på en færge. Og jeg ville gå rundt i landet, vidt og bredt, og snakke fruentimmerne et øre af, å! det ville være et herreliv!"

Bob standsede; med en vis trodsighed vendte han ryggen til det tillokkende billede og fortsatte:

"Men jeg bryder mig ikke en snus om det. Jeg har brugt et af guldstykkerne til at købe en gås til min moder, og jeg har købt en plysses vest og en sælskinds hue, – jeg ville nemlig være en velhavende bissekræmmer. Men jeg bryder mig ikke en snus om det – ikke en døjt. Jeg er ikke dum, og kan måske få lejlighed til at slukke nok en ildebrand inden lang tid. Jeg er en heldig fyr. Det vil derfor glæde mig, hvis De vil tage de ni sovereigns, mr. Tom, og bruge dem til Deres eget velfærd. De kan ikke række langt, ved jeg nok – men lidt kan de altid hjælpe."

Tom blev så rørt over tilbuddet, at han glemte al sin stolthed og mistanke.

"Det er meget smukt af Dem, Bob," sagde han med en let skælven i stemmen og rødmede dybt, "og jeg skal aldrig glemme Dem det, skønt jeg ikke genkendte Dem i aften. Men jeg kan ikke tage Deres penge – jeg ville derved berøve Dem Deres lille formue, og de kan ikke nytte mig noget."

"Det gør mig ondt," sagde Bob beklagende. "Å, De siger vist sådan, fordi De tror, at jeg vil savne dem. Jeg er ikke fattig, hvis De tror det. Min moder tjener gode penge fed at samle fjer og sådan noget; hun kan sagtens holde livet oppe. Og jeg er en heldig fyr; jeg tror ikke, at De er slet så heldig, mr. Tom – og

derfor burde De tage et lod hos mig; det kan jo aldrig skade. Jeg fandt – ja, De vil ikke tro mig, når jeg siger det – en skinke i floden forleden – den må være faldet overbord fra en af disse rundgattede hollændere, kan jeg tænke. Tag De nu pengene, Tom, for gammelt bekendtskabs skyld – ellers tror jeg, De bærer nag til mig."

Bob skubbede til pengene, der lå på bordet, men førend Tom kunne svare, slog Maggie hænderne sammen, så venligt på Bob og sagde:

"O, jeg er så bedrøvet, Bob – jeg troede aldrig, at De var så god. De er den bedste mand af verden."

Bob kunne ikke forstå, hvorfor Maggie var bedrøvet over, at han var den bedste mand af verden, men han smilede taknemmeligt over hendes ord, navnlig fordi de kom fra en ung dame, der, som han samme aften bemærkede til sin moder, "havde et par ualmindelige øjne, som fik ham til at føle en underlig beklemthed".

"Nej, Bob, jeg kan virkelig ikke tage dem," sagde Tom, "men tro ikke derfor, at jeg er mindre taknemmelig overfor Dem. Jeg vil i det hele taget ikke tage imod hjælp af nogen, men se at bane mig selv vej. Og disse penge ville ikke kunne hjælpe mig noget – selv om jeg tog dem. Lad mig trykke Deres hånd i stedet!"

Tom udstrakte sin bløde hånd, og Bob var ikke sen til at lægge sin barkede store næve i den.

"Lad mig komme pengene i Deres pung igen," sagde Maggie, "og så vil De komme og se til os, når De har købt varer til bissekræmmerforretningen – ikke sandt, Bob?"

"Det kan jeg gerne gøre, hvis det kan more Dem," sagde Bob lidt misfornøjet, da Maggie gav ham pungen tilbage. "Det skal forresten nok gå med forretningen – jeg er ikke så dum endda – når jeg har at gøre med et fæhoved eller en rigtig skurk, holder jeg af at trække ham op."

"Vær nu forsigtig, Bob, og indlad Dem ikke på kunster," sagde Tom, "ellers ender det galt, og De kommer i konflikt med loven."

"Nej, det gør jeg ikke, Tom," sagde Bob med en tillidsfuld mine, "der er ingen love imod loppestik. Hvis jeg ikke af og til tog mig af et fæ, blev han jo aldrig klogere. Men alvorligt talt – her er en sovereign, den skal De eller miss tage, blot som et venskabstegn. Den kan jo gå lige op med lommekniven, De gav mig."

Mens Bob talte, lagde han sovereignen på bordet og bandt atter pungen til. Tom stødte guldet tilbage og sagde: "Nej. Bob, det er meget smukt af Dem, men jeg kan skam ikke tage imod den." Maggie tog derimod guldstykket, holdt det hen til Bob og sagde i en indsmigrende tone:

"Nej – ikke nu, måske en anden gang; hvis min fader eller Tom nogensinde trænger til Deres hjælp, skal vi lade Dem det vide – ikke sandt, Tom? Det er jeg vis på, at De vil synes om – at vi altid betragter Dem som en ven, vi kan henvende os til – det vil De være, Bob?"

"Ja, miss; det skal De have tak for," sagde Bob og tog nølende mønten; "det er noget, jeg synes om, hvis De synes om det. Jeg ønsker Dem farvel, miss, og god lykke, mr. Tom, og tak skal De ha'e, fordi De trykkede min hånd, skønt De ikke ville tage imod pengene."

Kezias indtrædelse og hendes forespørgsel, om hun skulle bringe teen ind nu, eller de ville vente, til det ristede brød var så hårdt som sten, standsede Bobs veltalenhed og fremskyndede hans afskedsbuk.

7. Hvorledes en høne tager sin tilflugt til en list

Efterhånden som tiden gik, blev Tulliver øjensynlig stærkere og stærkere, og der viste sig flere symptomer til en gradvis tilbagevenden til den normale tilstand. Lammelsen var på nippet til at forsvinde, og hans fornuft viste sig kæmpende som en levende skabning, der er begravet under en snedrive, der bestandig glider ned og falder sammen over den åbning, som er blevet dannet.

Hvis de, der vågede i sygeværelset, havde målt tiden alene efter det fjerne håb, som viste sig, ville den uden tvivl have forekommet dem at krybe såre langsomt afsted; men der var en frygt, der fik den til at løbe hurtigt, så at de næsten syntes, at dagene fulgte alt for hurtigt efter hinanden. Mens Tulliver kom sig langsomt, nærmede det skæbnesvangre tidspunkt sig mere og mere, da han ville blive en fattig mand. Taksationsmændene havde gjort deres arbejde som en hæderlig bøssemager, der samvittighedsfuldt laver geværet, som om kort tid vil dræbe et par mennesker eller flere. Regninger, veksler, auktionsplakater, stævninger m.m. er legale lænkekugler eller granater, der aldrig kan ramme en enkelt mand, men spreder død og ødelæggelse vidt om sig. Så nøje sammenhængende er vort liv, at mennesker må lide for hinandens synder, så uundgåeligt breder de menneskelige lidelser sig, at endog retfærdigheden kræver sine ofre, og vi ikke ser nogen gengældelse, som ikke flyver ud over målet og rammer med uforskyldt sorg.

I begyndelsen af den anden uge i januar blev auktionen averteret; mr. Tullivers mølle, landejendom, værdipapirer og øvrige ejendele skulle sælges en skøn eftermiddag ved offentlig auktion i "*Den gyldne Løve*". Mølleren selv, der ikke anede, hvorledes tiden ilede, bildte sig stadig ind, at han endnu befandt sig i sin ulykkes første fase, og at der endnu kunne tænkes på udveje, og ofte, når han var ved bevidsthed, talte han om planer, han ville gennemføre, når han var blevet rask. Konen og børnene håbede, at der ville vise sig en udvej, hvorved Tulliver i alt fald kunne undgå at forlade det gamle sted og begynde livet forfra. Man havde nemlig formået onkel Deane til at interessere sig for forretningen. Han indrømmede, at det ikke ville være en dårlig spekulation for Guest & Co. at købe Dorlcote mølle, som var god og kunne drives op ved anvendelse af dampkraft, i hvilket tilfælde Tulliver kunne få ansættelse som bestyrer. Mr. Deane ville dog ikke sige noget bestemt om sagen, for da Wakem havde prioriteter i ejendommen, kunne det falde ham ind at byde på den og overbyde det forsigtige firma Guest & Co, der ikke gjorde forretninger af sentimentale grunde. Mr. Deane var nødt til at fortælle mrs. Tulliver dette faktum, da han red over til møllen i selskab med Glegg for at se bøgerne efter; for hun havde bemærket, at "hvis Guest & Co. blot ville tænke sig om, måtte de vide, at Tullivers fader og bedstefader havde drevet Dorlcote mølle, længe før der var tænkt på det ærede firmas oliemølle." Mr. Deane svarede hertil, at han ikke troede, at dette aldersforhold mellem de to møller ville udøve nogen indflydelse på deres værdi. Hvad onkel Glegg angik, lå hele sagen over hans forstand; den godmodige mand følte stor deltagelse for familien Tulliver, men alle hans penge var sat fast

i gode prioriteter, og han kunne ikke udsætte sig for risiko, da det ville være skammeligt overfor hans slægtninge. Ikke desto mindre havde han bestemt, at Tulliver skulle have nogle nye flonelstrøjer, han selv havde kasseret, fordi de var ham for varme, og at han nu og da ville købe et pund te til mrs. Tulliver. Han glædede sig allerede på forhånd ved at bringe teen og se hendes fornøjelse, når hun hørte, at det var fineste kampoy.

Ikke desto mindre var det klart, at Deane var gunstigt stemt overfor Tullivers. En dag havde han taget Lucy med sig, der var kommet hjem i juleferien, og det lille blonde englehoved havde trykket sig op til Maggies mørke kind med mange kys og tårer. Mangen en respektabel deltager i et respektabelt firma har et ømt sted i hjertet for sine smukke smådøtre, og det skyldtes måske Lucys ængstelige medlidende spørgsmål til hendes fætter og kusine, at onkel Deane skyndte sig med at skaffe Tom en plads på et varelager og sætte ham i stand til at modtage aftenundervisning i regning og bogføring.

Dette ville have glædet Tom og givet ham nyt mod, hvis han ikke samtidig havde vidst, at hans fader måtte gå fallit; i alt fald måtte han gå på akkord med sine kreditorer, hvilket efter sønnens opfattelse var det samme som at gå fallit. Hans fader havde altså ikke blot mistet alt, hvad han ejede, han måtte "opgive sit bo", en frase, der krænkede sønnen i sit inderste. For når processens omkostninger blev betalt, var der endnu mr. Gores tilgodehavende, en betydelig gæld til banken foruden en del andre poster tilbage, så at der næppe ville være mere end 50 %, sagde Deane med sammenknebne læber. Disse ord ramte Tom som et ætsende fluidum, der efterlader en brændende svie.

Det faldt ham vanskeligt at holde humøret oppe under disse omstændigheder, forflyttet fra de behagelige, om end lidt kedsommelige timer hos Stelling og den flittige opførelse af luftkasteller i det sidste fjerdingår, til store rum fyldt med sække og fade og bandende mænd, der slæbte tunge byrder op og ned. Det var en kold, snavset og ubehagelig affære, denne hane første indtrædelse i verden, og han måtte ofte gå fra sin te for at komme i rette tid til St. Oggs, hvor han om aftenen måtte sidde i et værelse, der lugtede af dårlig tobak, og modtage undervisning af en enarmet gammel bogholder. Toms friske ansigt tabte sin farve under denne levemåde, og når han kom hjem sulten og træt, var det intet under, at han var lidt gnaven, når hans moder eller Maggie talte til ham.

I al denne tid havde mrs. Tulliver grundet på en plan, hun havde lagt, ved hvilken hun og ingen anden ville afvende den truende ulykke og forhindre at Wakem fik det indfald at byde på møllen. Tank Dem en respektabel og elskværdig høne, som ved en eller anden mærkværdig anomali begynder at reflektere og opfinde intriger, hvorved hun vil forhindre kokkepigen i at dreje halsen om på sig eller sende hende eller hendes kyllinger til marked – resultatet kan næppe blive andet end en hel del kaglen og skraben. Da mrs. Tulliver så, at alt gik galt, gik det op for hende, at hun havde været for passiv i sit liv, og at alt ville have været bedre for hende og hendes familie, hvis hun havde givet sig af med forretninger og engang imellem taget en energisk beslutning. Ingen havde tænkt på at gå hen til Wakem og tale med ham om købet af møllen, og dog ville det efter mrs. Tullivers mening have været den simpleste måde at ordne sagen på. Det ville sikkert ikke have været til mindste nytte for Tulliver

at gå derhen – selv om han havde kunnet eller villet – for han havde ført proces imod Wakem, og skældt ham ud og bandet ham i de sidste ti år, og det var rimeligt nok, at Wakem havde et horn i siden på ham. Og nu da mrs. Tulliver var kommet til det resultat, at hendes mand havde haft stor uret i at bringe hende i denne situation, var hun tilbøjelig til at tro, at hans mening om Wakem også var urigtig. Ganske vist havde Wakem bragt dem fogedens folk på halsen og solgt alle deres ejendele, men hun antog, at han havde gjort det for at opfylde den mands ønske, der havde lånt Tulliver pengene. En prokurator måtte søge at behage folk i almindelighed, og det var ikke rimeligt, at han satte Tulliver, der havde ført proces mod ham, over alle andre i verden. Hvorfor kunne denne prokurator ikke være en meget fornuftig og rar mand? Han havde giftet sig med en miss Clint, og da mrs. Tulliver erfarede dette bryllup, den sommer, da hun gik med blå atlaskes spencer og endnu ikke var forlovet med Tulliver, havde hun aldrig hørt noget ondt om Wakem. Og han kunne sikkert ikke andet end nære venlige tanker om hende – han måtte jo vide, at hun var en født Dodson – når han erfarede, at hun for sin part aldrig havde ønsket at føre proces og for øjeblikket var mere tilbøjelig til at gå ind på alle Wakems anskuelser end på sin mands. Når prokuratoren så, at en respektabel kone som hun var rede til et give ham gode ord, hvorfor skulle han så ikke høre efter hendes forestillinger? For hun ville fremstille ham sagen klart, hvilket endnu aldrig var sket. Og han ville aldrig gå hen og byde på møllen for at krænke hende, en uskyldig kone, der rimeligvis havde danset med ham i deres unge dage hos proprietær Darleighs, for hun havde

danset snese af danse med unge mand, hvis navne hun nu havde glemt.

Mrs. Tulliver skjulte disse betragtninger i sin egen barm, for da hun havde givet mr. Deane og mr. Glegg et vink om, at hun ikke ville være bange for selv at gå hen og tale et ord ned Wakem, havde de sagt: "Nej, nej!" og "Bah, bah!" og "Lad De Wakem være Wakem!" i en tone, der viste, at de næppe ville låne en videre udvikling af hendes planer et villigt øre. Endnu mindre vovede hun at omtale projektet for Tom eller Maggie, for "børnene var altid af en anden mening end deres moder", og Tom havde omtrent lige så meget imod Wakem som hans fader. Men denne usædvanlige tankevirksomhed gav naturligvis mrs. Tulliver en usædvanlig determineret holdning, og en dag eller to før auktionen i "Den gyldne Løve", da der ingen tid var at spilde, gennemførte hun sin plan ved en list. Der var tale om en del pickles – en overflod af pickles, som mrs. Tulliver havde, og som urtekræmmeren Hyndmarch sikkert ville købe, hvis forretningen kunne afgøres ved en personlig forhandling, hvorfor mrs. Tulliver den morgen ville følge med Tom til St. Oggs. Da Tom bad hende om at vente – han syntes ikke om, at denne forretning fandt sted netop nu – lod hun, som om hun var dybt krænket over, at sønnen ville modsige hende med hensyn til den pickles, som hun selv havde lavet efter en familierecept, nedarvet fra hendes bedstemoder, der døde, da hendes moder var en lille pige, og Tom gav så efter. De fulgtes ad, indtil hun drejede ind i Danish Street, hvor mr. Hyndmarch boede, ikke langt fra mr. Wakems kontor.

Prokuratoren var endnu ikke kommet på kontoret; ville mrs. Tulliver ikke tage plads ved ilden og vente på ham? Hun sad

ikke længe, før den punktlige jurist trådte ind; han rynkede øjenbrynene, idet han sendte den blonde, solide kone, som rejste sig og hilste ham høfligt, et forskende blik. Han var en mand af middelhøjde med ørnenæse og en overflod af gråt hår. Læseren har endnu aldrig set Wakem og tænker måske på, om han i virkeligheden var en så stor skurk og en så forslagen og bitter fjende af den hæderlige del af menneskeslægten i almindelighed og mr. Tulliver i særdeleshed, som den brave møller tænkte sig i sit hjerte.

Det er klart, at den hidsige møller var en mand, som ville opfatte ethvert vådeskud, der strejfede ham, som et attentat på hans liv, og at han let kunne blive hildet i snarer og indviklet i vanskeligheder, der kun kunne forklares ved en eller anden djævelsk agent, der søgte at ruinere ham, hvis hans egen ufejlbarlighed ikke skulle underkendes. Det er sandsynligt, at prokuratoren ikke var mere skyldig overfor ham, end en sindrig maskine, der udfører sit arbejde til fuldkommenhed, er overfor en uforsigtig mand, som kommer den for nær, bliver grebet af et tandhjul og pludselig forvandlet til en mærkelig medisterpølse.

Men det er virkelig umuligt at afgøre spørgsmålet ved et blik på hans person: Trækkene og udtrykket idet menneskelige ansigt er som andre symboler ikke altid lette at læse uden nøgle. For en uhildet beskuer var der i mr. Wakems ørnenæse, der stødte mr. Tulliver i så høj en grad, ikke mere skurkagtighed end i hans stive skjorteflip, skønt både denne og næsen, når først skurkagtigheden var opdaget, måske ville være befundet at være sande oplagssteder for skændige tilbøjeligheder.

"Jeg har den ære at tale med mrs. Tulliver?" spurgte Wakem.

"Ja, sir, født miss Elisabeth Dodson."

"Vil De behage at tage plads? De ønsker at tale med mig?"

"Ja, sir, ja," sagde mrs. Tulliver, der begyndte at blive urolig over sit eget mod, nu da hun befandt sig ansigt til ansigt med den frygtelige mand, og desuden var sig bevidst, at hun slet ikke havde tænkt på, hvorledes hun skulle begynde. Mr. Wakem stak hænderne i lommerne og så på hende i tavshed.

"Jeg håber, sir," sagde hun til sidst, "at De ikke tror, at jeg nærer noget nag til Dem, fordi min mand tabte sin proces, og fogedens folk kom, og alt vort bohave blev solgt – o kære mr. Wakem – for jeg blev ikke opdraget til det. Jeg er vis på, at De kan huske min fader, for han var en intim ven af proprietær Darleigh, og vi kom altid til ballerne der – misserne Dodson – Ingen kunne gøre mere lykke end vi – og med rette, for vi var fire, og De ved nok, at mrs. Glegg og mrs. Deane er mine søstre. Og hvad det angår at føre processer og miste sine penge og holde auktioner inden éns død, har jeg aldrig set noget af den slags, før jeg blev gift eller en god stund efter. Og jeg er ikke ansvarlig for mit uheld i at blive gift ind i en familie, hvor man havde andre principper end i min egen. Og hvad det angår at bagtale Dem, sir, som andre folk bagtaler Dem, så har jeg aldrig været med til det, og ingen skal sige mig det på."

Mrs. Tulliver rystede lidt på hovedet og stirrede på sit lommetørklæde, som hun holdt i hånden.

"Jeg tvivler ikke på Deres ord, mrs. Tulliver," sagde Wakem med høflig kulde. "Men De har et spørgsmål at stille mig?"

"Ja, jeg har en anmodning til Dem. Men det er det, jeg har sagt til mig selv – jeg sagt, at De må have naturlig følelse, og

hvad min mand angår, har han ikke været sig selv i to måneder, skønt jeg på ingen måde vil forsvare ham, fordi han blev så hidsig over den overrisling – ikke fordi der ikke er værre mænd, for han har aldrig med sin gode vilje snydt nogen for en skilling eller en penny – og hvad kan jeg gøre for, at han er så hidsig til at føre processer? Og han blev ramt som af et slagtilfælde, da han fik brevet, som meddelte ham, at De havde prioriteten i møllen. Men jeg kan ikke tro andet, end at De vil opføre Dem som en gentleman."

"Hvad skal alt dette sige, mrs. Tulliver?" sagde Wakem i en skarp tone. "Hvad er det, De vil anmode mig om?"

"Ser De, hvis De vil være så god, sir," sagde mrs. Tulliver, idet hun først standsede som for at tage tilløb, og derpå vedblev hurtigt: "Hvis De vil være så god ikke at købe møllen og jorderne – jorderne gør det endda ikke så meget med, skønt min mand velsagtens alligevel vil blive rasende, hvis De gør det."

Der fo'r ligesom et glimt af en ny tanke over mr. Wakems ansigt, da han sagde: "Hvem har sagt, at jeg vil købe den?"

"Det er ikke noget, jeg selv har opfundet, sir, det må De ikke tro, og jeg ville aldrig være kommet på det, for min mand, der må kende noget til loven, plejede altid at sige, at prokuratorer aldrig behøver at købe noget – hverken jorder eller huse – for de kan altid få det på anden måde. Og det skulle jeg tro, at De også kan, sir, så dygtig en prokurator De er, og jeg har heller aldrig sagt andet, kan De være overbevist om."

"Nu vel, hvem sagde så, at jeg ville købe møllen?" sagde Wakem, og åbnede sin pult og flyttede rundt på nogle genstande, idet han ledsagede denne forretning med en næppe hørlig fløjten.

"Det var mr. Glegg og mr. Deane, der har ordnet lidt af vore sager, og mr. Deane siger, at Guest & Co. nok ville købe møllen og lade mr. Tulliver bestyre den for dem, hvis De ikke vil byde på den, så den kommer for højt op i pris. Og det ville være så mageløst for min mand at blive, hvor han er, hvis han kunne tjene sit brød ved det, for møllen var hans faders før hans, og hans farfader byggede den, skønt jeg ikke i begyndelsen kunne lide den støj, den gjorde, for vi har havde ingen møller haft i Dodsons familie. Hvis jeg havde vidst, at møller havde så meget at gøre med processer, ville jeg ikke have været den første Dodson, som giftede sig med en møller, kan De være vis på. Men jeg gik blindt i fælden; jeg forstod mig ikke på overrisling, sluser og alt sådan noget."

"Guest & Co ville altså selv beholde møllen og betale Deres mand for at bestyre den?"

"Ja, kære sir, det er hårdt at tænke på," sagde mrs. Tulliver, idet et par tårer banede sig vej, "at min mand skulle komme så vidt, at han må tage imod penge af andre. Men det ville dog ikke være så stor en forandring, når han blot kunne blive ved møllen; og De må huske, at hvis De byder på møllen og køber den, vil min mand blive endnu værre syg, en han er, og måske aldrig mere komme sig."

"Jamen, hvis jeg nu købte møllen og lod Deres mand bestyre den for mig?" sagde mr. Wakem.

"O, kære sir, jeg tror ikke, at han gjorde det, om så møllen blev stående og tiggede ham om det – aldrig i livet! Deres navn er som forgift for ham; jeg har aldrig kendt magen, og han ser på det, som om De havde ruineret ham lige fra den dag, De

lagde sag an mod ham for stien over engen, – det er nu otte år siden – og skønt jeg tit har sagt ham, at han havde uret –"

"Han er en ondskabsfuld, tykhovedet tosse," udbrød Wakem, idet han glemte sig selv.

"O, kære sir!" sagde mrs. Tulliver ved denne bemærkning, der var så forskellig fra det, hun havde ventet. "Jeg vil ikke modsige Dem, men det er rimeligt nok, at han har skiftet sind under sygdommen, – han har glemt meget, han plejede at snakke om. Og De ville ikke synes om, at have et lig på Deres samvittighed, hvis han lagde sig til at dø, og man siger, at der er ulykke ved, når Dorlcote mølle går over på andre hænder, og at vandet da vil løbe sin vej, og så – nej, jeg vil ikke ønske ondt over nogen, og jeg glemte at sige Dem, at jeg husker Deres bryllupsdag, som om det var i går – mrs. Wakem var en miss Clint – og min søn, en dygtigere, kønnere og bedre dreng kan der ikke tænkes, gik i skole med Deres søn –"

Mr. Wakem rejste sig – åbnede døren og kaldte på en af sine skrivere.

"De må undskylde, at jeg afbryder Dem, mrs. Tulliver; jeg har forretninger, som må besørges, og jeg tror ikke, at der er mere, som det er nødvendigt at sige."

"Men hvis De ville tænke over min anmodning, sir," sagde mrs. Tulliver, "og lade være med at tage hårdt fat på mig og mine børn; jeg nægter ikke, at Tulliver har haft uret, men han er blevet straffet nok, og der er værre folk end han, for han er blevet ødelagt ved at give til andre. Han har aldrig gjort andre skade end sig selv og sin familie – så meget desto værre – og jeg går hver dag og ser på de tomme hylder og tænker på, hvor hver eneste ting plejede at stå."

"Ja, ja, jeg skal tænke over det," sagde mr. Wakem hurtigt og så hen imod den åbne dør.

"Og hvis De ville være så god at lade være med at sige til nogen, at jeg har været her for at tale med Dem, for min søn ville blive meget vred, hvis han hørte, at jeg havde ydmyget mig således, og jeg har sorg nok af mine børn, når de overfuser mig."

Mrs. Tullivers stemme skælvede lidt og hun kunne ikke besvare prokuratorens "God morgen", men nejede kun og gik i tavshed.

"Hvornår skal Dorlcote mølle sælges? Hvor er proklamaet?" sagde mr. Wakem til sin fuldmægtig, da de var alene.

"På fredag, tror jeg – ja, på fredag klokken seks."

"Løb op til auktionsholder Winship og se om han er hjemme. Jeg har en forretning til ham. Bed ham om at følge med herhen."

Skønt mr. Wakem, da han den morgen trådte ind i sit kontor, ikke havde tænkt på at købe Dorlcote mølle, havde han allerede taget sin beslutning; mrs. Tulliver havde så at sige givet ham ind med skeer, hvorfor han burde gøre det; og han var ikke af de mænd, der betænkte sig længe.

Hvis man tror, at Wakem nærede det samme indgroede had til Tulliver, som Tulliver nærede til Wakem, kunne man lige så godt tro, at en gedde og en karusse betragtede hinanden med lignende følelser og fra et lignende synspunkt. Karussen er nødvendigvis fuld af afsky over den måde, gedden ernærer sig på, men gedden tænker næppe andet om selv den mest indignerede karusse, end at den er en lækkerbisken; kun hvis karussen medfører en kvælning, kan gedde nære en stærk

personlig animositet. Hvis mr. Tulliver nogensinde havde krydset prokuratorens planer, ville Wakem uden tvivl ikke have nægtet sig den fornøjelse at gøre ham til genstand for sin føleligste hævn, men selv om mr. Tulliver på markedet havde kaldt Wakem en kæltring, var der ikke af den grund nogen af hans klienter, der gik fra ham. Det kunne hænde, at en eller anden beruset hestehandler på en spøgefuld måde kunne henvende sig til Wakem og stikle til ham ved at hentyde til gamle damers testamenter, men Wakem bevarede da sin fuldkomne koldblodighed og vidste meget godt, at størstedelen af de tilstedeværende praktiske mænd var tilfredse med det faktum, at "Wakem var Wakem", det vil sige, at han var en mand, der altid kunne finde fodfæste i det mest snavsede forretninger, så han kom nogenlunde tørskoet over. En mand, der havde tjent sig en formue, der havde et smukt hus i Tofton, og den fineste portvin i St. Oggs er altid sikker på bifald. Og jeg er temmelig vis på, at den skikkelige mr. Tulliver under andre omstændigheder ville have fundet en beundringsværdig sandhed i det faktum, at "Wakem var Wakem", for jeg har hørt af folk, der er vel bevandrede i historien, at menneskeslægten ikke er tilbøjelig til at bedømme store sejrherrer hårdt, når blot sejren er på den efter deres mening rigtige side. Tulliver kunne som sagt ikke skade Wakem; han var tværtimod en stakkels djævel, som prokuratoren havde slået nogle gange – en hidsig gammel fyr, der blottede sine svage sider i kampens hede. Wakems samvittighed var ikke besværet, fordi han havde brugt nogle listige påfund imod mølleren – hvorfor skulle han da hade denne uheldige klager, denne ynkelige, rasende tyr, der var hildet i nettets masker? Og dog er det en sand fornøjelse for

lykkelige mænd at tage en lille hævn engang imellem, når den ikke koster for megen umage og ikke lægger hindringer i vejen for forretningerne. Det er desuden så behageligt, smigrende og beroligende at se folk, der har fornærmet os en smule, blive reduceret i livet og ydmygede, uden at vi har haft nogen finger med i spillet; det forekommer os da, at Forsynet eller en anden mægtig hånd har påtaget sig det hverv at give os oprejsning. O, hvor det er en glæde, når vore fjender har uheld med sig – vi føler os da så selvretfærdige og fortræffelige.

Wakem havde nok lyst til en sådan lille, parentetisk hævn, og nu da mrs. Tulliver havde givet ham ideen, faldt det ham ind, at det kunne være morsomt at tilføje Tulliver den dødeligste hævn, der kunne tænkes – en morskab, der ikke bestod af ondskab alene, men var blandet med en del elskværdighed.

Det er visselig tilfredsstillende at se en fjende ydmyget, men dette kan dog ikke sammenlignes med at se ham ydmyget ved en velvillig handling eller indrømmelse fra ens egen side. Det er en slags hævn, som næsten ligner dyd, og Wakem var ikke uimodtagelig for dyden. Han havde engang haft den glæde at kunne sætte en gammel fjende ind i et fattighus i St. Oggs, til hvis genopførelse han havde givet en stor sum penge, og her var der en lejlighed til at sørge for en anden ved at gøre ham til sin underordnede og tjener. Den hidsige, kortsynede hævnfølelse, der går blindt løs på målet, drømmer ikke om denne raffinerede nydelse. Desuden ville Tulliver, når hans tunge var bundet på grund af hans afhængige stilling, blive en bedre tjener end nogen anden, der kunne tages fra gaden: alverden vidste, at mølleren var en grundhæderlig mand, eg Wakem var skarpsindig nok til at tro på hæderlighed. Han havde set nok af

verden til at vide, at ikke alle mennesker lignede ham selv. Desuden holdt ham af en praktisk virksomhed; det kunne more ham at have overopsynet med en sådan stor forretning. Bortset fra al hævnfølelse mod Tulliver var der gode grunde til at købe møllen. Når Guest & Co. ville byde på den, måtte det være en god forretning. Mr. Guest og Wakem stod på en god fod med hinanden og kom ofte sammen til middagsselskaber, og prokuratoren holdt af at overbyde en skibsreder og mølleejer, der var lidt for almægtig i kommunalbestyrelsen og lidt for højttalende ved bordet. Wakem var nemlig ikke blot forretningsmand; i de bedre kredse i St. Oggs ansås han for en morsom selskabsmand – han kunne føre en munter passiar ved et glas portvin, forstod sig lidt på landvæsenet og havde været en fortræffelig mand og fader – når han gik i kirke, sad han altid ved siden af et prægtigt epitafium, han havde ladet sætte til minde om sin afdøde hustru. De fleste mænd ville under disse omstændigheder have giftet sig igen, men man sagde, at han forgudede sin vanskabte søn mere, end de fleste forguder deres mest velskabte afkom. Mr. Wakem havde flere sønner foruden Philip, men hans kærlighed til dem var en slags mellemkulør, der lå lige langt fra lys og skygge. Og her lå det egentlige afgørende motiv til købet af Dorlcote mølle. Mens mrs. Tulliver talte, var det gået op for den snilde prokurator, at ejendommen om få år ville være en passende stilling for en vis yndlingssøn, der for enhver pris skulle bringes frem i verden.

Det var på denne mand, at mrs. Tulliver forgæves havde forsøgt sin veltalenhed. Der er en stor filosof, som engang har bemærket, at fiskere af mangel på kendskab til fiskenes natur og væsen ikke forstår at gøre maddingen tillokkende nok,

hvorfor de ofte kommer hjem lige så tomhændede, som de drog ud.

8. Dagslys på vraget

Hin januarmorgen, da Tulliver første gang forlod sit sygeleje, var det klar frost; solen, der skinnede på de nøgne grene og på tagene udenfor havde fået ham til at erklære, at han ikke længere ville holdes i bur; han var utålmodig, og det forekom ham, at ethvert sted ville være behageligere end soveværelset. Han anede ikke tomheden nedenunder og tænkte ikke på, hvorledes den ubarmhjertige sol viste de tomme pladser og de efterladte mærker af de velbekendte ejendele. Af hans tale fremgik det, at han stadig var overbevist om, at han dagen i forvejen havde fået brevet fra mr. Gore, og de forsøg, der var gjort på at oplyse ham om, at der var hengået mange uger, og at meget var hændet siden, havde ikke efterladt noget blivende spor, så at mr. Turnbull endog tvivlede om, at det var muligt at forberede ham på de ulykker, der ventede ham. Den fulde forståelse af nutiden kunne kun bibringes ham efterhånden ved nye erfaringer – ikke ved blotte ord, der nødvendigvis var svagere end de indtryk, han havde erhvervet sig ved gamle erfaringer. Det var derfor, at hans hustru og børn med bankende hjerte hørte hans beslutning om at stå op. Mrs. Tulliver bad Tom om at blive hjemme og ikke gå til St. Oggs som sædvanlig – og Tom gav efter, skønt han gyste for den forestående smertelige scene. Desuden var hele familien mere nedslået, end den hidtil havde været. Guest & Co. havde nemlig ikke købt møllen; både den og jorderne var blevet tilslået Wakem, som havde givet mere end taxationsværdien, og som i mr. Deanes, Gleggs og mrs. Tullivers nærværelse havde erklæret sig villig til at ansætte mr. Tulliver som bestyrer, hvis han igen

blev rask. Dette tilbud havde givet anledning til en stor familiedebat. Onklerne og tanterne var næsten enstemmigt af den mening, at et sådant tilbud ikke burde afvises, når der ikke var andet i vejen, end en tåbelig følelse hos Mr. Tulliver, som, da den hverken deltes af onkler eller tanter, forekom dem at være ufornuftig. Den harme og vrede, som mr. Tulliver burde have rettet imod sig selv på grund af sin stridbarhed og særlige lyst til at føre processer, blev med urette kastet over på Wakem. Her var nu en lejlighed for mr. Tulliver til at ernære kone og datter uden at modtage hjælp af familie og slægt, og uden at være udsat for at synke så dybt ned i fattigdom, at respektable folk næppe kunne være bekendt at indrømme slægtskabet. Mrs. Glegg var af den mening, at Tulliver, når han blev rask, burde føle, at han aldrig kunne ydmyge sig nok; for nu var dét kommet, som hun altid havde forudset ville blive følgen af hans uforskammethed mod "de bedste venner, han nogensinde havde haft". Mr. Glegg og mr. Deane var mindre hårde i deres anskuelser, men de syntes begge At Tulliver havde gjort skade nok med sin hidsighed og nu burde tage imod tilbuddet. Wakem havde en rigtig følelse i sagen – han nærede ikke had til Tulliver. Tom havde protesteret imod denne opfattelse; han ville ikke synes om, at hans fader stod under Wakem, hvorimod moderens stadige tanke var, hvorledes hun skulle bevæge Tulliver til at forsone sig med prokuratoren. Hun frygtede for, at det ikke ville lykkes – nej, de ville blive nødt til at flytte hen i en svinesti for at trodse Wakem, der talte så smukt og venligt som ingen anden. Mrs. Tulliver var i det hele taget så forvirret og åndssvag, at hun tilbragte en stor del af dagen med at spørge, "hvorfor det var gået hende værre end alle andre koner",

og Maggie begyndte at tro, at hendes stakkels moders forstand var kommet i uorden.

"Tom," sagde hun, da de stod udenfor deres faders værelse, "vi må prøve på at oplyse fader lidt om, hvad der er sket, før han kommer ned. Men vi må få moder af vejen, ellers siger hun let noget, som kan gøre skade. Bed Kezia om at hente hende og holde hende beskæftiget i køkkenet."

Kezia var meget villig til at udføre dette hverv. Da hun havde besluttet at ville blive, hvad enten hun fik løn eller ikke, indtil hendes herre blev rask, havde hun fundet en vis erstatning i at beherske sin frue strengt, skænde på hende, og selv gå rundt og surmule. Hun var i grunden meget lykkelig ved det. Ved denne lejlighed var der noget tøj, som hang til tørre, og som skulle tages ned; Kezia gad nok vide, om ét par hænder kunne gøre alt både inden- og udenfor huset, hvorpå hun bemærkede, at hun ville anse det for passende, om mrs. Tulliver tog en hat på, og gik ud og trak noget frisk luft ved at udføre arbejdet. Stakkels mrs. Tulliver adlød opfordringen uden indvendinger; at blive kommanderet af tjenestepigen var den eneste levning fra fortiden – hun skulle snart ikke engang have en tjenestepige til at skænde på sig.

Mr. Tulliver hvilede sig i lænestolen efter anstrengelsen ved at klæde sig på, og Maggie og Tom sad ved siden af ham, da Luke trådte ind og spurgte, om han skulle hjælpe sin herre ned af trappen.

"Tak, Luke, vent lidt, tag plads," sagde Mr. Tulliver, idet han pegede på en stol, og stirrede på ham med dette forskende blik, som syge folk i almindelighed sender dem, der har plejet dem,

og som minder om det blik, børn sender deres amme. Lukas havde nemlig i flere uger våget hos Tulliver om natten.

"Hvorledes står vandet i stigbordet, Luke?" sagde Tulliver. "Dix har vel ikke taget det fra os igen?"

"Nej, sir, alt går godt."

"Det tænkte jeg nok; han vil lade være med den spas, siden Riley har været hos ham. Det var det, jeg sagde til Riley i går – jeg sagde ..."

Mr. Tulliver lænede sig forover og støttede sine arme på lænestolen, og så på gulvet, som om han søgte noget – som om halvt udslettede billeder steg op i hans sjæl.

Maggie stirrede bedrøvet på Tom, mens denne følte en så intensiv sorg, at han næsten havde lyst til at fjerne sig.

"Fader," sagde Maggie og lagde sin hånd på hans arm. "Kan du ikke huske, at mr. Riley er død?"

"Død!" gentog mr. Tulliver og stirrede hende ind i ansigtet med et forunderligt forskende blik.

"Ja, han døde af apopleksi for et år siden; jeg kan huske, at du sagde, at du havde lånt ham penge, og at hans døtre ikke havde noget at leve af – en af dem er lærerinde hos miss Firniss, hvor jeg gik i skole –"

"Ah!" sagde hendes gader tvivlende og så hende stadig ind i ansigtet. Men så snart Tom begyndte at tale, stirrede han på ham med det samme forskende blik, som om han i grunden var overrasket over de to unge menneskers nærværelse. Hans tanker vankede om i en fjern fortid; han kunne ikke kende deres nuværende ansigter; det var ikke drengen og den lille tøs, hans øjesten fra gamle dage.

"Det er længe siden, at du havde det mellemværende med Dix, fader," sagde Tom. "Jeg kan huske, at du talte om det for tre år siden, inden jeg kom i skole hos mr. Stelling. Kan du ikke erindre, at jeg har været der i tre år?"

Mr. Tulliver kastede sig atter tilbage i lænestolen og fo'r sig med hånden over ansigtet, som om han ville jage noget bort, der tilslørede hans tanker.

"Ja, ja," sagde han efter et par minutters forløb, "jeg har betalt mange penge for det. Det var min mening, at min søn skulle have en god opdragelse – jeg har ikke fået nogen selv, og har savnet den hårdt. Og han vil nok klare sig med den – det er min mening – selv om Wakem skulle få overtaget igen –"

Wakems navn vakte nye minder, og efter et minuts forløb begyndte han at se på sin frakke og føle i sine lommer. Derpå vendte han sig om imod Tom og sagde på sin gamle skarpe måde: "Hvor er Gores brev?"

Det var lige ved hånden i en skuffe, for han havde mange gange forlangt det.

"Du husker nok, hvad der står i brevet, fader?" sagde Tom, da han rakte ham det.

"Det kan du da begribe, at jeg gør," sagde Tulliver i en vred tone. "Men hvad gør det til sagen? Hvis Furley ikke vil købe ejendommen, er der andre, som vil gøre det; der er folk nok i verden foruden Furley. Men det er skade, at jeg ikke er rask – Luke, gå ud og sig dem, at de skal spænde for giggen; jeg må i en fart til St. Oggs – Gore venter mig."

"Nej, kære fader," udbrød Maggie, "det er længe siden, alt dette skete; du har været syg i mange uger – i over to måneder – alt er nu forandret."

Mr. Tulliver stirrede på dem alle tre meget overrasket; tanken om, at meget var forandret, var af og til kommet til ham, men den var dog ganske ny for ham i dette øjeblik.

"Ja, fader," sagde Tom, "du behøver ikke at bekymre dig om forretninger, før du bliver ganske rask; alt er i orden foreløbig – både for møllens og gældens vedkommende."

"Så! Hvad er det, der i orden?" sagde faderen vredt.

"Det skal De ikke bryde Dem en døjt om," sagde Luke. "De har betalt enhver, hvad han skulle have, så vidt det stod til Dem, – det er det, jeg har sagt til master Tom – De har betalt alle, så vidt det stod til Dem."

Den stakkels Luke følte den ulykke, der havde ramt hans herre, som en stor tragisk skæbne, man måtte bøje sig for. Han havde indtrykket af, at han måtte sige noget, der kunne udtrykke hans deltagelse for familien, og de ord, han hundrede gange havde sagt til Tom, når denne ville nøde ham til at tage de halvtreds pund af børnenes penge, lå rede på hans tunge. Men det var netop disse ord, som gjorde stærkest indtryk på hans herres forstyrrede sind.

"Betalt alle," gentog han med voldsom sindsbevægelse, idet blodet fo'r op i hans ansigt, og hans øjne lynede. "Hvad skal det sige? – Hvad er der i vejen? Er jeg gået fallit?"

"O, fader, kære fader," sagde Maggie, "forsøg på at bære det – fordi vi elsker dig – dine børn ville altid elske dig. Tom vil betale dem alle sammen – han siger, at han vil gøre det, når han er blevet mand."

Hun følte, at hendes fader begyndte at skælve over hele legemet; hans stemme skælvede også, da han efter få øjeblikke svarede:

"Det er godt, min lille tøs, det er godt, men jeg vil ikke komme til at opleve det."

"Hvorfor ikke?" sagde Tom. "Det håber jeg, at du vil, fader."

"O, min dreng," sagde Tulliver og rystede på hovedet, "når noget er gået itu, bliver det aldrig helt igen. Du er kun seksten år; du vil få en hård dyst at bestå, men du må ikke give din fader skylden; der har været for mange kæltringer for ham. Jeg har givet dig en god opdragelse – det vil hjælpe dig fremad."

Der var noget, som kvalte hans sidste ord og gjorde dem utydelige; den rødme, der havde alarmeret hans børn, fordi den plejede at gå forud for et anfald, var ophørt, og hans ansigt var blegt og dybt furet. Tom sagde intet; han kæmpede bestandig imod en indre lyst, han havde til at fjerne sig, for det værste var endnu tilbage. Faderen forblev tavs i et par minutter; men hans sjæl syntes atter at være beskæftiget med løsningen af et eller andet problem.

"Har de solgt alt?" sagde han roligere, som om han kun ønskede at kende den fulde sandhed.

"Alt er solgt, kære fader," sagde Tom, der var ivrig for på forhånd at hindre ethvert spørgsmål, der kunne afsløre, at Wakem var køberen. "Vi ved endnu ikke rigtigt, hvorledes det står sig med møllen og jorderne."

"Du må ikke blive forundret ved at se værelserne noget tomme nedenunder," sagde Maggie, "men både din lænestol og dit skrivebord er der – de er ikke borte."

"Lad os gå ned – hjælp mig, Luke – jeg vil ned og se alt," sagde mr. Tulliver og støttede sig til sin stok, idet han udstrakte sin anden hånd imod Luke.

"Ja, sir," sagde Luke og rakte armen frem. "Det er meget bedre at De ser, hvorledes alt står til – det vil berolige Dem – De vil blive vant til det. Det har min moder altid sagt om sin astma – hun siger, at den skaffer hende venner nu, skønt hun i førstningen fægtede voldsomt med den."

Maggie løb i forvejen for at overbevise sig om, at alt var i orden i dagligstuen, hvor det kolde solskin og ilden kun syntes at vise tomheden endnu stærkere. Hun flyttede faderens stol og bordet, for at han lettere kunne komme frem, og stod nu med bankende hjerte for at se ham træde ind og for første gang se sig om. Tom gik foran og bar en lille gyngeskammel, hvorpå han gik hen og stillede sig ved Maggies side. Af disse tvende unge hjerter led Toms mest, for hvor følsom og ømfindtlig Maggie end var, gav hendes sorg ligesom større rum for hendes kærlighed ag hvile for hendes lidenskabelige natur. Ingen dreng har sådanne følelser; han vil hellere gå ud at dræbe den nemæiske løve eller udrette en række herkulesarbejder, end tåle stadige henvendelser til sin medlidenhed fra et onde, han ikke er i stand til at besejre.

Mr. Tulliver standsede tæt indenfor døren, idet han støttede sig til Luke. Han så sig om og stirrede på de tomme pladser, der for ham var fyldt med skyggerne af gamle bekendte genstande, hans livs daglige ledsagere. Hans evner syntes at vinde i styrke ved det; han fik ligesom et fast udgangspunkt for sine tanker ad sansningens vej.

"Ah –" sagde han langsomt, idet han gik hen imod lænestolen – "de har solgt alt – de har solgt alt."

Han tog plads, satte stokken fra sig og så sig atter rundt i stuen, da Luke havde forladt værelset.

"De har ladet mig beholde den gamle Bibel," sagde han. "Alt står skrevet i den – da jeg blev født og gift – giv mig den, Tom!"

Bibelen blev slået op og lagt foran ham, og mens han langsomt stavede sig igennem linjerne, trådte mrs. Tulliver ind i værelset, men blev stående overrasket ved at se sin mand siddende med Bibelen foran sig.

"Ah," sagde han og pegede med fingeren på et sted, "min moder hed Margaret Beaton, – hun døde, da hun var syvogfyrre – de døde alle, da de var unge i den familie – vi er vor moders børn – Gritty og jeg – det vil ikke vare længe, før vi ligger i graven."

Han syntes at standse ved mindet om sin søsters fødsel og bryllup, som om nye tanker stormede ind på ham; derpå så han pludselig op på Tom og sagde i en skarp tone:

"De har da ikke gjort fordring på de penge, Moss skyldte mig?"

"Nej, fader," sagde Tom, "forskrivningen blev brændt."

Mr. Tulliver stirrede atter i Bibelen og sagde:

"Ah – Elisabeth Dodson – det er nu atten år siden, jeg blev gift med hende ..."

"Det bliver først atten til Mikkelsdag," sagde mrs. Tulliver og gik tæt hen ved hans side. Hendes mand stirrede hende alvorligt ind i ansigtet.

"Stakkels Bessy," sagde han, "du var nydelig dengang – alverden sagde det – og jeg syntes også, at du holdt dig fortræffeligt. Men du er blevet gammel nu – du må ikke bære nag til mig for det – det var min mening at være god imod dig. Vi lovede at stå hinanden bi i godt og ondt ..."

"Men jeg troede aldrig, at det ville blive så ondt som nu," svarede mrs. Tulliver med dette foruroligende matte blik, som hun havde fået i den sidste tid, "og min stakkels fader, hvis han anede dette – sådan en ulykke på engang –"

"O, moder," sagde Maggie, "tal ikke således."

"Nej, jeg ved nok, at du ikke vil lade din stakkels moder tale – således har det været hele mit liv – din fader tog aldrig hensyn til, hvad jeg sagde – det var unyttigt, at jeg tiggede og bad – og det ville heller ikke nytte det mindste, om jeg nu faldt på knæ for ham –"

"Det må du ikke sige, Bessy," sagde mr. Tulliver, hvis stolthed i disse ydmygelsens første øjeblikke blev dæmpet ved følelsen af, at hans kones bebrejdelser ikke var ganske uretfærdige. "Hvis der var nogen måde, jeg kunne give dig oprejsning på, kan du være vis på, at jeg ikke ville sige Nej."

"Så skal vi blive her og tjene vort brød, og jeg kan stadig omgås med mine søstre – jeg har været dig en god kone og har aldrig modsagt dig eller været tvær imod dig – det siger alle – de siger, at det ikke ville være mere end billigt – men du er så blind i dit had til Wakem."

"Moder," sagde Tom strengt, "det er nu ikke tid til at tale om den sag."

"Lad hende tale," sagde Tulliver. "Hvad er det, du mener, Bessy?"

"Jo, nu da møllen og jorderne og alt er Wakems ejendom, og han har købt det alt sammen, hvad kan det så nytte at blive ved at sætte dig op imod ham? – Når han siger, du må blive her, og er så deltagende, som tænkes kan, og siger, at du kan styre forretningen, og få tredive shillings om ugen og en hest, så du

kan ride til marked. Og hvor skulle vi ellers gå hen? Vi kommer til at bo i en af hytterne nede i landsbyen – at tænke sig, at det skulle komme så vidt med mig og mine børn! – og alt fordi du bliver uvenner med folk, så der ingen ende er på det, og ingen kan få dig til at skifte mening."

Mr. Tulliver var sunket skælvende tilbage i lænestolen.

"Du kan gøre med mig, hvad du vil, Bessy," sagde han i en hæs, hviskende tone. "Jeg har bragt dig til bettelstaven – – de var for mange imod mig – jeg er ikke andet end en fallent – jeg kan lige så godt lade være med at gøre modstand længere."

"Fader," sagde Tom, "jeg er ikke enig med moder eller onklerne, og jeg synes ikke, at du skal gå ind på at tjene under Wakem. Jeg tjener nu et pund om ugen, og du kan sagtens få noget at bestille, når du bliver rask."

"Tal ikke om det, Tom, tal ikke om det. Jeg har haft nok for i dag. Giv mig et kys, Bessy, og lad os ikke være vrede på hinanden; vi vil aldrig mere blive unge – de har været for mange mod mig her i verden."

9. Familieoptegnelserne forøges

Det første resignerede føjelige øjeblik blev efterfulgt af dage, da der kæmpedes en hård kamp i møllerens bryst, efterhånden som evnen til at overskue den ulykke, der havde ramt ham, i hele sit omfang, forøgedes med hans legemlige styrke. Svage lemmer kan let finde sig i svøb, og når sygdom knuger os, forekommer meget os muligt at gøre, som den tilbagevendende sundhed nægter os at udføre. Der var tider, da den brave Tulliver syntes, at det ville være alt for hårdt for et menneske at holde det løfte, han havde givet Bessy; han havde lovet det uden at forstå dets fulde betydning – hun kunne lige så godt have forlangt at han skulle bære et ton på sin ryg. Men på den anden side var der meget, som talte for hendes anskuelse foruden den følelse, at hendes liv var blevet fuldt af sorger, fordi hun havde giftet sig med ham. Han så en mulighed for ved stor sparsommelighed at lægge noget til side af sin løn, således at han kunne betale kreditorerne nogle flere procent, og det ville desuden være meget vanskeligt for ham at komme ind i en ny stilling; han havde hidtil ført et behageligt liv; han havde kun arbejdet lidet, men haft overopsynet, og han indså ikke selv, hvad han nu skulle tage fat på. Han ville måske blive daglejer, og hans kone måtte have hjælp fra sine søstre – en udsigt, der var dobbelt bitter for ham, nu da de havde ladet alle Bessys ting blive solgt, rimeligvis fordi de ville sætte ondt imellem mand og kone ved at lade hende føle hele vægten af ulykken. Han hørte på deres moralske foredrag med nedslåede øjne, når de kom for at sige ham, hvad han burde gøre for stakkels Bessys skyld, og først når de vendte ryggen til, sendte han dem et stjålent blik.

Frygten for at trænge til deres hjælp var en væsentlig grund til at han hørte på deres gode råd.

Men den stærkeste indflydelse udøvedes på ham af den forkærlighed, han havde for de gamle steder, hvor han havde levet som dreng, akkurat som Tom efter ham. Familien Tulliver havde i mange generationer levet på denne plet, og han havde siddet på en skammel og havde i de lange vinteraftener hørt faderen fortælle, hvorledes den gamle bindingsværksmølle var blevet beskadiget så stærkt i den sidste store oversvømmelse, at hans bedstefader havde revet den ned og bygget en ny. Da han blev så rask, at han turde gå omkring og se alle de gamle genstande følte han, at han holdt af møllen og hjemmet som af sit eget liv, som om det var en del af ham selv. Han kunne ikke holde ud at tænke på, at han kunne blive nødt til at leve et andet sted end her, hvor han kendte lyden af hver en dør, hvert et hængsel, hvor tagenes farve, pletterne på murene, de mindste enkeltheder forekom ham gode og kære, fordi han kendte dem fra barndommen af. I vore oplyste tider, da vi næppe kan holde os i vort hjem, men iler afsted til tropiske lande og føler os hjemme mellem palmer og kaktus – da vi opammes med rejsebeskrivelser om det indre Afrika og Congofloden, har man næppe en anelse om, hvad en gammeldags mand som Mr. Tulliver følte for det sted, hvor alle hans minder var koncentreret, og hvor livet forekom ham at være et fortroligt let håndterligt stykke værktøj, som fingrene nødigt ville give slip på. Og netop nu levede han i fortiden, for den stormer altid ind på os med fornyet kraft, når vi begynder at rejse os efter en svær sygdom.

"Ja, Luke," sagde han en eftermiddag, da han stod og så ud i haven, "jeg kan huske den dag disse æbletræer blev plantet. Min fader holdt meget af sin have – det var ham en fornøjelse, når han kom hjem med en vognfuld nye træer – og jeg plejede at stå ude hos ham og se til eller følge efter ham som en hund."

Derpå vendte han sig om, og idet han lænede sig til havelågen, stirrede han på huset lige overfor.

"Jeg tror, at den gamle mølle ville savne mig, Luke, hvis jeg tog bort. Der er et gammelt sagn om, at floden bliver vred, når møllen går over på andre hænder – jeg har hørt min fader fortælle det mange gange. Det er ikke godt at sige, om der ikke ligger noget til grund for historien, for Djævelen kan gerne have en finger med i spillet – de har været for mange imod mig. Det er en overraskende verden."

"Ja, sir, det har De ret i," bemærkede Luke med mild sympati, "man skal aldrig forsøge at udgrunde den slags historier, for de melder sig nok selv, hvis de er sande. Jeg kunne fortælle sådan en mærkelighed, der slog til, så man måtte undre sig over, hvis det kunne gå naturligt til."

"Jeg kan huske lige så tydeligt som i går," vedblev mr. Tulliver uden at bryde sig om Lukes "mærkelighed", "da min fader begyndte på bryggeriet. Jeg husker den dag, da maltkøllen blev færdig; jeg tænkte, at det var noget meget storartet, for vi fik plumbudding til middag, og det var en hel fest. Jeg sagde til min moder – hun var en smuk sortøjet kone, min moder; den lille tøs vil komme til at ligne hende på en prik." Her stak Tulliver sin stok imellem benene og tog sin snusdåse frem for desto mere at nyde denne anekdote, der kom fra ham i fragmenter, som om han hvert øjeblik tabte tråden over de nye

syner, der steg frem. "Jeg kunne kun nå op til min moders knæ – hun forkælede begge sine børn, Gritty og mig – og så sagde jeg til hende: Moder – sagde jeg – skal vi hver dag have plumbudding for maltkøllens skyld? Hun plejede at fortælle mig den historie lige til sin dødsdag. Hun var ikke gammel, da hun døde; hun var endnu en smuk ung kone. Men det er nu godt og vel fyrretyve år siden, maltkøllen blev færdig, og der har ikke været mange dage siden den tid uden at jeg har kigget ud på vejret af det vindue der – år ud og år ind. Jeg ville ikke kunne leve et andet sted – det ville være, som om der var gået noget i stykker i mig, eller jeg var gået vild. Det er hårdt, hvordan det så bliver – og galden kommer op i mig – men det er dog altid noget at kunne blive på den gamle vej uden at bane sig en ny."

"Ja, sir," sagde Luke, "det vil være en hel del bedre for Dem her end noget andet sted. Jeg kan ikke finde mig i at komme på nye steder – alt er så forkert, og man forstår ikke at klare sig, og man kender ikke møllen sådan ud og ind, som det sig hør og bør. Det duer ikke at skifte plads, hvis man kan blive fri for det."

"Men jeg er bange for, Luke, at de vil afskedige Ben, og kun lade dig beholde en dreng – og jeg må lægge en hånd til ovre i møllen. Du vil få meget at bestille, og det vil blive en dårligere plads."

"Det skal De ikke grublisere over," sagde Luke, "jeg bryder mig ikke noget om det. Jeg har været hos Dem i tyve år, og De kan ikke gøre for, at det er gået, som det er. Hverken De eller jeg kan få træerne til at gro; vi må vente til Gud den almægtige lader det ske. Jeg kan hverken lide ny mad eller nye ansigter – og derfor vil jeg hellere blive, hvor jeg er – det er min mening."

Spadsereturen endte i tavshed, for Luke havde udtalt alle sine tanker, så at hans konversationstalent foreløbig måtte betragtes som imaginært, og Tulliver var atter henfaldet i tungsindige grublerier over de forestående strenge tider.

Maggie lagde mærke til, at han var usædvanlig åndsfraværende ved tebordet den aften. Og senere tog han plads i lænestolen, stirrede mod gulvet, bevægede læberne og rystede af og til på hovedet. Derpå betragtede han mrs. Tulliver, der sad og strikkede, meget opmærksomt, således at Maggie, som sad bøjet over sit sytøj, havde en utydelig følelse af, at et eller andet drama forberedtes i hendes faders sjæl. Pludselig tog han fat i ildrageren, svingede den i luften og knuste et stort stykke kul.

"Kære Tulliver, hvad tænker du på?" sagde hans kone og fo'r forfærdet op; "det er meget ødselt af dig at knuse kullene således og vi har kun lidt af det store tilbage. Og jeg begriber ikke, hvorfra vi skal få resten."

"Du er ikke rigtig rask i aften, kære fader," sagde Maggie, "er du vel? Jeg synes, du ser dårlig ud."

"Hvorfor kommer Tom ikke hjem?" spurgte Mr. Tulliver utålmodigt.

"Han må komme snart, kære mand. Jeg må ud og tillave hans mad," sagde mrs. Tulliver, idet hun lagde strømpen fra sig og forlod værelset.

"Den er over halv ni," sagde Tulliver. "Ja, ja, han må snart være her. Gå hen og hent den gamle bibel, Maggie, og åbn den foran, hvor alt muligt er skrevet op. Og tag pen og blæk med, hører du!"

Maggie undrede sig over denne befaling, men adlød. Hendes fader gav ingen videre oplysninger, men sad kun i tavshed og lyttede efter Toms fodtrin i grusgangen udenfor. Han syntes at være irriteret over blæsten, der tudede og susede, så at alle andre lyde var vanskelige at opfatte. Der var en forunderlig glans i hans øjne, som indjog Maggie skræk; *hun* begyndte også at ønske, at Tom ville komme.

"Der er han endelig," udbrød Tulliver i en eksalteret tone, da man hørte en banken på døren. Maggie gik ud for at åbne den, men hendes moder kom hurtigt ud af køkkenet og sagde: "Nej, Maggie, vent lidt; jeg skal nok lukke op."

Mrs. Tulliver var begyndt at blive en smule bange for sin dreng, men alligevel holdt hun ikke af, at andre viste ham tjenester. Hun var skinsyg på sin egen datter.

"Din mad er færdig og står ude i køkkenet, min dreng," sagde hun, da han tog frakke og hat af. "Du kan nyde den for dig selv, hvis du vil, og jeg skal nok lade være med at tale til dig."

"Jeg tror, at fader vil tale med Tom," sagde Maggie, "han må først komme ind i dagligstuen."

Tom trådte ind med sit sædvanlige trætte aftenansigt, men hans øjne faldt straks på den åbne bibel og blækhuset, og han stirrede med ængstelig overraskelse på faderen, da denne så op og sagde:

"Kom herhen – det er silde – jeg ønsker at tale med dig."

"Er der sket noget?" spurgte Tom bekymret.

"Sid ned – alle sammen!" sagde mr. Tulliver i en bydende tone. "Kom herhen, Tom, og sæt dig ved siden af mig – du skal skrive noget for mig i bibelen."

De satte sig alle tre og stirrede på ham. Han begyndte at tale langsomt og så først på sin hustru.

"Jeg har taget min beslutning, Bessy, og jeg vil holde mit ord, som du fik – jeg har aldrig før svigtet det. Der er lavet den samme grav for os begge to, og vi må ikke bære nag til hinanden. Jeg vil blive her på det gamle sted, og jeg vil tjene ham som en hæderlig mand; alle Tullivere har været hæderlige mænd, husk det, Tom –" her blev hans stemme kraftigere: "De vil måske sige noget andet, fordi jeg måtte gå fallit, men det er ikke min skyld – det var, fordi der er kæltringer i verden. De har været for mange imod mig, og jeg måtte bukke under. Jeg vil bøje min nakke under åget – for du har ret til at sige, at jeg har bragt dig i ulykke, Bessy – og jeg skal tjene ham som en hæderlig mand og ikke tænke på, at han er en skurk. Jeg er en hæderlig mand, skønt jeg aldrig mere kan gå med oprejst hoved – jeg er et knækket træ – ja, et knækket træ – –"

Han standsede og så ned mod gulvet. Derpå løftede han pludselig hovedet, og sagde i en dyb, alvorlig tove:

"Men jeg vil ikke tilgive ham! Jeg ved nok, hvad de siger, – at han aldrig har haft ondt i sinde mod mig – det er sådan, Djævelen undskylder kæltringer – han har stået bagved alt – det er en fin gentleman – jeg kender ham; jeg kender ham. De siger, at jeg ikke burde have ført processer. Men hvorfor var der ikke tale om voldgift, og hvorfor var der ikke tale om retfærdighed? Det betyder ikke noget for ham – han er en af disse smukke herrer, der tjener penge ved at føre fattige folks forretninger, og som er barmhjertige mod dem, når han først har gjort dem til tiggere. Jeg vil ikke tilgive ham! Jeg ønsker, at han må blive ramt af skændsel, at hans egen søn ikke vil kendes

ved ham. Jeg ønsker, at han må gøre noget, der kan bringe ham i trædemøllen! Men han kommer ikke der – han er alt for stor en skurk, til at loven kan få fat i ham. Og husk på det, Tom – du må heller aldrig tilgive ham, aldrig, hvis du vil være min søn. Der vil måske komme en tid, da du vil kunne lade ham føle – den vil aldrig komme for mig – jeg bøjer mit hoved under åget. Skriv nu – skriv det i biblen!"

"O, fader," sagde Maggie og sank bleg og skælvende på knæ for ham. "Det er ondt at forbande andre mennesker og bære nag til dem."

"Det er ikke ondt," sagde hendes fader bestemt. "Kom ikke og sig mig, at det er ondt. Det er ondt, at det går kæltringer godt her i verden – det er Djævelens værk. Gør, som jeg siger, Tom – Skriv!"

"Hvad skal jeg skrive, fader?" sagde Tom uden at gøre indvendinger.

"Skriv, at din fader, Edward Tulliver, gik i tjeneste under John Wakem, den mand, som havde ruineret ham, fordi jeg havde lovet min kone at gøre godt igen, hvad sorg jeg havde forvoldet hende, og fordi jeg ønskede at dø på det gamle sted, hvor jeg blev født, og min fader blev født. Sæt det ud på papiret i de rigtige ord – du ved nok selv hvordan – og skriv så, at jeg ikke tilgiver Wakem, og at jeg ønsker, at alt ondt vil ramme ham, skønt jeg vil tjene ham hæderligt. Skriv det!"

Der indtrådte en dødsstilhed, mens Toms pen bevægede sig hen over papiret; mrs. Tulliver så forskrækket ud, og Maggie skælvede som et espeløv.

"Lad mig høre, hvad du har skrevet," sagde Tulliver. Tom læste det langsomt højt.

"Skriv nu – skriv, at du aldrig vil glemme, hvad Wakem har gjort mod din fader, og at du vil lade ham og hans føle det, hvis du nogen sinde bliver i stand til det. Og sæt dit navn, Thomas Tulliver, under."

"O nej, kære fader," sagde Maggie lidenskabeligt. "Du må ikke lade Tom skrive således."

"Tys, Maggie," sagde Tom, "jeg *vil* skrive, som fader ønsker."

4. bog

Ydmygelsens dal

1. Trange tider

Der er noget styrkende i den sindsbevægelse, som følger med ulykkens første stød, ligesom en akut smerte kan være en stimulus, der holder den lidende oppe. Men når det langsomme dagligdags liv begynder, når sorgen er blevet gammel og ikke længere har den intensitet, som kan modarbejde smerten, når den ene dag følger på den anden i mørk og sørgmodig ensformighed, og savn bliver en hyppig gæst, da er fortvivlelsen nær, da tørster sjælen efter en eller anden ubekendt hemmelighed i vor tilværelse, som kan skabe tilfredshed og lykke.

Denne ulidelige forlængsel var kommet til Maggie i hendes unge alder. Hun havde tidligt lært den konflikt at kende, som er til stede mellem det indre liv og de ydre fakta, og som enhver fantasirig, lidenskabelig natur må gennemgå. Og de år, der var forløbet, siden hun slog søm i dukkehovedet og græd oppe på loftet, havde været sammensat af en så broget blanding af virkelighed, bøger og vågne drømme, at Maggie var blevet gammelklog, skønt hun fuldstændig manglede den klogskab og selvbeherskelse, som gjorde Tom så mandig, skønt han i intellektuel henseende kun var en dreng. Maggies liv begyndte nu at blive så trist, monotont og stille, at hun mere end nogensinde blev henvist til sit eget indre. Hendes fader kunne nu passe sine forretninger, hans affærer var i orden, han var Wakems bestyrer og fik sin løn af ham. Tom gik hver morgen til St. Oggs og kom først hjem sent om aftenen, og blev mere og mere tavs. Hvad skulle han sige? Den ene dag var som den anden, og hans hele kraft blev sat til i kampen mod ulykken –

han kunne se sin faders og moders fejl, for han havde fået kolde prosaiske øjne, der ikke tilsløredes af følelser eller af fantasibilleder. Hvad Mrs. Tulliver angik, kunne hun aldrig genvinde sin gamle tilfredshed: alle de ting, hun havde sat mest pris på, var borte, – alle de småforhåbninger, planer og tanker, der hidtil havde beskæftiget hende, var pludseligt blevet hende berøvet, og hun stod nu forvildet i det tomme rum. Hvorfor en sådan ulykke netop skulle ramme hende frem for alle andre kvinder var et problem, hun ikke kunne løse, og som voldte hende mange bryderier. Det var ynkeligt at se den smukke blonde kone synke sammen både i legemlig og åndelig henseende og vandre omkring i det tomme hus, indtil Maggie blev bange for hende, opsøgte hende og førte hende ned i dagligstuen ved at fortælle, at Tom ville blive meget vred, hvis han fik at vide, hvorledes hun handlede med sit helbred. Og dog viste der sig et rørende træk af moderlig opofrelse midt i denne hjælpeløse svaghed, som bevirkede, at Maggie følte større kærlighed til moderen end før. Hun ville ikke tillade, at datteren gjorde noget hårdt arbejde og blev vred, når Maggie tog en gulvskrubbe eller en skobørste i hånden. "Lad mig gøre det," plejede hun at sige, "det er min pligt, ellers bliver dine hænder så hårde. Jeg kan derimod ikke sy – jeg kan ikke se mere." På denne måde kom der virkelig en forsoning i stand mellem moder og datter, skønt Maggie ingenlunde var hendes yndling af de to børn.

Anderledes forholdt det sig med faderens mørke umeddelsomme nedtrykthed, der gjorde et dybt indtryk på Maggie. Nu da han var blevet rask, syntes hans hele karakter og væsen at være blevet forandret; han var indesluttet og tavs, i

stedet for hidsig og åbenmundet, og dette varede fra uge til uge, uden at der nogensinde viste sig et smil på hans læber eller et glimt i hans øjne. Ungdommen har stor vanskelighed ved at forstå denne mørke resignation hos ældre folk, hvis liv er endt med skuffelse og utilfredshed; "hvorfor kan de da ikke klare op og være glade engang imellem?" spørger den elastiske ungdom. "Det ville være så let, hvis de blot ville."

Og disse blytunge skyer, der aldrig spredes, kan let skabe utålmodighed og tilsløre den barnlige kærlighed, der hidtil har været lutter ømhed og medlidenhed.

Mr. Tulliver blev aldrig længe borte fra sit hjem – han skyndte sig bort fra markederne, og afslog alle indbydelser til at komme indenfor og få en passiar som i gamle dage. Han kunne ikke forsone sig med sin skæbne, og hvad enten han blev tiltalt høfligt eller venligt, opfattede han det som en hentydning til hans ulykker. De dage, Wakem kom for at ride rundt på ejendommen og se bøgerne efter, var ham ikke engang så hårde som markedsdagene, når han traf sine kreditorer. Alle hans tanker og anstrengelser gik ud på det ene: at spare sammen til sine kreditorer, og under indflydelse af denne lidenskab blev den mand, som tidligere havde hadet alt kniberi, lidt efter lidt forvandlet til en nøjeregnende gnier. Mrs. Tulliver kunne ikke spare nok på maden og brændslet, og han ville ikke spise andet end det tarveligste og dårligste. Skønt Tom var nedtrykt og følte sig ulykkelig i sit hjem, gik hun dog med glæde ind på faderens plan om at betale kreditorerne, og den stakkels dreng bragte sin første kvartalsløn hjem med stor glæde og gav den til faderen for at han kunne lægge den i tinsparebøssen. Den lille skat af sovereigns i sparebøssen var det eneste, som kunne bringe en

svag glædesstråle i møllerens øjne, men den forsvandt hurtigt ved tanken om, at det ville vare længe – måske længere end hans liv – førend de få sparepenge kunne fjerne den hadefulde, trykkende byrde. En underbalance på over fem hundrede pund med påløbende renter var et dybt svælg at udfylde med det, der kunne spares fra tredive shillings om ugen, selv om Tom hjalp til af bedste evne. I denne ene retning herskede der fuldstændig enighed mellem de fire forskellige væsener, der sad ved ilden i dagligstuen. Mrs. Tulliver var en ægte Dodson, og hun var blevet opdraget i den tanke, at det var en slags moralsk mord at berøve folk deres penge, hvilket igen var ensbetydende med at gøre gæld. Hun havde desuden en dunkel forestilling om, at hendes sølvtøj og linned ville komme tilbage, når gælden var betalt, og at de i grunden ikke havde ret til at kalde noget deres ejendom, så længe de skyldte penge bort. Hun knurrede lidt over, at Tulliver så hårdnakket nægtede at modtage noget af mr. og mrs. Moss, men fulgte i øvrigt hans opfordringer til sparsommelighed med største iver; hendes eneste luksus bestod i at smugle en eller anden lækkerbisken ind i huset til Tom.

Under alle disse sørgelige og trange omstændigheder bevarede Tulliver sine følelser overfor "den lille tøs", så at hendes nærværelse var ham nødvendig, uden at den dog kunne opmuntre ham. Hun var endnu hans øjesten, men hans faderlige kærlighed var desværre også blandet med bitterhed som alle hans andre følelser. Når Maggie om aftenen lagde sit arbejde til side, plejede hun at sætte sig hen på en skammel og lægge sit hoved op til sin faders knæ. O, hvor hun ønskede, at han ville klappe hendes hoved eller give hende et andet tegn på,

at han følte sig glad ved at have en datter, som elskede ham! Men nu blev hendes kærtegn ikke besvaret, hverken af Tom eller Tulliver – hendes livs idealer. Tom var træt og åndsfraværende i den korte tid, han var i sit hjem, og faderen beskæftigede sig med den tanke, at barnet var blevet en kvinde, og at det var umuligt at skabe hende en lykkelig fremtid. Der var kun liden udsigt til, at hun ville blive gift, som deres stilling nu var, og han hadede tanken om, at hun kunne indlade sig i et fattigt ægteskab som tante Gritty – det ville lægge ham i graven, hvis den lille tøs blev så knækket af børn og arbejde som mrs. Moss.

Dagenes ensformighed blev kun afbrudt af få besøgende. Tanterne og onklerne aflagde nu kun korte visitter; de ville ikke blive til måltiderne, og Tullivers tavshed udøvede et sådant tryk på stemningen, at man ikke på nogen af siderne ønskede disse besøg for hyppigt gentaget. Hvad de andre bekendtskaber angik – er der en vis kulde udbredt over de mennesker, som har haft uheld med sig i verden, og folk er glade ved at komme bort fra dem som fra et koldt værelse. Menneskelige væsener uden møbler, uden mad, der i grunden ikke mere tælles med som nyttige borgere, men kun er en slags påhæng hernede, er der kun ringe glæde ved at se – verden føler ingen trang til at tale med dem, og i hine dage, da mr. Tulliver levede, blev alle ulykkelige frygteligt isolerede; man lod dem skøtte sig selv i den civiliserede kristelige verden.

2. En stemme fra fortiden

En eftermiddag, da kastanjetræerne stod i blomst, havde Maggie taget en stol udenfor døren og sad der med en bog i hånden.

Hendes mørke øjne var vandret fra bogen, men de syntes ikke at glæde sig ved solskinnet; det var, som om de søgte noget, solen ikke kunne afsløre. Det havde været en sørgeligere dag end sædvanlig; hendes fader havde efter et besøg af Wakem haft et anfald af raseri, under hvilket han på grund af en eller anden ubetydelighed havde banket møllerdrengen. Han havde engang før efter sygdommen haft et lignende anfald, under hvilket han havde pryglet sin hest, og denne scene havde efterladt en varig rædsel i Maggies sjæl. Hun havde fået den tanke, at han måske engang kunne falde på at banke moderen, hvis hun i et uheldigt øjeblik talte til ham. Det ville være det sørgeligste af alt, hvis hendes fader begik noget ligefrem uhæderligt og skændigt. Den forkrøllede gamle skolebog, der lå på hendes knæ, kunne ikke indgyde hende mod, og hendes øjne fyldtes atter og atter med tårer, da de vandrede om uden at se kastanjetræerne eller den fjerne horisont, og kun beskæftigede sig med de hjemlige sorgers fremtidige scener.

Pludselig fo'r hun op ved lyden af fodtrin på gruset. Det var ikke Tom, som trådte ind, men en mand med sælskindshue, en blå plysses frakke og en stor bylt på ryggen. Han var ledsaget af en kraftig, vildt udseende buldog.

"O, Bob, er det Dem?" sagde Maggie, idet hun smilede ved gensynet, for hun mindedes endnu hans venlighed: "Det glæder mig at se Dem."

"Tak skal De ha'e, miss," sagde Bob og lettede på hatten med en glad mine, men et øjeblik efter viste han en øjensynlig forlegenhed, som han søgte at befri sig fra ved at sige til hunden: "Stik af med dig, din væmmelige køter!"

"Min broder er ikke hjemme, Bob," sagde Maggie, "han er altid i St. Oggs om dagen."

"Det vil glæde mig at se mr. Tom," sagde Bob, "men det er ikke derfor, at jeg er kommet, miss. Vil De være så god at se her."

Bob lagde sin bylt ned på dørtrinnet og med det en pakke småbøger, der blev holdt sammen af en snor. Det var dog tilsyneladende ikke den, han ville henlede Maggies opmærksomhed på, men noget, han bar under armen, indviklet i et rødt lommetørklæde.

"Se her," sagde han igen og åbnede lommetørklædet; "jeg håber ikke, at De vil tage mig ilde op, at jeg er så fri, men jeg faldt over disse hersens bøger, og jeg tænkte, at de kunne erstatte dem, de har mistet – jeg hørte Dem tale om billeder, og vil De se billeder, behøver De blot at vende Deres øjne denne vej."

Bob havde imidlertid løst tørklædet op, og der viste sig nu en temmelig gammel stambog og seks-syv hæfter af et "Portrætgalleri". Hans opfordring til at se gjaldt George den Fjerdes majestætiske ansigt, med hans sammentrykte hjerneskal og vældige halstørklæde.

"Der er alle slags gentlemen her," vedblev Bob, idet han vendte bladene med en vis ophidselse, "med alle slags næser – nogle skaldede, nogle med stort skæg – parlamentsmedlemmer antager jeg. Og her" – tilføjede han og åbnede stambogen – "er der damer med krøller og med glat hår og nogle smiler så sødt

og andre lægger hovedet på siden, som om de skulle til at græde – se, her skal De se, en der sidder og er så fin som lord-majorens kone i London. Kanske hun også er det. Jeg sad i nat oppe til over tolv og studerede dem – til de stirrede på mig ud af billederne, som om de forstod mig, når jeg snakkede til dem. Men jeg ved skam ikke, hvad jeg skal sige til dem; sådanne fine damer er et mere passende selskab for Dem, miss, og boghandleren sagde, at de var første klasses artikler."

"Og De har købt dem til mig, Bob," sagde Maggie dybt rørt over hans godhed. "Hvor det er smukt af Dem. Men jeg er bange for, at De har givet mange penge ud for dem."

"Nej, miss," sagde Bob, "hvis de kan trøste Dem lidt for de bøger, der blev solgt, så må jeg sige, at jeg har tjent ved købet. Jeg har aldrig kunnet glemme, hvor bedrøvet De var over, at bøgerne var borte – det slog mig, som om det var et maleri, der hang foran mig – og da jeg faldt over disse hersens bøger og så denne dame, der ser så bedrøvet ud og ligner Dem lidt – jeg håber ikke, De tager mig min dristighed ilde op, miss – så var jeg så fri at købe dem og den anden bog, der er fuld af herrer, for at holde al den anden bedrøvelighed stangen."

Bob trak derpå den omtalte pakke frem og vedblev: "Og så tænkte jeg, at det ikke kunne være af vejen, at De fik noget på tryk ovenpå alle billederne – det kan da ikke skade allenfals. Og jeg håber ikke, at De vil sige nej, og sige, at De ikke vil have dem, sådan som mr. Tom gjorde med pengene."

"Det vil jeg ikke, Bob," sagde Maggie, "jeg er meget taknemmelig over Deres godhed og venlighed mod Tom og mig. Jeg tror ikke, at nogen før har været så god imod mig. Jeg har ikke mange venner, som bryder sig om mig."

"Skaf Dem en hund – miss; det er en bedre ven end mangt et kristent menneske," sagde Bob og lagde atter bylten fra sig, som han havde kastet på ryggen i den hensigt at skynde sig bort; for han var i grunden forlegen og undselig over at tale med en ung pige som Maggie, skønt hans tunge "løb løbsk", som han selv sagde, når den først var kommet i gang. "Jeg kan ikke give Dem Mumps, for han ville dø af sorg, hvis han blev revet fra mig – hvad siger du, Mumps, din gamle tyveknægt?" (Mumps indskrænkede sig til en bekræftende bevægelse med halen.) "Men jeg skal skaffe Dem en smuk hvalp, miss."

"Nej, mange tak, Bob. Vi har en gårdhund, og jeg kan ikke selv holde hund."

"Det er kedeligt, for jeg kunne skaffe Dem et dyr, der søger sin mage. Moderen er så klog, at der er mere mening i hendes gøen end i mange folks tale. Jeg siger forleden til Toby; han går omkring og handler med blikkenslagerarbejde, og en slem forretning er det; – for han havde sagt, at dyret var af en dårlig race: Tror du, siger jeg, at din fader og moder havde, hvad man kalder, rent blod i årerne? Jeg vil ikke sige, at hvalpen er velopdragen, men jeg kan ikke lide, at den ene hvalp håner den anden. Jeg ønsker Dem Godaften, miss." tilføjede Bob og afbrød sig selv noget abrupt, idet han var sig bevidst, at hans tunge atter løb løbsk.

"Vil De ikke komme engang imellem om aftenen, når min broder er hjemme?" spurgte Maggie.

"Tak skal De ha'e, miss, en anden gang! De vil hilse ham og formelde min respekt. O, han er en smuk, velvoksen fyr, mr. Tom; hans ben er vokset, det er mine ikke."

Bylten lå atter på dørtærsklen; der var et og andet at rette på den.

"Jeg synes, De kaldte Mumps en køter, men det er han da ikke?" bemærkede Maggie, der antog, at det ville glæde hundens herre, når hun viste interesse for den.

"Åh nej, miss," sagde Bob med et medlidende smil, "det er han rigtignok ikke. Mumps er den reneste race, der kan tænkes; folk bliver stående og ser efter ham – men Mumps ser ikke meget på folk igen; han passer sine forretninger og bryder sig ikke om uvedkommende."

"Han ser frygtelig stærk og vild ud," sagde Maggie; "tror De, jeg turde klappe ham?"

"Om De tør; han vil takke Dem for det. Han er en klog hund, er han; han er ikke af den slags dyr, der kan lokkes ved et stykke steg; han synes bedre om at lugte en tyv end en steg – og når jeg spadserer med ham på landevejen, passiarer jeg ofte hele timer med ham. Jeg fortæller ham altid, når jeg har taget nogen ved næsten; jeg har ingen hemmeligheder for Mumps. Han kender min brede tommelfinger."

"Deres brede tommelfinger – hvad vil det sige, Bob?"

"Det vil ikke sige andet, end hvad det er, miss," sagde Bob og fremviste et meget bredt eksemplar af den omtalte finger. "Den er god, når man måler flonel, ser De. Jeg sælger meget af den vare; den er dyr, og min tommelfinger gør fortjenesten god. Jeg holder tommelen på den indvendige side af alenen, forstår De, og klipper så af indenfor. På den måde knibes der meget mellem år og dag."

"Men Bob," sagde Maggie og satte et meget alvorligt ansigt op, "det er ikke ærligt; jeg kan ikke lide at høre det om Dem."

"Ikke det?" sagde Bob beklagende. "Så var det kedeligt, at jeg fortalte det. Men jeg plejer at sige det til Mumps, og han bryder sig ikke om en smule ærligt snyderi, for jeg kalder det ærligt, når det kun går ud over disse gamle gerrige fruentimmer, der vil have varerne for ingenting, og som aldrig tænker på, at jeg også må have noget at putte i munden. Jeg snyder ikke andre end dem, der snyder mig, miss – jeg er en ærlig fyr; det er både vist og sandt, men jeg må have lidt sport engang imellem, og da jeg ikke mere har med rotter at gøre, må jeg nøjes med gerrige fruentimmer. Jeg ønsker Dem Godaften, miss."

"Farvel, Bob. Mange tak for de bøger, De har bragt mig. Og kom snart igen og hils på Tom."

"Ja, miss," sagde Bob og gik et par skridt; derpå vendte han sig om og sagde: "Jeg skal lade være med det fif med tommelfingeren, hvis De tænker ondt om mig for det, miss – men det ville være synd og skam, vil jeg sige Dem. Jeg kan ikke hitte på noget bedre fif – og hvad kan det så nytte, at jeg har fået sådan en bred tommelfinger? Så kunne den lige så godt ha'e været smal."

Maggie kunne ikke lade være med at smile over disse ord; så blinkede hendes beundrer med sine blå øjne, lettede på huen og gik sin vej.

Ridderlighedens dage er ikke forbi, trods alt, hvad der siges for at bevise det modsatte. De findes endnu i den hyldest, som mangen en ung mand bringer en kvinde, hvis lille finger eller kjolesøm han aldrig drømmer om at røre. Bob, bissekræmmeren med bylten på ryggen, nærede lige så stor ærbødighed for den mørkøjede pige, som om han havde været

en ridder i panser og plade, der udtalte hendes navn, når han satte livet på spil i kampen.

Det muntre smil døde snart på Maggies ansigt, og det tilbagevendende mørke udtryk blev måske desto mørkere derved. Da hun ikke holdt af, at der blev stillet spørgsmål til hende om Bobs gave, bar hun bøgerne op på sit soveværelse, og satte sig på en stol ved vinduet uden at kigge i dem. Hun lænede sin kind mod vinduesposten og tænkte, at Bobs lod i grunden var meget lykkeligere end hendes. Hun tørstede efter kundskaber og kærlighed, romantiske drømme fra Byron og Walter Scott kom til hende; hun trængte til en forklaring af det hårde upoetiske liv, der havde ramt hende. Mere og mere modløs, mere og mere utilfreds blev hun, tårerne steg hende op i øjnene, indtil de flød over. Hun gjorde oprør imod sin lod, hun blev vred på sin fader og moder, på Tom, der ikke mere var hendes legekammerat og ikke mere brød sig om hende, indtil samvittigheden slog hende, og hun blev forskrækket over sig selv. Hun ønskede, at hun var så lykkelig som Bob med hans let tilfredsstillede uvidenhed, eller som Tom, der havde et hverv at udrette, som lagde beslag på alle hans tanker. Stakkels barn, da hun sad således med hovedet mod ruderne og hænderne foldede, var hun lige så ensom med sin sorg, som om hun havde været den eneste pige i den civiliserede verden, der var kommet ud af skolen til sorg og alvor, med en del forvirrede kundskaber om saksiske konger, men uden kendskab til de uigenkaldelige, evige love i og udenfor hende, der hersker over sjælen, udvikler den til ydmyghed og uafhængighed, styrker og bevarer den, med andre ord uden kendskab til religionen og dens hellige mysterier.

Endelig faldt Maggies øjne ned på bøgerne, der lå foran hende i vindueskarmen. Hun bladede åndsfraværende i "Portrætgalleriet" og gav sig derpå til at undersøge den lille pakke bøger; de var bundet sammen med et stykke seglgarn. Hun lagde dem alle til side, indtil hun traf på *Thomas à Kempis* – det navn havde hun tidligere mødt, og hun følte en vis tilfredsstillelse ved nu at kunne gøre sig mere bekendt med det. Hun tog den lille, gamle bog i hånden med en smule nysgerrighed; dens hjørner var bøjet om på mange steder, og en hånd, der for længst var visnet, havde indstreget store partier med blæk, som nu var falmet af tiden. Maggie vendte det ene blad efter det andet og læste, hvor den visnede hånd pegede:

"– – Du må vide, at egenkærligheden skader dig mere end alt andet i verden … Hvis du siger dette eller hint, og hvis du farer fra sted til sted for at nyde dine egne glæder og din egen vilje, skal du aldrig være rolig eller fri for bekymring; thi over alt vil du mangle noget, og over alt vil der være noget, som står dig i vejen … Både oven- og nedenfor, hvorhen du end vender dig, over alt vil du finde korset, og over alt vil du føle nødvendigheden af at være tålmodig, hvis du vil have indre fred og nyde livets krone … Hvis du ønsker at bestige disse højder, må du modigt tage fat og lægge øksen ved roden af træet, at du kan fælde den indgroede, skjulte egenkærlighed og lyst til jordisk mammon. Af den synd, at et menneske elsker sig selv over al måde, afhænger næsten alt, hvad der er vanskeligt at udrydde; men når ondet engang er kuet og udryddet, vil der påfølge stor ro og fred … Det er kun lidt, hvad du lider, i sammenligning med dem, der har lidt så meget, der blev så stærkt fristede, så inderligt bedrøvede, så prøvede og øvede på

mange måder. Du bør derfor mindes andres tunge lidelser, at du lettere kan bære din egen ringe modgang. Og hvis den synes dig at være stor, så må du set til, at din utålmodighed ikke er skyld deri ... Velsignede er de øren, som hører den guddommelige stemmes hvisken og ikke lytter til verdens hvisken; velsignede er de øren, som ikke bryder sig om den røst, der kommer udvendig fra, men lytter til den sandhed, der taler inden i sjælen ..."

En underlig højtidelig følelse greb Maggie, mens hun læste; det var, som om hun blev vækket af en musik, der fortalte om væsener, hvis sjæle havde våget, mens hendes havde sovet. Hun bladede videre i bogen, hvor den visne hånd syntes at pege, næppe bevidst at hun læste – det var snarere, som om en rolig stemme sagde:

"Hvorfor bekymrer du dig om verden, når den ikke er dit hvilested? I Himlen bør din bolig være, og du bør opfatte alle jordiske ting, som midler til at nå derop. Alle jordiske ting forgår og du med dem. Se til, at du ikke klynger dig til dem, at du ikke bliver hildet i nettet og omkommer med dem ... Hvis et menneske skænkede alt bort, var det dog intet. Og hvis han gjorde bod, var det kun lidet. Og hvis han havde al kundskab, var han endnu langt borte. Og hvis han havde store dyder og levende tro, manglede han dog meget nemlig ét, der er såre nødvendigt. Hvad er det? At han, når han opgav alt, også opgav sit eget Jeg, helt gik ud af sig selv og ikke beholdt skygge af egenkærlighed ... Jeg har ofte sagt til dig, og nu gentager jeg det atter: Forsag dit eget Jeg, giv afkald på dig selv og du vil nyde megen fred ... Så skal alle tomme indbildninger, onde fristelser

og overflødige sorger forsvinde; så skal al frygt ophøre og din kærlighed til mammon dø."

Maggie trak vejret tungt, og kastede sit tunge hår tilbage, som for at se en pludselig vision mere klart. Her var da livets store hemmelighed, for hvilken hun kunne give afkald på alle andre hemmeligheder – her var den sublime højde, som kunne nås uden al ydre hjælp – her var indsigt og styrke og triumf at vinde ved midler, der lå i hendes egen sjæl, hvor en hellig lærer ventede at blive hørt. Det fo'r igennem hende, som om et stort problem nu pludselig var blevet løst for hende; det gik på engang op for hende, at alle hendes unge livs ulykker havde deres oprindelse fra det faktum, at hun havde fæstet sit hjerte til sine egne glæder, som om de var en nødvendighed for universet; og for første gang så hun muligheden af at indtage et standpunkt udenfor sig selv, hvorfra hun kunne betragte sit eget liv som ubetydelig ringe del af et hele, der styres af en guddommelig hånd. Hun læste videre og slugte samtalerne med den usynlige lærer, der dræber alt sorg og er kilden til al styrke; hun vendte tilbage til bogen, da hun var blevet kaldt bort, og læste til solen gik ned bag højene. Med febrilsk iver sad hun i tusmørket og udmalede sig i fantasien, hvorledes hun ville arbejde på at blive beskeden, ydmyge sig og være god; og resignation forekom hende i den første hede at være vejen til den lykke, hun så længe havde tørstet efter. Hun havde ikke forstået – og hvorledes kunne hun det med sin ringe erfaring? – den inderste sandhed i den gamle munks tanker, at resignation vedbliver at være en sorg, der beredvilligt bæres. Maggie higede bestandig efter lykke, og var i ekstase, fordi hun havde fundet nøglen til den. Hun kendte intet til doktriner, systemer eller

mysticisme, men denne stemme fra den fjerne middelalder var en direkte åbenbaring af et menneskeligt væsens tro og erfaring og kom til Maggie som et evangelium. Ja, det er en gammel bog, der er kommet til verden under faste, sorg og lange kampe; den kan købes i enhver boghandel for en ubetydelighed, men den gør mirakler den dag i dag og forvandler bitre vande til sødme, mens vore moderne prædikener og postiller i reglen lader alt forblive, som det er.

Efter hvad vi kender til Maggie, er det ikke overraskende, at hendes stolthed, heftighed og overdrivelseslyst også lagde sig for dagen i hendes resignation; hendes eget liv var et drama for hende, og hun stillede den fordring til sig selv, at hun skulle udføre sin rolle med lyst. Og således hændte det, at hun ofte skød forbi målet ved at optræde udadtil med sin ydmyghed; hun stræbte hyppigt efter at flyve for højt, og faldt derfor til jorden med sine spæde, halvt udvoksede vinger. Hun besluttede f.eks. ikke blot at arbejde i skræddersyning, således at hun også kunne yde sit bidrag til sparebøssen; men for ret at overvinde og kue sin stolthed gik hun ind i en ekviperingsbutik i St. Oggs og anmodede om arbejde, i stedet for at opnå det på en mere passende og indirekte måde. Da Tom bebrejdede hende det og sagde, at han ikke kunne lide, at hans søster ydmygede sig således, og at han nok skulle betale gælden, uden at hun behøvede at fornedre sig, opfattede hun det som uvenligt, fornærmeligt, for ikke at sige hånligt. Maggie kunne ikke se, at der lå nogen kærlighed på bunden af disse ord; hun betragtede dem som et af de kors, hun måtte bære. Når hun vågede om natten, plejede hun at tænke på, at Tom var meget hård imod hende – imod hende, som elskede ham så højt; derpå kæmpede

hun med sig selv for at være tilfreds med det og lade være med at forlange noget af ham.

De gamle latinske bøger, Tom havde brugt hos mr. Stelling, hine visne frugter af kundskabens træ, blev lagt til side; for Maggie havde opgivet den forfængelige tanke at ville dele tanker med verdens vise. I sin første iver kastede hun bøgerne bort med en følelse af triumf, fordi hun ikke trængte til dem, og hvis de havde været hendes egne havde hun rimeligvis brændt dem. Hun læste så ivrigt i Bibelen og Thomas à Kempis, at de fyldte hendes sjæl med en evig strøm af skønne minder, og hun var næsten alt for ivrig efter at se naturen og livet i sin nye tros belysning.

Når Maggie sad bøjet over sit sytøj, ville enhver have fundet det smukt at betragte hende. Hendes nye, indre liv lyste på hendes ansigt, om end de fængslede lidenskaber af og til syntes at rive sig løs, og den ynde og blomstrende ungdom, der var over hende, forskønnedes derved. Moderen var i højeste grad forundret over den forandring, der var foregået med hende; hun forstod ikke, at Maggie "blev så god" og at det stridige hårdnakkede barn var blevet så ydmygt og eftergivende. Når Maggie så op fra sit arbejde, mødte hendes blik ofte moderens, der hvilede på hende; det var, som om den ældre ville hente lys og solskin fra hende. Mrs. Tulliver begyndte at fatte kærlighed til den høje brune pige, den eneste ejendom, hun endnu kunne være stolt af, og skønt Maggie ikke ønskede at pynte sig, måtte hun dog give efter for sin moders ønsker med hensyn til sit hår og tillade hende at samle de lange, sorte fletninger i en krone ovenpå hovedet, som man dengang brugte.

"Lad din moder ha'e den fornøjelse, min kære pige," sagde mrs. Tulliver. "Jeg har tidligere haft sorg nok af dit hår."

Maggie, der var fornøjet over at kunne glæde sin moder, gav derfor efter med hensyn til denne forfængelige dekoration, og viste et dronningehoved i sin gamle kjole. Mrs. Tulliver henledte gerne faderens opmærksomhed på Maggies hår og hendes andre mærkværdige dyder, men han gav hende altid et barsk svar.

"Jeg har altid vidst, hvad der ville blive af hende –" sagde han – "det er ikke noget nyt for mig. Men det er skade, at hun ikke er gjort af simplere stof – hun vil blive kastet bort en skønne dag – der ter ingen værdig til at blive hendes mand."

Og Maggies åndelige og legemlige ynder havde kun den virkning at forøge hans mørke blik på livet. Han sad alvorligt og hørte på hende, når hun læste et kapitel af Bibelen for ham, eller når de var alene frygtsomt bemærkede, at sorger kunne forvandles til velsignelse. Han opfattede det som tegn på hans datters godhed, men hans ulykker blev kun værre ved det, fordi de skadede hendes fremtid. Mr. Tulliver trængte ikke til åndelig trøst – han trængte kun til at befri sig fra sin gæld og hævne sig.

5. bog

Hveden og ugræsset

1. I det røde dyb

Familiens dagligstue var et langt værelse med et vindue i hver ende; det ene vendte ud til den lille tofte og floden, det andet til møllens gård. Maggie sad ved det sidstnævnte med sit arbejde, da hun så mr. Wakem komme ridende ind i gården på en smuk sort hest, men ikke alene som sædvanlig.

Der var én, som ledsagede ham – en skikkelse i en kappe og på en smuk pony. Maggie havde næppe tid til at føle, at det var Philip, som kom tilbage, før de var udenfor vinduet, og han lettede på hatten for hende, mens hans fader, der opfangede hilsenen, sendte dem begge et skarpt blik.

Maggie skyndte sig bort fra vinduet og gik ovenpå med sit arbejde; for mr. Wakem kom undertiden ind og så bøgerne efter, og Maggie følte, at mødet med Philip ikke ville være behageligt, når de to fædre var til stede. Hun tænkte, at hun måske kunne komme til at trykke ham i hånden en dag og sige ham, at hun mindedes hans godhed mod Tom, og alt hvad de havde talt om i gamle dage, men at de aldrig mere kunne blive venner. Det gjorde slet ikke noget stærkt indtryk på Maggie at se Philip igen; hun havde bevaret sin barnlige taknemmelighed og medlidenhed med ham, og huskede hans dygtighed; i sine ensomme timer havde hun ofte tænkt på ham som et af de mennesker, der havde været gode imod hende her i livet, og ønsket, at han var hendes broder eller lærer. Men disse ønsker var blevet bandlyst tilligemed andre drømme, der smagte af egoisme, og hun tænkte desuden, at Philip måske havde forandret sig udenlands – han var måske blevet et verdensmenneske og havde glemt hende fuldstændig. Og dog

var hans ansigt så lidt forandret – det var kun blevet større og mere mandigt, men havde de samme grå øjne og det samme brune hår. Han havde endnu den gamle legemsfejl, der havde vakt hendes medlidenhed; efter en kort betænkningstid følte Maggie, at hun virkelig havde lyst til at tale et par ord med ham. Han var måske endnu melankolsk og ville sætte pris på et venligt blik fra hende; mon han kunne huske de bemærkninger, han havde gjort om hendes øjne? Men det steg atter op i hende, at hun burde kue sin forfængelighed; hun søgte at kvæle sin hukommelse og blev siddende, indtil hun så Philip og Wakem ride tilbage, og hun kunne gå ned igen.

Man var langt inde i juni nu; og Maggie plejede at gå lange spadsereture. Men i disse dage havde hun så travlt med et arbejde, der skulle være færdigt, at hun ikke gik ud, men nøjedes med at trække frisk luft ved et åbent vindue. En af hendes sædvanlige spadsereture, når hun ikke skulle til St. Oggs, var til et sted, der lå på den anden side af det, der kaldtes "Højen" – en ubetydelig bakke, hvis top var kronet med træer. Hvor denne bakke skrånede stejlt ned, løb der en bivej hen imod et gammelt stenbrud, hvis fordybninger, grave og uregelmæssige hulheder var beklædt med snylteplanter, buske og træer og hist og her med en smal strimmel græs, hvor nogle få får og geder græssede. Da Maggie var barn, havde hun næret stor skræk for dette sted, der kaldtes "det røde dyb", og kun hendes blinde tillid til Toms mod havde forsonet hende med en udflugt dertil, for hendes fantasi udmalede sig grotterne og hulerne befolket med røvere og vilde dyr. Men nu havde det samme tillokkelse for hende, som ethvert vildt landskab har for en slettebeboer, navnlig om sommeren, når hun kunne sidde på

en græshøj under et skyggende træ og lytte til insekternes summen, eller se sollyset spille imellem grenene. I juni måned stod de vilde roser i flor, og dette var en ny grund for Maggie til at spadsere ud til det røde dyb, den første dag hun atter gik ud. Hun holdt så meget af disse spadsereture, at hun undertiden tænkte på, at hun vistnok burde nægte sig dem.

Lad os betragte hende nu, mens hun spadserer ad den smalle sti og træder ind i det røde dyb under en gruppe af prægtige fyrretræer – hendes slanke figur og gamle grå kjole er synlig igennem det sorte silkesjal, der er lavet af et eller andet netlignende materiale. Nu, da hun er sikker på at være alene, har hun taget sin hat af og bærer den på armen. Man skulle tro, at hun er ældre end sytten år; måske på grund af det rolige, resignerede blik, fra hvilket al uro og søgen er forsvundet, måske fordi hendes bredskuldrede skikkelse tyder på en tidligt udviklet kvinde. Ungdom og sundhed har stået kraftigt imod de frivillige og ufrivillige sorger, der har ramt hende, og de gennemvågede nætter, hvor hun har kæmpet med sig selv, har ikke efterladt noget synligt spor. Øjnene er svømmende, den brune kind er fast og rund, de fulde læber røde. Med den mørke farve og smukke hårkrone, der rager op over hendes slanke skikkelse, synes hun at være i slægt med de store stoiske fyrretræer, hun ser op til, som om hun elskede dem så højt. Og dog ville man ved en nøjere betragtning føle uro for hende – man ville føle modstridende elementer i hende, som nødvendigvis må komme i konflikt, et udtryk i hendes ansigt, der ikke passer med hendes alder, og som dog bryder frem lidenskabeligt og pludseligt og forstyrrer al ro ligesom de

ulmende gløder, der atter bryder ud i lys lue, når man for længst troede dem slukket.

Men Maggie var ikke urolig i dette øjeblik. Hun nød den friske luft i fulde åndedrag, så op på de gamle træer og tænkte, at deres brudte grene var minder om overståede storme, der kun havde bevirket, at deres røde stammer strakte sig højere op mod lyset. Men mens hendes øjne således var vendt opad, blev hun pludselig en skygge va'r, som aftensolen kastede på stien foran hende, og hun forbavsedes ved at se Philip Wakem lette på hatten og derpå dybt rødmende gå hen imod hende og strække hånden frem. Maggie rødmede også overrasket, men følte straks efter en inderlig glæde. Hun strakte hånden ud og så på den vanskabte skikkelse med alle de gamle barnlige følelser vakt. Hun var den første, som talte.

"De gjorde mig forskrækket," sagde hun og smilede svagt; "jeg plejer aldrig at møde nogen her. Hvorledes falder det Dem ind at spadsere her? Kom De for at træffe mig?"

Det var åbenbart, at Maggie atter følte sig som et barn.

"Ja," sagde Philip forlegen, "jeg ville gerne se Dem. Jeg ventede længe i går ved floden i nærheden af møllen, men De kom ikke ud. I dag ventede jeg også, og da jeg så den vej, De gik, fulgte jeg Dem og kom herned over højen, så at jeg måtte møde Dem. Jeg håber ikke, at De er vred på mig."

"Nej," sagde Maggie simpelt og alvorligt og gik fremad, som om hun ønskede, at Philip skulle ledsage hende. "Det glæder mig meget, at De kom, for jeg ønskede selv at få en lejlighed til at tale med Dem. Jeg har aldrig glemt, hvor god De var imod mig og Tom i gamle dage, men jeg var ikke vis på, at De kunne huske os lige så godt. Tom og jeg har haft mange sorger, siden

vi sidst sås, og jeg tror, at man med desto større glæde mindes fortiden."

"Jeg kan ikke tro, at De har tænkt så meget på mig, som jeg har tænkt på Dem," sagde Philip frygtsomt. "Ved De, at jeg i udlandet har malet et billede af Dem, således som De så ud den morgen i studereværelset, da De sagde, at De aldrig ville glemme mig?"

Philip trak en lille malerkasse op af lommen og åbnede den. Maggie så sit fordums Jeg læne sig over bordet med de sorte lokker strøget bag ørene og stirrende ud i rummet med store drømmende øjne. Det var en akvarel, dygtigt malet og med god portrætlighed.

"O!" sagde Maggie og smilede og rødmede, "hvor jeg var en grim lille tøs! Jeg kan huske mig selv med dette hår – jeg lignede virkelig en sigøjnerpige. Jeg er forhåbentlig nu" tilføjede hun efter en lille pause, – "således som De ventede, at jeg ville blive."

Disse ord kunne lige så godt være blevet udtalt af en listig kokette, men det klare åbne blik, Maggie sendte Philip, var ikke en kokettes. Hun håbede virkelig, at han ville synes om hendes ansigt, som det var nu, men hun ledes kun af den gamle barnlige trang til at blive beundret og elsket. Philip mødte hendes blik og stirrede nogle sekunder på hende, før han roligt svarede: "Nej, Maggie."

Lyset døde på Maggies ansigt, og hendes læber skælvede let. Hendes øjenlåg sænkede sig, men hun vendte ikke hovedet bort, og Philip vedblev at se på hende. Derpå sagde han langsomt:

"De er meget smukkere, end jeg troede, De ville blive."

"Er jeg?" sagde Maggie, og blodet fo'r op i hendes kinder og farvede dem. Hun vendte sig fra ham og gik nogle skridt uden at sige noget, som om hun ikke ret forstod hans sidste ord eller kunne gøre sig fortrolig med dem. Når hun havde sammenlignet sig selv med de elegante velstående væsener, var det ikke faldet hende ind, at hendes person kunne tiltvinge sig nogens opmærksomhed. Philip syntes at glæde sig over tavsheden. Han gik ved hendes side og iagttog hendes ansigt, som om han intet andet ønskede.

De var nu gået forbi fyrretræerne og kommet ud på et lille grønt plateau, der næsten var helt omringet af vilde roser. Maggies ansigt havde atter antaget sit naturlige udseende, den stærke rødme var forsvundet; hun vendte sig om, så på Philip og sagde i en alvorlig tone:

"Jeg ville ønske, at vi kunne have været gode venner – jeg mener, hvis det havde været rigtigt og godt af os. Men det er den prøvelse, der forfølger mig over alt; jeg må ikke beholde noget af det, jeg holdt af, da jeg var lille. De gamle bøger er borte; Tom og min fader har forandret sig. Det er som døden. Jeg må skilles fra alt, hvad jeg brød mig om, da jeg var barn. Og jeg må skilles fra Dem; vi må aldrig mere lægge mærke til hinanden. Det var det, jeg ønskede at sige Dem. Jeg vil kun sige Dem, at Tom og jeg ikke kan handle, som vi selv vil, i denne sag, og hvis vi opfører os, som om vi havde glemt Dem fuldkomment, er det hverken af misundelse, slethed eller – eller nogen ond følelse."

Maggies stemme blev mere og mere blød, mens hun talte, og hendes øjne fyldtes med tårer. Det smertelige udtryk i Philips ansigt bevirkede, at han mere end nogensinde lignede sit

forrige jeg, og at hans legemsfejl gjorde stærkere indtryk på hende end sædvanlig. Hendes medlidenhed vaktes som dengang de begge var børn, og hun var kommet til at udtale den.

"Jeg forstår – jeg ved, hvad De mener," sagde han med en stemme, der blev svagere af modløshed. "Jeg ved, hvad der skiller os og træder imellem os. Men det er ikke rigtigt, Maggie – bliv ikke vred på mig, jeg har altid i mine tanker kaldt Dem Maggie – det er ikke rigtigt at ofre alt for andre menneskers usande og ufornuftige følelser. Jeg ville ikke give afkald på et venskab – eller en tilbøjelighed, af hvad art nævnes kan, blot for at adlyde et ønske, hvis berettigelse jeg ikke kunne anerkende."

"Jeg ved ikke, om De har ret," sagde Maggie eftertænksomt. "Ofte, når jeg var vred og misfornøjet, forekom det mig, at jeg ikke behøvede at opgive noget, og jeg tænkte da længe, indtil jeg næsten havde tænkt alle mine pligter bort. Men der er aldrig kommet noget godt ud af det – det var det onde, som kom op i mig. Jeg er overbevist om, at hvad jeg end foretog mig, ville jeg bagefter ønske, at jeg ikke havde opnået noget for mig selv, hellere end at gøre min faders liv tungere for ham."

"Men ville det gøre hans liv tungere, hvis vi så hinanden engang imellem?" sagde Philip. Han ville have sagt noget mere, men afbrød sig selv.

"Ja, jeg er overbevist om, at han ikke ville synes om det. Spørg mig ikke hvorfor, og forlang ingen oplysninger om det," sagde Maggie sørgmodigt. "Fader har stærke lidenskabelige følelser i visse retninger – han er slet ikke lykkelig."

"Det er jeg heller ikke," sagde Philip heftigt. "Jeg er heller ikke lykkelig."

"Hvorfor ikke?" sagde Maggie mildt. "Nuvel – det tilkommer ikke mig at spørge – men det gør mig meget ondt at høre det."

Philip begyndte at gå, som om han ikke kunne udholde at blive stående længere, og de gik ud af dalen, mens de banede sig vej mellem buske og træer, uden at veksle et ord. Efter Philips sidste udtalelse nænnede Maggie ikke at tage øjeblikkelig afsked med ham.

"Jeg er blevet en hel del lykkeligere," sagde hun til sidst i en frygtsom tone, "siden jeg har vænnet mig af med at tænke på alt, hvad der er behageligt og morsomt, og at være misfornøjet, fordi jeg ikke kan få min egen vilje. Alt bliver så let her i livet, når man lader være med at ønske og kun bestræber sig for at bære, hvad der er lagt på én og gøre, hvad der er pligt."

"Men jeg kan ikke give afkald på mine ønsker," sagde Philip utålmodigt. "Jeg synes, at det er umuligt, at vi kan opgive vore længsler og ønsker, så længe vi lever. Der er visse ting, vi føler som noget smukt og godt, og vi må tragte efter dem. Hvorledes skal man kunne være tilfreds uden dem, før alle vore følelser er dræbt? Jeg holder af smukke malerier – jeg længes efter at kunne male sådanne. Jeg arbejder og arbejder og kan dog ikke nå målet. Det volder mig smerte og vil altid volde mig det, indtil mine evner bliver svage og udmattede som gamle øjne. Og der er meget andet, jeg attrår," vedblev Philip nølende, "meget, som andre mænd har, og som altid vil være mig nægtet. Mit liv vil aldrig komme til at rumme noget stort og skønt; jeg ville ønske, at jeg aldrig var kommet til verden."

"O, Philip," sagde Maggie, "jeg ville ønske, at De ikke tænkte således." Men hendes hjerte begyndte at banke med noget af Philips misfornøjelse.

"Nuvel!" sagde han og vendte sig hurtigt om, idet han bønfaldende fastede sine grå øjne på hendes ansigt; "jeg ville være glad ved at leve, hvis jeg kunne få Dem at se engang imellem." Derpå blev han grebet af frygt ved udtrykket i hendes ansigt og sagde mere roligt: "Jeg har ingen ven, jeg kan betro noget – ingen, som bryder sig om mig; og hvis jeg blot måtte se Dem engang imellem, og De ville lade mig tale lidt med Dem, og jeg kunne se, at De brød Dem lidt om mig – at vi altid kunne være venner og hjælpe hinanden – ville jeg være så lykkelig ved livet."

"Det er ikke muligt, Philip; hvorledes skulle det lade sig gøre?" sagde Maggie nølende. Hun fandt det hårdt at forlade ham nu og aldrig tale mere med ham, navnlig hvis hun kunne udøve en heldig virkning på ham.

"Hvis jeg måtte møde Dem her en gang imellem – spadsere med Dem her – ville jeg være glad, selv om det kun var et par gange om måneden. Det kunne ikke skade nogen andres lykke, og det ville forsøde mit liv. Desuden," vedblev Philip med den forelskede ungdoms hele opfindsomhed, "desuden bør vi, hvis der hersker noget fjendskab mellem vore nærmeste, netop forsøge at kvæle det ved vort venskab – jeg mener, at vi ved vor indflydelse på begge sider måske kunne læge de sår, der er slået i fortiden. Jeg tror heller ikke, at fader nærer nogen fjendtlig følelse – jeg synes, han har vist det modsatte."

Maggie rystede langsomt på hovedet og bevarede tavsheden under den kamp, der foregik i hendes indre. Det forekom hende, at det ikke blot var uskyldigt, men endog godt at se Philip af og til og vedligeholde venskabet med ham; måske hun virkelig kunne skaffe hans sjæl samme ro, som den hendes

havde fundet. Den stemme, der talte således, lød som sød musik for Maggie, men bagefter kom en alvorlig advarsel fra en anden stemme, hun havde lært at adlyde; en advarsel, der sagde, at sådanne møder måtte være hemmelige, at de altså var noget, som hun måtte befrygte ville blive opdaget, og som, hvis dette skete, ville volde hende sorg og smerte. Så fik den første stemme igen overhånd, og lærte hende, at skylden lå i andres fejl og svagheder, og at det ville være tåbeligt at ofre noget for andres fordomme, når det kunne påføre en enkelt stor skade. Det var hårdt for Philip, at han skulle lide for sin faders skyld – han, som så ofte havde lidt, ene og alene fordi han var vanskabt. Det faldt slet ikke Maggie ind, at han kunne blive hendes elsker, eller at møderne ville blive misbilliget af dén grund, og Philip så tydeligt, at det forholdt sig således. Det gjorde ham ondt, skønt hun rimeligvis netop af den grund snarere ville give efter for hans forlangende. Det var bittert for ham, at Maggie var lige så fri og uforbeholden overfor ham, som da hun var barn.

"Jeg kan hverken sige Ja eller Nej," sagde hun til sidst, idet hun vendte om og gik tilbage ad vejen, hun var kommet. "Jeg må tænke over sagen, inden jeg kan tage nogen bestemmelse. Jeg må søge råd hos nogen."

"Må jeg komme igen – i overmorgen – eller i næste uge?"

"Det er vist bedst, at jeg skriver," sagde Maggie, der igen blev ubestemt. "Jeg kommer undertiden til St. Oggs, og jeg kan da lægge et brev i postkassen."

"O, nej," sagde Philip ivrigt, "det ville ikke være heldigt. Min fader kunne få brevet at se, og – skønt han ikke nærer nogen fjendtlig følelse, ser han dog sagen fra et andet synspunkt end jeg – han tænker meget på formue og indflydelse i samfundet.

Lad mig hellere komme igen, Maggie. Sig mig, når jeg må komme, eller hvis De ikke kan gøre det, vil jeg komme, så tit jeg kan, indtil jeg atter træffer Dem."

"Så må det det være således," sagde Maggie; "for jeg er ikke vis på at kunne komme her nogen bestemt aften."

Maggie følte sig højlig lettet ved at have udsat den endelige afgørelse. Hun kunne nu nyde de få minutter, der var tilbage, frit; hun tænkte næsten, at hun kunne trække spadsereturen lidt ud; næste gang de mødtes, måtte hun jo bedrøve Philip ved at sige ham sin beslutning.

"Jeg kan ikke lade være med at tænke på," sagde hun smilende efter nogle sekunders tavshed, "hvor forunderligt det er, at vi igen skulle mødes og tales ved, som om det var i går, at vi skiltes i Lorton. Og dog må vi begge have forandret os meget i disse fem år – det er vel nu fem år siden. Hvordan kunne det være, at De troede, at jeg stadig måtte være den gamle Maggie? Jeg var ikke så vis på, at De var den samme; jeg vidste, De var så dygtig, og at De måtte have set og lært så meget, at De næppe havde tid til at tænke på mig."

"Jeg har aldrig tvivlet om, at De ville være den samme, hvis jeg nogensinde traf Dem igen," sagde Philip. "jegmener, at De ville være uforandret i alt, hvad der bevirkede, at jeg holdt mere af Dem end af nogen anden. Jeg kan ikke forklare det; de stærkeste og dybeste følelser i vor natur er netop de allervanskeligste at forklare. Vi kan hverken opdage, hvorledes de komme til os, eller de virkninger, de har på os. Den største af alle malere har kun én gang malet et vidunderligt guddommeligt Kristusbarn, men han kunne ikke sige, hvorledes han bar sig ad med det, og vi andre kan ikke sige,

hvorfor vi synes, at det er guddommeligt. Den menneskelige natur rummer talrige kræfter, som endnu aldrig er blevet analyseret eller forstået. Visse musikstykker griber mig så forunderligt – jeg kan ikke høre dem, uden at de for en kort tid forandrer hele mit væsen, og hvis denne virkning kunne vedvare, ville jeg kunne udføre heltegerninger."

"Jeg forstår Deres udtalelser om musikken – jeg deler dem i enhver henseende," sagde Maggie livligt. "I alt fald plejede jeg at gøre det, dengang jeg hørte noget musik; nu hører jeg aldrig andet end orglet i kirken."

"Og De længes efter musik?" sagde Philip og så medlidende og kærligt på hende. "O, De må undvære så meget skønt her i livet. Har De mange bøger? De holdt så meget af bøger, da De var en lille pige."

De var atter nået tilbage til dalen, hvor de vilde roser stod tæt, og de standsede begge fortryllede af det feagtige farvede aftenlys, der brød ind imellem træernes grene.

"Nej, jeg har givet afkald på bøger," sagde Maggie roligt, "undtagen på meget få."

Philip havde allerede taget et lille bind op af lommen og så på ryggen af det, idet han sagde:

"O, jeg ser, at det er anden del, ellers ville det måske have moret Dem at tage den med hjem. Jeg tog den med mig, fordi jeg vil male en scene efter den."

Maggie havde også kastet et blik på ryggen og så titlen; den vakte gamle minder i hende med overvældende styrke.

"*Piraten* Note 1)," sagde hun og tog bogen ud af Philips hænder. "O, jeg har engang begyndt på den; jeg læste dertil, hvor Minna spadserer med Cleveland, og jeg fik aldrig læst slutningen. Jeg

lavede en selv i fantasien, jeg lavede mange slutninger, men de var alle ulykkelige; jeg kunne aldrig få en lykkelig ende ud af den begyndelse. Stakkels Minna; jeg gad vide, hvorledes det virkelig gik hende. I mange tider kunne jeg ikke lade være at tænke på Shetlandsøerne – jeg plejede at føle den barske vind fra havet blæse på mig."

Maggie talte hurtigt med spillende øjne.

"Tag dette bind med," sagde Philip og betragtede hende med glæde. "Jeg trænger ikke til det nu. Jeg vil i stedet male et billede af Dem – imellem skotske graner og faldende skygger."

Maggie havde slet ikke hørt, hvad han sagde; hun var fordybet i en side i bogen, som hun havde åbnet. Men pludselig lukkede hun den, rakte Philip den og rystede på hovedet, som om hun ville bortmane alle fortryllende visioner.

"Behold den, Maggie," sagde Philip bedende, "den vil more Dem."

"Nej tak," sagde Maggie, og stødte den tilbage med hånden, idet hun stik fremad. "Den ville gøre mig til et verdensbarn igen, som jeg fordum var – den ville igen få mig til at længes efter glæder – den ville på ny vække savn i mig."

"Men Deres nuværende liv vil ikke vare ved i al evighed, Maggie; det kan De være overbevist om. Hvorfor vil De da dræbe Deres livslyst på denne måde? Det er en askese, som hverken er naturlig eller sund. Således bør De ikke være, Maggie – poesi, kunst og videnskab er hellige og rene glæder."

"Ikke for mig – ikke for mig," sagde Maggie og ilede afsted. "De vækker længsler og attråer i mig. Jeg må vente. Dette liv vil ikke vare længe."

"Gå ikke så hurtigt bort fra mig, uden at sige farvel, Maggie," sagde Philip, da de nåede de først fyrretræer, og hun vedblev at gå uden at mæle et ord. "Det går vistnok ikke an, at jeg følger Dem længere, vel?"

"Nej – jeg glemte det – Farvel!" sagde Maggie, idet hun standsede og rakte ham hånden. Hendes følelser vaktes på ny for Philip, da hun stod således overfor ham, og efter en kort pause trak hun sin hånd til sig, idet hun sagde:

"Jeg er Dem meget taknemmelig, fordi De har tænkt på mig alle de mange år. Det er så godt at vide, at nogen holder af én. Det er forunderligt og skønt, at Gud har dannet Deres hjerte således, at De kunne bryde Dem om en lille grim pige, som De kun havde kendt et par uger. Jeg kan huske, at jeg sagde til Dem, at jeg troede, De holdt mere af mig end Tom."

"O, Maggie," sagde Philip, "De vil aldrig kunne holde så meget af mig, som De holder af Deres broder."

"Måske ikke," sagde Maggie åbent, "men så må De også huske, at det første, jeg kan mindes i mit liv, er, at jeg stod ved floden med Tom og holdt ham i hånden. Alt, hvad der ligger forud, er indhyllet i mørke. Men jeg skal aldrig glemme Dem – skønt vi ikke kan ses."

"Tal ikke således, Maggie," sagde Philip. "Har jeg ikke part i den lille pige, som jeg i årevis så trofast bevarede i min erindring? Hun bør ikke helt trække sig bort fra mig."

"Ikke – hvis jeg var fri," sagde Maggie, "men det er jeg ikke – og jeg må lyde." Hun nølede et øjeblik, derpå vedblev hun: "Og jeg ønsker at sige Dem, at det er klogere, at De ikke tager mere notits af min broder end netop at hilse ham. Han sagde mig engang, at han aldrig mere ville have noget at gøre med Dem,

og han skifter ikke sind. – O, solen er gået ned, og jeg har endnu langt hjem. Farvel." Hun rakte ham atter sin hånd.

"Jeg vil komme her, så tit jeg kan, Maggie, indtil jeg træffer Dem igen. Hav en smule følelse for mig såvel som for andre."

"Ja!" svarede Maggie og ilede afsted, og nogle sekunder efter forsvandt hun bag det sidste træ. Philip blev stående nogle minutter og stirrede efter hende, som om han stadig kunne se hende.

Maggie gik hjem med en allerede begyndt indre konflikt; Philip gik hjem for at sidde ørkesløs og mindes og håbe. Han fortjente hård dadel for sin adfærd. Han var fire-fem år ældre end Maggie og havde fuld bevidsthed om sine følelser for hende, så at det måtte være ham klart, hvilke følger de hemmelige sammenkomster mellem dem kunne have for hende. Man må derfor dog ikke tro, at han ledes af en klar og beregnende egoisme, eller at han kunne have været tilfreds, hvis han ikke havde søgt at indbilde sig selv, at han kunne bringe lykke i Maggies liv. Ja, han troede virkelig på det; han sigtede mere efter dette mål end efter noget for sig selv. Han kunne trøste hende med sin sympati; han kunne være hende en støtte og hjælp. Hun havde ikke givet ham mindste løfte eller håb om, at hun besvarede hans kærlighed; hendes adfærd havde været dikteret af den samme pigeagtige søde venlighed, hun havde vist ham, da hun var tolv år gammel; måske hun aldrig ville elske ham – måske ingen kvinde kunne elske ham, nuvel! han ville bære det; han ville da i alt fald have den lykke at se hende og føle, at han stod hende nær. Og han greb lidenskabeligt tanken om, at hun dog måske *kunne* elske ham; måske hendes følelser ville vinde i styrke, når hun opdagede, hvor højt han

elskede hende. Hvis nogen kvinde kunne elske ham, måtte det være Maggie – der var en sådan rigdom af kærlighed i hende, og ingen, som gjorde fordring på den. Og måtte man ikke have medlidenhed med en sjæl som hendes, der stod i fare for at henvisne i ungdommen som et ungt træ i skoven, der mangle lys og luft for af kunne trives og udvikle sig? Kunne han ikke udøve en god indflydelse på hende? Han ville være hendes skytsengel; han ville udrette alt, lide alt, undvære alt for hendes skyld – kun ikke ét: Synet af hende.

2. Tante Glegg lærer bredden af Bobs tommelfinger at kende

Mens Maggies kampe næsten alle var blevet ført i hendes eget indre, hvor den ene skyggehær slog den anden, og de faldne skygger bestandig rejste sig igen, var Tom beskæftiget i en anderledes støjende og praktisk kamp, hvor han mødte mere substantielle hindringer og vandt flere definitive sejre. Således har det siden Hekubas og hestetæmmeren Hectors tider; indenfor bad kvinderne med udslagent hår og opløftede hænder og iagttog verdens kampe i afstand, mens de beskæftigede sig i de lange mørke dage med bekymringer og minder; udenfor stredes mændene med guddommelige og menneskelige ting, idet de dræbte minderne i energisk vilje og mistede al sans for vunder og al frygt i kampens vilde dans.

Af det, der hidtil er bekendt om Tom, fremgår det tydeligt, at han var en ung mand, som ville have held med sig, når han alvorligt ville noget; vægtskålen ville tynge ned til hans side trods hans ringe held i klassikerne. Tom havde nemlig aldrig ønsket sig lykke på dette område, og når man arbejder på en smuk blomstrende dumhed, er der intet bedre middel end at proppe en sjæl med en hel del forskellige sager, som den ikke føler mindste interesse for. Toms uafhængighedsfølelse, stolthed, personlige ærgerrighed og kærlighed for sin familie blev nu holdt sammen af hans stærke vilje, og alt blev til en sejrrig kraft, der kunne trodse modstand og rydde vanskeligheder til side. Onkel Deane, der fulgte ham med interesse, begyndte snart at nære store forhåbninger om ham,

og at være stolt af, at han havde skaffet en sådan nevø ansættelse i firmaet. Det var tydeligt, at han havde anlæg til at være handelsmand. Det gik snart op for Tom, hvorfor onkel Deane først havde skaffet ham plads ved lageret, for denne begyndte at lade falde vink om, at man om nogen tid måske ville betro Tom at rejse rundt på visse tider af året og gøre indkøb for huset. Det var med dette mål for øje, at mr. Deane imod sædvane ikke drak sin vin alene, men bad Tom træde indenfor og passiare med ham en times tid, hvorpå der påfulgte en formelig eksamination i eksport- og importartikler tilligemed flygtige betragtninger over fordelene ved at få varerne ført til St. Oggs i denne bys egne skibe i stedet for i fremmede – et tema, som mr. Deane, der selv skibsreder, behandlede med særlig forkærlighed, når han var blevet varm af vin og tale. Toms løn blev allerede forhøjet det andet år, men alt, hvad han tjente, med undtagelse af udgifterne til mad og klæder, gik hjem i tinsparebøssen, og han undgik at stifte bekendtskaber af frygt for, at noget sådant imod hans vilje skulle medføre udgifter. Ikke at Tom forsmåede livets nydelser; han havde stor lyst til at more sig – han ville gerne have været hestetæmmer og gerne have taget sig ud i befolkningens øjne og være blevet omtalt som en af de smukkeste unge fyre på egnen, og han var fast bestemt på at nå dette mål før eller senere – men hans praktiske sans sagde ham, at vejen dertil kun kunne nås gennem sparsommelighed og resignation; der var visse milepæle, som først måtte passeres, og den vigtigste af dem var, at hans faders gæld blev betalt. Da han var blevet enig med sig selv om dette, sled og slæbte han uden at se til højre eller venstre; han følte på grund af sin familiestolthed, at har

måtte gøre fælles sag med sin fader, han ville være en dadelfri søn; men hans efterhånden større erfaring bevirkede, at han i stilhed kritiserede sin faders overilelse og uklogskab i tidligere tider og i grunden ikke kunne sympatisere med ham. Toms ansigt viste derfor kun liden glæde i de få timer, han var i sit hjem. Maggie nærede frygt for ham; hun søgte at overvinde og besejre den, men uden nytte.

Det er klart, at den endelige forskel, der var mellem hans fader og ham, var vel skikket til at forsone tanterne og onklerne på mødrene side, og mr. Deanes gunstige betragtninger og profetier om Toms anlæg for forretninger begyndte at blive drøftet mellem dem med en vis tilfredshed. Det var sandsynligt, at han ville gøre familien ære uden at volde dem udgifter eller besvær. Mrs. Pullet havde altid anset det for mærkeligt, hvis Toms fortræffelige karakter, der så fuldkomment var præget af den Dodsonske retning, ikke havde bragt ham frem i verden, og hans ungdommelige vildfarelser ved at "løbe efter påfuglen" og vise mangel på ærbødighed overfor tanterne, var kun en dråbe af det Tulliverske blod, der forhåbentlig nu var forsvundet. Mr. Glegg, der havde fattet en forsigtig interesse for Tom efter hans mandige og kloge optræden, da fogedens folk var i hans hjem, begyndte nu at blive varm overfor ham og tænke på at fremme hans interesser – når der tilbød sig lejlighed til at gøre det på en forsigtig måde uden at udsætte sig for tab; men mrs. Glegg bemærkede, at det ikke kunne nytte at snakke, at de, som talte mindst, i virkeligheden plejede at gøre mest, og at det nok skulle vise sig, når det rette øjeblik kom, hvem der ville gøre meget mere end snakke.

Onkel Pullet sad og tyggede i tavshed på flere hostepastiller, og kom til sidst til den slutning, at når en ung mand havde lyst til at arbejde sig frem i verden, gjorde man bedst i ikke at blande sig i hans affærer.

Tom viste imidlertid ikke lyst til at stole på andre end sig selv, skønt det selvfølgelig glædede ham at se onkel Gleggs venlige følelser overfor ham, og at blive indbudt til middag i hans hus. Han afslog det dog i reglen, fordi han ikke var sikker på at kunne være punktlig. Men et år efter indtrådte der en begivenhed, som bevægede Tom til at sætte sin onkel Gleggs venlige følelser på prøve.

Bob Jakin, der sjældent kom hjem fra sine ture på landet uden at aflægge et besøg hos Tom og Maggie, ventede ham på broen, for at have en lille samtale med ham under fire øjne en aften, han kom hjem fra St. Oggs. Han tog sig den frihed, at spørge mr. Tom, om denne nogensinde havde tænkt på at gøre penge ved at handle lidt for egen regning? Handle, hvorledes? Tom ønskede at vide på hvilken måde. Jo, ved at sende en lille lodning til udlandet. Bob havde nemlig en god ven, der havde tilbudt at gøre en lille forretning for ham i Laceham-varer, og som ville være glad ved at tjene mr. Tom på samme måde. Tom fik straks interesse for planen, og bad om fuld forklaring, idet han undrede sig over, at han ikke før havde tænkt på det. Han blev så fornøjet ved udsigten til en spekulation, der kunne forandre den langsomme addition til multiplikation, at han straks besluttede at omtale sagen for sin fader og erhverve hans samtykke til at anvende nogle af sparepengene til indkøbet af en lille ladning. Han ville hellere have undgået at rådføre sig med sin fader, men han havde netop indbetalt sine sidste penge

i sparebøssen, og der var ingen anden udvej. Alt, hvad der var sparet sammen, fandtes der; for hans fader ville ikke sætte pengene på rente af frygt for at miste dem. Han havde engang spekuleret i korn og lidt et ringe tab, og fra den tid var han ikke rolig, uden at have pengene under sine egne argusøjne.

Tom udviklede planen, meget omstændeligt, da han samme atten sad ved kaminen med sin fader, og mr. Tulliver hørte efter, idet han lænede sig forover i lænestolen og stirrede op i Toms ansigt med et skeptisk blik. Hans første tanke var at give et bestemt afslag, men han nærede en smule respekt for Tom, og havde efter sine ulykker mistet noget af sin gamle bestemthed og overlegne tone. Han tog nøglen til skrivebordet frem af lommen, tog en anden frem af en skuffe, hentede sparebøssen ned – med stor langsomhed, som om han ville udsætte det smertelige øjeblik så Længe som muligt. Derpå tog han atter plads ved bordet og åbnede tinæsken. Der var de, de snavsede banknoter og de lyse sovereigns, og han talte dem ud på bordet – kun et hundrede og seksten pund efter to års uophørligt kniberi.

"Hvor meget vil du så ha'e?" sagde han, som om han havde ondt ved at fremføre ordene.

"Jeg ville helst begynde med seks og tredive pund fader," sagde Tom.

Mr. Tulliver talte denne sum af, og idet han holdt sin hånd over den, sagde han:

"Det er alt, hvad jeg kan spare af min gage i et helt år."

"Ja, fader, det er sådan en langsom måde at spare af de småsummer, vi tjener. Men hvis vi gør, hvad jeg ønsker, kan vi fordoble vor kapital i en fart."

"Ja, min dreng," sagde faderen og holdt hånden over pengene, "men du kunne miste dem – du kunne forspilde et år af mit liv – og jeg har sikkert ikke mange tilbage."

Tom sagde intet.

"Du ved, at jeg ikke har villet trække rente af pengene, fordi jeg har ønsket at se dem alle i én klump – og når jeg ser dem, er jeg sikker på, at jeg har dem. Hvis du sætter lid til lykken, og jeg mister et år, er det galt for mig, min dreng – døden vil overrumple mig."

Mr. Tullivers stemme skælvede og Tom forblev tavs i nogle minutter, før han sagde:

"Jeg vil opgive det helt, fader, siden du har så meget imod det."

Ikke desto mindre ville han ikke opgive planen, hvorfor han besluttede at bede onkel Glegg om at vove tyve pund imod at få fem procent rente. Det var i virkeligheden en ringe ting at bede om. Da Bob derfor den næste dag kom for at høre Toms beslutning, foreslog denne, at de i forening skulle gå hen til onkel Glegg for at indlede forretningen; han følte, at det ville knibe for ham, når han var alene, men at Bobs rappe tunge ville kunne befri ham for en hel del forlegenhed.

Det var en varm augusteftermiddag; klokken var fire og mr. Glegg var naturligvis beskæftiget med at tælle frugten på espaliertræerne for at forvisse sig om, at der ikke var forsvundet nogen siden den foregående dag.

Tom gik hen til ham med den efter mr. Gleggs mening temmelig tvivlsomme ledsagelse; en mand med en bylt på ryggen – for Bob var udrustet til en ny ekspedition – og med en vældig buldog ved siden, der viftede med halen og stirrede

under øjenlågene med et sløvt, ligegyldigt udtryk, der kunne skjule de frygteligste offensive planer. Disse mistænkelige egenskaber blev ham overordentlig tydelige, da han havde briller på næsen for bedre at kunne tælle frugten.

"Stop, stop! Lad din hund blive udenfor," råbte han, idet han snappede en stok og holdt den frem for sig som et skjold, da de besøgende var en fem-seks meter fra ham.

"Stik af, Mumps," sagde Bob og gav hunden et spark. "Han er så from som et lam, sir", – en bemærkning, som Mumps bekræftede med en lav hylen, da den trak sig tilbage og luskede bagved sin herres ben.

"Hvad skal dette sige, hvad er meningen, Tom?" sagde mr. Glegg. "Bringer du efterretninger om de skurke, der har beskåret mine træer?" Hvis Bob kom med efterretninger, kunne mr. Glegg tåle hans nærværelse.

"Nej, sir," sagde Tom, "jeg kom for at tale med Dem om en lille forretning, jeg selv ville gøre."

"Ah, det er godt, men hvad har denne hund med det at gøre?" sagde den gamle herre og blev mild igen.

"Det er min hund, sir," sagde den veltalende Bob. "Og det er mig, som vil have mr. Tom med på den lille forretning, ser De; for mr. Tom har været min ven, lige siden jeg var en lille fyr, og vi ledte efter fuglereder i fællesskab. Og når der viser sig en smule lykke, tænker jeg altid på at lade mr. Tom få part i den. Og det ville være en forfærdelig skandale, ser De, at han ikke skulle kunne deltage i en smule forretning af mangel på penge, når der viser sig udsigt til at tjene tolv-tretten procent, når fragten og kommissionen er betalt. De kan være rolig for, at jeg ikke render med limstangen; det er da klart, for jeg er en heldig

fyr, og jeg vil nu gå til Laceham og selv købe varerne for vor fælles regning, og så leje den smule skib; jeg kender supercargoen til bunds; han er en solid mand og har sin familie her i byen. Han hedder Salt – han er en dygtig fyr, er han – og hvis De ikke vil tro mig, kan jeg få ham herhen og præsentere ham for Dem."

Onkel Glegg stod med vidt opspærret mund forbavset over den usædvanlige veltalenhed, som hans forstand næppe kunne holde skridt med. Han stirrede først på Bob over sine briller, derpå igennem dem og derpå atter over dem, mens Tom, der ikke rigtig forstod onklens mening, halvvejs fortrød, at han havde taget denne Aron med sig; Bobs tale lød temmelig udannet, nu, da der var andre, der hørte på den.

"De synes at vide god besked med sagerne," sagde mr. Glegg til sidst.

"Ja, sir, det har De skam ret i," svarede Bob og nikkede med hovedet; "jeg tror, at mit hoved er som en gammel ost indvendig, så fuldt er det af planer, og de er næsten ved at spænde ben for hinanden. Hvis jeg ikke havde Mumps at tale med, kunne jeg lige så godt straks melde mig på en anstalt, hvor de kurerer hjerner. Det er nu rimeligvis, fordi jeg ikke har gået meget i skole. Jeg siger altid til min gamle moder, at hun skulle ha'e sendt mig noget mere i skole – for så kunne jeg have læst i bøgerne og holdt mit hoved koldt og tomt. Hun har det forresten godt nu, den gamle; hun får kødmad de fleste dage i ugen, og jeg tjener så mange penge, at det ligefrem er en nødvendighed at ha'e et fruentimmer, der kan give dem ud. Jeg kunne vel også trænge til en kone, men hun er til meget besvær, ser De, og Mumps ville heller inte synes om det."

Onkel Glegg, der anså sig selv for en spøgefuld mand, siden han havde trukket sig tilbage fra forretningerne, begyndte at finde Bob morsom, men havde dog endnu en misbilligende bemærkning at gøre, hvorfor hans ansigt stadig beholdt sine alvorlige folder.

"Ja," sagde han. "Jeg skulle mene, at De ikke ved, hvad De skal bruge Deres penge til, siden De holder sådan et bæst af en hund, der æder mere end to kristne mennesker – det er en skandale – en skandale!" Men der var mere sorg end vrede i hans stemme, og han tilføjede hurtigt:

"Men lad mig nu høre noget om den forretning, Tom. Du mangler vel sagtens en lille sum til at begynde med. Men hvor er alle dine egne penge? Du har da ikke brugt dem alle?"

"Nej, sir," sagde Tom og rødmede, "min fader har ikke lyst til at risikere dem, og jeg holder ikke af at nøde ham. Hvis jeg kunne få tyve-tredive pund til at begynde med, kunne jeg give fem procent og desuden lidt efter lidt samle en lille kapital, så at jeg ikke behøvede at låne mig frem."

"Ja, ja," sagde mr. Glegg i en bifaldende tone, "det er ikke så dårlig en idé, og jeg siger ikke, at jeg afslår din anmodning. Men det var ikke så galt at få fat i denne Salt, I taler om. Og desuden – din ven her tilbyder at indkøbe varerne for dig. Måske De har nogen, som kan gå i kaution for Dem, hvis pengene overlades til Dem?" tilføjede den forsigtige gamle gentleman og så over brillerne på Bob.

"Jeg anser det ikke for nødvendigt, onkel," sagde Tom. "I det mindste betragter jeg det ikke som nødvendigt for mit vedkommende, fordi jeg kender Bob så godt, men måske du burde have en sådan sikkerhed."

"De får vel Deres procenter ved indkøbet?" sagde mr. Glegg, idet han sendte Bob et blik.

"Nej, sir," sagde Bob i en næsten harmfuld tone, "det er ikke min mening at ville hjælpe mr. Tom til et æble for selv at bide det halve af. Når jeg vil tage folk ved næsen, plejer jeg ikke at gøre det så klodset, kan De stole på."

"Nå – det ville kun være i sin orden, hvis De tog nogle procenter," sagde mr. Glegg. "Jeg forstår mig ikke på forretninger, hvor folk gør noget gratis. Det ser ikke godt ud."

"Nu vel," sagde Bob, der var skarpsindig nok til at se, hvad det skulle betyde, "jeg skal sige, hvad fordel jeg har af det, og det er da forresten en ren pengegevinst for mig. Jeg skaffer mig selv anseelse ved at gøre større indkøb. Det er min mening, at jeg på den måde tjener noget – jeg er ikke så dum endda."

"Mr. Glegg, mr. Glegg," sagde en skarp fra et åbent vindue, "kommer du snart og drikke te, eller vil du blive stående der og snakke med bissekræmmeren, indtil du bliver myrdet ved højlys dag?"

"Myrdet?" gentog mr. Glegg. "Hvad fanden mener fruentimmeret? Det er din nevø, Tom, som vil gøre en lille forretning med mig."

"Myrdet! Ja, netop – det er ikke så mange år siden, en bissekræmmer myrdede en ung pige på et ensomt sted, stjal hendes guldfingerbøl og kastede hendes lig i en grøft."

"Nej, nej," sagde mr. Glegg. "Du tænker på den store morder, der havde mistet begge sine ben."

"Det kommer vel ud på ét, skulle jeg mene, men du har altid lyst til at modsige mig. Hvis min nevø kommer i forretninger, ville det være mere sømmeligt at bede ham indenfor og lade

hans tante få noget at vide end stå udenfor og hviske i krogene, som om det var en sammensværgelse eller et komplot, der blev stiftet."

"Ja, ja," sagde mr. Glegg formildende, "nu kommer vi ind."

"De behøver ikke at stå der og gabe," sagde damen til Bob med høj stemme, der var mere indrettet efter den moralske end efter den fysiske afstand imellem dem. "Vi køber ingenting. Jeg handler aldrig med bissekræmmere. Husk at lukke lågen efter Dem, når De går."

"Stop lidt, ikke så hastig!" sagde mr. Glegg, "jeg har endnu ikke talt færdig med denne unge mand. Kom indenfor, Tom, kom indenfor," tilføjede han, idet han gik ind af havedøren.

"Mr. Glegg," sagde mrs. Glegg i en truende tone, "hvis du har i sinde at lade den mand og hans hund komme ind på mine rene gulve lige for min næse, vil du så ikke være så god at sige mig det i forvejen. En kone har da vel ret til et spørge, skulle jeg mene."

"De skal ikke være bange, madam," sagde Bob og tog til hatten. Han så straks, at Mrs. Glegg var et stykke vildt, der var værd at jage, og længtes efter sporten, "vi bliver her udenfor på græsplænen, Mumps og jeg. Mumps kender sine folk, kan De være vis på. Jeg kunne pudse ham på Dem, men det ville ikke nytte noget; han gør aldrig fine damer noget. Det er mærkværdigt, hvor han har sans for smukke damer; han bliver kælen i deres selskab og ligner sig ikke selv mere. O!" vedblev Tom idet han kastede bylten i græsset, "det er både synd og skam, at en dame som De ikke vil handle med en bissekræmmer, men foretrækker at gå ind i disse nymodens butikker, hvor der står et halvt dusin unge lapse med en alen

under hagen, som om de var stillet op for pyntens skyld. Det er da tydeligt, at De kommer til at betale tre gange så meget der som hos en bissekræmmer, for det er den naturlige måde at købe på, og han betaler ingen renter og holder ikke butikker i dyre domme, så for ham er det ingen nødvendighed at snyde sine kunder. Men De ved naturligvis bedre end jeg, hvad der er det rigtige, madam, – De kan gennemskue disse butikssvende; det er jeg overbevist om."

"Ja, det tror jeg nok, jeg kan – og jeg kan også gennemskue bissekræmmere," bemærkede mrs. Glegg, der ville antyde, at Bobs smigrerier ikke havde gjort noget indtryk på hende, mens hendes mand, der stod bagved hende og skrævede med begge hænderne i bukselommerne blinkede og smilede med ægteskabelig glæde ved tanken om, at hans kone muligvis kunne blive besnæret.

"Det er jeg vis på, madam," sagde Bob. "De må have handlet med mange bissekræmmere, da De var ung pige – før herren her havde den lykke at gøre Deres bekendtskab. Jeg ved, hvor De boede – jeg har set Deres hus mange gange – nede ved squire Darleighs – et smukt hus med stentrappe –"

"Ja, det var et smukt hus," sagde mrs. Glegg og skænkede teen. "De kender altså noget til min familie ... er De i familie med den bissekræmmer, der plejede at komme til os. Han var noget skeløjet."

"Ja, se der har vi det," sagde Bob undvigende. "Sagde jeg ikke nok, at De måtte indrømme, at de bedste forretninger, De havde gjort i Deres liv, havde de gjort med bissekræmmere. Der kan De selv se, at en skeløjet bissekræmmer er bedre at komme til rette med end en velskabt butikssvend. Ja, hvis jeg havde

været så lykkelig at handle i det smukke hus med stentrappen" – her anbragte Bob et par vældige slag på sin bylt – "og de smukke unge piger kom strømmende ud for at se mig lukke op, så havde der været noget plasér ved forretningen. Men nu er det kun i fattige huse, at bissekræmmeren kommer, når han ikke handler med tjenestepigerne. Det er dårlige tider, vi lever i, madame. De skulle blot se på de trykte stoffer, hvad er de nu imod, hvad de var, da De gik med dem – De ville ikke ha'e sådan noget på kroppen, tør jeg bande på. Det må være første klasses stof – det, De ville købe – noget, der kunne holde lige så godt, som De selv har holdt Dem."

"Ja, bedre kvalitet end noget af det, De har; De har ikke andet af første klasse end påtrængenhed, tør jeg vædde på," sagde mrs. Glegg, og følte sig yderst lykkelig over sin egen åndrighed. "Mr. Glegg, vil du aldrig drikke din te? Tom, her er en kop til dig."

"Det har De fuldkommen ret i, madam," sagde Bob. "Min bylt er ikke for fine damer som Dem. Tiderne er ikke til det – det er billige varer, folk vil ha'e nu til dags. Stoffet kan være lidt beskadiget et eller andet sted, men enten kan det skæres bort, eller også kan det ikke ses, når man har det på – men det passer ikke for rige folk som Dem, der kan betale for synet alene. Jeg er ikke den mand, som vil være påtrængende og åbne min bylt for Dem, madam; nej, nej – det kan gerne være, at jeg er en påtrængende fyr, som De siger, tiderne gør én til det – men så næsvis er jeg da heller ikke."

"Hvad har De egentlig for varer?" sagde mrs. Glegg. "Er der smukke stoffer imellem? Har De sjaler?"

"Lidt af al slags, madam, lidt af al slags," sagde Bob og sparkede til bylten, "men lad os ikke tale mere om den ting. Jeg er kommet her for mr. Toms skyld, og jeg er ikke den mand, som vil lægge beslag på tiden for mig selv."

"Og tør jeg være så fri at spørge, hvad det er for en forretning, Tom vil gøre, og Som skal skjules for mig?" sagde mrs. Glegg, der, hidset af en dobbelt nysgerrighed, foreløbig var nødt til at lade den ene halvdel hvile.

"Det er en lille plan, Tom har lagt," sagde den godmodige mr. Glegg, "og jeg synes ikke, den er så helt gal. En lille plan til at tjene penge; det er godt, at unge mennesker, der selv må ernære sig, har sådanne ideer."

"Jeg håber ikke, at det er en plan, hvor han venter, at hans venner skal gøre alting for ham; det er det, unge mennesker nu til dags plejer at forudsætte. Og tør jeg spørge, hvad har denne bissekræmmer at gøre med det, der sker i vor familie? Kan du ikke selv tale, Tom, og fortælle din tante alt, som en kærlig nevø bør gøre."

"Dette er Bob Jakin, tante," sagde Tom, og undertrykte den hidsighed, som mrs. Gleggs stemme altid vakte hos ham. "Jeg har kendt ham, siden vi begge to var smådrenge. Han er en prægtig fyr og altid villig til at støtte mig med råd og dåd. Han har megen erfaring i at købe varer og sende dem udenlands – sådan en lille ladning for egen regning; og han mener, at jeg kunne tjene nogle penge, hvis jeg slog ind på samme vej. På den måde kan der fås høje renter af pengene."

"Høje renter?" gentog mrs. Glegg ivrigt. "Hvad mener du med høje renter?"

"Ti-tolv procent – siger Bob – når alle udgifter er dækket."

"Hvorfor i alverden har du aldrig før ladet mig vide noget om dette, mr. Glegg?" sagde hans hustru i en bebrejdende, halvt klagende tone. "Har du ikke altid sagt, at man ikke kunne få mere end fem procent?"

"Bah – bah! Snak, Jane," sagde mr. Glegg. "Du vil da vel ikke åbne en forretning. Du kan ikke få mere end fem procent med sikkerhed."

"Men jeg kunne nok lære Dem, hvordan De skulle bære Dem ad, madam," sagde Bob, "hvis De ikke er bange for at risikere lidt – skønt der er ingen risiko ved det, som er værd at tale om. Men hvis De ville låne hr. Tom en smule penge, kan han betale Dem seks-syv procent og endda tjene lidt selv, og en kærlig, fin dame som De ville synes bedre om at tjene penge, når der faldt noget af til Deres nevø."

"Hvad siger du, Jane?" spurgte mr. Glegg. "Jeg mener, at jeg vil sætte Tom i gang – han vil jo betale mig renter – når jeg har fået lidt mere at vide om sagen, og hvis du skulle have nogle småsummer liggende ledige i dine strømpeskafter – –"

"Mr. Glegg, det går virkelig for vidt! Du kunne lige så godt underrette landstrygerne om, hvor de kan finde mine penge, hvis de vil plyndre mig."

"Nå, ja, ja; jeg ville blot sige, at hvis du vil sætte tyve pund ind i bedriften, kan du det – jeg sætter halvtreds. Det skulle jeg mene var en ganske god kapital at begynde med, hvad Tom?"

"Jeg håber ikke, at du gør regning på min assistance, mr. Glegg," sagde hans hustru. "Jeg er slet ikke i tvivl om, at du kunne råde dejligt over mine penge."

"Meget vel," sagde mr. Glegg spydigt, "så vil vi se at undvære dig. Lad os nu følges ad hen til denne Salt," vedblev han og

henvendte sig til Bob.

"Jeg kan tydeligt se, hvad det er, du har i sinde, mr. Glegg," sagde mrs. Glegg. "Du vil uden videre udelukke mig fra min egen nevøs forretninger. Jeg har aldrig sagt, at jeg ikke vil sætte penge i den – jeg siger heller ikke, at det skal være tyve pund, som du er så behagelig at mene – men Tom vil en skønne dag opdage, at hans tante har ret i ikke at risikere de penge, hun sparede til ham, før hun var sikker på, at de ikke kunne gå tabt."

"Det er sandelig en egen slags risiko, den," sagde mr. Glegg, som hemmeligt blinkede til Tom, der ikke kunne lade være med at smile. Men Bob standsede den krænkede dames harmfulde udbrud.

"Ja, madam," sagde han beundrende. "De forstår Dem på sagerne – det må jeg sige. De vil først se, hvordan det går med den først kage, og så vil De nok have part i den anden. O, det er en stor ting at have slægtninge, der vil hjælpe én. Jeg fik min driftskapital ved min egen skarpsindighed, ser De – det var ti sovereigns – fordi jeg slukkede ilden i Torrys mølle, og lidt efter lidt er den vokset, så at jeg kan stå i forskud for tredive pund og endda holde min moder ordentligt. Jeg ville tjene mere, hvis jeg ikke var så medgørlig overfor fruentimmer – jeg kan ikke lade være med at lade dem få varerne for godt køb. Ser De, denne hersens bylt ville en anden fyr kunne gøre en masse penge ud af, men jeg – o, jeg sælger den omtrent for det samme, jeg har givet for den."

"Har De noget godt sirts?" sagde mrs. Glegg i en patroniserende tone, idet hun rejste sig fra tebordet og foldede sin serviet sammen.

"Ikke noget, som det er umagen værd for Dem at se på, madam. Jeg ville skamme mig ved at vise Dem det. Det ville være en fornærmelse imod Dem."

"Men lad mig blot se det," sagde mrs. Glegg, stadig på en nedladende, beskyttende måde. "Hvis det er beskadigede varer, er det ikke urimeligt, at kvaliteten er så meget desto bedre."

"Nej, madam. Jeg kender min stilling," sagde Bob og tog bylten på ryggen. "Jeg vil ikke besvære en fin dame som Dem med mine varer. Nej, det er heller ikke Deres alvor. Jeg er til Deres tjeneste, sir," vedblev han henvendt til mr. Glegg, "hvis vi skal hen til min ven Galt."

"Det haster vel ikke så stærkt," sagde mr. Glegg, der nok havde lyst til at se samtalen mellem sin hustru og Bob forlænget. "Savner man dig i forretningen, Tom?"

"Nej, onkel, jeg lod Stowe overtage mit arbejde."

"Læg Deres bylt, og lad mig dog se," sagde mrs. Glegg, idet hun trak en stol hen til vinduet, som hun satte sig i med megen værdighed.

"De må ikke forlange det af mig, madam," sagde Bob bønfaldende.

"Spild ikke tiden med snak," svarede mrs. Glegg strengt, "men gør, som jeg siger."

"Nuvel, madam; det gør mig ondt!" sagde Bob, idet han kastede bylten og begyndte at åbne den og famlede meget imellem hver sætning, han sagde: "Men Deres vilje skal De få, skønt jeg er vis på, at De ikke køber en trævl af mig – det ville De heller ikke være tjent med, forstår De – og det var desuden heller ikke rigtigt – for det ville være synd for en fin dame som Dem at op købe de billige varer, der er beregnet for fattige

damer – og det er meget muligt, at det aldrig mere lykkes mig at finde så gode ting for sådan en spotpris. Her skal De se," vedblev Tom og holdt et rødt lommetørklæde i vejret med en broderet buket i hjørnet, "det er et tørklæde, der kan få en ung piges mund til at løbe i vand, og det koster kun to shilling – og hvorfor? Fordi det er en lille smule mølædt her i det ene hjørne. Jeg skulle næsten tro, at møl og rust er blevet skabt af Forsynet for at smukke fruentimmer, der ikke har fået mange penge, kan anskaffe sig varer for en billig pris. Hvis møllene ikke havde været, ville dette hersens være blevet solgt til rige smukke damer som Dem for fem shilling – ikke for en hvid mindre – men hvad gør sådan et lille møl? Det æder på et øjeblik tre shilling af prisen, og en bissekræmmer som jeg kan da overkomme det og bære det ud til fattige piger, for at de også kan få en smule at pynte sig med. Det er lige så gloende som ild; det varmer ligefrem at se på sådan et tørklæde."

Bob holdt det op, for at det skulle beundres, men mrs. Glegg sagde skarpt:

"Det er godt, men der er ingen, der bryder sig om varme på denne tid af året. Læg disse skrigende ting til side, og lad mig se på Deres sirtser, hvis De har nogle."

"Jeg sagde nok, at det ville gå sådan, madam," sagde Bob, idet han kastede tørklæderne til side; "jeg kunne begribe, at disse ting ikke kunne være noget for Dem. Her er et stykke musselin – ser De – men hvad kan det nytte, at De ser på det? De kunne lige så gerne se på fattige folks spisekamre, madam – De ville miste appetitten ved det. Der er en kvadratalen i midten, hvor hele mønstret er forsvundet – hvis det ikke var tilfældet, kunne prinsesse Victoria have brugt det – men," vedblev Bob, idet han

kastede det bagved sig på græsset som for at unddrage det for mrs. Gleggs øjne; "det bliver købt af høkerens kone i Fibbs End – der kan det passe fortræffeligt – ti shilling for hele stykket – ti alen foruden det beskadigede – prisen ville have været fem og tyve shillings, ikke en døjt mindre, hvis hele mønstret havde været der. Men jeg siger ikke mere, madame – det passer ikke for Dem – De kan betale tre gange så meget for et stykke musselin, selv om det ikke er halvt så meget værd. Det er sirts, De talte om; jeg skal vise Dem et stykke, som De rigtigt kan gøre nar af ..."

"Lad mig se det musselin," sagde mrs. Glegg; "det tiltaler mig på grund af mønstret."

"Men det er dog ikke andet end et beskadiget stof," sagde Bob i en foragtelig, nedsættende tone. "De kan ikke bruge det til noget, madam – De kommer til at forære det til Deres kokkepige – og det ville være synd og skam – hun ville komme til at ligne en dame i det – det passer sig ikke for tjenestefolk."

"Tag det, og lad mig se Dem måle det," sagde mrs. Glegg bydende.

Bob adlød med åbenbar ulyst.

"Kan De se, hvor målet er rigeligt?" sagde han og holdt den ekstra halve alen frem, mens mrs. Glegg omhyggeligt undersøgte det beskadigede sted og lagde hovedet tilbage for at se, om pletten kunne ses på afstand.

"Jeg vil give Dem seks shilling for det," sagde hun, og kastede det fra sig, som om hun stillede et uigenkaldeligt ultimatum.

"Jeg sagde i forvejen, at det ville støde Deres følelser, madam, at se på mine varer. Det beskadigede stykke har gjort alt for stærkt indtryk på Dem," vedblev Bob og snappede stykket med

stor hast, idet han lod, som om han ville pakke alt sammen igen. "De er vant til at se andre artikler hos de bissekræmmere, som i gamle dage kom til Stone House. Varerne er ikke så gode mere; min forretning er anlagt på fattigfolk. Mrs. Pepper vil give mig ti shilling for det stykke musselin, og jeg vil være ked af, at jeg ikke har forlangt mere. De kan være sikker på, at dette stof vil holde sig i farven, så længe der er en trevl tilbage af det; og det vil ikke blive slidt op, mens jeg er en ung mand."

"Godt – syv shilling," sagde mrs. Glegg.

"Lad hellere være at tale om det," sagde Bob – "her er et stykke sirts, De kan få at se, madam, inden jeg lukker butikken; for at De kan overbevise Dem om, hvad det er for varer, jeg har. Det er plettet, som De ser – smukt, men gult; det har ligget så længe, at det har fået en dårlig farve. Å, det har kostet mig meget hovedbrud, inden jeg lærte at bedømme disse ting; for da jeg begyndte på forretningen, var jeg så uvidende som en gris – jeg kendte ikke engang forskel på sirts og musselin. Jeg troede, at det, der var tykkest, var det bedste. Ser De, jeg har selv givet otte pence for det sirts, hvis jeg sagde andet, løj jeg for Dem, og jeg er en ærlig fyr. Jeg forlanger ikke mere end otte pence for det igen – ikke en penny mere – for det er altid min skik at rette mig efter fruentimmerne, selv om fortjenesten er lille. Det er billigt, skulle jeg mene – man kunne næsten betale så meget for snavset, der er på det, og ha'e varerne gratis."

"Jeg vil nok have tre alen af det," sagde mrs. Glegg.

"Der er kun seks i det hele," svarede Bob. "Nej, madam. Det skal De såmænd ikke; De kan gå hen i en butik i morgen og købe det samme mønster ganske hvidt. Det koster kun tre

gange så meget – men hvad betyder det for en dame som Dem." Og han gav sig til at pakke bylten sammen.

"Lad mig få det musselin, vi talte om," sagde mrs. Glegg. "Jeg giver otte shilling for det."

"Det er Deres spøg, madam," sagde Bob og så op med et smilende ansigt. "Jeg kunne straks mærke, at De holdt af at spøge, da De viste Dem i vinduet."

"Lad mig få det, og ikke al denne snak!" sagde mrs. Glegg afgørende.

"Når De nu får det for ti shilling, madam, må jeg bede Dem om ikke at sige det til nogen. Jeg ville blive til nar – forretningen var spoleret, hvis nogen fik det at vide. Det glæder mig, at De ikke vil have sirtset, for ellers havde jeg fået på hovedet af mrs. Pepper i Fibbs End – og hun er en god kunde, som en bissekræmmer ikke må lægge sig ud med."

"Lad mig se sirtset igen!" sagde mrs. Glegg, der længtes efter de billige gule pletter, nu da de var forsvundet fra hendes blik.

"Jeg kan ikke nægte *Dem* det, madam," sagde Bob og tog det frem. "Ja, det er et smukt mønster, ægte Laceham-varer. Det er netop den slags varer, jeg anbefaler mr. Tom at sætte en smule i. Å, disse artikler er brillante for enhver, der har lidt penge til overs. Hvis jeg var en dame, der havde penge, ved jeg nok, hvad jeg ville gøre. Jeg kender en dame, og hun var ikke af den slags, der går i fælden, fordi der hænger flæsk på krogen; hun ser sig godt for, inden hun har lyst til at gå på eventyr. Ser De, hun lånte tredive pund til en ung mand, og han købte Laceham-varer for dem, og en supercargo af mit bekendtskab (ikke Salt) tog dem med sig, og hun fik otte procent – og nu kan hun ikke lade være med at sende ladninger ud med ethvert skib, indtil

hun bliver så rig som en jøde. Hun hedder Bucks, men hun bor ikke her i byen. Ja, madam, vil De være så god at række mig det stykke sirts ..."

"Her er femten shillings for begge dele," sagde mrs. Glegg, "men det er en uforskammet pris."

"Nej, madam, det kan ikke vare andet end spøg fra Deres side. Det er en ren present, De får af mig – vil jeg sige Dem. Min fortjeneste er lig nul på den forretning, og jeg ville heller ikke sælge tøjet så billigt til nogen anden. Nå, sir," sagde Bob og tog bylten på ryggen, "skal vi så ikke gå hen og se, hvad der er at gøre for mr. Tom. Jeg ville ønske, at jeg havde tyve pund at risikere for mig selv – jeg skulle ikke betænke mig to minutter, før jeg tog en beslutning."

"Vent lidt, mr. Glegg," sagde hans ægtehalvdel, da han tog sin hat. "Du vil aldrig tillade mig at tale. Jeg bliver stum i dette hus til sidst. Du vil nu gå bort og ordne hele forretningen og komme hjem og fortælle mig, at det nu er for sendt for mig at sige noget. Som om jeg ikke var min nevøs kødelige tante og hovedet for familien på mødrene side! Har jeg ikke sørget for ham og lagt guldstykker til side, som han vil takke mig for, når jeg ligger i min kiste?"

"Vil du ikke være så god at sige os din mening?" bemærkede mr. Glegg hurtigt.

"Jeg ønsker ikke, at der bliver taget nogen bestemmelse uden mit vidende. Jeg siger ikke, at jeg er bange for at vove tyve pund, når du ser, at alt er i sin rigtighed, og der ikke er fare for at miste dem. Og hvis jeg gør det," sluttede mrs. Glegg og vendte sig om til sin nevø, "håber jeg, at du aldrig vil glemme det, men være taknemmelig for, at du har sådan en tante. Du skal

naturligvis betale mig renter – jeg kan ikke lide foræringer; det er en uskik, vi aldrig har brugt i vor familie."

"Mange tak, tante," sagde Tom stolt. "Jeg ønsker intet andet, end at du vil låne mig pengene."

"Meget vel, det er den ægte Dodsonske ånd," sagde mrs. Glegg, der rejste sig for at hente sit strikketøj; for hun indså, at enhver videre bemærkning ville være overflødig.

Da det fremragende handelsgeni, Salt, var blevet opdaget i en tyk sky af tobaksrøg i et værtshus nede ved floden, anstillede mr. Glegg et formeligt forhør, der endte så tilfredsstillende, at han fandt sig beføjet til at forstrække Tom med en driftskapital, hvortil tante Glegg bidrog tyve pund. I denne beslutning ligger spiren til det overraskende faktum, at Tom, uden at hans fader vidste af det, lidt efter lidt samlede en sum penge, der måske endda ville kunne dække alt, hvad der manglede. Da Toms opmærksomhed først var blevet henvendt på denne indtægtskilde, besluttede han at gøre det mest mulige ud af den og ikke lade nogen lejlighed til at udvide forretningen gå ubenyttet hen. At han ikke meddelte sin fader noget om det, havde sin grund i den blanding af modsatte følelser, som ofte bevirker, at de, der roser en handling, og de, der dadler den, har lige ret; dels var det, fordi han ikke havde fortrolighed til sin nærmeste slægt, et fænomen, der er temmelig hyppigt, dels fordi han ville overraske sin fader med en stor glæde. Han indså ikke, at det ville have været klogere at mildne sorgen ved at vække et nyt håb end at udsætte den gamle mand for en pludselig, gribende ophøjelse efter faldet.

Da Maggie første gang traf Philip, havde Tom allerede samlet en kapital på hundrede og halvtreds pund, og da de to vandrede

i det røde dyb, beskinnede af aftensolen, red han ind i Laceham, stolt over at være på sin første rejse for firmaet Guest & Co. og i fantasien udmalende sig, hvorledes han om et år kunne have fordoblet sin gevinst, betalt sin faders gæld, og måske, – for han ville da være en og tyve år – opnå en bedre stilling i firmaets tjeneste. Fortjente han det ikke? Han var overbevist om, at han gjorde det.

3. En vankelmodig beslutning

Da Maggie hin aften gik hjem fra det røde dyb, har jeg sagt, at den sjælelig konflikt allerede var begyndt i hende. Af samtalen med Philip fremgår det klart, af hvilken natur denne sjælelige konflikt var. Her viste sig pludselig en åbning i den stenmur, som omsluttede ydmygelsens dal, hvorfra hun kun kunne se den fjerne overtrukne himmel, her synes atter de jordiske glæder at komme hende så nær, at de kunne gribes. Hun kunne få bøger, venlighed og samtale, hun kunne høre nyt fra den verden, hun endnu ikke ganske havde forsaget; og det ville desuden være en kærlighedsgerning overfor Philip, som man måtte have medlidenhed med. Han var ikke lykkelig; her var måske en lejlighed for hende til at vise den største og ædleste opofrelse. Skulle hun altid leve sit nuværende, resignerede liv? Det ville være så uskyldigt, så godt, at der udviklede sig et venskab mellem hende og Philip; de hindringer, som rejste sig for det, var ufornuftige, ja ukristelige! Men den strenge alvorlige advarsel kom atter til hende, at hendes livs store simpelhed gik tabt, hvis hun indlod sig på et hemmeligt forhold, at alle verdens lyster på ny ville vågne i hende, når hun først gav efter i denne henseende.

Det forekom hende, at hun var stærk nok til at modstå fristelsen, da hun en uge efter spadserede ud til det røde dyb. Men mens hun var fast bestemt på at byde Philip et kærligt farvel, længtes hun inderligt efter den fredelige vandring gennem dalen under granernes skygger, langt borte fra alt, hvad der var ukærligt og hårdt, efter de kærlige beundrende blikke, der ventede hende, efter den kammeratlige tone, som

barndommens erindringer ville lægge over samtalen, efter den vished, at Philip med glæde ville høre på alt, hvad hun sagde, mens ellers ingen brød sig om det. Det ville være meget hårdt, når den halve time var forbi, og den aldrig kunne vende tilbage. Og dog sagde hun, hvad hun havde besluttet at sige; hun så både fast og bedrøvet ud, da hun sagde:

"Philip, jeg har taget min beslutning – vi må skilles, og kun leve sammen i erindringen. Jeg kan ikke se Dem uden i al hemmelighed – jeg ved, hvad De vil indvende – at andre menneskers ufornuft har gjort denne hemmelighedsfuldhed nødvendig – men den er ond, hvilken grund den end har. Jeg føler, at det ikke ville være godt for nogen af os. Og hvis vor hemmelighed blev opdaget, ville det bringe ulykke over os begge – en frygtelig anger, og så måtte vi dog skilles. Og dette ville være meget hårdere, hvis vi først bar blevet vant til at se hinanden."

Philips ansigt blussede, og et lidenskabeligt udtryk, der tydede på, at han ville bekæmpe denne beslutning af al magt, lyste ud af det. Men han beherskede sig hurtigt, og sagde med påtagen ro: "Hvis det skal være således, Maggie, lad os da prøve at glemme det i denne halve time; lad os tale sammen lidt for sidste gang."

Han tog hendes hånd, og Maggie følte ingen grund til at trække den til sig; hans ro overbeviste hende kun om, at hun havde tilføjet ham en stor sorg, og hun ønskede at vise ham, hvor nødigt hun havde gjort det. De vandrede hånd i hånd i tavshed.

"Lad os gå ned i dalen," sagde Philip, "hvor vi var sidst. Se, hvor rosenbladene ligger strøet hen over græsset; der kan ikke

tænkes noget smukkere sted."

De tog plads på en gammel træstamme under et stort, skyggende træ.

"Jeg er begyndt på mit billede af Dem, Maggie, vandrende under skotske graner," sagde Philip, "De må derfor tillade mig at studere Deres ansigt lidt, mens vi er sammen, – siden jeg ikke mere må se Dem. Vil De ikke dreje Deres hoved om mod mig?"

Dette blev sagt i en meget bønfaldende tone, og det ville have været meget hårdt, hvis Maggie havde nægtet det. Det blussende smukke ansigt med den solbelyste krone så ned på de blege, magre træk, der var vendt op imod det, som en guddom, der er veltilfreds med at blive dyrket og tilbedt.

"Jeg sidder altså nu for det andet portræts skyld," sagde hun smilende. "Bliver det større end det første?"

"Ja, meget større. Det er et oliemaleri. De vil komme til at ligne en slank hamadryade, mørk, ædel og streng, der nylig har forladt en af de vældige graner, der kaster deres lange skygger hen over vejen."

"De synes nu kun at tænke på at blive kunstner, Philip."

"Ja, måske," sagde Philip sørgmodigt. "Men jeg tænker på alt for meget – jeg udsår al slags sæd og får ingen høst, der er værd at tale om. Jeg er modtagelig i alle mulige retninger, men jeg har ikke fået produktiv evne i nogen. Jeg holder af malerkunst og musik; jeg sætter pris på den klassiske, den middelalderlige og den moderne litteratur – jeg flagrer omkring allevegne, men kan ikke styre i nogen bestemt retning."

"Men det må være en lykke, at have så mange interesser – at kunne nyde så meget skønt – når man kan få sin længsel

tilfredsstillet," sagde Maggie eftertænksomt. "Det har altid forekommet mig at være en slags dygtig bornerthed kun at have ét talent – omtrent som en væddeløbshest."

"Det kunne måske være en lykke for mig at have mange interesser, hvis jeg var som andre mænd," sagde Philip bittert. "Jeg kunne ved middelmådighed vinde mig nogen indflydelse og anseelse, som de gør; eller jeg ville i alt fald kunne opnå denne halve anerkendelse, der gør så mange tilfredse med livet. Jeg kunne måske da finde behag i livet i St. Oggs. Men der er under mine nuværende forhold kun ét, som kunne gøre mig glad og hæve mig over alt, hvad der knuger mig: en eller anden stor evne. Jo, der er tillige noget andet – en stor lidenskab eller en stor evne."

Maggie hørte ikke de sidste ord; hun kæmpede imod den bevidsthed, at Philips ord på ny havde vakt misfornøjelse i hendes sjæl.

"Jeg forstår, hvad De mener," sagde hun, "skønt jeg kan så uendelig lidt i sammenligning med Dem. Jeg plejede tidligere at indbilde mig, at jeg ikke kunne udholde livet, hvis det skulle vedblive at være ens hver dag, og jeg aldrig skulle kunne lære noget stort eller udrette noget her i verden. Men, kære Philip, vi er kun som børn, som en større og mægtigere beskytter. Vi bør helst give afkald på vor egoisme, hvad der end er os forbeholdt. Jeg har fundet stor fred ved dette i det sidste par år – ja, glæde ved at kue min egen vilje."

"Ja, Maggie," svarede Philip heftigt. "De indelukker Dem i en oven i købet usand fanatisme, og dræber Deres sjæls højeste og bedste evner, for derved at undgå smerte. Glæde og fred er ikke resignation; resignation er at bære en lidelse tålmodigt, som

ikke kan afvendes, eller som man ikke venter vil blive det. Sløvhed er ikke resignation, og det er sløvhed at trække sig tilbage fra verden – at lukke alle veje, ad hvilke Deres medmenneskers liv kunne komme i berøring med Deres. Jeg er ikke resigneret – og mit liv vil næppe være så langt, at jeg lærer at blive det. De er heller ikke resigneret – De prøver kun på at bedøve Dem selv."

Maggies læber skælvede; hun følte, at det var nogen sandhed i Philips ord, og dog havde hun en dybere bevidsthed om, at når de anvendtes på hendes nuværende sjælstilstand, var de falske. Denne dobbelthed i hendes opfattelse svarede til dobbeltheden i den talendes tankegang. Philip troede alvorligt, hvad han sagde, men han sagde det med heftighed, fordi det var argumenter imod den beslutning, der kuldkastede alle hans forhåbninger. Men Maggies ansigt, der antog et barnligere udseende, da tårerne trådte frem i hendes øjne, rørte ham med en blidere, mindre egoistisk følelse. Han tog hendes hånd og sagde venligt:

"Lad os ikke tænke på den slags i denne korte halve time, Maggie. Lad os kun sætte pris på at kunne være sammen, ... vi vil vedblive at være venner trods skilsmissen – – vi vil altid tænke på hinanden. Jeg vil være glad ved at leve, så længe De lever, fordi jeg da vil tro, at der engang kan komme en tid, da – da De vil lade mig hjælpe Dem på en eller anden måde."

"Hvor De ville have været en god broder, Philip," sagde Maggie og smilede gennem tårer. "Jeg tror, at De ville have gjort så meget væsen af mig og været så glad ved, at jeg holdt af Dem, at jeg endog ville have været tilfreds. De ville have sat så meget pris på mig, at De kunne bære over med mig og tilgive mig alt.

Det var det, jeg altid ønskede, at Tom skulle gøre. Jeg var aldrig tilfreds med lidet. Det er derfor, at det er bedre for mig at give afkald på al jordisk lykke – jeg syntes aldrig, at jeg kunne få nok af musik ... jeg ønskede, at flere instrumenter skulle spille sammen – jeg ønskede fyldigere og dybere stemmer. Synger De endnu, Philip?" sagde hun abrupt, som om hun havde glemt, hvad der var gået forud.

"Ja, "svarede han, "næsten hver dag. Men min stemme duer ikke meget – som alt andet hos mig."

"O, syng noget for mig – blot én sang. Jeg *må* høre en, før jeg går bort – noget, De plejede at synge i Lorton lørdag eftermiddag, når vi sad alene i dagligstuen, og jeg tog forklædet over mit hoved for at høre bedre efter."

"Ja!" svarede Philip, og Maggie sad foroverbøjet med hænderne for ansigtet, mens Philip dæmpet begyndte: "*'Af hendes øjne lyser kærligheden'* – er det ikke den, Maggie?"

"Nej – nej! jeg må bort," sagde hun pludselig og fo'r op. "Den vil kun gøre mig ulykkelig. Kom, lad os gå, Philip. Jeg må hjem."

Hun gik, så at han var nødsaget til at rejse sig og følge efter.

"Maggie," sagde han i en overtalende tone, "hold ikke fast ved denne frivillige, uforstandige askese. Det gør mig ulykkelig at se Dem kue og forvanske Deres natur på den måde. De var så fuld af liv, da De var et barn; jeg troede, at De ville blive en glimrende kvinde, fuld af vid og skøn fantasi. Og det lyser endnu ud af Deres ansigt, når det sørgmodige, rolige slør, De har lagt over det, for et øjeblik glider til side."

"Hvorfor taler De så bittert til mig, Philip?" sagde Maggie.

"Fordi jeg forudser, at det ikke vil få en god ende; De kan aldrig holde denne selvtortur ud."

"Der vil blive givet mig styrke," sagde Maggie skælvende.

"Nej, det vil der ikke, Maggie; ingen får styrke til at gøre, hvad der er unaturligt. Det er ikke andet end fejhed at søge tilflugt i negationer. Ingen karakter bliver stærk på den måde. De vil en skønne dag blive kastet ud i verden, og da vil enhver fornuftig trang i Deres natur, som De nu fornægter, storme ind på Dem, og gribe Dem med vild attrå."

Maggie fo'r sammen og standsede. Et forfærdet udtryk lå på hendes ansigt, da hun vendte sig om og sagde:

"Philip, hvorledes tør De tale således til mig? – De er en frister!"

"Nej, jeg er ikke; men kærlighed giver indsigt, Maggie, og indsigt har ofte anelser. Hør mig – lad mig forsyne Dem med bøger – lad mig være Deres broder og lærer, som De sagde i Lorton. De gør mindre uret i at se mig, end i at begå dette langsomme selvmord."

Maggie følte sig ude af stand til at tale. Hun rystede på hovedet og fortsatte gangen i tavshed, indtil de kom til enden af granplantagen; der standsede hun og strakte hånden ud til afsked.

"De vil da ikke bandlyse mig for evigt fra dette sted, Maggie? Jeg må komme her og spadsere engang imellem, ikke sandt? Hvis jeg tilfældigvis møder Dem, er der ikke noget skjult i det."

Det er øjeblikket, når vor beslutning er på nippet til at blive uigenkaldelig, – når de skæbnesvangre jernporte er i færd med at slå i efter os – at vor styrke sættes på prøve. Efter lang overvejelse er vi kommet til en fast beslutning, og dog leder vi efter en eller anden sofisme, der kan tilintetgøre frugten af vor

kamp og bringe os det nederlag, vi foretrækker langt mere end sejren.

Maggie følte sit hjerte stå stille ved Philips udflugt og dette næsten umærkelige træk, som ledsager enhver følelse af lettelse, fo'r over hendes ansigt. Han så det, og de skiltes i tavshed.

Philip forstod at bedømme situationen så godt, at en frygt for, at han havde grebet for stærkt ind i Maggies frie beslutning nødvendigvis måtte komme til ham – og en bekymring for, at han havde handlet egoistisk. Men nej – han overbeviste sig selv om, at hans handlemåde ikke havde været dikteret af egoisme. Han nærede kun lidet håb om, at Maggie nogensinde ville gengælde hans følelser, men det ville dog være bedre for hende, at de smålige familiefordomme, der syntes al beherske hende, blev undertrykt, og at hun kunne få lejlighed til at glæde sig ved omgangen med et menneske, der havde højere interesser end dem, hun for øjeblikket levede med. Når vi vil, kan vi altid med en smule skarpsindighed retfærdiggøre vore handlinger; vi optræder som Forsynet og kaster et vidt blik ud i fremtiden, arrangerer resultaterne efter eget behag, og kan da gøre, hvad der er os mest behageligt for øjeblikket med fuldkommen sindsro. Det var på denne måde, at Philip retfærdiggjorde sine snilde anstrengelser for at besejre den sande og rigtige følelse hos Maggie, at hun ikke burde indlade sig på et hemmeligt forhold og ikke lade en dobbelthed få indpas i hendes sjæl, eftersom den kun ville kunne bringe ny sorg over dem, der havde størst og naturlig fordring på hende. Der var desuden en lidenskab i ham, som bevirkede, at han ikke lagde stor vægt på de retfærdiggørende grunde. Hans længsel efter at se Maggie

og spille en rolle i hendes liv, havde denne vilde farve, der ofte findes hos mennesker, hvis åndelige og legemlige forfatning har gjort dem fortrolige med sorg, og som derfor griber glæden med begge hænder, når den tilbyder sig. Han havde ikke fuld andel i de menneskelige goder; han stod ikke engang på lige fod med ubetydelige mænd; han var en undtagelse, hvor de andre var reglen. Selv i forholdet til Maggie var han en undtagelse; det var klart, at hun aldrig nogensinde havde tænkt, at han kunne blive hendes elsker.

Man må ikke bedømme Philip for hårdt. Grimme og vanskabte folk trænger til usædvanlige dyder, fordi de ellers let bliver fuldkommen utålelige, men det er vistnok en fejlagtig teori, at usædvanlige dyder er en direkte følge af legemlige svagheder som tyk uld er en følge af, at fårene opholder sig i et koldere klima. Der tales så meget om de fristelser, skønheden er udsat for, men de står efter min mening i samme forhold til dem, grimheden er udsat for, som fristelsen til at nyde til overmål ved en fest, hvor alle ganens glæder er repræsenteret, står til de fristelser, sulten fører med sig. Og står ikke Hungerens Tårn [Note 2)] som en type på den yderste prøve, et menneske kan underkastes?

4. En ny kærlighedsscene

I begyndelsen af april måned, året efter den tvivlsomme skilsmisse, vi netop har skildret, kan man atter, hvis man har lyst, se Maggie vandre ud til det røde dyb, hvor de skotske graner breder deres skygger over stien. Men det er tidlig eftermiddag, ikke aften, og den skarpe forårsluft får hende til at svøbe sjalet tæt om sig og trippe hurtigt afsted, skønt hun efter sædvane ser sig om, som om hun ville hilse på bekendte trægrupper. Der er et ivrigere, mere spørgende udtryk i hendes øjne, end der var i fjor i juni måned, og et smil spiller på hendes læber som et eller andet spøgende ord ventede på den rette tilhører. Det varer heller ikke længe, før han viser sig.

"Tag Deres *Corinna* tilbage," sagde Maggie og tog en bog frem under sjalet. "De havde ret i, at jeg ikke ville have nogen stor fornøjelse af den, og uret i, at jeg ville ønske ligne hende."

"Ville De virkelig ikke synes om at være den tiende muse, Maggie?" spurgte Philip, idet han så op i hendes ansigt.

"Nej, det ville jeg skam ikke," sagde Maggie leende. "Muserne har det slet ikke godt her i verden; – de må altid slæbe deres musikalske instrumenter og papirsruller omkring med sig. Hvis jeg måtte slæbe en harpe rundt med mig, ved jeg virkelig ikke, hvad jeg skulle gøre – jeg ville rimeligvis se at glemme den et eller andet sted ved en fejltagelse."

"De er altså enig med mig om ikke at kunne lide *Corinna*?"

"Jeg har ikke læst bogen færdig," sagde Maggie. "Så snart jeg kom til den unge blonde pige, der sidder og læser i parken, lukkede jeg den og besluttede at lade være med at læse mere. Jeg forudså, at den blonde pige ville vinde kærligheden fra Corinna

og gøre hende ulykkelig, og jeg vil ikke læse flere bøger, hvor blonde piger gør lykke til skade for andre. Jeg begynder at nære fordomme mod dem. Hvis De kunne låne mig en bog, i hvilken en sorthåret pige triumferer, ville det skabe balance i tingene. Der er Rebecca, Flora, MacIvor og Minna, alle havde de decideret uheld med sig. Siden De har taget Dem af min opdragelse, burde De bevare mig for fordomme – De taler altid så ivrigt imod fordomme."

"De vil måske selv komme til at tage oprejsning for de sorthårede kvinder og berøve Deres kusine Lucy al kærlighed. Hun vil nok få en eller anden smuk ung mand fra St. Oggs til at ligge for sine fødder, og de behøver blot at skinne på ham – så vil Deres smukke lille kusine blegne i Deres stråler."

"Philip, det er ikke smukt af Dem at referere min spøg til noget virkeligt," sagde Maggie stødt. "Som om jeg med mine gamle handsker og mangel på alt kunne rivalisere med Lucy, der er ti gange smukkere end jeg, og desuden er elskværdigheden selv – jeg er da heller ikke så lav, at jeg ville rivalisere med hende, desuden kommer jeg aldrig til tante Deane, når der er nogen; det er kun, fordi Lucy er god og holder af mig, at hun kommer og besøger mig og tvinger mig til at gøre gengæld."

"Maggie," sagde Philip forundret. "Det ligner Dem ikke at tage en sådan spøg for alvor. De må have været i St. Oggs i morges og er kommet i dårligt humør derinde."

"Hvis det var Deres spøg," sagde Maggie smilende, "var den ikke videre smuk; men jeg antog det for en rigtig finte. Jeg troede, at De ville bebrejde mig, at jeg er forfængelig, og gerne vil have, at alle skulle beundre mig. Men det er ikke, fordi jeg

selv er mørk, at jeg tager de mørke pigers parti, men fordi jeg altid holder med dem, der er ulykkelige. Hvis den blonde pige blev ulykkelig, ville jeg holde mest af hende. Når jeg læser romaner, synes jeg altid bedst om den forsmåede elsker."

"Så ville De vel aldrig have hjerte til selv at forsmå nogen – vel, Maggie?" sagde Philip og rødmede lidt.

"Jeg ved ikke," sagde Maggie smilende. Lidt efter smilede hun og vedblev: "Jo, jeg tror, at jeg kunne gøre det, hvis han var meget indbildsk; og dog ville jeg give efter, hvis han blev meget ydmyget bagefter."

"Jeg har ofte tænkt på," sagde Philip, idet han havde nogen vanskelighed med at fremføre ordene, "om De, Maggie, ikke kunne holde af en mand, som andre kvinder næppe kunne fatte kærlighed til?"

"Det ville afhænge af, hvad der var grunden til, at andre piger ikke kunne holde af ham," sagde Maggie. "Han kunne for eksempel være meget ubehagelig. Han kunne se på mig gennem en lorgnet og skære ansigter, som den unge Torry gør. Det kan andre unge piger visselig ikke lide, men jeg kan heller ikke. Jeg har aldrig næret nogen følelse for den unge Torry. Jeg kan nu engang ikke lide indbildske folk, fordi de er så fornøjede med sig selv."

"Men, Maggie – sæt at det var – sæt at det var en mand, som ikke var indbildsk, som følte, at han ikke havde grund til at være indbildsk – som fra sin barndom var blevet stemplet med en lidelse – for hvem De var dagslyset – som elskede Dem, tilbad Dem, beundrede Dem så helt og fuldt, at han følte sig lykkelig ved blot at se Dem en sjælden gang ..."

Philip standsede, grebet af frygt for at hans tilståelse skulle afskære hans lykke på én gang – den samme frygt, som i måneder havde bundet hans tunge. Det gik op for ham som et lyn, at det var tåbeligt at have sagt alt dette. Maggies væsen havde været lige så åbent og ligegyldigt som altid.

Men hun så ikke ligegyldig ud nu. Slået af den usædvanlige sindsbevægelse i Philips tone, havde hun hurtigt vendt sig om for at se på ham, og da han vedblev at tale, kom en stor forandring over hendes ansigt – en rødme og et udtryk, som om hun havde ondt ved at forstå, hvad der blev sagt, og samle sine tanker. Hun forblev tavs, og gik hen imod et fældet træ, hvor hun satte sig, som om hun ikke havde styrke til at holde sig oprejst. Hun skælvede over hele legemet.

"Maggie," sagde Philip, der blev mere og mere forfærdet, jo længere tavsheden varede, "tilgiv mig. Jeg var en tåbe, at jeg sagde det – glem, at jeg nogensinde har talt således. Jeg vil være glad, hvis alt kan blive, som det var."

Den sorg, som klang i hans stemme, rørte Maggie og fik hende til at tale. "Jeg er så overrasket, Philip – jeg havde aldrig tænkt på det." Og anstrengelsen ved at sige dette pressede tårerne frem.

"Hader De mig nu, Maggie?" sagde Philip heftigt. "Synes De nu, at jeg er en indbildsk, forfængelig tåbe?"

"O, Philip," sagde Maggie, "hvorledes kan De tro, at jeg nærer sådanne følelser – som om jeg ikke var taknemmelig for enhver kærlighed, der bydes mig. Men – men jeg havde aldrig tænkt mig, at De holdt af mig på den måde. Det forekom mig så langt borte – som en drøm – som et af de eventyr, man opfinder – at nogen mand nogensinde kunne fatte kærlighed til mig."

"De kan altså tåle at tænke på mig som – som Deres elsker, Maggie?" sagde Philip og tog plads ved siden af hende. Han greb hendes hånd; et nyt håb var kommet til ham. "Elsker De mig?"

Maggie blev ligbleg; dette direkte spørgsmål syntes ikke let at besvare. Men hendes øjne mødte Philips, som i dette øjeblik var fugtige og strålede af kærlighed. Hun talte langsomt, men med sød, pigeagtig, uskyldig ømhed:

"Jeg tror ikke, at jeg kunne elske nogen højere end Dem, Philip – jeg har sandelig kun grund til at holde af Dem." Hun standsede og fortsatte derpå således: "Men det er bedre, at vi ikke taler mere om det – ikke sandt, kære Philip? De ved, at vi ikke engang kunne være venner, hvis vort venskab blev opdaget. Jeg har i grunden altid følt, at det var urigtigt af mig at se Dem – skønt det har været mig så værdifuldt i visse henseender. Nu kommer frygten atter til mig og siger, at det ikke kan føre til noget godt."

"Men der er ikke sket noget ondt, Maggie, og hvis De havde fastholdt Deres første beslutning, ville De kun have levet et nyt sørgeligt år, i stedet for nu igen at være blevet Dem selv."

Maggie rystede på hovedet. "Det har været en smuk tid – ja, både vore samtaler, bøgerne, følelsen, at jeg kunne se frem til mine spadsereture, at jeg kunne fortælle Dem de tanker, der var kommet til mig i den tid, vi ikke havde set hinanden. Men det har gjort mig urolig og rastløs; jeg er kommen til at tænke en hel del på denne verden; jeg er atter blevet utålmodig – jeg bliver ked af mit hjem – og så piner det mig bagefter inderst inde, fordi jeg har kunnet blive ked af min fader og moder. Jeg

tror, at det, De kalder et sørgeligt år, ville have været bedre for mig, – for min egoisme ville da være blevet kuet."

Philip havde rejst sig og gik uroligt frem og tilbage.

"O nej, Maggie, De har forkerte anskuelser om selvbeherskelse, som jeg så ofte har sagt Dem. Hvad De kalder herredømme over Dem selv – denne kuen og knusen af alt undtagen en eneste følelse – er ikke andet end et slags monomani i en natur som Deres."

Han havde talt med heftighed, men nu satte han sig atter ved siden af hende, og tog hendes hånd.

"Tænk ikke på fortiden nu, Maggie; tænk kun på vor kærlighed. Hvis De virkelig kan klynge Dem til mig med hele Deres hjerte, vil enhver hindring engang blive fjernet – vi behøver kun at vente. Jeg kan leve i håbet. Se på mig, Maggie; sig mig igen, at det ikke er Dem muligt at holde af mig. Stir ikke hen på det kløvede træ derhenne; det er et dårligt varsel."

Hun vendte sine store mørke øjne mod ham med et sørgmodigt smil.

"O, Maggie, sig et eneste venligt ord til mig; ellers synes jeg, at De holdt mere af mig i Lorton. De spurgte mig, om jeg ville synes om at kysse Dem – kan De huske det? Og De lovede at kysse mig, når vi atter mødtes. De har aldrig indfriet dette løfte."

Minderne fra barndomstiden kom som en lettelse til Maggie – nutiden forekom hende nu mindre overraskende. Hun kyssede ham næsten lige så roligt og naturligt, som da hun var tolv år gammel. Philips øjne lyste af glæde, men hans næste ord klang utilfredse og misfornøjede.

"De ser ikke ud til at være lykkelig, Maggie; De tvinger Dem til at sige, at De holder af mig – af medlidenhed."

"Nej, Philip," sagde Maggie og kastede hovedet tilbage på sin gamle barnlige måde, "jeg taler sandhed. Det er alt sammen nyt og forunderligt for mig, men jeg tror ikke, at jeg kunne elske nogen højere, end jeg elsker Dem. Jeg ville gerne være hos Dem – og forsøge at gøre Dem lykkelig. Jeg har altid selv været lykkelig i selskab med Dem. Der er kun ét, jeg aldrig kan gøre for Deres skyld – jeg vil aldrig tilføje min fader nogen sorg. Det må De aldrig forlange af mig."

"Nej, Maggie – jeg vil intet forlange – jeg vil tåle alt – jeg vil vente et helt år til på et kys, når De blot vil indrømme mig den første plads i Deres hjerte."

"Nej," sagde Maggie smilende. "De skal ikke komme til at vente så længe." Men, idet hun atter blev alvorlig, rejste hun sig og sagde: "Men hvad vil Deres fader sige, Philip? O, det er ganske umuligt, at vi kan være andet end venner – broder og søster i al hemmelighed, som vi altid har været. Lad os opgive at tænke på andet."

"Mej, Maggie, jeg kan ikke opgive det – med mindre De fører mig bag lyset og kun holder at mig som en broder. Sig mig sandheden."

"Jeg har sagt den, Philip. Har jeg haft nogen så stor lykke som den at være sammen med Dem – siden den tid jeg var en lille pige, og Tom var god mod mig? Og Deres sjæl er en verden for mig; De kan sige mig alt, hvad jeg ønsker at vide. Jeg tror ikke, at jeg nogensinde kunne blive træt af at være sammen med Dem."

De vandrede hånd i hånd og så på hinanden; Maggie skyndte sig dog, for hun følte, at det var på tide at gå. Men efterhånden som skilsmissens øjeblik nærmede sig, blev hun mere og mere bekymret for, at hun ufrivilligt skulle have efterladt en eller anden smertelig følelse hos Philip. Det var et af disse farlige øjeblikke, da talen både er sand og falsk, da følelserne svulmer op over deres daglige højde og efterlader højvandsmærker, som aldrig senere bliver nået.

De standsede for at skilles under de skotske graner.

"Mit liv vil altså i fremtiden være fuldt af håb, Maggie – og jeg skal alligevel blive lykkeligere end alle andre mænd. Vi tilhører hinanden – altid – enten vi er adskilt eller i hinandens nærhed."

"Ja, Philip – jeg ville helst aldrig skilles fra Dem – jeg ville ønske, at jeg kunne gøre Deres liv lykkeligt."

Maggie smilede med tårefyldte øjne og bøjede sig derpå for at kysse det blege ansigt, der udtrykte bønfaldende frygtsom kærlighed – som en kvindes.

Hun følte et øjebliks virkelig lykke – hun troede et øjeblik, at hendes kærlighed var desto rigere og større, fordi den havde noget opofrende ved sig.

Hun vendte sig og ilede hjem i fuld bevidsthed om, at en ny tid var begyndt for hende. De ubestemte eventyrlige drømmes tid var nu til ende, og alle hendes tankers og sindsbevægelsers tråd ville efterhånden blive skjult i det dagligdags livs praktiske væv.

5. Det kløvede træ

Hemmeligheder opdages eller forrådes sjældent på den måde, vi i forvejen har tænkt os. Frygten udmaler sig i almindelighed skrækkelige dramatiske scener, der stadig fremstiller sig for tanken, skønt der ikke er skygge af sandsynlighed for dem, og i det år Maggie havde båret hemmelighedens byrde var muligheden af opdagelse altid kommet til hende i skikkelse af et pludseligt møde med hendes fader eller Tom, når hun vandrede med Philip i det røde dyb. Hun vidste nok, at det ikke var rimeligt, at det ville gå således til, men tanken om det svarede bedst til den indre frygt, der beherskede hende.

Et af de mennesker, Maggie allermindst havde frygtet, var hendes tante Pullet; thi for det første levede hun ikke i St. Oggs, og for det andet var hun ikke så skarpsynet eller nysgerrig, at hun udspionerede andre folks bevægelser som tante Glegg. Og dog blev det tante Pullet, der afslørede sagens sammenhæng eller i alt fald ledte på sporet af den. Hun boede ikke i St. Oggs, men vejen fra Garum Firs løb tæt forbi det røde dyb i den modsatte ende af dalen, hvorfra Maggie plejede at komme.

Dagen efter Maggies sidste møde med Philip var en søndag, og da mr. Pullet var nødt til at tage til St. Oggs i anledning af en begravelse, besluttede mrs. Pullet at benytte lejligheden til at spise til middag hos søster Glegg og drikke te hos søster Tulliver. Søndag eftermiddag var den eneste dag i ugen, Tom var hjemme, og i dag var han i så godt humør over de lysere udsigter, at han havde fået en usædvanlig lang passiar med sin fader og havde opfordret "Magsie" til at følge med ud i haven, for at se, hvorledes det stod til med blomsterne. Han var mere

fornøjet med Maggie, siden hun havde aflagt sit asketiske og melankolske væsen; han begyndte i grunden at være stolt af hende, for flere mennesker havde i hans nærværelse bemærket, at hans søster var en smuk pige.

Nu var der et vist livligt udtryk i hendes ansigt, som i virkeligheden skyldtes den bevægede sindsstemning, hun befandt sig i, og som lige så meget tydede på tvivl og uro, som på lykke; men det kunne fortolkes på den sidste måde, og dette er altid noget.

"Du ser meget rask ud, min kære," sagde tante Pullet, da de sad ved tebordet. "Jeg havde aldrig troet, at din datter ville komme til at se så godt ud, Bessy. Men du må gå i rødt, Maggie; den blå tingest, din tante Glegg har givet dig, klæder dig ikke; du kommer til at ligne en kornblomst. Jane har aldrig haft smag. Hvorfor går du ikke med den kjole, jeg forærede dig?"

"Den er så strålende og elegant, tante. Jeg synes den er alt for smuk til mig – den passer i alt fald ikke til mine andre klæder."

"Det ville være meget besynderligt, hvis det ikke var klart, at din tante kunne give dig en kjole, hun selv har brugt. At det af og til bliver en elegant kjole er rimeligt, når du husker, hvor meget jeg køber hvert år, og hvor lidt jeg slider op. Det kan ikke nytte at forære Lucy noget, for hun får altid det mest udsøgte; søster Deane er ganske stolt af hende. Stakkels søster, hun ser så gul ud – jeg frygter, at hun engang vil gå bort af lungesyge. Det var det, den nye kapellan dr. Kenn også sagde i dag."

"Han er yndig prædikant, ikke sandt, Sophy," sagde mrs. Tulliver.

"Lucy har fået et halsbånd i disse dage," vedblev mr. Pullet og så noget hidsig ud, "og jeg har ikke engang noget, der kan

lignes ved det."

"De kalder hende St. Oggs' blomst, det er løjerligt nok," bemærkede mr. Pullet, der ikke havde noget klart begreb om sådanne poetiske metaforer.

"Bah!" sagde mr. Tulliver, der begyndte at blive jaloux på Maggies vegne, "hun er en ubetydelig lille én og har ikke nogen figur. Men smukke fjer gør smukke fugle. Jeg ser ikke, hvad der er at beundre hos sådanne små fruentimmer – de ser tossede ud ved siden af velskabte mænd. Da jeg tog mig en kone, valgte jeg hende af den rigtige størrelse – hverken for lille eller for høj."

Mrs. Tulliver smilede billigende, stakkels kone; der var ikke meget tilbage af hendes skønhed.

"Men alle mænd er da ikke gardere," sagde onkel Pullet, idet han hentydede til sig selv, "en ung fyr kan se godt ud og dog ikke være seks fod, som master Tom der."

"O, det er såmænd ikke værd at tale om størrelsen – vi må være glade til, at vi ikke er blevet vanskabte," bemærkede mrs. Pullet. "Der er den vanskabte søn hos prokurator Wakem – jeg så ham i kirken i dag. O, Gud, at tænke sig alt det, han engang skal arve, og de siger, at han er stille og underlig – han skal ikke holde af at omgås med nogen. Det skulle slet ikke undre mig, om han gik fra forstanden, for vi kommer aldrig kørende ad landevejen, uden at vi ser ham gå og rode omkring mellem træer og buske i det røde dyb."

Denne vidtrækkende profeti, med hvilken mrs. Pullet udtalte det faktum, at hun to gange havde set Philip på det omtalte sted, frembragte en virkning på Maggie, der var så meget stærkere, som Tom sad lige overfor hende, og hun for enhver

pris måtte bestræbe sig for at se ligegyldig ud. Ved Philips navn havde hun rødmet, og denne rødme blev med hvert øjeblik stærkere, indtil hun ved at høre det røde dyb omtale, følte sig til mode, som om hele hemmeligheden var forrådt. Hun vovede ikke engang at tage teskeen af frygt for at man skulle se, hvorledes hendes hænder skælvede. Hun sad med hænderne under bordet og turde ikke se sig om. Heldigvis sad hendes fader på samme side af bordet som hun selv og kunne ikke se hendes ansigt uden at bøje sig forover, da onkel Pullet sad imellem dem. Hendes moder bragte den første lettelse ved at lede samtalen i en anden retning, for mrs. Tulliver blev altid forskrækket ved at høre Wakems navn i mandens nærværelse. Lidt efter lidt kom Maggie så meget til sig selv, at hun kunne se op; hendes øjne mødte Toms, men han vendte hurtigt hovedet bort. Hun gik til sengs den aften og tænkte på, om Tom havde fattet mistanke ved hendes forvirring. Måske ikke; måske troede han, at hendes sindsbevægelse skyldtes frygt for et udbrud fra faderens side ved at høre Wakems navn omtale; således havde hendes moder fortolket den. Mr. Tulliver opfattede Wakem som en ubehagelig sygdom, han var nødt til at finde sig i, men som han under ingen omstændigheder ville høre omtale af andre, og Maggie tænkte, at ingen kunne forbavses over, at hun følte så levende for sin fader.

Men Tom var alt for skarpsindig til at være fornøjet med en sådan fortolkning; han havde klart nok set, at ængstelighed for faderen ikke kunne være grunden til Maggies forvirring. Da han tænkte sig om og genkaldte alle enkeltheder, der kunne bekræfte hans mistanke, huskede han, at hans moder for nylig havde skændt på Maggie, fordi hun havde spadseret i det røde

dyb, når det var så fugtigt, og alligevel kunne Tom dog ikke tro, at Maggie nærede andre følelser for den unge mand end en venskabelig interesse. Tom havde selv en næsten overnaturlig afsky for alt, hvad der var unaturlig grimt. At en kvinde kunne elske en vanskabt mand var uforståeligt – at hans søster kunne gøre det, var umuligt. Men hvis hun holdt venskabet vedlige med Philip og stod i et eller andet forhold til ham, måtte der snarest muligt gøres ende på det; for hun lod hånt om sin faders stærkeste følelser, var ulydig imod sin broders befalinger og kompromitterede sig selv ved disse hemmelige møder. Han forlod hjemmet den næste morgen med den faste beslutning at være årvågen og træffe sine forholdsregler.

Samme eftermiddag klokken halv fire stod Tom på værftet og talte med Bob Jakin.

De drøftede muligheden, om det gode skib "*Adelaide*" kunne komme ind i havnen i løbet af et par dage, for det var meget vigtigt for dem begge. De var svært optimistiske i så henseende, og Tom så sig allerede i ånden nær ved det mål, han havde sat sig.

"Ja, "sagde Bob, idet han kastede blikket over markerne på den anden side af floden, "der går den unge Wakem. Jeg kan kende ham i på to kilometers afstand på hans holdning; jeg ser ham så tit rende langs med floden."

En pludselig tanke fo'r gennem Toms sjæl. "Jeg må afsted, Bob," sagde han, "jeg har forretninger." Han sprang ind på kontoret og bad sig fri på grund af vigtige sager i hjemmet.

Han løb hjem, så hurtigt han kunne, ad den korteste vej, og standsede udenfor havelågen for at kunne træde ind med et roligt ansigt, netop som Maggie kom ud af døren med hat og

sjal. Hans gisning var altså rigtig. Han blev stående og ventede hende ved lågen. Hun fo'r sammen, da hun fik øje på ham.

"Tom, hvor Du gjorde mig forskrækket! Hvorfor kommer Du så tidligt hjem? Er der noget i vejen?" Maggies stemme skælvede.

"Jeg kommer for at følge dig ud i det røde dyb og træffe Philip Wakem," sagde Tom, idet han rynkede øjenbrynene stærkt, hvilket var blevet ham en vane.

Maggie stod hjælpeløs, bleg og kold. Tom vidste altså alt. Til sidst sagde hun: "Jeg går ikke derud," og vendte sig om.

"Jo, du gør, men jeg vil først tale med dig. Hvor er fader?"

"Ude at ride."

"Og moder?"

"Inde i hønsehuset, tror jeg."

"Jeg kan altså gå indenfor, uden at hun ser mig.".

De gik ind sammen; Tom åbnede døren til dagligstuen og sagde til Maggie: "Gå derind!"

Hun adlød, og han lukkede døren efter hende.

"Godt, Maggie – vil du nu sige mig alt, hvad der er passeret mellem dig og Philip Wakem?"

"Ved fader noget?" sagde Maggie skælvende.

"Nej!" udbrød Tom harmfuld, "men han skal få alt at vide, hvis du nogensinde mere forsøger at føre mig bag lyset."

"Jeg vil ikke føre nogen bag lyset," sagde Maggie, der rødmede ved tanken om, at hendes adfærd kunne karakteriseres således.

"Sig mig så hele sandheden!"

"Du kender den vel – hvorfor spørger du mig så om det?"

"Det er lige meget, om jeg kender den eller ikke. Sig mig nøjagtigt, hvad der er hændet, uden at skjule noget som helst, ellers skal fader få alt at vide."

"Jeg fortæller dig det kun for faders skyld."

"Det klæder dig virkelig godt at affektere kærlighed for fader, når du har krænket hans følelser, som du har gjort."

"Du har aldrig gjort noget urigtigt, vel Tom?"

"Nej – ikke, når jeg vidste, at det var uret," svarede Tom. "Men jeg har intet andet at sige til dig end dette: Fortæl mig nøjagtigt, hvad der er hændet mellem dig og Philip Wakem. Hvornår mødte I hinanden første gang i det røde dyb?"

"Det er et år siden," sagde Maggie roligt. Toms optræden gav hende et vist fond af trods og bevirkede, at hun ikke lod sig overvælde af sine følelser. "Du behøver ikke at spørge mere. Vi har været venner i et år. Vi har truffet hinanden og ofte spadseret sammen. Han har lånt mig bøger."

"Er det alt?" sagde Tom og så hende stift i øjnene.

Maggie standsede et øjeblik; derpå besluttede hun at gøre ende på Toms ret til at beskylde hende for at have ført ham bag lyset, og sagde stolt:

"Nej, det er ikke alt. I lørdags sagde han, at han elskede mig. Jeg havde ikke før tænkt på det – jeg havde kun tænkt på ham som på en gammel ven."

"Og du opmuntrede ham?" sagde Tom med et hånligt udtryk.

"Jeg sagde ham, at jeg også elskede ham."

Tom forblev tavs i nogle sekunder. Han så ned mod jorden og rynkede øjenbrynene, idet han holdt begge hænderne i lommen. Til sidst så han op og sagde koldt:

"Du har kun ét af to at gøre, Maggie. Enten må du lægge hånden på den gamle bibel og højtideligt love aldrig mere at møde Philip Wakem og have private samtaler med ham. Eller også nægter du det, og jeg siger da fader alt. I denne måned er det lykkes mig ved mine anstrengelser at gøre ham lykkelig igen, og du vil da forårsage ham den sorg at være en ulydig, troløs datter, der sætter sit gode navn og rygte på spil ved at have hemmelige stævnemøder med sønnen af en mand, det har ødelagt hele hans velfærd. Vælg nu selv!" Tom gik hen til den store bibel, og åbnede den foran, hvor familieregistret og løftet stod skrevet.

Det var et frygteligt alternativ for Maggie.

"Tom," sagde hun, idet hun for et øjeblik undertrykte sin stolthed, "forlang ikke det af mig. Jeg vil love dig at opgive enhver forbindelse med Philip, når jeg blot må se ham engang endnu eller blot skrive til ham, for at forklare ham alt – jeg vil give afkald på ham, så længe det kan volde fader sorg. – Jeg føler også noget for Philip. Han er ikke lykkelig."

"Jeg bryder mig ikke om at høre dig udvikle dine følelser. Jeg har sagt dig mit sidste ord: Vælg – men gør det hurtigt, for moder kunne komme ind og se mig."

"Når jeg giver dig mit ord, er det lige så godt, som om jeg havde lagt min hånd på bibelen. Det behøves ikke, for at jeg skal holde det."

"Gør, hvad jeg siger," sagde Tom. "Jeg kan ikke tro dig, Maggie; du er flygtig og vankelmodig. Læg din hånd på bibelen og sig: 'Jeg giver afkald på al privat samtale og omgang med Philip Wakem for fremtiden.' Ellers vil du bringe skam over os alle og sorg over fader, og hvad kan det nytte, at jeg slider og

slæber og gør alt for at kunne betale faders gæld, når du vil bringe nye ulykker over ham, i det øjeblik, hvor alt kunne blive godt, og han atter kunne rejse sit hoved."

"O, Tom – vil gælden snart blive betalt?" sagde Maggie og slog hænderne sammen, idet et glimt af glæde fo'r over hendes ansigt.

"Ja, hvis alt går godt, som jeg venter," sagde Tom. "Men," tilføjede han og hans stemme skælvede af harme, "mens jeg har arbejdet hårdt, for at fader skulle få ro i sjælen, før han dør – arbejdet for at bevare vort hæderlige navn uplettet – har du af al magt bestræbt dig for at ødelægge begge dele."

Maggie følte det dybeste samvittighedsnag.

Hun hørte for et øjeblik op med at kæmpe imod, hvad hun følte var grusomt og ufornuftigt, og ved sin selvbebrejdelse retfærdiggjorde hun broderen.

"Tom," sagde hun i en lav tone, "jeg havde uret – men jeg var så ensom – og så bedrøvet på Philips vegne. Og jeg tror, at fjendskab og had er synd."

"Snak!" udbrød Tom. "Din pligt var klar nok. Sig ikke mere; læg hånden på bibelen og gentag de ord, jeg har sagt."

"Jeg *må* tale med Philip endnu engang."

"Så kan du gå med mig nu og straks tale med ham."

"Jeg giver dig mit ord på, at jeg ikke skal tale med ham eller skrive til ham mere uden dit vidende. Det er alt, hvad jeg vil love. Jeg vil lægge min hånd på bibelen og sige det, hvis du ønsker det."

"Gør det da!"

Maggie lagde hånden på det skrevne stykke og gentog løftet. Tom lukkede bogen og sagde: "Lad os så gå!"

Der blev ikke vekslet et ord imellem dem, da de vandrede over markerne. Maggie følte på forhånd den smerte, Philip ville lide og frygtede de skarpe ord, der utvivlsomt ville falde fra Toms læber. Alligevel vidste hun, at det ikke kunne nytte at gøre modstand.

Tom havde sat hendes samvittighed i bevægelse og vakt hendes største frygt, hun vred sig under den karakter, han havde betegnet hendes adfærd med, skønt hendes hele sjæl satte sig op mod den og kaldte den usand. Toms harme var navnlig rettet mod Philip. Han vidste ikke selv, hvor meget af det gamle drengeagtige hovmod og den personlige animositet, der lå i de strenge, bitre ord, han havde troet at gøre sin pligt som søn og broder med. Tom plejede ikke at underkaste sine bevæggrunde nogen omhyggelige undersøgelser; han var overbevist om, at hans egne motiver var gode såvel som hans handlinger, ellers ville han ikke have haft noget at gøre med dem.

Maggies eneste håb var, at der for første gang skulle være hændet noget, som hindrede Philip i at komme. Så ville der blive vundet tid – hun kunne da få Toms tilladelse til at skrive til ham. Hendes hjerte bankede voldsomt, da de trådte ind under de skotske graner; Philip plejede altid at træffe hende få skridt fra dem. Men de gik over det lille stykke grønsvær og betrådte den snævre skyggefulde sti. En anden omdrejning, og de overraskede hinanden så pludseligt, at Tom og Philip pludselig blev stående på et par alens afstand. Der var et øjebliks tavshed, hvorunder Philip sendte Maggie et hurtigt blik. Han så svaret på de blege, adskilte læber, i de stive, stirrende øjne. Hendes indbildningskraft, der altid overskred det sandsynliges

skranker og lod sig lede af det øjeblikkelige indtryk, så hendes stærke broder gribe den svage Philip i struben, kaste ham til jorden og træde ham under fødder.

"Kalder De denne optræden hæderlig, som det sømmer sig en gentleman?" sagde Tom i en hidsig tone, så snart Philips øjne mødte hans.

"Hvad skal det sige?" spurgte Philip hovmodigt.

"Hvad det skal sige? Gå bort fra mig, ellers vil jeg ikke svare for, at jeg kan lade være med at lægge hånd på Dem. Jeg skal fortælle Dem, hvad det skal sige. Det skal sige, at De har misbrugt en ung piges tåbelighed og uvidenhed til at have hemmelige stævnemøder med hende. Det skal sige, at De har vovet at sætte en hæderlig families gode navn og rygte på spil."

"Det er ikke sandt," udbrød Philip lidenskabeligt. "Jeg har aldrig sat noget på spil, der vedkom Deres søsters lykke; hun er mig langt kærere, end hun er Dem; jeg agter og ærer hende højere, end De gør; jeg ville ofre mit liv for hendes skyld."

"Tal ikke i denne opstyltede tone til mig! Vil De virkelig bilde mig ind, at De ikke vidste, at det var upassende, at hun uge for uge havde hemmelige møder med Dem her? Tror De, at De havde ret til at tilbyde hende Deres kærlighed, selv om De havde været en mand, der kunne tænke på sligt, når De måtte vide, at hverken min eller Deres fader nogensinde ville tillade en sådan forbindelse? Og De – De er så fræk at tilliste Dem en ung piges kærlighed, som ikke er atten år og på grund af sin faders ulykke må føre et tilbagetrukkent liv! Det er Deres vanskabte mening om ære, kan jeg tænke! Jeg kalder det lavt forræderi – jeg kalder det at være lumpen – at benytte sig af tilfældige

omstændigheder for at vinde, hvad der er for godt til Dem – hvad De aldrig kunne vinde, hvis De gik åbent til værks."

"Det er mandigt af Dem at tale således til mig," sagde Philip bittert, grebet af den voldsomste sindsbevægelse. "Sådanne kæmpekroppe har en slags nedarvet privilegium på dumhed og uforskammethed. De kan ikke engang forstå, hvad jeg føler for Deres søster. Jeg føler så meget for hende, at jeg endog kunne ønske at være ven med *Dem*."

"Det skulle gøre mig meget ondt, om jeg forstod Deres følelser," sagde Tom med knusende foragt. "Hvad jeg ønsker, er, at *De* skal forstå *mig* – at jeg vil vogte min søster, og at Deres svage, elendige legeme, der burde have indgydt Dem nogen beskedenhed, ikke skal beskytte Dem, hvis De gør mindste forsøg på at komme hende nær, tilskrive hende eller på anden måde udøve nogen indflydelse på hende. Jeg skal da vise Dem, hvorledes jeg handler – De skal blive til spot for hele egnen. Hvem ville ikke le ved tanken om, at De var en smuk piges elsker?"

"Jeg vil ikke tåle det, Tom – jeg vil ikke høre på dig længere," udbrød Maggie med lidenskab.

"Bliv, Maggie," sagde Philip, idet han gjorde en voldsom anstrengelse for at tale. Han vendte sig om imod Tom og vedblev: "De har formodentlig trukket Deres søster herhen, for at hun skulle høre på, at De truede og hånede mig. Dermed troede De sagtens at have kuet mig fuldstændig – men De tager fejl. Lad Deres søster tale – hvis hun siger, at hun vil forlade mig, skal jeg uden mindste indvending rette mig efter hendes ønsker."

"Det var for min faders skyld, Philip," sagde Maggie bønfaldende. "Tom truer med at sige alt til fader – og han kunne ikke bære det – jeg har lovet højtideligt, jeg har forpligtet mig til, at vi ikke mere må ses uden min broders tilladelse."

"Det er nok, Maggie. Jeg skal adlyde – men jeg ønsker, at De skal være helt fri. Men hav tillid til mig – vær overbevist om, at jeg aldrig skal søge andet end godt for Dem selv og Deres nærmeste."

"Ja," sagde Tom, der blev hidset ved Philips holdning, "nu kan De tale om at søge det gode for hende og hendes nærmeste – men har De gjort det tidligere?"

"Ja – måske med fare for mig selv. Men jeg ønskede, at hun skulle have en ven for livet – som ville glæde hende og vise hende mere retfærdighed end en så snæverhjertet broder, som hun har forspildt sin kærlighed på."

"Ja, jeg er hendes ven på en anden måde, end De er, og jeg skal sige Dem, hvorledes jeg er det. Jeg vil frelse hende fra at bringe sorg og ulykke over sin faders hoved; jeg vil frelse hende fra at kaste sig bort til Dem – fra at blive til latter for egnen – fra at blive hånet af en mand som Deres fader, fordi hun ikke er god nok til hans søn. De ved såre godt, hvilken retfærdighed og glæde, De kunne berede hende. Jeg bliver ikke imponeret af smukke ord – jeg kan dømme folk efter deres handlinger. Kom, Maggie!"

Han greb Maggies højre håndled, mens han talte, og hun strakte sin venstre hånd ud. Philip greb den hurtigt, stirrede på hende og ilede bort.

Tom og Maggie gik nogle meter uden at veksle et ord. Han holdt hende endnu fast om håndleddet, som om han slæbte en

forbryder bort. Til sidst trak Maggie hånden til sig med et voldsomt ryk, og hendes undertrykte harme brød pludselig ud i ord.

"Tro ikke, at jeg synes, du har ret, Tom, eller at jeg bøjer mig for din vilje. Jeg foragter De følelser, du har lagt for dagen i dine ord til Philip – jeg hader dine hånende, umandige hentydninger til hans legemsfejl. Du har hele dit liv rettet bebrejdelser mod andre mennesker – du har altid været så sikker på, at du selv havde ret; det er kun, fordi du er så bornert, at du ikke kan se, at der gives noget bedre end dine egne handlinger og din egen smålige opgave."

"Du har ret," svarede Tom koldt. "Jeg kan ikke se, at dine handlinger eller din opgave er bedre. Hvis du og Philip Wakem har handlet rigtigt, hvorfor skammer I jer så for at lade verden vide det? Hvorfor mødes I da i hemmelighed? Svar mig på det. Jeg ved, hvad jeg har arbejdet på, og jeg har nået mit mål – vil du være så god at sige mig, hvad gavn jeres adfærd har ført med sig for jer selv eller andre?"

"Jeg vil ikke forsvare mig," sagde Maggie med lidenskab, "jeg ved, at jeg har haft uret – ofte, altid. Og dog, når jeg har gjort noget urigtigt, har jeg dog undertiden været ledet af følelser, som det ville være godt for dig at have. Hvis du havde gjort noget meget galt, ville det bedrøve mig at måtte forvolde dig smerte; jeg ville ikke ophobe straffe over dig. Men du har altid nydt det som en glæde at tilføje mig sorg – du har altid været hård og grusom mod mig; selv da jeg var en lille pige og elskede dig højere end nogen anden i verden, kunne du lade mig gå grædende i seng uden at sige et venligt ord til mig eller tilgive mig. Du kender ikke til medlidenhed – du aner ikke, at du selv

har fejl, og at du selv synder. Det er en synd at være hård; det sømmer sig ikke for noget menneske, mindst for en kristen. Du er en farisæer. Du takker Gud, at du ikke er som andre syndere – du tror, at du har så mange dyder, at du kan opnå alt ved dem. Du har end ikke spor at følelse, og dine glimrende dyder er derfor ikke andet end mørke; de er intet værd."

"Vel," sagde Tom med kulde, "hvis dine følelser er så meget bedre end mine, ville det være rart, om du lagde dem for dagen på anden måde end ved at bringe skam over os alle – eller ved på latterlig måde at gå fra den ene yderlighed til den anden. Hvorledes har du vist den kærlighed, du taler så meget om, for mig eller fader? Ved at være ulydig og føre os bag lyset. Jeg plejer at vise min kærlighed på anden måde."

"Det er, fordi du er mand, Tom, og har magt og kan udrette noget her i verden."

"Hvis du intet kan udrette, bør du underkaste dig dem, der kan det."

"Jeg vil underkaste mig alt, hvad jeg anerkender og føler er rigtigt. Jeg vil endog underkaste mig, hvad der er ufornuftigt, hvis fader ønsker det, men ikke fordi du befaler det. Du praler af dine dyder, som om du derved havde fået ret til at være grusom og umandig, som du har været i dag. Tro ikke, at jeg vil give afkald på Philip Wakem for at lyde dig. Den legemsfejl, du spotter over, bevirker kun, at jeg kan holde desto mere af ham og klynge mig desto fastere til ham."

"Det er godt – det er nu din anskuelse om sagen," sagde Tom med større kulde end nogensinde. "Du behøver ikke at sige mere for at vise hvilken afstand, der er imellem os. Lad os huske det i fremtiden og ikke tale mere om det."

Tom gik tilbage til St. Oggs for at afgøre en forretning med onkel Deane og modtage ordrer med hensyn til en rejse, han skulle tiltræde den følgende dag.

Maggie gik op på sit eget værelse og gav al sin indesluttede harme, som Tom var så uimodtagelig for, luft i bitre tårer. Da det første udbrud af vrede var forbi, kom mindet om den rolige tid, hun havde haft, for den glæde, som nu var endt med sorg, havde forstyrret hendes sjælero, til hende. Hun plejede dengang at tænke, at hun havde vundet en stor sejr og indtaget et varigt standpunkt over alle jordiske fristelser og sammenstød. Og nu befandt hun sig atter midt inde i en hidsig kamp med sine egne og andres lidenskaber. Livet var altså ikke så kort, og fuldkommen fred ikke så nær, som hun havde drømt, da hun var to år yngre. Der var store kampe tilbage for hende – måske et dybere fald. Hvis hun havde følt, at hun havde fuldstændig uret, og at Tom havde fuldstændig ret, ville hun snarere have tilkæmpet sig indre harmoni; men hendes resignation og underkastelse blev stadig dræbt af en opbrusning, der antog karakteren af en berettiget retfærdig indignation. Hendes hjerte blødte for Philip; hun tilbagekaldte sig i erindringen de forhånelser, der vare blevet udslynget imod ham, hun forestillende sig så levende, hvad han måtte have følt ved dem, at det næsten var som legemlig smerte for hende, der fik hende til at stampe i gulvet og knytte sine hænder.

Og dog – hvorledes skal det forklares, at der inderst inde af og til dukkede en følelse op, som om det var en lettelse, at hun var blevet tvunget til at give afkald på Philip? Det var sikkert kun, fordi det for enhver pris var hende velkomment, når hun ikke behøvede at handle skjult og forstille sig.

6. Den dyrebare triumf

Tre uger efter, da Dorlcote tog sig smukkere ud – de store kastanjetræer stod i blomst og græsset var frodigt og tæt – kom Tom Tulliver tidligere hjem end sædvanlig en aften, og da han gik over broen, stirrede han med den indgroede, gamle kærlighed på den respektable røde bygning, der altid så munter og tiltalende ud udvendig, selv om værelserne indenfor var tomme og hjerterne sørgmodige. Der var et fornøjeligt lys i Toms blågrå øjne, da han sendte et blik hen til vinduerne; den dybe fold i hans pande kan aldrig forsvinde, men den misklæder ham ikke; den synes kun at vise en viljestyrke, der er mulig uden hårdhed, når øjne og mund har deres venligste udtryk. Hans faste trin bliver hurtigere, og hans mundvige trækker sig op til et smil, skønt han af al magt søger at holde dem i ave.

De øjne, der var i dagligstuen, var ikke i det øjeblik vendt imod broen, og gruppen sad i tavshed – mr. Tulliver i sin lænestol træt efter et langt ridt og med et sløvet mat blik fæstet på Maggie, der sad bøjet over sit sytøj, mens moderen var beskæftiget med at lave te.

De så alle forbavset op, da de hørte de velbekendte fodtrin.

"Hvad – hvad er der på færde, Tom," sagde mr. Tulliver, "du kommer tidligere end sædvanlig."

"Å, jeg havde ikke mere at bestille; derfor gik jeg min vej. Godaften, moder!"

Tom gik hen til sin moder og kyssede hende, et tegn på, at han var i usædvanligt godt humør. Der var næppe blevet vekslet et ord eller blik mellem ham og Maggie i de sidste tre uger; men

hans sædvanlige umeddelsomhed i hjemmet havde skjult det spændte forhold mellem de to søskende for forældrene.

"Fader," sagde han, da de havde drukket te, "ved du nøjagtigt, hvor mange penge der er i sparebøssen?"

"Der er kun et hundrede og tre og halvfems pund," sagde mr. Tulliver. "Du har i den senere tid dragt mindre, min dreng – men unge mennesker vil selv helst bruge deres penge. Det gjorde jeg rigtignok ikke, før jeg blev myndig," tilføjede han i et slags frygtsom utilfreds tone.

"Er du ganske vis på, at der ikke er mere, fader?" sagde Tom. "Jeg ville ønske, at du ville gå op og hente sparebøssen og tælle efter. Du kunne dog måske have taget fejl."

"Hvorledes skulle jeg kunne tage fejl?" sagde hans fader i en skarp tone. "Jeg har talt dem hundreder af gange; men jeg kan gerne hente den ned, hvis du ikke vil tro mig."

Det var altid en begivenhed i mr. Tullivers tungsindige tilværelse at hente sparebøssen ned og tælle pengene.

"Du må ikke gå ud, moder," sagde Tom, da han så moderen rejse sig, efter at faderen var gået ovenpå.

"Må Maggie heller ikke gå?" spurgte mrs. Tulliver, "for tetøjet må dog bæres ud."

"Det kan hun gøre, som hun vil," sagde Tom ligegyldigt.

Det var en bitter replik for Maggie. Hendes hjerte bankede voldsomt, for det var pludselig slået ned i hende, at Tom nu ville fortælle faderen, at gælden kunne blive betalt, – og Tom ville lade hende stå udenfor i et sådant øjeblik! Men hun bar tetøjet ud, og kom straks tilbage igen. Den krænkelse, der var blevet tilføjet hende, kunne ikke nu få magt over hende.

Tom satte sig hen ved siden af sin fader, da sparebøssen blev stillet på bordet og åbnet, og det røde aftenlys, der faldt på den, viste tydeligt det sløve mørke udtryk i faderens øjne og den undertrykte glæde i sønnens ungdommelige smukke ansigt. Moderen og Maggie sad ved den anden ende af bordet; den ene uden at ane noget, den anden i ængstelig bankende spænding.

Mr. Tulliver talte pengene, satte dem i stabler på bordet og sagde, idet han fikserede Tom skarpt:

"Der kan du se – det var, som jeg sagde!"

Han standsede og betragtede pengene med et bittert, nedslået udtryk.

"Der mangler endnu over tre hundrede – det vil vare en god stund, førend jeg kan spare dem sammen. At jeg mistede de to og fyrre pund ved kornspekulationen var en sørgelig begivenhed. De har været for mange for mig her i verden. Det har kostet mig fire år at spare det sammen – og det er meget, hvis jeg kan leve i fire år til – jeg kommer til at stole på, at du vil betale dem," vedblev han med skælvende stemme, "hvis du vil blive ved at tænke, som du nu gør, min dreng – men det er rimeligt nok, at du først kommer til at putte mig i graven."

Han så op i Toms ansigt som for at høre hans bekræftelse.

"Nej, fader," sagde Tom energisk, skønt en let skælven kunne høres i hans stemme.

"Du skal leve og se hele gælden betalt. Du skal komme til at betale den med din egen hånd."

I hans tone lå der mere end et tomt håb eller en ubestemt følelse. Et let elektrisk stød syntes at fare gennem mr. Tulliver, og han holdt sine øjne stift fæstede på Tom, som om han ville udgrunde hans inderste tanker, mens Maggie, der ikke kunne

beherske sig længere, fo'r hen til sin fader og knælede ned ved siden af ham. Tom forblev tavs nogle sekunder, inden han fortsatte:

"For længe, længe siden lånte onkel Glegg mig nogle penge til at handle med på egen hånd, og det er gået godt, fader. Jeg har tre hundrede og tyve pund stående i banken."

Moderens arme blev slynget om hans hals, netop som han havde talt færdig, og hun sagde halvt grædende:

"O, min kære dreng; jeg vidste, at du ville gøre alting godt igen, når du blev en voksen mand."

Men hans fader talte ikke – sindsbevægelsen bandt hans tunge. Både Tom og Maggie blev grebet af frygt for, at glæden skulle blive skæbnesvanger for ham. Men grådens velsignede lettelse kom til ham. Det brede bryst hævede sig, hans ansigtsmuskler gav efter, og den gamle, gråhårede mand brast i gråd. Lidt efter lidt standsede hans hulken, han sad rolig og hans åndedræt blev efterhånden regelmæssigt. Til sidst så han op på sin hustru og sagde i en venlig tone:

"Bessy, nu skal du komme hen og kysse mig. Drengen har givet dig oprejsning. Nu vil du igen kunne få det godt på dine gamle dage."

Da hun havde kysset ham, og han havde holdt hendes hånd et minut i sin, gik hans tanker atter tilbage til pengene.

"Jeg ville ønske, at du havde taget pengene med dig, Tom, så jeg kunne have set dem," sagde og han befølte guldstykkerne på bordet. "Jeg ville da have følt mig sikrere."

"Du skal få dem at se i morgen, fader," sagde Tom. "Onkel Deane har indkaldt kreditorerne til at møde i morgen i den "Den gyldne Løve", og har bestilt en middag til dem til klokken

to. Både han og onkel Glegg kommer. Det stod imellem avertissementerne i lørdags."

"Så har Wakem altså set det," sagde mr. Tulliver, idet et triumferende lyn skød ud af hans øjne. "Ah!" vedblev han med en langtrukken gutturallyd og tog sin snusdåse frem, den eneste luksus han havde bevaret fra bedre tider, og klappede den med noget af den gamle selvtillidsfulde mine, "så kan jeg altså nu slippe fri for hans tommelfinger over mig – skønt jeg må forlade den gamle mølle. Jeg troede, jeg kunne have holdt ud og døet her – men jeg kan ikke ... Nej, nej, jeg kan ikke. Har vi noget at drikke her i huset, Bessy?"

"Ja," sagde mrs. Tulliver, idet hun trak et temmelig stærkt reduceret nøgleknippe frem, "der er noget cognac, søster Deane bragte, da jeg var syg."

"Lad mig få det, lad mig få det, Bessy. Jeg føler mig lidt svag."

"Tom, min dreng," sagde han med stærkere stemme, da han havde tømt et glas cognac og vand. "Du skal holde en tale til dem i morgen. Jeg vil sige Dem, at det er dig, som har tjent den største del af pengene. De skal se, at jeg er en hæderlig mand, og at jeg har fået en hæderlig søn. Ja, Wakem ville være glad, hvis han havde en sådan søn – en smuk, velskabt fyr – i stedet for sådan en stakkels vanskabning. Det vil gå dig godt i verden, min dreng; du skal opleve den dag, da Wakem og hans søn går ned ad bakke, og du har fået overtaget. Det kan nok hændes, at du bliver kompagnon i firmaet, ligesom din onkel Deane før dig – du er på gode veje til det – og hvis du nogensinde bliver rig nok til det, Tom – husk det – så skal du prøve på at købe den gamle Dorlcote mølle igen."

Mr. Tulliver kastede sig tilbage i stolen.

Hans sjæl, der så længe havde været fuld af bitterhed, utilfredshed og mørke anelser, var nu pludselig beskæftiget med lyse fremtidsvisioner. Men en eller anden dunkel indflydelse bevirkede, at han ikke forudså nogen fremtidig lykke for sit eget vedkommende.

"Tryk mig i hånden, min dreng," sagde han pludselig, idet han rakte hånden frem. "Det er en stor ting, når en mand kan være stolt af, at han har fået en god søn. Jeg har haft den lykke."

Tom oplevede aldrig noget så glædeligt øjeblik som dette, og Maggie måtte glemme sine egne sorger. Tom var god; og i den skønne ydmyghed, der kommer hos os alle, når vi er rørte af sand beundring og taknemmelighed, følte hun, at hendes egne fejl aldrig var blevet neutraliseret, således som hans nu var. Hun var ikke skinsyg over, at hun for første gang den aften syntes at være blevet stillet i skygge i sin faders sjæl.

Der førtes endnu en lang samtale, før man gik i seng. Mr. Tulliver ønskede selvfølgelig at høre alle enkelthederne ved Toms selvstændige forretninger, og han lyttede til sønnens ord med voksende iver og glæde. Han ville vide, hvad der var blevet sagt ved enhver lejlighed, helst også, hvad der var blevet tænkt, og Bob Jakins part i forretningen bevirkede, at han henfaldt i ligefrem sympatetiske ekstaser over denne mærkværdige bissekræmmer. Bobs ungdomshistorie, for så vidt den kendtes af mr. Tulliver, blev fortalt, og den ærlige møller fandt de samme mærkværdige løfter i den, som man altid kan finde i berømte mænds barndomsreminiscenser.

Det var heldigt, at mr. Tulliver fandt så stort behag i disse samtaler; for ellers ville hans triumf over Wakem have været den kanal, i hvilken hans glæde var strømmet ud med

overvældende kraft. Selv nu gav denne følelse sig luft fra tid til anden i trusler og pludselige meningsløse udbrud.

Det var sent, før mr. Tulliver kunne sove den nat, og da søvnen endelig indfandt sig, var den fuld af levende drømme. Klokken halv seks om morgenen, da mrs. Tulliver allerede var i færd med at stå op, forskrækkede han hende ved at fare op med et undertrykt råb og stirre forvildet rundt i værelset.

"Hvad er der på færde, mr. Tulliver?" sagde hans hustru.

Han så på hende med et underligt forvirret udtryk og sagde til sidst:

"O – jeg drømte ... Sagde jeg noget? ... Det forekom mig, at jeg havde fat i ham."

7. En regnskabsdag

Mr. Tulliver var en fuldstændig ædruelig mand. Han kunne drikke et glas og holdt i grunden af det, men han overskred aldrig mådeholdets grænser. Han havde af naturen et Hotspur-temperament, som ikke behøvede en kunstig flydende ild for at bryde ud i flamme, hans lidenskab sattes let i bevægelse, og når han havde ønsket cognac og vand, var det kun, fordi den pludselige glæde havde overvældet en hjerne, der var nedtrykt af fire års sorg og uvant hårdt arbejde. Men da det første indtryk var overstået, syntes hans styrke at vokse ved sindsbevægelsen, og den følgende dag, da han sad ved bordet med sine kreditorer, med strålende øjne og rødmende kinder, i bevidstheden om, at han atter kunne optræde som en ærlig mand, så han mere ud som den stolte, tillidsfulde, varmhjertede og hidsige mr. Tulliver fra gamle dage, end man skulle have anset for muligt, hvis man havde truffet ham for en uge siden, ridende med foroverbøjet hoved og med sorte, uvenlige øjekast til dem, der påtvang sig hans opmærksomhed. Siden gæld og fallit var kommet over hans hoved, havde han været en nedbøjet, knust mand. Han holdt sin tale, med sin gamle ivrighed forsikrede han, at han var en hæderlig mand, hentydede til, at skurkene og lykken havde været imod ham, men at han til en vis grad havde triumferet over dem ved hårdt arbejde og ved en god søns hjælp, idet han derpå udførligt forklarede, hvorledes Tom havde skaffet den største del af de nødvendige penge. Men irritationen og den fjendtlige triumf syntes at svinde for en stund i faderlig stolthed og glæde, da Toms skål blev udbragt, og onkel Deane greb lejligheden til at

sige nogle få anerkendende ord om hans karakter og talenter, hvorpå Tom selv rejste sig og holdt den første og sidste tale i sit liv. Den kunne næppe have været kortere; han takkede de forsamlede herrer for den ære, de havde vist ham. Han var glad ved at have kunnet hjælpe sin fader til at bevise hans redelighed og genvinde hans hæderlige navn, og for sit eget vedkommende håbede han, at han aldrig skulle kuldkaste værket og vanære navnet. Men bifaldet, der påfulgte, var så stort, og Tom havde et så gentlemanmæssigt ydre og så så godt ud, at mr. Tulliver i en forklarende tone bemærkede til højre og venstre, at han havde ofret en hel del penge på sønnens opdragelse.

Selskabet brød op i en meget ædruelig stemning klokken fem om eftermiddagen. Tom blev i St. Oggs, da han havde forretninger der, og mr. Tulliver satte sig i sadlen for at ride hjem og beskrive alt det mærkelige, der var sagt og sket for "stakkels Bessy og den lille tøs". Den livlige, noget ophidsede stemning, hvori han befandt sig, skyldtes som sagt intet kunstigt middel; det var glædens og triumfens mægtige eliksir, der havde gjort ham beruset. Han red ikke hjem ad smågyderne den dag, men red langsomt, med opløftet hoved og frit blik hen ad hovedgaden og hovedlandevejen til broen. Hvorfor kunne han nu ikke møde Wakem? Det ærgrede ham, at dette ønske ikke blev opfyldt, og hans sind blev irriteret ved tanken om det. Wakem var måske taget ud af byen, for at undgå at se eller høre noget til den hæderlige handling, som sikkert måtte vække ubehagelige fornemmelser hos ham. Hvis Wakem nu kom ham i møde, ville mr. Tulliver se ham lige ind i ansigtet, og skurken ville måske tabe modet lidt ved denne kolde uforskammethed. Han

Skulle dog have at vide, at en hæderlig mand ikke ville blive ved at tjene ham og ved sin ærlighed fylde hans lommer, der i forvejen var proppet med uhæderlige fordele. Måske lykken var i færd med at slå om; måske havde Djævelen ikke altid de bedste kort på hånden her i verden.

Idet disse tanker beskæftigede mr. Tulliver og han nærmede sig Dorlcote mølle, blev han en velbekendt skikkelse va'r, der kom ridende ud af porten på en smuk, sort hest. De mødtes i et halvt hundrede meters afstand fra møllen imellem de store stene og kastanjetræerne samt den høje skrænt ud imod floden.

"Tulliver," sagde Wakem i en hårdere og mere kommanderende tone end sædvanlig, "hvordan er det, De har båret Dem ad med marken derhenne? Den ligger fuld af hårde jordklumper. Jeg sagde Dem, hvorledes jeg ville have det, men De lærer aldrig at bestyre en landejendom med metode."

"Så!" sagde Tulliver, idet hans blod begyndte at komme i kog, "så skulle De se at finde en anden, der kan bestyre ejendommen for Dem; jeg ønsker ikke at lære noget af Dem."

"Jeg antager, at De har drukket for meget, Tulliver," sagde Wakem, som virkelig troede, at Tullivers røde øjne og funklende ansigt skyldtes en sådan påvirkning.

"Nej, jeg har intet drukket," sagde Tulliver, "jeg behøver ikke at drikke for at få mod til at sige en skurk i hans næse, at jeg ikke vil tjene ham længere."

"Det er godt! Så rykker De ud af møllen i morgen, – dermed er den sag forbi. – Hold Deres uforskammede mund og lad mig komme forbi," vedblev han, idet Tulliver havde stillet sin hest tværs over vejen for at hindre Wakem i at komme frem.

"Nej, nej, det går ikke så let, som De tror, da jeg nu har fat på Dem," sagde mr. Tulliver, hvis heftighed voksede. "De slipper ikke, før De har hørt min mening om Dem; De er alt for stor en skurk til at blive hængt ... De er ..."

"Lad mig komme frem, uforskammede, brutale karl, ellers rider jeg Dem omkuld."

Mr. Tulliver sporede sin hest, løftede pisken og red til, og Wakems hest, der stejlede og gav et spring til siden, kastede sin rytter af sadlen, så at han faldt ned på vejen ved siden. Wakem havde haft den åndsnærværelse at tage fødderne ud af stigbøjlerne og slippe tømmen, og da hesten kun sprang nogle skridt til siden og derpå stod stille, kunne han uden synderlig vanskelighed atter være kommet i sadlen; for det eneste uheld, der var indtruffet, var, at han havde skrabet sin hånd en smule. Men førend han kunne rejse sig, var mr. Tulliver også af sadlen. Synet af den forhadte fjende, liggende på jorden, i hans magt, vakte en vild hævnfølelse i ham, som syntes at forlene ham med en overnaturlig kraft og behændighed. Han fo'r løs på prokuratoren, som netop var i færd med at rejse sig, greb ham i den venstre arm, som for at lade hele hans vægt tynge på den højre arm, der hvilede på jorden, og gav sig til at slå ham med ridepisken. Wakem råbte om hjælp, men der kom ingen hjælp, før et kvindeskrig hørtes og råbet: "Fader! Fader!"

Wakem følte pludselig, at en eller anden havde standset mr. Tullivers arm, for slagene hørte op, og hans venstre hånd var fri. "Gå din vej, hører du!" råbte mr. Tulliver i vrede. Men del var ikke Wakem, han tiltalte. Prokuratoren rejste sig langsomt, og da han vendte hovedet, så han, at Tullivers arm blev holdt af en ung pige, eller rettere blev standset af frygt for, at han skulle slå

en ung pige, der klyngede sig til ham. "O, Luke – moder! – Kom og hjælp mr. Wakem!" skreg Maggie, da hun hørte fodtrin nærme sig.

"Hjælp mig op på den lille hest." sagde Wakem til Luke, "så kan jeg vist nok bjerge mig selv – skønt jeg synes, at min arm er gået af led."

Med nogen vanskelighed blev mr. Wakem sat op på Tullivers hest. Derpå vendte han sig om imod mølleren og sagde bleg af raseri: "De skal snart høre fra mig, og det skal komme Dem dyrt at stå. Deres datter er vidne til, at De fejt har overfaldet mig."

"Hvad bryder jeg mig om det?" sagde mr. Tulliver med en tyk, lidenskabelig stemme. "Rid De ind i byen og vis Deres ryg frem og fortæl, at jeg har pryglet Dem. Sig dem også, at jeg har udrettet en smule mere her i verden end det."

"Rid min hest hjem," sagde Wakem til Luke, "men udenom byen. Det er ikke værd, at vi viser os i gaderne."

"Fader, følg med hjem," sagde Maggie bønfaldende. Da hun derpå så, at Wakem var forsvundet, og at ingen videre voldsomheder var mulige, gav hun slip på hans arm og brast i gråd, mens stakkels mrs. Tulliver stod i tavshed ved siden af og skælvede af frygt. Men pludselig gik det op for Maggie, at faderen vaklede; han famlede efter hendes hånd og ville støtte sig til hende. Overraskelsen kvalte hendes hulken.

"Jeg er syg – jeg er ved at besvime!" sagde han. "Hjælp mig ind i huset – Bessy – jeg er svimmel – mit hoved er ved at sprænges."

Han vandrede langsomt ind, idet han blev holdt oprejst af sin hustru og datter og sank derpå om i sin lænestol. Han var nu ligbleg, og hans hænder var kolde som is.

"Var det ikke bedst, at vi sendte bud efter doktoren?" sagde mrs. Tulliver.

Han syntes at være for svag og lidende til at høre dette spørgsmål, men da moderen vendte sig om til Maggie og sagde: "Se at få sendt bud efter doktoren så hurtigt som muligt," så han op på hende med fuld forståelse og sagde: "Doktoren! – nej – nej – ingen doktor. Det er er kun mit hoved – det er det hele – hjælp mig i seng!"

Således endte den dag, der var begyndt for dem alle som en indledning til lykkeligere og gladere tider. Men når man har udsået en blandet sæd, får man også en blandet høst.

En halv time efter at faderen var bragt til sengs, kom Tom hjem. Bob Jakin fulgte med – han var kommet for at gratulere den gamle møller og følte en let undskyldelig stolthed over den rolle, han havde spillet i forretningen, og Tom havde troet, at det ville glæde Tulliver at få en passiar med den forslagne bissekræmmer. Men nu hengik aftenen med mørke betragtninger over de rimelige følger af dette rasende udbrud af faderens længe undertrykte had. Efter at den sørgelige nyhed var blevet Tom meddelt, sad han længe i tavshed – han havde ikke lyst til at fortælle sin moder eller søster noget om middagen – og de tænkte ikke på at spørge om det. Det syntes virkelig at være et mærkeligt forhold i deres liv, nemlig, at de ikke kunne have en glæde, uden at en sorg fulgte den i hælene. Tom var nedslået ved tanken om, at alle hans anstrengelser blev forspildt ved andres fejl, og Maggie gennemgik atter og atter den frygtelige scene, da hun havde klynget sig til faderens arm, og havde en uhyggelig gysende anelse om, at der forestod nye ubehagelige scener. Ingen af dem følte nogen særlig bekymring

for mr. Tullivers helbred; symptomerne mindede ikke om de tidligere farlige angreb, og det syntes overmåde naturligt, at den voldsomme lidenskab og overanstrengelse havde gjort ham syg. Hvile ville uden tvivl helbrede ham.

Tom, der var blevet træt efter den anstrengende dag, faldt snart i søvn og sov trygt. Det forekom ham, at han netop var faldet i søvn, da han vågnede ved at se moderen stå ved siden af sig i det grå morgenlys.

"Du må straks stå op, Tom," sagde hun.

"Jeg har sendt bud efter doktoren; din fader ønsker at se dig og Maggie straks."

"Er han blevet dårligere, moder?"

"Han har været meget syg hele natten i hovedet, men han siger ikke, at det er værre. Han sagde kun pludselig: Bessy, stå op og hent drengen og tøsen. Sig dem, at de må skynde sig."

Maggie og Tom kastede i en fart nogle klæder om sig og nåede omtrent samtidig deres faders værelse. Han iagttog dem med et sørgmodigt, alvorligt udtryk og med en tydelig ængstelig bevidsthed. Mrs. Tulliver stod urolig og skælvende for enden af sengen og så træt og ødelagt ud af nattevågen. Maggie kom først hen ved sengekanten, men hendes faders øjne søgte Tom, det straks kom hen ved siden af hende.

"Tom, min dreng – det er mig nu tydeligt, at jeg aldrig mere kommer på benene igen – de har været for mange for mig her i verden, men du har gjort, hvad du kunne, for at gøre sagen klar igen. Tryk min hånd igen, min dreng, inden jeg går bort fra dig."

Faderen og sønnen trykkede hinandens hånd og så et øjeblik på hinanden. Derpå sagde Tom, idet han forsøgte at tale fast:

"Har du noget ønske, fader, som jeg kan opfylde?"

"Ja, min dreng – du må prøve på at købe den gamle mølle tilbage."

"Ja, fader."

"Og så din moder – se at sørge for hende og give hende oprejsning for alt, hvad jeg har gjort galt ... og så min egen lille tøs ..."

Faderen vendte blikket mod Maggie med et endnu kærligere udtryk. Med bristende hjerte sank hun på knæ for at være nærmere ved det kære, vejrslagne ansigt, der havde smilet til hende i så mange år.

"Du må sørge for hende, Tom – du må ikke græde, min tøs, – der vil nok komme én, som vil elske dig og tage sig af dig – og du må være god ved hende, min dreng. Jeg har altid været god ved min søster. Kys mig, Maggie – kom her hen, Bessy. Du vil nok kunne få et gravsted på kirkegården, Tom, så at din moder og jeg kan ligge sammen."

Han vendte blikket fra dem alle, da han havde sagt dette, og lå tavs i nogle minutter, mens de stod og iagttog ham uden at gøre en bevægelse. Morgenlyset var blevet klarere; de kunne se trækningerne i hans ansigt og det stive udtryk i hans øjne. Men til sidst så han på Tom og sagde:

"Jeg bankede ham – det traf sig sådan, at jeg kunne gøre det. Det var ikke andet end ret. Jeg har aldrig villet gøre andet, end hvad der var ret."

"Men, fader, kære fader," sagde Maggie, idet en usigelig ængstelse havde grebet hende, "du tilgiver ham nu – ikke sandt? Du tilgiver alle nu?"

Han rettede ikke blikket på hende, men sagde:

"Nej, min tøs, jeg tilgiver ham ikke ... Hvorfor skulle jeg tilgive ham? Jeg kan ikke elske en skurk ..."

Hans stemme var blevet tykkere, men han ville sige mere og bevægede læberne atter og atter, uden at det var muligt for ham at få ordene frem. Endelig lykkedes det ham:

"Mon Gud tilgiver skurke? ... Men hvis han gør det, vil han ikke være hård imod mig."

Hans hænder famlede om på tæppet som om han ville fjerne et eller andet, der tyngede på ham. To eller tre gange faldt nogle afbrudte ord fra ham:

"For mange – denne verden – overraskende – hæderlig mand!"

Efterhånden blev hans tale til en utydelig mumlen; han kunne ikke længere se, og så kom den evige tavshed.

Men ikke dødens. I mere end én time arbejdede brystet, det høje åndedræt hørtes, og blev svagere og svagere, efterhånden som dødens kolde skygger lejrede sig på hans pande.

Til sidst indtrådte der stilhed, og Tullivers sjæl skulle nu ikke længere plages med denne verdens sorger og savn.

Hjælpen kom; Luke og hans kone trådte ind, og dr. Turnbull. Han nærmede sig sengen, men det var for sent. Han kunne kun sige: "Dette er døden!"

Tom og Maggie gik sammen ind i dagligstuen, hvor deres faders sædvanlige plads stod tom. Deres øjne søgte det samme sted, og Maggie sagde:

"Tilgiv mig, Tom – lad os altid elske hinanden."

Og de klyngede sig til hinanden og græd sammen.

6. bog

Den store fristelse

1. En duet i paradiset

Den smukke møblerede dagligstue med det åbentstående flygel og den tiltalende udsigt over en have til den store flod er mr. Deanes. Den nydelige lille dame i sorg, hvis lysebrune krøller falder ned på det kulørte broderi, hendes flittige hænder er beskæftiget med, er selvfølgelig Lucy Deane, og den smukke unge mand, der bøjer sig ned fra stolen for med en saks at drille og snappe efter en lille terriers næse, der ligger knurrende ved damens fødder, er ingen anden end mr. Stephen Guest, som med sin diamantring, Eau-de-Cologne-duft og nonchalante lediggang klokken tolv om formiddagen er det yndefulde og vellugtende skud af den største oliemølle og det mest udstrakte værft i St. Oggs. Tilsyneladende er hans beskæftigelse med saksen ikke meget åndrig, men man vil forstå, at der er mening i den, når man ved, at Lucy af og til skal bruge saksen og er nødt til at kaste sine lokker tilbage, løfte sine nøddebrune blide øjne, smile til ham, udstrække sin fortryllende lille hånd og sige:

"Tør jeg bede Dem om min saks, hvis De et øjeblik kan undvære den fornøjelse at drille Minny."

Den dumme saks er kommet så langt ind over knoerne, at den ikke kan tages af i en hast, og Herkules udstrækker håbløs sine besnærede fingre.

"Det er en skrækkelig saks, den er ikke til at blive af med, når man først har rørt den. Vil De ikke hjælpe mig?"

"De kan jo hjælpe Dem selv med den anden hånd," siger miss Lucy skælmsk.

"Men det er den venstre hånd – jeg er ikke kejthåndet."

Lucy smiler og hjælper ham saksen af på en så tiltalende måde, at Stephen Guest hemmeligt beslutter at give forestillingen *da capo*. Så snart Lucy derfor lægger instrumentet fra sig, griber han igen efter det.

"Nej," sagde Lucy og tog det til sig. "De får ikke saksen mere – De har allerede fået den halvt ødelagt. Det er også så kedeligt at høre Minny ligge og knurre. Hvis De vil sidde roligt og opføre Dem ordentligt, skal jeg fortælle Dem en nyhed."

"Og hvad er det?" sagde Stephen og lænede sig tilbage, idet han kastede sin højre arm over stoleryggen. Han så ud, som om han sad og skulle portrætteres, en net ung mand på fem og tyve år med en bred pande, opretstående mørkebrunt hår som en tæt kornmark, og et halvt lidenskabeligt, halvt sarkastisk blik under de markerede lige øjenbryn. "Er det meget vigtige nyheder?"

"Ja. Gæt engang!"

"O, De vil forandre Minnys diæt. Han skal have tre dessertskeer fløde om dagen."

"Jovist."

"Nuvel – dr. Kenn har præket imod de stive skjorter, og alle damer har besluttet at sende ham en adresse, der lyder således: 'Deres doktriner er for hårde – vi kan ikke følge dem."

"Fy, hvor kan De sige sådan noget," sagde Lucy. "Det er virkelig dårligt, må jeg sige, at De ikke kan gætte min nyhed – jeg har jo fortalt Dem den for kort tid siden."

"Men der er så meget, De har fortalt mig for kort tid siden. O, disse kvinder er altid tyranner. Vil De virkelig forlange, at jeg straks skal have Deres ord på rede hånd, fordi De bagefter siger, at det er noget særlig vigtigt?"

"Jeg ved nok, at De synes, at jeg er enfoldig."

"Jeg synes, at De er yndig og fortryllende."

"Men min enfoldighed er en del af min ynde."

"Det har jeg ikke sagt."

"Jeg ved godt, at De synes bedst om enfoldige fruentimmer. Philip Wakem har forrådt Dem, – han sagde det forleden, da han var her."

"Ja, Philip har sine egne meninger om den ting. Jeg tror virkelig, at han går og sukker for en eller anden ukendt skønhed – en eller anden ophøjet Beatrice, han har mødt udenlands."

"Jeg har ofte tænkt på," sagde Lucy, og så op fra sit arbejde, "om min kusine Maggie har lige så meget imod at møde Philip Wakem, som hendes broder. Tom vil ikke gå indenfor, når Philip er inde i et værelse her; måske Maggie har det på samme måde, og så bliver det ikke synderlig morsomt – vel?"

"Kommer Deres kusine her på besøg?" sagde Stephen i en ligegyldig tone.

"Ja, det var den nyhed, som De ikke kunne gætte. Hun opgiver nu den plads, hun har haft i de to sidste år efter faderens død, og hun vil nu være et par måneder hos mig – jeg vil håbe mange måneder."

"Og er jeg nødt til at være glad over den nyhed?"

"O, nej – slet ikke," sagde Lucy en lille smule stødt. "Jeg er glad over det, men der er ingen grund til, at De også skulle være det. Maggie er den unge pige, jeg holder mest af af alle mine veninder."

"Og De vil give – 'de uadskillelige', når hun kommer, kan jeg tanke. Der vil ikke gives mig nogen lejlighed til at tale med Dem, medmindre det kan lykkes at finde en beundrer til hende,

som af og til vil lægge beslag på hende. Hvorfor skulle hun ikke kunne lide Philip? Han kunne måske bruges."

"Å, der er en gammel familiestrid med Philips fader. Det var en meget kilden og pinlig sag, tror jeg nok. Jeg har aldrig rigtig forstået den, eller man har ikke forklaret mig den. Min onkel Tulliver var uheldig og mistede alt, hvad han ejede. Og jeg tror, at han betragtede mr. Wakem som årsagen til alle sine ulykker. Wakem købte Dorlcote mølle, min onkels gamle ejendom. De kan da huske min onkel Tulliver ikke sandt?"

"Nej," svarede Stephen med slet skjult ligegyldighed. "Jeg kender nok navnet og har vel sagtens også set ham; på den måde kender jeg de fleste navne og ansigter her på egnen."

"Han skal have været en meget hidsig mand. Jeg kan huske, da jeg var en lille pige, at han forskrækkede mig, fordi jeg troede, at han var vred, hver gang han talte. Fader har fortalt mig, at der dagen for onkels død var en frygtelig strid mellem ham og mr. Wakem, men det blev neddysset. Det var den gang, De var i London. Fader siger, at onkel havde uret i mange henseender; han var blevet så bitter. Men Tom og Maggie kunne naturligvis ikke andet end føle det ubehageligt at blive mindet om disse ting. De har haft så megen sorg. Maggie gik i skole med mig for seks år siden, men hun blev hentet hjem på grund af sin faders ulykker, og hun har næppe haft nogen fornøjelse siden den tid. Hun har haft en meget trang plads siden onkels død, fordi hun er fast bestemt på at være uafhængig og ikke leve hos tante Pullet, og jeg kunne dengang ikke så godt have hende hos mig, fordi moder var syg, og alt så så sørgeligt ud herhjemme. Det er derfor, at jeg ønsker, at hun skal komme til mig og have en lang, behagelig ferie."

"Det er meget nydeligt af Dem," sagde Stephen og så på hende med et beundrende smil, – "og i desto højere grad, hvis hun har sin moders konversationstalent."

"Stakkels tante! De må ikke gøre nar af hende. Hun er skam til stor nytte for mig. Hun styrer huset fortræffeligt – meget bedre end nogen fremmed kunne gøre – og hun var en stor trøst for mig under moders sygdom."

"Ja, men i henseende til omgang foretrækker jeg hendes syltetøj og kager. Jeg tænker med gysen på, at hendes datter altid vil være til stede, og hun har hverken syltetøj eller kager at byde – en fed, blond pige, med runde blå øjne, der altid vil sidde og stirre på os uden at åbne munden."

"O, ja," udbrød Lucy og lo lidt ondskabsfuldt, "det er min kusine Maggie på et hår. De må have set hende."

"Nej – men jeg gætter kun, hvad mrs. Tullivers datter må være. Og hvis hun oven i købet bandlyser Philip, vor tenor, så er det en ny ubehagelighed."

"Jeg håber ikke, at det bliver tilfældet. Det er bedst, at De underretter Philip om at Maggie kommer i morgen. Han kender Toms følelser og holder sig altid borte fra ham; derfor vil han nok forstå, når jeg beder Dem om at sige ham, at han ikke skal komme her, før jeg skriver til ham med en indbydelse."

"Det var vistnok bedre, om De skrev et lille brev, jeg kunne tage med; Philip er så ømfindtlig; det mindste kan forskrække ham, så at han slet ikke kommer; og det holdt hårdt nok at få ham til at komme i mit hjem; jeg tanker, at han ikke kan lide min søster. Det er kun Deres fine lille hånd, der tør berøre hans ømme steder."

Stephen tog den lille hånd, der hvilede på bordet og førte den til sine læber. Lille Lucy følte sig stolt og lykkelig. Hun og Stephen befandt sig i denne lykkelige, forelskede tilstand, der hører ungdommen til, i lidenskabens skønneste blomstringstid – da de begge er forvisset om hinandens kærlighed, skønt det ikke er kommet til nogen formelig erklæring, da alt endnu beror på gensidig gætning, da det tunge ord synes at være alt for håndgribeligt, da den mindste gestus, det flygtigste udtryk antager en æterisk form, lige så berusende og fortryllende som jasminduften, der bæres frem af vinden. Så snart følelsen får sit udtryk i ord, er den fineste duft borte – den er da en jasminbuket, som overrækkes den elskede.

"Men det er virkelig mærkværdigt, at De så bestemt kan skildre Maggies væsen og udseende," sagde Lucy. "Det rimeligste ville dog være, at hun lignede sin broder, og Tom har ikke runde øjne og han giver sig ikke af med at stirre på folk."

"Å, han ligner sagtens sin fader; han synes at være stolt som Lucifer. Jeg tror ikke, at han ville kunne bruges som ven."

"Jeg kan godt lide Tom. Han gav mig Minny, da jeg havde mistet Lolo, og fader holder meget af ham; han siger, at Tom har principper. Det var ved hans hjælp, at faderen kunne betale hele sin gæld, inden han døde."

"Ja – det har jeg hørt sige. Deres fader og min drøftede den sag for nogle dage siden efter middag, da de havde en af deres uendelige samtaler om forretninger. De ville gøre noget for den unge Tulliver; han har nylig reddet dem for et stort tab ved at ride hjem på en eller anden vidunderlig måde, så at de i tide fik at vide, at en bank havde standset sine betalinger eller sådan noget. Men jeg var søvnig den gang, og hørte ikke rigtig efter."

Stephen rejste sig fra stolen og gik hen til fortepianoet, idet han nynnede: "*Min unge viv*". Han bladede i "*Skabelsen*", der stod opslået på nodestolen og sagde:

"Kom herhen og syng dette sammen med mig!"

"Hvilket? '*Min unge viv*'? Den ligger vist ikke for Deres stemme."

"De skal De ikke bryde Dem om. Den svarer i alt fald til mine følelser, og det siger jo Philip er den første betingelse for al god sang."

"Philip kom forleden med et af sine sædvanlige angreb på '*Skabelsen*'," sagde Lucy, idet hun tog plads ved pianoet. "Han siger, at den har sådan en sukkersød farve og kildrende, bestikkende indholdsløshed, at man skulle tro, den var skrevet til en eller anden tysk storhertugs fødselsdag."

"Javel, han er som den udjagne Adam, det er i dårligt humør. Vi er Adam og Eva i Paradiset. Nuvel – De må nu synge hele kvindens pligt: '*Min stolthed og lykke er at lyde*'."

"Nej, jeg vil ikke lyde en Adam, der ikke kan holde takten," sagde Lucy, der begyndte at spille duetten.

Den eneste kærlighed, som ikke har plads for tvivl eller frygt, er den, det bæres af musikkens vinger. Ja, hvorledes er det i grunden muligt, at to unge mennesker, der begge er musikalske, kan undgå at blive forelskede i hinanden? Bassen vil synes om sopranen og omvendt, og violinen vil fraternisere på mistænkelig vis med violoncellen. Og når de synger '*Hos dig er glæden altid ny, hos dig er livet lutter lys*', må de tro på det, netop fordi de synger det.

"Nu kommer ærkeenglens store sang," sagde Lucy, da duetten var til ende. "De kan '*De vilde dyr*' til fuldkommenhed."

"Det klinger som en kompliment," sagde Stephen og så på sit ur. "Men klokken er blevet mange, ser jeg. Den er næsten halv ét. Men lad gå – jeg synger ærkeenglens store sang."

Stephen gengav fortræffeligt de dybe toner, der forestiller de vilde dyrs tunge trin; men når en sanger har flere tilhørere, er følelserne, han vækker, undertiden forskellige. Minnys herskerinde var henrykt, men Minny, som ved musikkens begyndelse havde søgt tilflugt i sin kurv, fandt denne torden så lidet stemmende med sin smag, at den skyndsomst flygtede ind under sofaen i den fjerneste ende af værelset, åbenbart i den formening, at det var det mest passende sted for en lille hund at afvente dommedagen.

"'Farvel, unge viv'," sagde Stephen og knappede sin frakke, idet han smilede ned til den smukke skikkelse ved fortepianoet med en lidt patroniserende elskovsfuld mine, "'mit liv er ikke lutter lys', for jeg må galoppere hjem. Jeg har lovet at være hjemme til middag."

"Så vil De altså ikke træffe Philip? Det gør forresten heller ikke noget; jeg har sagt, hvad der skulle siges, i min epistel."

"I morgen vil Deres kusine formodentlig lægge beslag på Dem?"

"Ja, vi skal have et lille familieselskab. Fætter Tom vil spise hos os, og tante vil for første gang igen have sine to børn hos sig. Det vil blive morsomt og rart."

"Må jeg komme i overmorgen?"

"O, ja – kom og lad mig forestille Dem for min kusine Maggie, skønt hun ikke er Dem ubekendt; De har jo skildret hende så fortræffeligt på forhånd."

"Farvel!" Dette ord påfulgtes af det lette håndtryk og det kortvarige betydningsfulde blik, som så let får en ung dame til at smile og rødme, selv efter at døren er lukket, og indgyder hende lyst til at spadsere op og ned i værelset i stedet for at sætte sig roligt hen til sit broderi eller tage fat på en anden fornuftig og nyttig beskæftigelse. Dette var i det mindste virkningen på Lucy, og De vil forhåbentlig ikke betragte det som et bevis på, at hendes forfængelighed beherskede hendes ømmere følelser, at hun ikke kunne lade være med at kaste et blik ind i spejlet, idet hun gik forbi det. Ønsket om at vide, at man ikke har haft et meget ubehageligt ydre efter en sådan samtale som den anførte, kan sikkert forklares af en velvillig rosværdig hensyntagen til andre. Og Lucy havde så meget af denne velvilje i sin natur, at jeg er tilbøjelig til at tro, at endog hendes lille egoisme var præget af den, ligesom der gives mennesker, hvis ringe velvilje er meget stærkt præget af en tydelig og klart fremtrædende egoisme. Selv i dette øjeblik, da hun vandrer frem og tilbage med bankende hjerte ved tanken om, at hun er elsket af den person, hun sætter højest i sin lille verden, kan man i hendes brune øjne se en lysende velvilje, i hvilken hendes personlige forfængelighed så at sige ganske forsvinder; og hvis hun er lykkelig ved at tænke på sin elsker, er det, fordi tanken om ham så let kan forenes med alle de gode følelser og kærlige handlinger, der udfyldte hendes fredelige tilværelse. Selv i dette øjeblik er der to strømme, som løber parallelt i hendes sjæl; hendes indre blik vandrer bestandig frem og tilbage mellem Stephen og de kun halvt fuldendte tilberedelser til at modtage Maggie. Kusine Maggie skal behandles som den fornemste dame – ja bedre; for hun skal

have Lucys bedste ting, tegninger og billeder op på sit værelse, og den smukkeste buket af forårsblomster på sit bord. Maggie vil nyde alt dette – for hun forstår at vurdere det. Og den stakkels tante Tulliver, som ingen ellers tager mindste hensyn til, skal overraskes med en gave i form af en kappe af allernyeste mode og hendes skål skal udbringes i de mest velvalgte ord. – Lucy har allerede stiftet et komplot med sin fader i så henseende. Hun har sikkert ikke tid til at ofre mange minutter på sine kærlighedsdrømmerier. Med denne tanke gik hun hen imod døren, men standsede der.

"Hvad er der i vejen, Minny?" sagde hun, da hun hørte hunden klynke, som om der var hændet den noget frygteligt, mens den stirrede hende op i ansigtet. "Tror du, at jeg vil gå og lade dig blive herinde? Kom, lad os gå ud og se til Sindbad."

Sindbad var Lucys kastanjebrune hest, som altid spiste af hendes hånd, når den var ude på engen. Hun holdt af at give husdyrene føde, hun kendte deres private smag og glædede sig over kanariefuglene, når de var ivrigt beskæftiget med at knække frøet, der raktes dem, eller over hundene, når de sprang op af hende og havde besvær med at holde deres appetitmæssige følelser i tømme.

Havde Stephen Guest ikke ret i, at denne smukke pige på atten år ville blive en fortræffelig hustru og at man aldrig ville fortryde at have ægtet hende? Var hun ikke en kvinde, der holdt af at tænke på andre, der aldrig gav sine veninder judaskys, men virkelig bar over med deres fejl og småsvagheder og glædede sig til at kunne berede dem en glæde? Hans beundring for hende skyldtes måske ikke denne sjældne egenskab hos hende – måske var han hovedsagelig fornøjet med sit valg, fordi

hun ikke forekom ham at være en mærkværdig sjældenhed. En mand holder af, at hans kone skal være smuk; nuvel, Lucy var smuk, men ikke således, at man ikke kunne holde det ud. En mand holder af, at hans kone skal være mild, venlig, dannet, forekommende, men ikke dum, og Lucy var i besiddelse af alle disse egenskaber. Stephen var ikke forbavset over, at han holdt af hende og troede sig selv i besiddelse af en fortræffelig dømmekraft, da han havde foretrukket hende for miss Leyburn, datteren af parlamentsmedlemmet, skønt Lucy kun var datter at hans faders forhenværende kontorist; desuden måtte han trodse og besejre en let modstand og skuffelse hos sin fader og sine søstre – en omstændighed, som altid giver en ung mand en behagelig bevidsthed om egen værdighed. Stephen vidste, at han var selvstændig nok til at tage en kone, der kunne gøre ham lykkelig, uden at bryde sig om uvedkommende indvendinger. Han ville vælge Lucy: hun var en sød, lille pige, netop af den slags kvinder, han beundrede.

2. Foreløbige indtryk

"Han er et fortræffeligt menneske, Maggie," sagde Lucy. Hun knælede på en skammel foran Maggie, der hvilede sig i en rød fløjlslænestol. "Jeg er overbevist om, at du vil synes om ham. Jeg håber det så inderligt."

"Det vil være meget vanskeligt," sagde Maggie smilende, idet hun holdt en af Lucys krøller op, så at solen kunne skinne på den ... "En ung mand, der tror, at han god nok til Lucy, må være forberedt på at blive skarpt kritiseret."

"O, han er virkelig alt for god til mig. Og når han er borte, synes jeg undertiden, at det er umuligt, at han kan bryde sig om mig. Men jeg tvivler aldrig om det, når han er hos mig – skønt jeg ikke ville betro dette til nogen anden end dig, Maggie."

"Hvis jeg altså ikke synes om ham, er der intet til hinder for at hæve forholdet, siden du ikke er forlovet med ham," sagde Maggie med påtagen alvor.

"Jeg vil helst ikke være forlovet. Når folk er forlovede, går de og tænker på, hvorledes de skal blive gift," sagde Lucy, der var alt for interesseret i sagen til at lægge videre mærke til Maggies spøg. "Jeg ville helst ønske, at alt blev, som det er, en stund endnu. Undertiden er jeg så bange for, at Stephen har talt til fader, og af nogle ord, han lod falde forleden, er jeg overbevist om, at han og mr. Guest venter det. Og Stephens søstre er nu meget høflige imod mig. I førstningen tror jeg, at de ikke kunne lide, at han gjorde kur til mig, og det var ganske naturligt. Det er jo i grunden ganske uforståeligt, at jeg skal bo sådan et sted som Park House – sådan en lille ubetydelig pige som jeg."

"Men man venter da ikke, at folk skal være velvoksne i forhold til de huse, de bor i, ligesom snegle," sagde Maggie leende. "Er mr. Guests søstre måske kæmpekvinder?"

"Nej – ikke engang smukke – det vil sige: ikke meget," sagde Lucy, der fortrød sin uvenlige bemærkning ... "men han er smuk – i det mindste anses han for at være det."

"Skønt du ikke kan dele denne anskuelse?"

"O, jeg ved ikke," sagde Lucy og rødmede dybt. "Det er ikke værd, at jeg vækker din nysgerrighed – du kunne let blive skuffet. Men jeg har forberedt en behagelig overraskelse for ham, kan du tro – jeg skal le ham ud over al måde, men jeg siger dig ikke, hvad det er."

Lucy rejste sig og fjernede sig nogle skridt, lagde hovedet på siden, som om hun havde stillet Maggie op til at blive malet og nu ønskede at bedømme virkningen.

"Rejs dig lidt, Maggie!"

"Hvad har du nu i sinde?" spurgte Maggie med et lille smil, da hun rejste sig fra stolen og så ned på sin lille nydelige kusine, hvis skikkelse næsten forsvandt i silke og blonder.

Lucy betragtede Maggie nogle øjeblikke uden at sige noget; derpå sagde hun:

"Jeg kan ikke begribe, hvad det er for en trolddom, der er over dig, Maggie, siden du tager dig bedst ud i en tarvelig dragt. Du må alligevel have en ny kjole nu. I aftes sad jeg og tænkte mig dig pyntet i en rigtig moderne, elegant dragt, men jeg kom stadig tilbage til den sandhed, at noget simpelt, halvslidt merino klæder dig bedst. Jeg gad vide om Marie Antoinette så bedst ud, da hendes kjole var i stykker for albuerne. Hvis jeg tog

noget på, der var lidt medtaget, ville jeg se frygtelig ud – jeg tror, man ville antage mig for en tjenestepige."

"O, meget værre end det," sagde Maggie med spøgende alvor. "Det kunne let hænde, at du blev fejet ud af tjenestepigen sammen med spindelvæv og afbrændte tændstikker, og pludselig lå ude ved komfuret som Askepot. Må jeg nu sætte mig igen?"

"Ja, nu må du sætte dig igen," sagde Lucy leende. Hun tog derpå sin store agat-broche af og vedblev: "Vi må bytte brocher, Maggie; den lille sommerfugl klæder dig ikke."

"Men tror du ikke, at den yndige virkning, min overordentlige tarvelighed gør, vil forsvinde?" sagde Maggie, idet hun fandt sig i, at Lucy på ny knælede for hende og tog hendes broche af. "Jeg ville ønske, at moder delte din anskuelse, for hun skændte på mig i aftes, fordi jeg ikke havde en anden kjole på. Jeg har sparet penge sammen til noget undervisning; jeg får aldrig en bedre plads, hvis jeg ikke sørger for at lære noget mere."

Maggie sukkede, idet hun sagde disse ord.

"Nu må du ikke igen se så sørgmodig ud," sagde Lucy, og hæftede den store broche på Maggie. "Du glemmer, at du har forladt den kedelige skolestue og ikke længere behøver at sy på en lille piges tøj."

"Ja," sagde Maggie, "det går mig, som jeg plejede at tro, det ville gå den stakkels bjørn, jeg så danse på markedet. Jeg tænkte, at den var blevet så dum af at gå på bagbenene, at den ville blive ved med det, selv om man gav den fri. Man får den dårlige vane at være ulykkelig."

"Men jeg skal tvinge dig til at more dig, så at du glemmer din dårlige vane," sagde Lucy, idet hun sendte Maggie et kærligt blik og uden at tænke over det fæstede den sorte sommerfugl i sin egen krave.

"Du kære, lille Lucy," sagde Maggie rørt. "Du nyder andre menneskers glæde således, at jeg virkelig tror, at du selv kunne undvære al fornøjelse. Jeg ville ønske, jeg lignede dig."

"O, jeg er aldrig blevet sat på nogen prøve som du," sagde Lucy. "Jeg har altid været så lykkelig. Jeg ved ikke, om jeg kunne bære nogen sorg; jeg har aldrig haft anden end moders død. Du er blevet sat på prøve, Maggie, og jeg er vis på, at du føler lige så meget for andre mennesker som jeg."

"Nej, Lucy," svarede Maggie og rystede langsomt på hovedet, "det gør jeg ikke, ellers ville jeg være mere tilfreds. Jeg føler for dem, når de har sorg; jeg tror aldrig jeg kunne bære over mit hjerte at gøre nogen ulykkelig, og dog hader og foragter jeg undertiden mig selv, fordi jeg kan gribes af vrede ved synet af lykkelige mennesker. Jeg tror, at jeg bliver værre, jo ældre jeg bliver – mere egoistisk. Det er meget sørgeligt."

"Nej, Maggie," sagde Lucy i en overbevisende tone; "jeg tror ikke et eneste ord af det, du siger. Det er alt sammen din sygelige fantasi – du er nedtrykt og forknyt over dit glædesløse, tomme liv."

"Du har måske ret," sagde Maggie, idet hun resolut forjog skyerne fra sit ansigt med et klart smil, og kastede sig tilbage i stolen. "Det kommer måske af skolediæten – vandrisengrød og kartofler. Lad os håbe, at alt vil blive bedre ved hjælp af min moders koteletter og denne nydelige Geoffrey Crayon."

Maggie tog den smukke "*Skitsebog* Note 3)", der lå ved siden af hende på bordet.

"Synes du, at jeg kan gå med din lille broche?" sagde Lucy, idet hun betragtede sig selv i spejlet.

"Nej, mr. Guest vil ganske bestemt gå ud igen, hvis han kommer og ser dig med den. Skynd dig og tag en anden på."

Lucy ilede ud af værelset, men Maggie benyttede ikke lejligheden til at åbne bogen.

Hun lod den synke ned på sine knæ, mens hendes øjne vandrede til vinduet, hvor hun kunne se solen spille på forårsblomsterne og det frodige grønsvær udenfor – og længere borte den sølvlignende, brede, kære, gamle flod, der syntes at slumre i morgensolen.

Den friske berusende haveduft kom ind af det åbne vindue, og fuglene havde travlt med at flyve frem og tilbage, kvidre og synge. Og Maggies øjne begyndte ikke desto mindre at fyldes med tårer. Synet af de gamle steder havde gjort minderne så smertelige, at hun den foregående dag kun havde været i stand til at nyde moderens glæde og Toms broderlige venlighed, således som vi nyder gode efterretninger fra venner, der lever langt borte fra os. Hun kunne ikke ret deltage i denne lykke, skønt den var nærværende hos hende. Alle de gamle savn dukkede op i hende; fremtiden, tænkte hun, ville let kunne blive værre end fortiden, for efter de rolige, resignerede år, var der kommet et tidspunkt, da hun på ny blev grebet af længsler og ønsker; det daglige arbejde, de glædesløse dage blev hende hårdere og hårdere – billedet af det brogede, fyldige liv, hun tørstede efter, og som i fantasien fremstillede sig for hende, blev mere og mere uudholdeligt. Lyden af en dør vækkede

hende, og idet hun hastigt aftørrede sine tårer, gav hun sig til at blade i bogen.

"Der er en fornøjelse, Maggie, som del allerdårligste humør sikkert ikke kan modstå," sagde Lucy, der begyndte at tale, så snart hun trådte ind i værelset. "Det er musik, og vi skal få en overflod af det, kan du være vis på. Det er min mening, at du igen skal begynde at spille; kan du huske, at du var meget dygtigere i musik end jeg, da vi var i Laceham."

"Du ville have lét af mig," sagde Maggie, "hvis du havde set, hvorledes jeg sad og spillede børnemelodier evindelig for de kære poder, blot for at holde mine fingre i øvelse og traktere de kære tangenter igen. Men jeg tvivler om, at jeg kan spille noget vanskeligere end *Visselulle, mit lille barn*."

"Jeg kan huske, hvor henrykt du var, når du fik noget god musik at høre," sagde Lucy og tog sit broderi, "og vi kunne få overflod af det, når jeg blot var overbevist om, at du ikke tænkte som Tom i visse retninger."

"Det må du da vide, at jeg ikke gør," sagde Maggie.

"Jeg burde snarere have sagt: i én vis retning. For hvis du tænker ligesom han, kommer vi til at mangle vor tredje stemme. Der er så uhyre få musikalske mennesker i St. Oggs. I virkeligheden kender jeg ingen andre end Stephen og Philip Wakem, der er så musikalske, at de kan synge et parti."

Lucy så op fra sit arbejde, da hun udtalte den sidste sætning, og bemærkede en let forandring i Maggies ansigt.

"Krænker det dig at høre hans navn nævne, Maggie? Hvis det er tilfældet, skal jeg aldrig mere omtale ham. Jeg ved nok, at Tom ikke vil se ham, når han kan undgå det."

"Jeg er slet ikke af samme mening som Tom i den sag," sagde Maggie, idet hun rejste sig og gik hen til vinduet, som om hun ville se mere af landskabet udenfor. "Jeg har altid godt kunnet lide Philip Wakem, siden jeg var en lille pige og så ham i Lorton. Han var så god, dengang Tom slog sin fod."

"O, hvor det glæder mig!" udbrød Lucy. "Så vil du altså ikke have noget imod, at han engang imellem kommer her, og vi kan da få så god musik, som man kan forlange i denne verden. Jeg kan også godt lide Philip, hvis han blot ikke var så ømfindtlig med hensyn til sin legemsfejl. Den gør ham både sørgmodig og bitter. Det kan heller ikke nægtes, at det er bedrøveligt at se hans lille sammenbøjede legeme og blege ansigt imellem store velvoksne mennesker."

"Men Lucy," sagde Maggie, og prøvede på at standsede hendes tales strøm.

"Hys – det ringer på gadedøren; det må være Stephen!" fortsatte Lucy, uden at bemærke Maggies svage forsøg på at få ordet. "En af de ting, jeg beundrer hos Stephen, er at Philip gør mere af ham end af nogen anden."

Det var nu for sent for Maggie at tale, for døren ind til dagligstuen gik op; og Minny gav sig til at knurre dæmpet, da en høj herre trådte ind. Han gik hen til Lucy og tog hentes hånd med et halvt høfligt, halvt ømt blik, der syntes at antyde, at han ikke anede, at en tredje person var til stede.

"Må jeg præsentere min kusine, miss Tulliver for Dem," sagde Lucy, idet hun smilende vendte sig til Maggie, der nærmede sig fra det fjernestliggende vindue. "Dette er mr. Stephen Guest."

I det første øjeblik kunne Stephen ikke skjule sin overraskelse ved synet af den høje, mørkøjede unge kvinde med det sorte

hår; i det næste følte Maggie sig hyldet for første gang i sit liv ved en meget dyb rødme og et meget dybt buk fra en person, overfor hvem hun var sig bevidst at nære frygt. Denne nye erfaring var meget behagelig for hende – så behagelig, at hun næsten glemte sin tidligere sindsbevægelse for Philips skyld. Der kom et nyt glimt i hendes øjne og en meget klædelig farve på hendes kinder, da hun atter tog plads.

"Jeg håber, mr. Guest, at De lægger mærke til det yderst slående billede, De i forgårs gav af min kusine," sagde Lucy med en triumferende munterhed. Hun glædede sig ret over sin elskers forlegenhed, – fordelen plejede at være på hans side.

"Deres snilde kusine har fuldstændig ført mig bag lyset, miss Tulliver," sagde Stephen, idet han tog plads ved siden af Lucy og gav sig til at lege med Minny, mens han kun sendte Maggie et stjålent blik. "Hun sagde, at De havde lyst hår og blå øjne."

"Nej, det var Dem selv, der sagde det," sagde Lucy. "Jeg lod blot være med at modsige Dem – jeg ville ikke ødelægge Deres overbevisning om Deres egen skarpsindighed."

"Jeg ville ønske, al jeg altid havde uret på samme måde," sagde Stephen, "og kunne finde virkeligheden så langt skønnere end det billede, jeg havde dannet mig i fantasien."

"De har nu vist Dem situationen voksen," sagde Maggie, "og jeg erkender, at De har sagt, hvad De var nødt til at sige under de forhåndenværende omstændigheder."

Hun sendte ham et trodsigt udfordrende blik – det var hende klart, at han på forhånd havde givet et satirisk billede af hende. Lucy havde sagt, at han havde tilbøjelighed til at være satirisk, og Maggie havde i tankerne tilføjet ordene: "og desuden lidt ondskabsfuld".

Stephens første tanke var: "Der er en overflod af koketteri i hende", hans anden, da hun havde bøjet sig ned over sit arbejde: "Gid hun ville se på mig igen".

"Jeg antager," sagde han til sidst, "at det også kan hænde, at komplimenter er sande. Når en mand siger tak, er han undertiden virkelig taknemmelig. Det er meget beklageligt for ham, at han er nødsaget til at sige det samme ord, hvormed man ellers plejer at afslå en ubehagelig invitation – synes De ikke, miss Tulliver?"

"Nej!" sagde Maggie, idet hun atter sendte ham et blik, "når man bruger almindelige ord ved store begivenheder, er de mere gribende, fordi man da lægger en ny, en egen betydning ind i dem. De forekommer mig da som gamle faner, der ophænges i en helligdom."

"Så må min kompliment have været megetsigende," sagde Stephen, der blev forvirret ved Maggies blik, "for det kan ikke nægtes, at den heller ikke passede til situationen."

"Komplimenter er aldrig megetsigende, undtagen som et tegn på ligegyldighed," sagde Maggie og rødmede lidt.

Lucy blev i høj grad forskrækket over denne samtale; hun troede, at Stephen og Maggie nu ikke kunne lide hinanden. Hun havde altid frygtet for, at Maggie skulle være for original og belært til at kunne behage den kritiske unge mand. "Kære Maggie," sagde hun pludselig, "du har altid sagt, at du holdt af at blive beundret, og nu synes jeg, du bliver vred, fordi en har vovet at beundre dig."

"Aldeles ikke," sagde Maggie, "jeg holder meget af at blive beundret, men jeg kan ikke opfatte komplimenter således."

"Jeg skal – det sværger jeg –" sagde Stephen spøgende, "aldrig mere sige Dem nogen kompliment, miss Tulliver."

"Tak; det ville være et bevis på, at De respekterer mig."

Stakkels Maggie! Hun var så uvant med at færdes i selskabslivet, at hun ikke kunne opfatte noget som en naturlig ting, og hun havde aldrig før talt med læberne alene, hvorfor hun naturligvis måtte forekomme mere erfarne damer meget enfoldig, når hun lagde al sin følelse ind i de mest trivielle bemærkninger. I dette tilfælde var hun sig endda bevidst at have talt lidt enfoldigt. Ganske vist nærede hun en teoretisk afsky for komplimenter, og havde engang sagt til Philip, at hun ikke kunne forstå, hvorfor mændene altid med et affekteret smil skulle fortælle unge piger, at de var smukke, men at blive så vred på grund af en let henkastet bemærkning fra en fremmeds side og at bryde sig om, at han havde gjort nar af hende, før han havde set hende, var virkelig ufornuftigt, og så snart hun tav, begyndte hun også at skamme sig over sig selv.

Stephen var alt for velopdragen til at kunne overse, at den tidligere samtale havde været lidt pinlig og begyndte derfor straks at tale om andre ting og spurgte Lucy, om hun vidste, hvornår den meget omtalte basar skulle afholdes.

"Engang i næste måned, tænker jeg," sagde Lucy. "Men Deres søstre er meget ivrigere for den ting end jeg; de skal have den største af alle butikkerne."

"Ja, det må jeg bekende; hele dagligstuen er fuld af varer, der skal sælges. Jeg ser, at De ikke har den moderne last, miss Tulliver, jeg mener den, at ødelægge øjnene med at brodere," sagde Stephen, idet han betragtede Maggies sytøj.

"Nej," sagde Maggie, "jeg kan ikke noget smukkere og vanskeligere end almindelig skræddersyning."

"Men den er rigtignok så smuk," bemærkede Lucy, "at den kan vises frem ved siden af hvad det skal være. Det er mig en fuldstændig gåde, at du kan sy så nøjagtigt og omhyggeligt – i gamle dage holdt du ikke af det."

"Den gåde er skam let at løse," sagde Maggie, idet hun så op. "skræddersyning er det eneste, man kan tjene noget ved, så jeg har været nødt til at tage fat på det og gøre mig umage med det."

Skønt Lucy var en god og naturlig pige, kunne hun ikke lade være med at rødme en smule. Hun kunne ikke lide, at Stephen skulle have dette at vide – Maggie havde ikke behøvet at omtale det. Måske var der nogen stolthed i denne ytring, fattigdommens stolthed, som ikke vil skamme sig over sig selv. Men hvis Maggie havde været dronning over alle koketter havde hun næppe kunnet finde et bedre middel til at stille sin skønhed i et pikant lys for Stephen. Jeg er ikke vis på, at den rolige tilståelse om fattigdom og skræddersyning alene ville have gjort udslaget, men i forening med skønhed bevirkede den, at Maggie forekom ham at være den usædvanligste kvinde, han nogensinde havde set.

"Men jeg kan hækle, Lucy," vedblev Maggie, "hvis det kan nytte til basaren."

"Tusind tak, ja det kan du være overbevist om – jeg skal give dig noget i morgen. Men Deres søster er en misundelsesværdig dame," vedblev Lucy og henvendte sig til Stephen, "hun kan modellere. Hun er i færd med at lave en prægtig buste af dr. Kenn efter hukommelsen."

"Å, når hun blot sætter øjnene ganske tæt sammen og trækker mundkrogene op til ørene, vil ligheden sikkert blive slående for hele St. Oggs."

"Det er ikke smukt af Dem," sagde Lucy lidt stødt. "Jeg troede ikke, at De ville vise mangel på respekt for dr. Kenn."

"Vise mangel på respekt for dr. Kenn? Nej, det kunne rigtignok aldrig falde mig ind! Men jeg er da ikke nødt til at vise respekt for en karikeret buste af ham. Jeg synes, at Kenn er et af de prægtigste mennesker på jorden. Jeg skal ikke nægte, at det ikke morer mig at stå tidligt op om morgenen for at høre ham, men han er den eneste præst, jeg nogensinde har kendt, der forekommer mig at have noget af en virkelig apostel ved sig – en mand, som har otte hundrede om året og er tilfreds med et tarveligt bohave og kogt kød, fordi han giver to tredjedele af sine indtægter til de fattige. Det var meget smukt af ham, at han tog den stakkels dreng, Grattan, til sig, det dræbte sin moder ved et vådeskud. Han spilder mere tid, end en flittig mand plejer at kunne undvære, på at frelse den stakkels dreng fra at henfalde til melankoli. Han går meget ud med ham og søger på enhver måde at opmuntre ham."

"Det er smukt," sagde Maggie, der havde ladet arbejdet synke og sad og hørte efter med dyb interesse. "Jeg har aldrig kendt nogen, som ville gøre sådan noget."

"Og man beundrer alt dette så meget mere," vedblev Stephen, "som denne Kenns væsen ellers er koldt og strengt. Der er intet følsomt eller hyklersk ved ham."

"Han er en fuldkommen karakter!" sagde Lucy med klædelig entusiasme.

"Nej, det kan jeg dog ikke være enig med Dem i," sagde Stephen, idet han rystede på hovedet med sarkastisk alvor.

"Hvilke fejl har De da fundet ved ham?"

"Han hører til den anglikanske kirke."

"Nuvel – det er vel den kirke, han bør høre til."

"Når sagen tages fra et abstrakt synspunkt, har De ret," sagde Stephen, "men ikke fra et parlamentarisk. Han har sat dissenterne og kirkens folk sammen, og et fremtidigt parlamentsmedlem som jeg vil finde dette meget ubelejligt, når jeg tilbyder landet mine tjenester og agter at repræsentere den gode stad St. Oggs i Parlamentet."

"Tænker De virkelig på sligt?" spurgte Lucy, idet en følelse af stolthed og glæde lyste i hendes øjne.

"Det gør jeg – når gamle Leyburns gigt tvinger ham til at trække sig tilbage. Fader ønsker det meget – og evner som mine, ser De –" her fo'r Stephen med hånden gennem sit hår og antog en spøgefuldt vigtig mine "– evner som dem, jeg er i besiddelse af, må have noget at øve sig på. Synes De ikke, miss Tulliver?"

"Jo," sagde Maggie smilende, men uden at se op, "en sådan veltalenhed og en sådan selvbeherskelse bør ikke helt forspildes i private kredse."

"Jeg ser, hvor skarpsindig De er," sagde Stephen, "De har allerede opdaget, at jeg er snakkelysten og fordringsfuld. Overfladiske folk kan aldrig opdage det, rimeligvis på grund af mit væsen."

"Hun ser ikke på mig, når jeg taler om mig selv," tænkte han, mens hans tilhørerinder lo. "Jeg må prøve noget nyt."

Ville Lucy være til stede ved bogklubbens generalforsamling i næste uge? var det næste spørgsmål. Derpå anbefalede han hende at læse Southeys *Life of Cowper*, med mindre hun ville være filosofisk og give sig i kast med en af Bridgewater-afhandlingerne. Lucy ønskede selvfølgelig at få at vide, hvad der stod i disse lærde bøger, og da det altid er morsomt at oplyse damers sjæle ved at fortælle dem om ting, de aldeles ikke forstår sig på, glimrede Stephen ved at referere hovedindholdet af en geologisk afhandling, han lige havde læst. Maggie lod atter sit arbejde synke, og blev efterhånden så interesseret af sagen, at hun sad og stirrede på ham i fuldstændig åndsfraværelse, som om han havde været en lærd gammel professor og hun en dunhaget student. Han blev så fortryllet ved hendes klare åbne blik, at han til sidst glemte at se på Lucy engang imellem, men hun glædede sig i sin uskyld kun over, at Stephen havde lejlighed til at glimre, og håbede, at han og Maggie dog ville blive gode venner til sidst.

"Må jeg ikke skaffe Dem bogen, miss Tulliver?" sagde Stephen, da hans emne efterhånden var blevet udtømt. "Der er mange billeder i den, som vil interessere Dem."

"Mange tak!" sagde Maggie, der rødmede ved denne direkte henvendelse, og atter tog fat på sit arbejde.

"Nej, nej!" bemærkede Lucy. "De må virkelig ikke lade Maggie fordybe sig i bøger. Jeg vil aldrig kunne få hende bort fra dem, og hun skal have sine gode dage her; hun skal ikke bestille andet end sejle, ride, køre og passiare – det er ferie, hun trænger til."

"Apropos," sagde Stephen og så på sit ur. "Skulle vi ikke tage en tur ud at ro på floden? Strømmen kan i en fart føre os til Tofton, og vi kan spadsere hjem."

Det var et fristende forslag for Maggie; for der var gået flere år, siden hun havde været på floden. Da hun var gået ud af stuen for at tage sin hat på, greb Lucy lejligheden til at sige til Stephen, at Maggie ikke havde noget imod at se Philip, så at det var kedeligt, at hun havde sendt ham det brev for to dage siden. Men hun ville skrive et nyt den følgende dag og indbyde ham.

"Jeg skal gå op og tage ham på sengen i morgen tidlig," sagde Stephen, "og tage ham med her hen om aftenen, hvis De ikke har noget imod det. Mine søstre vil sandsynligvis gøre visit hos Dem i morgen, når de hører, at Deres kusine er kommet. Jeg må overlade Dem valpladsen om formiddagen."

"O ja, tag ham med herhen!" sagde Lucy. "Og De vil nok holde af Maggie, ikke sandt?" tilføjede hun i en bønfaldende tone. "Er hun ikke en nydelig, elskværdig pige?"

"Hun er alt for høj," sagde Stephen og smilede ned til hende, "og desuden lidt for kløgtig. Hun hører ikke til den slags damer, jeg beundrer."

Det er en bekendt sag, at herrer er tilbøjelige til at gøre damer sådanne ukloge fortrolige meddelelser angående det ugunstige indtryk, deres smukke søstre har gjort på dem. Det er derfor, at så mange kvinder har den fordel at vide, at de i al hemmelighed udøver en frastødende virkning på mænd, der selvfornægtende gør stormende kur til dem. Og der kan ikke tænkes noget mere karakteristisk for Lucy, end at hun straks fæstede ubetinget lid til Stephens ord, og var fast bestemt på, at Maggie ikke måtte få dem at vide. Men de, der har en bedre logisk fører her i livet end det blotte ord, har allerede forudset, at det måtte blive den direkte følge af Stephens ugunstige mening, at han gik ned til floden og i fantasien udregnede, at

Maggie på grund af hans snilde forslag ville blive nødt til mindst at række ham hånden to gange, og at en herre, der ønsker at damerne skal se ham, har en fordelagtig position, når han sidder og ror i en båd. Var han måske ved det første møde blevet forelsket til op over ørene i mrs. Tullivers overraskende datter? Ingenlunde. Sådanne lidenskaber findes ikke i det virkelige liv. Desuden var han allerede forelsket og halvt forlovet med den kæreste lille skabning i verden, og han var ikke en mand, som ville gøre sig latterlig på den måde. Men når man er femogtyve år gammel, har man ikke glas i fingerspidserne, så at en ung piges berøring er en ganske ligegyldig ting. Det er fuldkommen naturligt og uskadeligt at beundre skønhed, hvor man end træffer den – i det mindste under omstændigheder som de nærværende. Og der var virkelig noget interessant ved denne unge pige med hendes fattigdom og sorger; det var så nydeligt at se venskabet mellem de to kusiner. Stephen var i al almindelighed på det rene med, at han ikke holdt af originale damer – men her syntes originaliteten i virkeligheden at være af en højere art, og når man ikke er nødt til at gifte sig med en sådan kvinde, er hun virkelig en behagelig afveksling i det sociale liv.

Maggie opfyldte ikke Stephens håb om at se på ham i det første kvarters tid – hendes øjne var alt for beskæftiget med de gamle bredder, hun kendte så godt. Hun følte sig ensom, afskåret fra Philip – det eneste menneske, som nogensinde havde elsket hende således, som hun ønskede at blive elsket. Men kort efter tiltrak årernes rytmiske bevægelse sig hendes opmærksomhed, og hun tænkte, at det ville være morsomt at lære at ro. Denne tanke vækkede hende af hendes drømmerier,

og hun spurgte, om hun måtte tage den ene åre. Hun begyndte at blive ærgerrig; arbejdet jog blodet op i hendes kinder, og hun tog øvelsen meget alvorligt.

"Jeg vil dog se, om jeg ikke skal kunne lære at bruge begge årerne, så at jeg kan ro både Dem og Lucy," sagde hun fornøjet, idet hun steg ud af båden. Maggie havde som bekendt den vane at glemme, hvad hun foretog sig, og hun havde valgt et uheldigt øjeblik til sin bemærkning, for hun gled ud med foden, men heldigvis greb Stephen Guest hendes hånd og holdt hende oppe med et rask tag.

"De er da ikke kommet til skade, håber jeg?" sagde han, idet han ængsteligt bøjede sig ned over hende. Det var meget behageligt at blive støttet på denne elegante måde af et menneske, der var større og stærkere end én selv. Maggie havde aldrig før haft denne følelse.

Da de atter kom hjem, fandt de onkel og tante Pullet siddende med mrs. Tulliver i dagligstuen, og Stephen skyndte sig bort, idet han bad om tilladelse til at måtte komme igen om aftenen.

"Og tag det hæfte af Purcell med, som De lånte af mig," sagde Lucy. "jeg vil gerne have, at Maggie skal høre nogle af Deres smukkeste sange."

Da tante Pullet var hildet i den overbevisning, at Maggie ville blive inviteret ud med Lucy, rimeligvis endog til Park House, blev hun meget forfærdet ved at se den slidte kjole, der ville være en ligefrem skam for familien, hvis den blev set i St. Oggs' højere kredse, og der måtte i en hast findes et hjælpemiddel. Både Lucy og mrs. Tulliver drøftede med stor iver et forslag, der fremkom fra mrs. Pullet om at finde en passende dragt i hendes

garderobes overflod; Maggie måtte virkelig have en selskabsdragt så hurtigt som muligt, og hun havde omtrent samme højde som tante Pullet.

"Men hun er langt mere bredskuldret end jeg," bemærkede mrs. Pullet. "Det er meget kedeligt, for ellers kunne hun passe den smukke brokadeskjole, jeg har, uden at den behøvede at forandres, og hendes arme er så fyldige," tilføjede tante Pullet sørgmodigt, idet hun befølte Maggies store runde arm. "Hun kan slet ikke komme ind i ærmerne."

"Bryd dig ikke om det, tante; send blot kjolen herhen," sagde Lucy. "Vi sætter et par korte ærmer i den; det vil klæde Maggie meget bedre. Hun har så nydelige arme."

"Maggies arme er meget smukt formet," sagde mrs. Tulliver. "De ligner mine, da jeg var ung – kun var mine ikke så brune; jeg ville ønske, hun havde familiens smukke hud."

"Å snak, tante," sagde Lucy, idet hun klappede mrs. Tulliver på skulderen, "du forstår dig ikke på sligt. En maler vil netop sige, at Maggies teint er tiltalende."

"Det er muligt, min kære pige," sagde mrs. Tulliver ydmygt. "Du forstår dig bedre på det end jeg. Men dengang jeg var ung, blev en brun hud ikke anset for noget mellem respektable folk."

"Nej," sagde onkel Pullet, der hørte opmærksomt efter damernes samtale, mens han tyggede på sine hostepastiller. "Skønt der eksisterede en sang om "den nøddebrune pige", jeg tror hun var sindssvag – den sindssvage Kate – men jeg kan forresten ikke huske det bestemt."

"O, kære," sagde Maggie leende, men en smule utålmodig, "jeg tror virkelig også, at jeg til sidst bliver sindssvag, hvis I bliver således ved at tale om min brune hud."

3. Fortrolige øjeblikke

Da Maggie gik op til sit soveværelse den aften, syntes hun ikke at have stor lyst til at klæde sig af. Hun satte lyset på bordet og begyndte at gå op og ned af gulvet med faste regelmæssige og hurtige skridt, som om en eller anden indre stærk ophidselse arbejdede i hende. Hendes øjne og kinder havde en næsten febrilsk glans, hendes hoved havde hun kastet tilbage, og hendes hænder var knuget tæt i hinanden.

Var der da hændt noget usædvanligt?

Intet, uden hvad enhver ville kalde meget uvigtigt. Hun havde hørt smuk musik, sunget af en smuk basstemme – skønt på en så provinsiel dilettantmæssig måde, at et kritisk øre ville have haft meget at indvende. Og hun vidste, at hun var blevet meget iagttaget på en stjålen måde af et par øjne under et par markerede øjenbryn, med et blik, der syntes at rumme noget af sangens vibrerende, lokkende indflydelse. Sligt ville ikke kunne have gjort nogen som helst kendelig virkning på en velopdragen ung dame med et fuldkommen roligt sind, som havde været i besiddelse af alle opdragelsens, formuens og den forfinede omgangs fordele. Men hvis Maggie havde været en sådan ung dame, ville der rimeligvis aldrig være blevet skrevet en bog om hende; hendes liv ville have haft så få begivenheder, at det næppe kunne være blevet skildret; for det går med lykkelige kvinder som med lykkelige nationer: de har ingen historie.

Men på Maggies higende, urolige natur – netop sluppet ud af en lille skolestue med dens smålige daglige stræv – udøvede disse tilsyneladende trivielle begivenheder en hidsende og tirrende virkning, og satte hendes fantasi i bevægelse på en

måde, hun ikke selv kunne forstå. Ikke at hun tydeligt tænkte på mr. Guest eller dvælede ved det faktum, at han havde sendt hende beundrende blikke, snarere følte hun en ubestemt fjerntliggende verden af kærlighed, skønhed og fryd dukke op, sammensat af alle de forviskede billeder, hun havde lært af digte og romaner, eller som i fortiden havde beskæftiget hende og hendes fantastiske drømmerier. Hendes sjæl kastede et par gange et blik tilbage på den tid, da hun havde fundet behag i savn, da hun havde troet, at alle længsler, at utålmodighed var underkuet; men den tid syntes uigenkaldeligt svundet, og hun holdt ikke engang af at genkalde sig den. Ingen bøn, ingen nok så stærk viljekraft ville nu kunne bringe denne negative fred tilbage; hendes livskamp skulle ikke udfægtes så let – ved fuldstændig resignation midt i ungdommens skønneste tid. Musikken bævede endnu i hende – Purcells musik med sin vilde lidenskab og fortryllelse – og hun kunne ikke finde hvile i mindet om denne tomme ensomme fortid. Hun befandt sig atter i den luftige, høje drømmeverden, da en let banken hørtes på døren; det var naturligvis hendes kusine, der trådte ind i en hvid lang natkjole.

"Hvad for noget? Er du endnu ikke begyndt at klæde dig af, Maggie," sagde Lucy forbavset. "Jeg sagde ikke, at jeg ville komme og passiare med dig, fordi jeg tænkte, at du var træt. Men her sidder du og ser ud, som om du kunne gå på bal, hvad øjeblik det skulle være. Skynd dig at sætte dit hår, og tag din natkjole på."

"Du er jo ikke selv i stand til at gå i seng," sagde Maggie, idet hun betragtede Lucys lysebrune hår, der var kastet ned af nakken i vild uorden.

"Å, jeg skal snart være færdig. Jeg vil blot sidde og passiare med dig, indtil jeg ser, al du virkelig er på vej til at komme i seng."

Mens Maggie var i færd med at tage sit hår ned, tog Lucy plads ved siden af toiletbordet og iagttog hende med kærlige øjne, idet hun lagde hovedet på siden som en kælen lille fugl. Hvis det forekommer nogen urimeligt, at unge piger kunne tale fortroligt i en sådan situation, vil jeg blot svare, at livet er rigt på undtagelser.

"Du har vist rigtigt nydt musikken i aften, ikke sandt, Maggie?"

"Ja – det er i grunden den, der forhindrer mig i at sove. Jeg tror ikke, at jeg ville savne noget her på jorden, når jeg blot kunne få overflod af musik. Det er, som om den giver mine lemmer styrke og min hjerne tanker. Mit liv er uden sorger, når det er fyldt med musik. Til andre tider er det, som om man blev knuget af en vægt."

"Og Stephen har en prægtig stemme, ikke sandt?"

"Jeg tror ikke, at nogen af os er upartisk dommer i den sag," sagde Maggie leende, idet hun satte sig og kastede sit lange hår tilbage. "Du kan ikke være upartisk, og jeg er tilbøjelig til at beundre enhver blot nogenlunde tålelig stemme."

"Men sig mig, hvad du synes om ham. Sig mig, hvad du mener – både godt og ondt."

"I dit sted ville jeg ydmyge ham lidt. En elsker burde ikke være så sikker og så tillidsfuld. Han burde frygte en smule."

"Å snak, Maggie! Som om nogen kunne frygte for mig. Du tror, at han er indbildsk, kan jeg se – men du har da ikke noget imod ham, vel?"

"Imod ham? Nej, det har jeg ikke. Er jeg vant til at omgås så mageløse mennesker, at det kan være vanskeligt at tilfredsstille mig? Og hvad skulle jeg desuden have imod en mand, der har lovet at gøre dig lykkelig, søde Lucy." Maggie klappede Lucys bløde kind.

"Vi skal have mere musik i morgen aften," sagde Lucy, idet hun allerede så lykkelig ud. "For Stephen vil tage Philip Wakem med herhen."

"Oh Lucy, jeg kan ikke være sammen med ham," sagde Maggie, idet hun blev bleg, "i det mindste kan jeg ikke se ham uden Toms tilladelse."

"Er Tom en sådan tyran?" spurgte Lucy overrasket. "Så skal jeg tage ansvaret på mig – sig ham, at det er min skyld."

"Nej –" sagde Maggie stammende, "jeg har lovet Tom – før faders død – ikke at tale med eller se Philip uden hans vidende og vilje. Og jeg er meget bange for igen at bringe den sag på bane – og atter komme i strid med Tom."

"Men jeg har aldrig hørt mage til ufornuft. Hvad har da stakkels Philip gjort? Må jeg tale med Tom om den sag?"

"Nej, nej, kære Lucy," sagde Maggie, "det må du love mig ikke at gøre. Jeg vil selv gå til Tom i morgen og sige ham, at du ønsker, at Philip skal komme. Jeg har før tænkt på at bede ham om at løse mig fra mit løfte, men jeg har ikke haft mod til at gøre det."

De forblev tavse i nogle øjeblikke; så sagde Lucy:

"Maggie, jeg har betroet dig min hemmelighed – du har intet betroet mig."

Maggie betragtede kusinen drømmende, så sagde hun: "Ja, jeg har lyst til at fortælle dig om Philip. Men du må ikke forråde

mig til nogen, Lucy, mindst af alle til mr. Stephen Guest eller Philip selv."

Meddelelsen varede længe, for Maggie havde aldrig før følt den glæde at have en fortrolig; hun havde aldrig før sagt Lucy noget om sit indre liv, og det søde ansigt, der var bøjet over hende med sympatisk interesse og den lille hånd, der trykkede hendes, opmuntrede hende til at blive ved. I to punkter var hun dog ikke meddelsom. Hun fortalte ikke alt om Toms store hovmod og de forhånelser, han havde udslynget mod Philip – for hun kunne ikke lide, at nogen skulle vide det både for Toms og Philips skyld, skønt harmen over det endnu kogte i hendes årer. Heller ikke kunne hun bære over sit hjerte at fortælle Lucy den sidste scene mellem hendes fader og mr. Wakem, skønt hun lige siden havde følt, at den havde rejst en ny skranke mellem hende og Philip. Hun sagde blot, at hun nu kunne indse, at Tom i det hele havde ret, når han betragtede enhver tanke om kærlighed og ægteskab mellem hende og Philip som umulig på grund af forholdet mellem de to familier. Philips fader ville selvfølgelig aldrig give sit samtykke til det.

"Nu har du fået min historie," sagde Maggie smilende med tårer i øjnene. "Du ser, jeg har 'fordum været elsket', som der står i folkevisen."

Lucy sad eftertænksom i nogle øjeblikke, derpå så hun på Maggie og sagde:

"Det er meget smukt, at du kan elske Philip – jeg havde aldrig troet, at en sådan lykke kunne times ham. Efter min mening bør du ikke opgive ham. Der er hindringer nu – men de kan måske overvindes med tiden."

"Jo, jo," vedblev Lucy, "jeg kan ikke opgive håbet. Der er noget romantisk ved din historie – noget ualmindeligt – netop som det bør være, når det gælder dig. Og Philip vil tilbede dig som mændene i eventyrene. Jeg skal lægge min hjerne i blød for at hitte på en eller anden intrige, som kan bringe alt i orden igen, således at du kan holde bryllup med Philip, når jeg holder bryllup med – en vis person. Ville det ikke være en lykkelig ende på alle min stakkels Maggies sorger?"

Maggie prøvede på at smile, men fo'r sammen, som om hun følte en pludselig kuldegysning.

"O, kære, du fryser," sagde Lucy. "Vi må se at komme i seng. Jeg tør næppe tænke på, hvor mange klokken er blevet."

De kyssede hinanden, og Lucy gik bort med en tillidsfuld overbevisning, der fra da af udøvede en stærk indflydelse på hende. Maggie havde været fuldkommen oprigtig – det lå ikke i hendes natur at være anderledes. Fortrolighed kan undertiden føre bag lyset, selv om den er nok så oprigtig.

4. Broder og søster

Maggie var nødt til at gå hen i Toms bopæl ved middagstid for at træffe ham; for han spiste hjemme; han logerede ikke hos fremmede mennesker. Vor ven Bob Jakin havde med Mumps' stiltiende tilladelse ikke blot taget sig en kone for otte måneder uden, men også et af de gamle snurrige huse nede ved floden, hvor hans kone og hans moder kunne "holde livet i sig", som han sagde, ved at leje to lystbåde ud, havde han købt, i fald "der skulle hænde ham noget menneskeligt". Desuden havde han taget en logerende i sin dagligstue, og hvilken bedre logerende kunne han under de forhåndenværende omstændigheder få end mr. Tom?

Det var Bobs kone, som lukkede op for Maggie. Hun var et spinkelt fruentimmer; hendes ansigt havde noget dukkeagtigt ved sig, og når hun sammenlignedes med Bobs moder, der udfyldte hele døren bagved, mindede hun om en af de menneskelige skikkelser, kunstnere plejer at anbringe i nærheden af kolossale statuer for at vise deres proportioner. Den lille kone nejede og så forskrækket på Maggie, så snart han havde åbnet døren; men ordene: "Er min broder hjemme?" som den fremmede dame udtalte i en venlig tone, fik hende til at vende sig om og udbryde:

"Moder – moder! Sig Bob – at det er miss Maggie!" vedblev hun, idet hun åbnede en dør, mens moderen søgte at gøre sig flad imod muren for at give plads for den besøgende.

Sørgelige minder kom til Maggie, da hun trådte ind i det lille værelse, der nu var alt, hvad Tom kunne kalde sit "hjem", det

navn, som fordum for mange år siden for dem begge havde været indbegrebet af al jordisk lykke.

Men alt var dog ikke nyt i det lille værelse; det første, hendes øjne faldt på, var den store gamle bibel, og synet af den kunne ikke fjerne de gamle minder. Hun blev stående uden at sige noget.

"Vi De ikke være så god at tage plads?" sagde mrs. Jakin, idet hun fo'r med forklædet hen over en ganske ren stol, og derpå førte fligen af det op til sit ansigt med en forlegen mine. "Sæt Dem ned, miss!"

"Bob er altså hjemme?" spurgte Maggie og smilede til den undselige dukke.

"Ja, miss – men han er netop i færd med at vaske sig og klæde sig på – jeg skal gå ud og se, om han ikke er færdig," sagde mrs. Jakin og forsvandt.

Men hun kom straks efter tilbage med nyt mod, idet hun gik bagefter sin mand, der viste sine blå øjne og regelmæssige hvide tænder på dørtærsklen og bukkede ærbødigt.

"Hvorledes har De det, Bob?" sagde Maggie, idet hun rejste sig og strakte hånden frem; "jeg har længe haft til hensigt at aflægge Deres kone et besøg, og jeg skal komme en anden dag for at gøre det, hvis De tillader det. Men jeg var nødt til at komme i dag for at tale med min broder."

"Han kommer vist straks, miss. Det går ham udmærket – mr. Tom vil om kort tid blive en af de første mænd her i byen, skal De få at se. Det er så sikkert, som om det var gået i opfyldelse."

"Jeg er vis på, at han altid vil være taknemmelig imod Dem, Bob, hvad han end bliver; det sagde han selv forleden aften, da han talte om Dem."

"Ja, miss, det er nu hans måde at tage det på. Og jeg stoler mere på, hvad han siger, for hans tunge løber ikke løbsk for ham ligesom min. O Gud, jeg ligner tit en afproppet flaske – jeg kan ikke standse mig i farten, når jeg først er kommet i gang. Det glæder mig rigtigt at se Dem, miss – det gør mig så godt – Hvad siger du nu, Prissy?" vedblev Bob og vendte sig til sin kone. "Er det nu ikke sandt hvert evige ord, jeg har sagt? Det er ikke altid, at min ros skal forstås med lidt fradrag, hvis den skal stemme med virkeligheden."

Mrs. Bobs lille næse syntes at følge hendes øjnes eksempel, da de ærbødigt så op på Maggie, men hun kunne nu smile og neje, da hun sagde: "Jeg har set frem til Deres ankomst, miss, med stor fornøjelse; for min mands tunge har løbet på Deres vegne, så den ikke har haft mere travlt siden den tid, han gjorde kur til mig."

"Ja ja, det er godt!" sagde Bob lidt gnavent. "Det er bedre, at du går ud og ser til maden, ellers kommer mr. Tom til at vente."

"Jeg håber, at Mumps er venlig mod mrs. Jakin, Bob," sagde Maggie smilende. "Jeg kan huske, at De engang sagde, at han ikke kunne lide, at De ville gifte Dem."

"Jo tak, miss," sagde Bob, "han har nu gjort sig fortrolig med det, da han har set, at hun er sådan en lille én. Han bryder sig ikke om at omgås med hende – han synes ikke, at hun er fuldvoksen. Men hvad mr. Tom anbelanger, miss," sagde Bob, idet han talte i en lavere tone og så mere alvorlig ud. "Han er så indesluttet som en jernovn, er han; men jeg er en snedig fyr, og når jeg har solgt hele pakken og ikke har mere at gøre forretninger med, har jeg mere i hjernen, end jeg har brug for, og så er jeg nødt til at beskæftige mig med andre folks sager. Og

det ærgrer mig at se mr. Tom sidde så ensom, og rynke sine øjenbryn eller stirre ind i ilden om aftenen. Han burde nu være noget livligere – sådan en smuk, ung fyr som i han. Når min kone undertiden går ind til ham, og han ikke tager notits af hende, sidder han og stirrer ind i ilden, og rynker øjenbrynene, som om han skulle passe på nogle folk, der arbejdede derinde."

"Han tænker så meget på sine forretninger," bemærkede Maggie.

"Der har De ret i," sagde Bob i en lavere tone, "men tror De ikke, at der er noget andet i vejen? Han er indesluttet, mr. Tom; men jeg er en snedig fyr, uden at rose mig selv, og jeg troede sidste juni, at jeg havde opdaget, hvad der var i vejen med ham. Det var en lille terrier, Minny hed den, et sjældent dyr – han ville absolut have fingre i den. Men siden den tid, er det igen blevet galt fat; og han har så mange ting i hovedet, og alt, hvad han tager fat på, lykkes for ham. Jeg syntes, jeg ville sige Dem det, miss, for De kunne måske pille noget ud af ham, nu da De er her. Han er alt for ensom, og han går ikke nok ud i selskab."

"Jeg frygter for, at jeg ikke har megen magt over ham, Bob," sagde Maggie, bevæget over Bobs gisning. Det var noget fuldkommen nyt for hende, at Tom kunne have kærlighedssorger. Stakkels fyr – og desuden forelsket i Lucy. Men det var måske kun et opspind af Bobs alt for livlige hjerne. At han havde foræret hende en hund, behøvede kun at være et tegn på venskab og taknemmelighed. Men Bob havde allerede sagt: "Her kommer mr. Tom!" og den yderste dør blev lukket op.

"Der er ingen tid at spilde, Tom," sagde Maggie, så snart Bob havde forladt værelset. "Jeg må straks sige dig, hvorfor jeg kommer, ellers forstyrrer jeg dig i din middag."

Tom stod med ryggen til kakkelovnen, og Maggie sad således, at lyset faldt på hendes ansigt. Han lagde mærke til, at hun skælvede, og han havde en anelse om, hvad der lå hende på hjerte. Denne anelse gjorde hans stemme hård og kold, da han sagde: "Hvad vil du?"

Disse ord rejste en modstand hos Maggie, som hun ikke kunne beherske. Hun stillede derfor sit forlangende i en ganske anden form, end hun først havde bestemt. Hun rejste sig fra stolen, og, idet hun så Tom stift ind i ansigtet, sagde hun:

"Jeg ønsker at løse mig fra det løfte, jeg gav dig med hensyn til Philip Wakem. Eller rettere, jeg lovede dig ikke at se ham uden at underrette dig om det. Jeg er kommet for at sige dig, at jeg ønsker at se ham."

"Meget vel!" sagde Tom med endnu større kulde.

Men Maggie havde aldrig så snart sagt disse kølige, udfordrende ord, før hun fortrød dem og frygtede at blive endnu mere fjernet fra sin broder.

"Det er ikke for min egen skyld, kære Tom. Vær ikke vred. Jeg ville ikke have forlangt det, hvis Philip ikke var en ven af Lucy, og hun havde ønsket at se ham – hun har indbudt ham til i aften, og jeg sagde hende, at jeg ikke kunne se ham uden at have underrettet dig om det. Jeg får ham kun at se i andre menneskers nærværelse. Der vil ikke mere være hemmeligheder imellem os."

Tom vendte blikket fra Maggie og rynkede panden stærkt. Derpå vendte han sig om mod hende og sagde langsomt, idet han betonede hvert ord:

"Du kender min mening om den ting, Maggie. Det er overflødigt nu at gentage, hvad jeg sagde dig for et år siden. Da

fader levede, følte jeg, at det var min pligt at anvende min yderste magt over dig for at hindre dig i at bringe skam over ham, over dig selv, over os alle. Men nu må jeg overlade alt til dit eget frie valg. Du ønsker at være uafhængig – sagde du til mig efter faders død. Min mening er den samme som tidligere. Hvis du atter tænker på Philip Wakem som din elsker, må du give afkald på mig."

"Det er ikke det, jeg vil, Tom – i alt fald ikke nu; jeg indser, at det kun ville føre til sorg og ulykke. Men jeg skal snart igen ud i en ny plads, og jeg vil gerne være venlig imod ham, så længe jeg er her. Lucy ønsker det."

Det strenge udtryk i Toms ansigt forsvandt lidt.

"Jeg har for så vidt intet imod, at du ser ham engang imellem i onkels hus – det er ikke værd at gøre skandaler eller fremkalde scener for den sags skyld. Men jeg har ikke tillid til dig, Maggie – du kan ledes til at gøre, hvad det skal være."

Det var grusomme ord. Maggies læber begyndte at skælve.

"Hvorfor taler du således til mig, Tom? Det er grusomt og uretfærdigt af dig. Har jeg ikke båret alt, så godt jeg kunne? Har jeg ikke holdt mit ord overfor dig? Mit liv har ikke været lykkeligt – det har ikke været lykkeligere end dit."

Hun kunne ikke lade være med at græde – tårerne brød frem. Når Maggie ikke var vred, var hun så følsom for venlige eller kolde ord som en plante for solskin og frost; trangen til at blive elsket overvældede hende altid, som den i gamle dage havde overvældet hende oppe på loftet i møllen. Broderen blev rørt over hendes udbrud, men hans rørelse viste sig kun, som den nu engang fandtes hos ham. Han lagde hånden venligt på hendes arm og sagde i en belærende, lidt overlegen tone:

"Hør mig et øjeblik, Maggie. Jeg vil sige dig, hvad jeg mener. Du går altid til yderligheder – du har ingen dømmekraft og selvbeherskelse, og dog tror du, at du selv ved alt bedst, og vil ikke finde dig i at blive ledet af andre. Du ved, at jeg ikke ønskede, du skulle tage ud som lærerinde. Tante Pullet var villig til at give dig et godt hjem, og du kunne have ført et behageligt liv imellem dine slægtninge, indtil jeg engang blev i stand til at byde dig og moder et hjem. Og det er det, jeg af al magt arbejder på. Jeg ønskede, at min søster skulle være en dame, og jeg ville altid have sørget for dig, som fader bad mig om på sit dødsleje, indtil du blev gift. Men dine ideer og mine stemmer aldrig overens, og du vil ikke give efter. Og dog må du have forstand nok til at se, at en broder, der bevæger sig i verden, og omgås med mænd, nødvendigvis må vide bedre besked om, hvad der er rigtigt og respektabelt for hans søster, end hun selv. Du tror, at jeg ikke er god; men min godhed kan kun ledes af det, jeg tror er godt for dig."

"Ja – kære Tom – jeg ved det," sagde Maggie, idet hun bestræbte sig for at beherske sine tårer. "Jeg ved, at du ville gøre meget for mig; jeg ved, hvorledes du arbejder, og hvor lidt du skåner dig selv. Jeg er dig taknemmelig for det. Men du kan ikke dømme for mig – vore naturer er så ganske forskellige. Du ved ikke, hvilket forskelligt indtryk alt gør på mig og dig."

"Jo, jeg ved det kun alt for godt. Jeg ved, hvor forskelligt du må føle med hensyn til alt, hvad der har ramt vor familie, og til din egen værdighed som ung pige, når du kunne tænke på at stå i et hemmeligt forhold til Philip Wakem. Hvis det ikke tillige var mig ubehageligt af andre grunde, ville jeg opponere imod, at min søsters navn blev knyttet til en ung mand, hvis fader må

hade tanken om os alle, og som kun vil forhåne dig. Enhver anden ung pige end netop du ville for bestandig have opgivet at tænke på Philip Wakem som elsker, efter at have været vidne til en scene som den kort før faders død. Men jeg føler mig ikke sikker overfor dig – jeg føler mig aldrig sikker i nogen henseende overfor dig. Det ene øjeblik finder du glæde i en slags overdreven forskruet selvfornægtelse, og det næste er du ikke stærk nok til at modstå, hvad du selv må indrømme er uret."

Der var en frygtelig skærende sandhed i Toms ord – denne hårde ubarmhjertige sandhed, der straks opdages af usympatiske, ukærlige sjæle. Maggie vred sig altid under sådanne udtalelser fra Toms side; hun gjorde oprør og var ydmyget i samme øjeblik; det forekom hende, at han holdt et spejl foran hende for at vise hende hendes dårskab og svaghed – som om hans profetiske stemme forudsagde hendes fremtidige fald, – og dog fældede hun til gengæld dom over ham. Hun sagde til sig selv, at han var snæverhjertet og uretfærdig og ude af stand til at forstå den sjælelige trang, som ofte var kilden til de handlinger eller dårskaber, som gjorde hendes liv planløst og vaklende i hans øjne.

Hun svarede ikke direkte; hendes hjerte var for fuldt, men hun satte sig og støttede sin arm på bordet. Det kunne ikke nytte at forsøge at forsone sig med Tom, for han stødte hende altid tilbage. Hendes følelse ved hans ord var blevet endnu mere komplicerede på grund af hentydningen til den sidste scene imellem hendes fader og Wakem, og til sidst besejrede dette smertelige, højtidelige minde den øjeblikkelige sorg. Hun tænkte ikke på dette med frivol ligegyldighed, og Tom måtte

ikke beskylde hende for det. Hun så op på ham med et alvorligt fast blik og sagde:

"Jeg kan ikke ved mine ord få dig til at tænke bedre om mig, lader det til. Men jeg er ikke så ubekendt med dine følelser, Tom, som du tror, at jeg er. Jeg kan lige så vel som du se, at på grund af vor stilling overfor Philips fader – ikke af andre grunde – ville det være ufornuftigt – ville det være urigtigt af mig at tænke på at ægte ham; og jeg har også for længe siden opgivet at tænke på ham således ... Jeg siger den rene sandhed, og du har ikke ret til at nære mistillid til mig; jeg har holdt mit ord overfor dig, og du har aldrig grebet mig i nogen usandhed. Jeg vil ikke blot ikke opmuntre Philip, men jeg vil undgå ethvert forhold til ham, der kunne have skin af andet end venskab. Du kan tro, at jeg ikke er i stand til at holde min beslutning; men i det mindste bør du ikke behandle mig med hård foragt for fejl, som jeg endnu ikke har begået."

"Du har ret, Maggie," sagde Tom, der blev blød ved denne henvendelse, "det er heller ikke min mening at sætte alt på spidsen i denne sag. Alt vel overvejet, er det måske bedst for dig at se Philip Wakem, når Lucy ønsker, at han skal komme i deres hus. Jeg tror, hvad du siger – i alt fald er jeg overbevist om, at du selv tror på det – jeg kan kun advare dig. Jeg ønsker at være en så god broder imod dig, som du tillader mig at være."

Der var en let skælven i Toms stemme, da han ytrede de sidste ord, og Maggies kærlige hjerte åbnede sig straks for ham med et pludseligt glimt, som da de var børn og spiste kager som et helligt tegn på forsoning. Hun rejste sig og lagde hånden på Toms skulder.

"Kære Tom, jeg ved, at du mener mig det godt, og har til hensigt at være god. Jeg ved, at du har måttet bære meget, og at du har udrettet meget. Jeg ville gerne være dig en trøster – i stedet for at plage dig. Synes du nu, at jeg har været uartig, hvad Tom?"

Tom smilede, da han så ned på hende; hans smil var altid tiltalende, når de kom, for hans grå øjne kunne lyse af ømhed under brynene.

"Nej, Maggie."

"Jeg vil måske blive en bedre pige, end du har troet."

"Det håber jeg."

"Må jeg komme igen en anden dag og skænke te for dig og hilse på Bobs lille kone igen?"

"Ja, men nu må du gå din vej, for jeg har ingen tid at spilde," sagde Tom, idet han så på sit ur.

"Vil du ikke give mig et kys?"

Tom kyssede hende på kinden og sagde:

"Så! Vær en god pige. Jeg har meget at tænke på i dag. Jeg skal i aften hen til onkel Deane og have en lang forhandling med ham."

"Kommer du til tante Gleggs i morgen? Vi skal spise til middag tidligt, for at kunne være der i god tid. Du må endelig komme – Lucy bad mig om at sige det."

"Javel; jeg har skam andet at tænke på," sagde Tom, idet han trak i klokkestrengen, så at han rev den ned.

"Nu begynder jeg at blive bange for dig og løber min vej," sagde Maggie leende, idet hun gik ud, mens Tom med mandig filosofi slyngede klokkestrengen hen i den anden ende af værelset – men det var nu ikke så langt bort. Det var et træk i

hans natur, som sikkert ikke vil være ubekendt for adskillige udmærkede mænd, der ligesom han i deres ungdom nærede meget store forhåbninger i et meget lille værelse.

5. Der viser, at Tom havde åbnet østersen

"Og nu, da vi har afgjort Newcastle-forretningen, Tom," sagde mr. Deane samme aften, da de sad sammen i bankens private værelse, "er der noget andet, jeg har lyst til at tale med dig om. Eftersom du rimeligvis vil få en ubehagelig og smudsig tid i Newcastle i de næste uger, kan du trænge til en god efterretning, som kan holde modet oppe hos dig."

Tom ventede mindre nervøst, end han havde gjort ved en tidligere lejlighed i dette værelse, mens hans onkel tog sin snusdåse frem, og trakterede begge sine næsebor med sjælden upartiskhed.

"Ser du, Tom," sagde mr. Deane endelig, idet han kastede sig tilbage i lænestolen, "verden går i et hastigere tempo nu til dags end dengang, jeg var en ung fyr. For fyrre år siden, da jeg omtrent var lige så bomstærk og kraftig som dig, kunne en mand vente at gå den største del af sit liv imellem vognstængerne og trække, inden han kunne tænke på at få pisken i hånden. Væverstolen gik langsomt, og moderne forandrede sig ikke synderlig hurtigt; jeg havde en stadskjole, jeg brugte i seks år. Alt var da i en lavere målestok, forstår du – jeg mener, folk gav ikke så mange penge ud som nu til dags. Det er dampen, som har gjort forskellen; den driver alle hjulene dobbelt så hurtigt og lykkens hjul med dem, som vor mr. Stephen Guest sagde så smukt ved årsfesten forleden. Det er mærkværdigt, hvor han kan ramme sømmet på hovedet, skønt han ikke ser noget til forretningen. Jeg kan ikke sige, at den omtalte forandring mishager mig som så mange andre mennesker. Handel, Tom, åbner en mands øjne; og hvis

befolkningen tager til her på jorden, hvad den jo faktisk gør, må verden lægge sin hjerne i blød og se til at gøre opfindelser både i den ene og anden retning. Jeg ved, at jeg har udført min rolle som almindelig forretningsmand. Nogen har sagt, at det er en smuk opfindelse, at få to tønder korn til at gro, hvor der før kun groede én, men det er også en smuk opfindelse at fremme udvekslingen af landenes produkter og bringe kornet hen til de munde, der er sultne. Og det er nu vor forretning. Den anser jeg for en så hæderlig stilling i samfundet, som nogen mand kan ønske sig."

Tom vidste, at den sag, hans onkel ville omtale, ikke behøvede hastværk, for mr. Deane var alt for snild og praktisk en mand til at lade gamle minder eller snustobak forsinke handelens fremskridt. I det sidste par måneder var det i virkeligheden blevet antydet Tom, at det ikke ville vare længe, før der blev tilbudt ham en fordelagtigere stilling i firmaet. Ved begyndelsen af mr. Deanes lange tale havde han strakt sine ben ud, stukket hænderne i bukselommerne, og beredt sig på at høre nogle indledende forvirrede bemærkninger, der skulle vise, at det var gået mr. Deane godt på grund af hans egne fortjenester, og at det var unge mænds egen skyld, når de ikke havde samme held i verden. Han blev derfor temmelig overrasket, da hans onkel stillede ham et direkte spørgsmål:

"Lad mig nu engang se – er det nu ikke syv år siden, at du henvendte dig til mig om en plads – hvad, Tom?"

"Jo, sir, jeg er nu tre og tyve år gammel," svarede Tom.

"Ja, det er sandt – men det er nu lige så godt, at vi ikke taler om det, for du kan gå for at være en god del ældre, og alder er ganske godt i forretningslivet. Jeg kan meget godt huske, da du

kom; jeg husker, at jeg straks kunne se, at der var muligheder i dig, og det var det, der opmuntrede mig. Og det glæder mig at sige, at jeg havde ret – jeg bliver forresten ikke så tit narret. Jeg var naturligvis lidt sky ved at promovere min egen nevø, men det glæder mig at sige, at du har gjort mig ære, og hvis jeg selv havde en søn, ville det ikke være mig imod, om han lignede dig."

Mr. Deane klappede atter på snusdåsen, åbnede den og gentog med en vis følelse: "Nej, det ville ikke være mig imod, om han lignede dig."

"Det glæder mig, at du er fornøjet med mig, onkel; jeg har gjort mit bedste," sagde Tom på sin stolte, uafhængige måde.

"Ja, Tom, jeg er fornøjet med dig. Jeg vil ikke tale om din opførsel som søn, skønt den også efter min mening har en hel del at sige. Men som medlem af firmaet må jeg sige, at du har vist alle de egenskaber, en forretningsmand kan være stolt af. Det er en smuk forretning, vi har – en prægtig forretning, Tom – og der er ingen grund til, at den skulle ophøre med at vokse; kapitalen vokser til stadighed, og vore forbindelser ligeledes, men der noget andet, som enhver både stor og lille forretning må have, hvis den skal trives, og det er dygtige folk til at lede den – mænd med energi, pålidelige mænd, og ikke af disse moderne overfladiske fyre. Både mr. Guest og jeg er enige om den ting. For tre år siden optog vi Gell i forretningen; vi gav ham part i oliemøllen. Hvorfor? Fordi Gells tjeneste var en præmie værd. Således vil det altid blive, Tom. Således gik det mig. Og selv om Gell næsten er ti år ældre end du, er der andre grunde, som taler til din fordel."

Tom blev lidt nervøs, efterhånden som hans onkel talte; han var sig bevidst at have noget på hjerte, der måske ikke var

behageligt for onklen, fordi det snarere var en slags fordring end en modtagelse af det tilbud, han forudså.

"Det er en selvfølge," vedblev mr. Deane efter at have taget en ny pris, "at dit slægtskab med mig taler til din fordel, men jeg skal ikke nægte, at selv om du slet ikke havde været i familie med mig, ville din energi i sagen med Pelleys bank alligevel have bevæget mr. Guest og mig til at lade dig tilflyde en eller anden anerkendelse for de tjenester, du har gjort os. På grund af din forretningsdygtighed og hele din opførsel har vi derfor besluttet at give dig en procentandel i forretningen, som det vil være os en glæde at kunne forøge med tiden. Vi anser dette af mange grunde for bedre end simpelthen at forhøje din gage. Du vil få mere indflydelse derved, og du vil bedre kunne lette noget af den byrde, som hviler på mine skuldre. Jeg er endnu fuldkommen arbejdsdygtig – Gud ske lov, men jeg begynder at blive gammel – det kan ikke nytte at nægte det. Jeg har sagt mr. Guest, at jeg ville meddele dig vor beslutning, og når du kommer tilbage fra din forretning i norden, kan vi altid tales ved om enkelthederne. Det er en stor lykke for en ung mand på tre og tyve år, men jeg skylder dig at sige, at du har fortjent den."

"Jeg er selvfølgelig både dig og mr. Guest meget taknemmelig – navnlig dig, som først tog mig ind i forretningen og har haft en del besvær af mig siden."

Tom talte med en let skælven i stemmen, og standsede, da han havde sagt disse ord.

"Ja, ja," sagde mr. Deane, "jeg skyr ikke noget besvær, når jeg kan se, at det fører til et resultat. Jeg har skam også haft megen ulejlighed af Gell, ellers var han ikke blevet, hvad han er."

"Men der er noget, jeg tit har tænkt på at sige dig, onkel, men jeg har hidtil aldrig haft mod til det. Hvis du kan huske, den gang fader gik fallit, var der tale om, at dit firma ville købe møllen; jeg ved, at du syntes, det ville være en meget god forretning, navnlig når der blev anvendt dampkraft."

"Det er ganske rigtigt – men Wakem overbød os; han havde nu sat sig det i hovedet. Det er nu engang hans specialitet at komme folk på tværs."

"Det kan måske ikke nytte, at jeg for øjeblikket taler om den sag," vedblev Tom, "men jeg ønsker, at du skal vide, hvad jeg tænker med hensyn til møllen. Jeg holder overmåde meget af den. På sit dødsleje ønskede fader, at jeg skulle prøve på at komme i besiddelse af den igen, hvis jeg kunne; den har været i hans familie i fem generationer. Jeg har lovet fader det, og jeg er desuden knyttet til det sted – intet andet kan behage mig således. Og hvis det nogensinde skulle stemme med din anskuelse, at købe møllen til foråret, ville jeg have mere udsigt til at opfylde faders ønske. Jeg ville ikke haft mod til at sige dig dette, hvis du ikke havde været så venlig at sige, at mine tjenester have været af noget værd. Og jeg vil opgive langt større lykke her i livet, hvis jeg kunne få møllen igen – jeg mener, være herre på den og efterhånden afbetale på den med arbejde og penge."

Mr. Deane hørte opmærksomt efter og så tankefuld ud.

"Det er vist," sagde han efter en pause, "at tingen var mulig, hvis der var mindste udsigt til, at Wakem nogensinde ville skille sig ved ejendommen, men det tror jeg ikke. Han har sat den unge Jetsome til at bestyre den, og jeg er sikker på, at han har haft sine grunde, da han købte den."

"Han er en dårlig fyr, den unge Jetsome," sagde Tom. "han er begyndt at drikke, og de siger, at han lader forretningen passe sig selv. Luke fortalte mig det – vor gamle møllersvend. Han vil ikke blive i møllen, hvis der ikke sker en forandring. Jeg har tænkt mig, at når det er sådan fat, er Wakem måske mere villig til at skille sig ved møllen. Luke siger, at han ærgrer sig frygteligt over den tilstand, alt er i."

"Jeg skal tænke over det, Tom. Jeg må forhøre mig nøjere om sagen og tale med mr. Guest om det. Men ved du, det forekommer mig ikke så ganske rigtigt, at du bliver sat til noget ganske nyt; det var jo netop her i forretningen, at vi havde brug for dig."

"Jeg skulle nok kunne udrette mere end at passe møllen, når sagen først var kommet i god orden. Jeg ønsker kun at have rigeligt at bestille. Der er intet andet, jeg bryder mig om i denne verden."

Der var noget næsten melankolsk i denne bemærkning for et ungt menneske på tre og tyve år selv overfor en mand som onkel Deane, der holdt meget af forretninger.

"Ja, det er en god snak," sagde han. "Der vil komme en dag, da du vil have en kone at bryde dig om, hvis det bliver ved at gå dig sådan her i verden. Men hvad møllen angår, er det bedst, at vi foreløbig stiller den sag i bero. Nå, jeg har lovet dig at tænke over sagen, og når du kommer tilbage, kan vi altid tales ved. Jeg skal nu hjem. Kom og spis frokost hos os i overmorgen, så kan du sige farvel til din moder og søster, inden du rejser."

6. Der tjener til at oplyse attraktionens love

Det må nu være enhver klart, at Maggie var kommet til et punkt i sit liv, hvor en ung dame havde alle mulige gode udsigter. Indtrådt i St. Oggs' højere samfundskredse, med en tiltalende personlighed, som desuden var ubekendt for størstedelen af de unge herrer, og med en så beskeden hjælp af klædedragten, som man kan slutte sig til af Lucys ivrige samtale med tante Pullet, var Maggie visselig ved et vendepunkt i sit liv. I Lucys første aftenselskab anstrengte unge Torry sine ansigtsmuskler mere end sædvanligt, for at "den mørkøjede pige henne i krogen" skulle lægge mærke til ham. Når han satte lorgnetten i øjet, og flere unge damer gik hjem med den beslutning, at ville have korte ærmer med kniplinger i deres kjoler og sætte deres hår i en krans af fletninger om hovedet, for "miss Deanes kusine havde set så godt ud". Stakkels Maggie var med al sin indre bevidsthed om en sørgelig fortid og anelse om en besværlig fremtid i virkeligheden på nippet til at blive misundt – hun gav stof til samtale i billardværelset og mellem intime veninder, der i fællesskab drøftede modens lunefulde fordringer. Misserne Guest, der omgikkes med familierne i St. Oggs med en vis nedladenhed, og var mønstre for god tone og mode i staden, gjorde Maggie til en undtagelse. Hun samtykkede ikke straks i alle de anskuelser, der udtaltes, og som er klingende mønt i selskabslivet, hun indrømmede sin uvidenhed overfor selskabelige regler på en måde, der bar præg af *gaucherie* og forhindrede, at samtalen blev flad og flov, og det er en kendsgerning, at damer ikke er ilde stemt over for et nyt bekendtskab af deres eget køn, når det viser visse mangler i

sammenligning med dem selv. Og Maggie var så fuldkommen fri for alle disse småkoketterier, som ifølge traditionen kunne drive mænd til fortvivlelse, at hun pådrog sig megen kvindelig medlidenhed, fordi hun, trods sin skønhed, havde så liden magt. Hun havde ikke mange fordele, stakkels pige; men det måtte også indrømmes, at hun ikke gjorde fordringer; hendes ligefremhed og mangel på væsen var simpelthen følgen af hendes indesluttede og stille liv. Det var kun et under, at hun ikke var en smule simpel, når man huskede, hvilke slægtninge både hun og Lucy havde. Når der hentydedes til disse slægtninge gyste misserne Guest altid lidt. Det var ikke behageligt ved ægteskab at komme i familie med sådanne folk som Gleggs og Pullets, men det kunne ikke nytte at gøre modstand mod Stephen, når han en gang havde sat sig noget i hovedet, og der kunne ganske vist heller ikke indvendes noget mod Lucy selv – enhver måtte holde af hende. Hun ville naturligvis gerne have, at misserne Guest opførte sig venligt imod en kusine, hun selv holdt så meget af, og Stephen ville vistnok heller ikke være tilfreds, hvis det skortede på høflighed. Under disse omstændigheder manglede det ikke på invitationer til Park House eller andre steder; miss Deane var nemlig et alt for yndet og anset medlem af samfundet i St. Oggs til at man kunne undlade nogen opmærksomhed mod hende.

Således førte Maggie for første gang en ung dames liv og lærte, hvad det er at stå op om morgenen uden at have nogen bydende grund til snarere at foretage sig det ene end det andet. Denne nye følelse af lediggang og glæde i den milde luft og den kommende vårs friske duft – i musik, solskin, spadsereture og drømmende sejlture på floden – kunne næppe undlade at

udøve en berusende indflydelse på hende efter de mange år fulde af sorg og savn, og der var næppe hengået en uge, før Maggie begyndte at glemme sine melankolske minder og anelser. Livet var sikkert mere glædeligt for hende nu; det var morsomt for hende at klæde sig på om aftenen, og at føle, at hun selv var en af forårstidens smukke blomster. Og alle vegne ventede beundrende øjne på hende; hun var ikke længere en person, som ingen lagde mærke til, ingen tog hensyn til, og som blev forbigået ved enhver lejlighed. Det var også behageligt, når Lucy og Stephen var ude at ride, at sætte sig ved pianoet og gøre den erfaring, at det gamle forhold mellem hendes fingre og tangenterne vedvarede, at det så at sige genoplivedes som et gammelt sympatetisk venskab, adskillelse ikke kan udrydde – at gengive de melodier, hun havde hørt aftenen før, og blive ved at spille dem, indtil hun syntes at hun havde truffet den rigtige måde, de burde gengives på. Hendes musikalske tilbøjelighed var ingenlunde tegn på et stort specifikt talent; hendes sans for musik var i grunden kun en ny form for den lidenskabelige sensibilitet, der tilhørte hendes hele natur, og som blandede hendes dyder og fejl mellem hinanden, gjorde hendes kærlighed til en utålmodig attrå, men også forhindrede hendes forfængelighed i at antage form af simpelt kvindeligt koketteri og skænkede den ærgerrighedens poesi. Men vi behøver ikke at fortælle Maggies karakter; det er hendes historie, vi beskæftiger os med, og den kan næppe forudsiges, selv om man kendte hendes karakter til punkt og prikke i de mindste detaljer. For vort livs tragedie skabes ikke helt fra det indre. "Karakter" – siger Novalis i en af sine omstridte aforismer – "karakter er skæbne." Men den er ikke

hele vor skæbne. Prins Hamlet af Danmark var spekulativ og irresolut, og vi har som følge deraf en stor tragedie. Men hvis hans fader var blevet en gammel mand, og hans onkel var død tidligt, er det sandsynligt, at Hamlet havde ægtet Ophelia og havde levet med ry for at være en meget fornuftig mand, trods hans mange monologer, hans sære sarkasmer imod Polonius' smukke datter, for ikke at tale om hans ligefremme uhøflighed imod hans svigerfader.

Maggies skæbne er altså for øjeblikket skjult; vi må vente på at den afslører sig som en ubekendt flods løb; vi ved kun at floden er fuld og hurtig, og at alle floder har samme endelige hjem. Under påvirkning af sine nye glæder ophørte Maggie selv at tænke på sin fremtid med den levende, urolige fantasi, der var hende egen, og hendes ængstelighed for på ny at møde Philip begyndte at svinde; hun var måske ubevidst tilfreds med, at mødet var blevet udsat indtil videre.

Philip var nemlig ikke kommet den aften, man ventede ham, og mr. Stephen Guest bragte den meddelelse, at han var rejst til kysten – rimeligvis for at gøre studier – og det var ikke afgjort, hvornår han kom tilbage. Det lignede Philip således at rejse sin vej, uden at lade nogen vide det. Først efter fjorten dages forløb kom han hjem og fandt Lucys breve; han var rejst, før han vidste, at Maggie var kommet til byen.

Man måtte være nitten år for at skildre de følelser og de stemninger, det bemægtigede sig Maggie i disse fjorten dage, da hun nød livets nye glæder i fulde lange drag. Der hengik ikke mange timer i disse dage, hvor mr. Stephen Guest ikke sad ved Lucys side eller stod ved siden af fortepianoet, eller spadserede med hende på en eller anden ekskursion; hans opmærksomhed

blev større og mere udholdende, og det var kun, hvad alle havde ønsket. Lucy var meget lykkelig, så meget mere som Stephens selskab var blevet mere interessant og morsomt, siden Maggie var kommet. Der førtes spøgende samtaler – undertiden også alvorlige, i hvilke både Stephen og Maggie afslørede sig til Lucys forundring, og mere end en gang tænkte den unge pige på, at deres liv ville blive en henrivende kvartet, når Maggie havde ægtet Philip Wakem. Er det uforstandigt, at en ung pige kan nyde sin elskers selskab mere end før, når en tredje person er til stede, og ikke i mindste måde er jaloux, skønt talen i reglen rettes til denne tredje person? Ikke når den omtalte unge pige er så rolig som Lucy, så sikker på elskerens følelser og så lidet tilbøjelig til at tro noget, det kunne omstyrte hendes mening, hvis ikke positive beviser taler imod den. Desuden sad Stephen ved siden af Lucy; det var hende, han bød armen, hende, han appellerede til som sin medhjælper i diskussionerne, og hver dag viste han samme høflige ømhed, samme omhu for at gøre, hvad der behagede hende og opfylde hendes ønsker. Var der virkelig den samme ømhed hos ham? Lucy syntes, at der var mere, og det var intet under, at hun ikke kunne opfatte den virkelige betydning af forandringen. Stephen var sig den næppe selv bevidst, eller skyede at komme til klarhed om den. Hans personlige opmærksomheder overfor Maggie var forholdsvis ubetydelige; der var endog kommet noget vist fremmed ind i forholdet mellem dem, som forhindrede en tilbagevenden til det svage tilløb til galanteri, han havde vist hende den første dag i båden. Hvis Stephen trådte ind i værelset, når Lucy ikke var der, eller når Lucy gik ud, vekslede de ikke et ord; Stephen gav sig mine af at studere

bøger eller musik med stor iver, mens Maggie hårdnakket sad bøjet over sit sytøj. De var gensidigt bevidste om hinandens nærværelse og følte sig på en måde trykket af den. Og dog længtes de begge efter det samme den næste dag. Ingen af dem havde begyndt at reflektere over sagen eller at spørge i tavshed: "Hvad skal alt dette blive til?" Maggie følte kun, at livet viste hende en ganske ny side; og hun var så fordybet i denne nye erfaring, at der ikke var levnet hende energi til at undersøge den nøjere og gøre sig rede for den. Stephen afholdt sig med vilje fra alle undersøgelser og ville ikke indrømme for sig selv, at han følte en indflydelse, der kunne udøve nogen forandring på ham. Og når Lucy igen kom ind i værelset, var det, som om trykket straks blev fjernet; Maggie kunne da modsige Stephen og le ad ham, og han kunne anbefale hende i fremtiden at have mere respekt for mændenes meninger. Maggie kunne se Stephen ind i ansigtet – noget hun af den ene eller anden grund altid undgik, når de var alene; og han kunne endog bede hende om at akkompagnere sig, eftersom Lucys hænder var beskæftiget med basar-arbejder, og holde forelæsninger for hende om at spille i en hurtigere takt, hvilket var Maggies svage side.

En dag – det var netop den dag, Philip kom tilbage til St. Oggs – havde Lucy lovet at tilbringe aftenen hos mrs. Kenn, der pludselig var blevet syg, og som derfor havde måttet give afkald på sine funktioner ved basaren og overdrage dem til nogle andre unge damer, af hvilke hun ønskede Lucy skulle være den ene. Løftet var blevet givet i Stephens nærværelse, og han havde hørt Lucy sige, at hun nu måtte stå tidligt op om morgenen for at kunne besørge alt i orden til den længe forberedte fest.

"Her er en anden af de moralske følger af den idiotiske basar," udbrød Stephen, "at tage unge piger bort fra deres hjem for at stille dem op imellem broderede ridiculer og lykkehjul! Jeg gad vide, hvad det er kvindens opgave her i livet, hvis det ikke er, at holde ægtemænd pænt i deres hjem og tvinge pebersvende til at gå ud. Hvis det bliver således ved, ville samfundets bånd snart briste, og alt vil blive kaos."

"Det bliver ikke således ved – vær De kun rolig," sagde Lucy leende, "for basaren skal afholdes på mandag otte dage."

"Gud være lovet!" sagde Stephen. "Kenn sagde selv forleden, at det var ham meget imod, at barmhjertighedsgerninger skulle udføres af forfængelighed; men da det engelske publikum ikke er forstandigt nok til at ville finde sig i den direkte beskatning, så må St. Oggs indkalde dårskabens og forfængelighedens reserver for at kunne få kraft til at bygge skoler."

"Har dr. Kenn virkelig sagt det?" spurgte Lucy, idet hendes nøddebrune øjne antog et ængsteligt udtryk. "Jeg har aldrig hørt ham udtale sig om det; jeg troede, han billigede vore handlinger."

"Jeg er vis på, han billiger *Deres* handlinger," sagde Stephen kærligt. "Det ser ganske vist ikke videre godt ud, at De skal ud i aften for at rådslå om slige forfængelige sager, men jeg ved, at der er velvilje og barmhjertighed på bunden af Deres hjerte."

"O, De tænker alt for godt om mig," sagde Lucy rødmende, idet hun rystede på hovedet og hermed endte samtalen. Men det var en stiltiende overenskomst, at Stephen ikke skulle komme igen om aftenen, og af den grund trak han sin formiddagsvisit ud til klokken fire.

Maggie sad alene i dagligstuen kort efter middag med Minny på skødet. Onklen var inde at få sig en middagslur, og hendes moder strikkede og nikkede på skift foran en kop kaffe inde i et andet værelse, som hun plejede at gøre til tetid. Maggie sad og kærtegnede hunden og trøstede den for dens herskerindes fraværelse, da lyden af fodtrin i grusgangen fik hende til at hæve hovedet, og hun så mr. Stephen Guest gå op igennem haven, som om han lige var kommet fra floden. Det var meget usædvanligt at se ham så tidligt efter middag! Han klagede ofte over, at de spiste så sent i Park House. Ikke desto mindre kom han gående der i sorte klæder; han havde åbenbart været hjemme og måtte være sejlet tilbage ad floden. Maggie følte blodet stige op i kinderne og hjertet banke; det var naturligt, at hun blev nervøs; hun var ikke vant til at tage imod gæster alene. Han havde set hende løfte hovedet og lettede på hatten, da han gik forbi vinduet hen til havestuedøren. Han rødmede også og så så forlegen og tosset ud, som en ung mand med noget vid og selvbeherskelse kan komme til at se ud, da han trådte ind med en rulle noder i hånden og med en vis nølende usikkerhed sagde:

"De bliver formodentlig overrasket ved at se mig igen, miss Tulliver – jeg bør gøre Dem en undskyldning, fordi jeg kommer således bag på Dem. Men jeg skulle til byen, og fik da en mand til at ro mig herned. Jeg tænkte da, at jeg med det samme kunne bringe dette udtog af "*Pigen fra Artois*" til Deres kusine; jeg glemte det i morges. Vil De være så god at give hende det?"

"Ja," sagde Maggie, der havde rejst sig forvirret med Minny i armene, og nu atter satte sig uden at vide, hvad hun skulle svare.

Stephen lagde sin hat fra sig sammen med noderne, der rullede ned på gulvet, og tog plads ved siden af hende. Han havde aldrig gjort noget sådant før, og både han og Maggie var sig fuldkommen bevidste, at det var en ganske ny situation.

"Nå, du fede kæledægge!" sagde Stephen, idet han trak hunden, der hvilede på Maggies arm, i ørene. Det var ingen bemærkning, som krævede et svar, og da den talende ikke udviklede sagen videre, standsede konversationen af sig selv. Det forekom Stephen som en handling i drømme, han var nødt til at gøre, mens han tillige måtte undre sig over sig selv – da han gav sig til at klappe Minny på hovedet. Og dog var det meget behageligt; han ønskede kun, at han vovede at se på Maggie, og at hun ville se på ham – at han måtte få et langt blik fra disse dybe sælsomme øjne. Så ville han være tilfreds og fornuftig. Han syntes, at det blev en slags monomani hos ham at længes efter dette lange blik fra Maggie, og han anstrengte bestandig sin opfindelsesevne for at finde et middel, hvorved han kunne opnå det uden at vække forlegenhed eller mistanke. Hvad Maggie angik, havde hun ingen tydelig bevidsthed – det var hende, som om en fugl med mægtige vinger sad i hendes nærhed; hun kunne ikke se op og stirrede kun på Minnys sorte pels.

Men den slags må til sidst få ende – måske det endte noget hurtigt og kun syntes langvarigt, sådan som et minuts drøm kan gøre. Stephen rejste sig til sidst i stolen, lænede sin arm på ryggen af den og så på Maggie. Hvad skulle han sige?

"Vi vil vistnok få en prægtig solnedgang i aften," sagde han, "skulle vi ikke gå ud og se den?"

"Jeg ved ikke," svarede Maggie. Derpå slog hun modigt øjnene op, så ud af vinduet og tilføjede: "Jeg skal vist spille cribbage med onkel i aften."

Der opstod atter en pause; Minny blev på ny klappet, men den var tilstrækkelig kløgtig til ikke at være taknemmelig for det – den knurrede tværtimod lidt.

"Kan De lide at være alene?"

Et underligt træk fo'r over Maggies ansigt; hun så Stephen lige ind i ansigtet og sagde: "Ville det være høfligt, hvis jeg svarede Ja?"

"Det er virkelig et farligt spørgsmål for en mand, der har trængt sig ind til Dem," sagde Stephen, henrykt over Maggies blik og fast bestemt på at vinde et nyt. "Men De vil få over en halv time for Dem selv, når jeg er borte," sagde han og så på uret. "Mr. Deane plejer aldrig at komme hjem før halv otte."

En ny pause, under hvilken Maggie hårdnakket så ud af vinduet, indtil hun samlede modet, så ned på Minnys ryg og sagde: "Jeg ville ønske, at Lucy havde været hjemme. Vi går glip af vor musik i aften."

"I morgen aften vil det blive desto bedre" sagde Stephen. "Vil De fortælle Deres kusine, at vor ven Philip Wakem er kommet til byen? Jeg så ham, da jeg gik hjem."

Det gav et sæt i Maggie – en let skælven, der fo'r igennem hende fra top til tå i et sekund. Men de nye billeder, Philips navn havde vakt, adspredte næsten den fortryllelse, som havde grebet hende. Hun rejste sig med en pludselig beslutning, lagde Minny på dens pude og gik hen og tog Lucys store arbejdskurv frem. Stephen blev ærgerlig og skuffet; han tænkte, at Maggie måske ikke kunne lide at høre Wakems navn nævne på denne

måde – for han huskede pludselig, hvad Lucy havde fortalt ham om familiestriden. Det kunne ikke nytte at blive længere. Maggie satte sig hen ved bordet for at arbejde, og havde anlagt en kold og stolt mine; og han – han lignede et tossehoved, der ikke ved, hvorledes man opføre sig. En så overflødig, umotiveret visit som denne var nok til at gøre en mand latterlig og frastødende. Det var tydeligt, at det måtte være gået op for Maggie, at han havde spist til middag i sit eget værelse og atter havde skyndt sig afsted for at træffe hende alene.

Det var en temmelig drengeagtig situation for en ung mand på femogtyve år, der har studeret jura! Men det er derfor ikke mindre sandt, at den var således.

I dette øjeblik trillede Maggies nøgle garn ned på gulvet, og hun rejste sig for at tage det op. Stephen rejste sig også, fangede nøglet, og overrakte hende det med et ærgerligt klagende udtryk i sit ansigt, der gav hans øjne et ganske nyt udtryk for Maggie.

"Farvel!" sagde Stephen i en tone, der var halvt fortrydelig, halvt beundrende. Han vovede ikke at strække hånden ud, – han holdt begge hænderne på ryggen, mens han talte.

Maggie tænkte, at hun måske havde været uartig mod ham.

"Vil De allerede gå?" sagde hun frygtsomt.

"Ja, det er det klogeste," svarede Stephen, idet han betragtede hende med samme attrå som en vandrer i ørkenen betragter en fjern oase. "Båden venter på mig ... Vil De hilse Deres kusine?"

"Ja."

"Jeg mener, sige hende, at jeg har bragt noderne."

"Ja."

"Og at Philip er kommet hjem."

"Ja." Maggie lagde ikke mærke til Philips navn denne gang.

"Vil De ikke gå lidt med ud i haven?" sagde Stephen i en mild tone, men i næste øjeblik var han ærgerlig over, at hun ikke havde svaret ham Nej, for hun gik hen til den åbne havedør, og han var nødt til at tage sin hat og gå hen til hende. Men han tænkte på, hvorledes han skulle vinde hendes tillid igen.

"Vil De ikke have min arm?" sagde han i en lav tone, som om det var en hemmelighed.

Der er noget forunderligt vindende for de fleste kvinder i at blive tilbudt en mands arm; den unge pige trænger ikke til hjælp eller støtte i det øjeblik, men følelsen af, at den er til stede, at den er udenfor hende og dog er hendes, er tillokkende og virker på hendes fantasi. Enten af denne eller andre grunde tog Maggie den tilbudte arm. Og de spadserede rundt om græsplænen og under bøgenes hældende grene i den samme tågede, drømmende tilstand, de havde befundet sig i for et kvarter siden; kun at Stephen havde fået det blik, han længtes efter, uden at han derfor var blevet fornuftigere. Maggie havde uklare, forunderlige tanker; hun spurgte sig selv: hvorledes går det til, at jeg går her? Hvorfor er jeg gået ud med ham? Der blev ikke talt et ord. De ville ikke have været hinanden så nær, hvis dette var sket.

"Tag Dem i agt for dette trin!" sagde Stephen endelig.

"Jeg må nu gå ind," sagde Maggie, der blev løst fra fortryllelsen ved at høre ham tale. "Farvel!"

I samme øjeblik trak hun sin arm til sig og løb tilbage til huset. Hun tænkte ikke over, at mindet om den sidste halve time ville blive endnu mere pinefuld derved. Hun havde ingen

tanke for det. Hun kastede sig tilbage i en lænestol og brast i gråd.

"O, Philip, Philip – jeg ønsker, at vi atter var sammen – så fredeligt og roligt – i det røde dyb."

Stephen stirrede efter hende et øjeblik; derpå gik han ned til båden og sejlede hen til værftet. Han steg i land og tilbragte aftenen med at spille billard og ryge den ene cigar efter den anden. Han var fast bestemt på ikke at indlade sig på videre undersøgelser af det passerede – han ville kun have det stående for sig som et faktum. Han så stadig ind i Maggies øjne, og hun støttede sig på hans arm.

Men der kom den nødvendighed at gå alene hjem i det klare månelys og derved nødvendigheden af at forbande sin egen dårskab og bittert fortryde den, idet han besluttede aldrig mere at være alene med Maggie. Han elskede Lucy, han var knyttet til hende, forlovet med hende, – så bundet til hende, som nogen hæderlig mand kunne være; – det var alt sammen galskab. Han ønskede, at han aldrig havde set denne Maggie Tulliver; hun kunne måske blive en sød, sær, besværlig, tilbedelsesværdig hustru for en eller anden mand – han ville aldrig selv have valgt hende. Mon hun følte som han? Han håbede, at hun – ikke gjorde det. Han burde ikke have gået derhen. Han ville beherske sig bedre i fremtiden. Han ville gøre sig uvenner med hende – skændes med hende, være ubehagelig mod hende. Være ubehagelig mod hende? Var det muligt, at være ubehagelig mod en skabning, der havde sådanne øjne – trodsige og bønfaldende, kolde og lidenskabelige, bydende og ydmyge – fulde af de skønneste modsigelser. At se en sådan kvinde

behersket af kærlighed til sig ville være en skøn lod – for en anden mand.

Der kom et halvt undertrykt udbrud, som endte den indre monolog, da Stephen kastede sin sidste cigarstump bort, stak hænderne i lommen og vandrede igennem buskadset udenfor sin faders hus. Dette udbrud var ingen velsignelse.

7. Philip optræder igen

Den næste morgen var meget regnfuld; det var en af de morgener, hvor unge mandlige naboer, der ikke har noget påtrængende at bestille i deres hjem, holder af at aflægge deres smukke veninder besøg af ubegrænset varighed. Hvis to mennesker holder af hinanden, kan der i grunden ikke tænkes noget behageligere end en regnfuld formiddag i England. Det engelske solskin er upålideligt; man kan aldrig være rigtig sikker, og hvis man sætter sig i græsset, kan det let føre til en alvorlig fortalelse. Men regnen kan man stole på. Man galopperer til hest igennem den, iført en regnkappe, og befinder sig pludselig ved siden af den, man holder mest af; man tager plads lidt højere eller lidt lavere end den stol, ens gudinde troner på, som det kan falde sig (det kommer i virkeligheden ud på det samme, og er grunden til, at man på en gang forguder kvinder og ser ned på dem), og har en højst tiltalende vished om, at man er fri for damevisitter.

"Stephen vil komme tidligere i dag end sædvanlig, er jeg vis på," sagde Lucy, "det gør han altid, når det er regnvejr."

Maggie svarede ikke; hun var vred på Stephen. Hun tænkte på, at hun i grunden ikke kunne lide ham, og hvis det ikke havde været regnvejr, ville hun straks være taget hen til tante Glegg og således helt have undgået ham. Som forholdene var, måtte hun se at finde et påskud til at blive hos sin moder udenfor dagligstuen.

Men Stephen kom ikke tidligere, og der var en anden besøgende – en nærmere nabo – der kom førend ham. Da Philip trådte ind i værelset, bukkede han for Maggie, for han

følte, al deres bekendtskab var en hemmelighed, han ikke måtte forråde; men da hun trådte hen til ham og rakte hånden ud, gættede han straks, at Lucy var medvider.

De blev begge grebet af en vis sindsbevægelse, skønt Philip havde tilbragt mange timer med at forberede sig på mødet. Som alle mennesker, der har vandret gennem livet uden at forlange eller vente nogen sympati af andre, tabte han imidlertid sjældent herredømmet over sig selv, og hans stolthed forbød ham at lægge nogen kendelig sindsbevægelse for dagen. En smule mere bleghed end sædvanlig, et lille træk ved næseborene, mens han talte, og en halvt umærkelig forandring af stemmen, der af fremmede kunne opfattes som et tegn på kold ligegyldighed, var alt, hvad der antydede, at noget usædvanligt foregik i Philips indre.

Men Maggie, som ikke var i besiddelse af denne evne til at skjule sine følelser, fik tårer i øjnene, da de i tavshed trykkede hinandens hænder. Det var ikke smertelige tårer; de havde snarere samme oprindelse som de tårer, kvinder og børn udgyder, når de har fundet nogen at støtte sig til og se tilbage på truende farer. For Philip, som for kort tid siden stadig havde beskæftiget Maggie med den følelse, at Tom havde ret til at gøre hende bebrejdelser for hans skyld, var nu blevet en slags tilflugt for hende, hvor hun kunne hente styrke og befrielse. Hendes rolige ømme kærlighed for Philip, der havde slået rod i barndommen, dens minder om lange fortrolige spadsereture, det faktum, at følelserne for ham snarere appellerede til hendes medlidenhed og kvindelige opofrelse end til hendes forfængelighed eller andre egoistiske karaktertræk, alt dette forekom hende nu som en helligdom, hvor hun kunne finde

fred for en lokkende indflydelse, som hendes bedste instinkter bød hende at modstå, da de kun kunne volde nye ulykker og frygtelige katastrofer. Denne nye fornemmelse af hendes forhold til Philip neutraliserede de ængstelige følelser, hun ellers ville have næret for, at hun skulle overskride Toms forbud ved en alt for fortrolig omgang, og hun rakte ham derfor hånden og følte tårerne stige op i sine øjne uden nogen bevidsthed om at gøre uret. Scenen var netop således, som Lucy havde ventet den, og hendes hjerte frydede sig ved at kunne bringe Philip og Maggie sammen igen, skønt hun, med al sin velvilje for Philip, ikke kunne modstå den tanke, at hendes fætter Tom kunne undskyldes, når han ikke syntes, at de passede for hinanden. Så stor var den fysiske forskel mellem dem, og af en prosaisk person som fætter Tom, der ikke kunne lide poesi og eventyr, havde man ikke ret til at vente andet. Men hun begyndte at tale så hurtigt som muligt for at gøre ende på den lidt pinlige situation.

"Det var virkelig meget smukt og opofrende af Dem," sagde hun med sin lille velklingende stemme, der lød som fuglekvidder, "at De kom så hurtigt herhen lige efter Deres ankomst til byen. Og da De har båret Dem så pænt ad, vil jeg tilgive Dem, at De løb bort på så ubelejlig en tid uden at underrette Deres venner om det. Kom og sid ned her," vedblev hun, og trak en stol frem til ham, "og De skal se, hvor jeg vil behandle Dem nådigt."

"De kan aldrig regere godt, miss Deane," sagde Philip, idet han tog plads, "fordi ingen kan tro på Deres strenghed. Folk vil altid få mod til at handle letsindigt overfor Dem, fordi de i forvejen er sikre på, at De vil være overbærende."

Lucy gav et spøgende svar, men Philip hørte det ikke, fordi han vendte sig om til Maggie, der sad og stirrede på ham med det åbne, kærlige, forskende blik, man betragter en ven med, som man længe har været skilt fra. Hvor længe havde deres skilsmisse ikke varet? Og Philip følte den med samme styrke, som om den var foregået dagen i forvejen; erindringen var så levende og skarp hos ham, alt, hvad der var blevet sagt ved deres sidste møde stod så levende for ham, at han med al den jalousi og mistillid, der fandtes i hans natur, syntes at læse en forandring af Maggies følelser og væsen i hendes blik og opførsel. Det blotte faktum, at han halvt frygtede for det og halvt ventede det, måtte naturligvis vække denne tanke hos ham, så længe han ikke havde noget positivt bevis for det modsatte.

"Det er en herlig ferie, jeg har, kan De være vis på," sagde Maggie. "Lucy er som en gudmoder i eventyrene; hun har forvandlet mig fra en Askepot til en prinsesse på utrolig kort tid. Jeg bestiller intet den hele udslagne dag uden at glæde mig ved livet, og hun kan altid regne ud, hvad jeg ønsker, førend jeg selv har gjort mig det klart."

"Så er jeg vis på, at miss Deane er overordentlig glad ved at have Dem hos sig," sagde Philip. "De må være bedre end en hel samling dukker, hun kan kæle for. Og De ser så rask og lykkelig ud ved forandringen."

Denne slags samtale fortsattes i nogen tid, indtil Lucy, der besluttede at gøre ende på det med et ikke ringe forstillelsestalent råbte, at hun havde glemt noget og hurtigt forlod værelset.

I samme øjeblik lænede Philip og Maggie sig over mod hinanden og trykkede på ny hinandens hænder med et sørgmodigt tilfredst blik, som venner, der mødes med en frisk sorg tyngende på sig.

"Jeg sagde min broder, at jeg ønskede at se Dem, Philip," sagde Maggie dæmpet, "jeg bad ham løse mig fra mit løfte, og han gav efter."

Maggie ønskede straks at underrette Philip om den stilling, de måtte indtage overfor hinanden, men hun holdt pludselig inde. Det, der var hændet, siden han første gang talte til hende om sin kærlighed, var så pinligt, at hun gyste tilbage for at være den første, der berørte det. Det var jo næsten en forhånelse mod Philip at nævne Toms navn – Tom, der havde hånet ham. Men Philip tænkte så helt på hende i dette øjeblik, at det ikke var ham muligt at være ømfindtlig i andre henseender.

"Så kan vi da endelig være gode venner, Maggie? Der er intet, som kan hindre det?"

"Vil Deres fader ikke gøre vanskeligheder?" spurgte Maggie og trak hånden til sig.

"Jeg vil ikke opgive Dem, uden at De selv ønsker det," sagde Philip og rødmede. "Der er ting, hvor jeg ganske bestemt vil modsætte mig min faders vilje, som jeg tidligere sagde Dem. Dette er en af disse ting."

"Så er der intet til hinder for, at vi kan være gode venner, Philip – det vil sige, se hinanden og tale med hinanden, så længe jeg er her: for jeg rejser snart bort igen. Det er min hensigt at komme bort med det første – jeg har fået en ny plads."

"Er det absolut nødvendigt, Maggie?"

"Ja, jeg kan ikke blive her længe. Jeg ville kun blive uskikket til det liv, jeg dog alligevel må tage fat på. Jeg kan ikke tåle at være afhængig – jeg kan ikke leve sammen med min broder – skønt han er meget god imod mig. Han ville gerne sørge for mig, men tanken er mig utålelig."

Philip forblev tavs i nogle minutter og sagde derpå i den høje, ivrige tone, der hos ham antydede, at han med magt undertrykte en eller anden stærk sindsbevægelse:

"Er der intet andet alternativ, Maggie? Er det liv fjernt fra alle, som holder af Dem, det eneste, som De kan tillade Dem selv?"

"Ja, Philip," sagde hun, og sendte ham et bønfaldende blik, som om hun besvor ham at tro, at hun var nødsaget til at fastholde sin beslutning. "I det mindste for øjeblikket; jeg kan jo ikke vide, hvad årene vil bringe. Men jeg begynder at tro, at kærligheden aldrig vil bringe mig nogen lykke; den har altid været blandet med så megen sorg for mig. Jeg ville ønske, at jeg kunne opgive den, og skabe mig et nyt liv uden for den, som mænd kan gøre det."

"Så er De altså vendt tilbage til Deres gamle tanker under en ny form, Maggie – de tanker, jeg plejede at bekæmpe," sagde Philip med lidt bitterhed. "De ønsker stadig at finde en måde, hvorpå De kan resignere og undgå al sorg og smerte. Jeg siger Dem atter og atter, at der ikke gives nogen sådan udvej, med mindre De kan forandre Deres hele natur og væsen. Hvad ville der blive af mig, hvis jeg søgte at undgå smerte? Vrede og kynisme ville være mit eneste opium, hvis jeg ikke kunne henfalde til en slags frivillig galskab og bilde mig ind at være

Himlens yndling, siden jeg ikke har haft det held at blive menneskenes."

Philips bitterhed havde antaget en lidenskabelig farve, mens han talte; ordene var åbenbart udbrud af en eller anden indre følelse såvel som et svar til Maggie. Der var noget, som tyngede stærkt på ham i dette øjeblik. Med taktfuld stolthed gyste han tilbage for enhver hentydning til kærlighed – eller til det løfte, hun engang havde givet ham. Det ville have været, som om han indkrævede et tilgodehavende af Maggie; det ville være som om han udøvede en lav tvang imod hende. Han kunne ikke dvæle ved det faktum, at han ikke selv havde skiftet mening; for også dette ville have haft udseende af at være en direkte appel. Hans kærlighed til Maggie var måske mere end alle hans andre følelser præget med bevidstheden om, at han ikke lignede andre mænd, at han var en undtagelse – og at hun som alle andre selvfølgelig måtte betragte ham i dette lys.

Men Maggie blev slået af sin samvittighed.

"Ja, Philip," sagde hun med den samme barnlige fortrydelse, hun fordum havde, når han irettesatte hende. "De har ret. Jeg tænker altid for meget på mine egne følelser, og ikke nok på andres – ikke nok på Deres. Det ville være godt, om jeg altid havde Dem, som kunne sige mig mine fejl, og lære mig noget bedre: Meget af det, De plejede at sige mig, har vist sig at være sandhed."

Maggie sad og støttede albuen på bordet, hvilede hovedet i hånden og betragtede Philip med et venligt og tillige bønfaldende blik, mens han gengældte hendes øjekast med et udtryk, der efterhånden – således forekom det hende – blev mindre og mindre ømt, som om det var fremkommet ved et

eller andet særligt minde. Var hans tanker også gået tilbage til noget, *hun* nu huskede? – til noget om Lucys elsker? Det var en tanke, som fik hende til at gyse; den gav hendes nuværende situation og begivenhederne den foregående aften fornyet vægt og betydning. Hun løftede armen fra bordet, og tvang sig til at skifte stilling, idet hun følte den underlige snærende fornemmelse i hjertet, der undertiden ledsager en stærk og pludselig sjælelig smerte.

"Hvad er der i vejen, Maggie? Er der sket noget?" sagde Philip med ubeskrivelig ængstelse, – for hans fantasi var altid rede til at opfinde noget, som var ulykkebringende for dem begge.

"Nej – intet!" sagde Maggie, idet hun med en kraftanstrengelse tog sig sammen. Philip måtte ikke få denne odiøse mistanke; hun ville bandlyse mindet om gårsdagen fra sin egen sjæl. "Intet!" gentog hun. "De plejede at sige, at jeg nok skulle komme til at føle, hvad resignation vil sige, og De har ret. Jeg føler det. Jeg holder alt for meget af musik og luksus; nu, da jeg er blevet delagtig i det."

Hun tog sit arbejde og gav sig i lag med det, mens Philip iagttog hende opmærksomt og tænkte på, hvad det egentlig var, der beskæftigede hendes inderste tanker. Det lå så ganske i Maggies natur, at blive grebet af en eller anden utydelig selvbebrejdelse. Men snart hørtes der en voldsom ringen på gadedøren, som rungede i hele huset – der kunne ikke være tvivl om, hvem der kom.

"Det er dog en skrækkelig måde at ringe på!" sagde Maggie, der nu var fuldstændig herre over sig selv. "Gud må vide, hvor Lucy er."

Lucy havde selvfølgelig ikke været døv, og efter et kort mellemrum, i hvilket hun udvekslede nogle bebrejdende ord med elskeren, førte hun selv Stephen ind i dagligstuen.

"Nå, gamle dreng!" sagde han, idet han gik lige hen til Philip og trykkede ham hjerteligt i hånden, mens han i forbigående bukkede for Maggie, "det er jo prægtigt, at du kom tilbage. Du ligner jo næsten en spurv på taget, der flyver ud og ind af reden, uden at melde til nogen, hvor den er henne eller hvornår den kommer tilbage. I dag er det vist tyvende gang, at jeg er klatret op af din uendelige trappe uden nytte, for jeres tjenestefolk har stadig bildt mig ind, at du var hjemme. Sligt forbitrer venskabets hellige følelse."

"Der kommer så få og besøger mig – det er næppe umagen værd at sige nogen, om jeg er ude eller hjemme," svarede Philip, der følte sig trykket ved Stephens nærværelse og hans stærke, støjende stemme.

"De befinder Dem vel, miss Tulliver, på denne regnvejrsdag?" sagde Stephen, idet han høfligt vendte sig om mod Maggie og udstrakte hånden, som om han opfyldte en besværlig social pligt.

Maggie rakte ham spidsen af sine fingre og sagde: "Tak, meget godt!" i en stolt ligegyldig tone. Philips øjne iagttog dem skarpt, men Lucy var vant til at se deres væsen overfor hinanden undergå daglige forandringer. Hun tænkte kun med beklagelse, at der var en naturlig antipati imellem dem, som af og til blev herre over deres gensidige gode vilje. "Maggie er ikke af den slags kvinder, Stephen beundrer, og hun bliver irriteret over noget i hans væsen, hun fortolker som selvtillid," var den tavse iagttagelse, der forklarede alt for den uskyldige Lucy. Stephen

og Maggie havde aldrig så snart hilst hinanden på denne studerede måde, før de begge følte sig stødt over den gensidige kulde. Og mens Stephen overdængede Philip med spørgsmål om hans sidste udflugt, tænkte han kun på Maggie, og desto mere, fordi han ikke trak hende ind i samtalen, hvilket han altid plejede at gøre. "Maggie og Philip ser ikke lykkelige ud," tænkte Lucy, "det første møde har været bedrøveligt for dem."

"Jeg tror nok, at vi, som ikke har været ude at ride, er lidt nedslåede over det dårlige vejr," sagde hun til Stephen. "Lad os få noget musik. Vi må benytte os af tilfældet, nu da vi har Dem og Philip sammen. Lad os høre duetten i "*Masaniello*"; den kender Maggie ikke, og jeg er vis på, den vil tiltale hende."

"Ja, lad os det," sagde Stephen og gik hen til fortepianoet nynnende i en dyb, brummende tone, der var meget tiltalende.

"Philip, De vil nok være så god – at akkompagnere?" sagde Lucy. "Så kan jeg blive ved med mit arbejde. De har da ikke noget imod det?" tilføjede hun med et yndigt, spørgende blik, for hun var som sædvanlig ængstelig for at have foreslået noget, den pågældende ikke syntes om.

Philip syntes godt om forslaget, for der gives ingen følelse, som ikke kan komme til orde i musik, eller som ikke kan bevirke, at en mand synger og spiller bedre end sædvanlig; og Philip havde i dette øjeblik en overflod af undertrykt følelse, en hel trio eller kvartet af kærlighed, jalousi, resignation og mistænksomhed, alt på én gang.

"O, ja!" sagde han og tog plads ved instrumentet, "det er en måde, man kan gøre livet indholdsrigere på – man bliver i grunden tre mennesker på én gang – det er ligesom når man synger og maler."

"Å, du er en misundelsesværdig fyr – jeg kan ikke foretage noget nyttigt med mine hænder," sagde Stephen. "men jeg tror nok, at det er en almindelig svaghed hos mænd med store administrative talenter. Refleksionen har en tendens til at gøre sig til herre over mig – har De ikke bemærket det, miss Tulliver?"

Stephen var ved en fejltagelse faldet tilbage i sin gamle bane med at rette spøgefulde henvendelser til Maggie, og denne formåede hverken at undertrykke en let rødme eller det epigram, der kom hende på læben.

"Jeg har mærket en tendens hos Dem til selv at gøre Dem til herre," sagde hun smilende, og Philip ønskede i sit inderste hjerte, at hun måtte finde denne tendens ubehagelig.

"Kom, kom!" sagde Lucy, "musik! Musik! Vi vil en anden gang drøfte hinandens egenskaber."

Maggie prøvede altid forgæves på at fortsætte sit arbejde, når der blev spillet, og i dag gjorde hun sig mere umage for det end ellers. Hun holdt ikke af, at Stephen skulle mærke, hvor megen pris hun satte på hans sang, og desuden vidste hun, at han plejede at stille sig op, således at han kunne se hendes ansigt under sangen. Men det var forgæves – hun lagde snart arbejdet fra sig, og alle hendes gode hensigter blev til intet under musikkens berusende påvirkning – en påvirkning, der på én gang syntes at gøre hende både stærk og svag – stærk på grund af nydelsen, svag på grund af modstanden. Det var en ejendommelig sindsbevægelse, der greb hende!

Stakkels Maggie! Hun så meget smuk ud, når tonernes ubønhørlige magt beherskede hendes sjæl. En let bemærkelig skælven fo'r igennem hende, mens hun lænede sig forover,

åbenbart i et forsøg på at undertrykke sin bevægelse; hendes øjne blev store og klare og antog det barnlige, glade udtryk, de altid havde i hendes lykkelige øjeblikke. Lucy, som ellers plejede at sidde ved fortepianoet, når Maggie så således ud, kunne ikke modstå den trang, hun følte til at rejse sig og kysse hende. Philip sendte hende også af og til et stjålent blik, og bemærkede, at hun var under en usædvanlig stærk indflydelse.

"Lad os få mere," sagde Lucy, da duetten var forbi. "Lad os få noget rigtigt stormende; Maggie siger altid, at hun holder mest af en hær af toner."

"Ja, lad os synge: "*Vejen ligger åben*"," sagde Stephen, "den passer så godt til en regnvejrsdag. Men er De rede, miss Deane, til at forlade Deres tiltalende beskæftigelse og komme hen og synge med os?"

"Ja," sagde Lucy leende. "hvis De vil være så god at finde musikken henne i nodeskabet. Den har et temmelig snavset bind."

"Ja, så må jeg sagtens kunne finde den," sagde Stephen ironisk, idet han åbnede nodeskabet, "jeg synes virkelig, det er lutter snavsede bind."

"Spil noget, mens han finder det, Philip," sagde Lucy, der bemærkede, at hans fingre famlede hen over tangenterne. "hvad er det, De spiller? – jeg synes ikke, jeg kender det, og det klinger så smukt."

"Kender De ikke den?" sagde Philip og slog melodien an med kraft, "den er af "*Søvngængersken*": *Ah perché non posso odiarti*. Jeg har aldrig hørt operaen, men jeg kan tænke mig, at tenoren fortæller heltinden, at han altid vil vedblive at elske hende, selv

om hun vil forsage ham. De må have hørt mig synge den til de engelske ord: *Jeg elsker dig, hvorhen mig skæbnen fører*."

Det var ikke ganske uden hensigt, at Philip havde fået fat i denne sang, for den udtrykte indirekte for Maggie, hvad han ikke kunne eller ville sige hende direkte. Hun havde hørt, hvad han sagde til Lucy, og da han begyndte at synge, forstod hun det klagende i musikken. Hans tenor var som stemme betragtet ingenlunde ypperlig, men den havde sunget og nynnet for hende ude i Guds fri natur, under det hældende asketræ i det røde dyb. Der syntes at ligge en bebrejdelse i ordene – mon Philip mente det? Hun ønskede, at hun i deres samtale havde sagt ham tydeligt, at det kun var på grund af uafvendelige forhold, at hun ikke kunne tillade ham at tænke på sig som i gamle dage. Hun blev rørt af sangen, men den ramte hende ikke som nogen bebrejdelse; den kaldte gamle minder og tanker frem, og bragte rolig fred i stedet for lidenskab.

"Sådan er det med jer tenorer," sagde Stephen, der ventede med noderne i hånden, mens Philip sluttede sangen. "I demoraliserer det smukke køn ved at fremjamre jeres sentimentale kærlighed, og jeres standhaftighed og troskab er ikke til at holde ud. Jeg må se at finde en modgift, mens miss Deane forbereder sig til at rive sig løs fra synålen og tråden. Hør nu blot!"

Stephen gav sig til at synge med en vis tiltalende kraft:

"Skal jeg dø og tæres hen i suk
blot fordi at du er smuk?"

Og hele luften i værelset syntes med det samme at leve og bølge under en ny og sundere indflydelse. Lucy, som altid var stolt af Stephens handlinger, gik hen til klaveret med smilende,

beundrende bukke, og skønt Maggie gerne ville gøre modstand mod sangeren og sangens ånd, blev hun dog mod sin vilje berørt af den og revet med.

Men hun var fast bestemt på ikke at ville forråde sig, hvorfor hun tog sit arbejde og gav sig til at sy gale sting og stikke sig i fingrene med stor hårdnakkethed, og hun så ikke op eller tog nogen notits af de andre tilstedeværende, før hun hørte terzetten: "Vejen ligger åben!"

Jeg frygter for, at der ville være kommet en utydelig tilfredsstillelse i hendes sjæl, hvis hun havde vidst, hvor meget den trodsige, mandige Stephen beskæftigede sig med hende, hvor hurtigt hans sind gik fra den ene yderlighed til den anden, når han det ene øjeblik besluttede at behandle hende med åben ligegyldighed, og i det næste tørstede efter et venligt ord, blik eller tegn fra hende. Det varede ikke længe, før han fandt en lejlighed, da de var i færd med musikken til "*Uvejret*". Maggie, der gerne ville have en skammel, gik over gulvet for at tage en, men Stephen, som netop ikke sang i det øjeblik og fulgte alle hendes bevægelser, gættede hendes ønske, kom hende i forkøbet og løftede skamlen med et så fortryllende smil, at det var umuligt at lade være med at sende ham et taknemmeligt blik. Og så at føle skamlen blive skudt ind under fødderne med venlig omhyggelighed af en meget selvtillidsfuld herre – ikke en selvtillidsfuld herre i almindelighed, men én i særdeleshed – at se ham blive beskeden og ængstelig, at høre ham hviske, om der ikke var træk fra vinduet, og om det ikke måtte være ham tilladt at flytte sybordet – alt dette måtte selvfølgelig fremkalde et af disse alt for redebonne, forræderiske, ømme blikke, der ligger på lur i enhver kvindes øjne. For Maggies vedkommende hørte

dette desuden ikke til de dagligdags begivenheder, men var et nyt element i hendes liv; og hendes lyst til at blive beundret gjorde hende end mere modtagelig for det. Den venlige, ømme anmodning tvang hende til at se op i det ansigt, der var bøjet over hende, og sige: "Nej tak", og intet kunne forhindre, at det gensidige blik var en fryd for dem begge, ligesom det havde været den foregående aften.

Det var kun en almindelig høflighed fra Stephens side, den havde næppe varet to minutter, og Lucy, der sang, havde næppe bemærket den. Men denne pludselige iver hos Stephen og det forandrede udtryk i Maggies ansigt, der så at sige kun reflekterede et smil på hans, forekom Philip en så besynderlig kontrast til den tidligere ligegyldige optræden, at han begyndte at reflektere over det, så meget mere som der allerede i forvejen havde været en vis ængstelighed over ham. Stephens stemme, der atter lød, havde en ubehagelig stålklang for ham; han var til mode, som om han måtte kalde en skare af disharmonier frem af instrumentet. I virkeligheden havde han ikke set noget, der kunne berettige ham til at nære mistanke om, at Stephen og Maggie nærede usædvanlige følelser for hinanden; hans egen fornuft sagde ham det, og han ønskede blot at komme hjem for at tænke med kulde på de falske fantasibilleder, indtil han havde overbevist sig om deres intethed. Men på den anden side – ville han nok blive, så længe Stephen blev – han ville nok være til stede, så længe Maggie var i samme værelse som Stephen. Det forekom stakkels Philip så naturligt, ja, så uundgåeligt, at enhver mand, der kom sammen med Maggie og lærte hende at kende, måtte elske hende! Imidlertid kunne der ikke være tale om lykke for hende, hvis hun blev besnæret af kærlighed til

Stephen Guest, og denne overbevisning bevirkede, at Philip blev dristigere og ikke syntes, at hans tilbud var så forvovent, som det tidligere havde forekommet ham. Under hele denne indre kamp begyndte han at spille dygtigt falsk, og Lucy så forbavset på ham, da mrs. Tullivers indtræden og påfølgende opfordring til at komme ind og spise frokost, heldigvis gav signalet til at afbryde musikken uden varsel.

"Goddag, mr. Philip," sagde mr. Deane, da de trådte ind i spisestuen, "det er længe siden, jeg har set Dem. Deres fader er nok ikke her i byen, vel? Jeg var i går henne på hans kontor og ville tale med ham, men de sagde, at han var rejst."

"Han har i nogle dage været i Mudport i forretninger," sagde Philip, "men han kommer hjem i dag eller i morgen."

"Holder han endnu lige så meget af sin agerdyrknings-kæphest? Han har en mærkelig passion for også at være landmand."

"Jeg tror ikke, at han har skiftet anskuelse i så henseende," sagde Philip, der undrede sig over denne pludselige interesse for hans faders virksomhed.

"Jeg har hørt sige," vedblev mr. Deane, "at han også har købt nogle jorder på denne side af floden såvel som på den anden."

"Det er rigtigt nok – det er meget sandt."

"Ah!" sagde mr. Deane, idet han skar løs på duepostejen, "han må finde dette landvæsen besværligt – det er skam en temmelig dyr kæphest. Jeg har aldrig givet mig af med kæpheste – det har jeg aldrig indladt mig på. Og det værste af det hele er, at folk tror at kunne tjene penge ved deres kæpheste, men de øser dem ud på den måde og spilder dem på alfarvej."

Lucy begyndte at blive en smule urolig over hendes faders kritik af mr. Wakems udgifter. Men mr. Deane gik ikke videre; under resten af måltidet var han usædvanlig tavs og eftertænksom. Lucy, der plejede at modtage megen fortrolighed fra faderen, og som desuden havde særlige grunde til at interessere sig for alt, hvad der vedkom Wakems, følte en stærk nysgerrighed, og ønskede at vide, hvorfor han var fremkommet med alle disse spørgsmål. Hans påfølgende tavshed viste hende, at der måtte have været en særlig anledning for ham til at stille dem.

Ledet af denne tanke, besluttede hun at følge den sædvanlige fremgangsmåde, når hun ville opnå noget særligt hos faderen; under et ligegyldigt påskud fik hun tante Tulliver ud af stuen efter middag og satte sig derpå ved faderens fødder på en skammel. Mr. Deane syntes altid, at han tilbragte nogle af de lykkeligste øjeblikke i sit liv, når han havde Lucy så nær ved sig, skønt hun plejede at bemægtige sig hans snusdåse ved slige lejligheder, eftersom hun ikke holdt af at få sit hår pudret med tobak.

"Du vil ikke straks sove til middag?" sagde hun, da hun havde anbragt skamlen ved hans fødder og åbnet den store hånd, der holdt snusdåsen.

"Nej, ikke straks," sagde mr. Deane og stirrede på portvinsflasken. "Men hvad vil du?" tilføjede han, idet han klappede hende kærligt på kinden og tog hende under hagen. "Er det meningen at ville klemme nogle flere penge ud af mig til basaren?"

"Nej, jeg har ikke sådanne lave bevæggrunde i dag. Jeg vil kun tale med dig – jeg har ikke noget at bede dig om. Jeg ville gerne

vide, hvorfor du udspurgte Philip Wakem så ivrigt om hans faders landvæsen? Det forundrede os alle så meget; for du plejer jo ellers aldrig at sige et ord om hans fader; og hvad bryder du dig om, at mr. Wakem taber penge på sin kæphest?"

"Det har noget med forretningerne at gøre," sagde mr. Deane, der gjorde en afværgende bevægelse, som om han ville afvise ethvert forsøg på at trænge ind i dette mysterium.

"Men fader, du har altid sagt, at mr. Wakem har opdraget Philip, som om han var et fruentimmer. Hvorledes kunne du da tro, at han kunne give dig oplysning om forretningssager? Dine spørgsmål lød så forunderlige. Philip var målløs over dem."

"Snak, mit barn," sagde mr. Deane, der ikke holdt af denne kritik over hans holdning i det sociale liv. "Jeg har hørt sige, at Wakems møllegård på den anden side af floden – du ved: Dorlcote mølle, der tilhørte din onkel Tulliver – ikke betaler sig så godt, som den kunne. Jeg ønsker at vide, om Philip måske kunne have hørt noget om, at hans fader var træt af landvæsenet."

"Hvorfor? Vil du købe møllen, fader, hvis han vil skille sig af med den?" sagde Lucy ivrigt. "O, fortæl mig noget om det – så skal du få din snusdåse igen. Maggie siger, at de alle ønsker, at Tom skulle komme i besiddelse af møllen igen. Det var noget af det sidste, hendes fader sagde til Tom, at han måtte se at få møllen igen."

"Tys, du lille nar!" sagde mr. Deane, idet han benyttede den tilbageerobrede snusdåse. "Du må ikke tale et ord om den sag – hører du? Der er kun meget ringe udsigt til at få møllen eller noget andet, der én gang er kommet i Wakems besiddelse. Og hvis han vidste, at vi ville have den for at skaffe den tilbage i

Tullivers besiddelse, ville han sikkert ikke skilles ved den for nogen pris. Det er ikke andet end naturligt, efter hvad der er sket. Han var ganske skikkelig mod Tulliver i begyndelsen, men man plejer ikke at holde af at smage en ridepisk."

"Nuvel, papa!" sagde Lucy med en vis højtidelighed, "vil du have tillid til mig? Du må ikke udspørge mig om grunden til det, jeg nu vil sige, – men jeg har meget gode grunde, vil jeg sige dig. Og jeg er meget diplomatisk og forsigtig."

"Nå, lad mig høre!"

"Jeg tror, at hvis du vil tillade mig at betro Philip Wakem det hele – sige ham, hvorfor du ønsker at købe møllen, og hvem der skal have den – at min fætter Tom ønsker at komme til at eje den – så tror jeg, at Philip ville gøre alt for at bringe den sag i orden. Jeg ved, at han gerne ville gøre det."

"Jeg begriber ikke, hvorledes det skulle gå til," sagde mr. Deane forvirret. "Hvorfor i alverden skulle han det?" Pludselig sendte han sin datter et forskende blik og tilføjede: "Du tror da ikke, at han er forliebt i dig, og at du derfor kan få ham til at gøre, hvad det skal være?" Med hensyn til datterens følelser syntes mr. Deane ikke at nære mindste bekymring.

"Nej, papa. Han bryder sig meget lidt om mig – ikke så meget, som jeg bryder mig om ham. Men jeg har grunde til at være sikker på min sag. Spørg mig ikke mere. Og hvis du kan gætte dem, må du ikke engang sige mig dem. Du må blot give mig lov til at handle efter mit eget skøn."

Lucy rejste sig fra skamlen, satte sig på sin faders knæ og kyssede ham.

"Er du vis på, at du ikke gør fortræd?" sagde han, idet han betragtede hende med et smilende ansigt.

"Ja, det er jeg vis på, papa. Jeg er meget diplomatisk – jeg har arvet alle dine forretningstalenter. Beundrer du ikke min regnskabsbog, – du kan ikke nægte, at den er vidunderligt godt ført."

"Ja, når blot den unge fyr vil holde sin mund, vil der ikke være sket nogen skade. Det er jo også muligt, at det kan hjælpe til at vinde Wakem. Rent ud sagt tror jeg ikke, at der er stor udsigt for os på anden måde – så du kan gøre, hvad du vil. Nu må jeg hen og sove til middag."

8. Wakem viser sig i et nyt lys

Tre dage efter denne samtale mellem Lucy og hendes fader lykkedes det den første at få en samtale under fire øjne med Philip, imens Maggie var på et besøg hos tante Glegg. Philip tænkte uophørligt i et par dage på alt, hvad Lucy havde meddelt ham, indtil han havde lagt en fuldstændig aktionsplan. Han syntes nu, at han skimtede en mulighed for at forandre forholdet til Maggie og i det mindste fjerne en af de mange hindringer, der stod i vejen for deres forbindelse. Han lagde planen og beregnede alle chancer med en skakspillers hele energi og omtanke, og var selv forbavset over sit geni som taktiker. Hans plan var ligeså dristig som velovervejet. Han passede på et øjeblik, da hans fader ikke havde noget mere påtrængende at bestille end at læse aviserne, gik da hen bag hans stol, lagde hånden på hans skulder og sagde:

"Fader, vil du ikke følge med op i mit allerhelligste og se mine nye skitser? Jeg har lavet en udstilling af dem."

"Jeg bliver så stiv i benene, Phil, at jeg har ondt ved at klavre op af alle de trapper," sagde Wakem, idet han lagde avisen fra sig og så venligt på sønnen. "Men lad mig da gøre det – kom!"

"Det er et nydeligt værelse, du har lavet her, ikke sandt, Phil? – et brillant lys fra taget, hvad?" var som sædvanlig det første, han sagde ved indtrædelsen i studiet. Han holdt af at minde sønnen om, at denne skyldte hans faderlige kærlighed hele den hyggelige anordning. Han havde været en god fader. Hans kone ville i så henseende ikke have noget at bebrejde ham, hvis hun vendte tilbage fra graven.

"Lad mig se!" sagde han, idet han tog en lorgnet på næsen, og satte sig på en stol for ligesom at få et almindeligt overblik, "det er jo en prægtig udstilling, du har lavet. På mit ord – jeg kan ikke se andet, end at dine malerier er lige så gode som denne londonske kunstners – hvad er det nu han hedder? – det billede, som Leyburn betalte så dyrt."

Philip rystede på hovedet og smilede. Han havde taget plads på malerstolen og holdt et stykke rødkridt i hånden, med hvilket han slog nogle tykke streger på staffeliet som for at undertrykke den sindsbevægelse, der beherskede ham. Han iagttog faderen, da denne rejste sig og gik langsomt rundt, idet han godmodigt iagttog billederne med langt større omhyggelighed, end hans sans for kunsten bød ham; indtil han standsede foran et staffeli, på hvilket der var anbragt to malerier – det ene noget større end det andet – det mindste i et læderbind.

"Hvad er det?" udbrød Wakem forbavset over den pludselige overgang fra landskabs- til figurmaleriet. "Jeg troede ikke, at du gav dig af med figurer. Hvem forestiller det?"

"Det er den samme person," sagde Philip med tilsyneladende ro, "men i forskellige aldre."

"Og hvad er det for en person?" sagde Wakem skarpt, idet han med stigende mistanke fæstede sine øjne på det største af billederne.

"Miss Tulliver. Det mindste skal forestille hende, da hun af og til kom til Kings Lorton, mens jeg gik i skole der sammen med hendes broder; det største ligner hende ikke slet så godt, men skal forestille hende, som hun var, da jeg kom hjem fra udlandet."

Wakem vendte sig om med blussende ansigt; han lod sin lorgnet falde og stirrede på sønnen i nogle øjeblikke med et vildt udtryk, som om han belavede sig på at sparke ham ned af stolen eller banke ham. Men han kastede sig atter i en lænestol, stak hænderne i lommerne, og blev ved at stirre vredt på sønnen. Philip gengældte ikke blikket; han sad roligt og vendte og drejede rødkridtet i hånden.

"Vil du dermed sige, at du har haft noget bekendtskab med hende, siden du kom fra udlandet?" sagde Wakem til sidst, idet han bestræbte sig for at lægge så meget hån ind i tonen, som raseriet altid gør, når det ikke kan bruge den afstraffelse, det helst ville, nemlig slag.

"Ja, jeg talte ofte og meget med hende, hele året før hendes fader døde. Vi mødtes ofte ude i dalen – det røde dyb – nær ved Dorlcote mølle. Jeg elsker hende højt – jeg kan aldrig elske nogen anden kvinde som hende. Jeg har tænkt på hende, lige siden hun var en lille pige."

"Bliv ved, Philip – og du har formodentlig stadig korresponderet med hende?"

"Nej. Jeg sagde hende aldrig, at jeg elskede hende, før nogle dage førend vi skiltes. Hun lovede sin broder ikke at se mig mere og heller ikke korrespondere med mig. Jeg er ikke vis på, at hun elsker mig eller nogensinde vil ægte mig. Men, hvis hun ville give mig sit Ja, hvis hun elskede mig højt nok til det – ville jeg ægte hende."

"Og det er lønnen for al min overbærenhed, alle mine velgerninger imod dig," sagde Wakem, idet han blev bleg af raseri og begyndte at ryste af harme over sin afmagt overfor Philips rolige trods og faste vilje.

"Nej, fader," sagde Philip, idet han for første gang så op på ham. "Det er ikke nogen løn. Du har været en god og overbærende fader imod mig; men jeg har altid følt, at det var, fordi du har ønsket at gøre min stilling her i verden så lykkelig som muligt, trods min ulykkelige skæbne – ikke at det var en gæld, som du ventede, at jeg skulle afbetale ved at opgive alle mine bedste udsigter til lykke for at tilfredsstille følelser hos dig, som jeg aldrig kan dele."

"Jeg tror, at de fleste sønner ville dele deres fædres følelser i denne henseende," sagde Wakem bittert. "Pigens fader var en uvidende rå karl, der var nær ved at myrde mig. Hele byen ved det. Og broderen er lige så uforskammet, om han end ikke er så hidsig. Du siger, at han forbød dig at se hende; han vil knække benene i dig, for at du kan blive endnu lykkeligere, hvis du ikke tager dig i agt. Men du synes at have taget en beslutning, og har vel også overvejet følgerne, kan jeg tænke. Du er selvfølgelig ikke afhængig af mig – du kan ægte den pige i morgen, hvis du har lyst; du er jo femogtyve år – du kan gå dine egne veje, og jeg kan gå mine. Vi behøver ikke at have mere med hinanden at gøre."

Wakem rejste sig og gik hen imod døren, men der var noget, som holdt ham tilbage, og i stedet for at gå sin vej, begyndte han at vandre op og ned i værelset. Philip svarede først efter nogle sekunders forløb, og da han talte, havde hans stemme en større ro og klarhed end nogensinde.

"Nej, jeg kan ikke ægte miss Tulliver, selv om hun ville have mig – hvis jeg kun har mine egne hjælpekilder at stole på. Jeg kan ikke underholde hende; jeg er ikke blevet opdraget til noget

håndværk. Jeg kan ikke på både tilbyde hende fattigdom og min legemsfejl."

"Se, der har vi grunden til, at du klynger dig til mig!" sagde Wakem bittert, skønt Philips sidste ord havde rørt ham. Han kastede sig atter i lænestolen.

"Jeg ventede dette," sagde Philip, "jeg ved, at slige scener ofte hænder imellem fader og søn. Hvis jeg var som andre mænd på min alder, kunne jeg besvare dine vrede ord med endnu vredere – jeg ville kunne sige, at vi måtte skilles – at jeg ville ægte den kvinde, jeg elsker, og se at blive så lykkelig som alle andre. Men det må være dig en tilfredsstillelse at vide, at du har en fordel over mig fremfor alle andre fædre – du kan fuldstændig berøve mig det eneste, jeg anser det for værd at leve for."

Philip standsede, men hans fader svarede ikke.

"Du må selv bedst vide, hvilken tilfredsstillelse, der kan være deri foruden den at slukke en latterlig harme, der kun ville passe for ville."

"Latterlig harme!" udbrød Wakem. "Hvad mener du? Er du gal? Skal en mand lade sig banke af en bjørn og elske den for det? Desuden er den kolde stolte slyngel af en søn, der sagde et ord til mig, da vi ordnede gælden, som jeg aldrig skal glemme ham. Hvis han var et skud krudt værd, ved jeg nok, hvad jeg ønskede."

"Jeg mener ikke din vrede imod dem," sagde Philip, der havde al grund til at dele faderens anskuelser om Tom, "skønt en hævnfølelse ikke er så meget værd, at man må ønske at beholde den. Jeg mener, at du vil udstrække dit fjendskab til en hjælpeløs uskyldig pige, der har alt for megen sund sans og

godhed til at kunne dele deres snæverhjertede fordomme. Hun har aldrig deltaget i disse familietvistigheder."

"Hvad betyder så det? Vi spørger ikke om, hvad et fruentimmer gør – vi spørger om, hvem hun tilhører. Det er foragteligt, nedværdigende af dig at tænke på at gifte dig med gamle Tullivers datter."

For første gang under denne samtale mistede Philip noget af sin selvbeherskelse og rødmede af vrede.

"Miss Tulliver," sagde han med bitter tydelighed, "er en så dannet og udmærket pige, at ingen kan beskylde hende for at henhøre til mellemklassen; hun er forfinet og i høj grad åndeligt udviklet, og hendes venner, hvem de end er, respekteres af alle for deres hæderlighed. Jeg tror nok, at hele St. Oggs vil sige, at hun er mere end min lige."

Wakem sendte sønnen et ondt forskende blik, men Philip så ikke på ham. Med en slags bevidst anger vedblev han et par sekunder efter, som om han ydermere ville forklare sine sidste ord:

"Se, om du kan finde et eneste menneske i St. Oggs, som ikke vil sige, at en yndig kvinde som hun kaster sig bort ved at ægte en så ynkelig skikkelse som mig."

"Nej, nej!" sagde Wakem, idet han rejste sig og glemte alt i et anfald af halvt faderlig, halvt personlig stolthed. "Det ville være et forbandet godt parti for hende. Det er noget snak at tale om en sådan tilfældig legemsfejl, når en pige virkelig holder af en mand."

"Men unge piger plejer ikke at holde af mænd under sådanne omstændigheder," sagde Philip.

"Nuvel!" sagde Wakem brutalt, idet han prøvede på at indtage sin tidligere holdning, "hvis hun ikke bryder sig om dig, kunne du have sparet dig den ulejlighed at omtale hende for mig – og du kunne have sparet mig den ulejlighed, at sige nej til noget, det dog alligevel aldrig ville hænde."

Wakem gik hen til døren, og uden at se sig om, åbnede han den og slog den i efter sig.

Philip kunne ikke helt opgive håbet om, at hans fader til syvende og sidst ville give efter for hans ønsker; men scenen havde angrebet hans nerver, der var så ømfindtlige som en kvindes. Han besluttede at lade være med at gå ned til middag – han kunne ikke holde ud at møde sin fader igen den dag. Wakem havde for skik at gå ud om aftenen, når han ikke havde fremmede hos sig, undertiden så tidligt som klokken halv otte; og da det var langt ud på eftermiddagen, aflåsede Philip sin dør og gik en længere tur, idet han tænkte, at han ikke ville vende hjem, før faderen var gået ud. Han fik fat i en båd og sejlede ned af floden til en lille landsby, hvor han spiste til middag og drev omkring, indtil han anså tiden for så langt fremrykket, at han kunne vende hjem. Han havde aldrig før haft nogen strid med faderen, og nærede en sygelig frygt for, at den indledte konflikt ville vedvare i ugevis, og hvad kunne ikke hænde i et sådant tidsrum? Han turde næppe selv gøre sig rede for, hvad han mente med dette ufrivillige spørgsmål. Men hvis det kunne lykkes ham at blive Maggies erklærede, anerkendte elsker, ville der være mindre grund til at nære frygt. Han gik atter op i sit studie, og kastede sig udmattet i lænestolen, idet han sendte malerierne omkring sig et åndsfraværende blik, indtil han faldt i en døs, under hvilken det forekom ham, at Maggie med

rivende hurtighed førtes ned af et vandfalds skinnende, grønne, slimede strøm, mens han måtte stå hjælpeløs og se til. Pludselig vågnede han og fo'r op ved en lyd, det forekom ham at være et forfærdeligt brag.

Men det var kun døren, det gik op, og han kunne næppe have slumret mere end nogle minutter, for der var ikke indtrådt nogen mærkbar forandring med dagslyset. Det var mr. Wakem, som trådte ind, og da Philip rejste sig for at lade ham tage plads i stolen, sagde han:

"Nej, bliv siddende. Jeg vil hellere gå op og ned af gulvet."

Han gik nogle gange frem og tilbage i værelset, og blev derpå stående lige foran Philip, idet han stak hænderne i sine frakkelommer. Som om han fortsatte den afbrudte samtale sagde han derpå:

"Men denne pige synes at holde af dig, Phil; ellers ville hun ikke have mødt dig så tit."

Philips hjerte bankede heftigt, og en flygtig rødme fo'r over hans ansigt som et glimt. Det var ikke let for ham at besvare disse ord straks.

"Hun holdt af mig i Kings Lorton, da hun var en lille pige, fordi jeg plejede at holde hendes broder med selskab og være om ham, da han havde slået sin fod. Hun har altid husket det, og har lige siden tænkt på mig som på en ven. Men da vi mødtes, var det ikke som hendes elsker, at jeg talte med hende."

"Men du blev dog forelsket i hende til sidst og friede til hende. Hvad svarede hun så?" spurgte Wakem, idet han atter gik frem og tilbage.

"Hun sagde, at hun også elskede mig."

"Ja, men i Guds navn, hvad er der så i vejen? Er hun en kokette?"

"Hun var meget ung dengang," sagde Philip nølende, "jeg frygter for, at hun ikke selv var rigtig klar på sine følelser. Jeg er bange for, at den lange adskillelse og tanken om, at vi aldrig kunne fjerne hindringerne for vort ægteskab, har bevirket en forandring."

"Men hun er jo her i byen. Jeg har set hende i kirken. Har du da ikke talt med hende, siden hun kom tilbage?"

"Jo, hos mr. Deanes. Men jeg kunne af forskellige grunde ikke tale så åbent til hende igen. Men én hindring ville være fjernet, ifald du gav dit samtykke – hvis du ville være villig til at tænke på hende som din svigerdatter."

Wakem svarede ikke i nogle sekunder, men blev stående i tavshed og betragtede Maggies billede.

"Hun er ikke af den slags kvinder, som din moder, Phil," sagde han til sidst. "Jeg så hende i kirken, – hun er smukkere end dette portræt – fordømt smukke øjne, og en smuk figur, lagde jeg mærke til – men hun ser farlig ud. Hun er vist ikke af de blide kvinder, der let lader sig råde, vel?"

"Hun er meget kærlig og mild og så naturlig – hun er anderledes åben og ærlig end andre kvinder."

"Ah!" sagde Wakem. Idet han derpå vendte sig om mod sønnen, vedblev han: "Men din moder havde et finere ansigt; hun havde det samme krusede hår og grå øjne som du. Du kan næppe huske hende rigtigt. Det er en stor skam, at jeg ikke har et portræt af hende."

"Ville du ikke glæde dig, fader, hvis der var mig forbeholdt samme slags lykke – at mit liv også kunne blive forsødet? Jeg

ved nok, hvor meget du holdt af moder, og hvor stærkt båndet imellem jer var – det er ikke blevet svagere, efter at hun er død."

"Ja, Phil – du er det eneste menneske, der forstår mig, og kender det gode i mig," sagde Wakem, idet han rakte sønnen sin hånd. "Vi må holde sammen, vi to, hvis vi kan. Og hvad er det nu, du vil have, at jeg skal gøre? Du må komme ned i dagligstuen og sige mig det. Skal jeg sende bud efter den lille, mørkøjede frøken?"

Da skranken først var blevet brudt på denne måde, kunne Philip tale frit til sin fader om hele deres forhold til Tullivers – om ønsket om at få møllen og jorderne tilbage – og om at mr. Guest & Co. sandsynligvis ville købe hele ejendommen. Han vovede nu at tale med varme og overbevisning, og hans fader gav efter med større beredvillighed, end han havde troet.

"Jeg bryder mig ikke en døjt om møllen," sagde han til sidst med en slags vred eftergivenhed. "Jeg har haft en forskrækkelig mængde ubehageligheder i den senere tid for den mølles skyld. Lad dem betale mig de forbedringer, jeg har indført; det er det hele, jeg forlanger. Men det er ét, som du ikke må forlange af mig. Jeg vil ikke have noget direkte at gøre med den unge Tulliver. Hvis du vil sluge ham som en besk mundfuld for søsterens skyld; vær så artig for mig; men jeg kan ikke få ham ned med nogen nok så behagelig sauce."

Enhver må kunne forstå de behagelige følelser, hvormed Philip den følgende dag begav sig til mr. Deane for at meddele ham, at mr. Wakem var rede til at åbne forhandlinger om møllens salg, såvel som den triumf, Lucy nød, da hun spurgte sin fader, om hun ikke havde aflagt et glimrende bevis på sin forretningsdygtighed. Mr. Deane blev halvt urolig og nærede

mistanke om, at der var noget på færde mellem de to unge mennesker, som han manglede nøglen til. Men for mænd af mr. Deanes stof vedkommer det, der foregår mellem unge mennesker, lige så lidt det virkelige forretningsliv, som det, der foregår mellem sommerfugle – forudsat, at det ikke kan udøve en uheldig indflydelse på pengetransaktionerne. Men i så henseende var der ikke det mindste uheldsvarslende i sigte.

9. Velgørenhed i formel påklædning

Maggies løbebane som beundret medlem af selskabet i St. Oggs kulminerede sikkert den dag, da basaren blev afholdt, da hendes simple, noble skønhed, klædt i bølgende musselin (som vistnok også skrev sig fra tante Pullets uudtømmelige garderobe) viste sig som overgående alle stadens andre pyntede og konventionelle skønheder. Vi lægger sjældent eller aldrig mærke til, hvor meget af vor sociale holdning det skyldes kunstigt påhængt flitter, før vi ser en person, der på en gang er smuk og tarvelig [Note 4)] – uden skønhed er vi tilbørlige til at kalde tarvelighed for kejtethed. Misserne Guest var alt for velopdragne til at have noget til fælles med den fordringsfulde modedames affektation og skabagtighed; men da deres bod stod lige ved siden af Maggies, er det ganske forståeligt, at miss Guest stak næsen lidt mere i vejret end sædvanlig, og miss Laura havde anlagt et væsen, det sigtede til at gøre en smule effekt.

Hele det velklædte publikum fra St. Oggs og naboegnen var til stede, og det var virkelig umagen værd at komme selv langt borte fra, for at se den gamle smukke sal med dens åbne tag, udskårne egebjælker og de vældige egefløjdøre, eller at iagttage lyset, det spillede på det brogede, mangefarvede billede, som rørte sig underneden. En smuk gammel hal, hvor brede afblegede striber var malet på væggen, og hist og her en samling mærkelige heraldiske dyr med lange snuder og krogede ben, som fordum havde hørt til en eller anden slægts våben, det havde siddet som herre i dette rum. En stor bue for den ene ende dannede en hvælving over en slags egepulpitur,

med et åbent værelse bagved, hvor der var opstillet drivhusplanter og solgtes forfriskninger. Det var et behageligt opholdssted for herrer, som havde lyst til at nyde en siesta og dog tillige på en bekvem måde være vidner til støjen og livet nedenfor. Næppe et eneste menneske trådte ind i denne gamle bygning uden at bemærke, at den egnede sig fortræffeligt til et sådant øjemed, hvorved velgørenheden får et elegant anstrøg, og forfængeligheden dækker et betydeligt deficit. I nærheden af den store bue var der et stort vindue med malede ruder, som ikke just passede til den gamle hals øvrige udsmykning, og tæt ved dette havde Maggie og Lucy deres bod med en mængde praktiske artikler, klædningsstykker og lignende, som mrs. Kenn havde fået samlet sammen. Maggie havde bedt om at måtte forhandle disse varer i stedet for broderier, perler og andre lignende galanterisager, som hun ikke forstod sig på. Men det viste sig snart, at herreartiklerne, hun havde at forhandle, var genstand for så almindelig opmærksomhed og efterspørgsel, og opvakte en så levende nysgerrighed med hensyn til deres bonitet og øvrige egenskaber, at hendes post blev meget berømt og opsigtvækkende. Damerne, der havde sager til deres eget køn at sælge og ikke havde brug for herreklædningsstykker, indså straks, hvor frivolt og smagløst det var at foretrække sligt, som enhver skrædder kunne lave, og det var rimeligt nok, at forskellige bemærkninger, som ved denne lejlighed blev gjort om miss Tulliver, kastede et nyt lys over hendes følgende handlinger for mange af dem, der var til stede. Ikke at vrede kan bo i velgørende kvinders ømme hjerter – sligt er umuligt – men det er naturligt, at personer, som engang er blevet meget beundret, bedømmes desto hårdere for

modsætningens skyld, når de engang kommer til at begå en stor fejl. Maggies holdning den dag måtte også give visse bidrag til hendes karakteristik, skønt de først senere blev fuldt forståede. Der var noget dristigt og udfordrende i miss Tullivers blik og noget ubeskrivelig simpelt i hendes skønhed, hvilket efter alle kvindelige dommeres mening satte hende langt under hendes kusine Lucy, for damerne i St. Oggs havde nu definitivt givet afkald på alle forhåbninger om Stephen Guest til fordel for miss Deane.

Hvad den kære lille Lucy selv angik, var hun i det ypperligste humør af verden på grund af sin triumf med hensyn til møllen og alle de venlige planer, hun lagde for Philips og Maggies fremtid, og hun følte kun glæde over, at Maggie gjorde så megen lykke.

Det må indrømmes, at hun også selv så nydelig ud, og Stephen viste hende den største opmærksomhed ved denne lejlighed, idet han opkøbte alle de artikler, han havde set hende selv sy, og med et vist lystigt lune hjalp hende med at få de mandlige kunder til at ofre deres penge på de tåbeligste ting. Han gik endog så vidt, at han tog hatten af og anlagde en fez, Lucy havde broderet, skønt denne handling af overfladiske iagttagere blev fortolket som noget lapseri i stedet for som en kompliment til Lucy. "Guest er en stor abekat," bemærkede den unge Torry, "men han har jo privilegium til at bære sig ad, som han har lyst; han river alle med sig. Hvis nogen anden gjorde dette, ville folk kalde ham en nar."

Og Stephen købte ikke det mindste af Maggie, før Lucy i en hviskende, halvt bebrejdende tone sagde til ham:

"Alle Maggies hæklede sager er snart solgt, og De har endnu ikke købt noget af hende. Der er de lækre varme muffediser – gå hen og køb dem!"

"Nej!" sagde Stephen, "de egner sig bedst for personer med fantasi, som på denne varme dag kan forestille sig vinterkulden så levende, at de fryser. De ved nok, at jeg er så uhyre fornuftig. Se at få Philip til at købe dem! Men – Philip, hvor er han; jeg har ikke set ham."

"Han kan ikke lide at være, hvor der er mange mennesker, skønt jeg opmuntrede ham til at komme. Han sagde, at han ville købe det, som ingen andre ville have. Men hører De – nu *skal* De gå hen og købe noget af Maggie."

"Nej, nej – se! – hun har fået en ny kunde; der kommer gamle Wakem styrende lige hen imod hende."

Lucys øjne vendte sig med ængstelig nysgerrighed mod Maggie; hun ville se, hvorledes denne ville tage sig ud i det første møde med en mand, som hun måtte nære meget blandede følelser for. Det glædede hende at se, at Wakem havde takt nok til straks at tale med hende om basaren, bese varerne og af og til smile venligt til Maggie uden at tvinge hende til selv at føre ordet, som om han bemærkede, at hun var blevet bleg og skælvede.

"Gud ved, hvorfor Wakem gør sig så umådelig behagelig for Deres kusine?" sagde Stephen i en hviskende tone til Lucy. "Er det ren højmodighed? De talte om en familiestrid?"

"Jeg håber, at den snart vil være helt bilagt," sagde Lucy, der blev lidt indiskret i sin glæde og talte med en tillidsfuld mine. Men Stephen syntes ikke at lægge mærke til det, og da nogle damer kom hen til boden, nærmede han sig til Maggie, idet han

blev stående og så på varerne, indtil Wakem, der havde taget sin pengepung frem, var færdig med sit købmandskab.

"Min søn er med mig," hørte han Wakem sige, "men han er gået fra mig og har overladt mig at købe alle disse sager. Jeg håber, at De vil tilgive ham denne adfærd."

Hun gengældte hans smil og buk uden at tale, og han vendte sig da om, bemærkede Stephen og nikkede til ham. Maggie, der vidste, at Stephen var i nærheden, gav sig til at tælle penge og undgik at se op. Hun havde været glad ved, at han den dag havde helliget sig til Lucy og ikke var kommet i hendes nærhed. De havde begyndt morgenen med en ligegyldig hilsen, og været tilfredse med det ligesom en patient, der har holdt sig uden opium efter at have gjort flere forgæves forsøg på at undvære det. For i de sidste par dage havde de ikke engang lagt bånd på sig, fordi de imødeså den snarlige skilsmisse, og det derfor ikke forekom dem nødvendigt at beherske sig i den korte tid, der var tilbage.

Stephen nærmede sig hende skridt for skridt, som om han blev draget imod sin vilje, indtil han var kommet hen, hvor han stod halvt skjult af et grønt draperi. Maggie vedblev at tælle sine penge, indtil hun hørte en dyb, venlig stemme sige: "Er De ikke meget træt? Må jeg ikke bringe Dem en eller anden forfriskning. Lad mig bringe Dem noget – frugt eller limonade – må jeg ikke?"

Den uventede lyd fik hende til at fare sammen og se op et kort øjeblik.

"Nej, mange tak," sagde hun svagt.

"De ser så bleg ud," vedblev Stephen i en mere overtalende tone. "Jeg er vis på, at De er træt. Jeg må være ulydig imod Dem

og bringe noget."

"Nej, jeg kan virkelig ikke nyde noget."

"Er De vred på mig? Hvad har jeg gjort? Se på mig!"

"O, gå, gå fra mig!" sagde Maggie, idet hun så hjælpeløst på ham og derpå straks lod øjnene glide op på balkonen over i et hjørne, hvor et falmet grønt gardin var anbragt. Maggie havde aldrig så snart udtalt denne opfordring, før hun fortrød den, for den rummede en indrømmelse, men Stephen drejede sig rask om, og idet han fulgte hendes blik, så han Philip Wakem sidde i en halvt skjult krog, hvorfra han netop havde udsigt til den del af hallen, hvor Maggie sad. En helt ny tanke kom til Stephen, og idet han tænkte over det, han selv havde iagttaget i Wakems væsen og Lucys svar på hans bemærkning, kom han til den overbevisning, at der måtte have været et andet forhold mellem Philip og Maggie end det barnlige, han havde hørt omtale. Der var noget, som drev ham ud af hallen; han forlod den hurtigt, og gik op af trappen til forfriskningsværelset, hvor han gik hen til Philip, satte sig ved hans side og lagde hånden på hans skulder.

"Studerer du på et portræt, Phil?" sagde han, "eller er det måske et studie af det buede vindue, du vil lave? Det gør virkelig en mageløs effekt set fra denne mørke krog."

"Jeg har moret mig med at studere udtryk i menneskelige ansigter," sagde Philip kort.

"I miss Tullivers? Jeg synes, at det i dag har noget af sit vilde udtryk – hun minder mig om en af prinsesserne i eventyrene, der sidder i fængsel. Hendes kusine sendte mig hen til hende med et høfligt tilbud om en forfriskning, men jeg fik som

sædvanlig et kortfattet svar. Jeg tror, at der er en medfødt antipati imellem os; jeg har sjældent den ære at behage hende."

"Du er en stor hykler," sagde Philip, idet han rødmede af vrede.

"Jeg ved skam ikke hvorfor. Erfaringen har lært mig, at jeg ganske vist i almindelighed kan behage det smukke køn, men her er der kommet en eller anden forstyrrende kraft i vejen."

"Jeg går nu min vej," sagde Philip, idet han rejste sig, "og overlader dig pladsen."

"Jeg går også – for at trække lidt frisk luft; man bliver i dårligt humør ved at være her, lader det til. Jeg tror også, at jeg har trællet nok for i dag."

De to venner gik ned af trapperne sammen uden at veksle et ord. Philip gik gennem den ydre dør ind i gården, mens Stephen gik igennem en lang gang hen til nogle værelser i den anden ende af bygningen, hvor sognebiblioteket var opstillet. Der var ingen andre i dette værelse, og det er netop det, en mand ønsker, når han har lyst til at kaste sin hat på et bord, kaste sig selv i en lænestol og stirre med rynkede øjenbryn på en høj væg. Den adfærd, der er frugten af en moralsk konflikt, har ofte en forbavsende lighed med lasten, således at det næppe er muligt for andre at drage skellet, eller fælde en dom, baseret på en blot sammenligning af handlingerne. Jeg håber, at det er klart for alle, at Stephen ikke var nogen hykler – at han ikke var i stand til bevidst dobbelthed med et egoistisk formål for øje, og dog gav hans vaklen frem og tilbage mellem hans følelser for Maggie og den systematiske hemmeligholdelse af dem Philip god grund til at rette en sådan anklage imod ham.

Imidlertid sad Maggie kold og skælvende i sin bod med den smertelige følelse i øjnene, der opstår af undertrykt gråd. Skulle hendes liv altid være således? – altid bringe en ny kilde til indre kamp? Hun hørte de forvirrede, ligegyldige stemmer om sig og ønskede, at hendes tanker kunne drukne i den urolige bølgende strøm. I dette øjeblik kom dr. Kenn ind, og idet han vandrede ned af midtgangen med hænderne på ryggen og så til højre og venstre, faldt hans blik tilfældigvis på Maggie, og han blev overrasket over det smertelige udtryk på hendes smukke ansigt. Hun sad ganske stille, for kundernes antal var taget af, fordi det var så sent på eftermiddagen. Modsætningen mellem hende og de andre damer, der var til stede, var så meget større, som disse alle var livlige og glade. Han blev stærkt tiltrukket af hende. Hendes ansigt havde naturligt tildraget sig hans opmærksomhed i kirken, fordi det var nyt og smukt, og han var blevet forestillet for hende under en visit hos Deanes, skønt han næppe havde vekslet tre ord med hende. Han gik nu hen til hende, og Maggie, der mærkede, at nogen kom hen imod hende, så op og forberedte sig på at tale. Hun følte en barnlig instinktiv lettelse, da hun så, at det var dr. Kenns ansigt, som iagttog hende; dette milde halvgamle ansigt, med et alvorligt forskende udtryk, som syntes at fortælle om en mand, der havde nået en sikker og god havn, men ikke desto mindre med hjælpsom medlidenhed så på dem, der endnu omtumledes af bølgerne. Han gjorde i dette øjeblik et indtryk på Maggie, som hun senere mindedes som et løfte. De midaldrende mennesker, der har udkæmpet deres lidenskabeligste kampe, men hvis hukommelse ikke er slukket, og hvis tilværelse ikke endnu er blevet helt kontemplativ, burde visselig være en slags naturlige

præster, som livet har øvet og helliget til at være alle unge fortvivledes tilflugt og støtte. De fleste af os ville i et øjeblik af vort liv gerne have rakt en sådan præst hånden, men vi har alle måttet kæmpe striden ud uden nogen sådan hjælp, ligesom Maggie gjorde.

"Jeg er bange for, at De finder Deres hverv noget trættende, miss Tulliver," sagde dr. Kenn.

"Ja," sagde Maggie åbent, for hun var ikke vant til høflige benægtelser af uimodsigelige fakta.

"Men jeg skal sige mrs. Kenn, at De har bestyret hendes forretning ypperligt, og hurtigt har afsat alt," vedblev han; "hun vil være Dem meget taknemmelig."

"O, jeg har intet gjort; herrerne kom straks og købte alle de varer, jeg havde, men jeg tror, at de andre damer ville have båret sig bedre ad; jeg ved slet ikke, hvorledes jeg skal anbefale den slags."

Dr. Kenn smilede. "Jeg håber, at jeg nu stadig vil se Dem imellem mine tilhørere, miss Tulliver? De har jo været borte her fra byen i en længere årrække."

"Jeg har været lærerinde i en skole i nogle år, og skal om kort tid overtage en lignende plads."

"Så. Jeg håbede, at De nu ville blive hos Deres venner, der, så vidt jeg ved, alle er her på egnen."

"Nej, jeg *må* bort," sagde Maggie alvorligt og så med et så tillidsfuldt blik på dr. Kenn, som om hun i disse tre ord havde fortalt ham hele sin historie. Det var et af disse øjeblikke, da en afsløring kommer ufrivilligt; den kan hænde imellem folk, der træffes for første gang på en kort rejse eller på en landevej. Der

er altid mulighed for et ord eller et blik fra en fremmed, som kan vedligeholde følelsen af, at alle mennesker er brødre.

Dr. Kenn forstod straks, at Maggies korte, fortrolige meddelelse var betydningsfuld.

"Jeg forstår Dem," sagde han, "De betragter det som Deres pligt at tage ud. Men jeg håber ikke, at det vil forhindre, at vi ses igen; det vil ikke forhindre, at jeg kan lære Dem bedre at kende, hvis jeg kan være Dem til nogen tjeneste."

Han rakte hende hånden og trykkede hendes venligt, før han gik.

"Der er en eller anden sorg, som tynger på hende," tænkte han. "Stakkels barn! Hun ser ud som en af de naturer, der er bestemt til at stige højt, men som kan falde dybt for lidelser. Der er noget forunderlig ærligt i hendes smukke øjne."

Det kan være overraskende, at Maggie, blandt hvis mange ufuldkommenheder trangen til at behage og blive beundret sikkert ikke var mindre nu end dengang hun søgte at opnå en fyrstelig stilling iblandt sigøjnerne, ikke var mere henrykt på en dag, da hun havde modtaget så mange smil og beundrende blikke, foruden den tilfredsstillende bevidsthed, der nødvendigvis måtte komme, da hun var trådt frem foran Lucys toiletspejl og havde betragtet sin egen slanke skikkelse kronet af det mørke, tykke, prægtige hår. Maggie havde smilet dengang og for et øjeblik glemt alt andet i følelsen af egen skønhed. Hvis denne sjælstilstand havde kunnet vedvare, ville hun have valgt at se Stephen Guest for sine fødder tilbydende hende et liv fuldt af overdådighed, luksus og nydelser. Men hun havde stærkere følelser i sig end forfængelighed – lange dybe minder om tidlige pligter og kampe, om tidlige fordringer på hendes kærlighed og

medlidenhed, og den forfængelige strøm blev snart optaget og druknet i den større flod, der nu svulmede mere end sædvanligt under påvirkning af den sidste uges begivenheder og den indre impuls, der var kommet til hende.

Philip havde ikke talt til hende selv om fjernelsen af de hindringer, der stod imellem dem fra hans faders side, for han gyste tilbage for det, men han havde betroet Lucy alt, i det håb, at Maggie, når hun havde fået det at vide, ville give ham et eller andet opmuntrende tegn på, at det var en lykke for hende, at de således var blevet bragt nærmere sammen. De modstridende følelser var så stærke hos Maggie, at hun ikke kunne sige meget, da Lucy med et glædestrålende ansigt som et af Correggios englehoveder afslørede sin triumferende meddelelse; og Lucy kunne næppe blive overrasket over, at hun ikke kunne gøre andet end græde af glæde ved tanken om, at hendes afdøde faders ønske var i færd med at gå i opfyldelse, og at Tom skulle få Dorlcote mølle som belønning for alle sine hårde anstrengelser. Lucys opmærksomhed i de næste dage var udelukkende blevet optaget af forberedelserne til basaren, og der var ikke vekslet noget ord mellem kusinerne, som kunne give anledning til en alvorlig samtale. Philip havde mere end én gang været i mr. Deanes hus, men Maggie havde ikke haft nogen samtale med ham under fire øjne, og hun havde derfor selv måttet se til at blive færdig med det, der foregik i hendes indre.

Men da basaren lykkeligt var overstået, og kusinerne igen var alene i hjemmet, sagde Lucy:

"Du må opgive din plan om at tage ud til din tante Moss i overmorgen, Maggie; skriv et brev og sig hende, at du har

opgivet det efter min anmodning, og jeg skal sende et bud afsted med det. Hun vil ikke blive vred over det; du får tid nok til at komme ud til hende alligevel – og jeg ville så nødig have, at du tog bort netop nu."

"Jo, jeg kommer virkelig til at tage afsted nu. Jeg ville ikke for alt i verden forsømme tante Gritty. Jeg har desuden kun kort tid til min rådighed, da jeg skal tiltræde min nye plads den femogtyvende juni."

"Maggie!" sagde Lucy næsten bleg af forundring.

"Jeg har ikke før talt om det," svarede Maggie, idet hun bestræbte sig for at beherske sig, "fordi du har haft så meget andet at tænke på. Men for nogen tid siden skrev jeg til vor gamle lærerinde, miss Firniss, om hun ikke skulle kende til en plads, der kunne passe for mig, og hun har for nylig svaret mig, at jeg i ferien kan rejse med tre fader- og moderløse børn ned til kysten og derpå prøve på at undervise i hendes institut. Jeg skrev i går til hende og svarede, at jeg modtog tilbuddet."

Lucy blev så stødt, at hun i nogle øjeblikke var ude af stand til at tale.

"Maggie," sagde hun til sidst, "hvorledes kunne du være så uvenlig mod mig – ikke at sige mig et ord – gøre sådan et skridt – og det netop i dette øjeblik!" Hun nølede lidt og tilføjede derpå: "Og Philip? Jeg troede, at alt nu ville blive så godt. O, Maggie – hvad er din grund? Opgiv din beslutning; lad mig skrive. Der er intet, som kan skille dig og Philip ad."

"Jo," sagde Maggie svagt. "Der er Toms følelser. Han sagde til mig, at jeg måtte opgive ham for bestandig, hvis jeg ægtede Philip – og jeg ved, at han vil holde sit ord – i det mindste i

mange tider – hvis der ikke kom noget uventet, som kunne formilde ham."

"Men jeg skal tale med ham; han kommer tilbage hertil i denne uge. Og de gode nyheder med hensyn til møllen vil gøre ham mild. Jeg vil tale med ham om Philip. Tom er altid meget eftergivende overfor mig – jeg synes ikke, at han er så stivsindet og hårdnakket, som andre siger."

"Men jeg må tage bort," sagde Maggie i en sørgmodig tone. "Jeg må lade nogen tid gå, at jeg kan få tid til at samle mig. Kære Lucy, du må ikke tvinge mig til at blive."

Lucy forblev tavs i nogle minutter, idet hun så ned for sig, som om hun overvejede noget. Til sidst lagde hun sig på knæ ved siden af kusinen, og idet hun stirrede hende op i ansigtet med ængstelig alvor, sagde hun:

"Maggie, er det, fordi du ikke holder så meget af Philip, at du kan blive hans hustru? Sig mig det – vær fortrolig imod mig!"

Maggie holdt Lucys hænder fast imellem sine og svarede ikke en kort tid. Hendes egne hænder var ganske kolde; men da hun talte var hendes stemme klar og tydelig.

"Jo, Lucy, jeg ville vælge ham til min mand. Jeg tror, at det ville være den største og højeste lod for mig – at gøre hans liv lykkeligt. Han elskede mig først. Ingen anden kunne være for mig, hvad han er. Men jeg kan ikke skille mig fra min broder for hele livet. Jeg må rejse bort og vente. Tal ikke mere til mig om at blive, min kære Lucy."

Lucy blev bedrøvet og forundret, men søgte ikke at overtale hende. Det næste, hun sagde, var:

"Min kære Maggie, du vil da tage med på bal i morgen i Park House og have lidt glæde og munterhed, inden du atter

begynder på disse kedelige pligtbesøg. O, der kommer tante med teen."

10. Fortryllelsen synes brudt

Den lange række værelser, der lå i flugt med hinanden i Park House, så strålende ud af lys og blomster, og glansen forhøjedes endnu mere ved de personlige ynder hos seksten par med tilbehør af slægt, forældre og formyndere.
Kulminationspunktet af pragt var dog den store dagligstue, hvor dansen gik luftigt og let til et flygel; biblioteket, der lå for den ene ende, var mere tarveligt belyst og gjorde et alvorligere indtryk ved sine kort og bogrygge, mens den elegante konversationsstue og boudoiret for den anden ende blev benyttet som et køligt hvilested for trætte dansende. Lucy, som for første gang havde lagt sorgen og var iført en smuk hvid baldragt med blomster, var festens erklærede dronning, for den var en af misserne Guests nedladende festligheder, hvor det højeste aristokrati ikke var indbudt, og de havde strakt sig så vidt som muligt og indbudt så mange af de handlende, som der i det hele taget kunne være tale om at tåle i godt selskab.

Maggie afslog i begyndelsen at danse, og sagde, at hun helt havde glemt det, – det var så mange år siden, hun havde gået på danseskole; og hun var glad ved at have denne undskyldning, for det er alt andet end opmuntrende at danse med et tungt hjerte. Men til sidst elektriserede musikken hendes unge lemmer, og længslen kom, skønt det var den unge Torry, der for anden gang kom hen til hende og forsøgte at overtale hende. Hun erklærede på forhånd, at hun ikke kunne danse andet end kontradans, men han var selvfølgelig villig til at have den store glæde, og han troede, at det var en kompliment, da han adskillige gange forsikrede hende, at det var en stor skam, at

hun ikke kunne valse – han ville så gerne have valset med hende. Men til sidst kom turen til den gammeldags dans, i hvilken der er mindst forfængelighed og mest morskab og hun glemte helt sit besværlige liv i barnlig nydelse af den halvt bondeagtige rytme, der synes at bandlyse al affektation og etikette. Hun følte sig ganske barmhjertig overfor den unge Torry, da hans hånd førte hende i dansen; hendes øjne og kinder havde den unge glæde og fyrighed i sig, der må skaffe sig luft til det sidste åndedræt, og hendes simple sorte dragt med dens besætning af sorte kniplinger lignede den mørke indfatning af en kostelig juvel.

Stephen havde endnu ikke anmodet hende om en dans – havde endnu ikke vist hende andet end en forbigående høflighed. Siden den foregående dag var det indre billede af hende, der stadig stod for hans sjæl, blevet halvt udvisket af Philip Wakems; det lå som en mørk plet over det: der måtte være et vist forhold imellem hende og Philip, i det mindste var der en følelse på hans side, der bevirkede, at hun til en vis grad følte sig bundet. Her var altså, tænkte Stephen ved sig selv, en ny grund til at modstå den tiltrækning, som stadig truede med at blive herre over ham. Han tænkte således, og dog følte han samtidig en vild modstandsånd i sig og en gysen over for Philips billede, der bestandig påtrængte sig ham, således at han næsten blev drevet hen imod Maggie af en hemmelighedsfuld magt, og kun kunne tænke på at kræve hende for sig selv. Ikke desto mindre havde han denne aften gjort, hvad han anså for sin pligt at gøre; han havde holdt sig fra hende, næppe set på hende, og været yderst opmærksom og galant overfor Lucy. Men hans øjne slugte nu Maggie; han følte lyst til at sparke den unge

Torry ud af dansesalen og selv indtage hans plads. Så ønskede han, at dansen ville høre op, for at han kunne blive sin dame kvit. Muligheden af, at han også kunne komme til at danse med Maggie og holde hendes hånd i sin, begyndte at gribe ham som en heftig tørst.

Stephen vidste næppe, hvad der foregik eller på hvilken automatisk måde han gennem alt det, høflighedens almindelige love krævede, indtil han blev fri og så Maggie sidde alene i den anden ende af værelset. Han banede sig vej til hende, forbi de par, der stillede sig op til en vals, og da det gik op for Maggie, at det var hende, han søgte, kunne hun trods alt, hvad der var passeret, trods alle sine beslutninger, ikke lade være med at føle en glødende tilfredshed i sit hjerte. Hendes øjne og kinder lyste endnu i barnlig entusiasme efter dansen, hendes hele sjæl var som opfyldt af musik og glæde. De kommende sorger kunne end ikke synes hende bitre – hun var rede til at byde dem velkommen som en del af livet, for livet forekom hende i dette øjeblik at være en fortryllende, bævende tilstand, som sorg og smerte ikke kunne forandre. I denne ene, sidste nat kunne hun ret nyde øjeblikket uden at tynges af fortidens og fremtidens fortærende tanker.

"Der skal nu danses igen!" sagde Stephen, idet han bøjede sig over hende. Hans blik og tone havde den tilbagetrængte ømhed, den fine duft over sig, som bringer poesi ind i et værelse, hvor alt synes at være koldt af blændende gaslamper og koketteri.

"Der skal nu danses igen; man bliver næsten svimmel af at se på det, og her er meget varmt. Skulle vi ikke spadsere lidt omkring?"

Han tog hendes hånd og førte den ind under sin arm, og de gik ind i konversationsværelset, hvor bordene var dækket med kobberstik og billeder til adspredelse for de gæster, der havde lyst til at fordybe sig i dem. Men der var for øjeblikket ingen gæster der. De gik videre ind i det næste værelse.

"Det er forunderligt, hvor uvirkelige og fantastiske træerne og blomsterne ser ud i det kunstige lys," sagde Maggie i en lav tone. "De ser ud, som om de hørte hjemme i et fortryllet land, som om de aldrig kunne visne – jeg kunne bilde mig ind, at de bestod af glimtende juveler."

Hun betragtede geranierne, mens hun talte, og Stephen svarede ikke, men så på hende. Der var ligesom en eventyrlig kraft i Stephens langvarige blik, for Maggie vendte sit ansigt imod ham, og så op på ham – langsomt, som en blomst, der vender sig mod lyset. Og de vandrede videre, uden at have nogen klar bevidsthed om det, der foregik – uden at føle andet end den stille, højtidelige lidenskab, der gærede dybt i dem begge. Den knugende tanke, at de ville og måtte give afkald på hinanden, gjorde den tavse fortrolighed endnu mere intensiv og berusende.

De var gået igennem alle værelserne og var nu nødt til at standse og vende om.

Denne bevægelse vakte Maggie til bevidsthed; hun rødmede dybt, vendte hovedet bort, trak sin arm til sig og gik hen til nogle blomster for at lugte til dem. Stephen stod ubevægelig og var blevet meget bleg.

"Må jeg tage denne rose?" sagde Maggie, idet hun gjorde en voldsom anstrengelse for at sige noget og jage den fortryllelse, som holdt hende fangen, på flugt. "Jeg er i grunden ond overfor

roser – jeg holder af at plukke dem og lugte til dem, indtil de er visne og døde."

Stephen svarede ikke – han var ude af stand til at sætte en sætning sammen, og Maggie hævede armen op imod den store halvt udsprungne rose, der havde tiltrukket sig hendes opmærksomhed. Hvem har ikke følt en kvindearms skønhed? – den uudsigelige antydning, der ligger i den fint formede albue og alle de afrundede herlige linjer ned til det fine håndled med dets spæde, næsten usynlige, blålige årer. En kvindearm greb en stor billedhuggers sjæl for to tusind år siden, så at han dannede et billede af den til Parthenon, et billede, som den dag i dag henrykker og rører os. Maggie havde en sådan arm. Og livets varme pulserede og slog under dens hud.

Stephen blev grebet af en vild lyst; han greb den opløftede arm og kyssede den vildt, mens han holdt om det fine håndled.

Men i næste øjeblik trådte Maggie et skridt tilbage og stirrede på ham som en såret krigsgudinde, bævende af vrede og ydmygelse.

"Hvor tør De vove sådan noget?" sagde hun dæmpet, men energisk. "Med hvilken ret forhåner De mig?"

Hun gik fra ham ind i det tilstødende værelse og kastede sig på en sofa, hulkende og skælvende.

En frygtelig straf var kommet over hende, fordi hun havde syndet mod Lucy, Philip, og sit eget bedre Jeg, beruset af et øjebliks lykke. Hun havde forrådt dem og fik nu sin straf. Hvilken skændig plet hvilede der ikke på denne lykke: Stephen tænkte mere letsindigt om hende end om Lucy.

Hvad Stephen angik, blev han stående inde i konversationsværelset; han lænede sig tilbage, svimmel af

lidenskab, kærlighed, raseri og fortvivlelse – fortvivlelse over, at han ikke havde forstået at beherske sig bedre, og over, at han havde fornærmet Maggie.

Den sidste følelse fik stærkere magt over ham end alle andre; atter at være ved hendes side og bede hende om tilgivelse, var det eneste, der nu beskæftigede ham, og hun havde kun været et par minutter alene, da han atter kom hen til hende og ydmygt stillede sig ved hendes side. Men Maggies bitterhed og bevægelse havde endnu ikke lagt sig.

"Lad mig være alene," sagde hun heftigt, "og lad os ikke mere ses i fremtiden."

Stephen vendte sig om og gik frem og tilbage i den anden ende af værelset. Det var en hård nødvendighed, at han atter måtte gå tilbage til dansesalen, og han begyndte at blive sig dette bevidst. De havde været borte så kort en tid, at dansen endnu ikke var forbi, da han trådte ind.

Det varede heller ikke længe, før Maggie atter viste sig mellem de dansende. Hele hendes medfødte stolthed var blevet vækket, den afskyelige svaghed, der havde påført hendes selvagtelse dette sår, havde i det mindste rummet sin egen kur. Den sidste måneds tanker og fristelser skulle forvises til en eller anden afkrog af hendes erindring; nu var der intet, som kunne forføre hende; det ville være let at gøre sin pligt, og al den gamle ro og resignerede fred ville på ny komme til hende. Hun trådte atter ind i selskabssalen med nogen ophidselse aftegnet i ansigtet, men med en følelse af stolt selvbeherskelse, der kuede alle andre. Hun ville ikke danse mere, men hun talte roligt med enhver, der henvendte sig til hende. Og da de kom hjem om aftenen, kyssede hun Lucy med et frit hjerte, næsten

triumferende over det ydmygende øjeblik, der havde befriet hende fra muligheden af i ord eller gerning at forråde denne umistænksomme, venlige søster.

Den næste morgen kom Maggie ikke så tidligt afsted til Basset, som hun havde ventet. Hendes moder skulle ledsage hende, og mrs. Tulliver gjorde altid sine husholdningsforretninger grundigt. Derfor måtte Maggie, som i stor hast havde klædt sig på og truffet alle forberedelser til rejsen, sidde og vente ude i haven. Lucy havde travlt inde i huset med at pakke nogle basargenstande ind, som skulle tages med til børnene i Basset, og da der ringedes stærkt på gadedøren, blev Maggie meget bange for, at Lucy skulle føre Stephen ud til hende: for det var klart, at det var Stephen.

Men den besøgende kom lidt efter ud i haven ganske alene og satte sig på en stol. Det var ikke Stephen.

"Vi kan netop se toppen af de skotske fyrre fra dette sted," sagde Philip.

De havde i tavshed rakt hinanden hånden, men Maggie havde set på ham med et mere kærligt smil end nogensinde før, og han følte sig opmuntret ved det gamle barnlige udtryk i hendes ansigt fra Kings Lorton.

"Ja," sagde hun, "jeg ser ofte over til dem, og ønsker, at jeg atter kunne se solen spille på stammerne. Men jeg er aldrig senere kommet den vej, uden engang jeg gik til kirkegården med moder."

"Jeg har været der – jeg kommer der stadig," sagde Philip. "Jeg har kun fortiden at holde mig til."

Et stærkt minde og en stærk medlidenhed tvang Maggie til at lægge sin hånd i Philips. De havde så ofte vandret hånd i hånd.

"Jeg husker alle de smukke steder, hvor De sad og fortalte mig så meget – så meget, jeg aldrig før havde hørt."

"De vil snart spadsere derud igen, ikke sandt, Maggie," sagde Philip frygtsomt. "Møllen vil snart blive Deres broders hjem igen."

"Ja – men *jeg* skal ikke bo der," svarede Maggie, "jeg vil kun høre tale om den lykke. Jeg rejser atter bort – har Lucy måske ikke sagt Dem det?"

"Så vil fremtiden altså aldrig slutte sig til fortiden, Maggie? Den vil være en lukket bog."

De grå øjne, der så ofte havde betragtet hende i ydmyg tilbedelse, så atter op på hende med et sidste glimt af håb, og Maggie mødte dem med sit store alvorlige blik.

"Den bog vil aldrig blive lukket, Philip," sagde hun med sørgmodig alvor; "jeg ønsker ingen fremtid, der afbryder det, der binder mig til fortiden. Men båndet mellem mig og min broder er et af de stærkeste. Jeg kan ikke af fri vilje foretage noget, som for evigt ville rejse en skranke imellem os."

"Er det den eneste grund til, at vi skal være adskilte for evigt, Maggie?" sagde Philip med en fortvivlet beslutning om, at han ville have et bestemt og endeligt svar.

"Den eneste grund – ja," sagde Maggie med rolig bestemthed. Og hun troede på det. I dette øjeblik følte hun, at det fortryllede bægers indhold var spildt og kastet på jorden. Den stolte selvbeherskelse, hun havde fået efter Stephens optræden, havde ikke forladt hende, og hun imødeså fremtiden med ro og fast bestemt på, hvad hun ville vælge.

De sad hånd i hånd i nogle minutter uden at se på hinanden eller samtale. I Maggies sjæl var de første kærlighedsscener og

den sørgelige skilsmisse mere nærværende end øjeblikket, og hun så Philip for sig i det røde dyb.

Philip følte, at han burde være fuldkommen lykkelig ved hendes svar; hun var så åben og gennemsigtig som den klare kilde. Hvorfor var han ikke fuldkommen lykkelig? Skinsyge er aldrig tilfreds med mindre end en alvidenhed, der afslører hjertets hemmeligste og mest skjulte kroge.

11. På landevejen

Maggie havde været fire dage hos tante Moss, og det tidlige juni-solskin fik i den kærlige kones forgrædte og matte øjne et muntrere udtryk af det, og alle de store og små kusiner betragtede hendes besøg som en ligefrem epokegørende begivenhed. De efterlignede hendes ord og handlinger af et oprigtigt hjerte og betragtede hende som et indbegreb af fuldkommen visdom og skønhed, der viste sig for dem som et forbigående lysende meteor.

Hun stod på den brolagte vej, der førte op til huset, med tanten og nogle af kusinerne og var beskæftiget med at give kyllingerne æde. Det var i den rolige time, da livet på landet begynder at tage af, og eftermiddagen er langt fremskreden. De store bygninger om gården var lige så forfaldne og slet vedligeholdte som altid, men over den gamle havemur begyndte roserne at trække deres rige tæppe, og det grå tømmer og gamle tagværk på husene havde et udseende af ælde, som i det brede eftermiddagssolskin ret syntes at passe til den drømmende stilhed. Maggie havde sin hat på armen, og smilede ned til de små skaldede kyllinger, da hendes tante udbrød:

"Gode Gud, hvem er den herre, der kommer ridende op ad vejen?"

Det var en herre på en høj kastanjebrun hest, og dens sider og hals var dækket med skumstrimer efter det hurtige ridt. Maggie følte en frygtelig hjertebanken, blodet fo'r hende til hovedet – det var en følelse, som om en vild fjende, der havde svoret hendes død, kom over hende.

"Hvem er det, min kære?" sagde mrs. Moss, der på Maggies ansigt kunne se, at hun kendte ham.

"Det er mr. Stephen Guest," sagde Maggie i en svag tone. "Det er min kusine Lucys – det vil sige, en herre, der står i et meget intimt forhold til Deanes."

Stephen var allerede tæt ved dem; han sprang af hesten og lettede på hatten, da han kom hen til dem.

"Hold hesten, Willy," sagde mrs. Moss til sin tolvårs dreng.

"Nej tak," sagde Stephen, idet han klappede dyret, som utålmodigt kastede med hovedet, "jeg skal straks afsted igen. Jeg har et bud til Dem, miss Tulliver – en privat sag. Må jeg være så fri at anmode Dem om at gå nogle få skridt med mig?"

Han havde et halvt træt, halvt ophidset ydre, som en mand får, når han bliver jaget af en eller anden sorg eller plage, der både fordærver ham hans måltider og seng. Han talte næsten abrupt, som om hans ærinde var så nødvendigt, at han ikke behøvede at bryde sig om, hvad mrs. Moss måtte tro om hans besøg og anmodning. Den gode mrs. Moss var ganske nervøs over en så fornem herres besøg, og overvejede indvendigt, om det ville være rigtigt på ny at anmode ham om at lade hesten stå og træde indenfor, mens Maggie, øjensynlig forlegen over situationen og ude af stand til at sige noget, tog sin hat på og vendte sig om for at gå med ham ud på vejen.

Stephen vendte sig også om, og gik ved siden af hende, mens han trak hesten efter sig.

Der blev ikke vekslet et ord imellem dem, før de var ude på vejen, da Maggie, efter at have gået nogle skridt, pludselig gjorde mine til at vende om, idet hun med stolt harme sagde:

"Jeg behøver ikke at gå videre. Jeg ved ikke, om De finder det passende og sømmeligt for en gentleman at tvinge mig til at følge med Dem – eller om De ønsker at forhåne mig mere ved atter at tvinge mig til et møde under fire øjne."

"De har naturligvis ret til at være vred over mit komme," sagde Stephen bittert. "Det betyder naturligvis intet, hvad en mand må lide – det er kun Deres egen kvindeværdighed, som skal vogtes for enhver pris."

Maggie fo'r sammen, som ramt af et elektrisk stød, da han vedblev:

"Som om det ikke var nok, at jeg er blevet besnæret på denne måde, – at jeg er vanvittig af kærlighed til Dem – at jeg bekæmper den stærkeste lidenskab, en mand kan føle, fordi jeg prøver på at være trofast mod andre, der har fordringer på mig – og er det derfor nødvendigt, at De behandler mig som et råt menneske, der med vilje vil forhåne Dem? Og når jeg, hvis jeg var fri og herre over min egen skæbne, ville bede Dem om at tage min hånd, min formue og mit hele liv, og gøre med det, hvad De har lyst til! Jeg ved, at jeg glemte mig selv. Jeg tog mig en utilgivelig frihed, og jeg hader mig selv, fordi jeg gjorde det. Men jeg angrede det straks – jeg har angret lige siden – De bør ikke anse det for utilgiveligt – en mand, der elsker af sin hele sjæl, kan let blive overvundet af sine følelser et kort øjeblik – De må tro – at den værste sorg, jeg har haft, er, at jeg har forvoldt Dem sorg – og at jeg ville gøre alt for at gøre min adfærd usket igen."

Maggie vovede ikke at tale, vovede ikke at vende hovedet. Den sjælsstyrke, hun havde tilkæmpet sig ved sin vrede, var forsvundet, og hendes læber bævede synligt. Hun turde ikke

udtale den fulde tilgivelse, der svævede på hendes mund ved den åbne tilståelse.

De var nu atter kommet tilbage til indkørslen, og hun standsede skælvende.

"De må ikke tale således – jeg kan ikke høre på Dem," sagde hun, idet hun med en ulykkelig mine så ned på jorden, da Stephen trådte imellem for at hindre hende i at gå bort. "Det gør mig meget ondt, at jeg har forvoldt Dem nogen sorg, men det kan ikke nytte at tale om det."

"Jo, det *kan* nytte," sagde Stephen heftigt. "Det ville være til nytte, hvis De ville behandle mig med en smule hensyn, en smule medlidenhed, i stedet for at rette uretfærdige bebrejdelser imod mig i Deres stille sind. Jeg kunne bære alt med større ro, når jeg vidste, at De ikke hadede mig for en naragtig uforskammethed fra min side. Se på mig – se, hvad jeg er for en jaget djævel – jeg har hver dag redet fem mile for at jage tanken om Dem bort."

Maggie så ikke på ham – hun vovede det ikke. Hun havde allerede set det udmattede, trætte ansigt. Men hun sagde venligt: "Jeg tænker intet ondt om Dem."

"O, se så på mig, kære Maggie," sagde Stephen i sin ømmeste, mest veltalende tone. "Gå ikke bort fra mig nu. Giv mig et øjebliks lykke – lad mig føle, at De har tilgivet mig."

"Ja, jeg har tilgivet Dem," sagde Maggie rystet af hans tone og forskrækket over sig selv. "Men lad mig nu forlade Dem. O, gå nu bort!"

En tåre trængte sig frem under hendes sænkede øjenvipper.

"Jeg kan ikke gå bort fra Dem – jeg kan ikke forlade Dem nu," sagde Stephen med endnu mere lidenskabelig overtalelse. "Jeg

kommer tilbage igen, hvis De sender mig bort med denne kulde – jeg kan ikke svare for mig selv. Men hvis De blot vil spadsere et lille stykke med mig, kan jeg leve på det en tid. De ser klart nok, at Deres vrede kun har gjort mig ti gange mere ufornuftig."

Maggie vendte sig om. Men Tancred, den kastanjebrune hest, begyndte at gøre så levende indvendinger mod denne hyppige forandring af retning, at Stephen, der i nogen afstand fik øje på Willy Moss, kaldte på ham og råbte, at han skulle holde hesten i fem minutter.

"O, nej," sagde Maggie hurtigt, "min tante vil synes, at det er så underligt."

"Å, hvad gør det?" sagde Stephen utålmodigt. "Herude kender de ikke folk fra St. Oggs. Træk dyret frem og tilbage derhenne i fem minutter," fortsatte han til Willy, der nu var kommet hen i nærheden. Han gik atter hen til Maggie, og de spadserede videre. Det var klart, at hun nu var nødt til det.

"Tag min arm," sagde Stephen bønfaldende – og hun tog den. Det var som en feberdrøm var over hende, som om hun faldt med rivende hast i søvne.

"Der er ingen løsning på denne ulykke," begyndte hun, idet hun ved ord søgte at bekæmpe den indflydelse, der var over hende. "Det er ondt, lavt, foragteligt – at tillade et ord, eller blik, som Lucy eller enhver anden ikke måtte høre eller se. Tænk på Lucy!"

"Jeg tænker på hende – Gud velsigne hende! Hvis jeg ikke gjorde det – –" Stephen havde lagt sin hånd på Maggies, der hvilede på hans arm, og de følte begge vanskeligheden ved at tale.

"Og jeg har andre lænker," vedblev Maggie endelig med en fortvivlet anstrengelse – "også selv om Lucy ikke eksisterede."

"Der forlovet med Philip Wakem?" spurgte Stephen hurtigt. "Er det ikke således?"

"Jeg betragter mig som forlovet med ham – og kan ikke ægte nogen anden."

Stephen forblev tavs, indtil de var drejet ind på en bivej, der lå i skygge, og hvor træerne næsten dannede et tag. Da udbrød han heftigt:

"Det er unaturligt – det er frygteligt. Maggie, hvis De elsker mig, som jeg elsker Dem, skulle vi kaste alt andet til side; intet skulle modstå os, hvis vi ville opnå den lykke at tilhøre hinanden. Vi ville bryde alle disse tåbelige bånd, der er knyttet i blindhed og beslutte at ægte hinanden."

"Jeg ville hellere dø end falde i fristelse," sagde Maggie med langsom, tydelig alvor – hele hendes åndelige kraft fra sorgens år kom hende til hjælp i denne time. Hun trak armen til sig, imens hun talte.

"Sig mig da, at De ikke bryder Dem om mig," sagde han næsten voldsomt. "Sig mig at De elsker en anden mand højere."

Det fo'r som et lyn gennem Maggies sjæl, at her blev en vej anvist hende, ad hvilken hun kunne befri sig fra al ydre kamp – hun behøvede blot at sige Stephen, at hendes hele hjerte tilhørte Philip. Men hun kunne ikke få det over sine læber, og hun forblev tavs.

"Hvis De elsker mig, kæreste pige," sagde Stephen mildt, idet han atter tog hendes hånd og lagde den under sin arm, "er det bedre – er det rigtigt, at vi ægter hinanden. Vi kan ikke gøre for, at det vil bringe andre sorg. Det er kommet over os, uden at vi

har søgt det – det er naturligt; det har fået magt over mig, trods alle mine anstrengelser for at undertrykke det. Gud skal vide, at jeg har forsøgt at være de tavse løfter tro, og jeg har kun gjort alt værre – det havde været bedre, om jeg straks havde givet efter."

Maggie svarede ikke – hvis det var sandt, at det ikke var synd – hvis hun blot kunne blive overbevist om det, og ikke længere behøvede at kæmpe imod den stærke og dog så blide, døvende strøm!

"Sig Ja, kæreste," sagde Stephen og bøjede sig ned for at se hende ind i ansigtet. "Hvad ville vi bryde os om verden og al dens sladder, når vi blot tilhørte hinanden?"

Hendes ånde var på hans ansigt, – hans læber var nær ved hendes – men der var en stor frygt i hans kærlighed til hende.

Hendes læber og øjenlåg bævede; hun åbnede øjnene og så et øjeblik ind i hans som et yndigt vildt dyr, der frygtsomt kæmper imod de kærtegn, det overvældes med; derpå vendte hun sig hurtigt om og gik atter hen imod sit hjem.

"Og når alt kommer til alt," vedblev han i en utålmodig tone, idet han søgte at betage sig selv sine skrupler såvel som hendes, "jeg bryder intet formelt løfte – hvis Lucys kærlighed var blevet taget fra mig og givet til en anden, ville jeg ikke have følt mig berettiget til at gøre fordring på hende. Hvis De ikke er absolut bundet til Philip, er vi begge frie."

"De tror ikke selv, hvad De siger – det er ikke Deres virkelige følelse," sagde Maggie alvorligt. "De føler som jeg, at de følelser og forventninger, vi har rejst hos andre, er virkelige bånd. Ellers kunne jo alle løfter brydes – der ville ikke findes noget i verden, som hed troskab."

Stephen forblev tavs; han kunne ikke fastholde sit argument, for den modsatte overbevisning var så ofte kommet til ham i de talrige indre kampe, han havde gennemgået. Men det viste sig snart i en anden form.

"Løftet kan umuligt opfyldes," sagde han med heftig overbevisning. "Det er unaturligt. Det er også synd at give os bort til andre – det vil kun føre til ulykke både for dem og for os. Maggie, det må De kunne se – det ser De også!"

Han søgte ivrigt efter et bifaldende blik; han trykkede hende fast og dog så varmt i hånden. Hun svarede ikke i nogle øjeblikke, men stod og så mod jorden; derpå trak hun vejret dybt og sagde med højtidelig alvor, idet hun så ham ind i ansigtet:

"O, det er så tungt – livet er så tungt. Det forekommer mig undertiden, at det er ret at følge sine stærkeste følelser, – men der rejser sig altid uoverstigelige hindringer – de bånd, der er blevet knyttet i hele vort forrige liv – bånd, som har gjort andre afhængige af os, ville blive sønderrevet, hvis vi gav efter. Hvis livet var roligt og naturligt, som det må have været i Paradiset – jeg mener, hvis vi ikke havde bindende forpligtelser, inden kærligheden kommer til os – ville kærligheden være et tegn på, at to mennesker burde tilhøre hinanden. Men jeg ved, jeg føler, at det ikke er således nu – der er ting, vi må give afkald på her i livet – nogle af os må give afkald på kærlighedens lykke. Der er så meget, som er vanskeligt og uklart for mig – men jeg ser én ting klart – at jeg ikke kan, ikke tør søge min egen lykke ved at ødelægge andres. Kærlighed er naturlig, men medlidenhed, trofasthed og taknemmelighed er sikkert også naturligt. Og disse følelser ville blive hos mig og straffe mig, hvis jeg ikke

fulgte dem. Jeg ville blive forfulgt af de lidelser, jeg havde bragt over andres hoveder. Vor kærlighed ville blive forgiftet. Træng ikke ind på mig – hjælp mig, hjælp mig, fordi jeg elsker Dem."

Maggie var blevet mere og mere alvorlig, efterhånden som hun talte; hendes ansigt blussede, og hendes øjne var milde og fulde af tårer. Stephen følte hele sin ridderlige følelse vågne, men i samme øjeblik – hvorledes kunne det være anderledes – vandt den bønfaldende skønhed på ny magt over ham.

"Kæreste," sagde han næsten hviskende, idet hans arm stjal sig om hendes liv, "jeg vil gøre – jeg vil bære alt, hvad De ønsker. Men – et kys – det første og sidste – før vi skilles."

Et kys og et langt blik, – indtil Maggie sagde med bæven i stemmen: "Lad mig gå – lad os vende om!"

Hun skyndte sig afsted, og der blev ikke talt mere mellem dem. Stephen blev stående og vinkede, da de fik Willy og hesten i sigte, og Maggie gik videre henimod huset. Mrs. Moss stod alene i døren; hun havde med kvindelig finfølelse sendt alle kusinerne indenfor. Det var glædeligt, at Maggie havde en rig og smuk elsker, men hun ville naturligvis være forlegen ved at komme tilbage – og det ville næppe være så glædeligt. I alt fald ønskede mrs. Moss at være alene med Maggie, når hun kom. Den unge piges ansigt viste tydeligt nok, at hvis der var sket noget glædeligt, var det af en ophidsende art.

"Sid ned, kære." Hun førte Maggie ind i forstuen, og satte sig på en bænk ved hendes side; der var intet andet lønkammer i huset.

"O, tante Gritty, jeg er meget ulykkelig. Jeg ville ønske, at jeg var død, da jeg var femten år gammel. Dengang syntes det så let at give afkald på alt – nu forekommer det mig så tungt."

Det stakkels barn slyngede sine arme om tantens hals og begyndte at hulke højt.

12. Et familieselskab

Maggie forlod tante Gritty i slutningen af ugen og tog til Garum Firs for efter aftale at aflægge tante Pullet et besøg. I mellemtiden var der hændt flere meget uventede ting, og der skulle afholdes en slags familieråd i Garum for at drøfte og festligholde et omslag i familien Tullivers lykke, som uden tvivl ville ende med at fjerne enhver levning af den tunge formørkelse og på ny lade dens tilslørede dyder skinne i deres fulde glans.

Lucy kom så tidligt, at hun endog fik et forspring for tante Glegg; for hun længtes efter at samtale i fred og ro med Maggie om de forunderlige nyheder. Det så ud til – det gjorde det virkelig, sagde Lucy med sin fortryllende kloge mine – at alt, selv andre folks ulykker (de stakkels mennesker!) forenede sig for at gøre tante Tulliver, fætter Tom og den stolte Maggie så lykkelige, som de fortjente efter alle deres sorger. At tænke sig, at samme dag – netop samme dag – da Tom kom tilbage fra Newcastle, var den unge Jetsome, som bestyrede møllen for mr. Wakem, blevet kastet af hesten, fordi han havde været beruset, og han lå nu så farligt syg i St. Oggs, at Wakem havde udtalt det ønske, at de nye købere af møllen straks skulle overtage den. Det var meget sørgeligt for det unge menneske, men hvorfor berusede han sig altid, og det så virkelig ud, som om ulykken netop var sket nu, for at fætter Tom så snart som muligt kunne få belønning for sin eksemplariske opførsel – papa satte ham så højt og skønnede så meget på ham. Tante Tulliver skulle nu igen hjem i møllen og holde hus for Tom; det var vel et tab for Lucy at miste hende, men så at tænke sig, at den stakkels tante igen

kunne komme til sit gamle hjem, og efterhånden få det lige så hyggeligt som i gamle dage!

I denne sidste henseende havde Lucy vidtgående planer, og da hun og Maggie var gået ned af trapperne og var kommet ind i dagligstuen, hvor solen skinnede på gulvet, åbnede hun sine manøvrer, som enhver stor taktiker ville have gjort, imod fjendens svageste punkt.

"Tante Pullet," begyndte hun, idet hun tog plads ved siden af denne dame på sofaen og omhyggeligt ordnede hendes flagrende kappebånd, "jeg ville ønske, at du nu ville tænke på, hvilket linned og hvilke ting du har til hensigt at give Tom til hans hus; du er altid så villig til den slags – du giver altid så smukke ting bort, og hvis du blot går foran, vil tante Glegg også være med."

"Det kan hun skam ikke, min kære pige," sagde mrs. Pullet med ualmindelig kraft, "for det vil jeg sige dig, at hun ikke har et eneste stykke dækketøj, der kan stå ved siden af mit. Hun har ingen smag, og hun har aldrig ofret de penge på det som jeg. Det er alt sammen noget groft stads, hun har; der er ikke et eneste smukt mønster imellem. Men det er ikke morsomt, at dele sit dækketøj ud imellem folk, før man dør. Det har jeg skam aldrig tænkt på at gøre. Bessy," vedblev mrs. Pullet, idet hun rystede på hovedet og stirrede på søster Tulliver, "det var ikke min mening, da vi valgte det dobbeltvævede fine damask – og Gud skal vide, hvor dit nu er henne."

"Jeg har heller ikke tænkt på det, søster," sagde mrs. Tulliver, der var vant til at være under anklage. "Det er forresten heller ikke efter mit ønske, at jeg har været nødsaget til at ligge vågen

om natten og tænke på, hvorledes alt mit bedste dækketøj er blevet spredt ud over hele landet."

"Tag en hostetablet, mrs. Tulliver," sagde onkel Pullet, idet han følte, at den ville være en billig og sund trøst.

"Men, tante Pullet," sagde Lucy, "du har så meget smukt linned. Og sæt, at du havde døtre! Så ville du have været nødt til at give dem noget af det, når de blev gift."

"Jeg siger jo heller ikke, at jeg ikke vil gøre det," sagde mrs. Pullet, "for nu, da Tom er blevet så lykkelig, er det ikke mere end rimeligt, at hans venner hjælper ham. Der er en af de duge, som jeg købte på din auktion, Bessy; det var ikke andet end velvilje af mig, at jeg købte den, for den har ligget i min dragkiste lige siden. Men jeg vil ikke give Maggie mere af mit indiske musselin og mine andre sager, hvis hun igen tager ud at tjene; en anden sag er det, hvis hun vil blive hos mig, når de ikke trænger til hende hjemme hos Tom."

"At tage ud og tjene," var det udtryk, hvormed familien Dodson betegnede stillingen som lærerinde eller guvernante, og Maggies tilbagevenden til denne lave stand nu, da livet bød hende gunstigere vilkår, var et ømt punkt for alle hendes slægtninge. Da Maggie var en lille pige med håret ned af nakken og en egensindig karakter, havde hun været en højst ubehagelig niece; nu var der derimod al udsigt til, at hun på én gang kunne være til nytte og kaste glans over huset. Sagen blev drøftet i onkel og tante Gleggs nærværelse ved teen og det ristede brød.

"Nå, nå," sagde mr. Glegg godmodigt, idet han klappede Maggie på ryggen, "det er noget snak, noget snak! Lad os ikke høre noget om, at du igen vil have en plads, Maggie. Du må jo

have fisket en halv snes tilbedere på basaren, min pige; er der ikke en af dem, du vil gøre en forretning med? Hvad siger du?"

"Mr. Glegg," sagde hans kone med den forøgede, høflige alvor, hun altid anlagde sammen med sit bedste forhår. "Du må undskylde, men du er alt for let for en mand i din alder. Det er respekt og pligtfølelse overfor hendes tanter og hele den øvrige familie, som må afholde min niece fra at tage ud at tjene og ikke – nogle fyre, hun har "fisket", som du behager at sige. Det er et stygt ord, som aldrig er blevet hørt i vor familie."

"Så! Hvad mon de da gjorde ved os, broder Pullet, dengang vi blev besnæret? Vi måtte bide på krogen, ikke sandt?" sagde mr. Glegg, idet han spøgende blinkede til mr. Pullet, der tog et nyt bolsje.

"Mr. Glegg," sagde hans ægtehalvdel, "hvis du har tænkt dig at blive ekvivok, vil jeg foretrække at forlade stuen."

"Nå, Jane, det er jo kun din mands spøg," sagde mrs. Pullet, "lad ham spøge, så længe han har humør og sundhed. Der er den stakkels mr. Tilt, som er blevet apoplektisk, og hans mund er så skæv, at han ikke mere kan le, selv om han prøvede på det."

"Hvis det må være mig tilladt at afbryde din behagelige spøg, mr. Glegg," sagde hans ægtehalvdel, "må jeg måske gøre dig ulejlighed med brødbakken. Det er underligt nok, at folk kan betragte det som en spøg, at en niece ikke bryder sig den mindste smule om sin moders ældste søster, der dog er familiens hoved, og kun kommer ud og ind og gør korte visitter, mens hun er i byen, og så beslutter at rejse bort uden mit vidende – skønt jeg har nogle kapper, hun skulle sætte op for mig – og jeg har delt mine penge så lige – –"

"Søster!" afbrød mrs. Tulliver hende ængsteligt. "Maggie har aldrig tænkt på at rejse uden også at opholde sig i dit hus såvel som i de andres. Det er rigtignok slet ikke mit ønske, at hun skal rejse – jeg er meget imod det. Men jeg kan ikke gøre ved det – jeg er uskyldig i den sag. Jeg har sagt hende så mange gange, at det ikke er nødvendigt. Men der er endnu fjorten tage tilbage, og Maggie kan i den tid bo i dit hus, søster."

"Bessy," sagde mrs. Glegg, "hvis du ville tænke dig lidt om, må du kunne begribe, at jeg ikke anser det for umagen værd at rede en seng op og have alt det besvær nu, da tiden snart er forbi, og vort hus kun ligger en lille spadseretur fra mr. Deanes. Hun kan jo komme tidligt om morgenen og gå sent hjem om aftenen og være taknemmelig over, at hun har så god en tante i sin nærhed, som hun kan gå hen og snakke med. Det ville *jeg* gøre, hvis jeg var i hendes alder."

"Men, Jane," bemærkede mrs. Pullet, "det vil gavne dine senge, om du kan få nogen til at sove i dem. Dit stribede værelse lugter frygtelig muggent, og der er så fugtigt. Jeg tror, jeg ville dø, hvis du bød mig det værelse."

"O, der er Tom," sagde Lucy, idet hun klappede i hænderne. "Han kommer ridende på "Sindbad", som jeg sagde ham. Jeg var bange for, at han ikke ville holde sit løfte."

Maggie rejste sig for at kysse Tom, i bevidstheden om, at det var første gang hun så ham, efter at tilbagekomsten til møllen var blevet sandsynlig; og hun holdt hans hånd og førte ham hen til stolen ved siden af sig. Det var endnu hendes stadige ønske, at der ikke skulle være nogen sky mellem hende og Tom; denne følelse havde slået så dyb rod i hende, at den ikke lod sig

udrydde. Han smilede venligt til hende og sagde: "Godaften, Magsie, hvordan har tante Moss det?"

"Velkommen, velkommen," sagde mr. Glegg og rakte hånden frem. "Du er en heldig fyr, Tom; du tager skæbnen med storm. Lykken render efter dig; den er kommet tidligere til dig, end den gjorde til os gamle folk her – men jeg ønsker kun, at den må holde ved, min dreng. Jeg tør vædde på, at du en skønne dag får hele møllen for din egen mund. Du bliver ikke stående midt på bakken."

"Jeg håber, at han altid vil huske, at det er hans moders familie, han skylder alt," sagde mrs. Glegg. "Hvis han ikke havde haft den, havde det set galt ud. Der har aldrig været fallitter, processer eller vidtløftigheder i vor familie – den har ikke lagt sig til at dø uden testamente –"

"Nej, den kender heller ikke til pludselige dødsfald," sagde tante Pullet. "Lægen kom altid i rette tid. Men Tom har Dodsonblodet; det sagde jeg allerede for mange år siden. Dg jeg ved ikke, hvad du vil gøre, søster Glegg, men jeg vil give ham tre af mine største duge foruden servietter til dem. Jeg siger ikke, hvad mere jeg vil gøre; men hvis jeg skulle dø i morgen, mr. Pullet, må du huske, hvad jeg har sagt dig – skønt jeg er vis på, at du vil være i et frygteligt vildrede med nøglerne og stikke dem ind i de gale låse og få dem i baglås og så hente smeden for at brække det hele itu. Du vil tage fejl, og jeg vil da ikke kunne hjælpe dig. Jeg indrømmer, at du har en vidunderlig hukommelse for mine piller og æsker – det har jeg altid sagt – men mine nøgleknipper er en labyrint for dig." Den sørgelige udsigt til forvirringen ved hendes død var i høj grad angribende for mrs. Pullet.

"Det går også for vidt, Sophy," bemærkede mrs. Glegg i en halvt foragtelig tone. "Du har jo et uoverskueligt antal nøgler og lukker alt muligt inde. Du bør ikke gå videre end din egen familie. Ingen skal sige, at jeg ikke lukker af, men jeg gør, hvad der er fornuftigt, og heller ikke mere. Og hvad dækketøjet angår, skal jeg nok se at finde noget, der kan passe for min nevø; jeg har noget lærred, som endnu aldrig har været bleget; det kan han få til lagner; det er bedre end andre folks fine hollandske lærred, og jeg håber, han vil hvile på dem og tænke på sin tante."

Tom takkede mrs. Glegg, men gav dog intet bindende løfte om at ville tænke om natten på hendes dyder; og mr. Glegg ledte samtalen hen i et andet spor, da han ønskede at vide mr. Deanes hensigter angående dampkraft i møllen.

Lucy havde haft sine snilde beregnede planer, da hun havde anmodet Tom om at komme på "Sindbad". Da tiden til opbrud kom, viste det sig nødvendigt, at Tom kørte moderen og Lucy hjem, mens tjeneren kunne ride hesten til byen. "Du må sidde alene, tante," sagde den fortryllende unge dame, "fordi jeg vil sidde hos Tom; jeg har så meget at tale med ham om."

I sin ivrige, kærlige ængstelighed for Maggie, kunne Lucy ikke opsætte en samtale med Tom om hende; hun var på forhånd overbevist om, at han ville være føjelig og eftergivende, nu da hans dristige ønske om møllen så hurtigt var gået i opfyldelse. Hun kunne ikke forstå Toms natur; hun blev både overrasket og bedrøvet ved at se det forandrede udtryk i hans ansigt, da hun fortalte ham, på hvilken måde Philip havde brugt sin indflydelse hos sin fader. Hun havde betragtet denne afsløring som et glimrende politisk skaktræk, der straks ville

vende Toms hjerte til Philip og desuden vise, at den gamle Wakem var rede til med al ære at modtage Maggie som sin tilkommende svigerdatter. Der var da altså al mulig grund til, at fætter Tom, som altid havde et så venligt smil, når han så på Lucy, ville gå i sig selv, sige det modsatte af, hvad han altid før havde sagt, og erklære, at han for sin del glædede sig over, at alt det gamle fjendskab kunne læges, og at Maggie gerne måtte gifte sig med Philip – efter kusine Lucys mening syntes intet lettere i denne verden.

De mennesker, der er i besiddelse af alle de positive og negative egenskaber, som fremkalder strenghed og viljestyrke, snæverhjertethed, mangel på fantasi, stor selvbeherskelse, og en tilbøjelighed til at kontrollere andres handlinger, disse mennesker, siger jeg, afgiver altid en frodig jordbund for fordomme. Lad fordomme komme til dem gennem en tilfældig ytring, et blik, en øjeblikkelig stemning – de giver aldrig mere slip på dem; for de er noget, man kan hævde og fastholde, noget, der kan give tankerne beskæftigelse, noget, man kan pålægge andre som en absolut uimodstridelig sandhed. Sådanne fordomme er på én gang en stav og en knippel, og når de er det, er det en selvfølge, at de er rigtige. Tom Tulliver hørte til denne klasse mennesker; hans indvendige kritik over faderens fejl hindrede ham ikke i at adoptere faderens fordomme; det var en fordom imod en mand med løse principper og et løst liv, og det var et punkt, hvor alle skuffede følelser, al personlig stolthed kunne mødes. Tom nærede desuden af andre grunde en vis bitterhed mod Philip og havde meget imod Maggies forening med ham, og trods Lucys indflydelse over den stridige fætter opnåede hun intet andet

end et afslag. "Han ville aldrig give sit samtykke til et sådant ægteskab, men Maggie kunne naturligvis gøre, hvad hun havde lyst til – hun havde jo selv sagt, at hun ville være uafhængig. For sit eget vedkommende anså Tom sig for bundet ved sin faders minde og ved enhver mandig følelse; det var hans pligt aldrig at indlade sig i noget forhold til Wakems."

Således opnåede Lucy intet andet ved sin velvillige mægling end at få Tom til at tro, at Maggies vanvittige beslutning om at tage ud som lærerinde snart ville undergå en metamorfose, som hendes beslutninger i reglen gjorde, og blive til noget lige så vanvittigt, men helt forskelligt – et ægteskab med Philip Wakem.

13. Ført med af strømmen

Næppe en uge efter var Maggie atter i St. Oggs – omtrent i samme stilling, hun havde været ved sin ankomst dertil. Det kostede hende ingen umage at tilbringe formiddagen alene uden Lucys nærværelse, for hun havde jo lovet at komme jævnligt i mrs. Gleggs hus, og det var jo desuden naturligt, at hun tilbragte den meste tid af det korte tidsrum, der var tilbage, sammen med sin moder, navnlig da der var så mange forberedelser at træffe i anledning af, at Tom skulle sætte bo. Men Lucy ville ikke høre noget om, at hun også blev ude om eftermiddagen; hun måtte altid gå fra tante Glegg før middag – "ellers ville jeg jo aldrig få et glimt af dig," sagde Lucy med et par tårefyldte øjne, der var umulige at modstå. Og Stephen Guest var ganske imod sædvane begyndt at spise til middag så tit som muligt hos Deanes. I førstningen tænkte han om morgenen, at han ikke ville komme om middagen til Deanes – ja, ikke engang om aftenen – før Maggie var rejst. Han havde endog lagt en plan om at foretage en lille lystrejse i det dejlige sommervejr – den stadige hovedpine, han brugte som påskud for sit tavse væsen og sin åndsfraværelse, kunne jo også nu begrunde en rejse. Men der blev ikke noget af rejsen og den fjerde morgen havde han endnu ikke taget nogen endelig beslutning om, hvor han skulle tilbringe sine eftermiddage; han tænkte kun på dem som en tid, da Maggie endnu ville være til stede, da han endnu kunne få et blik af hende eller komme til at berøre hendes fine hånd. For hvorfor skulle han ikke gøre det? Der var intet at skjule mellem dem – de havde tilstået hinanden deres kærlighed; de havde givet afkald på hinanden, og skulle

nu skilles. Det var æren og samvittigheden, der skilte dem; Maggie havde bestemt, at det skulle være således, men derfor kunne de endnu sende hinanden et langt blik tværs over afgrunden, inden de vendte sig bort fra hinanden for evigt, og deres øjne aldrig mere skulle mødes, før det stærke lys i dem var blegnet og dødt.

I hele denne tid gik Maggie omkring med en ro, for ikke at sige sløvhed i sit væsen, der stod i en mærkelig modsætning til hendes sædvanlige munterhed og iver, så at Lucy ville have været nødt til at lede efter grunden til denne forandring, hvis hun ikke havde været overbevist om, at den stilling, Maggie befandt sig i mellem Philip og sin broder og udsigten til hendes forestående frivillige forvisning var tilstrækkelig til at forklare hendes sindsstemning, men bagved denne sløvhed førtes en lidenskabelig kamp, som Maggie trods hendes tidligere bevægede liv aldrig havde kendt eller anet; det forekom hende, at alle de værste sider i hendes karakter hidtil havde ligget skjult, og nu pludselig trådte frem, fuldt rustede med overvældende kraft. Der var øjeblikke, i hvilke en grusom egoisme syntes at bemægtige sig hende; hvorfor skulle ikke Lucy, hvorfor skulle ikke Philip lide? Hun havde lidt i så mange, mange år, og hvem havde givet afkald på noget for hendes skyld? Og når det skyldige, berusende liv, rigdom, fred, alle slags forfinelser tilbødes hende, hvorfor skulle hun da kaste det fra sig, for at en anden kunne tage det op – en anden, der måske trængte mindre til det end hun? Men midt i denne nye lam af stridende lidenskaber hørtes de gamle stemmer med stigende kraft, indtil larmen syntes at lægge sig ved det. Var den tilværelse, der forestod hende, en sådan, som hun ville blive

tilfreds med? Var det den, hun altid havde drømt om? Hvor ville så alle de gamle minder blive af, den gamle medlidenhed med andres sorg, der var blevet næret i de mange tunge år, hele den guddommelige anelse om, at noget højere end den blotte tilfredsstillelse af de personlige ønsker må hellige menneskets tilværelse? Hun kunne lige så godt håbe at glæde sig ved at spadsere, når hun lemlæstede sine fødder, som hun kunne håbe at blive lykkelig ved at dræbe al den trofasthed og sympati, der var de bedste egenskaber i hendes sjæl. Og hvis sorgen var så hård for hende, hvorledes ville den da ikke være for andre? "O, Gud, bevar mig for at tilføje andre lidelser – giv mig styrke til at bære mine egne." –

Hvorledes var det gået til, at hun var kommet i en fristelse, som hun tidligere havde anset for lige så umulig som fristelsen til at begå en ligefrem forbrydelse? Hvornår var det første skændige øjeblik, da hun var blevet sig en følelse bevidst, som krænkede hendes sandhedsfølelse, kærlighed og taknemmelighed, og hvorfor havde hun ikke jaget den på flugt med rædsel? – Og dog, fordi denne forunderlige, søde, fortryllende indflydelse ikke kunne, ikke skulle blive herre over hende – fordi den kun skulle blive hendes egen stille sorg, mødte hendes sjæl Stephens i den tanke, at de endnu kunne nyde nogle få tavse øjeblikke sammen, førend den uigenkaldelige skilsmisse kom. For også han led. Hun så det daglig – hun kunne se det i det syge, sløve blik, hvormed han faldt tilbage i en ligegyldig tilstand, som intet uden synet af hende kunne rive ham ud af. Kunne hun nægte at besvare det bønfaldende blik, der, som hun følte, fulgte hende alle vegne som en lav hvisken om kærlighed og lidelse? Hun nægtede det

mindre og mindre, og til sidst bestod aftenen for begges vedkommende så at sige kun af et øjebliks gensidig hilsen med øjnene; de tænkte på det, indtil den kom, og når den *var* kommet, tænkte de heller ikke på andet. Stephen syntes dog af og til at have lyst til noget andet, nemlig til at synge: det var en måde, han kunne meddele sig til Maggie på. Måske han ikke ret var sig bevidst, at han blev drevet til det af en hemmelig længsel – der stred imod alle hans alvorligt fattede beslutninger – efter at vinde større magt over hende. Man behøver kun at lægge mærke til sin egen tale og se, hvorledes den ledes af halvt ubevidste følelser for at forstå denne modsigelse hos Stephen.

Philip Wakem var en mindre hyppig gæst, men han kom dog af og til om aftenen, og det hændte, at han var til stede, da Lucy en aften, da de ved solnedgang sad ude på plænen, sagde:

"Nu er Maggies visitter hos tante Glegg da gudskelov til ende, og jeg synes derfor, at vi skal sejle hver eneste dag, indtil hun rejser. Hun har ikke fået nok af den fornøjelse, som hun sætter over alt andet. Ikke sandt, Maggie?"

"Jeg håber kun over ethvert andet *befordringsmiddel*," sagde Philip, idet han smilede til Maggie, der lænede sig tilbage i en lav havestol, "ellers frygter jeg for, at miss Tulliver vil sælge sin sjæl til den spøgelsesagtige færgemand, der færdes på floden, blot for altid at kunne glide afsted i en båd."

"Ville De ikke synes om at være hendes færgemand?" sagde Lucy, "for hvis De vil, kan De komme med og tage en åre. Hvis floden var en rolig indsø, var vi ganske uafhængige af herrer, for Maggie ror udmærket. Men da det er en rivende strøm, her er tale om, er vi nødsaget til at henvende os til det stærke køn, der ikke synes at være meget ivrige efter at tilbyde sin assistance."

Hun sendte Stephen et spøgende bebrejdende blik. Han gik frem og tilbage og nynnede; han tog ingen notits af hendes ord, men holdt sig for sig selv, som han i den senere tid havde gjort, når Philip var til stede.

"De synes ikke at bryde Dem om roture," sagde Lucy, da han kom hen og satte sig ved hendes side på bænken, "kan De ikke mere lide at ro?"

"O, jeg hader disse store selskaber i en båd," sagde han næsten irriteret. "Jeg skal nok ro, når De ikke har nogen anden til det."

Lucy blev rød, fordi hun frygtede for, at Philip skulle blive stødt; det var ganske usædvanligt, at Stephen talte på denne måde; men han havde jo ikke været rask i den senere tid. Philip rødmede også, men mindre fordi han følte sig personligt krænket, end fordi der opstod en utydelig mistanke hos ham om, at Stephens gnavenhed på en eller anden måde stod i forbindelse med Maggie, der havde rejst sig fra stolen, da han talte, og var gået hen til en laurbærhæk for derfra at betragte floden og den nedgående sol.

"Da miss Deane ikke vidste, at hun udelukkede andre ved at indbyde mig," sagde Philip, "må jeg desværre afslå indbydelsen."

"Nej, det må De ikke," sagde Lucy lidt skarpt. "Jeg ønsker netop Deres nærværelse i morgen. Flodtiden kommer netop klokken halv elleve, og det vil blive en yndig tur at ro ned til Luckreth og spadsere tilbage, før det bliver alt for varmt. Og hvad har De i grunden imod, at vi er fire i en båd?" tilføjede hun, idet hun henvendte sig til Stephen.

"Jeg har ikke noget imod menneskene, men imod tallet," sagde Stephen, der nu kunne beherske sig, og som skammede

sig ved sin tidligere uartighed. "Hvis jeg i det hele syntes, at vi burde være fire, ville jeg naturligvis stemme for dig, Phil. Men vi vil dele fornøjelsen med at eskortere damerne; vi kan skiftes til det. Så kommer jeg i overmorgen."

Denne samtale bevirkede, at Philips opmærksomhed mere end nogensinde blev henvendt på Stephen og Maggie; men da de atter trådte ind i huset, blev der foreslået musik. Mrs. Tulliver og mr. Deane havde travlt med en cribbage, og Maggie satte sig hen til siden ved et bord med bøger og kvindelige arbejder, og hørte efter musikken. Stephen foreslog en duet, som han påstod, at Lucy og Philip skulle synge; han havde ofte gjort det samme, men denne gang gættede Philip en dobbelt mening i alle Stephens ord og blikke og iagttog ham skarpt, skønt han samtidig bebrejdede sig denne uskønne mistanke.

For havde Maggie ikke bestemt nægtet, at der for hendes vedkommende var nogen grund tit hans tvivl? Og hun var sandheden selv; det var umuligt at nære mistillid til hendes ord og blik, da de sidst havde talt sammen i haven. Stephen var måske stærkt betaget af hende (hvad var mere naturligt?), men Philip følte, at han var lav ved at ville trænge sig ind i, hvad der måtte være en smertelig hemmelighed for vennen. Stephen gik bort fra instrumentet og nærmede sig langsomt bordet, hvor Maggie sad. Han vendte og drejede aviserne med en tilsyneladende ligegyldig mine, tog derpå plads med ryggen til fortepianoet, og fordybede sig *Laceham Courier*, som om en eller anden lokal nyhed interesserede ham i allerhøjeste grad. Han så i virkeligheden på Maggie, der ikke havde taget mindste notits af hans tilnærmelse. Hun havde altid mere sjælsstyrke, når Philip var til stede, ligesom vi kan beherske vor stemme bedre,

når vi ved, at der er nogen, som lytter. Men til sidst hørte hun ordet: "Kæreste" blive udtalt i den blideste tone, som en syg, der beder om noget, der burde være rakt ham for længe siden uden denne opfordring. Hun havde ikke hørt dette ord siden de spadserede på landevejen ved Basset, da Stephen atter og atter havde udtalt det næsten ufrivilligt som et uartikuleret skrig. Philip kunne ikke høre noget, men han var gået over på den anden side af instrumentet, og kunne se Maggie fare sammen og rødme, hæve sine øjne et øjeblik op på Stephens ansigt og derpå atter slå dem ned. Hun vidste ikke af, at Philip havde iagttaget hende; men en stærk skamfølelse greb hende og fik hende til at rejse sig og gå hen til moderen for at se på cribbagespillet.

Philip gik kort efter hjem med en ond tvivl, blandet med ulykkelig vished. Det var nu umuligt for ham at modstå den overbevisning, at der var et vist forhold imellem Stephen og Maggie, og den halve nat led hans irritable nerver næsten til vanvid under dette ene ulykkelige faktum. Han kunne ikke finde nogen forklaring, som kunne bringe overensstemmelse mellem Maggies ord og handlinger. Da endelig trangen til at have tillid til hende atter rejste sig i ham med overvældende kraft, var han ikke længe om at finde sandheden: – hun kæmpede, hun ville begive sig i frivillig landflygtighed; dette var nøglen til alt, hvad han havde set siden sin hjemkomst. Men efter denne opfattelse kom der andre muligheder, som ikke kunne lades helt ude af betragtning. Hans fantasi sagde ham hele historien: Stephen var rasende forelsket i hende; han måtte have sagt hende det; hun havde afvist hans tilbud og skyndte sig nu bort. Men ville han give afkald på hende, når hun i

virkeligheden var halvt hjælpeløs, fordi hun også nærede følelser for ham? Philip følte med fortvivlelse, at det måtte forholde sig således.

Da morgenen kom, var Philip så syg, at han ikke kunne tænke på at holde sit løfte med hensyn til roturen. I den sindsbevægelse, han befandt sig i, kunne han ikke fatte nogen beslutning; han vaklede bestandig mellem to alternativer. Først tænkte han, at han måtte have en samtale under fire øjne med Maggie og formå hende til at betro sig alt; så fattede han atter mistillid til, at han kunne udrette noget. Havde han ikke været uretfærdig overfor Maggie? Hun havde for mange år siden, da hun var et uvidende barn, sagt nogle ord; hun ville jo komme til at hade ham, hvis disse skulle blive ved at rejse sig imod hende som et bånd. Og havde han nogen ret til at fordre, at hun skulle afsløre følelser, som hun åbenbart ønskede at holde hemmelige for ham? Han ville ikke se hende, før han var sikker på, at han handlede af bekymring for hendes velfærd og ikke af egoistiske motiver. Han skrev et par linjer til Stephen, og sendte dem tidligt om morgenen til ham, hvori han underrettede ham om, at han ikke var rask nok til at holde sit løfte til miss Deane. Ville Stephen undskylde ham og eventuelt overtage hans rolle?

Lucy havde lagt en sindrig plan, således at hun i grunden var fornøjet med, al Stephen ikke ville tage med i båden. Hun erfarede, at hendes fader skulle køre til Lindum om morgenen klokken ti; Lindum var netop det sted, hvor hun ville hen for at gøre nogle indkøb – nogle vigtige indkøb, som på ingen måde måtte opsættes, og tante Tulliver måtte også tage med, da størstedelen af disse indkøb vedkom hende.

"Du kan alligevel få din rotur, Maggie," sagde hun til kusinen, da de gik ud af spisestuen og op ad trappen. "Philip vil være her klokken halv elleve, og det er et dejligt vejr. Sig nu ikke et ord imod, du kære sørgmodige pige. Hvad kan det nytte, at jeg optræder som den gode gudmoder i eventyrene, når du modsætter dig alle de vidundere, jeg arrangerer til dit bedste? Tænk ikke på den skrækkelige Tom – det gør virkelig ikke noget, at du er lidt ulydig imod ham."

Maggie fremkom da ikke med flere indvendinger. Hun var næsten glad ved planen; for det kunne måske bringe fred og sjælsstyrke at være alene med Philip; det ville jo være som om de gamle rolige tider atter dukkede op og jog den nuværende vilde tummel på flugt. Hun klædte sig på til sejlturen, og sad og ventede i dagligstuen, da klokken slog halv elleve.

Det ringede punktligt på dørklokken, og hun tænkte med halv melankolsk, kærlig glæde på den overraskelse, det ville blive for Philip, når han opdagede, at Lucy var borte, og at han skulle være alene med hende. I det samme hørte hun hurtige trin i forstuen; det var sikkert ikke Philips: døren gik op og Stephen Guest trådte ind.

I første øjeblik var de begge for bevægede til at tale; for Stephen havde hørt af tjenestepigen, at Maggie var alene hjemme. Maggies hjerte bankede voldsomt og Stephen, der lagde sin hat og handsker fra sig, kom hen til hende uden at sige noget. Hun tænkte, at Philip snart ville komme, og med stor anstrengelse – for hun skælvede synligt – rejste hun sig for at gå hen i den anden ende af værelset.

"Han kommer ikke," sagde Stephen i en lav tone. "Det er mig, som skal ro båden."

"O, vi kan ikke tage afsted," sagde Maggie og sank atter tilbage i stolen. "Lucy ventede Dem ikke – hun ville blive vred. Hvorfor kommer Philip ikke?"

"Han er ikke rask; han bad mig om at gå herhen i stedet."

"Lucy er kørt til Lindum med onkel," sagde Maggie, idet hun hurtigt tog sin hat af. "Vi kan ikke tage afsted."

"De har måske ret," sagde Stephen drømmende, idet han støttede armene på ryggen af en stol og så på hende. "Så vil vi blive her."

Han stirrede ind i hendes dybe, dybe øjne – fjerne og hemmelighedsfulde som nattens stjerner og dog så nær og frygtsomt elskende. Maggie sad fuldkommen stille – måske i øjeblikke, måske i minutter – indtil hendes hjælpeløse skælven var standset, og en varm rødme udgød sig over hans kinder.

"Manden venter nede ved båden – han har taget hynderne," sagde hun. "Vil De ikke gå ned og sige det til ham?"

"Hvad skal jeg sige ham?" sagde Stephen næsten hviskende, idet han betragtede hendes læber.

Maggie svarede ikke.

"Lad os gå!" mumlede Stephen bedende, idet han rejste sig og greb hendes hånd. "Vi skal ikke længe glæde os ved hinandens selskab."

Og de gik. Maggie mærkede, at hun blev ført ned i haven mellem roserne, at hun med kærlig omsorg blev ført i båden, hynderne blev lagt for hendes fødder og hun fik sin parasol, som hun havde glemt – Alt dette foregik som i drømme, hun følte intet og tænkte på intet. Al hendes erindring syntes at være udslukt.

De sejlede hurtigt afsted; Stephen brugte årerne flittigt, og de blev hjulpet af strømmen – forbi træerne ved Tofton og husene, imellem tavse solbeskinnede marker og enge, der syntes fulde af en naturlig glæde, i hvilken der ikke var nogen bebrejdelse mod deres. Den unge, friske sommerdags åndedrag, årernes melodiske dryp, brudstykker af fuglesange, sød ensomhed og en svulmende natur, alt forenede sig til et herligt billede, som i den første time lagde beslag på dem.

Fra tid til anden kom der et hviskende, halvt undertrykt kærlighedsudbrud fra Stephen, mens han halvt mekanisk roede videre; ellers vekslede de intet ord; for hvad kunne ordene have været andet end forløberne for tanker – og tanker hørte ikke til den fortryllede tåge, der omgav dem, – de hørte til fortiden, og fremtiden lå på den anden side af denne tåge. Maggie lagde næppe mærke til flodbredden eller landsbyerne, der spejlede sig i de ilende vande; hun vidste, at de skulle forbi flere, før de kom til Luckreth, hvor de plejede at gå i land og lade båden ligge. I alt fald var hun så åndsfraværende, at hun meget let kunne lade omgivelserne passere forbi uden at bemærke dem.

Men til sidst holdt Stephen op at ro, tog årerne ind, lagde armene på rælingen og så ned i bølgerne, som om han ville iagttage den fart, båden kunne skyde uden hans hjælp. Denne pludselige forandring vækkede Maggie. Hun så ud over de grønne marker, på flodbredden og bemærkede, at den var ganske fremmed for hende. Hun blev grebet af en frygtelig sindsbevægelse.

"O, vi er forbi Luckreth, hvor vi skulle i land!" udbrød hun, idet hun så sig tilbage. Men der var ingen landsby at se. Hun

vendte sig atter om og sendte Stephen et forfærdet, spørgende blik.

Han vedblev at stirre ned i vandet og sagde i en drømmende, åndsfraværende tone:

"Ja – vi er langt borte derfra."

"Hvad skal jeg gøre?" skreg Maggie fortvivlet og vred hænderne. "Det vil vare flere timer, før vi kan komme hjem – og Lucy – o Gud være mig nådig!"

Hun brast i heftig gråd som et forskrækket barn; hun tænkte kun på mødet med Lucy, hun så i fantasien hendes smertelige overraskelse og retfærdige mistanke.

Stephen rejste sig, tog plads ved siden af hende og greb begge hendes hænder.

"Maggie," sagde han langsomt og alvorligt, "lad os aldrig mere tage hjem – før man ikke kan adskille os – før vi er gift."

Den usædvanlige tone, de frygtelige ord standsede Maggies tårer, hun blev siddende ganske stille – hun tænkte på, om Stephen måske havde fundet en eller anden eventyrlig udvej, som alt uden vanskelighed kunne ordnes ved.

"Se, Maggie," vedblev han, "hvorledes alt er kommet, uden at vi har søgt det – trods alle vore anstrengelser. Vi havde aldrig tænkt på at være alene sammen mere; det er alt sammen blevet arrangeret af andre. Se, hvor strømmen fører os afsted – bort fra alle disse unaturlige bånd, som vi har prøvet på at knytte fastere om os – men forgæves. Den vil føre os til Torby, og vi kan gå i land der, og leje en vogn, som kan bringe os til York og derfra tager vi til Skotland – vi vil ikke standse ét minut, før vi er knyttet så stærkt til hinanden, at kun døden kan skille os. Det er det eneste rette, du kære; det er den eneste måde, vi kan

sønderrive det ulykkelige net på, som vi er hildet i. Alt synes at vise os vejen, vi skal følge. Vi har ikke selv bidraget noget til det – det er kommet således af sig selv, endog mod vor vilje."

Stephen talte med dyb, overtalende alvor. Maggie hørte på ham – lidt efter lidt svandt hendes forundring, og hun længtes efter at kunne tro, at strømmen havde bevirket det hele – at hun kunne glide roligt ned af den tavse, hurtige flod uden at kæmpe mere. Men en frygtelig skygge fra fortiden rejste sig atter i hende, og den pludselige rædsel for at det skæbnesvangre, farefulde øjeblik skulle rive hende med, vakte al hendes gamle, vrede modstand mod Stephen.

"Lad mig komme bort," sagde hun i en ophidset tone, idet hun sendte ham et harmfuldt blik og prøvede på at få sine hænder fri. "De har villet berøve mig mit frie valg. De vidste godt, at vi var kommet for langt – De har vovet at drage fordel af min tankeløse ubesindighed. Det er umandigt af Dem at bringe mig i en sådan situation."

Ramt af denne bebrejdelse, gav han slip på hendes hænder, gik hen til sin forrige plads og lagde hænderne i skødet, grebet af en slags fortvivlelse over de vanskeligheder, Maggies sidste ord så klart havde vist ham. Hvis hun ikke ville samtykke i at tage med ham, måtte han rette forbandelser mod sig selv for den stilling, han havde bragt hende i. Men bebrejdelsen var det værste af alt; han kunne finde sig i at skilles fra hende, men ikke i, at hun syntes, hans opførsel havde været uværdig. Til sidst sagde han i en undertrykt, lidenskabelig tone:

"Jeg lagde ikke mærke til, at vi var forbi Luckreth, før vi kom til den næste landsby, og så faldt det mig ind, at det var bedre, om vi vedblev at sejle videre. Jeg kan ikke retfærdiggøre min

handling; jeg burde have sagt Dem det. Det er nok til, at De vil hade mig – siden De ikke elsker mig højt nok til, at alt andet forekommer Dem ligegyldigt, således som jeg gør. Skal jeg lægge båden til her og sætte Dem i land? Jeg vil sige Lucy, at jeg blev gal – at De hader mig – og De skal for evigt blive befriet for mig. Der er ingen, som kan dadle Dem – det er min adfærd, som har været utilgivelig."

Maggie blev lammet; det var lettere at modstå Stephens bønner, end dette billede, han udmalede af sine egne lidelser, mens hun blev hævnet – lettere at vende sig bort fra hans venlige, ømme blik end fra det vrede og sørgmodige, der syntes at stille hende i et selvisk lys. Det harmfulde udtryk i hendes øjne forsvandt, og hun begyndte at se på ham med sørgmodig frygtsomhed. Hun havde bebrejdet ham, at han havde bragt hende i et frygteligt dilemma – hun, som selv havde været så svag!

"Som om jeg ikke føler, hvad De føler," sagde hun med en anden slags bebrejdelse – kærlighedens bebrejdelse, der fordrer mere tillid. Denne eftergivenhed overfor Stephens lidelser var mere skæbnesvanger end den anden, fordi den næsten ikke var til at skelne fra den sans for andres fordringer og rettigheder, som var den moralske basis for hendes modstand.

Han følte omslaget i hendes blik og tone, – det var Himlen, som atter stod åben. Han tog igen hendes hånd, støttede albuen på roret og sagde intet. Han frygtede for at udtale et ord; han frygtede for at gøre en bevægelse, der kunne fremkalde en ny bebrejdelse eller et nyt afslag fra hende. Af hendes samtykke afhang livet; alt andet var håbløs, sygelig, forvirret elendighed. De gled afsted på denne måde, begge hvilende i tavsheden som

i en havn, begge frygtende for at deres følelser på ny skulle blive skilt – indtil de opdagede, at skyerne havde samlet sig i store masser, og at den lille brise var blevet stærkere og stærkere, så at hele dagens karakter var blevet forandret.

"De vil blive forkølet i denne tynde dragt, Maggie. Lad mig lægge tæppet om Deres skuldre. Rejs Dem et øjeblik, kæreste."

Maggie adlød; der var en ubeskrivelig tilfredsstillelse i at høre, hvad man skulle gøre, og at blive sørget for på denne måde. Hun satte sig atter med tæppet om skuldrene, og Stephen tog igen til årerne og roede af alle kræfter, da de måtte se at komme til Torby så snart som muligt. Maggie vidste næppe selv, om hun havde sagt eller gjort noget afgørende. Al eftergivenhed foretages med en mindre levende selvbevidsthed end modstand; det er tankens partielle søvn, det er den ene personligheds dukken under i den anden. Enhver indflydelse, der kom til hende, egnede sig til at lulle hende i ro; den drømmende gliden i båden, der havde varet i fire timer og havde bragt nogen træthed og udmattelse, – den store vanskelighed ved at forlade båden på disse ubekendte steder og derpå gå mange mile for at komme hjem – alt hjalp til at kue hende og bringe hende under den hemmelighedsfulde trolddoms indflydelse, som sagde, at en skilsmisse fra Stephen var værre end døden – som fik tanken om at såre ham til at ligne den første berøring af et glødende jern. Hun var ikke stærk nok til at fatte en beslutning, og desuden blev den smule energi, hun havde tilbage, opslugt af den følelse af lykke, der var over hende ved at være hos ham.

Stephen lagde mærke til et skib, der kom sejlende efter dem. Flere skibe, deriblandt en damper til Mudport, havde passeret

dem tidligere på dagen, men i den sidste times tid havde der intet været i sigte. Han stirrede ivrigt efter dette fartøj, som om han havde fattet en ny plan, og derpå sagde han nølende til Maggie:

"Kæreste Maggie, hvis dette skib går til Mudport eller til en anden passende by ved nordkysten, ville det være det klogeste, om vi fik det til at tage os ombord. De er træt – og det vil snart regne – det vil blive meget besværligt at nå ned til Torby i denne båd. Det er kun en lille jagt, men De vil nok kunne få det nogenlunde hyggeligt ombord. Vi vil tage hynderne ud af båden. Det er virkelig det bedste, vi kan gøre. De vil med glæde tage os med. Jeg har masser af penge hos mig; jeg kan betale dem godt."

Maggies hjerte begyndte atter at banke voldsomt ved dette nye forslag, men hun forblev tavs – den ene udvej syntes lige så uheldig som den anden.

Stephen prajede skibet. Den engelske styrmand underrettede ham om, at det var et hollandsk fartøj, som gik til Mudport, og som kunne være der om to dage, hvis vinden blev stående.

"Vi er kommet for langt ud med vor båd," sagde Stephen. "Det var min mening at ro til Torby. Men vejret ser ikke godt ud, og denne dame – min hustru – vil snart være udmattet af overanstrengelse og sult. Tag os med ombord og hal båden op. Jeg skal betale Dem godt."

Maggie, der i virkeligheden ikke var langt fra at besvime, og som skælvede af frygt, blev taget ombord og blev selvfølgelig betragtet med stor opmærksomhed af de beundrende hollændere. Styrmanden var bange for, at den fine dame ville få

det meget uhyggeligt om bord; for de havde ingen bekvemmeligheder for så uventede passagerer, – ingen kahyt, der var større end en gammeldags kirkestol. Men der var i alt fald hollandsk renlighed, som gør alle andre ubehageligheder udholdelige, og hynderne fra båden blev lagt henne ved roret på et lunt sted til Maggie. Det første, hun blev sig bevidst, var, at hun spadserede op og ned af dækket, støttende sig til Stephen – så kom trangen til at spise og derpå rolig udhvilen på hynderne med følelsen af, at ingen ny beslutning kunne tages den dag. Alt måtte opsættes til den følgende dag. Stephen sad ved siden af hende og holdt hendes hånd i sin; de kunne kun tale hviskende til hinanden, og kun engang imellem se på hinanden, for det ville tage en rum tid, inden besætningens nysgerrighed blev dæmpet og de unge fremmede i dens øjne blev reduceret til den mindre grad af interesse, der efter en sømands mening tilkommer enhver genstand på søen, der ikke befinder sig ude i horisonten. Men Stephen var i højeste grad triumferende og lykkelig. Enhver anden tanke eller sorg blev jaget på flugt af det ene overraskende faktum, at Maggie nu måtte være hans. Nu var det afgørende skridt gjort; han havde pint sig med skrupler, han havde kæmpet tappert mod den stærke tilbøjelighed, men nu var det umuligt at angre.

Han vedblev at fremmumle afbrudte sætninger om sin lykke – sin tilbedelse – sin ømhed – sin overbevisning om, at deres samliv ville blive et Eden, – at hendes nærværelse ville gøre enhver almindelig dag til en festdag for ham, – at det altid ville være ham en glæde at tilfredsstille hendes mindste ønsker – at alt var let for hendes skyld undtagen at skilles fra hende, og at de nu aldrig ville skilles; han ville tilhøre hende for bestandig –

alt, hvad der var hans, var hendes – havde ingen værdi for ham, uden for så vidt det var hendes. Sådanne udtalelser, der hviskes af den stemme, der først har vakt lidenskaben i den unge sjæl, udøver en stor virkning på den; det var som nektar, der blev holdt til Maggies tørstige læber; der var altså, der *måtte* være et liv her på jorden, som ikke var hårdt og koldt, og hvor kærligheden ikke behøvede at være en selvofring. Stephens bevægede ord stillede dette liv klarere og fuldere frem for hende end nogensinde før, og denne herlige vision udelukkede alt andet, undtagen solstrålerne, der hen ad aften spillede på vandet og syntes at være en ny forjættelse om lykke, undtagen den hånd, det trykkede hendes, den stemme, som talte til hende, og de øjne, som betragtede hende med dyb, usigelig kærlighed.

Der blev ikke noget af regnvejret; skyerne rullede sig atter ned i horisonten, og der blev dannet de store purpurøer og gyldne, glødende lande, over hvilke aftenstjernen synes at våge. Maggie skulle sove hele natten på dækket; det var bedre end at gå ned, og hun var dækket med de varmeste tæpper, der kunne opdrives på skibet. Det var endnu ikke sent, da dagens anstrengelser syntes at tynge hendes øjenlåg, og hun lagde sit hoved ned og stirrede ud i vesten, på den hendøende rødme, mens nattens gyldne lampe blev klarere og klarere. Så sendte hun Stephen et blik; han sad endnu ved hendes side, lænede sig over hende, mens han støttede sin arm på rælingen. Bagved de sidste timers herlige vision, der havde opslugt hende som en blid strøm og gjort hende fuldstændig passiv, var der en utydelig bevidsthed om, at den ikke ville vedvare, og at den følgende dag på ny ville føre hende ind i kampen – at der var

kræfter og tanker i hende, som ville hævne sig, fordi hun havde kunnet glemme dem. Men nu var der intet tydeligt for hende: hun blev lullet i søvn af den blide strøm, der stadig holdt hende fangen, og de skønne visioner smeltede sammen, vekslede og brødes i hendes drømme, ligesom de eventyrlige skylande i vest.

14. Opvågnen

Da Maggie var faldet i søvn, gik Stephen op og ned af dækket med en cigar i munden. Skønt han var træt på grund af den usædvanlig lange rotur, og anstrengt af de sidste tolv timers sindsbevægelse, kunne han dog ikke sove; han tænkte kun på nutiden og fremtiden og så hverken det mørke vand eller de lyse stjerner over sit hoved. Til sidst blev han dog overvældet af udmattelse, og rullede sig sammen i et gammelt uldtæppe på dækket i nærheden af Maggies fødder.

Hun var faldet i søvn før klokken ni og havde sovet seks timer før det svageste spor af dagbrækningen var synlig. Hun vågnede af en levende drøm: hun sad i båden på de vide vande med Stephen, og i det frembrydende mørke så hun noget som en stjerne skinne hen over havfladen. Den blev større og større, indtil de så, at det var den hellige jomfru, det sad i St. Oggs' båd, og den kom nærmere og nærmere, indtil de så, at den hellige jomfru var Lucy, og skipperen var Philip – nej, ikke Philip, men hendes broder, der roede forbi uden at bekymre sig om hende. Hun udstrakte armene for at kalde på ham; deres egen båd kæntrede ved den heftige bevægelse, og de begyndte at synke, indtil det forekom hende, at hun grebet af rædsel vågnede, og atter var barn og sad i dagligstuen i tusmørket hos Tom, der slet ikke var vred for alvor. Fra denne falske opvågnen gik hun over til den virkelige – ved at høre vandets skvulpen mod skibet, lyden af fodtrin på dækket og se den stjerneklare himmel over sig. Hun var et øjeblik fuldstændig forvirret, førend hun kunne befri sig for det net af drømme, hun var hildet i, men snart gik den hele frygtelige sandhed op for

hende. Stephen var ikke hos hende nu; hun var alene med sin frygt og sine minder. Den uigenkaldelige brøde, der ville plette hendes liv, var begået; hun havde bragt sorg ind i andres liv – i sjæle, der var knyttet til hende ved tillidens og taknemmelighedens bånd. Nogle få ugers følelse havde kastet hende ind i de synder, hendes natur gyste mest tilbage for – brud på tro og love og grusom egoisme; hun havde brudt alle pligtens bånd og gjort sig selv til en fredløs sjæl, der ikke havde anden fører på jorden end sin egen frygtelige lidenskab. Og hvortil ville dette føre, hvortil havde det ført hende nu? Hun havde sagt, at hun hellere ville dø end falde i denne fristelse. Hun følte det nu – nu, da følgerne af et sådant fald var indtrådt, før den ydre handling var fuldbyrdet. Der var i det mindste den frugt tilbage af alle hendes kampe for det højeste og bedste – at hendes sjæl, hvor brødefuld, forrådt, besnæret den end var, aldrig frivilligt ville vælge det lave og onde. O, Gud! kunne hun nogensinde blive fri for synet af Philip og Lucy med deres dræbte tillid og knuste forhåbninger? Hendes samliv med Stephen kunne ikke blive velsignet; hun måtte stadig gå usikker og vaklende fremad, for hun havde givet afkald på det skønneste i livet, på det, som i hendes ungdom havde forekommet hende at være det eneste og bedste. Dengang havde hun givet afkald på alle glæder, førend hun kendte dem, førend de var kommet hende så nær, at hun kunne gribe dem. Philip havde haft ret, da han sagde hende, at hun ikke vidste, hvad resignation var; hun havde anset det for rolig ekstase; hun stod nu ansigt til ansigt med det og så, at den var bitter og tæt besat med torne. Hvis hun nu havde kunnet gøre gårsdagens begivenheder uskete, hvis hun nu havde kunnet bytte dem bort

for en indre tavs lidelse, ville hun have båret korset med en følelse af ro.

Dagbrækningen kom og det røde lys i østen, mens hendes tidligere liv opfyldte hende med sådanne tanker. Redning var endnu mulig, alt var endnu ikke tabt – hun måtte for enhver pris klynge sig til det halmstrå, der dukkede op i hendes sjæl. Hun kunne nu se Stephen sovende på dækket, og ved synet af ham kom der en usigelig angst over hende, som gav sig luft i en lang, undertrykt hulken. Den værste bitterhed ved skilsmissen, det, der vakte det lidenskabeligste nødråb i hende, var tanken om den sorg, hun måtte forvolde ham. Men rædslen for hendes eget fald, for at hendes samvittighed på ny skulle blive dysset i søvn og ikke energisk gøre sig gældende, før det var for sent, overvandt alle andre følelser. For sent! Det var allerede for sent – hun havde allerede forårsaget elendighed – og dog kunne hun endnu undfly den sidste lave handling, selv at smage den glæde, hun havde berøvet tvende knuste hjerter.

Solen var i færd med at stå op, og Maggie rejste sig med den følelse, at der den dag var hende forbeholdt en stor kamp. Hendes øjenvipper var endnu fulde af tårer, da hun med sit sjal over hovedet sad og stirrede ind i den opgående sol. Stephen vågnede kort efter, han rejste sig fra sit hårde leje og kom hen til hende. Hans kærligheds skarpe instinkt sagde ham ved første øjekast, at der var noget på færde. Han havde en dunkel anelse om, at der ville vågne en modstand i Maggies natur, som det ville falde ham vanskeligt at kue. Han følte med uro, at han den foregående dag havde berøvet hende det frie valg; han var i besiddelse af alt for megen medfødt æresfølelse til at overse, at hvis hun gjorde modstand, havde hans adfærd været

skammelig, og at hun ville have den største ret til at rette bebrejdelser imod ham.

Men Maggie følte ikke denne ret; hun var sig sin egen skæbnesvangre svaghed alt for bevidst og havde desuden for megen af den ømhed, der vækkes, når man ser, at man er nødt til at tilføje en anden et dødeligt sår. Hun lod ham tage sin hånd, da han kom hen til hende, og smilede, skønt rigtignok sørgmodigt, til ham; hun kunne endnu ikke bære over sit hjerte at sige ham sin mening, før skilsmissens time var nærmere. Og således drak de kaffe sammen og spadserede op og ned på dækket, og hørte på kaptajnens forsikring om, at de ville være i Mudport senest klokken fem. På dem begge hvilede en tung bekymring; men hos ham var det en ubestemt frygt, som han håbede at kunne jage på flugt, hos hende var det en definitiv beslutning, som hun i stilhed søgte at gøre stærkere og stærkere. Stephen udtalte hele tiden sin ængstelse for at hun havde lidt af udmattelse og det dårlige natteleje, og hentydede til den forandring og hvile, hun ville kunne finde i en vogn, hvorved han så at sige søgte at berolige sig selv. Han forudsatte nemlig stadig, at alt ville gå således, som han havde arrangeret. I lang tid nøjedes Maggie med at forsikre ham om, at hun havde sovet godt, og at hun ikke brød sig om at være på skibet – det var omtrent lige så morsomt som en rotur i en båd. Men hendes øjne forrådte bestandig den beslutning, hun havde taget, og Stephen blev mere og mere urolig efter som dagen skred frem, i følelsen af at Maggie ikke længere var så passiv som før. Han ønskede at tale om deres ægteskab, men vovede det ikke, – om hvor de skulle rejse hen, når det var indgået, og de skridt, han ville gøre for at underrette sin fader og de andre vedkommende

om det, der var sket. Han længtes efter en stiltiende indrømmelse fra hendes side. Men hver gang han så på hende, blev han mere ængstelig over den rolige alvor og sørgmodighed, der lå i hendes øjne. Og de blev begge mere og mere tavse.

"Nu har vi Mudport i sigte," sagde han til sidst. "Nu, kæreste," tilføjede han, idet han vendte sig om imod hende med et halvt overtalende blik, "er den værste del af rejsen overstået. På landjorden kan vi i alt fald komme hurtigt afsted. Om halvanden time sidder vi sammen i en wienervogn – og det vil forekomme Dem som en hvile ovenpå dette."

Maggie følte, at nu var tiden kommet til at tale – det ville kun være urigtigt at give et stiltiende samtykke. Hun talte i en dæmpet tone, men meget tydeligt.

"Vi skal ikke følges ad – vi må skilles!"

Blodet fo'r op i Stephens ansigt.

"Nej!" sagde han. "Vi vil ikke skilles – jeg vil dø først!"

Det var, hvad han havde frygtet. Der måtte først føres en alvorlig kamp. Men ingen af dem vovede at sige mere, før de var sat i land af båden. En mængde nysgerrige og passagerer ventede et dampskibs afgang på kajen. Da Maggie var kommet i land, og Stephen førte hende afsted ved sin arm, havde hun en tydelig fornemmelse af, at der var nogen i denne menneskemængde, som kendte hende, og som ville træde frem og tale med hende. Men hun blev ført bort og var ligegyldig for alt andet end den kommende styrkeprøve.

En drager førte dem til det nærmeste hotel og posthus, og Stephen bestilte en vogn, idet de gik over gården. Maggie tog ingen notits af dette, men sagde kun: "Bed dem om at vise os ind i et værelse, hvor jeg kan sidde ned."

Da de trådte ind, satte Maggie sig ikke ned, og Stephen, der havde et fortvivlet energisk udtryk i sit ansigt, ville lige til at ringe på opvarteren, da hun i en fast tone sagde:

"Jeg tager ikke med – vi må skilles her."

"Maggie," sagde han og vendte sig om imod hende, idet stemmen antog den underlige klang, den får under en voldsom sindsbevægelse. "Vil De da dræbe mig? Hvad skal dette nytte nu? Alt er nu forbi."

"Nej, alt er ikke forbi," sagde Maggie. "Vi har vel syndet meget – ja, mere, end vi nogensinde kan afsone helt. Men jeg vil ikke gå videre. Prøv ikke på at overtale mig mere. Jeg havde intet frit valg i går."

Hvad skulle han gøre? Han vovede ikke at gå hen til hende – hendes vrede kunne bryde løs og rejse en ny skranke imellem dem. Han gik frem og tilbage, som om han beherskedes af en eller anden forfærdelig drøm.

"Maggie," sagde han til sidst, idet han standsede foran hende og talte i en bønfaldende tone, "hav nogen medlidenhed – hør mig – tilgiv mig for det, jeg gjorde i går. Jeg skal nu adlyde Dem – jeg skal intet gøre uden Deres fulde samtykke. Men ødelæg ikke vort liv ved en rask, ubesindig handling, der ikke kan gøre nogen godt – som blot vil volde mig ulykker. Sid ned, kæreste – vent – tænk over, hvad De vil gøre. Vær ikke imod mig, som om De ikke kunne have tillid til mig."

Han havde valgt den virksomste henvendelse, men Maggies vilje stod endnu urokkelig fast. Hun var fast bestemt på at ville lide.

"Vi må ikke vente," sagde hun i en dæmpet, men tydelig tone, "vi må straks skilles."

"Vi kan ikke skilles, Maggie," sagde Stephen med lidenskab. "Jeg kan ikke udholde det. Hvad kan det nytte at tilføje sig denne lidelse? Den sorg – hvor stor eller hvor lille den er – vi har voldt andre, har nu gjort sit værk; kan det hjælpe nogen anden, at De driver mig til vanvid?"

"Jeg vil ikke, ikke engang for Deres skyld," sagde Maggie skælvende, "begynde en fremtid med bevidst synd. Jeg vil ikke frivilligt give mit samtykke til noget, jeg anser for uret. Hvad jeg sagde Dem i Basset, føler jeg nu: Jeg ville hellere være død end være faldet i denne fristelse. Det ville have været bedre, om vi dengang havde set hinanden for sidste gang. Men vi må skilles nu."

"Vi vil *ikke* skilles!" udbrød Stephen, idet han instinktivt stillede sig med ryggen op imod døren og glemte alt, hvad han et øjeblik i forvejen havde sagt – "jeg vil og kan ikke bære det; De gør mig fortvivlet, jeg ved ikke selv, hvad jeg gør."

Maggie skælvede. Hun følte, at skilsmissen ikke kunne iværksættes pludseligt. Hun måtte appellere til Stephens bedre Jeg – hun måtte være forberedt på en hårdere strid end den at ile bort, mens beslutningen endnu var frisk. Hun satte sig ned. Stephen, der havde iagttaget hende med et fortvivlet blik, der havde kastet et sælsomt lys i hans øjne, nærmede sig langsomt fra i døren, tog plads tæt ved hendes side og greb hendes hånd. Hendes hjerte slog som en forskrækket fugls, men hans direkte modstand hjalp hende. Hun følte sit mod vokse og sin beslutning blive fastere.

"Husk, hvad De følte for nogle uger siden," begyndte hun med yndefuld alvor, "husk, hvad vi begge følte – at vi begge havde lovet os bort til andre, og at vi måtte besejre enhver

tilbøjelighed, som kunne gøre os troløse. Vi har ikke holdt fast ved vore gode forsætter – men uretten forbliver derfor lige stor."

"Nej, den forbliver ikke lige stor," sagde Stephen. "Vi har givet bevis for, at det var umuligt at holde fast ved vore gode forsætter; vi har vist, at den følelse, der bandt os sammen, var så stærk, at den ikke kunne dræbes, at naturens love står højere end alle andre; vi kan ikke kæmpe imod dem – vor kraft er for svag til det."

"Det er ikke således, Stephen – jeg er overbevist om, at det er urigtigt. Jeg har atter og atter søgt at opfatte sagen på samme måde, men det er mig klart, at hvis vi dømte på den måde, ville man kunne forsvare alt forræderi og grusomhed – ja man ville kunne retfærdiggøre at bryde de helligste bånd, der kan indgås her på jorden. Hvis fortiden ikke skulle være bindende for os, forstår jeg ikke, hvad der er pligt. Der var da ingen anden lov end øjeblikkets lyster."

"Men der gives bånd, som ikke kan holdes, blot fordi man vil det," sagde Stephen, idet han rejste sig og atter gik frem og tilbage. "Hvad betyder troskab i ord, når der ikke tillige er troskab i gerning? Mon de ville have takket os for noget så tomt som standhaftighed uden kærlighed?"

Maggie svarede ikke straks. En indre strid førtes i hende samtidig med den ydre. Til sidst sagde hun med en lidenskabelig overbevisning, der var lige så meget rettet mod hende selv, som mod ham:

"Dette synes at være rigtigt – ved første øjekast; men når jeg tænker mig om, er jeg vis på, at det er urigtigt. Troskab og standhaftighed må være noget andet og mere end blot at gøre,

hvad der er let og behageligt for os selv. Troskab må være at give afkald på det, der krænker andres tillid til os, og forsage, hvad der ville volde de menneskers ulykke, vi har sluttet venskab med her i livet. Hvis vi – hvis jeg havde været bedre og ædlere, ville disse krav have været så stærke hos mig – jeg ville have følt dem tyngende så stadigt på mit hjerte – netop som de gør i de øjeblikke, min samvittighed er vågen – at den modsatte følelse aldrig ville have fået rum i mig, som den har fået; den ville straks være blevet knust – jeg ville have bedt Gud så inderligt om hjælp – jeg ville være ilet bort fra den, som vi iler bort fra en overhængende fare. Jeg ved, at der ikke findes nogen undskyldning for mig – ingen. Jeg ville aldrig have syndet mod Lucy og Philip, som jeg har gjort, hvis jeg ikke havde været svag, egoistisk og grusom – i stand til at tænke på deres sorg uden selv at føle sorg. Havde den været hos mig ville al fristelse være veget fra mig. O, hvad tænker Lucy nu om mig? Hun troede mig så godt – hun elskede mig – hun var så god imod mig. Tænk på hende ..."

Maggies stemme kvaltes i gråd, da hun udtalte disse sidste ord.

"Jeg kan ikke tænke på hende," sagde Stephen med voldsomhed, "jeg kan kun tænke på Dem, Maggie. De forlanger af en mand, hvad der er umuligt. Jeg følte også engang sorg overfor hende, De omtalte, men jeg kan ikke mere vende tilbage dertil. Og hvad kan det nytte, at De nu tænker på det, uden for at plage og pine mig? De kan ikke frelse hende fra sorg nu; De kan blot rive Dem løs fra mig og ødelægge hele mit fremtidige liv. Og selv om vi rejste tilbage og begge opfyldte vore forpligtelser – hvis noget sådant var muligt nu – ville det være

afskyeligt – frygteligt at tænke på, at De skulle være Philips hustru, at De skulle blive gift med en mand, De ikke holder af. Vi er begge blevet befriet fra at begå en skæbnesvanger fejltagelse."

En dyb rødme lagde sig på Maggies ansigt, og hun kunne ikke tale. Stephen så dette. Han satte sig atter, tog hendes hånd og så på hende med lidenskabelig ømhed. "Maggie! Kæreste Maggie! Hvis De elsker mig, er De min. Hvem kan have en så stor fordring på Dem, som jeg har? Mit liv er helt og holdent farvet og båret af Deres kærlighed. Der er intet i fortiden, som kan ophæve vor ret til hinanden; det er første gang i vort liv, at vi begge elsker med vort hele hjerte og vor hele sjæl."

Maggie svarede ikke et kort øjeblik – hun så ned mod gulvet. Et nyt håb brød frem i Stephen; han skulle dog til sidst triumfere! Men hun hævede øjnene og mødte hans blik med et udtryk, der tydede på bekymring og smerte – ikke på eftergivenhed.

"Nej – ikke med mit hele hjerte og min hele sjæl, Stephen," sagde hun frygtsomt, men bestemt. "Jeg har aldrig givet mit samtykke med min hele sjæl. Der er minder og venskabsbånd og længsler efter at blive god, som altid har haft stor betydning for mig; de ville aldrig forlade mig for lang tid – de ville atter og atter komme tilbage og gøre mig ulykkelig. Jeg ville leve i en stadig anger. Jeg kunne ikke leve i fred, hvis jeg stillede en bevidst synd mellem mig og Gud. Jeg har allerede forårsaget sorg – det ved jeg – det føler jeg; men jeg har aldrig med fuld bevidsthed *besluttet* det; jeg har aldrig sagt: De skal lide, for at jeg kan have glæde. Det har aldrig været min vilje at ville ægte Dem; hvis De nu kunne vinde en sejr over mig, fordi mine

følelser for Dem rev mig med, ville De dog ikke have min hele sjæl. Hvis jeg atter kunne træde tilbage til dagen før i går, ville jeg vælge at være tro imod mine roligere følelser og leve uden kærlighedens glæder."

Stephen gav slip på hendes hånd og fo'r op med undertrykt raseri.

"Gode Gud!" udbrød han til sidst, "hvilken ringe ting en kvindes kærlighed er i sammenligning med en mands! Jeg kunne begå en forbrydelse for Deres skyld – og De kan veje og måle på den måde. Men De elsker mig ikke – hvis De blot havde tiendedelen af de følelser for mig, som jeg har for Dem, ville De intet øjeblik kunne tænke på at ofre mig. Men det har intet at betyde for Dem, at De berøver mig mit livs lykke."

Maggie trykkede sine hænder krampagtigt sammen og holdt dem foldede foran på skødet. En stor frygt var over hende; det var som om brede lynglimt fo'r forbi hendes øjne og oplyste alt, og hun derpå udstrakte hænderne i fuldkomment mørke.

"Nej – jeg ofrer Dem ikke – jeg *kan* ikke ofre Dem," sagde hun, så snart hun atter kunne tale, "men jeg kan ikke tro, at der kan komme noget godt for Dem af at gøre uret mod andre. Vi kan ikke fange lykken hverken for os selv eller andre; den kommer fra oven, og vi ved ikke, hvor den ligger. Vi kan kun træffe en bestemmelse, om vi vil give efter i dette øjeblik, eller om vi vil forsage og høre på den guddommelige stemme i os – for at være tro mod alt, hvad der skal velsigne vort liv i fremtiden. Jeg ved, at denne tro er hård; den har atter og atter forladt mig, men jeg har følt, at hvis jeg for evigt lod den gå bort fra mig, ville jeg ikke have noget lys til at føre mig gennem livets mørke."

"Men, Maggie," sagde Stephen, idet han atter tog plads hos hende, "er det muligt, at De ikke kan se, at gårsdagens begivenheder har forandret hele vor stilling? Hvad er det for en hårdnakkethed, der har forblindet Deres øjne? Det er nu for sent at tale om, hvad vi *kunne* have gjort eller *burde* have gjort. Vi må nu gå ud fra det, der er sket, og tillade folk at bedømme det, som de vil; vor stilling er forandret; hvad der nu er rigtigt, ville ikke have været det i går. Vi må plukke frugten af vore egne handlinger, og begynde et nyt liv med dem som grundlag. Sæt, at vi var blevet viet i går. Det er omtrent det samme. Virkningen på andre ville ikke have været forskellig. – Det ville kun have gjort den forskel på vort forhold," tilføjede Stephen bittert, "at De måske da ville have indrømmet, at De var knyttet stærkere til mig end til nogen anden."

En dyb rødme gik atter over Maggies ansigt, og hun forblev tavs. Stephen troede igen, at han var i færd med at vinde terræn – han havde i grunden aldrig tvivlet om, at han ville sejre; der er muligheder, som vi gyser så meget tilbage for, at vi ikke engang frygter dem.

"Kæreste," sagde han i sin kærligste tone, idet han lænede sig over hende og lagde armen om hendes liv: "De er nu min – verden tror det – og hermed er vor pligt nu tydeligt betegnet. Om få timer vil De være min rette hustru, og de, som har fordringer på os, vil opgive dem – de vil se, at der var en magt, der var stærkere end deres fordringer."

Maggies øjne så et øjeblik vidt udspilede og forfærdede på det ansigt, der var hende så nær; derpå fo'r hun op, ligbleg.

"O, jeg kan ikke gøre det," sagde hun med dødsangst i stemmen. "Stephen – bed mig ikke om det – søg ikke at tvinge

mig til det. Jeg kan ikke drøfte den sag mere – jeg ved ikke, hvad der er klogt; men mit hjerte tillader mig ikke at gøre det. Jeg ser, jeg føler de andres sorg, som om den var brændt ind i min sjæl. Jeg har lidt, og ingen har haft medlidenhed med mig; og nu har jeg tilføjet andre lidelser. De vil aldrig forlade mig – de vil forbitre min kærlighed til Dem. Jeg holder af Philip, skønt på anden måde: jeg husker alt, hvad vi sagde hinanden; jeg ved, hvorledes han tænkte på mig som et af hans livs løfter. Han blev skænket mig, for at jeg skulle gøre hans skæbne mindre tung, og jeg har sveget ham. Og Lucy – hende har jeg ført bag lyset – hun, som troede mig mere end nogen anden. Jeg kan ikke ægte Dem; jeg vil ikke skaffe mig selv et gode, som jeg har købt for andres elendighed. Det er ikke den magt, De taler om, som bør være herre over os; ikke at vi føler for hinanden; for ellers ville alt, hvad min fortid har gjort mig helligt og dyrebart, blive mig berøvet. Jeg kan ikke begynde på et nyt liv og glemme det; jeg må gå tilbage til det, og klynge mig til det; ellers ville det være mig, som om jorden ikke var sikker under mine fødder."

"Gode Gud, Maggie," sagde Stephen, idet han også rejste sig og greb hendes arm. "De fantaserer. Hvorledes kan De tage hjem uden at ægte mig? De ved ikke, hvad der vil blive sagt om Dem, kæreste. De ser ikke sagen i det rolige lys, den bør ses i."

"Jo, jeg gør. De vil tro mig. Jeg vil tilstå alt. Lucy vil tro mig – hun vil tilgive Dem – og – og – o, der vil nok komme noget godt ud af at holde fast ved det rette! Kære, kære Stephen, lad mig gå – drag mig ikke dybere ned, giv mig ikke flere samvittighedsnag at bære. Min hele sjæl har aldrig samtykket – den samtykker heller ikke nu."

Stephen slap hendes arm og sank tilbage i stolen grebet af fortvivlelse og raseri. Han forblev tavs i nogle minutter, og så ikke på hende, mens hendes øjne iagttog ham, bekymret over den pludselige forandring. Til sidst udbrød han uden at se på hende:

"Gå så bort – forlad mig – jeg kan ikke holde det ud længere – jeg taber herredømmet over mig selv – gå!"

Instinktivt gjorde hun et skridt frem imod ham og udstrakte hånden for at berøre hans. Men han fo'r tilbage, som om den havde været glødende jern og sagde atter:

"Forlad mig!"

Maggie var sig næppe bevidst, da hun vendte sig bort fra det mørke ansigt og gik ud af stuen; det var som en automatisk handling, som opfylder en længe i forvejen fattet beslutning. Hvad skulle nu ske? Hun vandrede ned af nogle trapper som i en drøm, så nogle brosten, en forspændt vogn, – så en gade og derpå ved at dreje om et hjørne en postvogn, som nogle passagerer trådte ind i. Hvad om hun kunne komme med denne vogn, og blive ført hjem. Men hun kunne under sin nuværende sindsbevægelse ikke spørge nogen – hun satte sig uden videre ind i vognen.

Hjem, hvor hendes moder og broder var – hvor Philip og Lucy var – skuepladsen for hendes sorger og prøvelser, – det var den havn, hun længtes efter, den helligdom, hvor dyre minder lå opsamlet, hvor hun kunne finde beskyttelse for større fald. Tanken om Stephen var en frygtelig brændende svie, der næsten påvirkede hende legemligt, og som satte alle hendes andre tanker i virksomhed. Imidlertid beskæftigede hun sig næppe med, hvad andre ville sige og tænke om hendes adfærd.

Kærlighed, dyb medlidenhed og ængsteligt samvittighedsnag tillod hende ikke dette.

Vognen førte hende til York – længere bort fra sit hjem, men hun erfarede det ikke, før hun ved midnat blev sat af i den gamle by. Det gjorde intet – hun kunne sove dér og tage hjem den næste dag. Hun havde sin pengepung i lommen med alle sine penge – en seddel og en sovereign; hun havde ved et tilfælde beholdt dem hos sig, da hun for to dage siden var ude for at gøre indkøb.

Lagde hun sig den aften til ro i den gamle gæstgivergårds mørke værelse med den faste bestemmelse for fremtiden at ville vandre den angrende opofrelses vej? Livets store kampe er ikke så lette; livets store problemer er ikke så klare. I nattens mørke så hun Stephens ansigt vendt imod sig med et udtryk af lidenskab, bebrejdelse og ulykke; hun gennemlevede atter og atter den fryd, hun havde følt ved at opdage, at livet kunne være en evig glæde i stedet for en rolig, anstrengende, trættende kamp. Den kærlighed, hun havde forsaget, kom tilbage til hende med grusom kraft; hendes arme åbnede sig atter for at modtage den, og derpå syntes den igen at glide bort, blegne og forsvinde, mens en hendøende dyb stemme syntes at råbe: Forbi – forbi – for evigt!

7. bog

Den endelige frelse

1. Tilbagekomsten til møllen

Imellem klokken fire og fem om efter middagen, fem dage efter at Stephen og Maggie havde forladt St. Oggs, stod Tom Tulliver på græsplænen udenfor Dorlcote mølle. Han var nu herre der; han havde opfyldt sin døende faders ønske og havde med sædvanlig flid, energi og dygtighed efterhånden generhvervet den respektabilitet, der havde været Tullivernes ærefulde arv.

Men Toms ansigt, belyst af sommereftermiddagens solskin, havde hverken glæde eller triumf i sig. Hans mund havde sit bitreste udtryk, hans strenge øjenbryn deres dybeste og hårdeste fold, da han trak hatten ned over panden for at skygge for solen. Han stak hænderne i lommen og gav sig til at spadsere frem og tilbage i grusgangen. Der var ikke kommet nogen efterretning om hans søster, siden Bob Jakin var kommet tilbage med damperen fra Mudport, og havde gjort ende på alle usandsynlige anelser om et ulykkestilfælde på floden ved at fortælle, at han havde set hende gå i land fra et skib med mr. Stephen Guest. Ville den næste efterretning være, at hun var gift – eller hvad? Rimeligvis, at hun *ikke* var gift – Tom var forberedt på det værste, der kunne hænde – ikke død, men skændsel.

Da han gik med ryggen til vejen og ansigtet mod den brusende møllestrøm, nærmede en høj mørkøjet skikkelse sig huset og standsede for at se efter ham med et bankende hjerte.

Vi kender denne skikkelse godt.

Hendes broder var det menneskelige væsen, hun nærede den største frygt for; hun frygtede ham, som man frygter den, man elsker, når han er ubønhørlig, ubøjelig og hård; man kan ikke

besejre sin skælven, og man kan dog ikke vende sig bort. Denne indgroede frygt beherskede Maggie nu; men hendes sjæl havde i tankerne søgt tilflugt hos broderen som det naturligste sted, hvor hun kunne vente den fred, hun søgte. I sin dybe ydmygelse, i angsten over den uret, hun havde begået, ønskede hun næsten, at Tom ville rette bebrejdelser mod hende; hun ønskede at underkaste sig den hårde misbilligende dom, hun så ofte havde gjort oprør imod; det var jo, hvad hun fortjente – hvem havde været svagere end hun? Maggie havde været nødt til at holde sengen i York en dag på grund af en frygtelig hovedpine, følgen af den foregående dags og nats stærke sjælelige lidelser. Der var endnu et udtryk af fysisk smerte over hendes øjne og mund, og hendes hele udseende var nedslået og sørgmodigt. Hun løftede klinken på lågen og gik langsomt ind. Tom hørte intet; han var netop da i nærheden af det støjende møllehjul, men da han vendte sig om og løftede blikket, så han skikkelsen, hvis trætte blik og medtagne ydre syntes at bekræfte hans værste gisninger. Han standsede skælvende af harme og bleg af foragt.

Maggie standsede også nogle få meter fra ham. Hun så hadet i hans ansigt, følte det strømme igennem sine årer, men hun måtte tale.

"Tom," begyndte hun svagt, "jeg kommer tilbage til dig – jeg kommer tilbage til mit gamle hjem, for at finde et tilflugtssted – for at sige dig alt."

"Du kan ikke finde noget hjem hos mig," sagde han, bævende af raseri. "Du har bragt skam over os alle. Du har bragt skam over faders navn. Du har været en forbandelse for dine bedste venner. Du har været lav – listig – ond – du kan ikke anføre

noget som helst til din undskyldning. Jeg vil aldrig have noget at gøre med dig mere. Du er ikke min søster."

Deres moder var nu kommet ud i døren. Hun stod som lamslået ved at se Maggie og høre Toms ord.

"Tom," sagde Maggie med mere mod, "jeg er måske ikke så brødefuld, som du tror. Jeg har aldrig haft til hensigt at give efter for mine følelser. Jeg kæmpede længe imod Dem. Jeg blev ført for langt bort af floden i tirsdags, til at jeg straks kunne komme hjem. Jeg kom, så snart jeg kunne."

"Jeg kan ikke tro dig mere," svarede Tom, idet han efterhånden fra lidenskabelig ophidselse gik over til ubøjelig kulde. "Du har stået i et hemmeligt forhold til Stephen Guest – som du tidligere stod til en anden. Han red ud for at tale med dig hos tante Moss; du spadserede med ham alene på landevejen; du må have opført dig, som ingen ordentlig pige ville have båret sig ad mod sin kusines elsker, ellers ville sligt aldrig være hændet. Folk i Luckreth så jer sejle forbi – I sejlede forbi alle andre steder; du vidste, hvad du gjorde. Du har brugt Philip Wakem som et skærmbræt for at føre Lucy bag lyset, – den bedste veninde, du nogensinde har haft. Gå hen og se, hvad du har gjort ved hende – hun ligger syg – kan ikke tale, – og moder kan ikke gå derhen, af frygt for at hun skulle henlede tanken på dig."

Maggie blev overvældet af lidelsen, men den sløvede hende. Der hvilede en uhyre vægt på hendes bryst, så at hun ikke var i stand til at skelne imellem sin virkelige brøde og broderens beskyldninger eller endnu mindre til at forsvare sig.

"Tom, "sagde hun, idet hun knugede hænderne krampagtigt, som for at tvinge sig til at tale igen, "hvad jeg end har gjort,

angrer jeg det bittert. Jeg vil gøre bod for det. Jeg vil bære alt. Jeg skal aldrig mere gøre uret mod nogen igen."

"Hvad skulle holde dig tilbage fra det?" sagde Tom med grusom bitterhed. "Ikke religionen, heller ikke din naturlige følelse for taknemmelighed og ære. Og han – han fortjente at blive skudt, hvis ikke – men du er ti gange værre end han. Jeg foragter din karakter og dine handlinger. Du kæmpede med dine følelser, siger du. Ja, jeg har også haft følelser at kæmpe med, men jeg besejrede dem. Mit liv har været hårdere end dit, men jeg fandt trøst i at gøre min pligt. Jeg vil ikke godkende en karakter som din; verden skal vide, at jeg føler forskellen mellem ret og uret. Hvis du skulle komme til at lide mangel, skal jeg sørge for dig – du behøver blot at henvende dig til moder. Men jeg vil ikke have dig under mit tag. Det er nok, at jeg skal bære tanken om din skændsel. Synet af dig ville være mig alt for afskyeligt."

Maggie vendte sig langsomt bort med fortvivlelse i sit hjerte. Men den stakkels frygtsomme moders kærlighed brød nu frem og overvandt al frygt.

"Mit barn! Jeg vil følge dig. Du har da gudskelov en moder."

O, hvad var denne omfavnelse ikke for den sønderknuste unge pige! Langt større og skønnere end al kløgt er et eneste drag af den simple menneskelige medlidenhed, som ikke vil forsage os.

Tom vendte sig om og gik ind i huset.

"Kom ind, mit barn," hviskede mrs. Tulliver. "Han skal lade dig blive og sove i min seng. Det vil han ikke vove at nægte sin moder, når hun beder ham om det."

"Nej, moder," sagde Maggie i en lav tone, der lignede et suk. "Jeg vil aldrig træde derind."

"Så vent mig her udenfor. Jeg skal straks blive færdig og gå med dig."

Da moderen atter trådte ud med hat på hovedet, kom Tom ud til hende i forstuen og stak hende nogle penge i hånden.

"Mit hus er altid dit, moder," sagde han, "du vil nok komme og sige mig, hvad du trænger til – du vil komme tilbage til mig."

Stakkels mrs. Tulliver tog pengene, alt for forskrækket til at sige noget. Det eneste, hendes instinkt som moder gjorde klart for hende, var, at hun ville blive hos sit ulykkelige barn.

Maggie ventede udenfor på vejen; hun tog sin moders hånd, og de fulgtes et lille stykke i tavshed.

"Moder," sagde Maggie til sidst, "lad os gå over til Lukes lille hus. Luke vil tage imod mig. Han var så god imod mig, da jeg var en lille pige."

"Han har ikke plads til os nu, min kære pige; hans kone har fået så mange børn. Jeg ved ikke, hvor vi skal gå hen; til en af dine tanter måske – og jeg tørster frygteligt," sagde mrs. Tulliver, der stod aldeles rådvild i denne vanskelige situation.

Maggie svarede ikke et øjeblik; derpå sagde hun:

"Lad os gå op til Bob Jakins, moder. Hans kone har plads til os, hvis de ikke har nogen anden logerende."

Således gik de ind til St. Oggs – til det gamle hus nede ved floden.

Bob var selv hjemme og meget bedrøvet over det skete. Hans sindsstemning kunne end ikke løftes ved det glade faktum, at han for to måneder siden havde fået et barn. Et mærkværdigt begavet og livligt barn, et ganske overordentligt barn, hvortil

ingen fyrste eller bissekræmmer nogensinde havde set magen. Han ville måske ikke ret have forstået, at der var noget i, at han havde set Maggie og mr. Stephen Guest på kajen i Mudport, hvis han ikke havde været vidne til det indtryk, det gjorde på Tom, da han erfarede det. Siden den tid var de nærmere omstændigheder ved Maggies flugt blevet almindelig bekendt; fra de bedre kredse var sagen gået ned i de lavere og blev nu drøftet af tjenestefolk og bybude. Da han derfor åbnede døren og så Maggie stå for sig træt og sørgmodig, havde han ingen spørgsmål at stille undtagen ét, som han dog ikke vovede at fremkomme med – hvor var mr. Stephen Guest? Bob håbede for sit vedkommende, at han måtte være i den varmeste afdeling af det hede sted, der skal eksistere i den anden verden for folk, der bærer sig således ad.

Værelserne var ledige, og både mrs. Jakin den større og mrs. Jakin den mindre fik befaling til at gøre alt i stand så behageligt og så bekvemt som muligt for "den gamle missis og den unge miss", desværre kun, at hun var miss endnu. Den sindrige Bob var aldeles ude af stand til at begribe, hvorledes dette var gået til – hvorledes mr. Stephen Guest kunne være gået bort fra hende, eller hvorledes han kunne have ladet hende gå, når han havde det i sin magt at beholde hende. Men han var tavs og ville ikke tillade sin kone at rette spørgsmål til de logerende, så lidt som han selv ville trænge ind i deres værelse, for at det ikke skulle se ud som påtrængenhed og nysgerrighed. Han var lige så ridderlig mod den mørkøjede Maggie nu, som han var, dengang han købte de mindeværdige bøger til hende.

Et par dage efter gik mrs. Tulliver atter til møllen for at se, hvorledes det stod til med Toms husholdning. Maggie havde

ønsket det; for efter det første heftige udbrud af hendes følelser trængte hun mindre til sin moders nærværelse; hun ønskede at være alene med sin sorg. Hun havde dog ikke siddet længe inde i det gammeldags, tarvelige værelse, hvorfra der var udsigt til floden, for hun hørte en banken på døren, og idet hun vendte sit sørgmodige ansigt om, sagde hun: "Kom ind!" Det var Bob, som trådte ind med sin yngste pode på armen og Mumps i hælene.

"Jeg vil gå, hvis jeg kommer til ulejlighed, miss," sagde Bob.

"Nej," sagde Maggie i en lav tone, idet hun ønskede, at hun kunne smile.

Bob lukkede døren efter sig og gik hen og stillede sig op foran hende.

"Her kan De se, vi har fået en lille én, miss, og jeg ville gerne ha'e, at De skulle betragte den lidt og tage den lidt i Deres arme, hvis De ikke har noget imod det. Vi har nemlig været så fri at opkalde den efter Dem, og det ville være godt for den, om De ville tage lidt notits af den."

Maggie kunne ikke tale, men hun udstrakte sine arme for at modtage det spæde barn, mens Mumps så lidt mistænksomt til, som om han befrygtede, at denne omskiften ikke gik rigtigt til. Maggies hjerte svulmede ved Bobs ord; hun forstod godt, at det var en måde, han ville vise sin sympati og agtelse på.

"Tag plads, Bob," sagde hun, og han satte sig ned uden at sige noget, fordi hans tunge imod sædvane havde ondt ved at komme på gled og nægtede at sige, hvad han havde lyst til.

"Bob," sagde hun efter nogle øjeblikkes forløb, idet hun så ned på barnet og holdt det fast, som om hun frygtede for, at det skulle blive taget fra hende, "vil De gøre mig en tjeneste?"

"Sådan må De ikke spørge mig, miss," sagde Bob, idet han tog Mumps i nakken og morede sig med at drille den: "Hvis der er nogen tjeneste, jeg kan gøre Dem, ville det være mig lige så godt som en forretning."

"Jeg ville anmode Dem om at gå hen til dr. Kenn og sige ham, at jeg er her og ville være ham meget taknemmelig, hvis han ville komme til mig, mens moder er borte. Hun kommer ikke hjem før i aften."

"Ja, ser De, miss – det ville nu være en let sag, ser De, for der er ikke mange skridt derhen, men dr. Kenns kone er netop død og skal begraves i morgen – hun døde akkurat den dag, jeg kom fra Mudport. Det er meget sørgeligt, at hun netop skulle lægge sig til at dø i det øjeblik, De ville tale med manden. Men jeg synes ikke godt, at jeg kan komme til ham nu."

"Nej, Bob," sagde Maggie, "vi må lade det vente – måske indtil der er gået nogle få dage – indtil De hører, at han igen går ud. Men måske han tager bort fra byen på en rejse," tilføjede hun nedslået ved denne tanke.

"Nej, det gør han ikke, miss," sagde Bob, "han er ikke af den slags. Han ligner ikke de herrer, der lægger sig ned og græder ved badestederne, når deres koner er døde – han har andet at bestille. Han holder skarpt udkig med sine sognebørn – gør han. Han døbte den lille, og han var selv nogle søndage efter heroppe og spørge, hvad jeg tog mig for, siden jeg ikke kom i kirke. Men jeg sagde ham, at jeg var på vandring de to tredjedele af søndagene, – og at jeg er så lidt vant til at sidde i flere timer, så at jeg ikke kunne udholde det til stadighed – og gudbevares, sir, sagde jeg til ham, en bissekræmmer kan meget godt komme ud af det med lidt kirkegang – det har en skarp

smag, siger jeg, og derfor behøver man ikke at lægge så tykt på. Nej, miss, hvor god den lille er ved Dem. Det er, som om den kendte Dem – jeg er vis på, den kender Dem næsten – ligesom fuglene kender morgenen."

Bobs tunge var øjensynlig blevet løst fra sit usædvanlige bånd, og der var endog fare for, at den ville gøre mere arbejde, end der forlangtes af den. Men de sager, som han egentlig ønskede at vide besked om, var så vanskelige og delikate, at hans tunge hellere løb ad den vante vej end slog ind på en ny og ubekendt. Han følte dette og bevarede derpå tavsheden igen i nogle minutter, idet han meget omstændeligt overvejede, hvorledes han skulle stille sit spørgsmål. Til sidst sagde han i en mere frygtsom tone end sædvanlig:

"Vil De give mig lov til at spørge Dem om en eneste ting, miss?"

Maggie blev meget forbavset, men hun svarede: "Ja, Bob, hvis det angår mig selv – men ikke, hvis det vedkommer nogen anden."

"Ser De, miss, mit spørgsmål er ganske simpelt, om der ikke er en eller anden person, som De skylder en lille reprimande?"

"Nej, det er der ikke," sagde Maggie, idet hun så spørgende på ham. "Men hvorfor?"

"Jo, miss," sagde Bob og kneb Mumps endnu hårdere i nakken, "jeg ville ønske, at der var sådan en fyr – og De ville give mig et vink – så skulle jeg tage ham i øjesyn, kan De tro – sådan på en ganske egen, letfattelig måde – og så måtte politiet gerne gøre, hvad det ville, ved mig bagefter."

"O, Bob," sagde Maggie og smilede svagt. "De er virkelig en god ven af mig, kan jeg mærke. Men jeg ville dog ikke straffe

nogen, selv om den pågældende havde gjort mig uret; jeg har så ofte selv gjort uret."

Denne livsanskuelse overraskede Bob i højeste grad, og Maggies ord indhyllede begivenhederne mellem hende og Stephen i et endnu dunklere lys end før. Men videre spørgsmål ville have været nærgående, selv om han kunne have stillet dem i en smuk form, og der var ikke andet at gøre end at bære barnet bort igen til den længselsfuldt ventende moder.

"De ville kanske synes om at have Mumps til selskab, miss," sagde han, da han atter stod med barnet på sine arme. "O, det er en udmærket kammerat – Mumps – han forstår alt muligt og gør ingen vrøvl. Hvis jeg siger til ham, at han skal ligge foran Dem og passe på Dem, vil han gøre det, akkurat ligesom han ville passe på mine pakker. Det var ikke så dumt, om De beholdt ham lidt – han ville komme til at holde af Dem. Å, det er en udmærket ting, hvis De kan vinde sådan et dyrs kærlighed; den er trofast og gør ingen spræl, miss."

"Ja tak, vil De lade ham blive hos mig," sagde Maggie; "jeg ville gerne have Mumps til ven!"

"Mumps, læg dig!" sagde Bob og pegede på en plads foran Maggie, "og rør dig ikke af pletten, før det bliver sagt til dig."

Mumps lagde sig straks og viste intet tegn på uro, da dens herre forlod værelset.

2. St. Oggs fælder dom

Det blev snart bekendt i hele St. Oggs, at miss Tulliver var kommet tilbage; hun var da altså ikke løbet bort for at blive gift med mr. Stephen Guest – i alt fald havde mr. Stephen Guest ikke giftet sig med hende – hvilket kom ud på ét og det samme, for så vidt hendes brøde angik. Vi dømmer altid efter udfaldet – hvorledes skulle vi ellers dømme? – for vi kender ikke den proces, resultatet er blevet opnået ved. Hvis miss Tulliver efter et par måneders rejse i udlandet var vendt hjem som mrs. Stephen Guest – med et prægtigt udstyr og alle de fordele, som en rig arvings hustru altid har, hvor uvelkommen hun end er, ville den offentlige mening, der i St. Oggs som alle andre steder ved, hvad den skal holde sig til, have dømt i streng overensstemmelse med disse resultater. Den offentlige mening består i sådanne tilfælde altid af fruentimmer – ikke af verden, men af verdens kone, og hun så klart, at to smukke unge mennesker – herren var af den fremmeste familie i St. Oggs – var kommet i en falsk situation og havde udvist en adfærd, der mildest talt var letsindig og havde voldt megen skuffelse og sorg navnlig for den søde miss Deanes vedkommende. Mr. Stephen Guest havde sikkert ikke båret sig rigtigt ad, men unge mænd var tilbøjelige til sådanne pludselige og heftige forelskelser, og skønt det visselig heller ikke var rigtigt af mrs. Stephen Guest at modtage hyldest af hendes kusines elsker (det var endog blevet sagt, at hun var forlovet med den unge Wakem – gamle Wakem havde selv antydet det), så var hun dog meget ung – og den anden var vanskabt, og den unge Guest så fortryllende. "De siger, at han ligefrem forguder hende (hvilket ikke kan holde ud

i længden) og at han løb bort med hende i båden imod hendes vilje – og hvad skulle hun gøre. Hun kunne ikke komme tilbage dengang; for ingen ville i så fald have nedværdiget sig til at tale til hende. Og hvor nydeligt hendes kjole sidder – man siger, at han køber alt til hende og ikke finder noget smukt nok. Stakkels miss Deane! Man må beklage hende meget; men der var da ikke nogen ligefrem forlovelse, og strandluften vil gøre hende godt. Når alt kommer til alt, var det bedre, at der ikke kom noget bryllup i stand mellem hende og mr. Guest, hvis han ikke bryder sig mere om hende. Hvilket glimrende parti for en pige som miss Tulliver – fuldstændig romantisk! Og den unge Guest vil næste år stille sig til Parlamentet. Der er intet så godt som handelen nu til dags! Den unge Wakem var næsten ved at gå fra forstanden, men han tager nu igen til udlandet for at fjerne sig, det klogeste en ung, vanskabt mand kan gøre. Miss Unit siger, at hun aldrig vil besøge mr. og mrs. Stephen Guest – sådan tåbelig snak! Det er umuligt, at samfundet kan holde sammen, hvis man således undersøger hinandens private forhold, og kristendommen lærer os, at vi ikke skal tænke ondt om vore medmennesker – og min mening er, at miss Unit ikke fik kort sendt og derfor er vred."

Men – som vi allerede har set – udfaldet var ikke således, at man følte sig berettiget til at overse fortiden eller dømme mildt om det skete. Maggie vendte tilbage uden udstyr, uden mand – i den fornedrede og foragtede tilstand, synden altid fører til, og verdens kone, der har et så fint blik for bevarelsen af samfundsordenen så straks, at miss Tullivers opførsel havde været af den allerværste art. Kunne der tænkes noget foragteligere? At en pige, der skyldte sine venner så meget –

hvis moder tillige havde modtaget så megen godhed hos Deanes – at hun kunne lægge den plan at besnære sin kusines elsker, skønt den søde, yndige pige havde været som en søster mod hende! Besnære hendes elsker? Dette var ikke det rigtige ord for en pige som miss Tulliver: det ville være rigtigere at sige, at hun havde forført ham ved sin ukvindelige frækhed og sin utæmmelige lidenskab. Der havde altid været noget "fordægtigt" ved hende. Det forhold til unge Wakem, som efter sigende var mange år gammelt, havde just heller ikke været meget smukt – og nu! Hvilke tilbøjeligheder havde ikke denne unge pige! I miss Tullivers ydre lå der noget, som ethvert forfinet instinkt straks måtte opdage som spiren til det onde, der nu var sket. Hvad mr. Stephen Guest angik, måtte man snarest have medlidenhed med ham; en mand på fem og tyve år kan ikke fordømmes for et sådant eventyrs skyld – sådan et ungt menneske er altid en vejrhane i en dristig kokettes hænder. Og det var tydeligt, at han var gået i sig selv; han havde rystet hende af, så snart han kunne; at de havde forladt hinanden så hurtigt, var virkelig meget betegnende – for hende. Han havde naturligvis skrevet et af de traditionelle breve, hvori al skylden lægges på manden; han havde naturligvis fortalt historien på en romantisk måde for at fri hende for al skyld – det var den gamle vise: men verdens kone lod sig ikke føre bag lyset; hvad skulle der ellers blive af samfundet? Ja – hendes egen broder havde jo vist hende døren – han måtte have vidst, hvad der var foregået, og det grundigt, før han ville gøre sådan noget. Det var en respektabel ung mand, denne mr. Tom Tulliver, og han ville sikkert nok blive til noget i verden. Hans søsters skændsel måtte naturligvis være et hårdt slag for ham. Man måtte håbe,

at hun ville forlade landet, rejse til Amerika eller andet steds hen, for at St. Oggs' atmosfære ikke skulle blive smittet af hendes nærværelse. Synet af hende var jo alene farligt for byens unge piger! Der kunne aldrig ske hende noget godt; man måtte kun håbe, at hun ville angre, og at Gud ville være nådig mod hende: han havde jo ikke samfundslivet at beskytte, således som verdens kone havde.

Det varede næsten fjorten dage, inden den offentlige mening trods sit fine instinkt var kommet til dette resultat, og en uge, inden der kom brev fra Stephen til faderen. Heri meddelte sønnen, hvad der var sket og tilføjede, at han var rejst til Holland – at han havde hævet penge hos agenten i Mudport – og var ganske ude af stand til at tage en beslutning.

Maggie var i hele denne tid beskæftiget med en knugende bekymring for Stephen, Lucy og Philip, så at hun ikke ofrede en tanke på den offentlige menings ugunstige dom; hendes syge hjerte slog heftigt under indflydelse af kærlighed, medlidenhed og samvittighedsnag. Så kom de ord, hun havde hørt fra broderens læber, atter og atter til hende; de var for hende som en utålelig frygtelig smerte, der ville have bragt en himmel af glæder til at briste. Hun tænkte intet øjeblik på, at hun nogensinde kunne blive lykkelig igen; hun var så opfyldt af sorg, at ingen anden indflydelse kunne få magt over hende. Livet lå for hende som en eneste anger, og alt, hvad hun forlangte, når hun dvælede ved fremtiden, var noget, som kunne bevare hende fra yderligere fald. Hendes egen svaghed forfærdede hende som en vision af onde muligheder, så at ingen fred syntes hende mulig uden i ly af et eller andet sikkert tilflugtssted.

Men hun var dog ikke uden praktiske planer; hendes trang til at være uafhængig var alt for stærk og indgroet, til at hun kunne glemme, at hun på en eller anden måde måtte tjene sit brød. Hun tænkte på mange forskellige ting, men besluttede til sidst at vende tilbage til skræddersyningen og derved tjene så meget, at hun kunne betale Bob for logiet. Det var hendes mening at overtale moderen til at vende tilbage til møllen og bo hos Tom igen, og hun ville da selv prøve på at blive i St. Oggs. Dr. Kenn ville måske hjælpe hende og give hende råd. Hun huskede de ord, han sagde hende på basaren. Hun erindrede den følelse af tillid, som var dukket op i hende, da han havde sagt et par ord til hende, og hun ventede længselsfuldt på en lejlighed til at betro ham hele sin stilling. Hendes moder gik hver dag hen til Deanes for at høre, hvorledes Lucy havde det – svaret var altid nedstående, for intet havde kunnet bevirke en forandring i den sløvhedstilstand, hvori efterretningen straks havde sat hende. Hvad Philip angik, fik mrs. Tulliver aldrig noget at vide; for der var naturligvis ingen, som berørte hendes datters forhold for hende. Men til sidst tog hun mod til sig og besluttede at gå hen til søster Glegg, der naturligvis måtte vide alt. Søster Glegg havde besøgt Tom i møllen under mrs. Tullivers fraværelse, men sønnen havde ikke sagt, hvad der var passeret ved denne lejlighed.

Så snart moderen var gået, tog Maggie sin hat på. Hun ville straks gå hen til præstegården og bede om at få dr. Kenn i tale; han havde selv dyb sorg – men andres sorg kan under sådanne omstændigheder ikke standse os. Det var første gang, hun var udenfor en dør siden sin hjemkomst; men hun var dog så fast i sin beslutning, at hun ikke brød sig om det ubehagelige i at

møde folk på gaden og blive iagttaget og kritiseret af dem. Aldrig så snart var hun kommet ud af de smågader, der lå i nærheden af Bobs bolig, før hun bemærkede, at nysgerrige blikke forfulgte hende, og bevidstheden om dette drev hende afsted og gjorde hende nervøs, så at hun hverken turde se til højre eller venstre. Et øjeblik efter kom hun forbi mrs. og miss Turnbull, gamle bekendte af hendes familie; de stirrede uforskammet på hende og vendte derpå hovedet bort uden at hilse eller tale. Ethvert hårdt blik var en smerte for Maggie; men hendes selvbebrejdelse var så stærk, at hun ikke kunne blive vred; det er intet under, at de ikke vil hilse på mig, tænkte hun – de holder så meget af Lucy. Hun måtte derpå gå forbi en gruppe af herrer, der stod og samtalede udenfor en restauration, og hun kunne ikke undgå at se den unge Torry stikke sin lorgnet i øjet og hilse med samme skødesløse holdning, som han uden tvivl ville have indtaget overfor en smuk tjenestepige. Maggie havde alt for megen stolthed til ikke at blive ramt af dette stik, og for første gang kom den tanke til hende, at hun rimeligvis var udsat for ganske andre beskyldninger end dem, der var berettigede på grund af hendes brud på tro og love overfor Lucy. Hun nåede imidlertid præstegården; dér håbede hun at finde andet end dadel. Dadel kan komme fra alle; den hårdeste, grusomste, dummeste laps på gaden kan udslynge den; men trøst og medlidenhed er sjældnere ting, skønt rettænkende mennesker altid føler trang til at vise dem overfor ulykkelige.

Efter at være blevet meldt, blev hun straks vist op i dr. Kenns studereværelse, hvor han sad mellem en overflod af bøger. Han syntes dog ikke at nære videre interesse for disse, da han sad med sit yngste barn, en lille pige på tre år, på skødet og legede

med hende. Barnet blev straks sendt bort, og da døren var lukket, bød dr. Kenn Maggie en stol og sagde:

"Jeg ville netop have hilst på Dem, miss Tulliver. De er nu kommet mig i forkøbet, og det glæder mig meget."

Maggie sendte ham et åbent barnligt blik, som hun havde gjort på basaren og sagde: "Jeg ville gerne fortælle Dem alt." Men hendes øjne fyldtes med tårer, da hun sagde dette, for sindsbevægelsen ved hendes ydmygende gang måtte have luft, før hun kunne sige mere.

"Ja, fortæl mig alt," sagde dr. Kenn mildt. "Tænk på mig som på en gammel mand, der har en lang erfaring, og som måske derfor vil kunne hjælpe Dem."

Maggie fortalte ham alt, først i korte, afbrudte sætninger, for hun havde vanskelighed ved at få ordene frem, derpå med større ro, efterhånden som hun genvandt herredømmet over sig selv. Dagen i forvejen havde dr. Kenn læst Stephens brev hos mr. Deane, og han havde troet det, inden han hørte Maggies fortælling. Hendes ufrivillige klagende ord: "O, jeg må bort herfra," havde indprentet sig i hans sjæl; de var ham et tegn på, at hun var hildet i en eller anden stor indre konflikt.

Maggie dvælede længe ved den følelse, der havde drevet hende tilbage til moderen og Tom og bevirket, at hun klyngede sig så stærkt til alle fortidens minder. Da hun var færdig, forblev dr. Kenn tavs i nogle minutter; han havde en vis vanskelighed ved at udtale sig. Han rejste sig og gik nogle gange op og ned ad gulvet med hænderne på ryggen. Til sidst tog han atter plads og sagde, idet han så på Maggie:

"Deres tilbøjelighed og trang til at søge hjem til Deres nærmeste slægtninge – og at blive, hvor alle Deres livs stærkeste

bånd er blevet knyttet – beror på en sand og rigtig følelse, som kirken ikke kan andet end bifalde. Kirken åbner jo selv sin favn for alle lidende – våger over sine børn til det sidste, – og opgiver dem ikke, før de er håbløst fortabt. Et samfunds følelser burde være som kirkens – ethvert sogn burde være som en familie, der blev holdt sammen af kristelig broderkærlighed og tro. Men alle ideer om disciplin og kristeligt broderskab er på vej til at uddø; de kan næppe siges at eksistere i den offentlige bevidsthed, og de lever kun i den modsigende, mindre tiltalende form, som de har antaget i små skismatiske samfund. Hvis jeg ikke havde fuld overbevisning om, at kirken til sidst vil vinde den fulde kraft, som kun kan sætte den i stand til at stille menneskets trang, ville jeg ofte tabe modet ved at se den mangel på medfølelse og ringe sans for gensidigt ansvar, der findes hos min egen flok. For øjeblikket synes alt at gå ud på at løse ethvert bånd, dræbe al autoritet og hæve alle bindende forpligtelser, som har deres rod i fortiden. Deres samvittighed og Deres hjerte har givet Dem den rette forståelse af disse forhold, miss Tulliver; De er i så henseende ikke på vildspor, og jeg siger Dem alt dette, for at De kan vide, hvad mit ønske, mit råd til Dem ville være, hvis jeg kunne nøjes med at tage hensyn til mine egne følelser og ikke behøvede at bryde mig om modstridende forhold."

Dr. Kenn standsede lidt. Hans væsen var ingenlunde overdrevent velvilligt; snarere var der noget koldt i hans alvorlige blik og stemme. Hvis Maggie ikke havde vidst, at menneskekærlighed og mildhed lå på bunden af alle hans ord, ville hun være blevet forskrækket og frastødt. Nu hørte hun

forventningsfuld på ham; hun var overbevist om, at hans ord ville række hende en virkelig hjælp. Han vedblev:

"Deres mangel på verdenskundskab, miss Tulliver, hindrer Dem i til fulde at se de uretfærdige beskyldninger, der rimeligvis vil blive rejst imod Dem – beskyldninger, der ville have en skæbnesvanger virkning, selv om man havde de bedste midler i hænde til at modbevise dem."

"Jeg ser dem – jeg begynder at se dem," sagde Maggie, der tænkte på den ydmygelse, som nylig var tilføjet hende. "Jeg ved, at jeg vil blive forhånet, og at man vil anse mig for værre, end jeg er."

"De ved måske ikke endnu," sagde dr. Kenn med et medlidende udtryk i stemmen, "at der er kommet et brev, som vil kunne tilfredsstille enhver, som har kendt noget til Dem. Det viser, at De har valgt at vende tilbage til det gode og rette i et øjeblik, da denne venden tilbage var uhyre vanskelig."

"O, hvor er han?" sagde Maggie med en rødmen og skælven, som det ikke var hende muligt at undertrykke.

"Han er rejst udenlands; men han har skrevet alt til sin fader, mr. Guest. Han har givet Dem den oprejsning, det stod i hans magt at give Dem, og jeg håber, at Deres kusine vil have godt af at læse dette brev."

Dr. Kenn ventede, indtil hun atter blev rolig, før han fortsatte.

"Dette brev må som sagt kunne forhindre en falsk opfattelse af Deres adfærd," vedblev han. "men jeg er nødt til at sige Dem, miss Tulliver, at ikke blot et langt livs erfaring, men mine iagttagelser i de sidste tre dage indgyder mig frygt for, at det ikke på nogen måde vil være muligt at beskytte Dem for

bagvaskelser, falske beskyldninger og al den sorg, som sligt medfører. De personer, som mindst af alle var i stand til at sejre i en kamp som den, De har gennemgået, vil netop sky Dem, fordi de ikke vil tro på Deres kamp. Jeg frygter for, at Deres liv her ikke blot vil blive rigt på sorger, men at man endog vil rejse direkte hindringer imod Dem. Det er derfor – og kun derfor – at jeg beder Dem overveje, om det måske ikke ville være klogere af Dem at søge en plads i nogen afstand herfra, således som De først havde til hensigt. Jeg skal gøre mit til at skaffe Dem en sådan plads."

"O, nej, jeg må blive her," sagde Maggie. "Jeg føler ikke kraft nok til igen at tage fat på noget nyt. Jeg ville ikke have fred over mig; jeg ville som en landflygtig gå fra sted til sted. Jeg ville føle mig som en ensom vandrer, der er afskåret fra fortiden. Jeg har skrevet til den dame, som havde tilbudt mig en plads, at jeg nu ikke kan modtage den. Når jeg bliver her, kan jeg måske på en eller anden måde gøre noget for Lucy – de andre kan jeg overbevise om, at jeg er meget bedrøvet. Og" – tilføjede hun med noget af den gamle stolte ild flammende i sine øjne – "jeg vil ikke rejse bort, fordi folk bagtaler mig. De skal lære at holde op dermed. Jeg vil ikke drage bort herfra, fordi andre ønsker det – i alt fald ikke nu."

"Nuvel," sagde dr. Kenn efter nogen betænkningstid, "hvis det er Deres faste bestemmelse, miss Tulliver, kan De regne på al den indflydelse, min stilling i samfundet giver mig. Det er min pligt som Deres sognepræst at støtte og hjælpe Dem, så godt jeg kan. Jeg vil desuden sige Dem, at jeg personligt nærer dyb interesse for Deres velfærd og sindsro."

"Det eneste, jeg mangler, er en beskæftigelse, jeg kan tjene mit brød ved og være uafhængig," sagde Maggie. "Jeg har ikke store fordringer til livet. Jeg vil helst blive boende, hvor jeg nu bor."

"Jeg må tænke over sagen," sagde dr. Kenn, "og om et par dage vil jeg bedre være i stand til at sige Dem min mening. Jeg skal komme hen til Dem – De kan være overbevist om, at jeg ikke skal glemme Dem."

Da Maggie havde forladt ham, blev dr. Kenn stående med hænderne på ryggen og øjnene fæstet på gulvet. Han var tvivlrådig og ubestemt. Tonen i Stephens brev, som han havde læst, og de personers stilling, som var interesserede i sagen, ledte ham på den tanke, at det mindste onde, når alt kom til alt, i virkeligheden ville være, at Stephen og Maggie ægtede hinanden. Umuligheden af, at de under nogen anden betingelse kunne være sammen i St. Oggs, før der var hengået år, rejste desuden uoverstigelige vanskeligheder for at Maggie blev i byen. På den anden side forstod han Maggies sindstilstand, når hun betragtede et ægteskab med Stephen som en brøde; for han havde set noget til livets sjælelige konflikter og havde ofte været sine medmennesker til nytte i sådanne, og det var klart, at man ikke måtte udøve tvang mod Maggies samvittighed i det princip, hun havde fulgt; den stemme, hun havde adlydt, måtte være sandere end en nok så omhyggelig afvejning af følgerne. Hans erfaring sagde ham, at det var et stort ansvar at gribe ind i dette forhold; det var ikke muligt at forudse, hvad følgen ville blive, hvis man søgte at bringe alt tilbage i det gamle spor, eller hvis man tilrådede

Maggie at give efter for sine nye følelser; ethvert skridt syntes at ville have skæbnesvangre følger.

Det vekslende forhold mellem lidenskab og pligt er et stort problem, som ikke er klart for nogen mand, der er i stand til at fordybe sig i det; spørgsmålet om, hvornår øjeblikket er kommet, da et menneske ikke længere er i stand til at resignere og derfor hellere må bøje sig for en lidenskab, som det ærligt har bekæmpet, lader sig ikke løse med nogen almindelig formel, der passer i alle tilfælde. Kasuisterne dadles i reglen strengt, men til grund for deres spidsfindigheder lå der en skygge af sandhed, for hvilken vore øjne og hjerter alt for ofte er lukket: den sandhed, at moralske domme er falske og usande, hvis de ikke uophørligt modificeres og indskrænkes med særligt hensyn til de specielle omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.

3. Der viser, at gamle bekendte undertiden kan overraske os

Da Maggie atter var kommet hjem, underrettede hendes moder hende om tante Gleggs mærkelige og ganske uventede holdning. Så længe man intet havde hørt om Maggie, havde mrs. Glegg siddet for nedrullede gardiner, for hun var overbevist om, at Maggie var druknet; dette var langt sandsynligere, end at hendes niece og arving skulle have foretaget et skridt, der sårede familieæren på dens ømmeste punkt. Da hun til sidst af Tom erfarede, at Maggie var kommet hjem, og af ham fik nøjere oplysninger om grunden til hendes fraværelse, rettede hun heftige bebrejdelser mod Tom, fordi han kunne tro det værste om sin søster, førend han var nødt til det. Hvis man ikke skulle holde med sin familie, så længe der var mindste mulighed for det, var det nok værd at vide, hvem man da skulle holde med? Det havde aldrig været skik i den Dodsonske slægt at tro ondt om et af dens medlemmer, og skønt mrs. Glegg altid havde spået ilde om Maggies fremtid på en tid, da andre folk var mindre klartsynede, var det dog godt at bære sig ad, således at man kunne forsvare det, og ikke letsindigt fordømme nogen, før man havde beviser. Det var ikke passende for en ung piges venner, at arbejde på at ødelægge hendes gode navn og rygte og give hende til pris for verdens bagtalelse og spot, før det var åbenbart, at hun havde bragt skam over familien. Mrs. Glegg havde aldrig i sit lange liv oplevet sligt; intet af den natur var tidligere hændt i den Dodsonske familie, men hendes vedvarende

retfærdighedsfølelse og personlige karakterstyrke i forbindelse med hendes begreber om slægtskabets betydning fandt her en velkommen lejlighed til at vise sig i det smukkeste lys. Hun førte en heftig kamp med mr. Glegg, hvis medlidenhed med Lucy fik ham til at fælde en lige så hård dom over Maggie som mr. Deane; hun rasede over mrs. Tulliver, fordi denne ikke straks kom til hende for at hente råd og hjælp, hun lukkede sig inde i sit eget værelse fra morgen til aften og studerede i Baxters "*De Helliges evige Hvile*", nægtede sig hjemme for alle besøgende, indtil mr. Glegg bragte efterretningen om Stephens brev, hvis indhold han havde fået at vide af mr. Deane.

Nu følte mrs. Glegg, at hun havde fast grund under foden – hun lagde Baxter på hylden og var rede til at modtage alle, der ville bryde en lanse med hende. Mens mrs. Pullet kun kunne virre med hovedet, græde og ønske, at fætter Abbott var død, eller al der var indtruffet talrige andre dødsfald i stedet for denne skam, som aldrig var hændet før, og hvorfor "det var umuligt at vide, hvorledes man skulle bære sig ad", mens mrs. Pullet erklærede, at hun aldrig mere kunne tage til St. Oggs, fordi alle talte om "skandalen" – håbede mrs. Glegg, at mrs. Wool eller en anden af hendes bekendte ville komme til hende med deres bagtalelser af hendes egen niece; hun skulle da nok vise dem vintervejen, det kunne de være overbeviste om!

Hun åbnede på ny en levende fægtning med Tom, og den var så meget hidsigere, som hun følte, at hendes stilling nu var stærkere. Men som andet nagelfast gods syntes Tom kun at blive mere fast, når man forsøgte at rokke ham. Stakkels Tom! Han dømte kun efter, hvad han var i stand til at se, og dommen var smertelig nok for ham selv. Han syntes, at han igennem en

lang årrække med egne øjne havde iagttaget, at Maggie var fuldkommen upålidelig og alt for stærkt berørt af onde tilbøjeligheder, til at hun nu kunne behandles med mildhed; han var overbevist om, at han havde ret i denne opfattelse og ville handle derefter, selv om hans dage forbitredes ved det. Tom var ligesom alle andre hildet i sin egen natur; han kunne ikke komme ud af den, og hans opdragelse havde i virkeligheden kun givet ham en tynd politur – hvis man er tilbøjelig til at fornemme ham for hans hårdhed, må man huske, at de, der har et større blik på livet, først og fremmest må være overbærende. Tom havde efterhånden fattet et nag til Maggie, der var så stærkt, netop fordi de i barndommen havde elsket hinanden så højt, og fordi de senere havde været knyttet sammen ved fælles sorger og fælles pligter. Synet af hende var ham virkelig afskyeligt, som han havde sagt. Hos dette skud af den Dodsonske familie fandt tante Glegg en stærkere natur end sin egen – den personlige stolthed havde hos ham overvundet følelsen af slægtskab og sammenhold. Mrs. Glegg indrømmede, at Maggie burde straffes – hun var ikke den kvinde, som ville fragå det – hun vidste nok, hvad en dame kunne tillade sig; men hun skulle straffes for de misgerninger, hun havde begået, og ikke "for dem, som folk udenfor hendes egen familie, der ønskede at vise, hvor langt bedre deres egen slægt var, morede sig med at beskylde hende for".

"Din tante Glegg gav mig på hovedet som aldrig nogensinde før, min kære," sagde stakkels mrs. Tulliver, da hun kom tilbage til Maggie, "fordi jeg ikke var kommet til hende før – hun sagde, at det ikke sømmede sig for hende at komme først til mig. O, Maggie – hun sagde de venligste ord, der nogensinde er blevet

sagt om dig – hun talte som en søster, skønt hun ellers altid har været vanskelig og ubehagelig. Hun siger, at hvor meget hun end har imod at have en overkomplet i sit hus, fordi det vil give anledning til mange udgifter og megen ulejlighed med ekstraskeer og dækketøj og den slags, vil hun dog tilbyde dig et hjem, hvis du vil opfylde dine pligter imod hende som en god niece, og hun skal forsvare dig imod dem, der taler ondt om dig, skønt det, der er sket, slet ikke vedkommer dem. Og jeg sagde hende, at jeg ikke troede, at du kunne holde ud at se andre end mig; du var så nedbøjet og forknyt; men hun svarede: "Jeg skal såmænd aldrig sige et ondt ord til hende; der er nok udenfor familien, som vil påtage sig den ulejlighed. Men jeg vil give hende gode råd, og hun må være beskeden." Det er mærkeligt med Jane, for hun har altid plejet at give andre skylden, når der hændte noget galt; jeg kan huske, at det i gamle dage altid var min fejl, når æblemosten blev sur og asierne bløde."

"O, moder," sagde Maggie, der blev forskrækket over på ny at skulle i berøring med verden, "sig hende, at jeg er meget taknemmelig – jeg skal komme hen og hilse på hende, så snart jeg kan; men jeg kan ikke for øjeblikket se andre end dr. Kenn. Jeg har været hos ham – han vil give mig gode råd og hjælpe mig til en eller anden beskæftigelse. Jeg må have en sådan; sig til tante Glegg, at jeg ikke kan være afhængig af nogen, og selv vil tjene mit brød. Men hørte du intet om Philip – Philip Wakem? Har du aldrig hørt nogen omtale ham?"

"Nej, kære, men jeg har været henne hos Lucy, og jeg så din onkel, og han sagde, at hun havde hørt efter mr. Guests brev med opmærksomhed, og hun havde talt med miss Guest og

rettet flere spørgsmål til hende, hvorfor doktoren tror, at hun nu er i bedring. O, hvad det er for en sørgelig verden, kære Maggie! Først begyndte det med processerne, og så blev det jo længere jo værre, indtil det blev helt galt, netop som lykken syntes at ville vende sig." Det var den første klage, Maggie havde hørt af sin moders mund, men hun var faldet tilbage til sin gamle vane på grund af mødet med mrs. Glegg.

"Min stakkels, stakkels moder!" udbrød Maggie, idet hun slog armene om moderens hals, rørt af medlidenhed og samvittighedsnag. "Jeg har i hele mit liv kun voldt dig besvær og sorg. Og nu kunne du have været lykkelig, hvis jeg ikke havde været."

"Min kære pige," svarede mrs. Tulliver og trykkede den varme, unge kind op til sin; "jeg må tage mine børn, som de er jeg får aldrig flere; og hvis de volder mig sorg, må jeg holde lige meget af dem for det – jeg har jo ikke andet at holde af, for alle mine møbler blev solgt for længe siden. Og du var så rar og så god for kort tid siden – jeg kan ikke forstå, hvorledes det er gået til, at det pludselig er blevet anderledes!"

Der hengik endnu to-tre dage, og Maggie hørte intet om Philip. Hun begyndte at blive meget ængstelig og tænkte kun på ham, hvorfor hun tog mod til sig og spurgte dr. Kenn, om han ikke havde hørt noget om den unge Wakem. Han vidste imidlertid ikke engang, om Philip var hjemme. Den ældre Wakem var i dårligt humør over alle de ulykker, der var strømmet ind over ham; skuffelsen over den unge Jetsomes adfærd havde gjort et stærkt indtryk på ham, og hertil kom nu den katastrofe, hvorved der pludselig blev gjort ende på alle sønnens forhåbninger, efter at han havde givet sit samtykke til

forbindelsen og været så uforsigtig at omtale dette i St. Oggs. Når nogen talte til Wakem om hans søn, kunne han være sikker på at få et uartigt svar. Men Philip kunne næppe være syg, ellers ville lægen have vidst besked om det. Det sandsynligste var, at han havde forladt byen for en stund. Maggie blev lidende af spænding og uro, og hendes fantasi udmalede sig bestandig de kvaler, Philip måtte udstå. Hvad troede han om hende?

Til sidst bragte Bob hende et brev uden frimærke. Håndskriften kendte hun såre godt; for mange år siden havde den samme hånd skrevet hendes navn i en miniatureudgave af Shakespeare, som hun ejede. Mrs. Tulliver var i værelset, og Maggie løb derfor i voldsom sindsbevægelse ovenpå, for at hun kunne læse brevet i ensomhed,

Brevet lød således:

> "Maggie – jeg tror på Dem – jeg ved, at det aldrig var Deres hensigt at føre mig bag lyset – jeg ved, at De prøvede på at være trofast imod mig og imod alle. Jeg var overbevist om det, før jeg havde andre beviser for det end Deres egen karakter. Natten efter at jeg sidst skiltes fra Dem, udstod jeg mange kvaler. Jeg havde set beviser på, at De ikke var fri, at der var en anden, hvis nærværelse havde en magt over Dem, som jeg aldrig havde besiddet; men trods alle mine gisninger, uhyggelige anelser og min rasende skinsyge, troede jeg dog fuldt på Deres ærlighed og sanddruhed. Jeg var overbevist om, at det var Deres mening at gøre mig lykkelig, som De selv havde sagt, at De havde afvist ham, at De kæmpede for at give afkald på ham for Lucys og

min skyld. Men jeg kunne ikke se nogen udvej, som ikke ville være skæbnesvanger for Dem, og denne tanke udelukkede enhver beslutning om resignation. Jeg forudså, at han ikke ville opgive Dem, og jeg troede dengang, som jeg tror nu, at den stærke tilbøjelighed, som drog Dem til ham, kun havde sin grund i én side af Deres karakter. Jeg har følt strenge vibrere i Deres sjæl, som jeg er overbevist om mangler fuldstændig i hans. Måske jeg har uret, måske jeg føler overfor Dem, som kunstneren overfor et emne, hans sjæl har ruget med kærlighed over; han ville skælve ved at se det i andres hænder; han ville aldrig tro, at det kunne rumme den samme betydning og skønhed for andre som for ham selv.

Jeg havde ikke mod til at se Dem hin morgen; jeg var grebet af egoistisk lidenskab; jeg havde feber. Jeg har for mange år siden sagt Dem, at jeg ikke kunne resignere overfor mine egne middelmådige evner, hvorledes var det mig da muligt, at give afkald på det eneste, der var kommet til mig her på jorden med løfte om en dyb glæde, som ville give hele min smertelige fortid en ny og velsignet betydning – løftet om, at en kvinde ville være min?

Men natten havde forberedt mig på det, der skulle komme. Det var ingen overraskelse for mig. Jeg var sikker på, at han havde fået magt over Dem og havde bevæget Dem til at ofre alt for ham, og jeg ventede med lige så stor vished efterretningen om

Deres bryllup. Jeg målte omfanget af Deres og hans kærlighed med min egen. Men jeg havde uret, Maggie. Der er noget, som er stærkere i Dem, end Deres kærlighed til ham.

Jeg vil ikke skildre, hvad jeg led i dette mellemrum. Men selv i min største lidenskab, da jeg kæmpede for at berøve min kærlighed alle egoistiske ønsker – holdt den mig tilbage fra at begå selvmord. Midt i min egoisme kunne jeg dog ikke bære over mit hjerte at komme som en dødsskygge over Deres bryllupsfest. Jeg kunne ikke give afkald på den verden, De endnu levede i og måske engang kunne trænge til mig – det var en del af min tro, at jeg skulle lide og vente. Maggie, jeg skriver til Dem for at sige Dem, at ingen sjæleangst, jeg har lidt for Deres skyld, har været for dyr en pris for det nye liv, der begyndte for mig ved min kærlighed til Dem. De må ikke sørge, fordi De har voldet mig nogen sorg. Jeg har hele mit liv vandret i skygge, jeg har aldrig ventet lykke, og ved at have lært Dem at kende og elsket Dem, har jeg haft og har endnu, hvad der kan holde mig oppe her i livet. De har været for min sjæl, hvad lys og farve er for mine øjne, hvad musik er for mit øre; De har vakt mig af en sløv, urolig tilstand. Det nye liv, jeg har fundet ved at bryde mig mere om Deres sorger og glæder end om mine egne, har tæmmet min oprørske ånd og lært den ydmyghed og resignation. Jeg synes ofte, at jeg ved at elske Dem

har erhvervet mig en ny kraft, som skal kunne holde mig oppe og bære mig hen over tiden med vinger.

Derfor har De, Maggie, trods alt været en velsignelse for mit liv. Lad ingen selvbebrejdelse tynge på Dem for min skyld. Det er snarere mig, som skulle rette bebrejdelser imod mig selv, fordi jeg har påtvunget Dem mine følelser og aflokket Dem ord, som De har følt som lænker. Det har været deres hensigt at være tro imod disse ord, og De har varet det. Maggie, jeg har i virkeligheden kun én fordring på Dem: den, at De vil bevare mig i venlig erindring.

I nogen tid har jeg haft betænkeligheder ved at skrive til Dem, fordi jeg ikke ville gentage min oprindelige fejl og på ny trænge mig ind på Dem. Men De vil ikke misforstå mig. Jeg ved, at vi i lang tid må holde os fra hinanden; onde tunger vil tvinge os til det, hvis intet andet gjorde det. Men jeg er dog hos Dem altid. Hvor De er, er min sjæl også, hvor jeg end drager hen. Og husk, at jeg bestandig er Deres, Deres – ikke med egoistiske ønsker, – men med en hengivenhed, der udelukker sådanne ønsker.

Gud trøste Dem – min elskede højhjertede Maggie. Hvis nogen anden har bedømt Dem falsk, så husk, at De intet øjeblik er blevet miskendt af ham, der lærte Deres hjerte at kende for ti år siden.

Tro ikke nogen, som siger Dem, at jeg er syg, fordi man ikke ser mig udenfor mit hjem. Jeg har kun haft en nervøs hovedpine – ikke værre, end jeg så tit før har haft. Den voldsomme varme nødvendiggør, at jeg forholder mig rolig, så længe solen er på himlen. Jeg er stærk nok til at være Dem til tjeneste i ord og handling, i fald De måtte ønske det, og jeg forbliver altid Deres

Philip Wakem."

Da Maggie knælede hulkende ved sin seng med brevet i hånden, samledes hendes følelser atter og atter i det skrig:

"O, Gud, kan der være nogen lykke i den kærlighed, som kunne få mig til at glemme deres sorg?"

4. Maggie og Lucy

Hen imod slutningen af ugen var dr. Kenn kommet på det rene med, at der kun var én måde, han kunne sikre Maggie en passende beskæftigelse i St. Oggs på. Trods sin tyveårige erfaring som sognepræst, blev han forbavset over den hårdnakkethed, folk vedblev at bagvaske hende med. Hidtil var dr. Kenn blevet mere tilbedt og beundret, end det strengt taget var behageligt; nu da han forsøgte at bringe damerne til fornuft og vække deres retfærdighedsfølelse med hensyn til Maggie Tulliver, fandt han sig pludselig så afmægtig, som han ville have været, hvis han havde forsøgt at forandre moderne. Ingen kunne modsige dr. Kenn; man hørte på ham i tavshed, men når han forlod værelset, var tilhørerindernes mening uforandret den samme. Miss Tulliver havde handlet meget uforsigtigt for ikke at bruge et værre udtryk – det indrømmede dr. Kenn endda også; hvorledes kunne han da tænke så godt om hende, at han fortolkede alle hendes handlinger på den gunstigste måde. Selv om man forudsatte, hvilket rigtignok krævede en ligefrem kulsviertro, at intet af det, der blev sagt om miss Tulliver var sandt, så var det dog blevet sagt om hende, og dette var allerede nok til at omgive hende med en atmosfære, som enhver hæderlig dame, der satte pris på sit gode navn og rygte, måtte undgå at komme i berøring med. At tage Maggie i hånden og sige: "Jeg vil ikke tro ondt om Dem, så længe det ikke er bevist; mine læber skal ikke udtale det, mine øren skal være lukkede for det: jeg er også et svagt menneske, det kan begå en fejl, og som ikke kan gennemføre mine bedste hensigter; Deres lod har været hårdere end min, Deres fristelse større; lad os

hjælpe hinanden til at stå og gå uden at falde," – at have sagt alt dette, ville have krævet mod, dyb medlidenhed og ædelmodig tillid, ville have krævet en sjæl, det ikke fandt behag i at tale ondt om andre, som ikke følte sig selv bedre ved at fordømme andre, og som havde vidst, at der ikke kan være højhed, moral og religion i livet, hvis man ikke stræber efter at være sand, retfærdig og kærlig mod de mænd og kvinder, vi møder på vor vandring gennem livet. Damerne i St. Oggs hengav sig ikke til dybsindige spekulationer, men de havde deres yndlingsabstraktion, kaldet samfundet, som bevirkede, at deres samvittighed følte sig fuldkommen rolig, når de gjorde, hvad der kunne tilfredsstille deres egen egoisme, – nemlig at tænke og tale ondt om Maggie Tulliver og hånligt vende hende ryggen. Det var naturligvis en skuffelse for dr. Kenn, at han efter to års overdreven kvindelig dyrkelse pludselig opdagede, at de fastholdt deres anskuelser overfor hans, og at hans indflydelse i virkeligheden var lig nul, men man må tage i betænkning, at damerne havde en højere autoritet på deres side, nemlig deres egne begreber om samfundet og samfundsordenen.

St. Oggs var dog ikke berøvet kvinder med hjertensgodhed, samvittighed og mildhed – det havde rimeligvis lige så megen menneskelig godhed i sig, som enhver anden lille handelsstad i hine tider. Men så længe alle mænd ikke er brave, så længe vil det også findes gode kvinder, som er frygtsomme, ja så frygtsomme, at de ikke vover at følge deres bedste indflydelser, fordi de derved ville komme i minoritet. Og mændene i St. Oggs var ingenlunde alle brave; nogle af dem holdt endda af skandaler, – og det i en sådan udstrækning, at deres samtaler ville have antaget en kvindagtig karakter, hvis de ikke var blevet

oplivet ved saftige spøgefuldheder og ved en trækken på skuldrene, det skulle antyde det fælles had til kvindekønnet.

Således gik det til, at dr. Kenns anstrengelser for at skaffe Maggie en stilling mislykkedes aldeles. Mrs. James Torry kunne ikke tænke på at tage Maggie som guvernante, end ikke midlertidigt, "en ung pige, der var talt så meget om, og som var genstand for herrers spøg", og miss Kirke, der havde en skade i ryggen og netop søgte en selskabsdame og oplæserske, var overbevist om, at Maggies egenskaber var sådanne, at hun for sit vedkommende ikke turde udsætte sig for at komme i berøring med dem. Hvorfor tog miss Tulliver ikke imod det asyl, hendes tante Glegg havde tilbudt hende? – det sømmede sig ikke for en pige som hende at afslå det. Eller hvorfor tog hun ikke bort fra byen og søgte sig en plads et eller andet sted, hvor hun ikke var kendt? (Det gjorde åbenbart ikke noget, om hun bragte sine farlige tilbøjeligheder ind i fremmede familier, som ikke hørte hjemme i St. Oggs). Hun måtte være meget forhærdet og fræk, når hun ønskede at blive i en by, hvor hun blev så meget omtalt og iagttaget.

Dr. Kenn, der af naturen var en energisk mand, begyndte overfor denne opposition at vise en fasthed og bestemthed, som i grunden ikke retfærdiggjordes af sagen selv, men som enhver mand med karakter uden tvivl ville have vist. Han trængte selv til en guvernante for sine børn, og skønt han i begyndelsen havde nølet med at tilbyde Maggie denne plads, blev hans beslutning dog fast, fordi han med hele sin persons og stillings magt ville protestere imod den bagtalelse og sladder, der ville knuse og forjage den unge pige. Maggie modtog med taknemmelighed en stilling, som på én gang ville være hende en

støtte og give hende pligter; hendes dage ville nu være fulde af arbejde for hende, og de ensomme aftener ville blive hende en velkommen hvile. Hun behøvede ikke længere moderens nærværelse hos sig, og overtalte derfor mrs. Tulliver til at tage tilbage til møllen.

Men man begyndte nu at opdage, at dr. Kenn, skønt han altid var blevet anset for et eksemplarisk menneske, havde sine småfejl, for ikke at sige svagheder. St. Oggs mandlige befolkning blinkede med øjnene, smilede, og undrede sig ikke over, at dr. Kenn holdt af at se et par smukke øjne hver dag, eller over, at han var tilbøjelig til at se fortiden i et mildt lys; den kvindelige del af befolkningen opfattede derimod sagen fra et mere melankolsk synspunkt. Hvis det nu virkelig skulle lykkes miss Tulliver at besnære dr. Kenn og få ham til at gifte sig med hende! Man kunne ikke stole på mændene, selv ikke på de bedste – en apostel var engang faldet og græd bitterligt bagefter; også han havde nægtet og angret bagefter.

Maggie havde ikke opfyldt sine pligter i præstegården i mange uger, førend den frygtelige mulighed: at hun før eller senere kunne blive præstefrue, var blevet drøftet så ofte i fortrolighed, at byens damer begyndte at tænke på den holdning, de eventuelt skulle indtage overfor hende. Man havde bragt i erfaring, at dr. Kenn havde siddet i en halv time i skolestuen en morgen, mens miss Tulliver underviste børnene, ja, at han sad der hver morgen; han var engang gået hjem med hende – han gik næsten altid hjem med hende – og hvis ikke gik han hen for at se til hende om aftenen. O, hun var en listig skabning! Hun ville blive en sørgelig moder for de søde børn! Den stakkels mrs. Kenn måtte jo vende sig i sin grav, hvis

hendes børn skulle opdrages af denne pige, og hvis hendes mand allerede havde glemt hende få uger efter hendes død. Mon han ville sætte sig således ud over det sømmelige, at han ville ægte hende, inden året var omme? Den mandlige befolkning var sarkastisk og mente, at han ikke kunne vente så længe.

Misserne Guest følte en lettelse i deres sorg ved at bemærke deres præsts dårskab; deres broder ville i det mindste være sikker, og deres kundskab til Stephens hårdnakkethed satte dem i stadig bekymring for, at han en skønne dag skulle komme tilbage og gifte sig med Maggie. De hørte ikke til dem, der tvivlede om sandheden af deres broders brev, men de nærede ikke tillid til Maggies standhaftighed, de frygtede for, at hun dog til sidst ville give efter; de nærede mistanke om, at hun snarere gyste tilbage for bortførelsen end for brylluppet, og troede, at hun blev i St. Oggs, fordi hun stolede på, at han nok kom tilbage. Hun havde altid forekommet dem ubehagelig; de anså hende nu for koket og stolt, og havde vistnok lige så gode grunde dertil, som de fleste af os har til lignende skarpe domme om vore medmennesker. Tidligere havde de ingenlunde glædet sig over udsigten til, at Lucy skulle være deres svigerinde, men deres frygt for et ægteskab mellem Stephen og Maggie bevirkede, at deres medlidenhed og harme på den forurettede unge piges vegne blev stærkere end før, og de ønskede heftigt, at han ville komme tilbage til hende. Så snart Lucy blev så rask, at hun kunne gå ud, skulle hun rejse med misserne Guest ned til kysten i de varmeste augustdage, og det var de unge damers plan at formå deres broder Stephen til at møde dem. Aldrig så snart var sladderen om Maggie og doktor

Kenn i gang, før den blev rapporteret til Stephen i et brev fra en af søstrene.

Maggie fik jævnligt efterretning gennem sin moder, tante Glegg og doktor Kenn om Lucys bedring, og hendes tanker gik altid til hendes onkel Deanes hus – hun tørstede efter et møde med Lucy, om det end kun var på fem minutter – for at kunne sige et angrende ord, for af Lucys egen mund at få tilgivelse og høre en forsikring om, at hun ikke troede, at Maggie med vilje havde forrådt dem, der elskede hende og havde tillid til hende. Men hun vidste, at selv om hendes onkels vrede ikke havde lukket hans dør for hende, ville Lucy aldrig have fået lov til at underkaste sig sindsbevægelsen ved et sådant møde. Blot at se hende uden at tale et ord ville være en lettelse, for Maggie blev stadig forfulgt af et mildt ansigt, der var grusomt for hende at se – et mildt, sødt ansigt, hvorfra kærlighed og tillid lyste, og som nu ved den første store hjertesorg var blevet forvandlet til et sørgmodigt, sygeligt ansigt. Og efter som dagene gik, blev det blege billede mere og mere tydeligt, – mere og mere talende under samvittighedens hævnende hånd; de blide brune øjne med deres bebrejdende udtryk var altid rettet på Maggie og syntes at ville gennembore hende. Men Lucy kunne endnu ikke gå i kirke eller gå andre steder hen, hvor Maggie kunne se hende, og selv dette håb svandt, da tante Glegg meddelte, at Lucy virkelig skulle rejse til Scarborough med misserne Guest, der havde sagt, at deres broder ville træffe dem der.

Kun de, der har kendt de største sjælelige lidelser, kan forstå, hvad Maggie følte, da hun om aftenen sad alene efter at have talt med tante Glegg.

Hun sad uden lys i aftendæmringen; vinduet ud til floden stod på vid gab, og den stærke varme syntes at være en ny byrde for hendes syge sind. Hun sad på en stol og lænede armen på vindueskarmen, mens hun stirrede ud på de ilende vande – det søde melankolske ansigt dukkede atter og atter frem, skønt det af og til forsvandt for en tung skygge, der gled forbi hende og indhyllede hende i mørke. Da hun hørte døren gå, troede hun, at mrs. Jakin kom ind med aftensmaden som sædvanlig, og da hun ikke havde lyst til at tale med hende under sin nuværende sindstilstand, vendte hun sig ikke om, men sagde blot, at hun ikke ønskede noget.

Men i næste øjeblik, uden at hun havde hørt lyden af fodtrin, følte hun en let hånd på sin skulder og en venlig stemme hviskede hende i øret: "Maggie?"

Ansigtet var der – forandret, men lige så yndigt som før – de brune øjne var der med deres hjerteskærende mildhed.

"Maggie!" sagde den blide stemme. "Lucy!" svarede en stemme, med et skarpt udtryk af ængstelighed i sig, og Lucy slyngede sine arme om Maggies hals og lænede sin blege kind til hendes brændende pande.

"Jeg listede mig hjemmefra," sagde Lucy næsten hviskende, idet hun satte sig tæt ved Maggie og holdt hendes hånd i sin, "mens fader og de andre var ude. Alice er gået herhen med mig. Jeg bad hende om at følge med. Men jeg kan ikke blive her længe, fordi det er så sent."

Det var lettere at sige dette straks end at sige noget andet. De sad tavse og så på hinanden. Det så ud til, at der ikke ville blive vekslet flere ord, for det var meget vanskeligt at åbne en samtale. De følte begge, at der ville komme noget pinefuldt i

deres ord, fordi de uundgåeligt måtte rippe op i det halvt lægte sår. Men efterhånden som Maggie så på kusinen, begyndte en strøm af elskende anger at bryde ind over hende, og hulkende sagde hun:

"Gud velsigne dig. Lucy, fordi du kom herhen."

Hun begyndte at græde stærkere; det var hende ikke muligt at få ordene frem.

"Kære Maggie, vær rolig," sagde Lucy og lagde atter sin kind op til Maggies. "Du må ikke sørge." Og hun blev siddende stille i det håb at kunne berolige Maggie ved sine kærtegn.

"Jeg havde ikke til hensigt at bedrage dig, Lucy," sagde Maggie, så snart hun kunne tale. "Jeg var altid ulykkelig over, at jeg følte noget, som jeg ikke kunne sige dig – det var, fordi jeg troede, at jeg kunne besejre alt, og at du aldrig skulle få anelse om noget, som kunne såre dig."

"Det ved jeg, du kære Maggie," sagde Lucy. "Jeg ved, at du aldrig har villet gøre mig ulykkelig ... Det er en sorg, som er kommet over os alle – du har mere at bære, end jeg har, – og du gav afkald på ham, netop da – du gjorde, hvad der må have kostet dig en hård kamp."

De forblev atter tavse, mens de holdt hinanden i hænderne og lænede kinderne til hinanden.

"Lucy," begyndte Maggie atter. "*Han* kæmpede også. Han ville helst have været tro imod dig. Han vil komme tilbage til dig. Tilgiv ham da – han kan da endnu blive lykkelig ..."

Disse ord kom fra Maggies dybeste sjæl med en anstrengelse som et druknende menneskes sidste greb efter et halmstrå. Lucy skælvede og svarede ikke.

Der hørtes en let banken på døren. Det var Alice, pigen, som trådte ind og sagde:

"Vi tør ikke blive længere, miss Deane. De vil opdage, at vi er borte, og Deres fader vil blive meget vred over, at De er gået ud så sent."

Lucy rejste sig og sagde: "Godt, Alice – jeg skal være hos dig om et minut."

"Jeg rejser bort på fredag, Maggie," tilføjede hun, da Alice atter havde lukket døren. "Når jeg kommer hjem og er rigtig rask, får jeg lov til at gøre, hvad jeg vil. Så skal jeg igen besøge dig, hvis du vil tage imod mig."

"Lucy," sagde Maggie med en stor anstrengelse, "jeg beder stadig til Gud om, at jeg aldrig må forvolde dig nogen sorg mere."

Hun trykkede den lille hånd, som hun holdt i sin, og så op i det ansigt, der var bøjet ned over hendes. Lucy glemte aldrig dette blik.

"Maggie," sagde hun i en lav tone, der næsten havde et skriftemåls højtidelighed ved sig. "Du er meget bedre end jeg. Jeg kan ikke ..."

Her brød hun af og sagde ikke mere. Men de omfavnede hinanden længe, inden de skiltes.

5. Den sidste konflikt

I den anden uge af september sad Maggie atter på sit ensomme værelse og kæmpede med de fjendtlige skygger, der engang var dræbt, men atter og atter rejste sig. Det var over midnat, og regnen piskede tungt på ruderne, drevet med uhyggelig kraft af den susende, højt sukkende vind. Dagen efter Lucys besøg var der nemlig indtrådt en pludselig forandring i vejret; varmen og tørken var veget for kolde storme og stærke byger, og lægen havde forbudt hende at iværksætte den påtænkte rejse, inden vejret var blevet roligere. I egnene højere oppe ved floden havde det regnet uophørligt i mange dage, og høsten var blevet helt standset. I de sidste to dage havde det øst ned uden at standse ved flodens nedre løb, så at gamle mænd rystede på hovedet og talte om vejret for 60 år siden, der havde været akkurat lige sådan, og som havde medført en vældig oversvømmelse, der skyllede broen bort og bragte stor elendighed over byen. Men den yngre generation, der havde set flere små oversvømmelser, brød sig ikke om disse mørke erindringer og anelser, og Bob Jakin, der selvfølgelig var rede til at nære de bedste forhåbninger om fremtiden, lo ad sin moder, da denne beklagede, at deres hus lå nede ved floden. Ellers ville de jo ikke have haft en båd, og under en oversvømmelse er en båd en meget nyttig ting, når man er nødt til at gøre større udflugter for at skaffe sig føde.

Men både de frygtsomme og de sorgløse sov nu roligt i deres senge. Der var håb om, at regnen ville standse; værre udsigter som f.eks. pludseligt tøvejr efter stærkt snefald var i sin tid lykkeligt blevet overstået; hvorfor, mente den yngre del af

befolkningen, skulle man da ikke være lige så heldige nu? I værste tilfælde ville dæmningen nedenfor byen blive gennembrudt, når det blev flodtid, og vandene ville på denne måde så luft uden at forårsage stor skade. En del fattigfolk ville komme til at lide tab, men dem ville man foranstalte indsamlinger til.

Alle var nu til sengs; for det var over midnat; alle, undtagen nogle ensomme vågende som Maggie. Hun sad i sit lille værelse ud til floden ved en tællepras, som ikke kunne oplyse værelset, og som kastede et usikkert flagrende lys ned på et brev, der lå foran hende på bordet. Dette brev, som hun havde modtaget for nogle timer siden, var en af grundene til, at hun sad så sent oppe – uden at ane, hvorledes tiden hastede afsted – uden at bryde sig om hvile – uden at tænke på, at der kunne blive anden fred for hende end den fjerne, fjerne fred, hvorfra der ikke mere ville blive nogen opvågnen til dette livs hårde kampe.

To dage, før Maggie modtog dette brev, havde hun for sidste gang været i præstegården. Den uophørlige regn ville alene have hindret hende i at gå derhen, men der var andre grunde. Dr. Kenn, som i begyndelsen kun havde en utydelig forestilling om al den sladder og bagtalelse, der ofredes på ham og Maggie, havde nylig fået troen i hænde, da en af hans sognefolk havde skildret ham byens stemning og erklæret, at det ville være ham umuligt at forandre den eller knuse den ved en nok så energisk opposition. Dr. Kenn, hvis samvittighed var ren, var alligevel tilbøjelig til at holde ud – ville bestandig gøre modstand mod en ugrundet og foragtelig folkestemning; men man fik til sidst magt over ham ved at forestille ham det særlige ansvar, han ifølge sin stilling havde, og den vigtighed, det havde at undgå

blot skinnet af det onde. Måske han kun var hårdnakket og stivsindet; måske det var hans pligt at bøje sig for den offentlige mening; samvittighedsfulde mennesker tror ofte, at det, der gør dem selv mest ondt, er deres pligt, og det gjorde altid dr. Kenn ondt, når han måtte vige. Han fattede den beslutning at sige til Maggie, at hun for en tid måtte tage bort fra St. Oggs, og han udførte sit pinefulde hverv så taktfuldt som muligt, idet han kun i vage udtryk bemærkede, at hans forsøg på at støtte hende havde givet anledning til strid mellem ham og hans sognefolk, og at hele hans virksomhed let ville kunne lide under det. Han bad hende, om han måtte skrive til en ven af sig, der også var præst; denne ville rimeligvis optage hende i sin familie som guvernante, og hvis dette ikke lod sig gøre, ville han skaffe hende en plads et andet sted, når han hørte, hvilken interesse dr. Kenn nærede for hende.

Med skælvende læber hørte Maggie på ham – hun kunne kun sige et svagt: "Jeg takker Dem," og hun gik hjem til sin tarvelige bolig i øsende regnvejr med en ny følelse af forladthed. Hun skulle altså være en ensom vandrer; hun skulle ud imellem nye ansigter, der ville stirre forundret på hende, fordi hun ikke kunne glæde sig over livet; hun skulle begynde et nyt liv, modtage nye indtryk – hun, som var så usigelig træt, så træt indtil døden! Hun havde intet hjem: selv de, der havde medlidenhed med hende, blev tvunget til at være hårde imod hende. Men burde hun klage? Burde hun gyse tilbage for et langt angerfuldt liv, der kunne give hende mulighed for at lette byrden for andre lidende og således selv blive fyldt af ren, uselvisk kærlighed? Hele den næste dag sad Maggie i sit ensomme værelse, mens skyer og regn drev forbi hendes

vindue, og tænkte på fremtiden og kæmpede for at genvinde sin tålmodighed – ak! hun kunne aldrig vinde noget uden kamp!

Og på den tredje dag – den dag, hvis slutning hun netop havde set, – var det brev kommet, som lå foran hende på bordet.

Brevet var fra Stephen. Han var kommet tilbage fra Holland; han var atter i Mudport uden at nogen vidste det, og havde skrevet til hende fra denne by, idet han havde lagt brevet inden i et andet til en person, han kunne stole på. Det var fra begyndelse til ende en lidenskabelig bebrejdelse – en protest imod hendes unyttige opofrelse af dem begge, imod den fejlagtige anskuelse om det rette, som havde knust alle hans forhåbninger ene og alene for en tom idés skyld – havde hun da glemt, at hun elskede ham, og at han elskede hende med al den lidenskab, al den forgudelse, som en mand kun én gang i sit liv kan skænke en kvinde?

"De har skrevet til mig" – hed det i brevet – "at De står i begreb med at ægte dr. Kenn. Som om de kunne få mig til at tro på det! Måske de har fortalt Dem nogle fabler om mig. Måske de har sagt Dem, at jeg er på rejse og morer mig. Ja, mit legeme har været i forskellige byer, men jeg har aldrig forladt den grimme by, hvor De forlod mig – hvor jeg fo'r op af mit hjælpeløse raseri og så, at De var borte.

Maggie! Hvis sorg er så stor som min? Hvem har lidt så stor uret som jeg? Hvem uden jeg har fået det lange kærlige blik, som har brændt mig ind i min sjæl, således at der ikke mere er plads til noget andet billede? Maggie, kald mig tilbage! – kald mig tilbage til livet og glæden! Jeg er nu bandlyst fra dem begge. Jeg vandrer rådvild omkring – jeg er ligegyldig for alt. I de to

forløbne måneder er jeg kun blevet endnu mere overbevist om, at livet ikke er noget for mig uden Dem. Skriv et eneste ord til mig – skriv: Kom! Om to dage skal jeg være hos Dem. Maggie, har De glemt, hvad det er at være sammen? – se hinanden ind i øjnene – høre hinandens stemme?"

Da Maggie første gang læste dette brev igennem, var hun til mode, som om den virkelige fristelse nu først begyndte. Ved indgangen til den kolde mørke hule vender vi os modigt bort fra det varme lys; men når vi længe har famlet om i mørket og føler os svage og trætte, fristes vi stærkt, når der pludselig åbner sig en udsigt for os, og den klare dag kalder os tilbage til sit velsignede lys.

I flere timer følte Maggie, at hele hendes tidligere kamp havde været forgæves. I flere timer jog Stephens billede enhver anden tanke, hun forsøgte at fastholde, til side; bestandig var det, som om han ventede på det ene ord fra hende. Hun læste ikke brevet; hun hørte ham sige hele dets indhold, og hans stemme udøvede den gamle magt over hende. Hele den foregående dag havde hun set en sørgelig ensom fremtid ligge for sig, et liv, hvori hun måtte bære alle byrder, støttet af sin tro, uden at vakle eller segne. Og nu – lå en anden fremtid – tæt ved hende, så at hun kunne gribe den – den kom som en fordring på hende – og den rummede hverken lidelser eller byrder, men kærlighed og beskyttelse hos en stærkere. Det var dog ikke løftet om en sorgfri fremtid, som udøvede den største indflydelse på Maggie – det var Stephens sønderknuste tone – det var tvivlen, om hun havde handlet ret i at forlade ham, som fik vægtskålen til at vakle, så at hun hastigt fo'r op fra sit sæde, og greb pen og papir for at skrive det ene ord: "Kom!"

Men i samme øjeblik indtrådte reaktionen; hun følte det som en brændende ydmygelse, at hun ikke var stærkere, og således kunne opgive, hvad hun havde besluttet i sine stærkeste og bedste øjeblikke. Nej – hun måtte vente – hun måtte bede – lyset, som var gået ud for hende, ville atter tændes; hun ville atter føle, hvad hun tidligere havde følt, da hun flygtede bort fra ham, atter gribes af en følelse, der var stærk nok til at besejre hendes dødsangst og kærlighed, – hun ville atter føle, hvad hun følte, da Lucy stod ved hendes side, og da Philips brev havde berørt alle de bånd, som knyttede hende til fortiden.

Natten skred frem, men hun blev siddende stille – hun følte ikke trang til at forandre sin stilling, og havde ikke kraft nok til at bede til Gud. Hun ventede kun på det lys, som hun var sikker på ville komme. Og det kom med de minder, som ingen nok så stor lidenskab kunne dræbe; fortiden kom tilbage til hende og med den hendes resignations, trofastheds og kærligheds dybe kilder. De ord, der var understreget i den lille gamle bog, som for så mange år siden havde trøstet hende, kom af sig selv på hendes læber, og hun fremmumlede dem, mens regnen piskede på ruderne og stormen hylede og sukkede udenfor: "Jeg har modtaget korset; jeg har modtaget det af din hånd; jeg vil bære det og bære det til døden, således som du har pålagt mig det."

Men snart kom andre ord over hendes læber; de lød som en hulken: "Tilgiv mig, Stephen! Alt vil blive godt. Du vil komme tilbage til hende."

Hun tog hans brev, holdt det hen til lyset og lod det brænde til aske. Den næste dag ville hun skrive det sidste afskedsord til ham.

"Jeg vil bære det, og bære det til døden ... Men hvor længe vil det vare, inden døden kommer! Jeg er så ung og så rask. Hvorledes skal jeg blive tålmodig og stærk? Skal jeg altid kæmpe, falde og angre igen? Har livet endnu større prøver tilbage for mig?" Med dette fortvivlelsens udbrud faldt Maggie på knæ ved bordet og skjulte sit forgrædte ansigt i sine hænder. Hendes sjæl hævede sig til den store barmhjertige, der ville være hos hende til enden. Og fra hendes læber lød det: "O, Gud, hvis mit liv skal blive langt, så lad mig være til velsignelse for andre ..."

I dette øjeblik følte Maggie en pludselig og forfærdelig følelse af kulde om sine knæ og fødder: det var vand, som strømmede ind i værelset under hende. Hun fo'r op – og så det trænge ind under dørtærsklen, langsomt og sikkert. Hun blev intet øjeblik forvirret – hun vidste, at det var floden!

Den voldsomme sindsbevægelse, hun havde befundet sig i de sidste tolv timer, syntes at have skænket hende en stor ro – uden at skrige, ilede hun med lyset i hånden op af trapperne til Bob Jakins sovekammer. Døren stod på klem; hun trådte ind og ruskede ham i skulderen.

"Bob, floden kommer! Den er trådt ind her i huset! Lad os se, om vi kan komme i bådene, hvis de er her."

Hun tændte hans lys, mens hans stakkels kone tog sit barn og gav sig til at græde bittert, hvorpå hun atter ilede ned af trappen for at se om vandet stadig var i stigning. Der var et trin fra forstuen ned i hendes værelse, og hun så straks, at vandet stod i højde med dette trin. Mens hun så sig om, hørte hun et forfærdeligt brag imod vinduet; vinduesposten og de klirrende ruder faldt ind i værelset, og vandet strømmede ind bagefter.

"Det er båden!" skreg Maggie. "Bob, kom ned og red båden!"

Og uden spor af frygt vadede hun gennem vandet, der hurtigt steg op til hendes knæ, og ved lysets usikre flimren krøb hun op i vindueskarmen og ud i båden, hvis forstavn havde haget sig fast i det ituslåede vindue. Bob kom hastigt efter hende; han var uden strømper og havde en lygte i hånden.

"De er her jo begge to – begge bådene," sagde Bob, idet han ligeledes krøb ud i den båd, Maggie befandt sig i. "Det er mærkværdigt, at de ikke har revet sig løs og er drevet bort."

I sin iver for at komme over i den anden båd, kaste den los og få fat i årerne tænkte Bob ikke på den fare, Maggie befandt sig i. Vi plejer ikke at frygte for de modige, når vi ledsager dem i farer, og Bob havde nok at tænke på, da han skulle sørge for de hjælpeløse inde i huset og om muligt bringe dem i sikkerhed. Det faktum, at Maggie havde været oppe, havde vækket ham, og i grunden først havde tænkt på frelse, bevirkede, at Bob snarere fik det indtryk, at hun kunne hjælpe til at beskytte de andre, end at hun selv trængte til beskyttelse. Hun havde også taget en åre og havde stødt båden fra, for at befri den fra vindueskarmen, hvor den sad fast.

"Vandet stiger hurtigt," sagde Bob, "jeg er bange for, at det snart vil være oppe i værelserne – huset er ikke meget højt. Jeg vil se at få Prissy, barnet og moder herud i båden, hvis det lader sig gøre, og stole på den, – for det gamle hus er ikke solidt. Men De –" udbrød han pludselig og løftede lygten op til Maggies ansigt, mens hun stod i regnen med åren i hånden og vandet strømmende ned over sit sorte hår.

Maggie fik ikke tid til at svare; for en vældig bølge kom løbende langs med huset, tog begge bådene og førte dem med

rivende hurtighed bort fra hinanden ud på de vide vande. Det var en bølge fra havet, som på et øjeblik førte dem langt udenfor flodens modsatte strøm.

I de første øjeblikke hverken følte eller tænkte Maggie på andet, end at hun nu pludselig var blevet kaldet bort fra det liv, hun så meget havde frygtet; det var overgangen til død uden dens angst – og hun var alene i mørket med Gud.

Alt var foregået så hurtigt – så drømmende, at hendes sanser var omtågede og ikke kunne opfatte, hvad der var om hende; hun sank ned i bunden af båden, idet hun mekanisk klyngede sig til åren, og i lang tid havde hun ingen forestilling om, hvad der var sket. Det første, som vækkede hende til bevidsthed, var regnens ophør og fornemmelsen af, at et svagt lys viste sig i mørket; det skilte den mørke, truende himmel fra den umålelige vandstrækning underneden. Hun blev drevet ud på floden – den skrækkelige hjemsøgelse fra Gud, som hendes fader havde omtalt, nattemaren i hendes barnlige drømme var nu indtrådt og blevet til virkelighed.

Og sammen med denne tanke kom billedet af Tom og hendes moder til hende.

"O, Gud, hvor er jeg? Hvorledes skal jeg finde vejen frem?" udbrød hun fortvivlet.

Hvad var der sket i møllen? Floden havde før været på nippet til at ødelægge den. De måtte være i livsfare – hendes moder og broder, alene, fjernt fra al hjælp! Hendes hele sjæl vendte sig nu til denne tanke; og hun så de kære ansigter stirrende efter hjælp ud i mørket uden at finde den.

Båden gled nu i smult vande; måske hen over de oversvømmede marker. For øjeblikket var der ingen

overhængende fare for hende selv; hun stirrede derfor ud i mørket for at få et glimt at se af det sted, hun higede efter at komme hen, af det kære, gamle hjem, hvor hun havde henlevet sin barndom med de dyrebare ansigter, som måske nu kæmpede med dødsangsten.

O, hvor velkomment var ikke det svage lys, som hævede sig over vandene og udvidede den sørgelige horisont – den gradvise klarhed på den skyfulde himmel – det utydelige omrids af sorte genstande, der hævede sig over den gyngende flade! Ja, hun måtte være ude på markerne – her var toppen af pilene! Hvor mon floden var? Bagved lå de sorte træer i en lang række, foran hende var der ingen – der måtte altså floden være. Hun greb en åre og begyndte at stage båden frem med det opvågnende håbs energi; morgenrøden syntes at komme hurtigere, nu da hun arbejdede, og hun kunne snart se en gruppe kvæg og får, der havde søgt tilflugt på en høj. Hun blev ved at ro og stage; hendes våde klæder hang om hende, hendes drivvåde hår flagrede i luften, men hun var sig ikke dette bevidst – hun følte kun en mægtig styrke, frugten af hendes overnaturlige sindsbevægelse. Ved siden af denne anelse om fare og mulig frelse for de elskede væsener i det gamle hjem, havde hun en utydelig forestilling om en forsoning med broderen; hvilken strid, hvilken hårdhed og ufølsomhed kan stå fast, når en stor ulykke kommer, når hele vort livs kunstige bygning falder sammen, og vi alle føler os som brødre i svaghed og sorg? Maggie følte dette utydeligt – alle de senere indtryk af hans hårde grusomme ord og hånlige fornærmelser svandt for mindet om deres dybe, urokkelige, stærke kærlighed i gamle dage.

Men der viste sig nu en stor mørk masse i det fjerne, og Maggie kunne i sin umiddelbare nærhed se den ilende flod. Den mørke masse måtte være – ja det var – St. Oggs. Nu vidste hun, hvilken vej hun skulle se for at fange et glimt af de velkendte træer – de grå popler, de gulnende kastanjetræer og oven over dem det gamle tag. Men der var endnu ingen form og farve at skelne – alt var forvisket og utydeligt. Men hendes energi syntes kun at blive stærkere derved, det var, som om hendes livskraft var blevet samlet i én eneste sum, der nu skulle forbruges, fordi den ville være unyttig i fremtiden.

Hun måtte ro båden midt ud i floden, da hun ellers aldrig ville være i stand til at sætte over Ripple og nærme sig huset; dette var hendes første tanke, da hun med mere sindsro gav sig til at overveje sin stilling. Men det kunne da let ske, at hun blev ført meget langt ned, og at hun ikke ville være i stand til at få båden ud af strømmen igen. For første gang gik det op for hende, at der var fare på færde, men hun kunne ikke træffe noget valg, der var ingen tid at spilde, og hun satte båden ud i strømmen. Uden at gøre nogen anstrengelser førtes hun afsted med rivende hurtighed; efterhånden som afstanden blev mindre, og lyset blev stærkere, kunne hun skelne de genstande, som måtte være de velbekendte træer og tage; hun var ikke langt fra en brusende, mudret elv, der måtte være Ripple. Hvor var den ikke forandret!

Store Gud! Der kom store uformelige masser flydende ned ad den; de kunne støde mod hendes båd, knuse den, så at hun måtte omkomme for tidligt. Hvad var det for masser?

Maggies hjerte begyndte at banke voldsomt; for første gang blev hun grebet af frygt. Hun sad hjælpeløs – halvt bevidst om,

at hun blev ført afsted – endnu mere bevidst om, at hendes båd om et øjeblik ville være knust. Men skrækken gik over – de flydende genstande stødte mod pakhusene i St. Oggs og fik en anden retning; hun havde passeret Ripples munding – nu, netop nu måtte hun bruge al sin snildhed og kraft for at styre båden og om muligt komme ud af strømmen. Hun kunne nu se, at broen var forsvundet, og at vraget af et tremastet skib lå langt oppe på markerne. Men der sås ingen både på floden – dem, man havde, blev anvendt i gaderne.

Med nyt mod greb Maggie årerne, men strømmen var hende for stærk; den tog hende med sig og førte hende ned forbi broen. Hun kunne høre tilråb fra vinduer, der vendte ud til floden, som om folk kaldte på hende. Først da hun var nede ved Tofton, lykkedes det hende at få båden ud af strømmen. Hun sendte sin onkel Deanes hus, der lå længere nede, et langt blik, greb atter årerne og roede af al kraft tilbage over markerne hen imod møllen. Der begyndte nu at komme farve i landskabet, og da hun nærmede sig Dorlcotes marker, kunne hun skelne træernes efterårsagtige løv – de skotske fyrre til højre og de hjemlige kastanjetræer – o, hvor dybt de lå i vandet, dybere end træerne på denne side højen. Og taget af møllen – hvor var det? Disse tunge uformelige brudstykker, der kom flydende ned ad Ripple, hvad havde det været? Men det havde ikke været huset – det stod fast; vandet nåede op til første etage, men det holdt sig godt – eller var måske gavlen, der vendte hen imod møllen, styrtet sammen?

Med en overstrømmende glæde over, at hun endelig var nået derhen – en glæde, der besejrede alle hendes sørgelige følelser, nærmede Maggie sig huset. I førstningen hørte hun ikke den

mindste lyd, så intet, der bevægede sig. Møllen var som uddød. Hendes båd gled hen forbi vinduerne. Hun råbte med høj, gennemtrængende stemme:

"Tom, hvor er du? Moder, hvor er du? Her er Maggie!"

Et øjeblik efter hørte hun et vindue blive åbnet i gavlen og Toms stemme:

"Hvem er det? Har du bragt en båd?"

"Det er mig, Tom – Maggie. Hvor er moder?"

"Hun er ikke her; hun tog til Garum i forgårs. Jeg skal komme ned til vinduerne underneden."

"Er du alene, Maggie?" sagde Tom yderst forbavset, da han åbnede et vindue lige ud for båden.

"Ja, Tom; Gud har beskyttet mig og villet, at jeg skulle frelse dig. Kom hurtigt. Er der andre i møllen?"

"Nej," sagde Tom, idet han steg ud i båden. "Jeg er bange for, at svenden er druknet; han blev ført ned af Ripple, da en del af møllen faldt sammen. Jeg har råbt på ham over tyve gange, men har ikke fået noget svar. Giv mig årerne, Maggie."

Først da Tom havde stødt fra, og de var ude på de vide vande – han ansigt til ansigt med Maggie – forstod han til fulde betydningen af det, det var sket. Det kom med så overvældende kraft – det var en så ny afsløring for ham af de dybder i livet, han aldrig havde forstået – af den uendelige kærlighed og troskab, han ikke havde haft sans for, – at han var ude af stand til at stille noget spørgsmål. De sad i tavshed og stirrede på hinanden – Maggie med livlige øjne i et forvåget ansigt, Tom bleg af en vis frygt og ydmygende følelse. Skønt hans læber var tavse, var hans tanker dog virksomme, og skønt han ikke kunne spørge, kunne han dog gætte en fortælling om en vidunderlig

opofrende kamp, det på mirakuløs måde var blevet beskyttet af Forsynet. Men til sidst kom der et tåreslør over de blågrå øjne, og hans læber fandt et ord, de kunne udtale: det gamle, barnlige – "Magsie!"

Maggie formåede ikke at tale, men en dyb hulken steg op fra hendes bryst, denne forunderlige hulken, der er frugten af den lykke, som er ensbetydende med smerte.

Så snart hun kunne tale, sagde hun: "Vi vil ro hen til Lucy, Tom; vi vil se, om hun er frelst, og så vil vi hjælpe andre."

Tom roede med utrættelig iver og langt hurtigere, end Maggie havde formået. Båden var snart igen ude i strømmen, og de ville snart være i Tofton.

"Park House ligger så højt, at floden ikke kan være nået derhen," sagde Maggie. "Måske Lucy er der."

Der blev ikke talt mere; en ny fare blev ført imod dem af den rasende strøm. Nogle store sammenfiltrede bjælker, brædder og brudstykker, der var blevet revet løs fra værfterne, kom drivende ned. Solen var nu stået op og det vide billede af ødelæggelse og ulykke lå med sørgelig klarhed omkring dem, – og med frygtelig klarhed nærmede de truende flydende masser sig. En stor mængde mennesker i en båd, det roede sig frem under Toftons huse, bemærkede faren og råbte: "Sæt ud af strømmen, hurtigt!"

Men dette var lettere sagt end gjort. Tom så op og så døden nærme sig. Vældige bjælker, der ragede højt op over vandet og klyngede sig sammen til en eneste truende masse dannede et bredt bælte over strømmen.

"Det kommer, Maggie," sagde Tom med en dyb hæs stemme, idet han gav slip på årerne og omfavnede hende.

I næste øjeblik sås båden ikke mere – men den store masse fo'r videre, triumferende over sit dødens værk.

Kort efter viste bådens køl sig atter som en sort plet på de gyldne vande.

Båden viste sig atter – men broder og søster var omkommet i en sidste evig omfavnelse – i deres sidste dødsøjeblik havde de atter gennemlevet de dage, da de trykkede hinandens små hænder i kærlighed og vankede om på de solbeskinnede marker uden had eller vrede.

Slutning

Naturen genopretter sine ødelæggelser ved solskin og menneskeligt arbejde. Oversvømmelsens ødelæggelser havde fem år efter næppe efterladt noget synligt spor på jorden. Det femte efterår var rigt på gyldne kornstakke, der stod i lange rækker i udkanten af markerne; på værfterne og pakhusene langs floden herskede det atter travlhed og losning og ladning i evindelig veksel til lyden af muntre stemmer.

Og enhver mand og kvinde, som er omtalt i denne fortælling, levede endnu – undtagen de to, hvis død vi har set.

Naturen genopretter sine ødelæggelser – men ikke dem alle. De oprevne træer slår ikke mere rod; de sløjfede højder formår ikke at rejse sig igen; hvis der er ny vækst, er træerne ikke de samme som de gamle; over alt vil det øje, som var fortroligt med fortiden, se, at der dog mangler meget.

Dorlcote mølle blev genopført. Og Dorlcote kirkegård – hvor marmorstenen, som var rejst ved en faders hovedgærde, som vi alle kender, blev fundet liggende fladt ovenpå graven efter oversvømmelsen – blev atter sat i stand og pyntet, så at den snart genvandt sit gamle hyggelige udsende og sin gamle ro.

Tæt ved denne blev der få dage efter oversvømmelsen gravet en anden for to lig, som blev fundet i en tæt omfavnelse, og den blev mange gange besøgt af to mænd, som begge følte, at deres største glæde og største sorg var begravet for evigt der.

Den ene af dem besøgte atter graven med et sødt ansigt ved sin side – men det var mange år efter.

Den anden kom altid alene. Hans største lyst var dog at vandre om mellem træerne i det røde dyb, hvor hans begravede glæde endnu syntes at dvæle.

På graven stod Tom og Maggie Tullivers navne, og nedenunder var der indhugget:

"I døden var de ikke adskilt."

Om "Møllen ved Floss"

Forfatter: George Eliot (1819-1880).
Org.udgave: *The Mill on the Floss.* William Blackwood, London and Edinburgh, 1860.
Denne udgave efter: George Eliot: *Dorlcote Mølle.* Føljeton i *Berlingske Tidende* 08.02.1877-19.06.1877, bogudgave samme år på L. Jordans Forlag, København.
Oversætter: Ikke oplyst i forlæg.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration fra "*The Works of George Eliot*", Jenson Society, New York 1910: *Maggie Tulliver and Philip Wakem: "I am waiting for something else, – – I wonder, whether it will come."*

ISBN 978-87-7628-479-4
3. udgave, første udgave ISBN 978-87-7979-651-5 (Ølstykke 2019).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Piraten: Roman af Walter Scott. *Red.*

Note 2:

Hungerens tårn: I Dantes *Divina Commedia*. Red.anm.

Note 3:
Den smukke Skitsebog: Washington Irving: *Skitser, af Geoffrey Crayon. Red. anm.*

Note 4:

Tarvelig: Ordet havde i tidligere tid ikke noget nedsættende ved sig, men betød beskeden eller tilstrækkelig uden at være overdådig. *Red.*